

Bibliotheca: Soc. Theologiae.

D

W. K. I.

69.
(4. 12. 1869.)

Dear Mr. [Name]

~~_____~~

Yours truly,
Fred R.

10000

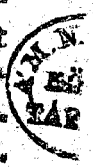

MARK I

75 69.

es föld meg emezte: Felelet: Annak az vernek ki on
 tasanak erdeme, a veren ercz, az egez Christus aldo
 zattiat mint Rom. 3. mondam: Erdeme Christus vere
 nek, a Christus Istenfege elegsege, engedelinc, gyö
 zedelinc a fent Haromsagtelly essegeuel, es az öröc
 ke valo lelökkel egetembe. Col. 2. Ebr. 7. En vagyok
 en vagiok Isten acki el törölöm büneidet ennen ma
 gamert, Esa. 43. 43. Pfal. 51. 89. Mosd el teröldel bünei
 met atte irgalmassagod ferent vide Pfal. 103. A fent
 Lelek azért az acki minket a Christus vere fordöc
 be acki menniei viz: Ioan. 3. 4. 7. Szent es Lelök, Lu 1.
 Ioa. 1. Ebbe forózt es vyet minket a fent Lelök: Tit.
 2. Eph. 5. Mint nem a möz tisztitty a ki a rutlagot, ha
 nem a purgatio acki a mészbe, licariomba, es filua
 ba: Ig az elő kenier, az igazsag, elet, kut fű, a Christus
 Istenfege, es az Istéfege, es az Isté tellicsege ad ele
 röt a rest, verenek, halalanak es kennianak hog meg
 öllie a bünt: Ha saiat vereuel mosot a Chrüs a bün
 ből hat Isten: Mert czak Istenseghez illic a bün bo
 ezatas: Pfal. 32 51. 89. 103.

Mat. 26.
 27.
 Mar. 14.
 15.
 Luc. 23.
 Ioa. 18. 19.

Esa: 40:
 43. 43. 54.
 55.
 Mich. 7.

Czinala minket kirallioka) Mint a verbe a Christus er
 demet, ammi iducsegunk arra, ira meg mint Titum
 2. Col. 1. 2. Rom. 3. 5. Ig mast a Christus valczaganak
 haznat, veget, mongia meg, mint ide alais cap. 5. Cze
 nala kirallia: Hat nem mi magunk lesünk keresztye
 nne igazza, kirallia: Süt minket előzőr az esse előt
 nem mi magunk költünk, mint ó gomba a gänen
 vag fű hanem Isten teremtet, es ezenalt az ü kepere
 Gen. 1. 2. Így ez eset vtan nem magunk fülertünk
 D lezünk,

Iezünk teremtiük vy embert magunkat, hané Isten
Iesus Christusert fent lelkeuel ezenal. Mint á faza-
kas á rus farbol fep edent, igy á Christus saiat erej-
euel ezenal es teremt vy onnan, es formal az Isten
abrazattiará : 2. Cor. 1. 35. 1. Corintcorum 15. Nehez
ebben az eset vtan, kirallia, fente igazza czinalni,
vya teremteni, meg teríteni, hog nem á fent föld-
bol előzer emberre tenni. Hat Isten á Christus. Pfal.
60 Iste czinalt miket né mi, mi magunkat: hat ha czi-
nalas, teremtes, fel tamasztas, á meg teres, iduc: öz-
üles, mit hazurok hog éb őst ül lehet, a meg teres iga-
zu as? Eg fór falat né teremtheez, eg holt tetüt fel
né tamasztat, hat te fodoma papa, hog tünal ég é ü
dueziteni, ha nehezeb á teremtesnel lafd Efa. 43 Eze
11. 16: 36. Vi fiuet teremtok ü bének Pf. 51. vy fiuet ter-
emez en bennem Erról masut fo' tam.

Kiraliok) az az hogy ne á bün gyözzé megh, es
vra'koggyek mi raitunk, S- minden bünre vonion
á test, á bün, áz fatan ez vilag. Hanem az Christus
erdemeuel á fent Lelök segetsegeuel mi vra'koggy-
unk az bünen, ördögen, ez vilagon, az testen. Rom
6. 7. 8 Hat rabok azok nem kiraliok, va' akik eta bün-
niakon kötue hordoz, á bünbe heuer testetök lelkök:
acki mit meg bir, rabia annak. Ro. 6. 7. 1. Pet. 2. 3 *Pá-
pok* (ka) lerys azaz, fentseg aldozocka. mikent á pap-
pok ó teruenbe azt az aldozatot ackire á bünt har-
tak külfö keppen meg fogtak, ver et vöttek, niuztak
taglottak, egettek Ig á fent lelökkel egyetembe. mi
vagiunk a fentseg aldozok. Aldozat ammi testünk
lelkün

Eph. 1. 3.
Col. 2.

1 Cor. 16.
11. 13.

Eph. 4.
Col. 2.

1 Tim. 5.
1. 1. 1. 1.

1 Pet. 2. 3.
Gal. 4. 5.
Eph. 4. 5.

Ielkünk ő refünk : oltarunk á Iesus Christus *El. 19.*
 Gane es bün mofo vizünk á Christus vere. kefünk-
 niuzo küfünk az igec Chrüs halala erdem e hat kef.
 fük megh, megh fogyúc ammi batom okffagun-
 kat, es efünk, es ezt Istennek oltarahoz, az ü Sã
 torába, az Isten hazaba es engedelmere kütue vigy *Gal. 2.3.4*
 ük. *2. Cor. 10. 12. veret vigyúk*) | az az á törüen atkabol
 az rabfagbol kiüfünk, allunk az kegyelem ala. Ro-
 ma. 5. 6 Az Satant acky minden bünnek attia Isten
 ki üzze, ennek helt ne aggiunk Harmad az mi er-
 demünkbe valo bizast, mifett emberi tudomant, fer-
 zest el haniunk vitemus occasiones et causas Peccati
 Potentia Peccati Lex. A bünnek hatalmat á törüen
ad hogy meg öllion. *1. Cor. 15.* valakik á törüen al-
 at atokba vannak csak bünt tehetnek azok penig *Rom. 5. 6.*
 á bün alat ackik nem ingyen kegyelemből Christus *7. 11.*
 ert hit által akarnak igazulni, hanem az ő czeleke- *Gal. 3. 4.*
 detekből. Acki Papa loua farkat tartia Ez á vër ky *Eph. 2.*
 vetele, á bün cletit, okait el tauoztatni el á bün az
 törüen atka hatalmaual: *Rom. 6. 7* az az. biria az em-
bert á bün ördög mig á törüenialat. vagió: meg niu
zni az az, a ő embert le verni, még feziteni mîdê ke-
üásagiual es a Christust fel öltezni. *Rom. 6. 7. 8. Col. 2.*
Gal. 5. Eph. 5. A tagokat ammi elmeinket, akaratukat
 meg vagdalni aldozni, az az, el fogni á büntül fé. Iel
 künk, fé testünk rebeuel né folgalni á bünnek. *Ro. 6.*
8. 12. hané femeiünket ki vayni, labüka tes kezünket *Matt. 5. 6.*
 el vagdalni torkükat meg meczéi hog á zbürne ne
 n'gienek az az, minden bünre viúó es vóno okot el

tauoztatni: A ganet meg egetni) az aza belső vn-
 dok es fertelmes bűneket meg ölmi, nem elni az ke-
 10sue. 7. rebtienek között vrozua maro bűnt mint Achan. A
 2je: 2. 3. ki el lopuam a lopot atkozot marhat, satoraba elafa,
 az Israelt meg háborita. 1. Cor. 5. 2. Cor. 6. Esa. 52. A
 fertelmeseget ne illesztetek, sőt a paráznat vessetek
 ki kezzületek Mint a ganet ki uizik vala, es otkin e
 getik vala meg, Ebre. 13. Az köuerseget az vr oltara
 ra fenen meg egeffuc, az az a gonof kiuanfagot, a-
 ki minden bűnnek annia, giükere, az ördög penig at-
 tia, mint a fattiut Attia czinallia a paraznaba a fiat,
 am az huf czköztzel, Ig a satan a gonof keuanfagba
 az u tüzes nilaual, az az, gonofra valo gerieftese-
 uel es kisteteseuel czinal bűnt, mint az azzon mehe
 be vesi a magot, s-fogad. Igy az gonof keuanfag be-
 vezi az satan maguat s-bűnt fogad, s-bűnt fül, mint
 1. Ioan 2. 3. Gal. 5. Eph. 5. 6. S. Iacab mongia. Iac 1. vide Rom. 6. 7. Az gonof ke-
 uanfagot el ne vegezzetek, az az, fel ne geriegien
 meg ne korozzek a bűn, es ne vralkoggek: mint a
 menlló fók, nieret, a kabolara, de a feckel panuaual
 meg tarttiak: Ig ha nieret es vonna, s-vinne a bűnt
 az ő termesbet ne boczasd, mint Rom: 7. 8. Iaco: 1. 2. 4. 1
 Ez vtan tūmienezzünk ammi meg eget bűünk
 attia, an nia vtan: Az az ki keluen belölünk az ördög
 magua, bűne, mar vy földek, fantot földek vagiunc
 az vy magual az Isten kegielmeuel Christus erde-
 meuel, a fent Lelök fenteleseuel diczeren az vrat,
 io giümölcsöt teremünk fentől es kereftienül ell-
 iunc a vilagon: Róm, 3. 6. 8. Titum 2. Iafd, Rom

soltam errol. Ez az oka ammiert a keresztienek Pa- Rom. 12.
pok, hog ig aldozzak a bunt. Mala: 1. Pet. 2. Phil. 4. Exo: 19.
Ebre. 13. Ez a keresztienek aldozattia, lasd a mar- P sal. 50.
gon signalt locufokat. Hat nem a misse az aldozath 51. 141.
Hat nem Papok. fentseg aldozok a Raczok papista se. 14:
papok hanem testi lelki paraznak, mert el es ural-
kodyk a bun u raytok. Az Kereftyen kyraly ezert
hogy birodalma legyen hitc altal Christusert a bu-
non, 1. Ioan, 5 pap hogy ha meg birta, megis ollie
a bunt.

Az Istennek, es az u Attianak) Hat nema testi, e vi-
gi kiraliok, Papok vagyonk, hanem lelkiek: 1. Pe-
tri. 2. Exo: 19. Phil. 4. Osa. 14. Hat ha Istennek
tett papp, Ne ely hat a bunneg ordognek, Isten ma-
guaert, az u tistessegere, folgalattiar, valastott, ter-
emtetet iduezietot, hat minden u neki folgallion.
Rom. 3, 6. 7. 8. Itt az Istent neuezi Christus saiat attia 1. Cor. 2.
nak, hat az eg Isten e kel erteni, az attiat, fiut a fent
lelkot, mint a Credo monga: Hisek eg Istenben: A-
cki az Attia, a fiu, fent Lelok Igy fol Palis. ha, sa-
attia: hautu, az az, saiat, tulaidon, hat egy termez
I E H O V A az u attiaual, hat egenlo attiaual. Me-
ige saiat Attia. Christusnak e ketot vonza: a-
zet egiefeket: Ioan 8. 10. En es az en Attia
vagiunk. Masikat ezt hog egenlo Attiaua
Attianak monda az Isten: S-igy egyenloc
gat Istennel, Phil. 2. Zach. 13. Egienlo a: Chr-
u Attiahoz. Hat a Seruetus fattya hazudna.
az fent haromsagot tagaggyak, az Isten

csak az Attyara uonzak: Hazud acki à Christus Istenfeget tagaggya: Erról mafut foltam.

1. Pet. 1. 2. *Ennek dúczóseg)* az az, Ezen Iesus Christufnak, à ki fteretót, meg mosot vereuel, Kiraly papokka czinalt diczóleg legen: az az, minden teremtot allat imagga ezert utet, Pfal. 2. Eph. 1. Roma. 12. 14. *Hatalom, eró, mind öröcke:*) az az, Minden embör hatalmas es erós Istennek mongya à Iesus Christust: mint Ioan: Pfal. 2. 1. 5. 10. Apoc. 5. Esa. 7. 9. Hat természet ferent es allat ferent Isten ha mindenható, mindentül imadando: Ez penig, nem az Attyara kel, hanem az Christufra vinni, mert Relatiua hó et auto s: meg mutattyak hog Christufra nez: Roman. 2. Christus aldót Isten mind öröcke.

HARMADIK CONTIO.

Capit. I.

Me el iü (ez è Christus) az felhükbe es meg attia. utet minden sem es ember, s- meg lat- utet akkor még azokis valakik utet meg nek, es à földnek minden nemzetfegi sir- ratnak ü-rayta, es meg sirattyak (az ü letet). Ez vgyan valo igaz, s- vgyan al megis leßen.

mongya az Vr, acki vagyon maga- le magaba, eliouendó, az az, ama

Iehoua

IEHÓVA acki mindenható, (ez a Christus):
 En vagvok ALPHA, az kezdet, ÔMEGA, az
 az, vég En Iános acki en tinektek attiatokfia,
 es a Iesus Christus haborusagaba, orfagaba, es
 bennedő turesebe vgian. rebesult tarsotokis va
 gyok: V a lek en abba a figetbe, ackinek Path-
 mos nene, v a lek penig fogoly az Istennek be-
 fedejert, es az Iesus Christurol valo bizonyag
 tető tudomanert, V a lek penig lelőkbe fogla-
 latos az lelki dologba, az V r napyan, ackit va
 farnapnak hivőnk. S- hallék hátam mégé nag
 szozatot, acki ollyan vala mint egy trombira
 ső, s- ezt mongya vala az az nagy szozat: En
 vagyok ALPHA, Első, ÔMEGA, es V tolso.
 Ammit lacz ird meg egy könyueczkebe, es
 küld az Asiaaba valo köröztyeni gyülekezete-
 knek tudni illik küld Ephelő varosaba, Smyr-
 nyaba, Pergamonba, Thyatiraba, Sardisba,
 Philadelphiaba, es Laodiceaba.

Sommaia.

1. Szol először az Christusnak az iteletre valo el iűucte-
 lerő.
2. Christus Isten seget megis bizonyiettia.
3. Hol, mikor latta é latast, miert volt fogva.

4. Kiknek.

4. Kinek pteranczoltak hog' Szent Ianos é ielneest meg irta.

Magyarazat.

Ime el iü) A Christus tiftit meg ira á meg valtasba
 immar mast iteletit iria meg. Christus el iü az itelet-
 re, mint ez vilagnak Vra es biraja: Az Attia mindé
 iteleröt, mind az iduözetö hatalmat mind á bünterö
 hatalmat á Christusnak atra: Ioan. 5. Hat bizon el iü
 f-meg iteli é vilagot Pfal. 2. 97. Mint Szent Mathe: 24.
 25. Lu. 21. Irua vagyon mint á Christus az hitöfene-
 ket, bal kez felöl allatuan meg iteli es pokolra hat-
 tia: A iokat az iteletre tamaztia fel es be vizi: Ioan.
 5. 6. 10. Hat öröm az hiueknek á Christus el iüvese:
 Mel nag' öröm á nag' leianak haza vitele: Matt. 25.
 Christus akkor visön haza á menegzőbe az ü agias
 hazaba: A büntül, ez vilagtul, haborutul, minden ma-
 ualiatul, rabfagtul akkor fabadit meg fackor iktat
 be az eletbe, ammi öröklegünkbe Ro. 2. 8. Eph. 1. fol-
 tam erröl. Col. 3. 2. Timo. 3. 4. 1. Theff. 4. 5. 1. Cor. 15. Az
 vtan Christussal lezünk mind öröcke. *Fölhób.*) Act.
 1. fenies felhönök mongya: Hasonlittya á Christus
 20. 33. Isteni hatalmat az felhöhöf. Ahol Isten meg ielenti
 1. Cor. 10. lathatalan Isten feget, ott felhöbe, ködbe, felbe, feim-
 be ielenti magát Pfal. 15. 97.

Meg lattya minden szem) Az az, Mind iok gonozok
 meg lattiak: Az hiuek lölki femmel meg lattiak az
 Istent sinrül sinre, finite vgy ammint vagion: 1. Ioan.
 3. Ioan. 14. 15. 17. Az hitlenek á Christus testet sebeit
 lattiak testi femmel veszedelmekre: De mely sirua,
 gonof

Danie. 12

Lu. 24.

Matt. 24.

Exo. 13. 19

20. 33.

1. Cor. 10.

Matt. 5.

24. 25.

gonosfemmel nezi a toluay a birot, ig fogok czi-
 korgatua, lattiak a Christust, a ki ű nekik itelő es kar
 hoztato biraiok: Mert akkor az űrdöggelegetembe
 az harag edenit, hitlen papakat, baratokat, vrakat, ki-
 ralyokat, paraznakat, lopokat, toluaiokat, minden fe-
 le fertelmes bűnbe elő ebeket pokolra hayttia, a fok
 erdemes bűtölő papista, babonas, űrdengős bozo-
 nios babakat, Apoc. 18. 21. Valakik az Isten igassaga-
 nak, az Euangeliomnak nem hittek, hanem papa An-
 tichristus hazugfaganak hittek, embőri főrzest kö-
 uettek mind el veznek. Eregyetek el ti atkozot
 nepek az űrők tűzre.

fram.
 Act. 10.
 Har Lev
 1: Cor. 5. 6
 Roma. 2.
 2. Tess. 2.
 Eph. 2.
 Col. 2.
 Ebr. 6.

Még enokis meg monta hogy el kel vesni az hi-
 tieneknek, Sirnak Christuson: nem azért hogy fe-
 retneiek de azon sirnak hog űtet meg űkletek, meg
 verettek, űrdögbe, papaba, erdemekbe, miseciőkbe biz-
 tak, el attak egy tallenczen, c vilagi gazdagfagon
 az ű lelkőket el ezereltek mint Esau: Ge: 24. 25. Eb: 12.
 13. Inkab akartak hog lelkők chőzzek, meg ballion,
 honnem a testők: Bar czak c vilagot elhessem en, bar
tied legyen a mas vilag: Sirnak ia ygatnak, hog Chri-
 stus űket mint igaz biro az ű bűnőkert pokolra
 haytia: Esau, Saul, Caim es Judas modra sirnak, ezen
 hogi el veztek, hat ti Christus fizetőy erdemes mis-
 sezzők hitlenek, hypocritak el veztek, Ne ellittek a
 bűnt Ebr. 6. vide 2. Pet. 3. Iudæ 1. Rom. 2. foltam en er-
 ről. Minden nemzet seg) az az: Minden fele földi né-
 zerségnek nagioberze el ves: Czak a maradék a ne-
gyadivag tized ref iduezül: Rom. 9. Esa. 1. 10. Sokan

Matt. 14.
 Matt. 21
 Lu. 15. 4
 Geneſ. 4.
 1. Sam. 28.
 30.

2 akik hiuatattnak az külfő ige által: de keves á vala
 It követ tot fereg: mindē nemzető: azért synedockikos most
 Kezik az pro nagj ob rez *Ackik meg ökleltek.*) nem csak á Si
 első és dok á pilatos folgai ökleltek: hanē mēdē hitlenek ha
 más oclik rag edeni, hypocritac akik nem hífnek az igazsaga
levél szán nak á büntelic, Christust fezik, ölic, mert hafőta
 apró samlāna tezik fešitese, vere hullassa, halala erdemet nem
mal. elnek uele hanē azt akariak hog Chrūs viōnnā meg
 fešulōn. ti barátok, Papok, erdemes böit ősök bünbe
 Yendel heuerők ti vatok á Christus hoheri fezik őy Eb. 6. 10.
 végig chufoliatok á Christust, iti lašd á C. *Christus Istenfeget*
 Zach. 12. vagon ez neli. á I E H O V A űduőziti es meg
 fabadittia á Iuda satorit. Ki őntóm en. á David há
 zara: Saphakti Ruach *Heu vetahanu nym vehebiu elai*
ach affer dakru: ki őntóm á kegelem es meg fano
 galmassagimnak lőket, f-neznek en ream. ackic al
 tal vertek, es keferuen siratnak en raitam. Itt ime I E
 H O V A N A C mőgia á Christust hog Christusra kel
 lien ertenj, am S. Ianosis mőgia: Ioan. 19. im itt is val
 lia imlatod lelket, ki őnti, á lelők ki ontese Istenfege
Esa. 59. hez illic: Ioel. 2. hat hamis hog á I E H O V A es Isten
 neuet az attiara kel csak vīni mert itt á Christusra
 vīfi, *Bizon*). *Na.* az az, ebbe egieb nemlesen hanē
 biző el iū Christus az iteletre á iok fadadsagara, az
 hitlenek uefed. Imere. *Amen.*) az az Ez vgian beis
 telik, f-ug lesen ammint mondom.

En vagiok Alpha) itt megis á Christus Istenfeget bi
 zonittia, hog inkab el hiteffe hog á Christus legēn
 é vilag biraja: Ioan. 1. En Christus vagiok *Al* há: az
 az, első kezdeti, teremő, c, oka minden allatnak, ele

nek mozgásnac, letelt, mozgást en adok, Atiám a cs
és a S. lelöké: O mega, az az minden allatnak ve
 ge, az az, elretőie, taphalóia, Isten dolgainak el vege
 zőie: Valamit Isten el kezdet örök idők előtt az Iste
 ren tanacczia, akaratia, dolgai kezdőie, és vegezőie
 en vagiok: nem hog ennekem az Atiának kezdeti
 vag vege volna, nem en ream nezue vagok kezdet
 veg, Hanem az en dolgaim tanaccziara nezue, hog
 valamit en el keztem, elis vegezóm, f-ibe nem ha
 giom, meg forzóm valamit en gondoltam *Esa. 10. 14.*
43. 41. 42. 44. 45. 46. Phil. 1. Masfik oka, mert en vagioc
 teremőie eltetőie minden teremtet allatnak az en
 hatalmamual Ioan. 1. 7. 4. Ebr. 7. Col. 1. 2. Eph. 1. Rom. 11
 Mindenek en altalam en eretem teremtettek f-en re
 am hog entar eziam. *Esa. 44. 45.* Vagon ez heli ott azt
 mongia en I E H O V A en nalam sem első sem vtol
 sob Isten ninczen, en előttem Isten nem volt, en v
 ránā mas Isté sé lefen: Hat az attia Istenis né első,
sé vtolsob a Christufnal. Chrúfia magiarazza S. Pal
 Phil. 2. Ro. 12. 14. ez helt, en nalamnal tób Isté nincz,
 nekem hayol meg minden terd, Christus ű magarol
 magiarazza ide ála: en vagok első, vtolso: meg hól
 tam vala im clek acki meg b holt ele, el iú az iteletre
 azt mógia itt elsőnek és vtolsónak, I E H O V A N A K
 aki vagion, acki volt, aki lefen mindenható Hat atko
zothacky az Christus Isten sé gettagaggia. De azt
 mondod: Christus mongya en I E H O V A, mas Isten
 I E H O V A és tób nincz en nalánal sem előttem né
 volt vtannam sem lefen hat az attia a S. lelök nem

Esa. 55. 57
Hier. 23.

4.

Esa. 40.

41. 42. 43.

44. 45.

1. Cor. 8.

Roan: 17:

(1)

(2)

(3)

(4)

003:

JEHOVA nem Istene? nem teremtoe? Az, de itt Ch-
 ristus az idege Isteneket a teremtot allatokat rekesti
 ki, nem az attiat a s-lelket, hat mikor csak az attiat
 mogia Istenek, ki rekestie a fiat? ne. han e csak a ter-
 emtot allatokat. Cor. 8. Mindenható Görögül, panto-
 erator: Sidoul el scadai Gen. 17: itt lafd immar negye-
 dik okat. ackiu el a Christus Istenseget bizonitia: el-
 so a vala hog az attianak saiat fia. Masik hog JEHO-
 VA, Isten allat ferent, aki vagon, volt, lefen, Harmadik
 hog kegelmet add, imattatik, es hizunc a Christusba
 mint az attia. Neged hog mindenható, öröke valo-
 bölczeseg, iozag, Isten telliessege benne allat ferent
 mindeneknek teremtoie, mideneknek taplaloia, egie-
 tibe el magaba es vago megaba mint az Attia. egie-
 lo Attiahoz, es egu vele. Mindet egetebe ezelekedik
 o vele. Ioa. 1. 5. 6. 8. 10. 14. 15. 17. hatatkozot a ki a S. Ha-
 rósagot a S. Harósagba az haro valóságos tulajdosa-
 ga semelleket, es a Chrüs Istenseget tagaggá. lafd ezt
 a Seruetus elle irt kóniube. Hat ha mindható a Chri-
 stus ezt tanul. Első hog mindenek elle meg igazit-
 hat meg terithet, uduetzithet, meg bekeltett Istennel,
Masik el tarthat: testedbe lelkedbe mind o rocke. 3.
 Hogy minden haborusagba veled, eg leg czipes rai-
 tad nem essetik az Isten tancza es vegezese nekul,
 hanem mindenek Isten decretomabol esnek es iu-
 nek az hiuekre, senki sem marhanknak, sem magon-
 knak, egy disnonknak sem arthat a Christus akarat-
 tia es hatalma ellen, Mert az ordog ufioge hatalma,
 minden ercie Christus kezebe, s, meg kotozte Chri-
 stus a

tus á Satant. meg sem moczahat sem tora sem gono-
zra, az Isten hatalma ellen. A Iob marhaianak, maga-
nak, nem arthata, hanem meg kere á Christustu'. es
kóuete Iob. 1. 2. 3. 7. 9. Nekünk sem arthat hat. á fegy-
uer, feiedelmek hatalma, ereie, fiue, Christus kezebe,
soha sem fegiuer, sem feiedelóm, sem halál, eseg,
ferög, saska nem arthat senkinek Isten akarattyanc-
kül. Psa! 34. 41. 56. 116. 137. minden haboruba velünk az
ur, semmi betegsegbe nem hági hanem mint edes at-
tia ammi kór agyunkba velünk vagion. Psa! 41.

En Iano) itt azt iria meg mikor irta, es hól irta, Path-
mosba, az az: abba az tengör figetebe az kibe az
hialtra valo emberó kert fokták tartani, Patmos Gö
rögül, senvedő kinzo figet. sohonna kinem zala
thatrak mikor fogua volt Christus fületefe vtan 96.
eftendőbe. a Domitianus Romai Czafar fogatta va-
la meg es ő virette vala fogfagra Pathmosba. Ner-
na á Romai Czafar hozatta haza Szét Ianoft á fog-
sagbol Christus fületefe vtan 98, eztendőbe ket ef-
tendeig volt á fogfagba, Volt fogua az Isten igie
Prebicalafaert: az Iesus Christus bizonsag tevé tu-
domaniaert, hogy az Christus erdemet zünge-
set tanította, az emberi tudomant mint bolondsá-
got rontotta, az emberi ferzest mint setet hamissá-
got rontotta, az ember erdemet á poganok eletet,
sek Isteneckel valo feizassokat es baluanyozasok-
kat karhoztatta: á Czafar vétékét az ű baluanyozásár,
hamissagat kegyetlen gilkossagit feddete, sárta,
gancua bolonsagga tótte, ez uilag bölczessegét, iga-

Patmos

Istenfogat, á sok aldozo Papokat, barátokhoz hasonló ka
 murimokat, cza'ard latrokat főrzetes Phariseusokat
 Sadduceusokat, Ebi ont, Cherintust, ackik á Christus
 Istenseget, és á fét háromsagot tagattak á bünhe he
 uertek, tagattak á Christus ket termefetit, Istéfeget
 éberseget, tagattak hog' ez á Ies' né Chrüs, az az, né
 amaz igért Messias, Istéfiá, IHOVA, né örök élet, Ie-
 meg tagattak hog' á Chrüs nem Iesus, az az, né bizo
 ember, s-nem üduözitö, minden vndok sag volt köz
 tök, egymás feretök nem voltak: Tagattac hogy
 most ü nem közbe iaro, á sok Anichristusokat, az
 az, Christus semele, tizti, erdeme, tudomania, főrzes-
 se ellen tamadot creneköket feddette, ezert fogtak
 meg, vegre vgyan ezert öltek meg finte mind ven
 segeig közel faz eg eztendeig cit: fő oskolaia volt
 Ephesumba, de Smyrnaba, het varasokba tanitot fü
 keppen: hát túys tanitok, keresztienek ezert fenueg
 gietek: Rezesnek mongya magat á haboraba, hát
 ammit á fentek, mys fenuedünk Christuset: mikent
 ha á fü fai, vegre mind á tagokra fal, es á fü nem fal-
 uan, á tagokba fenued á fü: A Christus ammi feiünk
 fenuedg az örökke valo kint, ha'at ammi betegse-
 günket ü visele: Imar ü rola ammi feiönkrül reank
 fallottak, kik Christus tagai vagiunk: Hat imar Chri-
 stus fenuet mü benünk: Palis Christus haborusaga
 maradekit töltibe. Hat ha Chrüs teste, tagai vagiök
 Christuse mind á betegseg, segénsseg, valami benünk
 vagyon. Colossen. 1. Roman. 7. De Christus fenued
 á bün solgiaert, erdeme ferent á bünnek: De mi fen-
 uedünk nem á bün solgiaert fizetes ferét: Hanem á

Iod 1.3.5.

6.8.10 14

35.17.

Rom. 1.2

3 4.5.

2. Ioan. 1.

3. Ioan. 1.

Eoan. 1.4.

15.16.

1. Io. 8.12

1. Cor. 4.

30

Psal. 37.

38. 41. 44.

116.

2. Cor. 1.

4. 11. 12.

Ebr. 12. 13

Eph. 1. 2.

bünnök ki tiftullafacrt mibe öllünk. Lásd Rom. 5. 8.
Col. 1. 5oltam.

Valek lelkibe) az az: Lelki dolgokba, tanulasba, tani
tasba, es könyörgesbe Vr napian, az az: Vasarna-
pon: Hat az Vasarnap nem jatekra, itakra, aluafra, nő-
zetre, rezegeskedesre valo, hanem a Lölki dolgok
fogaltataffara, hogy minden testi dologtul ackor
meg foguan magunkat, az Istennek testünk lelkünk
mükalkodgyek. Mert mint az hat nap nizetre, amini
füksegünkre testi dolgunkra adatot: Igy az hetedik
napot, most az első napot, a Vasarnapot, kit az iras
Vrnapyanak hit, ammi lölki dolgunkra valasztatot,
hogy ez nap az Vrnak mükalkodgyek. Meg Istenis
hat napig mükalkodek: Heted nap nyugonek, peldat
ada hogy mis a testi dologtul nyugoggiunk, a lölki-
be mükalkoggyunk: Vide Ebr. 3. 4. 5. 5oltam erröl: Ro-
ma. 14. 15. Valamely nap a testi keuanfagnak folga-
lunk, nem Vr akarattyanak folgalonk ackor: A nő-
zes, lakas testi dolog, testnek folgalz ackor, es az I-
stenét el mulatod, nem innepet bentelz az Vrnak,
hanem az Vr napiat mint ör es lator toluai el lopod
az Vrtul, es atte lator testednek, torkodnac adod: Hat
ti valákik prädikatiot nem hallatok, az Isten dolgai
ba né munkalkottok, hané mint kotlo tikok vezteg
vltök, iaczotok mint ime Raczök, kü földiek, iztok,
tobzottok, tanczoltok, nőztök, alnakul czelekedetik
az Vrnak dolgat, lölki dologba né vattoc, niulaztok
atkozottak vattok, ti tanitok atkozotak leztetek: ha a
kor meniegzőftök, Lásd Ge. 2. 5. 6. Esa. 58. Deuter. 15.

Esaie 58.

Vasarna

Exodi 20

Deut. 4:5.

Esaie 56.

58.

Gene. 2:3.

5.6.

Esaie 5.

Hier. 48.

Exc.

Exo. 20. Nem almaban, alluttaba latta ezt hanem vi-
gyazot tanitot kőniörgőt, Hazud acki azt mongya
hog almaba latta, Christusmelly en hog alut.

Hallek Bor) E fo à Christus saua, ackinek az Attia
Isten atta è ielenest, hog meg ielencze: En vagyok
Alpha es Omega: az Elő es vtolso: az az, En előttē
egy Isten sem volt, senki, En vtannam sem lefen so
ha senki: En attam mindēnek kezdetöt, En vegezek
el mindent, s-en eltetek: Hat bazud noha nag bűzzel
valo interpres, hog y itt az Omega ala valo sagot pel-
daz: mert ezt ű maga Istē, à Christus. I E H O V A Esa:
41. 44. 4. Ig magyarázza: Hat nem illik ebbe babati-
zalni senkinek. Tűd Istennek hat à Christust, à ki min-
dennel elsőbnek mongia magat: Hat nem teremtöt
allat, mert à teremtöt allat egbers- mind lört. Né illic
ide hog Isten sege ferent első, Ember sege ferent vtol-
so, miert hogy minden ferfiunal alab valonak mon-
gya magat Esa. 53. Mert itt à Christus Isten sege mel-
tosagatol fol acki meg ielenti à iouendöt: Mert az à
ember sege ferēt csak az vtolso napot sem tuggya:

Mat. 1. Hanem ammint tūd, ert az ember sege. Azt az Isten-
Lu. 21. 24 segtül vette.

Mat. 21. *Ud meg azt ammit)* Hat nem illik eltitkólni senki-
22 24. 25. nek az Isten ayandekat: Hazontalan, volt volna mi-
nekünk, à prophetak es Apostolok tanitasa, ackik ű-
ket nem latak hallottak, ha Istē meg nem iratta vol-
na velök: Hat atkozottak ackik azt mongyak: No à
mit en tudok, predikallok meg nem itom à maradék-
nak, ama eleget irtünk: Hallode hogy Attiaknak hy

minket,

R. b.

minket, vetőknek, hat va' amit haggyonk a fiaknak,
 vefsünk, had iuffon a maradkoknakis: Pſal: 45. Matr.
 9. Lu. 8. 10. Ioan. 4.

Hat valak k prædikaciokat irtok a maradkoknak i-
 gazá, es az irast magyarazzatok, 'ob haznot teztök
 honnem a kialto fou l: Mert a csak az ielen valok-
 nak haznal: Moſes, Dauid kiraly, Iofaphat, Iofias, E-
 zechias, es a Ptolomeus kiraly, nag' fok penzel irat-
 tak meg az Isten kónuet: Ptolomeus Sidobol, Görög
 re fordita ennehan ezöi forintal: Ti beka termeze
 tû hitlen baluaniozo föſuen Vrak iatekra, bizelke-
 dö latrokra, baluaniozokra költötök, meg a Christus
 palastiat, köntöfetes le vonzatok, a prædikator, osko
 lak iöuedelmét el vezitök, haſſogattyatok a fok hi-
 zelkedö baiuzos pilatos katonainak: es ig oſtoztok
 vele: De mint hamis es toluai ſaffarokat meg vör az
 Isten, még ladatokbolis ki vonza: Eſa: 3. . Mast ha ar-
 ra intnek hogy az Isten hazat, az oskolakat a tanito
 kat segitfetek, maid elfognak, a tanitok niörassatok
 irast, prædikallaſra valo magyarazatot a ſegen kölle
 gnek ottan azt mondod: Nö telheretlenöc a papok:
 Te magad nem iteled meg hog hamissan a prædika-
 torok, oskolak fülöict, ſa' uiat, iöuedelmet, dezmaiat,
 el vefed. Igen kergeted a laratot, papot, nem a vetö
 kert, a miſſeiert, hanem a palastiaert.

2. Sam. 22.

3. Reg. 18.

19.

4. Reg. 9.

10. 18. 20.

23.

Pſa. 45.

Matt. 27.

Mar. 15.

Luc. 23.

Ioa. 18. 19.

CONTIO QUARTA

Capit. I.

Vizza hatra fordulek azért hog meg lat-

E

nam

nā azt áfozatot mi uolna, acki en velem bol
 vala Azert hog hatra fordulek, Latek het arā
 gertia tartokat, es à het gertia tartok kōzōt la
 tek eg ſemelt, acki az ébernek fiahoz hafōlatos
 vala es a ébernek fia Iesus fel ōltōztettētō it va
 la mīd tetetōlfogua talpig erō hoſu ruhaba, es
 ez ember fia által ōuedzettetōt es ſoritatot ua
 la á ket czeczinel aranbol cyinalt ōuél ennek
 az ū feie es hayay olliā feierek valanak mīt a
 feier giapiu, es mely feier á ho es az ū ſemei ol
 lianok valanak mīt tuznek az ū langa, á la bai
 penig mīt ha à egō kemécze meg ruzeszūl tek
 uolna hafōlatosok ualanak mīt amaz calcho
 libanō, az az, à Libanus hegiebē ki afattatot ſep
 tūndeklō es czillago farga veléczei reſ: à ſaua
 péig ez éber fának olliā vala mīt amaz igē fok
 uiznec ſaua, es folio ſugafa czōrgefe. es vala
 nak ének az ū iob kezebe het czillagok es az ū
 ſaiabol ki iū vala heges es ket elū tōr: az orcza
 ia penig ō neki olliā igē nag tundeklik es félík
 uala? mīt a nap mikor áz ū ſaiat hatalmaba es
 ereiebe fenlik mikor homali el nem veſi.

Sommaia.

x. *Itt á Christus ſemeli et, erde met, tiztit, tulardon ſagat
 iria meg, csak ez eg dologrol ſol.*

Magya-

Magyarázat.

Hatra fordulek) Itt Ianos arra tanit hog az Isten befedenek hatat, sarr ne vessünk, engedtetienek ne legiünk, hanem ű fellegenek engeggiünk, mihelt solit es hy: Ebr. 3. 4. Psal. 94. 1. Cor. 10 Ne halogafunc űdöt, hané az vr fauara mindiarast teriünk, mihelt ű meg terit, es vonfon minket ű utanna, mint holtakat á syrbol, űrdög or fagabol: Psal. 80. 84. Hier. 30. 31. Ioa. 1. 5. 6. 8. Cantic. 1. 2. Thre. 1. 3. Tericz hozdad s-im meg terünk, vonyte vtannad s-im futunk vtannad.

Am. 4. 5-7

2.

Audians

Eph. 1. 2.

Col. 1. 2.

Rom. 3. 5.

6. 8.

Hog meg lassá) Itt azt kiuánia hog minden feles fonak tudomannak, es czerifaco erétnak fonak ne higgiünk, hanem meg proballio á tanitokat á tudomant ammit mondnak, ha á Credoual á fent irással egez á Christus erdemen, á fundamentomon éppit, ha rótia á kegelmet: az hitet, igeretet, auag nem, mit á Papa Antichristus hiti, Seruetus es á S. haromsag aruloi, á Credo es fent iras ellen solnak auagy nem solnak. 1. Cor. 10: 11: Meg proballiatok itélletok meg ámit módok Eph: 1. 2. 3. 4. Col. 1. 2. feles czalard tudománial el ne hitettefetek. 1. Tess. 4. 5. 1. Ioa. 4. 4. Matr. 7 meg proballiatok á lelköket akik ruhok ruhajaba iunek. ne mód hat azt. no mód jo ámit mód merget ne vegmez, sep s yn alat, ne leg ebbe egugiü hog meg czal lianak mit Euat sep s in alat cziala meg ákigo Gen. 3. 2. Cor. 01. 11. Itt tanit á S. Pal soltam erröl.

Latek het gie tiat) Az het arani gettia tartokat ű maga Chrüs magarazza á het ánia Sétég hazra az az

Exo. 10. 7. É világ ferent valo keresztieni feregökre. hia aran
 Levi. 18. gertia tartanak ezokaért, mert a keresztieni giüle
 26: nek tisztanak kel len ni, mint az aran. Masik mint az
 2. or. 6. aran draga, dragak az hiuek 3 mit az aran á tisztul
 1. Cor. 2. 3. fennel, így az h uek tisztulnak az haborufaggal .1.
 1. Pet. 1. 2. Cor. 3. 4, 10. 11. Negyed mint a gertia tartot fel. tezik
 1. Cor. 5. 6. hog mindé laffa, így a keresztieni fereg tettetös am
 7. mi vilagofagunk, tudomaniunk, hitünk, czelekedé
 Math. 5. 6. tünk vilagofaggianak mindenüt, V. mint a giertia
 7. 10. tarto nem uilagos az olai es mecznekül vag a gier
 1. Pet. 3. tianekül Ig a keresztieni fereg, Isten kegelme, a Chri
 2. Pet. 1. 2. stus erdeme, az fent lelök segetsege, az hit es az
 101: 8. 9. 12. Isten igienekül nem fenlik. Az o törüenien a ger
 Exo: 35: tia tartokon. Sipok voltak ackibe méz es olai alloth
 Zach. 4. 2. kit a fü papontot bele Zachariasnal irua vagyon,
 101: 1. 5. A Christusba vagyon az attianak tellicse
 6. 5. sege, a ket olai fabol, az attiaból, Szent lelökbül. a
 Col. 1. 2. Christusba folt az Isten tellicsege. Immar a Iesus
 1. 70. 10. Christusbol mint eg kutbol, es füböl, vagy fóló tók
 11. 2. eböl mi reank foly, ackik ü teste, es tagai vagiunk
 2. Col. 2. a Christus tellicsegeböl meritönk kegielmet kegelé
 Zach. 12. ert. mindeneket mireák folgaltat es mindeneket be
 101: 1. 5. töltöt a Christus midébe, mit a fü a leg kissebik tago
 6. 7. 14. 15. tis verrel es meleg fellel be tölti. Eph. 1. 4. hat mint a
 mech meg aluzik az Isten kegelme nekül Ig a mi hi
 tünk erönk el fog az Isten lelke segetsegenekül, ha a
 nag pap a Iesus Christus ez olai al az fent lelekel né
 tartia a hitöt, es feretöt midé iozagit mi bününk En
 nalán ekül semmit nem tehettek Ackik é fent lelek
 tül

túl viseltetnek azok Iſtē fia imeg kent miket az Iſtē
 Ho. 3. 4. 5. Azen le ké el bozzató, es nalatoe marad.
Christus ex bet piertis tarco kőzöt:) az az a valaſtot
 hiuek kőzöt vagion, vilag vegezetig Iſtenſegeuel,
 eidemeuel, lelekeuel, igeieuel, főrfefeuel, es gond
 viſeleſeuel. Math. 18. Ioan. 4. 15.

Haffonlo az ember ſihoz.) az az, az Iſten Chriſtus Gal. 4.
 acki az emberi teſtbe haſonloua lőt az emberekhoz
 Ró. 8. Ebr. 4. Phil. 2. Danielnelis az Chriſtus Iſten es
 ember ſianak mondatik. Dani. 3. 4. hogy az három
 gyermek kőzöt volt, noha emberſege nem ielen, ſel
 ment, Matt. 28. Lu. 24. Acto. 13. fűkſeg otſen lenni,
 de ielen Chrūs Iſtēſege minden iauaua, aki az éber
 ſegben mit eg tarhazba vg fártabe minenünk. Col.
 2. 3. Phil. 2. 3.

Fel ölkőztetőt hoſzu ruhaba) Podiri Podires Gó-
 rügöl á talphos ſiobot hoſu ruha acki talpig er. jeg
 zi a Chriſtus bavaló Iſtennek abrazattiat Iſtēnek ve
 ghetetlā merteknekül valo iozagit. Talpig er a Chri
 ſtus ruhaja, igafaga, es artatlāfaga, azert, mert valakik
 az eg teſtbe az valaſtot hiuek ſeregebe vannak, Adā
 tul fogua acki elſő uolt az iteletig, acki utolſo valaſ-
 tot leſen, mind kiezent nagyoth be főd Chriſtus az
 ū hozzu ruhajaual hat mint a patriarchakat Prophe
 takat, Chrūs be főtte az ū ruhajaual es igafagaual az
 Iſten kepere epitőtre vgan en reamts el er az Chri
 ſtus kőrefe be főd rutlagomat, meg igazit, nona e. 1. Cor. 1.
 vilag főpróie es gancra vagók: S. Pal a ſentek nem 15
 viſeltek Chriſtusnak dragab ruhajat mint en Eze. 6. 2. Cor. 1. 9

Psal 31.

Esa. 61. Hat minekünkis Christus igazlagaba, iofagi ba talpig kel öltözünk mint eg panopliaba, az az: merő feguerbe, hog sohonnat az Satan a tűzes nylal hozzank ne terien. Eph. 1.6. 1 Theff. 5. vide Psal. 45. A turka hat alluia Szokmarol, az hufueti prädikat iokba föltam erről.

Fel öltöztetek, fel övedzettetét mint kezes, né hog nem volna ű maganak igazlaga, de a kit Iste nekünk teközlő fiaknak fant, azt Attya, a közbe iaro Christusra hog mireank ruhazza.

A czecezij arani) A Christus ket czecezi az ű halala es fel temadnak erdeme, ackik a törüen es az euangeliom, a ket fent ieg az Vr vaczoraia, a köreztleg prädikal: Ez ű ket czeceziből mint eg küt főbül, az ű Istenfegeből es emberfegeből, az ige es igeret által föltattia a fent Lelek mireank az Isten iofagit. Az aran ű ackiuel fel föoritotta, az ű igereti, es esköüese, es a fent Lelök, ackiuel mi hozzank kötötte es föoritotta magát mint iambor hites iégeffehöz: Psal. 45. Ezech. 16. Esa. 54. Hier. 31. Nem a ristbe valo gyorsasagot, hanem az ű fogadasat peldazza. Esa. 11. Az hit es fogadas, igaz mondas lefen a Christusnak veseinek fel föorető Wue: vide Esa. 11. Karaczió prädikatiokba Hat a Christus czeceziuel, elük kenier euel elliunk, e des aniank az Christus mert melchebe hordófe teyeuel tart: Esa. 46. 49. Nem vest el hanem iduezit.

Eph. 1.5.5

2. Cor. 10

11.

Titum 2.

Psal. 72.

89.

Egan. 6.

Feier a feie haia mint a ho, es gyapiu) Az feier fű az Christus igaz es tista itelő biróságat iclenti, a ki minden bölczesegnek Attya, öröcké elt, mindent latot,

ert,

ert igazat tud itelni: Az ű hatai az ű igcie, es prophe
 tai, Moses, a töröen, az Apostolok ackik meg itelik a
 iokat gonozokat: Gyapiru, mert elet, az hiueknek a
 Christus itelete, be fõdi űket: Ha penig az harag ede-
 ninek, ackiket el karhoztat, es iay leßen ezeknek az
 Chrüs iteleti: Mint az ho, hideg nem art a gyapiuba
 be rakart iuhoknak, de art a mezitelé fattiaknak, aki-
 ket Christus meztelen talak: 2. Cor. 5. itt is lasd a Chri-
 stus örök Istenfeget: Daniel. 7.

A Bemey ündök(bök) A Christus femci az ű gond üi
 felessi: Ez melegség elet, tiftulas, az hiueknek ackik
 aranyak, ezüstök, es igazak, elnek. De fene, harag, ha-
 lalazoknak ackik pozdoraiak hitlenek: 1. Cor. 3. Pfall.
 33. 1. Pet. 3. 4. 2. Pe. 2. 3. Isté meg sabadittia az hiueket min-
 dé niaualiabol, az hirtleneket tartia a karhozatra: Isté
 kegics femci az igazokon: haragos tekinteti a gono-
 zokon.

Tüze sok a labaij) A Christus tiftafagos igcie es fét
 fürzesse, hetfer meg tiftult aran igassag, elet, bölcze
 seg, igassag, vilagoslag: Pfall, 1. 12. 119. 130. Hat femmi fe-
 kete macula, emberi, ferzet, tudoman, mint scoria, ba-
 dog nem illik hoza: 2. Cor. 6.

A ranitokis Chrüs labaii a prophetak, Apostolok, e-
 zekis tüzeffek, az az: sok haborusagnak, keméczei-
 iebe egettetnek, haborut kel féuedniek: Mat. 5. 10. 15.
 16. A ki en ranituaniõ, haborut féued: Ioa. 1. 14. 15. 16
 sok fantalan az hiuek haborusagi, de mind ezekbõl
 ki sabadittia az Isten. Kalcholibanum, Libanos heg-
 iebe affatot sarga rez: Kalehos res, Libanus a Sido or-
 fagban

Dan. 7.
 Matt. 19.
 22.
 1. Cor. 6.
 Matt. 25.
 Rom. 2.
 Ioan. 5 7.
 8. 9.
 Pfall. 1. 2
 Pfall. 34.

Tüze sok a labaij)
 2. Cor. 6.

Plal. 59. v. 20

szagban való heg: Mint itt hegbe állak a sarga velen
 czey rezet, ig ottis a Libanos hegy ebe, Noha Beza
 azt mongya hog u nem oluasta: De inkab hisem az
 ige iegzesset, honnem valaki almat. Az orichalko-
 nis Görögül hegbe állot. ref: Kalcholibanom azert
 iegez hegbe állot rezét, nem tömient. Tizta elew-
 nek legenek hat a tanitok, es ezetöt aran leggion tu
 do naniok ne pozdoria: 1. Cor 3. Aszau mint a vizek)
 Mint az aruiz, a tenger e vilagot körnöl vezi, s-ug.
 Ig a Christus fau s-ug, fönt mint aruiz: De valakik
 a Noe barkajaba az annia fente ghazba, a Christusba
 vannak nem art, az Isten haraggia vize az hiueknek
 Semmi fele otfora Isten nem arthat nekik, hanem
 mind iauokra fordul. Rom. 5.8. 2. Cor. 3.4. Deiai az hi
 tleneknek a barka kiuöl, el veznek ezek az u hitlen-
 segegbe: Hat tys tanitok Isten fauay vattok: Elet, io
 illat a ioknak, hiueknek, halal az harag eden y nek, seg
 getek a bünt.

Esa. 45
 5.
 Psal. 39.

Hét Czillag) A czillagok a prophetak, Apostolok,
 prophetak: Ezeknek riztaknak kel leni mint a cylla
 goknak, a tista tudomába, es iambor eletbe tüköri es
 c'otte iaroy legenek a kösslegnek. Fel öltözzenek az
 igassag feier ruhajaba vg aldozzanak mint a papok
 az ö töruenbe, Psal. 132. Matt. 5.6.7. Christus hatalma-
 ba vannak a tanitok, u tartya. es oltalmazza őket:
 Hat ne fellietek, az Iesus Christus kezebe, markaba
 vattok, mint feme feniet, mint mehebeli fiait vg öriz
 soha titeket el nem hagy, minden io fagit ty vele-
 tek közli. Hat ti tanitok Christus segetsegenekül
 semmik.

1. Cor. 3.
 4.
 2. Cori. 2.
 3.4.
 Esai. 46.
 4.
 Psal. 73.
 Zach. 1.
 Eph. 1.4.

femmik vattok: Hier. 6. 7. 14. 15. 20. 22. En vagyok erös
 pa sod, ne fely, kialcz: Eia. 58.

Az ü Satabol ket elő tör) E ket elü tör az ü fent ige Rom. 5. 6.
 ie: Mert ket felc fog, Halatra, es eletre: Ackiket meg 7.

kel ölni a bünert meg öli hatolmassan. 1. Cor. 1. 2. 4.
 2. Cor. 1. 2. Ackit meg kel elezteni, hatalma Istennek

Christus érdemebe a fent Lelök lelki munkaiual
 meg élczti az hiuöket. A Satant, a bunt, halalt, karhö

zatot, hitlenfeget mind belső es külső refegbül ki ke
 ressi az hiueknek, s meg öli, által iaria az fent Lelök

kezebe minden taggyokat: Ebr. 4. Hegyes nil meg
 öly a Christus ellélegit: vas pöröl, fén, Láczos bot

Pfal. 2. 4. Hier. 23. Hat acki kü pozdoria elrontia: Eler
 eggik eli az Euangeliom: Ez az hiueket meg elezti

Evangelij

mert a Christus lelket, az az érdemet iria fiuökre, be
 tölti a törüennek, az az: Igassagot, feretetöt ad a tör-

Pfal. 1.

119.

2. Cori. 3.

Hier. 31.

Ebr. 8.

üennek, meg fizet Christus érdemeuel: A bünert ha-
 lala fizet: Az örök eletert a Christus igassagual, en-

gö lelmeuel feretettel, mindennek meg üyetaffauat:
 Masut föltam erröl: Eggik eli azért atok harag, bün

Gal. 2. 3. 4.

mutaro, vadlo, a bün fel eleztö, s meg ölö, ez a törüe-
 Roman 3. 5. 6. 7. 8.

Jörvény

Az onczain tündöklik) Mit a nap az ü haiai fenieuel tün
 döklik: Ig a Christus saiat ereieuel tündöklik, fenlik:

Mert Istéfege ferét vilagossag, Attia fenies diezöfe
 genek tündeklesse, Eb. 1. Istén ek abrazattia allat ferit

1oa. 1. 7. 8.

elet, es vilagossag: é vilagnak vilagossaga a Christus:
 mint a nap vilagosittia meg az eget, földet: Ig az egé,

1. 12. 14.

Mut. 5.

földö elő angialokat, es ébereket ü vilagosit, ü elert

tart. Col. 1.2. Eph. 1. Ebr. 1. Az Istének csmeretite ezac
 ű vezi az valasztottakat. Ioa. 1. 10. 14. De mint ánap á
femőst, előt eltetti, á feme fajot, holtat meg dögleti
el rontia. Ig Christus á hievet elteti, a hitlenőket el
 rontia. 1. Cor. 1.2, 4.2 Cor. 1. 2.4. A vesendőknék ha-
 la illattia á Christus Hat Isten á Christus ha Istenfe-
 ge saiat hatalmaual fenlik, az éberseg az Istenseg tul
 vötte. Ioan. 18. Col. 1 Hat mint á nap előt senki el neé
 buhatik. ig á Chrūs Iesus előt senki el né reitezhet-
ik, mīdē el reitöt bñnt ki áz az éberből, meg itel az
 itelet napiá. sémi oly titkos bñn nñncz kit ki né ie-
 lent. Mat. 17. 19. Exo. 33. 1. Cor. 9. 10. vide Ebr. 4. 5. Ny lva
 es terieztűē ki nilatkozuá vānak az Istē feme előt.

2. Cor. 1.2

3.5.6.

Phil. 2.

Rom. 12.

14.

HCONTIO V. CAP: I,

HOG en ezt az ember fiat meg latá, mint eg
 holt ug esem az ű Labaihoz: ream vete: azert
 az ű iob kezet (Iesus) s-mōda ennekē ne fely,
 en Chūs vagok első es amaz vtolsó, es amaz e
 lő Ime holta löttē vala, vag meg holtam vala,
 de ime im ilmeg élő vagok, es elők mind örö
 kōn öröke A M E N En birő, s-nalam vānak á
 pokol es halal kuczay, es birodalmi: ird meg
 azert azokat ackiket latal, s-azokatis á dolgo-
 gokat ackik most vannak, es ackiknek fűkseg
 é mostani dolgok vtan meg lenni. Amaz het
 czillágok

czillagoknak penig az kiket latal, az entob
kezembe es az het arany giertia tartoknak a-
maz titkos lelki magiarazattia es ertelme ez.
A het czillag az het bent gyülekezetök köve-
tit es tanitoit peldazzak. az het gertia tartok
ackiket latal, az het gyülekezetök azok, az
peldazzak.

Somaia.

1. Mint irt lanos e latasba.
2. Megis az Christus semelit Isten feget magyarázza.
3. Christus birodalmat iria meg a poklon halalon.
4. Magyarázza e latast somma berent.

Magyarazat.

Labához effem) Itt arra tanít hog ammi erőtlenség
ünk a kibe az órez. es bün lakik Rom. 5. 7. 8. Soha az
Isten fenefleget, es meltoffagos düczöfeget el nem
benuedheti. Sö. ha Iesus Christusba nem mutatnaia
magat, es abba az küfiklaba, a Christusba nem fár-
na minket az Isten, mint a meniürö kü fenie. fele,
mint a Sidokat meg öli vala a Synai hegien, v g mük
etis meg ö lne az Isten fenieflege, Mint Exo. 31. 34. ir
ua vagon. Nam lat engem az ember f-el. az az, ha en-
gem meg latna a bünös testbe, miert hog bün, es po-
zdoria mint a fen meg emezti, v g meg emestöm. Iu-
di. 13. Iay meg halunk, mert latok a Iehouat, De hog
Christusba vagiunk, az u arniekaba be födöt az u i-

Jene csak a Chri-
stusba lat Labhoz

Exo. 19.

20.

Psal. 19.

galaga palástiába. Ezc. 16. Efa: 6. az attia haragia meg
 alut á Chrüs verebe né arthat minekünk á Isté hara-
 gia hat ti erdemeflek, hog métek á kőzbeiaro Chrüs
 nekül az Isté itelő fcki cleibe ha emestő fen az Isté.
 Deu. 4. Ty pozdoriak fenak vattok. Imme meg á
 Christusba is nem alhattiuk meg, az Isten fenies ite-
 letit es ielencset, az Apostoloc. Math. 17. a tabor he-
 gien. S. palis arczal le borula az Christus fenie előt
 Act. 9. 20. 26.

En ream uette iob kezet) Az Christus iob keze az ű
 Istenfeg hatalma, es otalma, kőzbeiaro erdeme á
 fent lelek Isten segetfeg es vigasztalasa, hat á Chris-
 tus erdeme, Ist é kegelme, á fent Lelők segetfegene-
 kül holtak vagyunk. Sem á meg teres előt sem v-
 tanna nem lehetünk az Isten fia segetfegenekül. Ro-
 ma. 3. 8. vide Exo. 33. 34. Az Isten keze á kő fiklaba
 tartá meg Mofest. a kő fikla á Christus, 1. Corin. 10.
 Ebbe á Christusba nem arthatta Isten fene á Moses
 nek.

Ne felj) Meg vigasztal minket az Isté fia né arthat
 minekünk sem á bűn, mert el vettek rolunk, Chris-
 tus meg holt erete. smeg őlte: Az halal, pokol, Satan
 törően atka, Isten haragia semmi haboru, mert Isten
 ezeket el rontotta fiaba 1 Ioan. 1. 3. 4. Szoltam erről,
 Rom. 5. 8. vide..

En vagok első es utolsó) Az az azért nefeli, né vez-
 hecy elsőmi né arthat mert en öröcke való I E H O V
 A, hatalmas Isté vagok. Midé allat kezdőie teretőie,
 ki testöt, lelköt, mozgast, clest, válofsagot attá minden-
 nek

nek, az eget földet én teremtettem, az én Atti-
 al: eggiüt, Psa. 102. Efa, 41:44.45.48. Ioan: 1.5.6 Ebr
 1. Phil. 2 Rom. 12. en eltetöm, tartom mind ezeket.
 Ebr. 1: Col. 1.2. Eph. 1.2, En epitetem fel ezeket, vy e-
 get, földet terömtek 2. Cor. 5. Efa. 65

2. Pet. 23.

Es amaz elő en vagók) AZ az acki öröcke eltem, elők
 allatot, eletöt, mozgast, hatalmat, eröt adok minden
 allatnak, semmi teremtot allat, sem Angial, sem ör-
 dög sem ember, sem feguer, halal, nem arthat senki-
 nek en na! amnekkül vide supra Mint az Attia cze-
 lekedik, elezt, enis eleztök, mint az attia el magaba,
 enis elők ennen magamban. Ioan 1.5.6.10. minden
 hatalom menibe es földen neké adatot Psa. 2.45.110.

Matt. 112

18. 28.

Megholtam vala sim elők) Im latod hogy a Chri-
 stusrol föl, Nem az Attia holt meg, nem az attia ta-
 mat fel, Hat a Iesus Christus valosagos Isten, Mert
 valaki I E H O V A, acki volt acki vagion, lefen, első
 es vtoho, teremto, es meg tarto, allat ferent valo I-
 sten az, nem csak neuel, tiztel Mert az Angialok
 hieuk, az Christus embersegeis Isten fia, Isten, de ne
 nel tiztel, nem allattal, de nem I E H O V A nem terem-
 to, nem fel tamasto sem az Angialok, sem a Chri-
 stus teste, hanem az Christus Istensege, valakinek I-
 stesegös allattia vagio al vago az Istesegbe, aki elöt
 senki nem volt, nem neuel, sem tiztel, sem Decretö
 mal Isten az, hanem allattal, valosaggal, Mert terem-
 tes elöt csak az Istenseg allattia volt Christus, volt
 a teremtes elöt, Christus elöt mas Isten nem volt,
 Efa. 45. Rom. 12. 14. Phil. 2. Ihon itt elsőnek hya ma-

gat: Hat ez locus Efa. 41. 44. 45. Christusrol fol mért
 Christus es fent Pal. Christusra maggiarazza: Hat
 Christus Isten allat ferent. Hazud hat aki azt monga
 hog é Locus: Efa. 41. 44. 45. Lassatok hogy nincz tob
 Isten en nalammal, En vagiok teremto, bunteto, meg
 tarto, nincz mas: Latod hog a Christusra fol az At
 tiarais: Hat atkozottak ackik a fent Harosagot, es a
 Christus Istenfeget tagaggyak: A M E N: az az: Bi
 zon va vagon ackiket mondok: Halalommal fel ta
 madassommal, meg o'tem a bunt, halalt, poklot, az Sa
 tant, Toruen atkat, hat ne fely mert mindenható I
 sten vagyok.

*Pokol, halál
 koldo*

Pfal. 34

41. 36. 116

Nalam a pokol es halal kuzga:) A Satannal, a bunel, po
 kollal, karhozattal, En birok: Soha se testi, udo ferint
 valo, sem orocke valo halal, ken nem arthat, tinektek
 hiuek, hat semmit ne fellietek, mert meg gyuztem
 en ezeket, a vilagot, minden ellensegtoket: Ioan 8.
 9. 15. 16. Rom. 5. 3. Pfa. 44. Senki hat nem halhat, sem
 elhet Christusnekul. A Satannak eg mak sem ereie
 sincz Christus nekul. Efa: 40. 41. 48. Col. 1. 2. Eph. 1. 2.
 1. Ioan. 3. Elrontotta birodalmat a Satának fogua vit
 re Eph. 4. Pfa. 68. ezak eg ebnek sem arthat: eg tiky
 anak, eg fore falanak az hiueknek nem arthat a
 Christus hatalma, engedolme es ereienkul: Iob: 1. 2.
 3. 7. 12. Mondam: lasd: Math. 10. Lu, 10. Cant: 1. Apocal
 Arokkal vated az hiueket Isten kornul, eros varok,
 bastiaiok az hiueknek az Isten Pfa. 18. 24. 34. 35. 91.
 Iob. 1. 2. Meg kotue tartiak az Satant. 2. Pet. 2: 3. Isten
 tul

Iudi. 1

rül kerédzik meg a gonofrais, meg Isten hatalma engedelmenekül meg a Baal papiait sem cza'hatta meg: 1. Reg. 18. 19. 22. Rom. 1. Eph. 2: 2. Tess. 2. Soltamer-ről. Col. 1. Ide alays Cap: 5. 6. Söloc erről.

Ird meg) Mondam hog Isten nem akaria hog eltit kölnia, hanem meg irassuc az Isten dolgait: Draga dolog ez hog fenki meg nem halhat Isten akarattia' es decretomanekül: Job. 14. Szükség meg lenni) Erről Soltam. Az giertia tartok het Ecclesiak) Erről Soltá.

C A P U T II.

E L S Ö C O N T I O.

I. Z E P H E S O M V A E
rasbeli keresztyeni gyüleke-
zet Angialanak uag köueti
nek es pastoranak ird meg
ezt: s- ezt ird:

2. Ez dolgokat mongia az acki az het czil-
lagokat az ő saiat iob kezében tartia es áki
az het arany gertia tartok közöt tetoua iar
es setal.

3. Iol tudó en (Chrüs) atte czelekedetidet
latom s- tudom atte munka datis, tudom at
te haborusag türesödētis, eztis (altal latom)
hog te az gonofokat el nem viselhet, sem
el nem senuedhed az (hiuek közöth)

közöt): Tudom eztis hogy még kefertőt-
 ted azokat, ackik ű magokat Apostolok-
 nak itelik, de nem igaz Apostolok: Sőt v-
 gyan hazugoknak talaltad őket. Tudom
 hogy ezek te neked nagy terhedre voltak,
 s-nagyotis túrz es fenuecz: Tudom hogy
 te az en neuemért igen faradozuan mun-
 kalkottal, s-el nem farattal: De vagyou va-
 lami vadlassom te ellenöd, (tudni illik ez)
 hog te atte előbbi buzgosagos ferelmedert
 elhattad.

Sommaia.

*Az Ephesombeli tanitonak, es eoz keresztieni seregnek
 őria meg az ű io, es gonoz czelekedetie.*

Magyarazat.

*Az Ephesombeli Angyalnak) Angyalnak mongya
 á pastorokat az iras czeri, mert az vrnak követi, sa-
 ffari, vrokét költik, es ezak ammit izennek azt kel-
 mondani, azt kel költeni á két penfit, ackit az ű vrok
 ű nekiek adot: Mint Christus mongya En nem fol-
 lok ennen magamtul: Ammit hallottunk, lattunk, azt
 fölliuk: Ammit az en Attyam paranczolt vg en ab-
 ba iarok: Ioan 3.7.8.9.12. Vgy itellyen minket ember
 mint az Vrnak saffarit: Igy föl az Vr á prophetak-
 nak: Ime vetöm faiaiba az en fomat, mond meg en,*

tülem

*1. Cor. 2.
 4. 5.*

tülem es en fommal ū neklek: Nem merék en olliat
 fölni es tanítani, ackit az vr nem fölt en bennem:
 Azt monga S. Pal. Rom 1.15.2 Cor. 10. föltam erről.
 Azt mongya á I E H O V A E L O H Y M, á Prophetac
 azt mongia: Mast Pap Vram, kuklia fel ál. Azt mő
 gia Papa. Azt mongya Haimo, hugo, Scotus, Imez a-
 maz doctor, Viteberga, Rostochiom, Lipsiaia, Aca-
 demiak, Doctorok, Christus teste á kenier allat fe-
 rent, vagyon sabad ereie akarattia á iora kiezin az
 embernek: Mindent el valasztot Isten, io á kep oltar,
 ostia nem art, Hallad: Ad legem et testimonium. Esa
 8. Az en besedemre es törüenére legien min dé kőte
 les, ahoz küffe magat, nem emberhöz: atkozot acki
 embert veti-tamafül maganak. Nem io ez: en pále,
 en Czephase, en Apolloe vagyok, 1. Cor. 1.2.3. Tu-
 dakozzátok az irast. Ioa:5 Hat papa, decretom, vala-
 ki Isté ellen föl hazzugon a. Kővet es posta, á tanito
 ezert masodfor, hog hū legien, tiztibe. giors. czac á
 Vrét kőleze, Christus halala vere hullasa fel tamada
 sa erdemet, á Tūruēnt es Euangeliomot, á keresztfe-
 get, az vr vaczoraiait hirdesse, folgaltassa. Ez á ket
 penf. ezt kőleze á vagdalat Emberre: Luc. 10.

Esa: 23. 29

55. 56.

Ezech 3.

5. 6.

Hier. 1. 7

Hir. 7. 10

17.

1. Cor. 4.

2. Cor. 23.

10.

acki biria) Kraton asteras az az: Biria es hatal-
 massan kezebe tartia á vilagóscodo tanitokat, a dra-
 ga hitu, tudomaniu kerőztiēneket, á Iuhokat acki-
 ket Christus kezebe famlalta, az Attia kezebe tartia
 őrzi mint Pastor, Czak egy főrók fálát sem a karia
 hog el vezzen semmi Istene az hűekbe. Ioan. 5. 6.
 10. 17. Ammit Attiam nekem adot, semmit abba el

nem vestöttem. Hat ty tanitok á Christus Iesus ha-
 talmas kezebe vattok, Isten tener öre irt, ne felietek.
 Az hiuek közöt iar es setal, valahol ketten harman
 özue gyűlnek, ort á Christus. Mint á fű á tagok kö-
 zöt iar, meg á laba feiebeis iar, á talpaba, á fa az a-
 gakba. A főlö töke .az főlö vesőkbe. Így az Iesus
 Christus Isten fege, hatalma, ember fegebe kerestöt
 erdene, lelki, igie velünk iar, es benünk vagyon,
 Mert allat ferent egeiefült, velünk, es mi velünk lako
 zo es egyefült. Isten. Esa: 7. Matt 1. Mide iozagit bele
 nk ontotta. Azert iar á Chrús mi köztünk, hog vala-
 mi fűksegünk, vag fogiatkozassunk minden valas-
 tot hiuekbe be tölcze. Mert Christus telliesege az
 az be töltoie, eltetöie tartoia, az ania S. eghaznak
 Eph. 1. 4. 5 foltam errül. Cap. 1.

Tudom atte czeleked.) Görög. ida ergafu, az az
 által latom atte czelekedetidet mind aki io, s-mind a
 ki nem io, Aki io azt feretöm, iaualom, megis ko-
 ronazó acki nem io penig azt vtalom megis bünte-
 töm ha meg nem terz belöle: Eze. 3. 18. 33. ezek iokâte
 czelekedetidbe, s-czcket iaualö: Elözör á te mükadat,
 hogy tanulz, tanitass, vigiasz mint io pafstor. nem vag
 rest á tanitasba, söt az en neuemert mindent el türz,
 haborut, esöget, embörek fidalmat, atkat, hog az eret
 nekok fidnak rutolnak a ioert, c fele türesödöt iaua-
 lö. Ioa. 15. 16. Mat. 15. 16. Mert fűkseg en erötté á tanito
 nac feuedni, c vilag fidalmat es giulöfeget fel vëni,
Hogy el nem viselhed á gonosokar.) Az az. Mint á
 viseihetetlen terh alat el farad á Budai tragar, fi-
 nte ig nag terhnek velöd ezt hog á keresztienek kö

Mat. 18.

28.

Ioa. 5. 6.

10. 15.

1 Cor. 10.

12.

Ere. 1. 4.

1 Cor. 4.

Rom 5. 8.

2 Cor. 1. 4.

12.

Psal. 34.

44. 116.

Zot gonofok. Az az. S. Harólag, Chrus Istelege es erdeme tagadok es gialazok. Ebion, Cherinthus Marcion, es sok fele cretnókek' testi lölki paráznak.

Megis kesertedüket) Epiraso az az meg prob alo d ha Apostoloc vag nem. De meg talalad törüen ferent meg iteled, hog nem igaz Apostolóc, hanem ragadozok, farkafok, es rokak, noha Apostol neuct vi felnek, iuhok ruhajaba iunek. Matt. 7. Hat a tarito △ soha az kereftieni fereg közöt a niluan valo testi, lelki bünöföket, es czegérés bünbe előket el nem viselheti hané meg probalia, vegere ménien vetke nek, ket vag haró bizonylag alatt, Incze hog terion, hanem ter atkozza ki a S. gyülesből mint rihes es metelies Iuhot. Matt. 18. az iras mögia: hog a lopok, oruok es effele vndok bünöfek ne ellienek a hiuek közöt. Nem ilhk az Israel taboraba senkinek ganel ni. Mint Achab az atkozot marhaual, így meg habo ritnak a titkos bünbe elők a kereztieneket, meegh ezak neue se hallassec é fele vndok bünnek a kőöz tienek közöt: Eph. 4. 5. Rom. 6. 7. 8. Mostan tuggia pre dicator vram hog eretnek hamis tudomaniu, fertel mes parazna, rezógós, nem veti ki, hanem el halga ttia de lay é fele bün palastolo, fena peluai, azzufa e petu predicatornak, vak es vra arulo, Tabor vezto Istrasana: hisem azert Itrasa hog a bünt fegie pas tor hog a farkast kuriogassa az ebeketis vitanna hu zettza. Ezech. 3 18. 33. de qua is populus ta' is et sacer dos, aminemü a nep oll. alator plebanos vrá. a lator latort, az ördög ördöget né üza lopoual fur, parazi

Leuit. 18.

26.

Esa. 52.

1 Cor. 15. 6.

2 Cor. 6.

10 Iosue: 7.

Esa. 46. 58

Mich. 5. 6

Ose. 4.

Matt. 12.

Psal 50. **naual rezefel mint nema eb, de Iay:**

53. **Hazugoknak talalad) Az az. fent irasbol meg proba**
Esa. 1. 5. **lad' hog hamis hitu, es hamis tudomaniu, hazug be-**
zedu emberek: Meg proballiatok hat az halgatokat
á tanetokatis. 1. Cor. 10. 1. Ioan. 4.

Elviseled) *Euaistafaf*) az az: mint eg nag terh alatt
 oly nag kent vallal te ezek miat, de az en neuemert
 fenedel, türel, munkalkodal s nem faradal el, han
 te ellenek tamadal e fele eretnekeknek igaz tudo.
 mannal meg gyozed: Hat illien legyen a tanito, a
 ki igaz tudomannal hatalmasson ellene, allion s
 meg giozze az hamis tanitokat. Titum. 1. 1. Tim. 3.
 Ne farag el, Ne uly, le hanem mint halalig vy : Ne
 mond azt: No en parazta lezek, mert en nem gyo-
 zom a sok eretnekeket feddeni. Ladde hog mond
 munkalkodal, s el nem faradal: aki vegig meg ma-
rad, az acki Iduezul.

De vagon te ellened) az az: No ha e io zagok te ben-
 ned vannak, de azért megis talalok feddendó bunt
 benned: Az előbbi) az az: Amminemú buzgo ferel
 med, kedued io akarated, igekezefod uala. Előfor hog
 meg teretelek a pogasagbul, azt mast el hagiad: sem
 lelki dologba, se taitasba, se tanlasba se eg mas fere-
 tesbe ne vag olliabuzgo mit előb, hanem meg lasu-
 dal: Kettot tanuly: Eggyk: Nincz oly fent e vila-
gon kibe valami vetek nincz. Valameni Prophetak
 Patriarchak fentek voltak Adamtul fogua, lesnek
 az iteletigis, de az iras mindeniket bunosnek mon-
 gia, Sot S: Ianos ig fol: Ha azt mogyiuk hogy nincz
 bununk

bűnünk hazudunk, az igazság nincs bennünk. Soltam
erról Rom. 3. 5. 6. 7. rezebe büfeggel, mint az vy rez-
be io mag, Isten kegelme Christus löki érdeme, hi-
relakik vy frűbe, vy lelekbe, vy elmébe. Hierc: 31.
Ebr. 8. Ig az ő rezbe a bűnlakik Rom. 7. lafd.

*Masik. nag. vetek. ez hog a keröftienfegbe. mint
ég fogio hold fogiunk, apadunk, kissebülünk. Feddi
ezt fent Pal nagy dorgolással. Ebr. 5. 6. hoggiermek-
ke lörték, csak teyel akarnak elni: Ne felelczel ámit
tuttal, hanem mint a föld. v. effő, termő fa, felis nő,
agazik, giökerezik minden fele; igo nőiünk az Isten
iozagiba: Eph. 1. 3. 4. Col. 2. 3. Neuck eggietek az Isten
esmeretibe: Mint az vy hold naprol napra fenies a
naptul, es meg telik ű tüle: Igy mi a mi naponktul
a Christustul telliünk, ne apaggiunk. mitá io kouaz,
az kis mustar naggia lefen, hog a madarakis laknak
benne. Matt. 13. Lucc. 8. Atkozot föld az acki giakor-
ta esüt vefen, kórót terem. Ebr. 6. vide.*

MASIK CONTIO.

Capi: II.

1. Emlkezze meg azért rola honnan s-
miczoda iobul estél ki s-ismeg arra tér vifá
es vyul meg, s- amaz Előbbi io czelekedete-
ket czelekeggied (akiket előb mielz vala)
mert ha ezt nem miéled: es meg nem teren-
deš, ime en nag hamar ellened tamaduan
H ij read

readiünk s-ime en atte gertiatartodat
es ecclesiadat, az ő faiat helieröl el mozdito-
tom, s-masua vizem.

2. (De mast meg nem mielem ezt) ezert
mert ez io czelekedeted vagion, hog amaz
resti lelki parazna Miklos tanituaninak az
ü ündok czeleködötököt gyülölöd ackiket
mint nem io czeleködötököt enis gyülölök
3. Ackinek füle vagion meg hailla ezt am-
mit az Isten lelke mond á gülekezeteknek:

Sommaia.

1. In i-löffer arra hog az előbi io es iambor eletre terion
2. M. sik miuel. bünteti ha meg nem tér.
3. Mert nem bünteti meg mindiert.
4. Inti az egez keresztieneket hog ammit á lelök predical
meg ha liak.

Magyarazat.

Emléközel meg) itt Christus inti az Ephesombeli
predicatorott s minden iambor kéréstient hog
senki á lünbe acki esset, sea törüen atka alát. se az
ördög orfagabâ ne heuerion:hané meg élekezzek
a hónat el esset) az az, Az Isté kegielmes fogadasa-
rol á Iesus Chrüs á bün fölöt felaradot kegelmás
erdem

erdemerül es esküelerül emléközek, hog az Attia-
 azt fogatta s-ig esküt meg. Ha az en fiamnak a Mes-
 siasnak valasztot fia vetközendnek, meg, emberi
 mod ferent, turhető verrefeggel, de az en irgalmas-
 sagomat tülök en soha el nem vezem: Mert el yege-
 ztem örök üdök elöt hog iduezitöm, elis pcczetö-
 lem, el keztem benne a jot, felben nem hagyhatom
 acki örök üdök elöt köniörültem azokon ez vtan-
 nis mind öröcke köniörülök. Mert ha lelkömet, ir-
 galmasagomat en a valasztattakul meg vonnan, ig
 fel bölana az en frigem fogadaom, es karomlas, te
 kellettenszeg es változas iüne en ream, ki soha sem
 allatomba, aki I E H O V A, sem igeretömbe meg nem
 változom. soha meg nem banom ammit en igerök
 s-meg sem változtatom. A mely befed ki iü fiam-
 bol, soha abba egeb né lefen, hanem be kel telni, en
 meg fogattam, reais esküttem hogy soha az en lel-
 köm, befedem, irgalmasagom el nem vesem a valas-
 tot hiuektül, hat vgyan meg alok abba, Psa: 89. 103,
 117. Christus is azt fogatta, s-erre esküt hog noha en
 el estem es a friget, a fogadaft ackit neki törté vala,
 fel bontottam, de azert ü soha engem el nem hagy
 Ezech: 11. 16. 36. Hiere 30. 31. 32. Mert az Attia engem
 mint io pastor Christus kezebe adot, egy czöp ve-
 gem, tetemem, es főrem falat sem veztheti el, mert
 a Attia fiamá atta kezebe. Matt. 10. Lu. 12. Ioa. 5. 6. 8. 10
 Fel vagyon irua Neuem minden rezem, tag om, czö-
 tom han czöp ver vagyon bennem, han főr fal, ha
 niat lepem, haniat futok, meni küniü hullat alom

2. Sam. 7.
Psal 89.

Exo. 33.
Rom. 6. 9.
11.
Eph. 1.

Psa: 10. 1.
4. 40. 44.
48. 54. 55.
57. 59.

Psal 3. 4.
35.

effik leg leg czipefig valami raitam cik. mind fel va
 gyoharua Isten komuebe. Psal. 54. 139: luc. 12. nem
 kezhet engem azért a Christus. Mert? Elfo mert
 Isten mint io pastornak kezebe famlalt. Ioan. 6. 10
 2. Masik. Mert Emanuel, az az velem eggiesult,
 bennem lako igaz Isten Mint ualhatatlanul ates-
 tot Mariatul felvotte vg engemis, a Christus tes-
 teböl huffabol vagiok. Az u lelkeuel hituel engé
 hozza cziatlot, czerelt en velem, u az en rabi a-
 brazatomat, bunimet atkomat vallara votte.
 Mert bunne atocka lot ertem. meg olte el karhoz-
 3. tatta bunomet: 3. Meg fizetet ertem, draga arron
 valtot meg, igaffaga, sentsege czenalt, minden u
 iozagit nem atta czerebe, neköm vallotta, beleis
 4. iktatot az u iozagaban, mert örökös tarfanak
 hy: S. lelkeuel elis foglalt az örök életre hat hogy
 hagyhatna el.
Wtöd Mert meg esküt hog minden niauualiamba
 en velem vagyok, mint ket femet vg oriz: Esa. 43.
 46. 47. barnia alat oriz, ott hordoz vallan, hat hogy
 hanna el? Es emlekezni arról a honnan ki estünk,
 Hat a penitentianak elfo rese Isten kegelmebe va-
 lo bizas, az Iesus Christus erdemeiert: emlekeztetni
 Istent fogadafar a: Masik reze Metanoison: az az: tet
 meg a bünből, az az Meg terni a bünből akibe es-
 nk, akibe eltünk, el hadni, meg olni Chrüs halala Is-
 té kegelme, és a sent Lelec creieuel. Eze. 3. 18 Hier. 31
 Psal. 53. 34. Teriel a gonostul, s-iot czelekegel. Hat
 mad reze a penitentianak miczoda? io czelekedet

Rom. 3.

Eph. 1. 4.

2Cor. 1.

Psal. 17.

23. 91.

Psal. 34.

80. 84.

vy elet. tadde hogy mond. Teri meg, vyul meg az
 bünből, es az előbbi io czelekedetödet czelekedied
 Eph. 4. vide Rom. 6 8, föltam errul: Lu: 24. Az husueti
 predicationba, Col. 2. Valakit Isten lelke nem indit A
iora né tuda meg terni, de az Isté lelkeuel terit meg
 az ű igaz címeretire: 2Cor. 7, 9, Az à banat ezenal pe
 nitentiat űduóffegre, ackit Isten lelke: indit: Act. 2.
 II. Hat aki Caim, es Judas, Saul modra tart penitenti
 at, az az aki csak ismeri à bünt hog vetöt aztis erti Gen: 4.
 hog harag edenie halalt erdemel s-el karhozot, né hi 1. Sam: 15.
 heti hog az Isten kegelme Christus erdeme nagj ob: Matt. 27.
 feliebarat à bünnel, karhozat effelék, terese: vala- Lu. 23.
 ki nem hiszi az ű bünet Christus i gassaga, erdeme el
 niomta, meg emestette, Isten kegelme meg engette: Rom 3. 5.
 A törüeni atkat. Isten haragiat Christus allasa meg 6. 8.
 ölte el rontotta: Esa. 39. 43. 53. Mich: 7. Ose. 14.
 Im el *iuük*) Im latod itt hog Isté azokat akie meg
 ternek hozza fogaggia: ha hetuen hetfór, ter, het-
 uen hetfór be fogaggia az vr à valasztotakat. Lu. 17. 3.
 Matt: 18. De Czak à valasztottak esnek vg hog is meg
terhetnek: Miert? Mert az Isten Magua, az az Isten
 kegelme Christus erdeme à S lelök fentelese az hit
 giükereftül né fakad ű belölök, hané czak à gyümö
 lcze ves el à io magnak mint à Daidba. 5 Peterbe:
 Psál. 51. Matt. 26. Mint à Bezterczey filuanak vira-
 gat, gyümölczet az hideg, hesség ferög meg rontia,
 giakorta: de azért à gyükeret es fariat, filedseget el
 nem viheti Ig az hiuek gyümölcze, io czelekedé
 tök meg fünik erőtlenfögböl esnek, de keresztienfe-
 gek

gök, Istennel való egyesülésök el nem vez, honnat tudom azt? ebből hog bannia a bünt s-ottan fel kel, ki tér belő e: David többé gilkos, paraszta nem lón: Peter sem tagada meg többé a Christust, foltam értől. Rom: 7. 8. hát miért mongia Pál hogy acki el esik meg nem térhet? Ebr. 6. 10. felelet. fol az hypocritakról, harag edenirül kik csak ideig kiüül kof-tolással voltak, meg vilagosítottak, ackik kü fiklák, a nagy kü fiklára eslet volt gyökeret nem verhetör bennöe, Isten ezökhöz né kötötte magát: Chrüs se egyesült ezöckel sem az örök életre valafrottak, né voltak, gödölek a baraniok közöt, müt konkoliok a buza közt, eb halac, bekák a gyalomba az is halac közöt: Ezek vgelesnek femek fiaik el török, az az: Isten kegyelmet, a Iesus Christus érdömet, meg vetik, meg tapoggiak. vionnan keuannia feziteni czu-folni a Christust, Ebr: 6. 10. f. Pal mongya. vetnek se Lelök ellen, az az, a Szent Lelöktől formalt hitet, remen segot, fereretöt ki okaggyak, el vetik, az eb okadast a meg ölö bünre, emberi tudomanra, Papa hitire, müt ebek es dísnek ternek. Halakra vernek, az az, mind Gal. 5. 6. halalig az vralkodo bünbe maradnak meg, soha meg Rom. 5. 6. nem ternek, el veztik az terelesnek, igazulatnak okait Ioan: 3. 5. Eze: 3. 18. 33. valaki Isten kegyelmet, Christus érdömet, a Szent Lelök Szentölését az hitöt el vez ti ezöktől el fakad, soha meg né terhet: Amissa causa amittitur effectus. ha a ket femödet ki ütöd nem lathacz soha többet vele, Ig ercz plebanos vrä a Szent Lelök ellen való vetket s-ne babatizal barát modra,

Matt. 13.

Luc. 8.

Remo böt
costi hõ!

Matt. 12.

a Pet. 2.

Eph. 1. 2. 5

Gal. 5. 6.

Rom. 5. 6.

7. 3.

A

El mozdítom a gyertit az az: en te rólad le vonzom a
 pásztorlagot atte megiedet el ozlató, hog halgatoid
 ne legyenek, a tudomant az en igemet, sacramentomi
 mat el vezem tóled mas helyre vizem ahol vezik
 Matt: 21. 22. El vetetik tületök az Isten orzaga, annac
 adatic, acki gyümölcsöt terem: Nem io vinczelcroc
 hamis alnak es rest penz gyütő főfuen japok hallia-
 tok es erczetök ezt. Meg kerdie mit epitöttel fa-
 mot veznek a sapharlagrol a talentommal mit nyer-
 tel azt kerli az Christus, nem azt han fasz forintod
 iót a követ plebaniabol Nag kegelem ez az Isteniöl
 hogy soha addig sem iot se gonozt nem lünet, ha-
 niem megint előfőr. Iere. 7. Amos 3. 5. 6. Esa: 1. 65.
 Hier. 18. 23. Lafd: Psa. 94. Ebr. 3. 4. Minden azért ter-
 sien mikor Isté a bűnt feddi, ne legyen siket. mint Iu-
 dast Eli papot le vonac a pásztagro: Ig alnak rest fef-
 uen safart. tanitot Isten bűntet, es pokolra vett 1. Sa:
 2. Lafd. 1. Teif. 5. Acto. 3. 4. 13. 14. Tünektek kellet
 predicallani denem foggyatok, azért immar azpoga-
 nokhoz megyünk Mosefnel panafolkodik Isten
 erről a prophetaknalis. hog az ű nepe sem fot nem
 fogad nemivesi Isten fauat.

Lu. 17-18.
 20: 21.
 Mat. 3.

Lu: 15. 16.
 17. 21
 Matt. 18.
 17. 24. 25.
 Deu. 23.
 Ose. 1. 2.

Gülüled a nifolitat) A Nikolaus, vag Miklos vo-
 lt az Aposto oc ministere, főzo, sasar, segenekkel ba-
 no: Ez ő lator el fakada ireglegbül az Apostoloc-
 tul, az vian reatök tamada s-azt kezde tanirani hog
 a babilozis né bün, tarsalkodhatunk a baluaniokal
 az ördögnek aldozot etket meg chetiük oztá fahad
 eg mas felefegevel halni. egik éber ha sep felefege
 I ü
 vagy on

Niklos

Vagion f-amafike rut, vag beteg vele közöllie: som-
ma á testi, lelki paraznasagot, olaz es Lator modra
ritzulasnak, köz dolognak mógia vala vgã azt móga
Irene', es Eusebj' felöle hog ezert haragut volt meg
hog az ű felcseget fölöt eb ferrette, felöt te hogy fe-
peczke volt meg felelt volt erte: oztá vg móta volt
ihon f-am legen köz: f- ezert ki uztek volt közülök
f-ug tamztotta volt hog köz legé. Maga Isté tiltia á
parafnasagot: minden ferfunak csak egy felesége
legyen, f- azt' biria: Minden azoni alatnak csak egy
vra legyen: f- aual halion: Ha kinek ket vra, vagy
ket felesége vagy on, egzerf mind, parafna az. 1 Cor
7. Mint mast á barátok ezzel vonzac az ű undok bal
uaniozaffara az ifiakat hogy fep kuruakat, safarina
kat fabad tartani kurua Apaczakat: Mint á balaan
hystoriaba ide ala meg halliuk.

Enis gülölem) Gyülöli Isten á testi, lelki parafna
sagnak meeg iegetis: Ose. 1, 2, 3. Ha á parafnatul, ru-
hat, inget, gattiat, bort, penft, valami adomant v es
felis, vele iattzol, bezelelf parafna vag: mint ide a.
la meg ertöd: Ebr. 13. el vesti Isten á parafnakat Hat
az haias fentök, Anabaptistak fõrfeset á barát pap
rendit gülöli az Isten: mert testi lelki parafnak.

Akinek füle vagion) Az az: Ezt á mmit Isten fent
Lelök által á predicatornak mond, ezt mind az, e-
gesz gülesnek hiueknek mongia: hat senki ne alug-
lek, hanem serkenien hallia, creze, Tanullia, tarca
meg az vr fauat, Hat Christus á fent Lelök által fol-
tatta á Prophetakat es Apostolokat nem magokul
foltak

Ire: Lib. 1.

C. 27.

Euf: lib. 3

Ca. 29.

Gen. 2.

Leuit; 18.

20.

Exo. 20.

Deu. 5.

Matt. 5.

19.

Rom. 7.

Értak. 1. Pet. 3. 4. 2. 1. Pet. 1. Tys tanitok effele boual *1. Pet. 2. 13.*
 serkenczetek á halgatokat ne alugianak á predicati- *1. Cor. 15. 16*
 on Ladde Christus mint serkenti. vide Matt, 8. 13. Luc 8 *20. 2. Thim. 3*
 10.

HARMADIK CONTIO.

1. **A** Gyűzedelmesnek, aki győze delmet
 vót (Ellenségin) annak (en Christus) adoc
 enni az elő fanak gyűmölczéből, á mely fa
 az Isten győni örűseges paradiczomanac
 közepőtte vagyon.
2. A Smyrniaba valo Ecclesianak is az ű kő
 uetinék es pastoranak is ird meg ezt: í- ezt
 ird penig.
3. Ezeket mongya az á Iesus Christus, acki
 Első, es vtolsó, acki megholt vala, de ime
 meg eledőt
4. Tudom atte czelekődetidet, tudom ha-
 borusagodat, fegenségedet is ertő m. Iol le-
 het bizoniaba gazdagis vag: Tudom az oc
 karomlasitis ackik magokat Sidoknak mő
 giak magokat, de nem azok, hanem amaz
 ellenkedő

Satannak gyülekezeti eszeregi.

5. Semmit azért ne fely azokrul, ækiket bé-
uedő vag Mert ime az ördög (az hitlenök
altal) nekiket a tömlőczbe vettöt hog meg
probaltaffatok ty, s-lefēken béuedestöc: riz
napiglā de te azért leg hy, alhatatos az hit
be mit halalig es en az eletnek Coronaiat
tenek öd adő akinek füle vagō hallia meg
mit a S-lelök mond a fent gyülekezetnek.
6. Valaki győzedelmet vesé ellésegin, s-etele
éber meg né fertetik a ma.odic öröc halaltul.

Sommaia.

1. A győző keresztienek diadalmat iria meg, es azok iu-
calmach.
2. Az s-myrriai predicatori inti hogy mind vegig meg al-
lion az hiibe.
3. Az s-benek haborusaga, es a diadalmas hiuck Coronai-
mi legien.

Magyarazat.

A győzőnek) To nikonti az az Acki győzedel-
metvezen annak, az az: Valaki felöltözuen az ve-
nak mérő fegueribe a iduö leg sifakiabá, iga ag meli
valaba hit pailaban az fent Lelök fegyeri, e, az
igaz

igaz tudománba, Christus érdemebe, acki bái a meg
 töröt feiu, es el rontot hatalmu Satan, a test, é vi'ag
 a bün maradkival, es ezöket meg gyöfi mint Ki-
 raly es pap. örök elete lefen. Eph. 6, Hat nem eleg a
 keröftiének csak uitezködni, hanem vgyán gyö-
 zőnek kellenni: Hituan vitez az, acki bái vgy. meg
 nem gyözi az ellensöget, hanem ütöt gyözik meg:
 vgy meny a bünnel sembe, a Satan keferetive llog
 vgan megis gyözed: Mert ala valo katora az ha a z
 hadnagia által verte, el törtte vagdalta a török feiet,
 f-meg sem bir vele, ha kezét, labat, el vagdaltak. Chri-
 stus a Satan feiet, hatalmat, a bün hatal ereiet, el vöt
 te, semmi hatalma, nincz az hiuckön. Ala valo do-
 log ez hog nem merünk a kigio farkához niulni,
 azzal vini, ha a feiet, fülakat Christus el törtte: Ose
 13. Rom. 5. 6. 7. 8. Gal. 3. 4. hat akit eg kis bozzufag, fo-
 miufag, haragra, gylkofagra, rezögögre, femed-
 nek tekinteti egy fep semelre ha paraznasagra
 fogua vifien, ellene nem alhaez. Finte ollian ala va-
 lo vitez vag a lelkibe, mint ha eg czonka, betegös
 feie tört: Török eg nag fris katonat el iezt, meg fog
 mint eg ven. bábat. Rom. 6. 7. Ti vralkogiatok a bü-
 nön ne a bün ty raitatok. Hat ty rezögösek, ackiket
 a bün niakonköt bünbe Elö Toluaiok, a bün rabiay
 vattok, el veztök. Rom: 5. 6.

Ioan. 3. 9.
 12. 15. 16.
 Col. 1. 2.
 Psal. 4: 5.
 68.
 Eph. 1. 62

Iacob: 1. 7.
 1 Pet: 1.

Adic enni az elő fabol) Az az A mel elő fa acky
 az io es gonnof tudo fa mellett közep arant vala a
 paradiezomba, acki peldazza vala az örök eletöt es
 bodoglagot: Azt az örök eletöth adom en az
 gyözönek

gőzönck. az az hitibe végig meg marat köröftienek, aki á fatannal bűnnel meg vit, meg győzte hittel, az az az en érdéneuel es fent lőkem segítse geuel à bűnt, Satant, é vilagot à poklot. 1 Ioan. 5. A paradiczomba három fele fa volt: Egyk közönfeg. es testi elő fa, acki az emberek testet taplalta, nevelte mint mast à fű az allatokat, Masik fa az elő fa Sidoul: *Hachaym*: az az elők faia: Ez a törüen tartafnak intalmat peldazta, acki örök elöt: aki czelekediezeköt el ezekbe, tartis meg á paranczolatot, felz: Matt. 19. Rom. 3. 7. 8. Gall. 3. Ebbe azért örtek hogy lelki életök tartaftek: Mert mint mast ket életünk vagyon: testi ez testiuel. el: 1 Cor. 2. 5. 6. Masik lelki, ez lelkiuel el. Így az effet elöt Adamnak ket elete volt. Eggik testi, acki elt romlo allatal, gyümölcs-el buzaual aki az elő es io, gonof tudo fa kiul volt, paradiczöba s-míd az zeles földön az elő fa à volt ackiuel lelkök, testök örök elöte elt: venfeg, Betegfeg, faratfag ellen valo oruofag volt ez egy fa, foika meg nem holt volna, semmi niaualaia nem lött volna, Mint Gen. 2. 3. Wzzek ki Adamot, hog ne niulion az elő fahoz: hog ellen öröcke: ez á Iesus Christus most, az ű halala es fel tamadafa érdeme, az ű teste vere, az elő kenier, az örök elet. A kor az elő fa volt most à Christus az elő fa ad örök életöt. Ioan. 1. 5. 6. 10. 1 Ioan. 1. 5. Harmadik volt, à io es gonof tudofaia. Az az, oly gyümölcs fa volt, aki à Törüeni helien volt az Isten tisztöletinee kötele, regulaia volt. Mint mast az Isten igec az Iste tisztöletinek

Exo. 20

Leuit. 18

Deu. 5. 2

3. 28.

Matt. 4

es engedelmének regulaia akkor az áfa volt, á faró-
 lando allat volt, oktalan, holt, sé iot, sem gonozt né
 tudot, De mint á fent iegiók á viz, á kenier, bor Chr-
 istus teste vere, vy á valo fűlesnek módatik á iegzes-
 fert, es emlekőztet effeiert vg á ket fa, az elő fa, az is
 romlando volt természetibe tiztibe ieg ferent volt
 elő ammenibe Isten iozagit peldaztak, mint most á
 fent iegók, á masik fa á io tudo fa, tizt ferent volt,
 mert á mutatta meg á iot á gonozt, á iot, ig mutatta
 hog acki nem őtt ű belőle f-hozza né niult, f az elő
 farol őtt, az az, Isten paranczolattiat által nem hagta
 ez iot tudot, az az, f. bőlez, es igaz volt őrócke elte:
 Acki penig hozza niult f-őt benne, az az: Altal
 hagta Isten paranczolattiat azt mutatta hog őrócke
 meg kel halni Rom: 3.4.5.6.7. Az iras ig magyaraz
 za á töruent: hat ig ercz Gala: 2.3.4.

A paradiczom középt.) Azert volt á paradiczom kö-
 zepöt, mert mint mast az hiuek gyűlesse á f. helyre
 á varas es falu középet vagon, vg az Ecclesia az Isten
 ristóleti az io es gonoz tudo fa mellet, az elő fa-
 mellet lót volna mint eg Salamon temploma Ierusa-
 lem középt, vg volt volna. Mert az iras ig fol: Az
 ania fent eghaz közöt diczerlek teged, á nepek kö-
 zöt. Psa: 22. M. nd é vilag azert az elő es io tudo fa-
 hoz gilut volna heted napon ackit az Vr meg fen-
 tele mint eg templomhoz, es vg diczertek volna ott
 az vrat. Gen: 1.2. paradiczom, Sidoul: vagyta I E-
 H O V A E L O H Y M Gan be eden mikkedé az az plá
 tala á I E H O V A f. haromszag Isten kertet edenbe,

2/1. 37. nap kelet felől: Edem Sidoul Gyönörűleges hely,
 51. tartománya, kies hely legzette azt a nyugodalmat a hol
 Exec. 31. most a lelkek vadnác mert miként Adám az élet előt
 2. Sam. 1. noha halhatatlanfagba volt de még az örök életbe
 nem volt, hanem abból más életre, a Leiki életre
 ment volna által, hat ezer efrendő múlva, auag az v-
 tan mikor a változás ideje eljött volna, mert vgian
 meg kellett volna változni.

Nem nezet ett itt volna mind éltig: Hané corpus
 physikon az az romlo allatal élő test mint Pal mon-
 gia mutatum fuisset in corpus pneumatikon, Lölki
 testi, az az mint a Lelek, csak romolhatatlannal el,
 Ioan: 5.6. Ig a testis Adameis ez vtan ammi testün-
 kis nem él romlando etekkel hanem romolhatatlan
 nal el I. Cor. 15. mert az hasat Iesté f-a gyomrot, Ad-
 Gene. 2.3. amet, f-a mienketis etelnek teremtorce, volt, az etelt
 az hasnak: Isten a fel tamadas vtan az etelt, az euo,
 Rom. 5. iuo, romlando, beteges gyomrot el rontria, vy gyo-
 morra, haffa, tezi acki Lelkéuel el. Ig a Lelkó kis pa-
 radiczomba, az az: Az örök élet első rezeben es
 masodic tornaczaban vannak, de ninezenek még a
 testnekül a düczöfegbe, foltam erről Rom 8. a Lé-
 Matt. 27. lekről irt könbe.
 Luc. 23.

Isten Paradiczoma: Gőrógül, Thea mu: az en Istenem
 nemeli exemplar csak ig Az Isten Paradiczomaba
 Az örök élet vagyon az Isten gőnierűleges kerte-
 be, az ő finról finre valo latasaba: Christus. Istene
 az Atria tizti es embersege feient oda fel foltam
 círó!

Iry az Smyrniaij tanitonak.) Imar irat Christus a mas
 varasbeli tanitonac: Azt mögia azelfő vtolfo,acki
 meg holt vala f-él: Ime ezis meg mutatattia a Chr-
 istus Istenfeget: Hog alpha omega, kezdet s meg
 I E H O V A acki volt vagon acki teremtot f-életet, a
 Christus legien. Esa. 44. 45. Hat. bizon Isten. Ezt az
 Attiara nem vohad, mert meg nem halhat az Attia,
 sem a sent Lelök: vide supra. Cap. 1.

Tudom haborusagot fegenfeget.) az az: mind tessi Lelkő
 haborudat, minden dolgaidat értem, studom: Hat at-
 tiamfia ne völd hog Christus el feleitene s-nem tud-
 naia niaualiadat, foglagodat haborusagodat. Gazdag
 vag, fegeniek vagyunc e vilag élet, mert e romlan-
 do földön semi örökünk eg talpallatne nincz: Hanē
 ammi varasunk, falagunk gazdaklagunk Christusba
 faratot be az örök életbe. Col. 2. 3. Phil. 3. Ebr. 13. sem-
 mink nincz, s-mindent birük: az az, noha mint Ab-
 rahamnak semmi öröké az idegön földön ne vala
 eg talpat valo földes, azért ő bira e földet: noha
 e rólot fattiak iozagaba esau, Ismael örökebe nincz
 refünk, bizon azért mindennel birunc mert az Ise
 a Christus, az Angaloc, az vy eg föld, hog meg tif-
 tul mienk, s mi biriuk, s-itt lakunc, s mind Canaan
 földből a poganokat: I g e földöl ki üzzük a fati-
 tiakat s-vg biriuk e földet, Psalmo 36. Prouerbio-
 rum 1. 2. Petri 2. 3. Nam bazunc, öröküne vagon
 ittis? Felelet: vagon de csak olyan mint eg arniek-
 tarto sator semminec tartiuk mert el vez semmie

2. Cor. 6.

1. Tim. 6.

Apoc. 21.

22.

1 Cor. I. 23.
6. 9. 10. 11.

Iezen: azért semmi: nem hog mast nem volna, gazdagok lelökbe, gazdagok testbe, de ammi hazunkba örökünkbe Istenbe, nem é vilag ferent. Mert mindé mienk, Ha Isten s-a Christus my enk, hat mi fükfegünk vagyon, Mi nem volna ha ez az Isten mind nel bir? Ha ez vilag Czafara, Vra, enim: Hat valami ez vilagon vagyon mind enim: Isten örökös Christus örökös tarsai vag yunk. Rom. 8. vide.

Cap. I.
Apo:

Tudum s'idalmat) Mint a iok czelekedetit tuggy a ammi Istennünk s-ki vifen ebból. Ig az hitlenek gonofagatis tuggia. 2 Cor. 2. Ebr. 3. 4. Roma. 1. 3. 5. foltá oda fel. *A Satan Synagogai*) az az: a Hypocritak Isten kegielme, Christus, erdeme ronto erdemösök, baluaniozok, paraznak, bünbe elő hypocritae akie neuel iok, czelekedettel gonofok. ezek ördög seregi. ördög lakik ezek közöt, ördög giütötte özue. 1 Cor. 1: 2. 4. 2. Cor. 3. 4. Eph: 2. 2 Tess. 7. Mert é vilag Istene a fatá esü biria az hitlenöket.

Ne fely a niuendö haborutul.) oda felis mondam: fük segkeppen iü az hiuekre az haboru, de nem arthat. vide cap. 1. Rom. 5. 8. *Az ördög vetött a tömlöczbe*) Isten veri proballia az hiueket, de a satan es az ü tagiay altal, mint egy höherok altal, Isten, küldi es bocziatia reank a fatant, Mint eg fent Iobra Azt mongia a Christus. Ne vig kesfertettbe. Matt. 6. Isten aki bele vifen a haboruba Isten acki ki vifen belöle. haiatoc fala el nem esik, az az eg mak fé niaualia raitatok né esik en nalá nekül. Math. 10. Lu: 12. A fatá fuya, es indittia a tanitokra, hiuekre, a dulokat kegietlen latrokat

1. Cor. 10.
11.

trokat, vrakat, kiraliokat, é vilag parafnait es latrait
 mint fent Iobra a sabelokat, Chaldeusokat. Iob: 1.
 2, 3, 7, 12. meg kért titeket á satan hog meg rostaliön:
 Hat valakic gonost mielnek, mindönekét mindé go
 nofra tolualiasra, dulasra, egetesre: lopasra, á satan
 indictia aki minden bünnek attia, oka, kut feie.: Ioa: 3
 Rom. 5. 6, 7, Ioan. 3. 4. hat mindtömlec, minden nia
 ualiá Isté tanacziabol iü a hiükre lasd capi. 6. Ro. 5: 8

Hog meg probalta/satok) Hat Isten mi nket csak proba
 lafert, á bün ki giomlalafaert boczat mindé haborut
 mi reanc, mind iauonkra. 1 Cor. 10. 11, Eb: 3, 4 Iaco. 1, 2, 4
 Abrahamot ig keserte: minket is probal ha araniak.
 vag fak, fenak, vagiunk: Ha ki el fog á haboruba el
 fakad Istenül azt mögia, Nem Isten akarattia az
 en niaualiam, el feleitöt engöm nem feret, hog enni
 faz eztendeig, illien sok haborut boczat ream. Söt
 azt mongiad fent Pallal f. iobbal, Dauiddal, örülök á
 haborufagokba ackikkel Isten ver. Miert io Pal?

Mert akor feret mikor ver, 2. Akor ielen hatalma- 2: Cor. 1. 3
 ual, akor giözem en meg á testöt, é vilagot, á bün ta 4. 5. 11, 12
 kor vialom fessitem mikor Istélölki probat, öztont, Gal. 5.
 furdalo fatát, kesertetöt: beteglegöt, fogfagot, verese 2: Thi. 2, 3
 göt boczat reá: Ro. 5. 8 Eb. 12, 13: Harmad mert tiztyt
 Isté engé giomlal mit io termó fölöt draga vetem é-
 ict. Draga araniat. Ioan. 15. 1. Pet. 2. 3. Ig föl S. Petóris

Tiz napiig lesstek) Itt arra tanit Christus hog az hi P sal. 56.
 uek dolgainak: e' etinek, haborufaganak, hala'ának, 139.
 neue. fama, hatara vege vagion, Isten Decretoma: fe
 rent Iob. 7. 9. 13. 14 csak egy fem pilantafig valo, czac

alom az életre való által menes, nicséleg: Ioa. 5.6 phi.
 1. örök diczöfegnek igeie ez eg fempillantafig való
 haborusag. Mennel többet fenuedek annal keuesb
 vagok Istenec annal iob, tiztab vagioc, meg a mas
 vilagonis feniesb lezök, hog itt e vilagon illien ige
 egetöt es tiztitot Isten az haborusban. 1 Cor. 2.4 10.
 2 Cor. 13. 5. 12, ahol búuelkörtec az haborusagok, fellie
 bé beuelkednek az Isténcé vigasztalafi. Hat nem örö
cke haragzik az vr, csak eg fempillantafig: Esa: 26.
 34. 57. Psa. 39. 103. *Leg hy*) az az: vegig meg maragy a
 keröftienfegbe. *Coronit adoc*) az az. Az en igassaga.
 mnac, erdememnek acki te benned, acki hittel el vö
 tted, es az hittel diadalmat vötte! Annac a Corona
 iat, az az, Az örök Eletet, mint eg Kiralinak fejedbe
 tezőm: Kirallia valasztottalak es töttelec, hat Coro
 nat illec: Hat Christuse az erdem az igassag, a dia
dalom, nekünk ingien adatik: A Coronais az örök
elet, azis Corona, ayandek, Rom. 5.6. Mint a bün a
 Christuson mienk mi czeleködünk nem Christus ke
 reste, czelekette: talalta hanem a satan f-my. Az ha
 lalis az atokis Christuson mienk nem u erdemlöt
 te hanem: my: Ig a czerebe ammit attac az igassag,
 Christus erdeme, ereie munkaia, iozaga, Christus ke
 reste nem my, nem mienk, csak aiandekoztak ne
 künk ingien ammi erdemünknecül. Így ammit az
 Christus igassaga erdemel, Mit örök eletet ez sem
 mienk nem mi kerestuk erdömlöttük hanem a Chr
 istus erdemlötte, u atta attia kegielméböl ingien: Ro
 2.3 4.5. 3. 10. Col. 1. 2. foltam erröl. Hat Isten amit adot,

azt Coronazza, az ammi falagunk es jutalmunk r.
 Ioh 1.5.6.8.10-14.15.1. Ioan.1.5. Christus az igassag, az
 élet, az örök élet Christusba mert ű atra aiandekön.
 Hat mint a bűn nem Christusé, az halalt ű né erdële
 hanem enim a bűn, en erdemlem Ig az igassag ackit
 attak nem enim Christusé: Az életöt nem en erdem
 lóm hanem Christus: Rom. 5.8. 2Cor. 5. Gal. 3.4. vide

Nem ferti meg a másik halal.) Itt a másik halalon
 érti az örök karhozatot: az első halal itt S. Ianos-
 nal a testi halal. A másik halal a testbe lelőkb, valo
 el karhozas, Istétül valo el fakadas öröcke, vide Ro,
 3. 5.7. Éltá erről az halalról irrt kőnbe. hat valakik
 győzedelmők né leztek meg fert a másik halal.

CONTIO III. CAP. II.

1. Pergamő varasbeli ecclesia kőuetine-
 kis ir d, meg ezt, Ezőket mőgia a Iel' akinec
 amaz heges es eles ket elő tör iűki Saiabol.
2. Tudom atte czelekődetidet s-aztis tudő
 ahol lakol tudni illik ott lakol a hol a satā-
 nakis feki es birodalma vagon tudő hog a
 en neuemet te meg tartod mastis, smeg te
 tagadad a en bēné valo hitőt: s-a koris a ná
 pokba a mel napokba a Anatisas, amaz en
 hiű es alhatatos bizősfag teuő (predicatorő)
 aki kegietlenül őletőt meg ti nalatoc a hol a
 satā lakic a korie tagadad meg a en hitőmet

- Col. 1.2. az igazságot hamislagban fogva tartiak meg vétő-
 Ephe. 1.2. tek, le tapottac nem tanítjac, hanem Papa, AntiChr-
 5. istus hamis hitit, Misset tanítjak, erdemetek az ű
 Gal. 4.5. ezeleködetekbe, büntőkbe biznak, nem kel az Isten
 Rom. 1.3. kegyelme minden bűn sába, vraságaban vagy on,
 5.0. semmi bűnt meg nem büntet nec, reffegő ked nec pa-
 raznalkodnac, a Credo, es f. Biblia ellen tanitanac,
 ammint ide ala követközic Hat valakin a bűn vras-
 kodic az a törven atka alat vagy on, őrdög annac
 vra es biraja, őrdögöt tisztelic hat a testi Lelki paráz-
 nac, misszók, nem Christus fekebe, nem bent Peté-
 rebe ül nec, hanem a pokolbeli őrdögebe, Papa vram,
 őrdög vicariussa vag nem Istene. Nevel Istene va-
 losaggal őrdöge vag: 1. Ioan. 3.4.5. Acki a bűnt tezi
 es eli őrdögtül vagó: Lald Rom. 5.6.7.8. föltá errül.
- I. Ioan. 1.2. *Meg tartod neümet) az az: nem tagattal meg engé*
 5. Christust, hanem Istennek es embernek vallasi, csak
 1. Timo. 2. egyedül ég üdvefitőnek, ég közbe Iaronac, f ég alat
 3. föld fölő nincz. töb érdem ackibe kelien üdvezül.
- Col. 1.2. ni, az en erdememnél. Actó: 2. 3. 4. 5. 10. 13. 15.
 Efs. 4.3. *Nem tagadod meg az en hitemet) az az. Az en rolam*
 yalo igaz vallasi, es igaz hitet ackiuel en teged fet
 Lelkömmel en magambhoz kötöttelek ezt meg nem
 tóred, el nem fakadal en tólem, hanem halalig benné
 bizal: Hat Christus: Iste, hog az ű neue üdvöfs egünc
 őue az hit, ackit, f ackiuel hizünk, mert c csak Isten
 1. Cor. 12. munkaia es aiandeka az hit, ammint hizünk is a Chri-
 Gal. 5.6. stus igazsága es elere. Ioan. 6. Rom. 1.3. Ephe. 2.
Meg egy in an pakhis) Górog ka en tes hitüneres
 Meg ama napokbais, hogy Antipas meg öletek Hat

Hát nem csak akkor kel hiueknee, io kerebriennek
lennunc, akkor vallanunk Christust, miy senki nem
bant, a korezoman: De főkeppen akkor hog az hitet
minden iofagunkat el vizik, vegre vgan meg is, öf-
nek erte mind halalig, mind vegig: az az eletunc v-
tolfo hataraig, az az halalig kel Christusban biznunc
az ű hitibe hallyunc meg: Matt. 24. Iob. 7. Diezeri
Antipast, az az, mindennek ellene tamado tanitor:
hog hiü es igaz mondo volt: s igaz vallast tot Chri-
stusrol. Foltam erröl oda fel Cap. 1. Rom. 5. 8. Psal. 44.
Az hiuekert Christus mint eg barant, o magat ada
halalra, Esa. 53. Ig minketis mint baraniokat ad a me-
zar fekre: Hatt né történet foglagüc, halalüc, Christ-
akarattia iauunkra es düczöfegünkre fordul Rom 8.

Hogy ott tartod seddi azért hog illie fertelmes eret-
neket ha got pergamom varasaba lakni ackik azt ta-
nitokat mit a Nicolaitak, Iezabelitak, hog fabad pa-
raznalkodni, mert tisztulas, faporodas: fabad balua-
niozni, s a baluaniozas igeieuel elni: Balaä a peor fit:
Atkozni ment vala hogy atkozza a Sidokat De Is-
ten Lelke meg foga faiat, es az ű akarattia elle Isten
Lelké adata vele a sido nepet. Hol azt tanulliuk, hog
az ördögöt minden Angyalt, embert, iot gonost, vg
bir az Isté hog mikor akaria mindenk ellen igazat
mondatt vele, mint hatalmas vr. Num. 21. 32. Lald Ro.
1. Iob. 7. 12. Reg. 22. foltam errül. Hog nem a kozi
hata meg az Sidokat, az vtan ily alnak lator tanazi-
ot ada: hog az Sidok tabora melle fallana vonatna
ott fotort, aldozniek az ördögnek, az ű baluaniná-

Iob. 7. 12.

Eph. 2.
2. The. 2.

Num. 23.

24.

nak, oda hínaya a Sidokat: valahol lép le a fön iſtí-
 nep volna oltóztatneiek fel, hínaiak vg hog lakia-
 nak, igának, akinek keduenek kel mulatſararak, para-
 nalkoggianak: A Sidoc ezt ferétik, az Iſten ſenig
 giülöli. Ezert Iſten reaiok haragzik, ſü maga le ua-
 gia úket, Immar ezt vgian tudománia es fokaffa vót
 tek vala, hog ſabad a leleknek paraznalkodni, az az
 baluaniozni: hat ſabad a teſtnekis: hoſa hat. Oſeas
 nalis 1. 2. 3. 5. Ezech 14. 16. Mindenút prophetaknal a
 baluaniozaſt paraznaſagnak hya, ſ-tiltia, meg csak
 a neuet, emlekezetit, iegiet. Oſe. 1. 2. 3. Hat atkozot-
 tak vattok, ackik a baluaniozas: czegerit meg tartia
 tok: oſtiaztok, oltaroztoc, kelbeztek, kepeket, tar-
 totok a ſent helien: A ſatan ſoha nem ter, ſoha ſem
 ki ſem arthat az hiueknek, hanem csak a bünnel.
 Hat a ſatan hitlenök practikaia es hog a hiueket bü-
 nre vonniak, ſ-igy ottan reaiok haragittiak az Iſtent
 ſ-meg büntet az vr, de ſoha el nem veſt, mert nem
 hag a bünbe el mérülni, nem haggia a bünt raitok
 vralkodni, es benne meg halni, hanem mindiart ki
 vonza úket a bünből: Moſt Papa, a barátoc a baluan-
 iozaſt ſabad dolognak tartiak hog lelkek paraznal-
 kodik, a miſſeucl hamis emböri ferzeſſes, meg nem
 hazafuſaſa! papſaggal. barátſaggal. Apaczafſaggal.
 Mint lelkök tilalmas a iotul Iſtén el né hazafuſ, né
 egieſul, Chriſtus erdemet el uetöttek a ú roſi erdem-
 ekert, miſſeiökert, Ig reſtöc tilalmaba iotul a haza-
 ſtagtol, ſabad a parafnaſagra. 1. Timoth. 4.

*Enni az iſtölgeton sa az az baluanak a doztat: ezt
 ſabad enni ammen ebe Iſten teremtot allattia: huſ*

Ro. 3. 6. 7.

Es. 1. 5.

bor, kenier, tikmon, buza, libi Mert Isten teremtet
 allattia, s-mienk nekünk teremtetec: 1. Cor. 6.8.10.
 Rom.14.15. Soltam eróls de nem sábad enni amme-
 niebe á poganok hitlenul meg vndikitottac, ó-
 rdógnak aldoztak órdógenek mongiak maga nem az
 hanem Istene, á föld, á föld termeseis. Masik oka
 nemio ig enni, hogy botrankoztas vele, ollian lel-
 ki ismerettel, értelemmel, baluaniozassal, azon mo-
 don, azon vegre, azon formaba, azon helyen ahol
 az hitlenek ebik. Ty oltaros, Missezú ruhas ostias
 fél Papoc, azon formaba, azon helye ezitek a ostiat,
 ott tartiatokaz oltart, ruhat s-im ertó d hog parazna
 vag. Ha Chrüs iegiese, iambor volnal á lator paraz-
 na papa ruhajat, kenieret, adomaniat né véned még
 ezak meg sem emlekeznél rola, De paraznak vat-
 tok: Ose. 1.2. ha eg parafna felefelegenek ackiucl ala-
 ttomba paraznalkodik auag parafnalkodot: bizon
 túrnedel ha ruhat, penfr. bort anna, ha vele nem hal-
 nais femed latara. Ose. 1.2.3.

Psal.33.

1Cor.8:10

1Cor.10

Zac.2.12.

Parafnalkodni) Mondam hog ezt köznek tartot-
 tak. Az Apostolokis Act. 15. A baluanioknak al-
 dozot etelt, mint baluaniozas ezegerit: es botran-
 koztatto tudomant á paraznasaggal eggyüt tiltiak
 megh.: Merth az lelki paraznasag eggyüt iar az
 testiuel. Valaki baluaniozzo erdemes, testi para-
 znais ez: Ezech 14. 15. 16. Ose. 1.2.3.4. Hat vala-
 kik á papa baluaniozassara czenalt iegtekkal, papa
 zerzesseuel eltek, ty Balaanitac vattoc, akik az Isten
 nepe eleibe botrankozast vettec: de Iay tinekrek

54.

botranko'ztató kouazoflok. Matt, 15. 18. 23. Az baluannac aldozot hus etel, csak á baluaniozasba valo Consensns iegie vala mint á vaczora, á Christusba eggesleg iegie: 1 Cor. 8. 10. De ladde hog csak á uegetis botrankozafnak mongia. Az oltaron, ruhat, kelhön, ostiat, á hely az templom, az vr vaczora iaba valo eles Az forma az feierseg benne: Mert á feierseg tötre hog miset monhattac vele hog vekö feier volt, nem á crucipille: Mert ha á femliere azt rea sütöttec volna, sem montak volna miset vele. Ne vessetöc hat ty a mafik paranczolat ellen á kadalt az isten nepe eláibe: Iudic: 2. 3. Deu 2. 22. parafna sáffarinak vattoc ty balanitak, az az Baluaniozok a nag baluaniozas czegeriucl elü fel papistac: A Christus peldaiat vtalliatoc pogacziaual nem marrek eleni, Az Apostoloket vtalliatoc á köz kenieret: Act, 1. 2. 30. 1 Cor. 10. 16 Á papaert á fenies ostiat feretitec. Mint á papistac á gonost á papaert, ionac mögiatoc, es sabadnak mit Balaá Iezabel Miklos, io az ostia, oltar, kép, kelhy, ruha, kamsa, Nem io az aztal á köz ruha, galleros, nem io á köz kenier, á pogaczia, ó vak hypocritac, kik meg fűritöc á funiogót, á tuet el nielitöc. Iay tinektök: A Nicolaitac tudomanyia mi volt, foltam oda fel ertöl, hat né iambor tanito, nem iambor feiedelem, biro, Nem io ecclesia az, aki á eretneköket, Niluan valo rezegös paraznakat es egieb fertelmes bünöföket meg nem büntetnee, ki né üznek kö zülök: varasba, falukba hagiak lakni, Exo, 20 Num. 10. 16. Esa. 52. 2 Cor. 6. 1 Cor. 5. Ki vet-

Esa. 1. 3.
23. 29.

Matt. 23.

Leuit. 18.
20. 26.

rette, ki üzette B. Pal. a paraznat. De Iay ladde hog
mond: El iü ty reatoc Vrak. Bitac. Tanitoc, az I-
sten fia es hadakozik ty velerök: Iay annak ackiuel
a Christus hadakozik: Mint fazak akat az ü igecie pö-
rólieuel özue ront: Phil. 2. 45. 68. Mint pozdoriakat
meg eget. Hier: 23. Balaanitak a papoc akik atkoz-
nak, aldnac penzert azt hazuggia, az iduessleggel, a
lelőckellatrul complarkodnak: Balanitac azok, akik
a köröztieneket atkozzac, kergetik a papa lator al-
nak hazugfagaert, adomaniert a tiztert, Egri giöri
püspökfegert, Capitanfagert. Algiak a latrokat, Ia-
nalliak a misset, a papa hazug vndokfagat, hizelked-
nek: Harmad rendbeli Balanitak akik valami rezet
eget maradekat, neuet, horetis meg tartiak az Anti-
Christus, papa fürzeffence az adomaniert, az igaz
tanitokat atkozzac es kergetik, mint ime hostia,
Misse lelki ezegere ganei oltalmazo, ostiazok, oltar-
osoz kamfasoc, Baluaniozo kepesoc. Mint a kis pra-
ezko a nag farkassal, kuuazzal finte vg iacznak az
Balanitac papaua: Auag mint a parazna ferfi a mas-
embör felelegeuel ekeczel: Mint ide ala mongia.

Termeg) Intt Isten titöket ostiazo balanitac a Chr^o *Afo 18.*
stus hog meg terietec: az az A papa ganeit, ferzes- *Ojc. 1. 2 3*
sit el hantatoc ne legyen fariatokba, fogatoc közt a *4.*
dög vér, dög hus, Ne egeték ez holt dögön mint *Esa. 29.*
nema ebek *Ose. 1. 2. 3. 4. Zach 1. 6* Hadgiukel a papa *57.*
missieit, vndokfagat, mert ü holt dög, bün fötetseg.

A penitenti roloda fel foltam

A loc anni a giözönek) Ki legyen a giözö oda fel meg

istam

El

86

El rejtettei manna) A manna oly etec vala, mint eg
 Coriádró, eg birók fé: ezt ózue főpörtek mer czeuel
 midé napta mer tek mindé éberre, ackiuel eg embör
 meg érte: ezt meg törték meg órlóttek mint egy
 listót, s pogaczat süttetek belöle, ollian izi volt mint
 á mezess pogoczaknak. Exo. 16. Nume. 11. Ez á ke-
 nier peldazta á Christust es á Chrtstusba örök üdök
 Psal. 78. elöt minékünk el reitött, es be faart iokat igaf-
 105. 106. sagot örök életet, diczöfeget: Ioan. 6. 1 Cor. 10. Exo
 16. Sap. 16: Eccle 24. Mint á mannat né á föld terem-
 tötte hané Isté attá, Né moyfes, fé Aron, fé Angial,
 Rom. 8. hané Isté attá az eg böl: Ig á Iesus Christust á meg
 Gal 3. 4. elefő, elö kenieret, az Attia Isten attá s-ágia miné-
 Lü. 3. küné né valami teremött allat, v g ferete á attia év
 Ioan. 1. 3: 5 lagot, hog fiatada erte: Ioan. 3. 5. 6. Hat á lelkieket, ac-
 6. 10. 14. kiket á fent iegiek peldaznak. A kerestlegbe á tü-
 15. zet. az az Christus bün öle halála, érdemet: á lelket,
 az az Christus fel tamaró igassagát, életit bodogsa-
 gat, á pokol, halál el rontassat, á bün boczatast, hal-
 hatatlanlagot, az elö keniert nem Angial. nem em-
 bör, hanem az Attia Christufert aggia: Christus S.
 Lelkeuel agga: á fent Lelök az ígeretbe, az ige es
 hitt által agia: Nem Moyfes ad tinek tök keniert ha-
 nem az en Attiam s en adök: En vizbe kereztelök,
 de á MESSIAS á fent Lelök Isten, fenbe es lelök-
 be. Matt 3. Mar. 1. Ty hat test ragok, Babonas fel pa-
 pas, mit hazutok hogy az embör athat, bün bocza-
 tast? Christus testet veret, á bünt á kerezt viz-
 zel elmosnattia? vide 1 Pet. 3. foltam erről Roma. 3.

4.º. A keresztseggrül.

El reit etot Manna ezokaert, Elsó mert még sem
 nem latta, ful nem hallotta, mert sem egh sem föld
 semi teremtot allat nem volt, hogy lsten minckunc
 meg kefitette volt, s minckunc magaba tartotta ve-
 gre az u fiaba az Euangeliomba, ielente ki ezeket
 minckunc: Ioan. 1. Col. 1.2, Masi, mert az Christus-
 ba saarta minden iofagit, onnat senki ki ne veheti,
 mert peczer alat, az Attia peczeti, az az hiti, fogada-
 sa es vegezot Decretoma alat tartatic, Ioan. 6. csak
 a Christus komornikia es safara, az nitria fel azt, az
 Attia tarhazat, kenczes ladaiat, a Iesus Christust, es
 vg oftogattia minckunc: Ioan. 1.4 5 6.7.15.16. A sent
 Lelek az eny mbol vesen s tinektek agga, vide Esa.
 9. 11.42.61 boltam erröl Ioan. 1. mint legen a sent Le-
 lek a Christus saffara: vide Acto. 2. Ioel. 2. Christus
 mongia hogy u onti ki az u Lelket minden testre:
 Zach: 12. Acto. 2. vegre ezert el reitet hogy csak
 a valasztottaknak aggac, nekic nitriac meg ezt e tar-
 hazat, cziak uk esik iszak ezt e manat, ez orok elet
 csak u nekic tartatic: Matt. 13. Tunektek adatot a
 meny orzag titkait meg tudnotoc, Io. 6.8.10. Ro.8.9.
 11. boltá erröl, Soha senki a Lelki dolognac sem vtat
 sem valoiat, sem vegét az oroke nem erti hanem
 csak Christus, s ackinek u ielenti ki, en vagok vtt a
 uduoflegre en vagy ok veritas, az az Az uduofleg
 fizeto, meg forze oka.

Esa. 65.66
 64.
 1. Cor. 2.2
 Rm. 15.
 Ephe. 1.2.
 3.
 1. Timo. 3
 5.6.

Psal. 17.
 31. 34. 73.

En vagy ok az élet) az az: Az uduofleg igazlag Iutal-
 manac, a bodogfagnac meg adota, En vagy ok vtt a

M

acki-

- acki fent Lelekem, igém az hittél az örök életre
 1. Cor. 2. vezetlek. Mind évilag holt, vak, nema, barom, fena
 3.4. fa, sár, senki nem tud oda menni, hanem ha keferitje
 2. Cor. I. 2. vonzac: mert az holtat, a Satant, vgan vonni kel
 3.4. eróuel, mert magatol né mehet vala ki a törven alatt
 a bün, Satan bir tokaba, orzagaba es tömleczebe va-
 gón, bizon soha senki onnat fabad akaratia ferent
 ki nem ióhet: miért? mert csak bűnt akarhat órdög
 Rom. 1. 3.5 melleie vózon, mint főtetleg: Gene. 6. 5. Hier. 13. Col.
 6.7. 2. Masik, mert az erős fegueses, a Satan órzi, s-nem
 Luc. 14. 13 boczattia: Hát a Satant, a bűnt, a törven atkat el kel
 16. rontani, s-az vtan terheez, es iúheez Christus orza-
 gaba, addig nem: Matt. 12. csak az Christus aki meg
 Matt. 21. 22. olte az erős feguesest, nem semmi teremtet allat:
 Ioan. I 5. En gióztém meg é vilag fejedelmét. En váltottalak
 16. 98. meg a törvé atkabol, a bűnből. Tit. 1. 2. 3. Col. 1. 2. Gal.
 Ioan. 2. 3. 3.4. Rom. 4. 6. 8. foltam erről.

4.5. *Hat hol a fabad akarat?* Non est el effet, Pokolba
 mét paré fedni: vagon annak acki el, meg igazult, fa-
 bad fiú, né rab Isten orzagaba, ereie a iora: De nincz
 annac acki holt, rab minden taggia Roma. 1. 3. 5. 6. 7.
 Col. 1. 2. vide

- Atok feier követ.*) Phiphon lenkin: az az feier kó-
 uaczor: Az az: Mint hog a mannaual, az az Christ'
 érdemeuel meg váltom igazitom életöm Igi az fét.
 Epe. 1. 4. Lelek Istennel az örök életre foglalom. Az en vy
 5. 5. neuemet az az közbe Iaro Christus Iesus, az az úd-
 1. I. 5. 5. uó zító es kira'y neuemet, az az ú- uó fseg fí fakiaba,
 igallag mely valaba: hit passaba, a fent Lelek fegy-
 uerebe

nerébe fel öltöztetem: az örök életre valasztottam,
 nevért fel irtá, örökös tartóma, Isten fiaua vy terem-
 tőt allatta teze: a feier kü azért a valasztottac közze
 valo be famlalas, az akolba valo be hozas, az f. Lelec
 az ige es hit által: Az vy ne Christus érdeme, pap-
 ja, kirallia, igazza, fente tezen, az az: Minden en io-
 zommat véle közlöm az vy frigbe köttem bűnet
 meg boczatom, Attiammal meg bekeltetöm, es meg
 dűczőtöm. Rom. 3. 5. Col. 1. 2. Íoltam erről,
 Ez élet ő Adam, bűn, Rab holt, sár, dög, volt, ez vtari
 vy Adáná, igazza, fete, fábados fiaua te zem élőve
 dűczőülte vy terétet allatta tezem: Ez az vy neu
 Az vy neuet Christus érdemét ezak a valasztottak,
 tiggak, az az: Azok vezik, es eggesülnek vele. Io.
 6. 0. 14 15. Senki hat mast a Christus iozagiuat sem
 űduezít, hanem ezak a valasztotak ű magokat: Matt.
 23. Nem eleg nekünk f neetekis az olar: Hát semit
 az hitlenec a Lelki dologba nem értne, se tunnak

Rom. 8.
 2. Cor. 1. 5
 Ioan. 10.
 II.

Psal. 2. 3.
 Rom. 3. 5 8
 Ioan. 6. 10
 14. 15.

A CONTIO V. CAP. II.

A Thyatiris varasbeli Ecklesianakis ily:
 S-ezt ird: Ezeket monga amaz Istēnec fia,
 a kinec az ű femey ollianoc, mint a tűzne
 a langga, a labaij penig ollianoc mint a farga
 Welencei rez.

Tu dom f ertem atte czelekedetidet: mind
 atte ferelmedet, tu dom a predicallaibeli

M ij

folgal-

- szolgálatodat, es atte hitedet tudom atte tú
 resedet atte czelekedetidetis, hog az vtol-
 bani io czelekedetid többec az elsőnel.
2. De Vannak valamy keues dolgaid,
 ackikert meg fedlec: Tudni illic ezök: hog
 amaz lezabel azzontacki ünne magat
 Prophetanac mongia, el boczátad s-meg
 engedéd hogy taniczion, es el hiteffe s-meg
 czallia az en szolgaimat, s-erre tanittia pe-
 nig hog paraznakoggianak, es a baluan-
 nac aldozot eledeleleket egiec
3. En attávala ez azzoni allatnac időth, hog
 ki terne az ünne parazna fagabol, de ű meg
 nē tere: Ime azért en űtet az ű parazna agia
 ba veté, es mid azokatis akik vele paraznal
 kottac nag haborufagra veté, hog ha meg
 nē terendnec az ű fiait gonoz czelekedetec
 ből sa lezabel fiait főrnü halalal meg ölem:
 s-midē Ecclesiác meg esmeric ezt, hog en va-
 gok amaz Isténec fia, aki a ueseket es fiueket
 meg keresem es meg erté) mi legé ezökbā)
4. Mindenteknek penig adoc (amit illic)
 a ty czelekedette: Berent: Tinektek azért

ezt mondom, es a többinek is, akik Ihyatria
 ba lakók, valakik ezt Elizabeth tudoma-
 niat nem tartiatoc. es a kik nem tuttatok
 semianaliatoc, a satan meléssleges dolgait,
 (es hazuglagit) amint ők nevezik. es mon-
 giak a Satā (tudomāiat mellegéknek) Iy rea-
 toc en mas terhet es haborut nem boczia-
 toc annal, hanem csak azt a kibe vattok:
 De ezt kiűanom, hog ammi ty nalatok va-
 gion azt az en iozagomat mind addig tar-
 czatok meg mig el iűűők az iteletre:

5. Mert valaki giőződelmet veszen es meg
 tartia mind vegig az en czelekedetimet,
 hatalmat adok en űneki a poganokon, es
 űket legelteti mint poganokat nas ueső-
 nel, es mint eg fazakas föld edenit es czere-
 pit é giőzű őzuetőri a poganokat, s-ug a-
 dok penig hatalmat. ammint enis vettem
 hatalmat az en attiamtul.
6. Adoc en nec hainal czillagot: Ackinek fű
 le vagion meg hallia azt, ammit a fent le-
 lők mond az ecclesiaknak.

Sommaia.

M iij

Az

61. 1. Athiatriabeli tan. o es heretizicnek io es gonof. szel
kedereket, Samlalia elo.
2. Feddi alexabelt, alexabel patarzi tudomaniat,
3. Diadalmat ad es iger a giorzonék, halalt a meg nem
teröknék.

Magyarazat.

Ezt mongia az Isten fia) Oda fel Christusf ember fia
hoz hasonlonak monda, itt im Isten fiának nevezzi.
Hát a Christus Isten f-embert ket termez es: Isten
fia Istenfege ferent, ember fia emberfege ferent.
Ro. 1. Ioa. 1. Rom. 8:9. foltam erről, vide 1 Ioa. 5. Eret
nek hat aki, vag Christus Istenfeget, vag emberfe-
get ragagia, Auag acki e kettöt özue fauaria az I-
stenfegöt, hog emberfegege változot, az emberfeget
penig Istenfegege változot: mint Eutiches hazutja.
Azis eretnek aki ez ket eggiesült természetből az
eg Iesus Christusból kettött czinal, ket femelt, egy
embert feg I tent külön, mint Nestorius. Mert im
erted hog, ez ket természet eg femelie lött mint az
test az Lelekel eg ember né kettő. Ig a Iesus Chri-
stusban az emberfege, es Istenfege eg femeli. Foltá er-
ről Rom: 1. 3. Ioa. 1. Karaczoni predicatorok ban:

Akinék samei tüzejök) Az Christus Istenfege ke-
meni es haragos iteletit, tekintetit példazza az hi-
elenöket kiket meg öl, mint pazdoniat az fen. Szol-
tam erről Cap. 1. Apo. foltam a Christus rüzeff labai-
rolis Itt tanuld ezt. Noha a Christusban kettő az
tuladonlag es természet, de eg clofer az femely, eg
az tiztök, eg az erdem. mert az Christus ezak eg ve-
nak, eg közben iaronak, fofolonak módati. . . Cor.

1.3.8.12. Gal.3.4. 1 Ioa. 1.2. Azon tifti tulaidonitak mind az ket természetnek. foltam erről Ro.1.8. az a-
ran Tamásban, es az Iőzbe iarorol irt könyben.

Tudom ſeretetedet) az az ſeretem ſiaualom á iott
te benned ſ-mind által latom minden dolgaidat: La-
tod mint az főlö m yues diczeri azt á főlöt, á fat, (á
ki fokot terem) á gyümölcszeről. Bizon hat á Chriftus
az ū magna gyümölcszet, á talent nierefeget meg kerit *Matt. 6.7*
íteli hitünkét á gyümölcszeről. Ioa. 15. Szolgalatodat) 25.
az az hog hiuen ſolgalſ az ania ſent eghazban, ani *Lu. 21.*
taſ, predikallaf, á ſent iegieket ſolgaltatod. Hat ty
tanitók: meg erczetek hog Iſten ty tőletek tizta tu-
dōaniokat igaz es alhatatō Chrūshoz, kötettetō hi-
teteket, es erōs bizodalmatokat keuānia előzōr, az
ytan ſerelmeteket, az az mindē fele io gyümölcszō-
teket, mint io ſoknak, főuetnekeknek es czillagok
nak 1 Timo. 3 Tit. 1 foltam erről cap. 1 Apo. *Iaco 2.*

Tőbek az vtolſok) az az diczerem ezt benned hog
az vtolſo ſerelmed, hitōd, io czelekedetid tőbek hon-
nem mint előb: Hat nōni kel á tanitonak az talen-
tomnal valo kereskedesbe á iozagokba mint io fa-
nak, kereskedōnek. foltam oda fel erről: cap. 1. 2. vide *Col. 2.30*
Ebr.: 5 6. 1. Ioa. 1. 2. 3. Eph. 4. Feddi az iras azokat ackik
nem nōnek á ioba hanem apadnak, plebanos vram
addig, vinczlerkedik, Complarkodik hog ammit
tudot is el felette. Ne curituly, hat hanem tanuly:
haddel á korezomat, ſetalaſt, hegedūleſt, az főcz-
miet, es tanczot. *Hog el bocziatod.*) hoti eas tin gine-
ka az az meg engeded á iezebelt hog taniczon Ie-
zabel vala az achab felefege aki á Salamō temploma

ma ellen, Isten ellen, fel eppite es meg vyeta: Falu-
nyozo templomot: cziraltata Samaria varosaba, es
Iezre ellen. E melle ferfi es parazna a fonia latoc
bordelit, mint a baratok a lalastromok mellel apa-
czak bordeliat czinaltattac, ez affon mindet hit, a pa-
raznafagra, a baluanio zafra, Intette es fabadda hat-
ta a testi paraznalagonis Ezt e nag fertelmes balua-
niozast, Elözör Ieroboam indita, acki a Sido orfag-
tiz refet az Izrael orfagar, a baluaniozassal es para-
nalaggal haita melleje Zoltam erö: .Reg. 11:12 17,
18. 9. foltam 2.Reg. 7.10.17.23. amint az Isten Iehu
altal lezabelt el veszte, meg ölte az testi lelki para-
nalagért a Baal papiait le vagata: hat kiraliok kirial-
ne a foniok, vgiartoc mint az hitle baluaniozo, ven
Salamon, Roboam, Ieroboam, Achab, Achas, Sed-
chias, Iezabel, ackik a testi lelki paraznaka t, a misse
módo kananokokat, bordelba lako baratokat tartia-
tok: hat kiraliok nemes a foniok, vrak felesegi, kirial-
ne a foniok ne ciffralkogatok, ne missezzetek, hané
legetek az ania fent eghaz daikaij, eltetöii, taplalöii
mert bizon meg büntet az Isten, ackik pompara, cif-
frara költöttek, a tanitocra oskolakra, könuék niom-
tatafia nem akartok költeni Esa. 49. Psal. 2. Luc. 15:16

*Tanittia es el hiten.) az az: hamissan tanit f czalat-
dul mongya hogy fabad es io paraznalzkodni, az az
baluaniozni, rezesse lenni papa, es Antichristus hit-
tibe: nem bün a testi lelki paraznafag mint a Nico-
laitak mongyak vala.*

*Enni a baluanna kadozottat.) az az baluant imadni
idegen*

idegen istent tiszelné, á baluniozafra engedni, ellene
nem folni, refesülni á baluniozaffal, megtartani á bal-
vanniozas, iegeit, oltarat, aldozattat, ostit, neuet
emlekezeti, es ieget. Ofe. 1. 2. 3. fol tam errül oda fel.
Hat mint az Iezabel, Papaua paraznalkodnak, va-
lakic az Papa hitet, tudomaniat, ferfesset tanitac
Hat ti kiraliok, feiedelmek birak, Capitanok, Ispa-
noc, nécsfek es tanitok, hamis á miuelitek hog mi-
kor kiúzhetnetec á baluáiofokat, kiné úzitek, hané
vele baluannioztok Iaczottok, Ort kóztetek baggia
tok baluanniozni es lakni az paraznat, az Mife mon-
do Sodoma testi Lelki parazna Papokat. Bizon megli
fedd Isten es meg büntet ty feiedelmek: David
Iosaphat, Iehu, Iofias, es Ezechias soha sem neuet
sem iegiét, sem heliet, soholt orzagokban nem tar-
tak meg az baluanniozafnac. Egy mák semet nem
engede Iofias, hogy Isten templomaban legyen az ^{2. Sam. 23.}
balvannieban, es ördögeben. Vide 2. 1. Reg. 23. Le va- ^{1. Reg. 16.}
gata Illies az Baal Papiait, Isten az bitlen es pogan ^{17. 18. 9.}
Iehunac elötte még Iezabelt, minden Papiatua! ^{22.}
Most es tamázt Isten Iehut, pogan nemzetet ac- ^{2. Reg. 30.}
kikkel ki kergetteti az balvanniozast, baluan iegeket ^{10.}
oltarokat, kepeket, ruhakat, ostit, az parazna bara-
tokat, es papokat: Mint Baczbol, peestbul feier var-
bol eztergombol, az ördög fekit, orfagát meg ronta
ki úze á fok Kan Papot, baratokat. Szoltam errül oda
fel. Cap. 1. 2.

Alek üdöt.) Az iras az hyueknekis üdöt add az

N

teres-

terefre, s-meg teriti hog el ne vesenek: 1. Timo. 1. 2. 2. Pet. 1. 2. 3. Ezech. 3. 18. 33. Ad az hittetleneknek is, de soha meg nem ternecek s-azert ad üdöt, azert paran sollia az meg tereft, hog soha magokat ne méthessék hog Isten né intette, nem onzollotta az meg terefre hanem hitta, es né keuanta volna az törüen tölteft. Hog azert az ó sokaig valo türefe, Isten iozagat aia. lia, igafsagat menceze, hog io es igaz, hogy nem hamar né törüentelen öll meg, hané törüen ferét. Te ged penig menthetelene tefen, s nagob bünteresed lezen. foltam erröl Romano. 2. oda felis Capite. 1. 2. Apocca.

Ime az ó agiaban vetem.) Az az, az ó paraznasagabá Lelki es testi Franczújaban, baluaniozasaban, es büneben hagiom, az büneben vetem, az bün ala farom, nem tiztitom ki büneből, meg sem mosom az en veremuel, meg sem mentem, meg sem boczatom bünet, el sem fedezem az ó ruslagat: Hanem az törüen atka ala rekeztem az bün es Satan kezeben adó miterabot. Rom. 1. 2. 5. 6. 11. Gal. 3. 4. foltam erröl. Hat csak az hiuek terhetnek megli, ackiket Isten terit, csak azok bünet boczattia, mossa es törli el az Isten, csak azokat fedezi be mint. Rom. 3. 4. Colo: 1. 2. foltam erröl. Lásd meg oda fel. Cap. 1. 2. Hat ackiket Isten el vezt, az ó agiaban az az, bün kezeben aggya, az te bünöddel karhoztat teged. Eph. 2. 2. Timo. 2.

Eph. 1. 2. 4
Colo. 1. 2.
Esa. 40.
43. 54.

Ackik paraznalkottac vele.) Az az, valakik az Satan, Papa, AntiChristus büneben, hitiben, Lelki testi paraznasagaban refesek, azok is el vesnek.

El hiteti az en Solgaimat.) Planaste Görögül allat-
 tomban fep fin allat meg czalni mint Adamot, E-
 uat fep fin allat. mint egy vad louat pifogatua foga
 meg, vegre hatara üle, es niargala. Az madarazis fe-
 pen sipol az madarnak, f-meg foga az lepben. Az
 Satan, Pap, AntiChristus, az eretnekek fep fin alat
 czalliak, es hitetie el az hieker, de vegre rabba te-
 zic. Soha semmiuel az Satan nem arthat ez vilagon
 az hiecnek, sem a test, han e ha az bünre hajthattia.
 Mint Balac kiraly nem arthata feguereuel az Sidoe-
 nak haem ezzel hogy az bünre haita, az testi es Lel-
 ki paraznafagra, f-igy haragita Istent reaiok, f-Isté
 vg vere megüket es huzon neg ezert vaga le ben-
 nek, Moses negyedik könyuenek. 24. 25. 1. Cor. 10.

Az faitis meg ölm.) Apoctenon en rhanato: az az
 meg ölm halallal, az az nem csak az hitlen atiakat,
 de az hitlen fiakat, tanituaniokat, az Arrius Seruet
 eretnek tanituanytis, mint fattiakat el veztem.
 Valakik az o attiak vétkeyt köuetik. Exodi, 20. 34.
 Ezech: 3. 18. 33.

Hogy en vagyoc acki a veseket rudakozom.) Az veseké
 erti az gonoz keuanfagokat, minden fele bünnek
 gyükeret az o rezben, az eber füueben. Mindé fele
 testi, az külfö mafic tabla ellé valo bünt acki az attia-
 siui feretet ellen vagyó. Az fiuen erti az elmeben,
 a akaratban valo belső külfö bünöket, aki az Isté fe-
 reteti, tiztesege ellen vagon: az első tabla ellé valo
 vetkeket mind gükrrestöl, es gümölczestül. Itt az
 Isté fia Istéteget tanold: Itt amit a I E H O V A N A K A

67.

Teregek vranak tulajdonit az iras: Aztitt a Christus
 maganak tulajdonittia. Hat a Christus nem tizt fer-
 ent, hanem alat ferint valo Isten. Mert csak Isten-
 segè azalra lattia az fiuek titkainak: Erteni a gon-
 dolatokat, az Christus embersegehez nem illik, ky
 meg csak az itelet napiat sem tuggia. S. Pal es így
 fol, hogy mint, hogy, csak az ember u maga tugg-
 gia, soha sem ordög, sem Angial, sem ember nem
 tuggia, a my emberben vagyok, ammit gondol, ha-
 nem csak Isten. Az Kiraly könybe így fol. Sam:
 16. I E H O V A yiehlabe bab, a I E H O V A lat es be-
 nöz az süben. Hier: II. I E H O V A Z E B A O T so-
 phet, zedec, gohen, kelaiot veleb. a I E H O V A fere-
 gek vra az igaz biro, az vescket es az fiuet nezil-
 meg. Iere 17. Ani I E E H O V A hoker Ieb: En va-
 gyok I E H O V A, acki fiuet keresem. Psal. 7. I E H O
 V A E L O H I M Z A D I C B O H E N e t L I B B O T. Az
 I E H O V A az igaz fent Haromsag Isten, probalia a
 fiueket, es az vescket. Hat hazud acki a Christus I-
 stenseget allat ferent tagaggia: Hazud acki azt mon-
 gia hog az egy I E H O V A, es Isten neuel, csak az at-
 tiahoz illik, erte, erti. Im itt mint Esa. 43. 44. 45. Zac.
 23. 12. Ittis a I E H O V A N im a Christust erti, valaki-
 hez az Istenseg allattia, tulajdona, hatalma, ezele-
 kedeti illik, Isten az allat ez termezet ferent. De a
 Christushoz illik. Hat allat ferint Isten. Lisd Cap. 1.
 2. Cor. 23: 2, foltam erről oda fe'. Nem tiztel hat sem neuezet
 Mt. 17. 19 tel csak Isten, hanem vgyan termezet ferent: Hat
 Luc. 17. sem niben el nem titkoltathatik Isten előtt, ha engé-
 meg

meg czalhacz, hogy kiualkeppen föld, de ördög va-
gyon belől benned: Isten meg nem czalhadd.

Meg fizetek) az az valamint az semeliek igassagat
vagi bűnös voltat, az killó Lathato czelekedetek bi-
zonitiak, finte vgy fizetnek mindennek. Merth
mint az io fat, az gyümölcs mutattia meg, az go-
uoft penig az vad, keserő. Így az hiueket az io cze-
lekedet mutattia igaznak. Matth. 67. Christus mon-
gia. Szoltam erről: Roma. 2. 4. Az hiuek czeleke-
dei bizonsagi csak az iutalomnak bizonsag ferent
fizetnek ennek, De az hitlenek czelekedetinek v-
gian bizonsaga, es erdem ferent fizetik az halált.
karhozatot. vide supra cap: 1. 2. Apoc:

Mint az Christuson az bűn mienk, ennek érde-
me a halalis mienk. Vg mibennünk a igassag Chri-
stuse Isten aiandeka: Igi az igassag iutalma, es erde-
me, az örök élet, nem mienk, hanem az Iesus Chri-
stuse, ű aiandeka nekünk. Hat Christusra nezue tulai
donitatik fizetes az Christusnak czelekedetinek mī
bennünk Christuse az magua, faia az io czelekedet-
nek az igassag Isten kegielme, az fent lelek az hit,
Christuse az gyümölcs, az io czelekedet. Mert a
fent Lelek czelekedet mī bennünk. Isten a fent Le-
lek által. Efaiz. 9. 11. Iohan. 3. 8. 9. 15. Ga. 5. 6. Minden
jot the czelekedet mī bennünk. Mī vagy az
mith Istentől nem vottel: 1. Cor. 3. 2. Cor. 3. 9. Hat sen-
ki ne kerkegyek. En mī velem hogy az en
paransolatimban iationak: Hieremie 31. Ezechie.
11. 36.

1 Cor. 10. *Akik nem tartatok*) az az titeket ackik a Tezabel te-
 11. sti lelki paraznasagat hamis tudomaniat: ferfiset, ol-
 Psa. 34. tart nem buntetek mas terheuel: Az az csak acki
 89. most raitatok azzal buntetek. De ha a bun meg na-
 Esa. 54. giobul, bizon a buntetestis meg nagiobeitom es tob
 Mich. 7. bitem. Hiere 4.5.6.7.17.30.31. Hat az hieek fok habo
 ruiataz fok apro bunuk uonfak. Mint Ro. 1.5.8. Col:
 1. odafel Cap.1.2. mondam.

A Satan mel' segit) Bathi az az. hamis czalard tuda-
 maniat, kit nag' keuelien nag' sep melly haznos bol-
 ezesseznek neuez hamissan: Mint Euanak Istennek
 leftek, iott tuttok. Mint imez fel fut hoiaq, bubo-
 rek, tomló sep nagnak tetfik, sepen fol, ha latod
 seinmi nincz benne. Papa Antichristus Isten folga-
 ianek, Szent Peter vicariuffanak neuezi magat Ie-
 suitaknak, hayas fetek, az baratok Lelki segienek-
 nek mongiak magokat. De vazak ures czalardsa-
 gok, testi Lelki parznak. Colo. 1.3. Szoltam erről.
 Hat ty OSTIASOK, Camfak, soltarofok pa-
 raznaul iartok.

Tarcz meg ammi vagion) Az az: Az'en kegyel-
 mem, erdemem. es Lelkem: hitem, tudomaniom, S.
 zörzefim, az igaz Euangelium, igaz ualass az fere-
 tet, az menniei magh maraggion meg bennetek, es
 bele ne kapiatok az Balamitak, Iezabelitak, Nicolai-
 tak, eretneksgebe, engemeg ne tagadgiatok, hané
 giukerezzetok noietek az en iozagimban Eb. 5. Eph

Matt. 6.11 4. né kel hat a hieeknek, a tanitoknak ingo bingó-
 Math. 16 nadnak, feless es tokeletetlen tudomaniunak lenni,
 mint

mint eg hab, hog teroua haniatallal, ne legetek foue
 nié epült hazak, fenak fak, pozdortak, hanem küzi-
 klan erős hazak küfiklak, giózedelmek. kik a. satá
 Antichrús, papa S. harólag tagado cretnekck ellen *1 Tima. 3.*
 tamagiatok, ezeket meg gióztetek, ki úzetók a ser- *Titum.*
 uetus fattiait acki tagagia a S. harólagot, a Chrús. f.
 Lelek Istenfeget: kit az irasbol értel hog eg f. haró
 lag Isten haró tulajdonfagos semeliu Isten vagion
 kit masut tanultal a viz kereft predicaciojaba a bent *Matth. 3.*
 Haromfagrol. Iay hat tinektek köfiklan effet, fel *Ioan. 1. 9. 6*
 nót magók: vt felek, tóysek, akki delig kereftiey, *10.*
 delieft rezeg difno parazna. pogan, papa, baluanio-
 zo, ostjazo, Balamita uag : mint mondam ide fel. A
 ki giózódelmet vezen.

S-mind vegig meg tartia az en exelezedetimet) Az az
 Acki a bunt a satant, ez vilagot, hamis tudomant,
 papa AntiChristus hitit es serbeset, a testet meg gió-
 zi, meg óli, el veti s-ellene mond, az en iózagimat
 penig el nem veti, hanem ammit en u benne mun-
 kalkodta n epiterem, a hitet, remenfeget, zeretetot
 hóceelieget Isten igaz esmeretit, tudomaniat mind *Matt. 24*
 vegig, az az. halal oraig, az itelerig meg tartia: *Ebr. 3. 4. 5*

Hatalmat adoc) Az az: Nem hagiom azt az u ere- *6.*
 jere, mert semmi az u ereie en nalam nek ul semi o-
 zaga hatalma nincz a fatan a bün, ez vilag ellen, ha
 nem en lelkemet adom az en fegiuerymbe, iduessleg
 be, igazsagba, hitbe, igaz tudomanba fel olteztetem,
 en adok neki erót, s-mikor u beteg, sege erótelen. ve *Psal. 44.*
 rik, kinözzak, bídalmazzak mint eg mezarzet re *Rom. 3.*
 vont iuhot ólik, kergetik, lelki testi kesertet haboru

4. te raitád: En finte akkor vagyok hatalmás, es erőt
 1.2 adok neked, akkor győződ meg a bűnt, ez vilagot, a
 betegséggel, kéfértettel, fogfaggal, halallal, ha en
 bennem bizol, az en neuemért feneuez. 2. Cor. 1.11.
 12. Hat az a győzes: El vetni, rontani, feziteni a Sa-
 6. tant, ez vilagot, a bűnt, az hamis eretnec tudomant,
 4.7 Papa, Antichristus hitit, ferzesét ostiaiat, oltarat, mid-
 3. hitet, neuét, iegy et a baluanniozasnac: Ose. 1.2.3.4.
 Zach. 3.12. Esa. 2.4.54. Meg tartani az Vrnak beze-
 det, az Euangeliomot, a törüent az hitet, Isten kegel-
 mét, Christus erdemét, az igaz tudomant, es ezek-
 39. kel be tölteni a törüent, vy életbe, fentül iozanó es
 keresztienül kel elni. Tit. 2.3. Ro. 5.6.7.8. Ey el nappal
 minden oraba hadakozni bait vini az testel. Lelek-
 kel ólni es feziteni a testet ez vilagot Christus erde-
 meuel es hittel elvót fent Lelekeuel es creieuel Eph.
 5.6. Gal. 5.6. 1. Ioan. 13.5. Ha finte az Angyal mas tu-
 domant hirdetne a Credo es a Biblia ellen atkozot
 legyen. Gal. 1. Raboc vattok, nem győző vitezek
 ty refeges paraznac, harag tartoc, az Babilloniai
 kuruaual a Papa hiriuel, tudomanniaual, ferzesueuel,
 ostiaiaual, oltaraual, Mifeszó ruhayual fraizo es pa-
 raznalkodo Balamitak.

Birta a pogánok u.) Hat a keresztien embernel nincs
 1.8. Isten vtan hatalmas b feidelem. Minden teremtet
 a'latan hatalmas a keresztiennek, mint az Christus-
 nak. Soha té halál té, feguer, sem kesertet sem foglag
 2. sem ördög sem bűn, sem vrasag, fegenség, haboru
 meg nem birhattia a keresztieneket, soha nekic sem
 arthat

árthat: A poganokon ercz ez vilagot, ez vilagi tudomaniat, ferfelet es dühűsleget.

Vas vöföuel.) Az vas az Isten igeie, á hit, az Christus érdeme es fient Leleknek vrassaga. A ezerep. pozdoria, fa, fen ez vilag, ez vilagi hatalmasok, hamis emberi tudoman, eretnekseg, emberi ferfe es, emberi erő igazság papa hiti tudomania, bűiti az eretnekek irassa es tudomania. Mint a pöröli el rontia á fazonkat, á fen a pozdoriat, á vilagoság á fetetseget, Igaz Isten kegielme Chūs érdeme, az igaz tudoman, á hit á bűnt á satā ereiet, papa hiti tudomaiat, ferfelet, mindē emberi erd emet el töri, rötia az Istennek tūf es faua es pörölie. Hier. 5. 12. 23. á por nē alhat meg á nagzell elöt, sem az uiaf á lebes fen elöt: Igaz Isten igazsaga igeie haragia elöt, az ēberi erdē bölczeleg el olvad, el uesf. Az hieek meg itelik ez vilagot, hat mit felszülök? Testedet meg ölheti de nem lelkedet. Te penig kerestien mint hatalmas biro, es fejedelé at e kirali od vtan halakra pokolra ueted az hitleneket őfue rötod őket mint czierepeket. Hat kuklia hāhattia magat az ű eretnek czacziogassauval, de porlezicrep fena, sūniog az Isten igeie fele es pörölie el en. lásd Psa, 58. 63. 97. Az hegiec, hatalmasok, hitlenc mint eg viaf el olvadnak Isten haragia elöt.

Mint enis vöittem Az az: Mint aziattiam ennekem a dot minden hatalmat kezében bizta az iteletet, hog en elefiek en bűntessek, á halál es élet en kezembe

1. Pet. 4.

1 Cor. 3. 4.

2 Cor. 3. 6.

Psal. 1.

Esa. 59. 64.

Psal. 1. 2.

10.

Mat. 21.

1 Cor. 6.

Luc. 10. 18.

21.

Psal. 74.

75-76. 110.

legien. Ig enis nektek adok ha almät: Mert ammie
 fületel telter meket ferint vöttem Attjantul, az czae
 enim, azt masnak, nem adom, De valamit az testbe
 à rabi abrazatban, közbe iaroy tistem ferint vet-
 tem, nem magának, hané ty nektek vetté. Hat vral-
 kogatoc, legé birodalmatok. Esa: 61 Psal: 68. Eph 4. O.
 dafel a közbe iarorol, es Aran Tamasba föltá erröl.
 Hat valami Chrüsba tizti fe. éntzaratot, es mineün
 kelneki attak, mäd miék à Rezeffe tefé béne minket,
 mint á fő à tagokat, à fő ö töke à fölöveföket Io, 13
 Adoc hainal czillagoc) az hainal czillag á f. lelek
 Isten meg vilagositasa a fent es artatlan elet Isté or
 zagaba valo fenies es diczökedes. Hat mint az hai
 nal czillag feniesb à töb czillagoknal: Ig az ok aki
 ket Isten töb aiaddekkal meg latot többer uitezket-
 tek, tanitottak lokat fenlettek ez világó az Isten io
 sagiban fenlenek tundoklenek feniesbek lesnek az
 többinel, noha mind azö eg öröc eletbe müt à czilla
 agok azö eg egen vának, mädenik czillagnak anie
 fenie vagion hog meg eri vele töb sem fer bele Ig
 noha kistin eden les, de vgá les tele többetfö tutz ke
 uáni sem né tucz iregkedni mert azö eg Iesus Chri
 stus erdemeuel, diczöiegeuel vg les teli müt à nag e-
 den s. pal à prophetak Apostoloc teli les. Nem fenuet
 sem nem fizetet többet à Chrüs à nagokerti s mint
 finte te erted. föltá erröl Ro. 8. 1 Cor. 15 Eph. 14 Chri
 stus be tölt mindenbe mädeneket. Ioa 15 A fölö ve-
 fő, ki nag ki kisti à tagok is ki nag vy ki kis vy, lab,
 has, de à fü mind be tölti mindeniket.

Luc. 4.

Ioan. 1. 5.

6. 17.

Eph. 4.

1 Cor. 10.

11.

Dan. 11. 12

Luc. 13.

Mat. 13.

ELSŐ PRÆDICATIO.

SARDIS VARASBELI

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

Ecclesianak az ű Angialának es paſtoranakis ird ezeket: Azt mőgia vğ mond à Chrūs ackinel vānak es bria az hett lekeket, es az hett czilagokat: Tudó en à te czielekedetidet, hog neued vagió hogy mar elnel, f-előnek neuezed magadar, de maga holt vag: Leg azert vigazo, es vigaz es erő sicz meg à tőb ébereketis à kic mīd űemélek, f-minden czelekedetec iőuédőbe meg halādoc, es el veznec: Mert en atte czielekedetidet az Iſté előt né talaltā tőkelletheſé es tellieſé. Azert emlekezzel meg az előt miket, f-mik eppé vetted f-hallottad f-tarcz meg azokat à iokat, es meg teruē viuly meg. Mert ha te né vigiazādz en te read vğ iőuők mint eg lopo, f-nem tuthatod meg miczioda orabaiőnők te read (hog meg bünteffelek.) Vānak penig à Sardisbais te'neked eg keues neuek, az az, neuezetes hu' eid, ac kic meg né fertezettec az űnnőn ruhaiokat, es à kic en velé feier őltőzetekbe iarnak, azert mert meltok, f-meltocka tetettek. A ki diadalmat veſen ellenſegin, az is űimie eckeppen mint è (meltohiuek) feier ruhakba mind kőrőſſen kőrul be fődőzterik,

es az ő nevet le nem töröm az élet köny-
veből, hanem inkább vallast tefek az ő ne-
veről (s igaznak vallom) az en a triam e-
lőt, es az ő Angiali előt. Ackinek füle va-
gion meg hallia a mit a fent lélek mond a
gyülekezeteknek.

Sommaia.

1. A Sardisbeli tanitot feddi bűnről, rom vigiax hipper-
ta.
2. Inti a meg terefre es vigiazafra, mert ha meg nem tér
meg büntetik.
3. Diczeri a keues neuezetes keresztet Sardisba. Itt
iger a görzönnek menniey bodog sagot.

Magyarazat.

Ackinek het lelek) Meg mondam oda fel hog' a le-
lek fok keppen vetetik, itt e a kü fö tanitokat ertel-
raita, mint nekik egynek mongyak a czillagokkal
de hamis. Mert nem el az iras ites, hejaba, fapöríté
foual, hogy ezért erzie a czillagon a lölkön. Mert
Cap. 1. ide alais meg valastra a lölköt az Angialtul,
es czillagtol. Az het lelkek az Istennek fentleke,
kiuel Isten eleft, vilagosit, visel, tanit, es minden
iot ferez

int ferez hennünk. Malodzon-igezi a bent Lelek
 fok fele arandekit, mint. 1. Cor. 12. Gal. 5.6. Act 1.2.
 Harmadzor a Christusba allat ferint lakozo. Isten
 tellesseget, az öröcke valo lelket, mindenre elegse-
 ges Isten ereiet erti Ackiuel valaszt, teremt, igazet,
 meg terit, fel tamaszt, vya teremt mindent Mint Col
 12 Ebr. 9. Ioan. 3. Nem mertekkel atak Christus-
 nak Lelket, az az. veghetetlen tellessege lakik I-
 stennek az Christusba Esa. 7.11. föltem etról a Ka-
 raczoni predicatioba. Hat Isten a Christus. Mert ve-
 ghetetlen Istenség ercie benne, u oftia es agia az f.
 Lelek Istent vide Cap. 1 oda fel az het cillagok a ta-
 nytok supra lasdi.

neued vaxion) Az az T eezak neuel külső ieggiel,
 ezak ni eluel es eziazozogassal valo keresztie n vagi.

De holt vax) Az az Hitlen, ezalard hypocrita vagi
 ezelekedet es belső fiued ördög, vazza es arnieka
 nalad a keresztiensegnek, nem az valóia. Hat a kereszt
 uenseg nem az külső neben es ezaziazogassa va-
 gion. Hanem az Isten kegielmeuel, Christus erde-
 meuel es a bent Lelekkel valo allat ferint valo ögje-
 litesbe. Kinek bizonsaga ez. Hog elünk az Isteneb-
 be meg holtunk az ördögnek, az bünt, ez vilagot
 szizitiük, az ő embert le uettiük, a test keuan sagit az
 ő ezelekedetmel meg öliük, mi vralakodonk a bün-
 nön, nem a bün my raitunk, Rom. 8.68. Colo. 1. Eph
 1.2.4. Gal. 3.4.7. Mint az vy oltouan apad az vad sag-
 ban e penig a fejedsegben. Ez az igaz keresztienseg,
 bentül, iozon, keresztienül elni, ez vilag a test, az

Iacob. 2.

Tit. 2.9.

Rom 8.18

Ioan. 15.

bűn ellen gőzedelmet venni, feretembe e'ni Chrusz-
 feddi effele bűdős koporsokhoz hasonlo hypocrita-
 kat, kiűl zepec, de belől dógók hat holt dóg az, va-
 laki hitlen, hypocrita, valaki neuel iambor, czeleke-
 dettel es valossággal lator á bűnbe e', rezeges, para-
 zna, toluay. Meg elűen meg holt. 1 Timo. 5, Ica, 5, 6.
 Mat. 8, 9. A keresztienseg Isté esmereti, örök elet az
 rök elet á si'ba valo igazság fűtseg feretes bodogság
 Ica. 14 15 *De vigiaß*) Görög. Ginu grigorón: leg vigiazo) az
 17. az: isten igaz esmereti legien benned, tanuli, tanica
 1. Jo. 1: 1, 5 kőniörögi, ramag ellene az antichrűs hitinek, hamis
 Eph. 4-5. tudomannak á satának, ne alug á bűnbe, es ne heven
 Iodn. 10. bēne, hanem vigiaz, ter ki belőle. Ti tanitoe es keresztienek
 Rom. 13. tienek hat ne hortiogiatok á bűnbe, ne alug penig
 Ex. 33-34. Plebanos vram, hanem tanuli mint io pastor istala
 vigiaz vide Rom. 13. *Erositez meg*
 rőb halandokat) az az mint S. Pal sol görögül: An-
 zopyri to doron. Elezd megmint eg meg alut fenet
 az Isten aiandekar. 1 Timo. 2, 3, 2. Timo. 1, 2, 3, az az: ma-
 kent eg kis fikrarol nag fenet gerieztnek, igi meg
 az Isté maguanak, kegelmenek eg kis fikraia bēne
 az Isten lelke fuia, es elefe meg benned á kis tűzet.
Hogte a meg haládo embereket) az az: akik veled egerem-
 be, á hitlen bűnbe eretneksegebe es tuniaságba elte-
 kik mind restestűl lelkestűl minden czelekedeteckel
 Mut. 5, 5 ő zue meg halnak. Hat mikor á tanito mind tudoma-
 IT m. 3, 4 niaba mid eletibe feretseg, iztelen só, rezeges lator
 a Tim. 2, 3 halgarokis vele egyetembe illien bűnbe keueredet
 feretsegek latorok, tüköre legē á tanito á halgatorac.
 Ha eg fel geriet az Isten aiandeka az igaz tanito

ba,egg es geriede az valgatobais Eröfite hat a ta-
 nito az hiueket. De plebanos vram el kezdi a rezeg
 feget, az vtan Gal birois isik: Papis tefi Ose 4.

Ose. 4.
 Mich. 6. 7
 Ejs. 1. 2

Nem talaltam telliesen) az az: Azert sedlek en te-
 ged hog csak finnel vag te igaz tanito, csak fem-
 len vesto vag. Emberc elöt mutatod hog iabor i-
 gaz es giors tanito vag iabor keresztic, maga czifra,
 tätz, keuel, Ispá, dezmas, parazna, balamitavag, mindé
 bünnek moslekos desai vag, minden bunt beled ont
 az ördög mint eg moslekos desaba. *Isten elöt*) Isten
 iteleti akarattia ferent, es iaualala ferit, az az, az Isté
 kegeméböl Chrüs erdemeiert te igaz né vag es az á
 hit, feretet, igazlag bölezesség nicez te bñned aekie
 Isté lelke czinal á Chrüs erdemeéböl az ige által aki
 iot á minemüt Isten paranczol nicez á te bñned. Hat
 csak te magad iteletiuel, az hitlen barátok, papok
 iteletiuel igaz, io fent vagi erdemes. De Isten elöt
 bün, gane igazlagod, erdemed halal es karhozot: Ro
 2. 4. 9. 10. foltam errül Hat á kezeztien igazlaga czele-
 kedeti hiti tudomania az Isten iteleti ala, igeie, es tör-
 uenie ala adassék, ütelle ne te.

Rom. 4. 9
 Ejs. 59. 64
 Phil. 3.

Emlekez zel meg azert) az az: Im en Chrüs intlek
 teged te fel tualkodot hypocrita, aki el hitetted ma-
 gaddal hog io tanito es keresztien vag de holt, az az
 hitlen czalard hypocrita vag Azert ha meg akarz
 eladni es terni ez á mogia: Ammit ez elöt te hallot-
 tal az Isten igeieböl ammit elis vöttel) Az az: El
 hittel, heltáttal neki es engetel az igaz tudoman-
 nak, tarczhi megh azt az előbbi hitet, tudomant,
 marag az Apostoloktul Isté. lketul vet tudomába

Vgyul meg) Az az: Haddel á bűnt; az hamis tudomant, eretnekséget vgyian ki okagiad azt mint megget, es légy igaz, hű jambor, igaz tancto. Ammel Isten lelke előfőr meg teritet vala, mostis emlekezzel az az, bizzal Isten kegyelmébe, hid segitsegte az Istent, aeki á bűnöst acki meg ter mindenfer hűzza fogadgia. Ezech 3. 18. Hier. 18. 1. Timo. 2. őröknek az Angyalok, á bűnös terefen. Hat ty tanitok ha estek az clebbi igaz tudomanra terietek vifa az eretnekségbő. Rendi penig ez hog add, es vedd, az igaz tudomant, I-tarcz meg. Ioan. 13 14. 17.

Mtt. 11.

8. a

Luc. 14: 15

16. 17.

Rom. 10.

Apo. 16.

Tosf. 5.

2. Pet. 3.

1. Pet. 3.

Ha penig nem vig iass) Az az: Ha te á bűnbe heuerő á papa hitibe, á misse fargafsba, eretnekségbe, rezegségbe maracz, te iregi keuel, cifra pap á suhogo kötösbe, En teged az ember ragassert meg verlek, re ad iouók mint eg lopo) Az az: Hertelen meg bűntetlek, finte ackor mikor ingien sem varnad, mint á lopo ackof iú mikor az ember nem varia. Hat ty bűnbe heuerő nepek meg higyetek hog hirtelen kesfen uezedelmetek. Matt 24. 25. Lu. 21. Vgy iartok mint amaz ott bolond fűzek, es Noe ideiben vala nepéc, kiket az víz ózón hertelen el vezte,

Vannak eg keues neueid) Az az, vannak valami keues neuezetes keresztienek sardisba. Noha nagiohrese ez vilagnak hypocrita, elveznek mint haragedenci, á gonofagba eleb eleb ménék, es be merülnek á bűnbe mint Moslekos desak. 2. Tim. 2. 3. 4. De az valasfóttak noha ezak famosok, fam serint vannak es itattattak az elő kőnibe mint maradokot.

Azert ruhaitokat meg nem fertőztetek) Az az: Ez v
 lagi bűnbe, rutlag ba, papa hitibe, tudomaniaba, rezeg
 segbe, parafnafagba bele nem keuerettek: *hanem fe-*
terbe iarnak a Christuffal) Az az. A Christus minden *Apo 1.*
 bűnőkből, rutlagokból fent vereuel, fent lelke mun *IIo. 1. 2. 3.*
 kaiaual az ige es hit alca ki mosta tistritotta az Satan *Gal. 1. 3. 4.*
 Adam kepet, ruhaiat, az bűnt le vonta rolok, *5.*
 es az ű igassagaba es fentsegebe öltőztette őket. *Ro. 5. 7. 8.*
 Mint a borzas leant ki tisteta verebeöl az tekozlo *1 Cor. 15.*
 stutis. Hat acki tistesseg edenie, mint pohart, kan- *2 Cor. 3.*
 nat, űeuget, talat, taniert, ackiből efneck mind vnta- *Col. 2. 36.*
 lan moslak, igy Isten az valasztottokat mind vnta- *Eze. 16.*
 an ki mosfogattia az ő rutlagokból: 2. Tim. 2. 3. 4. *Luc. 14: 19*
Mert meltok) Az az: Az en valastaffom, kegielme *16.*
 flegem, az en erdemem es lelkem őket Meltoka az *Eph. 2. 3. 4.*
 az, kedvesekke, igazacka retto: 1. Cor. 1. 4. 2. Cor. 3. ha *Ticum. 3.*
 mite meltok vagionk mindenre Isten tött meltok *Ro. 1. 3. 5. 6.*
 ka minket: né ammi erdemünk, mert azzal miert *Gal. 3. 4.*
 hogy bűn ammi igassagunk, halal erdemünk, karhő
 zatra uagionk meltok. Esa. 40. 41. 55. 57. 59. 64. Phil. 3.
 Mindeneket Isten abűn ala rekefte. Hatackik valas- *Rom. 3.*
 tortak, igaz tanitoc ha a mas vilagon egyyüt akar- *Act. 10.*
 nak vele lenni a diczőssegbe egyyüt iarnak feier ti- *II.*
 sta ruhaba. Chrtstushoz illendő fentsegebe. Apo. 6. 7 *1 Cor. 10*
 14. Fel kel öltözni az vy embert Christuff. *II.*
A győződelmes feier ruhaba öltőztetik) az az Akik a sa- *Phil. 3.*
 tant, bűnt, ez vilagot Chrűsba valo hittel es f. Lelek *2 Cor. 3.*
 ereieuel meg giőzik meg löregbiti Isté ezeké iosa *Eph. 4.*
 git. *Nem törölöm le neuet*) Az az. Ioha az valastottak
 samabol

- Rom. 6.8. *Pamabol ki ne hago esni. Az en elo konvetol. az az ke*
 10.17. *gielmefegének eleuc valo latasabol es el vegezet de*
 Rom. 8.9. *cretomabol, soha ki nem hagiom esni. Mert ackit*
 1Pet. 1. *valasztottam fukseg iduozulni soha el nem vehet,*
 Eph. 1. *Enis azt el hiuom, meg igazitom, meg diezoitem.*
 Moysesis keuannia vala hog ki torolliem az elok
 könyuebol de nem mielem: Mert en valtozhatatlan
 Isten vagyok, ackin orok udok elot koniorultem
 vgian mind vegig orokke koniorulok, mert en kez
 Ejsa : 43. *det es vegh vagiok, az az valamit el kezdek elis ve*
 44. *gezem. Soha meg nem valtoziattom tanaczomat, so*
 Rom. 9.11 *ha meg nem banom hiuatalomat, a iandekomat, mi*
 Ejsa. 10.14 *nden en tanacziom es akaratom meg lesen. Ejsa: 46.*
 40:41.43. *Mal. 1.3. Hat soha az valasztottat neuc, Christusis*
 46.48.55. *mongia Ioan. 6.10: 17. el nem vezhetnek. Semmit el*
 57. *nem veztetem Attiam aba akiket nekem attal.*
 Rom. 5.5. *Vallom neuc attiam elot)Az az: Prokator, fosio*
 Ebr. 2.8.9 *loia lezek az en Attiam elot, cfedezem erte, meg igi*
 1. Ioan. 1.2. *zitom, en hiuemnek es en jegiesemnek en ragom*
 Matt. 10. *nak, orokos tarsomnak vallom en az valasztottat a*
 12.16. *ttiam elot, es minden vadlas ellen meg mentem ih-*
 on vagyok en es az en gyermekym ackiket ne-
 kem attal.

MASOD CONTIO

1. **A** Philadelphiá varasbeli gyülekezeth
 Angyalának es követinekis eckepen iry
 en fommal

en sommal) Ez dolgokat mongya amaz sent, es amaz valo bescedo, es igaz mondo (Christus) Ackinel vagion a David kuczia es birodalmia az acki ammit meg nyt senki azt be nem sarhattia, ammit penig be zaar senki meg nem nithattia, Tudom (vgy mondã Christus) en atte czelekede tidet.

1. Ime en Christus te elödbe meg nyit aitol attam, es senki azt az aitol be nem sarhattia, miert hogy te neked csak kiezia eröd es hatalmad vagyon, megis tartottad penig az en bezedemet, es nem tagattad meg az en neuemet.
2. Ime adoc en (neked) azok közzül a sidoc közzül ackik a fatan Synagogiabol es gyülefeböl valoc, ackik unnön magokat Sidoknak mongiak de nem Sidok hanem csak hazudnak.
3. Ime azt mielem en azoknak hog el iüienek es atte labaid elöt le boruluan es feie haituan risteseget tegienek te neked, es hogy meg esmeriek ezt hogy en teged se.

tettelek ezért hogy te meg tartottad ezt: az en befedemet, acki mellet túrni es benued. nikel. Enis azért Christus meg tartlak es őrizlek teged annak a kesertetnek oraia- ban valo (gonostul) amely kesertetnek oraia következendő es el iőuendő mind az egez földnek kereksegere ez okaert, hog az a kesertet oraia es idcie meg kesercze a földün lakokat.

5. Ime hamar el iőuők en (Chrüs) Tarca meg azt a mi nalad vagion, hogy senki at- te koronadat el ne vehesse.

6. Acki giőzödelmet vesen azt en ozloppa czenalom az Istennek templomaba, es töb beonnat soha ki nem iű, es meg irom ű te- aia az en Istenemnek neuet, es az en Isten- emnek az ű varasanakis az vy Irrusalemne kis, acki az egből az en Istenemtől ala iūt, annakis az ű neuet ű raita meg irom, Sa- maz en vy neuemetis meg irom ű raita.

7. Ackinek füle vagyon, hallia meg ammit a Lelek mond a gyülekezeteknek,

Sommaia.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

Előőor

- 1. Először az Christus tisztie, bírodalmat iria meg az Ec-
clesiaba,
- 2. Diczeri a Philadelphiabeli pastort es ioxagit cló Sam-
lallia.
- 3. Inti ütet az alhatatossagra hog mind vegig meg mara-
gion az ioba.
- 4. Negied a giözö hiuek Coronaiat sepe aiendekozast es
teleit iria meg.

Magyarazat.

(Philcclphia) Ez varasba iambor tancto vala a
kollegis igaz tudomaniu vala, azert diczeri es biz-
tattia ez itt valo iambor tanctot,

(Ext mongia a sent.) Christus ket okaert sent: Eg-
gik, mert Istélegebe allat ferint sentseg, embersege
bünnekül fogattatot a sent Lelektül, bünnekül fú
lettetet az ü embersege, semmi bünt nem tött, sem
alnokfag sziaba nentalaltatot. Mindenbe hasonlo
az ü attiafaihoz büntöl megh valua. Masik oka ez:
Mert az ö sent Lelekeuel az ö vere serdöiebe minket
meg mos, meg sentel, ki tisztittia belölünk a bünt
vereucl, es az ö igassagaba, sentsegebe, seier ruhaia-
ba fel öltöztett.

(Ig az.) Aluhinos.) Az az valofagos bezedö es cze-
lekedetö Mondatik Christus Veritasnak, valonak
mint mondam oda fel ezert: hogy valamit Isten az
ö töruenbe arniekba igert. mutatot mind az aldoza
tokba, mosakodasba, papsagba es a töb iegiekbe: E-
zeknek a teste az az valoia be telese Christus Iesus-

Den. 9.
Esa. 7. 5.
Rom. 8.
1 P. 2. 2.
2. Cor. 5.
Ebr. 3. 4.
Ga. 1.
Apoc. 1. 7.
1. Ioan. 1. 3.
Titum. 3.
Eph. 5.
Ioan. 1. 14.

ba lött, Christus töltötte be Col. 2. Moyses által á tö-
 ment, de á kegyelem es valóság Christusba lött. Ioan. 1
 vide Ebr. 9. 10. Soltam erről Col. 2. Rom. 3. 8. 15.

A David kucza.) Legzi á David kucza azt á biro-
 dalmat es mennieci hatalmat aekit az attia adot Chri-
 stusnak, tudni illik, az Istenfeg tellesfeget aeki lakit
 á Christusba valósággal. 1. Col. 1. 2. Mind az iduözite-
 sre, mind á büntetefre birosagra valo telles hatal-
 mat. Hogy mindenek ellen iduözitheti valakit iduö-
 ziteni es meg tartani akar. Ioan. 5. 6. 8. 10. 11. 17. Senki
 az ű kezéből ki nem veheti az ő juhajt. Vifont va-
 lakit meg akar kemenyteni es büntetni mindenek
 ellen meg mielheti. David kucza, Mert mind David
 hatalmason birta azokat aekiket Isten birodalma-
 ban adot, így á Christusis hatalmas, orfagol az ő or-
 fagaba. Pfal. 45. Luc. 1. Ioan. 14. 16. Meg gőztem en
 ez vilagor. ez vilag feiedelme ki vettetek karhoza-
 tra. Ioan. 3. 9. 12. Pfal. 68. Eph. 4. Jasd meg.

Meg nittia senki be nem baria) Valakit á Christus el
 valasztot, a elő könybe fel irt, el hit, meg igazitot, par-
 tiat fogtak, el kezdtek iduőfeget, soha séki az ellé né
 alhat soha séki azt el né veztheti, soha el sé karhoz-
 tathattia, cleit iduőfegenek sémi né alhattia Ioan. 6. 10
 17. Senki az en Attiá kezéből, senki az en kezemből
 sem vezi ki aekit Attiam nekem ador. Hat noha á
 satan, ez vilag. Papa, az Ersekek dühösekődnek de
 valahol az ű igeienek kaput nyt, senki meg nem el-
 lenzheti. Mint fent Petert sem tömlőez, sem vas-
 kapu meg nem tartbata. Lasd ide ala cap 8. Az hegie-
 ket

Matt. 11.
 36.
 Mar. 16:
 Rom. 9. 11
 Exo. 33.
 Esa. 22.
 Job. 12.

Ro. 3. 9. 11

1. Tess. 3:5
 2. Tes. 3:4

ket Isten á tengerbe oltia á fejedelmeket ackik Isten igeie ellen tamadnak. Mint az ókór á rugással Psa. 124. maganak art, így aki Istenre tamad Act. 9.

Bezer) Valakit Isten reprobakt, el vetet, erre formalt es kefitet hog' harag edenie legyen, meeg elue vezedelemre kefitet, á satan es bün kezecbe adot, á zörueniatka ala veret, soha senki ezt nem iduózitheti, hanem fükfeg ennek el vezni Rom. 8. 9. 11. Job 11. Aekit Isten meg görbit, senki meg nem igiencsiheti Iud. 11. Pet. 4. Act. 1. Zükfeg Iudas vezedelemül be telni az irafnak, Ioa. 13. fükfeg hogy el arultak az ember fia, de lay acki el arullia. Hat az electe valo valasztasis fükfegert vonzon, hogy fükfeg keppen iduezül. Hathamis hogy kerezten lenne de á felesegetül, vratul segyenli. Aekit Isten vonzon Ioa. 6. megien az Acki el vezis fükfegkeppen vez el Ro. 9. 11. foltam erról. Mit hazud hat Papa hogy iduózitheti, meg tericheti aakit Isten el akar vezteni. Meg á maga sem iduóziti azt aakit Isten harag edenieue formalt, Exo. 33.

Attam meg nyile aitor) Az az A' predicallasba valo erót, hatalmat, sabadsagot, senki meg nem tilthat mindennek ellen predicaly. Hat csak Isten az, acki mindének erót add, hogy ű mindenek ellen predical hasson, 2. Tess. 3. Act. 10. 11. 15. 2. Cor. 16.

Mert kieszin eröd) Mykran dynamin echis Az az! Kieszin hatalmad vagion) Az az En az en erómmel azert segitek, azert nitoc aitor te elötöd á predicallasba, mert semmi atte hatalmad. Ammi kieszin erót

Mat. 10: 12

es hatalmat en attam, azzal sem tucz te plantalni, o-
 tózni tanítani, kereskedni ha en teged nem segítlek
 1. Cor. 3. Math. 25. Luc. 17. 21. Hat semmi á tanító az
 Isten ereje es hatalma nekül, ha az Isten lelkevel ü-
 tet nem segiti, es nem erősi 2 Cor. 3. Chak gondol-
 ni sem tudonk iot nem hogy ezelekedhetnenk az
 Isten nekü! A Lelek folgaltatasara Isten tött melto-
 ka. 1 Cor. 15. Nem en munkalkottam hanem az Isten
 kegyelme en velem. Esa. 40. 49. Az en munkam az
 Istennel. Hier. 1. 23. Esa. 6. En leszek the veled á the
 fajadba. Ioan. 14. 15. 16. Act. 12. Meg mutattia hogy
 semmit iot ü nala nekül nem mielhetünk. Imint az
 főlö veső á főlö tőke nekül. 1 Cor. 10. 12. Eph. 14. Sen-
 ki hat ne keuelkegyek, En gőzsem, meg gőzsem
 az eretnekeket, bar vgy chelem á czypot pereczet
 hogy igien vagom, sam vgyam uagom, hogy te-
 kel czak egy parazt emberis meg allattia.

Meg tartad beszédemet.) Te en bennem bizal, az en
 Attiam kegyelmet, az en erdememet, az S. Lelekse-
 gitseget meg kapezolad hittel, az igaz hitbe tudos-
 manba meg maradal, az en neuemet az az Erdeme-
 met meg nem tagadad, órdögnek rabiaua mem lól,
 hanem az io Lelki esmeretet, iambor eletet meg tar-
 tad, az en Ielkem vezetesevel az en igem berint e-
 lel. Hat semmi niaualiaba nem kel á Christust meg
 tagadni, né azt mőgia hog volna valami kis hatalma-
 de keues de Isté az ő aiandekarol fol hog kiezi ü bē
 ne mert Isten nem ónti mind ezak egbe, hanem me-
 tekkal aggia. 1 Cor. 12. Ioan. 13. Egy mak sem ioza-
 gonk

gonk sinez áckit az Istenből nem vöttök. I. Cor. 7.
2.4. Ioan 15. Semmit en nalam nekül nem mielhetek.
Mid vagion kit nem vöttel? Ha vötted mit kerke-
del. I. Cor. 4. Minden iot Isten czelekedik bennünk.
Esa 26. Ioan. 7.

Ime adoc) Az az A Satan által en fel tamaztatom
ez hitlen keueli eretnekeket es taneteket, hogy te
read tamagianak, teged haborgassanak, s-ellened föl-
lianak amaz czalad fínnel valo tanitoc. Hat Isten
tamasztia az igaz tanetokra az Satan által a foc eret-
nekeket. Hogy ki tessiek az ő eretneksegek, ackik
hiuek azokis meg probaltassanak es meg tessenek,
mint ide a/a Cap 6 7.8. Isten ad hatalmat a negy An-
gyalnak hogy arczianak a földnek. De mint iarnac
az eretnekek, ackik fel sualkottak hogy mar igazat
tanetnak, mint egy Cometa, üstökös czillag fenle-
nek fen, de nem czillagok, hanem csak fakliak, föld
siriabol löt nedueffegek, Isten zene meg göytia, és
meg emestti ezeket Apocal. 8. Hier. 23. I Cor. 3.

I. Cor. 11.

Matt. 18.

Luc. 17.

Feiet háitnak) Proskinuși az az: le borulua le es nec
atte labad előt, Az az: En neked adom lelkemet, s-te
meg gőzed űket, be dugod fiaiokat es feiet háitnak
s-engednek neked. Matt. 10. Hat Isten ad erőt csak
hogy mi az eretnekek fiaiát be dugassuc. Hat senki
fel ne sualkogiek, ne bizzek bölcseifegebe, mert fe
gient vall a kerket lean a tanczba. Semmi a taneto
az Isten nekül:

Luce. 10.

12.21.

Titum. 1.

2 Tim 3.4

Meg esmeriek hogi) az az azert adoc diadalmat ne
ked az hamis tanitokon, hogy meg esmeriek hogi
en

89

en téged szeretlek, en attá fayat, bolezesedet neked,
 en fogattam partodat, lelkeidet en te beled üntöttem
 Ro. 5. 8. *Mert hog meg tartottad*) Az az, zenuettel az en
 befedem mellet, sem feguer, sem hala', sem fegenség
 sem kergetesek teged az en szeretmetül es tudoman
 iomtul el nem fakazthatot. Hat valamit Isten miel
 raitone mind ezak szeretmet akaria iclenteni a keser
 tettel es haboruual Pro. 3, Rom. 5. 8, Ebr. 12. Hat mys
 fenuegyünk rüriünk az Isten faua mellet minden
 haborut, mert haboruffaggal, kerestt vifelesel megien
 elő az Isté igeie. Matt. 10. 12. 16. Act. 10. 11. 14. Haboru
 által be kel méni Isté orfagaba. 1. Cor. 1. 2. 3. 2. Cor. 1
 3. 4. Az Euangeliomat haborufag fauanak hya: Mert
 az ördögnek, á bünnek, ez vilagnak ellene vagyom,
 Reank tamad a Satan, ez vilag az igaz mondasert,
 Gal. 5. 6. Ioa. 13. 15. 16 Mindé haborut el fenuegi az Euangeliu
 Eph. 5. 6. mellet, vegie fel a keresttet acki engem akar köuetni.
 2. Timoth *Meg tartalak entis*) Az az: nem hafontalan az en
 2. 3. 4. gem mellet valo a keresttienség mellet valo habo
 Rom. 5. 8. ru kerestt söt haznos, mert en soha nem hagiom el
 1. Cor. 4. vefni azokat soha nem bocziatoc u reaiok annie
 2. Cor. 4. 11 haborut hogy kibe el eifenek, ki arcyon es gonozo
 12. kra legien. Hanem meg olfalmazom. es ki vifem be
 löle, ha meg kesertem, is meg en vifé ki belöle. 1. Cor
 10. 11: Hat soha sem lelki proba, semmi niaualia az hi
 ueknek né arthat soha Isten szeretmetül el nem fa
 kadhatnak. soha az Istenis úket el nem hagyhattia.
 Ro. 8: Esa. 43: 49. 54. Veled vagiok a fenbe, vizbe, so
 ha teged el né hallak. Pfal. 37. Hat minden keserttet ha

Efc. 45

mis tudomant eretnek leget halalt, hadat, pusztasagot. *Amos. 3. Thre. 3. Soph. 1.*
haborut Isten boczat a földre. Ps 46. 66. Lafad Cap. 5
6. 7. ide ala.

Ime hamar el iü uök) Az az, hertelen meg bünte.
tem az hitleneket, mint ide fel mondam. *Inda. 1. 2. Pet. 1. 2. 2 Tess. 4. 5. Luc. 21. Matth. 25.* Mikor ingien sem
varnaiak.

Tarcz meg ammi nalad.) Az en kegelmemet, lelke
met, iozagomat, befedemet mid vegig meg tarcz ke. *1 Cor. 4. 1. Pet. 5. Matt. 23.*
teskegiel az talentel, az aiandekkel akit attä, tanicz,
predikall, ne leg Ispan, rauo dezmas, kufar, hiuatalod
kiuöl ne iary. Hat ty hiuolkodo tanetok nepek, aki-
be nem öregböl Isten aiandeka, Iay tinektek *Math. 25.*
Ammi kiczin gyrat adot Isten aztis el vesi ha
gyümöltse es nierelege nem lefen.

Atte Coronadat) Az az, Atte tanitasba valo melto
sag odat, azt az aldast, bodogsagot diczösseger, akit *Luc. 17. 24*
en adoe az en sasarimnak, akin az en aiandekimmel
kereskettek masnak ne aggiam en. Mint acki el asa
az eg talentet, el vüuek tüle, s-akinek tiz vala annak
adak. *Matt. 25. 2 Timoth. 3. 4.* le tetetet nekem az en
Coronam. Az Isten orzagoba valo diczössleg fenef-
seg örüm bodgsag, ackiuel Isten meg algya es aian- *2 Tim. 4. Act. 1. 13. Rom. 11.*
dekozza az hiueket, Iüy be io folgam az vr öröme
ben. Hat tanitoe bizon mint Iudas Püspökfeget el
vesik tületek ha nem kereskettek, s- nem vigiazto-
ezak azok vesitherik el a Coronat ackik ezak ide ig
voltak valastottak hiuattattak, az hipocritac mint
Saul es Iudas. *Matt. 13. kö fiklan elet magok Ioha 16. 6. 108*

az hiuek el nem vezhetnek mint ide felmondam.

O, loppa czenalom) Az az Coronaia az igaz tanító
nak ez acki valasztot eden: Ezt en az hiuek között
ollian erőffe es tökelletle czenalom á todoman ba
az hitbe mint egy kü oflopot, acki az haz fődelet
tartia, Hatackicaz Ania sent egy hazba erőffek of-
flopoc, az Ecclesia gongiat viselik, az eretnekek el-
len tamadnak, nem czifrak, czöczapok, ember ra-
gok kerkedők, kezeliék, hanem alhatatossak, Eze-
ket Isten tötte ofloppa, Isten erőfitette meg. Hat ha
oflappok á tanetok, tarczak az Isten hazat, ne rong-
sak hamis tudomaniockal, ember ragással, gonofet-
kölczel. Minden terhet el viselienek. A gengeket
erödeneket erőfittek, tanitsak az iucatlanolat ne-
czufolliak.

Ki nem üi többe) Az az. S ha Isten az ő Ania S.
egihazabol es az örök életböt, az iuhok aklabol ki
nem üzi azt valakit örök valasztasa ferent be visen.
De ackik farkasok, es iuhok ruhajaba be iöttek hy-
pocritak, mint Iudas es az ideig hiuök, Isten ezeket
ki haitia, ki üzi az akolbol. Ioan. 3. 4.

Mat. 7. 13. *Meg trom az en Istenem neuet*) az az A. f. Lelek al-
Rom. 5. 8. tal Istennek fogadot fiaua örkköffe tefon, el hitet-
Gal. 2. tetem vele hogy az en Istenem es Attiam ü nekis
Eph. 1. 2. 3 kegyelmes Attia, soha rea nem haragfik, el sem ve-
4. zti, hanem üduöziti. Istennek ferelmeben, io kedue
Ro. 5. 6. 8. Lé kegeléalat lesé, meg igazitná en ötet Isténel meg
Col. 3. 4 beketetem Istened lesék neked, es are magzatod-
Gen. 17. nakis. A ki engem feret, az en attiamis fereti azt

ő hoz-

I. Pet. 2.

Eph. 1. 2. 4

Ioan. 6. 10.

31. 14.

Mat. 7. 13.

Rom. 5. 8.

Gal. 2.

Eph. 1. 2. 3

4.

Ro. 5. 6. 8.

Col. 3. 4

Gen. 17.

ő hozzája megionk, es lakodalmat czenalomc ő ná *Esa: 54.*
 ja, Hat soha semmi az hiteket Istentől el nem iezt- *55.57.59.*
 heti, el sem idegenítheti. *Rom.8.* *10a.8.14.*

Az Isten városának nauer) az az. Az valasztot fen- *15.*
 tek közze, a fentek polgar tarsaua czenalom, az ő- *Eph.2.4.5*
 rök életre foglalom, es azt hitettem el vele, hogi ő- *Rom.8.*
 le az örök élet, ő Istennek örökösse. nekem örök- *Gal.3.4.5*
 ös társom. Hat a valasztotakat Isten c harómal bil-
 legzi e: Első Isten kegyeimeuel, Másik Christus er-
 demeuel, Harmadik az fent Leleckel, akiuel az örök
 életre foglal, es minden fent életre vezet.

Az en neuemet) az az el hitetem vele a fent Lelec *Ro.3.5.8.*
 által, hogy en ű neki meg esküttem, hogy iduőzi- *Gal.3.4.*
 tem, kezeffe, fosoloiá, közbe iarioia vagyok, en ő *Ioan.6.10*
 erette emberre löttem, kent fenuettem, meg bol- *12.17:*
 tam, fizettem, hünne attocka lettem, czereltem vele *110a.1.2.5*
 az ő bűnet, atkat hatamra vettem, f-ezt meg őtem *Eph.1.4.5*
 en penig az en igallagomat, etemet gazdagfago- *101.8.15.*
 mat, sűi meltofagomat neki attam. *2. Cor 5.1 Cor. 1. 2Cor 3.5.*
 Soha nar el nem vezhet mert fel vettem es egyesül *Esa:54.59*
 tem en ű vele. *Ezech:11.16.*

A mel város az egből iut ala) azaz: Nem c földi el- *Ebr.3.4.6*
 vesendő ház es város, örökessue tettem, hanem a *7.11.13.*
 menicibe az öröcke valóba. *Phil.3.* Ammi tarsafag-
 onk az egbe. *Rom.8.* Hat nem vezendő ammi örök
 segánk, nem embertül fyg nem rólando földön te-
 rem, hanem Istentül iut, es vagyon. az egből folot
 ala: *Ap. 19.21.* Hat vezendő, romlando allatba nicz
 az i luölleg, hanem a menici Elő kénierbe aki, az eg
 ből ala iut *Q iii* *Har*

HARMAD CON: CAP: III

1. **A** Laodiceabeli gőlekezet Angyalana kis es kővetinek irh, es ezt ird. Ezeket mongia amaz **A M E N**, Az az, valóságos allatu, amaz igaz es hűbizonylag es amaz valo igaz bešedő, ackiaz Isten teremtesenek alkotmanianak kezdeti (acki kezte Isten áteremtett).
2. Tudom iol es ertem az te czelekedetidet, hogy te sem igen hideg, sem forro he nem vagy. Niha, vagy igen hideg, á vagy forpovolnal, De miért hogy te így vagy, hogy czhak felig meleg, felig hideg vagy, hidege vezet meleg vagy: Sem finte hideg nem vagy, sem finte forro he sem vagy, iő uendőbe ez vtan en teged az en fiaiambol ki okadlak, es ki pőklek.
3. Mertt te azt mondod, hogy te gazdag vagi es meg gazdagultal, es semminckül nem fűkőlkődöl, es penig ezt meg nem esmerted, hogy te niomorult vagy es meg fánando ákin fűkfeleg kőniörülni. Szegen, vak, és mezitelen vagy te.

4. De en im tanaczo adoc te neked hogi te en tölem veg á fenböl, meg tüze fötetöt araniat, hogy meg gazdagulhas: vegi ísmeg fejer ruhat, hog be takartással mind kőröflien kőrniül, es atte mefetelesegédnek rut ektelenlege ki ne tessék, veg se giogito iré tis, a kiuel meg kend á te fömieder, hogy lathas.
5. en (Christus) Valakiket szeretendök, Azokat en meg dorgalom, meg saniargató meg ostorozom.
6. Azert buzgo szeretem legien benned (ma frol peldat veuen) te is tery, es viul meg.
7. Ime (en Christus) az aiton tallo, es förgetec: hogy ha valaki meg hallangia az en föat, es aiot nitád en neké be megiek, en ő hozza ia, es en ő vele vacoralom, ő is en velé vaczoralic, Aki giőzedelmet vezé anac ezt ez hatalmat, adó, hog en velem illica az en kyraly sekembe, Es hogy mikeppen enis diadalmat vettem (ellensegimen az ör dögön, bűnen, ez vilagon, poklon) (-ugy iltem enis az en attiammal az ő sekibe, es vralkodam ő vele egyút, A kinek füle va-

gon, iol meg hallia ammit a Lelek mond
 a giülekezeteknek.

Sommaia.

1. It a Christus valossagos Isten seget, iisitt es termesse,
 itt iria meg.
2. Minemi legien a Laudicenbeli tanito, es minden erde
 mes, es hypocrita.
3. Meg iruan segien seget az erdemeknek, keuely me
 zetelen seget, es vak sagokat, inti io tanaczra, hagi o io
 le Christustul vegienek minden lelki süksegekre valo or
 uossagot.
4. Valikiket Isten szeret, dorgalij i es mint edes attia fiat
 megis vejsö, si.
5. Int mindent a meg terefre, es vrasagot iger a gidza hi
 ueknek, az onnon maga példaiual.

Magyarazat.

Ezt mongia az AMEN) AZ AMEN. fido fõ, an
 net tefen mint meg lot, be tolt valossag. AMEN a
 Christus elõfer Isten segebõl, mert nem csak vala
 erõ gondolat a Christus Isten sege, mint a Lelek be
 gondolat, emelkõdes, vagy mint a fenbe a meleg
 seg, hanem mint hogy az attia femelie, tulajdon sag
 al, valo, valossagos, allat ferint valo, igy a Iesus
 Christus a logos, a fõlo Isten fia vagyon magaba, o
 maga o magaba valo letele es allat ferint valo tulaj
 don sãga vagyon, es letele: Ioan. 1. 5. 8. 10. Phil. 2. Az
 Christus az Isten abrazattiaba valossagos vala, idõ
 fe

Felide aláis Christust azt mondáho ón ho in: Azaz
 A ki vagyon, al mastis, aki ez előtis volt Isten. fo-
 ual I E H O V A, Iselek, voltam, vagyok, á Christusnac
 neuc; Mert az Istennek befedinek, igeretinek my
 bennünk, meg letelt, be telest á Iesus Christus adot, **2 Cor. 1. 3.**
 minden fua valo, es be tölt, meg löt, igazza á Iesus
 Christus törté, ó á törven, az igeretek: Isten befedi
 vege, es be telefedese, Istennek tellessege á Chri-
 stusba lakik, mint egy taar hazbol Isten mind igere-
 rit, es befedit á Iesus Christusbol tölti be, Iasá Rom **Col. 1. 2.**
3. 15. foltam oda fel erről, Cap. 1. 2. et. 3. Hat ha á Chri- **Eph. 1.**
 stus meg löt valóság, hid meg az ó fuaat, mert nem **Titum. 1.**
 tud hazudni, meg sem tagathattia magat, meg sem **Ebr. 6.**
 vohattia igeretir, séki sé tud meg czialni, **Io. 13. 6: 17 Ro. 3. 4. 9.**

Hü bizonyság) az az. Valami bizonyságot Isten te **10. 11.**
 fen fia által, valamit ó benne ó általa izent mine- **Esa. 10.**
 küne, mint Angialtul es kőuettol, melto hogi min **14. 18. 55.**
 den ember meg hallia, hegie, mert igaz mőndo, fa- **57.**
 ua hihető. **Ion. 3. 5. 6. 15. 16. 17.** Ammit en hallotam a- **Esa. 9.**
 tiamtul, azt mondom es predicalom. Iasá á hol Chri **Mal. 3.**
 stus Angyalanak mondatik?

Igaz) foltam erről oda fel,

Gen. 1. 30
16.

Az Isten teremte senek kezdeti) ket okaert mondatie
 Christus Isten teremtetének kezdetinek, Archi kti
 seos, teremtes kezdeti, Első, mert ó kezdet, veg, az
 az, Isté mīdēt Christus által kezdet ezelekedni, ter-
 emtes előt, á teremtesbeis, ó általa kezte á terem- **Io. 1. 5. 6**
 telt, mindenek ó általa löttek, semmit az attia sem **8. 10. 16.**
 mielt teremtes előt. sem kezdet, sem vegez, sem **Col. 1. 2.**

R

nem **Ebr. 1.**

Rom. 11. nem teremte a Christus nekül, mindenneket Christustól
 Psal. 23. által, es Christusra teremtet az attia, hogy ő viselte
 2 Tim. 1. 2. elcséle ő viselie gongiat a teremtet allatoknak
 Eph. 1. 2. mint Ioan. 1. 5. Ebr. 1. irua vagy on. foltam errül oda
 fel, Col. 1. 2. Christus mindennek előtte volt, Christus
 tus első főlette mindé teremtetett alatac mert mind
 denek Christusba löttee, teremtetee, Christus Isten
 Col. 12. hatalma, bölcsesége. keze, faua, fene, abrazattia, e
 Ioan. 1. 5:16 zert mert mint a nap semmit nem mielhet fenie ne
 Ebr. 1. kül, az ember az ő abrazattia hatalma ereie, keze
 Ro. 15. 16. mozdulasa nekül, semmit sem föl, az ő befede faja
 1. Cor. 1. 2. es nielne nekül, sen kinek sem mutathattia meg ma
 1. 5. gat ember az ő abrazattia nekül, a peczetet sem erit
 sem esmerheti senki az rea meczet ezimer, iel es bi
 illeg nekül, Ebro. 1. Igy semmit az Attia sem akar
 sem gondol, sem tanacziol, sem vegez, sem föl,
 sem iger, sem miel, sem teremth, sem magat meg
 nem mutathattia senkinek az Iesus Christus nekül
 Ioan. 1. 5. Collo. 1. 2. Az Istent senki nem latta, ezac
 a fiu, akinek ő ielenti ezak a tuggyia, Márth. 11. 12. 16.
 Ioan. 14. Senki nem tuggyia az attiat nalam nekül hoz
 za sem mehet nalam nekül? Hat valakik Christus
 Istenfeget el szakaztiak az attiatul, mint az ember tö
 ke abrazattia nekül így olianna tesik Istent, mint
 egy forma nekül valo embert mint egy töket.

Masik oka ez, Mert Christusc feie minden terem
 tet allatnak, Christus hatalma ala vetet Isté minden
 hatalmat, azt akaria azert, hogy minden Christustól
 1. Cor. 15. figion, es Christushoz halgason: Col. 1. 2. Ebr. 1. 2. Eph.
 1. 2. 4.

12.4. Né teremtet azért a Chrístus Istenége berint,
hané teremto, meg tarto: Pfal. 33. 102. Ebr. 1. Te I E HO
V A Chrús teremto, az egeth, földeth, Esa. 43. 44. 45
Chrístus teremto első es vtollo Iehouanak monga
magat. Hat az emberseg aki formaltatot a Mariatol.
né Istéseg Istésegeröl ig fol Chrús Esa. 43. 45. Apol. 2
Ro. 14. 2. Cor. 5. Phi. 2. Mint f. Pal magyarázza Senki
en előem Isten nem volt, en vtannam ma: sem leső
az az, az attia nem első en nalámmal, a fent Lelek
sem vtolsob en nalámmal, lassad Coll. 1. Apocal. 1, 2.
Embersege terétté allat Chrúsnek Istésege tereető
Sem hid-g) Az az nem esmered magadat hogy fe
gen mezetelen, vak, bünös, karhozatra melto legy
egi mak sem igállagod nincz, nem vallod sem, nem
esmered keuel fel sualkodot erdemes, hogite bün es
atok vag, meg hortal, bün alá rekeztettel, sem erted
sem gondolhad, sem mielhed a lelki iot, Isten töruc
nienek nem engeez, sem engeez, mert minden ce
lekedetöd, értelmed Isten ellensege. Rom 3. 5. 6. 7. 8.
Czak gonofra vagy hailando, holt dög, fár, barom,
fena, sa, kő vag az Isten dolgaba, bün gane-olían müt
az rutt azzoniallat verös ruháia igállagod, kar- val-
las atte igállagod, es erdemed, czac, bünö: l vagon, az-
ert czak halál erdemed, semmi iod nincz magatol,
azert nem erdemlöd az clethed, soha az törucnth
be sem tölthed, Ezt ercz az hidegen) az keucly er
demefeket

Pro. 3.
Rom. 1. 8

Ebr. 3. 4.
Gal. 4.
Malach. 1

Esa. 59. 64
Pfal. 3.
Gen. 6: 10
Hier. 13

Sem he) Zestos, az az, buzgo forro, tekelletes iga
gá fésseg nincz nalad, mert, vetkezüé meg fofattal
R ii meg

Megg paradiczomba Isten abrazatiabol. Ro. 3. 5. 6.
 Tekelletős feretet, es engedelem, a törüen lelke
 Lincz nalad: be nem tölthet a törüent, mert öröcke
 nem half vgy a bünert, hogy a bünt a Satant, a tör
 uen atkat a poklot halalt el ionthaf. fillien halat
 kel a törüen tölteshez, Mert a Satant, a harag ede
 nis halmac, de nem tölthet k be. a törüent, ollian ha
 lal kel mint a Christuse, akibe örök igassag, elet le
 gyen, egy rez hallier amaz rez öröcke ellion, a
 bunt igassaggal, a halat örök eletel rontia el, mint
 Christus. Rom. 3. 4. 8. 15. 2. Cor. 5. Gal 3. 4. Masik e kel
 a törüen tölteshez hogy tekelletes igassag es fere
 tet legyen benned, a testet a porbol, a Lelket a bü
 böi fel tamazd, mint Christus a törüen vege es tö
 röie mongya. Ioan. 5. 6. 10. Mindent meg epicz: ve
 ech, meg bekeltet Istennel. Col. 1. 2. Eph. 1. 2. Ez az
 hellef, semmi teremtet allatol nem lehet, hat ne eaz
 gankogyek senki, ne hania erdemet.

Mat. 18.

Lu. 18.

Ej. 4. 59.

Mat. 6. 7.

23.

Luc. 6. 11.

Col. 2. 3.

Ro. 4. 7.

Psal. 5. 50.

ICor. 1. 4.

Czakfelig meleg) Chliaros y az az, Hidege vez
 tet vagy, az az, bin mutato hypocrisa, csak keuel
 maga hania erdemes Pharisaus vagy, ki böy
 töder, külfö igassagodat, iamborsagodat emberce
 lörhaniod, maga ollian vagi, mint amaz iratos ko
 porfo, a ki kiüül fep de belöl dög. Tys fen fen vez
 tö, czialardes ites hamis hitü, eletü, es iambors
 gü vagy, csak fem elötüküül, de Isten elöt fertelmes
 vndok, rakua vagy bünnel, minth az koporfo
 döggel, egy mak fem io ninez benned, tisztalan
 hitlen vagy, bün minden dolgod Isten elöl, bün ala
 miznad,

missnad, imadlagod, missled, böitöd, fennedeled, az
 Christus kiüöl, es pokhalo á te igallagod, be nem vö
 heti ate büncidet, merges kegio toiasa czieckedet, 2. Cor. 34
 kiböl kegio, halál es karhozat, mereg terem ha meg 5. Phi. 3
 esőiel nieled á miset abba bizzol, ha meg fal ad l-
 sten elör, Isten meg iteli, meg lattia erdemedet, igal-
 lagodat, Mereg, atok harag iü ki belöle. Esa. 56.

Ki okadlak) Az az meirt hogy te az en erdemem
 mel ne n akarz üduözülni, en tolem araniat igalla-
 got, bölczesseget, es töruen töltet nem akarz ven-
 ni. Te is penig nem üduezülhecz á te erdemeddel, be
 sem töltted á töruent, fel fualkodot keuel, misses,
 böitös, buczus erdemes vagy, ebbe bizzol, csak fin
 nel vagy, hozzáam, ires váz vagy. Col. 2. Azert ki
 okadlak teged vegre, az az, Noha mast halaztom ha
 lalod, de vegre el veztelek, pokolra vetlek. Mert mit
 ammi az ember giomrat fel haborittia es okattattia
 nem is, vtalatos, Igy ty erdemes, böitös, misezök
 Lelki testi paráznak, á ti orditastokal, folosmatoc-
 kal, misetöckel, böitötöckel, Leick valisagtokal á ti
 köniergestekel, börbitelestöckel, mint egy vtalatos
 döggel, büzzel, sarral, epeuel, mint bünnel atti igal-
 lagtöckel, es erdemetöckel, fel haborittiatok az en
 giomromat, azert ki okadlak, pokolra vetlek, nem
 kellettök, Viddel á te fok orgóna'afodat, aldozaffodat
 en elölem, mert nem ke? lay hat erdemes barátok
 Isten giomra haborito pöfetegek O octalan oktato
 atkozot mise emberi ferzes: emberi erdem.

Esa. 56

40: 43.

50. 59. 64.

65. 66.

Osc. 1. 23.

4. 14

Amos 5. 6

Hic. 4. 7

10. 14. 15.

Matt. 15.

23.

Rom. 14

Mert azt mondod) Meg magyarázza Christus mi

legyen a hidege vezető, sem fen vezető külfő igazsá-
ga hypocrita, mint Matth. 4.6.7:

L. 418.

Matth. 19.

Gazdig vigiok) Az az minden heten kettőt bőite-
lek, egezz iffiatagomtól fogva meg tartom a paran-
czolatokat, igaz fi. vagyok, eleg erdemem, buczum,
het holt papa hatalma nalam, kenra, bünre aldoza-
tom el a Satantól Isten igazságotól.

Rom. 3.4.

10

Gal. 2.3.4

8.

Semmi nekül nem bukülködem) az az, fiai eröm-
mel erdememelis be tölthetem en a törüent, es udue-
zülhetek, nem kel a Christus erdeme, nem kel Isten
kegelme, az hyt a Szent Lelek segitsege sem kel, egy-
ska erdemem vagion, rakua egy fűnög bór, es egy-
tetü es balha erzon, erdemmel Igy vetek meg a Sa-
dóc a gazdag sagu Christust, Ioan. 1.6.7.8. 10.

Nem tudod) Ó vak ember, csak az ördög, hitette
el minz a vak babát az orvos hogy iollat, Haliog va-
gion semeden: a satan el hitette veled hogy gazdag-
vag, eleget ettel, ital, maga oliá a leleknek az ember
erdem, Mife, igazsag, böit etele, itala, mint a testnek mi-
kor almaba iol lakik, ha fel sferken meg holt chela-
latode, hogy a Satan mint vakitya meg, mint hitte-
ti el az embert, el reiti, nem hagia, hogy az ó vndoc-
fok bünreit lathassa, pokhaloual takaria be, es figele-
velle Eua rutlagat. Maga bizonyi a pokhalo a te segé-
es semeröm, testedet, el né fódözheti Gen. 3. Esa. 39.

Niomorok) Talepros, az az, minden bün atok, ba-
rag es niomorusag ala vezetött ember vagy, Isten at-
ka raitad a bünert. a bün ala rekeztettel, Semmi tet-
emtet allat veled iol nem tehet, mitg sem szabadithat,

a bün-

a bűnből es karhozatból, meg sem giogithat, Hie. 30

31. *Meg sanando*) Eleynos az az Semmi meg tartasra, életre, io tetemenre, es sabadulafra valo erdem nicez benned az az, eg mak sem io s-incz benned, semmi io munkad es io czelekedeted nicez, kiert mint berof nek es munkasnak Isten a törven toltetert fisehetne Ro 3. 7. 6. 10. Hané bűn vag es atok, mit eg mezetelē kuldus, semit erdemedre munkadra né kerheez, mert semmi iot né czelekedetel, olliā vag mint a toluai, aki halakra sentenciaftatot. Ninez arra erdeme hogi el bocziaffac, hanem hog meg ollick, czak kegelem es bekefeg kel neki, hogy ne nezzek bűnet, hanem bűne, erdeme ellen kōniorulenek raita Ig ezac meg sanando vag te, czak a kegelem tarthat meg teged, az Isten az o igassaga ferint meg ol teged a te bűnedert, Hat ty erdemesez ne keuelikegietek, azert mo gis az iras hog Christusert Isten kegelmebol tart S. Pal mīden leveleben, kegielem es bekefeg. A kegelem el rontia az erdemet. Rom. 4. 10. 11.

Szegēn.) Az az, Semmi Isteni iozag ninez nalad, Isten keperul megh foztotial, es el veztetted Isten iozagit.

Vak vag.) az az, Isten sem allattiaba, sem akarattiaba né esmered, Iste bōlczesege, es esmereti ninez nalad se keuel erdemes, sem ate bűned nagfsagat né latod se azt amit erdemlesz a bűnert, Isten mint akar iduez teni, azt sem tudhad, nem erhed meg magadtol Isten lelke nekul, 1. Corin. 1. 23, Roman. 10. 11. Istenh senki

R
Ej
Ga
Th
10
20
Ro
3.7.
10a.
10.
Col
E1b

senki nem lata ezak á flu. 1 Timo. 6. Oly vilagoslagba lakik Isten akihez senki nem mehet, á Christus vi. aho, vezetó, rükör az Atria Istenhez,

Mezetelen) Az az Isten kepet iofagit le vontak rolad mint Adamrol, mikor Ierufalemból Ierikoba indulal, ördög kepe raitad. Semmi igaffaga, fentleg sem belől, sem kiüül, sem elmedbe, sem akarattodba nincz. Mint á vak egy mak femet nem lat, á holt kő, fa, nem ert, nem mozog, Igy te semmit sem lacz sem erthetoz, sem mielhez az Isten dolgaba, mint fa, kő, holt test, Ioan. 5. Col. 1. 2. Eph. 2. 4. Semmi igaffag nincz benned, Mint á ki mezetelen azt mongia hogy sok ruha raita, vak, azt mongia hogy lat, (szegen, azt mongia hogy kazdag, hazud. Igy ty csalgan louan elő erdemefek, aekik azt hazugiatok hogy meg terhettoz, lehettoz, Isten lelki nekül, hazuttoc. Hat teys az erdemefoket igy fed: Szegen, semmi meciei gazdagfaga nincz, kuldus, vak, mezetelen, Az az sem erheti, sem akarhattia á iot magatol. 2. Cor. 1. 2. Ioan. 5. 15. Hat ne hazugi hogy vagy on valami kiezin, mert nincz semmi, mint á kinek femekiaapat, semmi vilaga nincz:

Tanszot adoc.) Nagy kegyelme ez Christusnak im mint fedde bününket, bününket, halalonkat megmutogatta, im is meg hozza hio, hogy meg giogezon, Isten hat á törveuniel fed, ronth óléket okert: Első hogy meg esmeriük, magonkat, erdemünket hogy semmi nincz: el vezettek, ne bizunk az mi erdemünkbe, mint büntul, mezegetöl, halaltol va
fussunk

fülönk á mi erdeműetől, á Műletől. emberi erdem-
 tül. Ganenak halálnak iteliek, Vadolyuc magonkat
 bűncinket ne fepiczek, ne menczők magunkat. Is-
 ten előt, ne palástolyok bűncinket. Hanem mint az
 kuldus: fegenségönket hanniók, ki vessek ő előte
 mint egy karitalo kuldus, á turus labát ki veti, Pfal
 30.31. 3.235. Ime ihol az en bűnem, vetőttem, de te bo-
 ezald meg bűneimer. Ioan. 1.28. Igy föl Ianos. Masik
 oka: Hogy á törűen töltest minden parancyolat be-
 tölteset, Christusfra, á törűen be tölto vegere vegiec
 Christusfra effűnc: minden fűksegűnkert, Mint Isten-
 nek egy tárhazára Matt. 11.16. Iőuetec en hozzam.
 Col. 1.23. Eph. 1.3. Christusba vagyon Istennek ken-
 eze elreitetuen, Itis ladde igy föl. Vegy en tűlem
 araniat, iret, ruhat, az az: minden űduesegedre valo
 iot: Egi allat föld felet ninez tób erdem á Christusse-
 nal. Hat holt betűt tanitotok, valakik Christusfra
 nem visitek, á törűen töltest, En tűlem valamit Is-
 ten kər, mind á Christusba färtok, onnatakaria Is-
 ten hogy en ki vegyem, keriek, meg tereft, hitelt,
 feretetet, parancziolat tartast, de nem az enimből, ha-
 nem hogy az enimet aki bűn, vakfag esmeriem el-
 fűllak tőle, vtaliam. A Christuset keuaniam, Chri-
 stusfra essem. Rom. 3.8. foltam erről.

Rom. 3.10

1 Tim. 1.2

Gal. 3.

Act 3.4.5

10.14.15.

Araniat á fűenből.) az az az en oltaromból, aldeza
 tombol, halalom erdemet, az en Istensegem őroke
 valo erdemeből. á kit az Istē satoraba Salomó téplőa
 ba á mely fűen az egbői ala iūt az oltarba allor, pel-
 tasta Christus Istenseget ēnec erciet erdemet, őroke

valo aldozattiat a Christus testebe, Ebr. 9. 10.

Christus, fenbe, Lelökbe kőröstől, fol eről, Act. Luc. 3. Hat a tizből vet az aran, Christus isten segele. Christus testből ver öröréke valo erdem, nem csak a hit es az ige, hanem az igiebe es hitbe fent L. le. által nekunc adatot Christus halala erdeme, a kiuel bunt ronttiuc. *Hogy meg gazdagul.*) Az en erdem gazdagga, Isten fiaua, öröckölfe, igazza, fente tefen. Isté io fagiba öltözter. Hat csak Chrüs teher gazdagga, 2. Cor. 8. Szegénie lön, hog minket gazdagga teg.

Feier ruhát.) Az az: az Isten kepet, hasonlatossagga az en igassagomat, fentsegómet ved, es öltözd fel ebbe lezh fep, ezzel takarhad el a te mézi elentéget, rutt vndogfagodat, az az, a te bűneidet, fertelmeg segódet, az ördög kepet, es az ő Adamot, a kitle von sok rolad. Collo: 2.

Kénő írett.) Az az, a vilagosito fent Lelköt, az en fent igemet, azt a bölcsesegöt, azt az en Attiam esmeretit, a ki en benné, azt vege. Mert soha Istent néem merhetöd fé akarattiaba, fé allattiaba en nálánakül.

A kit en ferelöc.) Ezt a I E H O V A mongya Pro. Ebr: 12. itt Christus magarra magarazza, hat a Christus I E H O V A termeset ferent, mert a I E H O V A tulaidonfagat tulaidonittia ő maganac Apoc. Cap. 1. 1. foltam erről: Hat Isten ferelméből ver. Indito oka hívec haboruianac az Isten kegyelme, vege hogy a bűn ki tiztulion belölüne mint egy ataniból a reg, föld Roma, 5. 8. Apoc. 1. 2. Ésa: 4. 3

Meg foddem.) Elencho. Az az: Reia eröm, rea bizo

nitom

Eph. 3. 4.

R. 3. 6. 8.

1 Cor. 2. 15

2. Cor. 3.

Ioan. 1. 9.

6. 8. 9. 10.

14.

Ebr. 1.

Isa. 54.

n itom hogy bünes, vetet, en oknekül, bünnekül len-
kit nem földöc, hanem a bünert Roma: 5.8. Cor. 10.
11. Hiere. 31. Thren. 3.

Meg ostorozom.) Peduo: Az az mint edös gyer-
komet verem, ezért hog tanicciam, oua tegem, nē,
verem azért, hog el vezfen, meg halion, Lafd i. Cor.
4. 10. 2. Cor. 1. 3. 4. Coll. 1.

Legy bux go.) Zylolon, Az az, mint a iambor fia a
fambor afzon, lattta hog a mas ember fia io, iambor,
o is a hoz kepest, meg ter: Az bünos hiuekis, latuan
a hi uek io czelekedetit, annac peldaiual terienek
meg. Matth: 6. 7. 1. Pet. 3. David, Peter, Abraham,
meg terfec, mys vg czelekeggüne, keuefsuk a ioba
öket, 1 Cor- 11. Ebre: 5. 6. 7. 11. Ioan. 13. peldat attam
ty nektek.

Az aitora allok.) Az az, belöl Lelkómmel kiül igémel
a tanitoc által kilac, ingörlec a meg terefre. Hat ty
hitlenöc ne heueritöc a bünben, im Isten elöl vefen
o vonfon, onfol, hy, hog meg teriüne, o hozzáia,
menniüne, o meg könniebit, kerictöc es el vefitöc,
zörgeffetök, it ime o zörget, o vonfon, es o vefen
elöl. Hiere. 31. Esa: 49. 54. 59.

Matth. 7. 11
Pfal 79.
80. 84.
Ioan. 6.
San. 1. 3. 5

Meg minec elötte hinal, meg halgatlac. Pfal 59. 103. 117.
Az Isten irgalmassagi hamar elöl vegenek, Tericz
meg meg terüne, von te, es im vtannad futüne. Mos-
tis ferget, de el halgattiuc.

Valaki hall:) az az, valakinek en aítot nitoc, von-
fom, es Lelkemet, es az en valafraföm ferent meg
vilagosítom, es hallia fomatez a jegie. Ioan. 5. 6. 8. 10

Aitot nyt) az az: enged ennekem, hibén en benem. en hozzám iú, az en parancziolatimat meg tartia. Ioan. 13. 14. 15. 1 Ioan. 2 3 4. 5.

Be megiek hozzata) Eggyefülek vele, Az en igaságom, elöttem, Lelkem, bölcseséggem neki radom, mint a fü a tagokba, föld tőke a föld vefőuel vgy egyefülek vele, testemmel veremmel tartom, minden me nicieiozagba rozesitem, en ty bennetek, ty en benem laktok, Ioan. 6. 15. 16.

En velem el.) az az, mint en a bünt, ha'alt, poklot ordóget, ez vilagot meg gőztem, es ezert en immar embersegembeis vralkodom: Igy aki fel ötközik az en fegyuerembe, diadalmat vefen az en erőmmel, fegyueremmel, es a sents Lelek ereieuel vralkodik en belem. Az az, Kyrál lefen, örökös tartom lefé, mikor Isten orszagaban örül, es vigad, foltamerről oda fel. Vide Matt 19. Apoca: 1. 2. Hat nem iol maggyarazza, aki sem he sem hideg, a tunia keresztienre maggyarazza, aki röst keresztiensegebe, noha nag neui maggyarazzo, de a textus meg mutattia.

CAPUT IIII.

I.

Első contio

ZEK VTAN MEG
 ezt latam, ime egy meg nyit
 aito vala az egbe, es az első
 fő ackit halliec olian vala
 mint egi

mint egy trombita volna en velem, es ezt mongia vala a szofat. Iu fel ide, es ime meg mutatom azokat te neked, a kicnek az vtan sukseg meg lenni.

2. Mindaert en lelekbe leuek, Ime egy itelo sek tetetot vala le az egbe, es az itelo vala egy, aki raita ul vala: es az penig a ki a sek be ul vala, latas ferint vg lakik vala, hogy hasonlo vala az iaspis kohoz es az Sardius kuhoz. Es a bouaruan a ki vala az itelo sek en koroslle korniul, lataf ferint az smaragdus kohoz hasonlatosnak lattiuo vala.

3. Valanak penig az itelo sek korniul, tob itelo sekekis, huzon negy, es azokon a sekekokon latam hog ilnek vala huzon negyvenek, akik fel ruhaztatak es be takartattak vala feier ruhakal es valanak penig ez huzon negyvenek feicken aranbol ezianalt koronak.

4. Ez itelo sekbol penig ionek vala ki vilamasok, es nagy meni dorgecek es szozatok, es het fennel meg giotot ego lampasokis valanak az itelo sek elot, a kik a het lelcek,

es (az het tanitokat iegzik vala.)

Sommaia.

1. Ite azt mutatják meg Iano snak. Isten minemü kebsiilet tel tanaczial ugyan, minemü hatalma biro sága ugyan, az ecclesiának igaz gatasba, es birodalmaba.
2. Minemü hasonlatosságba írja meg a türuen teü Isten.
3. A venek mik ppen itelnek az Istennel eggnit.
4. Negied az Isten itelezi. es teruen teteke m ogiat írja meg a villamással, meni dörgessel, es sóssatál.
5. A tanitoknak es lelkeknek mint igaz predicatoroknak es ego lampasoknak, az Isten seki elöt kel egniek.

Magyarazat.

Ro. 10. 15.

16.

1. Cor. 11.

2. Toss. 3.

(Meg nilt aitor.) Ide felis meg mondam, á meg nilt aito az egbe, az az: Ania fent egy hazba, iegyzi Istennek ki ielentet akarattiat, el titkolt dolganiak ki ielentelet

A fent iras igaz magyarazattiat, bölcz magyarazokat es tanitokat, az vr igeientek predicallasat, es annak elő menetelet. Hat Isten aggia mind ezeket Ioan. 1. Cor. 12. Eph. 4. Isten ad sok tanitokat ő üzi es tolkia ratokat, Matt. 9.

Hasonlo a trombitához) az az: mint egy trombita vgy kyalt vala? Hat Isten nem sugua fol, nem titkó hanem niluan, hat tys tanitoc, mint eg trombita, vgy kialeziatok, á törüenni el á bünt mutatatok, fegietek. Az Euangeliumba Isten kegelmet Chrüs erdemet, a bün felet ty fel magasztalliatok. Minden földre ki hata az ő zegensek, foltam errül oda fel.

Es. 56. 58.

Rom. 1. 16

15. 16.

Psal. 19.

Esa. 52.

Nauh. 1.

Iu felide.) az az, c vilagi dologrol, forgalmatofag
 jagtol, az emberi tudomantol, forzeftal, gondolattol
 fogd el magad, Ide a menniei dologra halgas, azt er-
 ezed, halljad akit en modo az en fiaiabol hald ercz
 a firaft tauld, ne alug, ne funiag, hané uifel a lelkire
 godot, a kinek füle vago hallia ammit az Iste lelke
 mod Apo. 2.3 Hat tanito vraí ez vilagi dezmalast fo-
 rgalmatofagot, kurto last el hagiatok, ne heuolkoga-
 rok, taulliatok. *A kiknek fukceg meg lenni.)* foia erröl
 cap. 1.2. Apo. Hat valai haboru, fen, had, feget dulas,
 pufitas, vifa vöas, botrákoztatas, chfeg, halal iu cfoi
 ere né törtenet, hané Isten boeziatta reank, a bun
 ert, fukfegkeppen lefen a bun, fukfegkeppen lefen
 a büntetesis. Rom. 1.2. ide ala cap. 5.6.7. foloc erröl.

Esa. 1. 10. 29
 45.
Eze. 4. 9.
 14. 15.
Hie. 4. 7.
 14. 15. 42
Rom. 5. 6.
 8. 11.

Szek teilek le.) A fek iegzi az a tria Istennek igaf-
 sága berent valo iteletit, Christusnak birosagat, az ite-
 lesbe valo tiztit, mint Daniel. 7.9. Matth. 19. 24. ieg-
 zi minden birodalmat a büntetesbe, es meg sabadi-
 taiba. Pfal. 2. 45. 110. Eph. 1. Ebreo. 1.8. 9. Pet. 3. Hat nem
 feietlen labul vagion a hieuk serege, hanem fek, tör-
 ven es biro vagon benne, Valaki valamit miel, de
 bizon meg iteli a nagy biro az Isten Pfal. 2.82. Isten
 ila feiedelmek közöt: itiluen az Isteneket, Matt. 18,
 28. En ty. köztetek vag yok.

1 Cor. 11.
 15.
2 Cor. 3. 4.

A ki raita ül.) Ez az Iste a Ics, Chrüs a ki ez vilag
 biro it, Iste fia által iteli meg ez vilagot, Matt. 19. 25.
 Ioar. Mindennee a Chrüs feki eleibe kel menni, Az
 attia nem itel, hanem az o fianak attia az iteletet,
 Christus iu el az iteletre, itelni eleueneket es höltak.
Ai a spiahoz latorba.) Ezt Ianos czak lara lelekbe,

5.
Gen: 18.
Ro. 2. 3. 14
 1.
2. Cor: 5. 9
Esa: 45.

- de hóg: ugyan meg tapasztalta volna hóg kő legyen
 fők ot, nem volt test ferent valofaggal, hanem csak
 Lelek ferent, azért mongya hóg horafi; az az latas-
 ba; A Iaspis haz a Iaspis peldazza az Isten igazsá-
 gat; aki a bűnt meg mutattia mint a tükör, es ie g: tiz-
 ta viz: ollian finú a Iaspis; mint a tuncókló vyz, tü-
 kör, lang: A Sardius ollian mint eg fen, ez a bun ellé
 valo haragiat peldazza Istennek, es a törüé atkat, ha-
 ragyat, Romano: 1. 2. 3. 4. 5. 6.
- Rom. 1. 2.*
3. 5. 6. 7. 8.
Exod. 19.
20.
Dani. 4. 5.
28.
2. Cor. 3. 5.
Gal. 3. 4. 5.
1. Tim. 1.
- Isten igazságot peldazza, a törüent peldazza é ket
 kő, mert Isten mint biro az egből ieléti a törüen al-
 tal a bűnt, az vtan a bűn ellen valo haragyat, A tör-
 üen előfór a bűnt mutattia ki, az vtan meg ol A tör-
 üen által esmeret a bűnnek; A törüen halálnac fol-
 galtatasa.
- Vala sſauaruan hasonlo a smaragdu (hoz.)* A Smaragd
 igen ſep tündókló zeld, meg a fekete, feieris, mind
 zöldnek teccik, mellette, é peldazza Isten kegelmet,
 Chrístus erdemet. A zöld a ſouaruanba Iefus Chrí-
 tus, a ki minket, noha feketec es rutac vagyunc, az
 ó igazságaual, tiztaságaual, fiufágaual igazakka, tiz-
 takka tót, Isten termefetire es abrazattiará, formall
 Istennek, meg bekeltetót az ó vere által, Isteni ter-
 mefetnec ty refefült tarſaiua löttetóc ſolram erfól
 oda fel. 2 Pet. 1.
- 2. Cor. 3. 5.*
2. Pet. 1.
- Litasſa latam.)* Az az: ne veld ezt, hóg Istennek
 test ferent valami tapasztalható ſeki volnanak, vag
 hóg ſekbe űlnenek mellette, hanem ezók csak latas-
 ba peldazzak az Isten hatalmat. Hat ercz meg, min-
 dent Isten

mindent Isten vag irgalmassaga vag igassaga berent *Luce. 10.*
 miel Ha csak a Christusra magyrazod. A Sardius *Ioanni. 1.*
 aki szen sinu, Christus halala erdemet, A Smaragdus *Rom. 4. 2.*
 fel tamadafa erdemet az o eleztó igassagat, Az irasis *15.*
 azt mongya irgalmassagot, es iteletet eneklok te- *Psal. 101.*
 neked Mindé czelekedeti az Vrnak valofagos igas- *89. 103.*
 sag, es irgalmassag. Lald, Roma: 9. 15. foltam erről. *111. 117.*

Huzon nyg vének.) Az az, Minden Patriarchak, pró *119.*
 phetac, Apostoloc, Euágelistac, predicatoroc, doctrok
 akik az Annia szent eghazba igazan az Isten igeiet
 predicaltac Isten folgay voltac, s-Isten követsegebe
 iartac ezek is itelőj c vilagnac, Isten igassagát, harag
 gyat a bün ellen, irgalmassagat a bün meg böczatas
 ra predicallottac, Azert a kik nem hittec, ezeket ez
 Isten folgai az itelet napian Christussal egiüt itelic.
Matt: 19. 24. 1. Cor. 6. Az angyalokatis meg iteliük.
Ioan: 7. 8. 9. A Moses itel megh titóket, a kihez ty
igen biztok.

Feier ruhaba.) Mint a Christus a fő biro igaz, sents,
 faua hihető, nem kedues biro nem hamis törven-
 reuó: Vgy, az eskütty, folgay mellett a tanitok
 feier ruhaba, az az Christus igassagaba artatlan-
 sagaba, tudomanyaba vannak, Igy commendalia *Ioan. 17.*
 Christus az o tanituanit, hog igazak meg hittek az
 o fauat, foltam *Apoc: 1. 2. 3. foltoc Cap: 6. 7.*

Hátt ty feiedelmek, sek ülök, bitac polgaroc fe-
 ier ruhaba legyetec igazak, mert nem taczh mast
 megh itelni, Ha parazna es lator vagy feiedre tess
 töruent: *Gene: 18.* Nem művelhecz te bünt, nem gio-
 nicko.

Deut. 17.10
Psal. 82.

merködöl a bünbe, sem nem akarod, mert, hog itél
ned meg é vilagot? Rom: 2.3 Thren: 3. Lásd, latro
kuelc, paraznat, hazugot, hamis hitüt, biroua eskutte
tannaczia, tanitoua se tegy, 1. Timo: 3. Tit 1.: föltam
Apocal: 1. 3.

Matt. 25.
Lc. 17.21.

Arany koronaiok) Iegzi a korona a tanitoe igaz
saffirilagoc, vitezködefec, es keresködefec gmölczer,
azt az aldaft, a kiuel Chiristus az ó hiueit meg alg ya
ezert hog Chiristus tizta aranyas érdemebe biztac,
gaz tudomaniat tanitorac, es ezzel vitezköttcc, vide
Apoca: 1. 2. 3. 2. Timo: 3. 4.

2: Cor. 3. 4
5.

Matt. 17.
Gal. 3. 4.

Iönc vasa villamasoc.) A villamasoc mind ide ala
mongya Cap: 8. ismeg exod: 19. peldazza a setet, el
titkolt, el reitöt bünöcnecc a Satan orfagaba valo ki
ielenesét, mint a villamas a setét eyel, felhöbe min
dent meg mutat, Romanq. 1. 3. 7. Ig föl a törüenröl
Hat nincz oli titkos bün, kit az, Isten birai igassaga
ki nem ielönt. A dörges Isten foddeset, haragot,
bün ellen, az öröcke valo halallal valo feniegetett,
mint mikor a törüent ki ada, Exod: 19. 32. 34. Iai azo
enak a kie a bünbe meg maradnac, Romano. 2. 3. 5. 11

Szozeroc.) Meg mögya é villamas, dörges mint le
Ben A Moses által, a tanitoe kialtasa által. Esa: 38 ki
alcz ne halgas, mond ki az en nepemec bünét,
Ezech: 3. 24.

Rom: 2.
Eph: 2. 4.

Hec lampasoc.) Nem csak itelö, es meg elő igassag
vayon az Istenbe, hanem vagon irgalmassagis, a ki
meg elezt, Az heet lampas a bentlelek Isten fantalá
föc aiandekit iegzi az Ania bent eghazba, a kiket a

Christusbol merít, veszen, es minekűne agga, Ioan: 1.
 45. 7. 14. 15. 16. 1. Cor. 1. 2. 12. Jegzimasodfor á tánitokat
 Isten kegelme, Christus érdeme predicatorit, kienecc á
 tudomannac tisztasagauat, életök artanlanfagauat
 fénleni kel á köffeg elöt, es ezeknec io példai legy
 ököre fiam, Timo: az hiueknek. vide Apoc: 12.

Matth. 6. 7
 1. Timo:
 4. 5.
 Titu: 1.
 2. Tim. 2.
 3. 4.

MASOD: CONTIO.

Cap: III.

1. **V**ala penig az itelő fsek elöt egy üuegfi-
 nú téger á ki hasőlo vala á Christal üueg-
 höz az itelő fsek, közepöt penig, es mid kör-
 niüleis á fseknek, neg elő allatoc, valanac,
 á kie mind elől, es mind hatul tellifek
 valanac semöckel, Az első elő allat hason-
 lo vala az orozlanhoz, á masic allat penig
 hasonló avla á boriuhoz: Az harmadic elő
 allatnac orczaia vala mint finte az ember
 nec, A negedik elő allat hasonló vala á fen-
 röpülő keseliöhöz.

E neg elő allatoknak penig mindenicnek
 2. külömb külömb ő magoknac eg arant hat
 hat farniok vala, mind kűrő len környül
 fbelolis é farniac teliesec ualanac semöckel

I ij

Niugo-

Niugadalmok ſéciel ſem nappal nem vala
 hanem ezt mongiak uala az elő allatok,
 S Z E N T, S Z E N T, S Z E N T, amaz min-
 denható vr Iſten, aki volt aki vagyon, aki
 iúvendő es leſen, Minek vtanna é negi elő
 allatok, diczereter, tiſtefeget, es hala adaft
 adanak annak aki á ſekbe ül vala, áki cel
 mind örökön öröke, Minek vtanna ezt
 diczeret, tiztelek, es halat adanak ő neki,
 le eſenek es arczul le borulanak amaz hu-
 zon negy vęnek, az előt, aki az itelő ſekbe
 ül vala, es feiet haituan imadac azt (az Iſ-
 tent) aki mind örökön öröke el, es mind-
 iart Le haniak feiekből az ő koronaiokat,
 az itelő ſek előt, es ezt mondak. Te vagy
 Vram erremelto, hogy ki el vegied a dic-
 zeretet, es te diczerteffel, á tiſtefeget hogy
 te tiſtelteſſel, az birodalmatis te ved el, es
 neked ulaidonitczak, Mert te teremtetel
 mindeneket, es mindennek á te akaratot
 dert vannak (mert te akartad hogy legye-
 nek eslettek.) es mindennek az te akaratad-
 bol teremtettek.

Sommaia.

1. Az: Anő: Bent egýháza allapattias irya meg.
2. A Tanitoknak minemüknek k: l lonnick es mitkel sanitás

Magiarazat.

1. Azie először) A Chrystal úveg fíniú tenger pel
 daza előber az Istennek tista igeiet, tudomaniat, es
 bent berbesit, Akibe mint egy túkerbe meg lathat-
 tük, meg esmerhettiük az Istent igassagaba, es irgal-
 massagabais, Meg esmerhettiük termezetibe es aka-
 rattiba, Meg esmerhettiük az Isten igeieb ol es tör-
 uenieböl mi magonkatis miczodak voltunk az est et
 előt, mint el estünk, verkeztenk, meg holtük, törvő-
 atka a'a vetetetünk ezak bünt tehetnek, azért ciak
 halalt erdemlenk, vide cap, 3, Apo. Ro. 3. 5. 6. 7. 1 Cor. 13
 tizta Chriстал, es aran az Isten igeie, Psa. 12, Iaco. 1: 2: 4
 Hat te papa vndokfaggal be ne keverd, De mint á
 Chriстал úveg, fennel töreffel, egeteffel, az aran sok
 munkaual lefen, asatik, egetettik, Igy á Christus nag
 sok munkaual berbe igassagoth, cleterh minékünk.
 Tista Isten faua es berbesse de tüzbe löth tüz
 mellete, mint az ótücs, yueg ezinalo sok hefeget
 fenued, az úveg es aran mellel, igy a Christus mellel
 az ó-tista befede mellel, sok haburut kel fenued
 nenk Ioa. 16. vide Apo. 1. 3. foltam enöl. Iegzi a kis
 hajoba á habok közöt fok haborusagok közöt, á sir
 kasok közöt valasztot hüek sereget, kik mint á bara-
 niok az halakra tartatnak, naggy habornfaggal által

Ioa. 13: 14
 Rom. 5. 8.
 10.
 Psa. 16.
 116. 44.
 1 Cor. 4.
 2 Cor. 1. 20
 3 4.
 Matt. 10.
 12. 6.

mennek be az életre, akia Isten berint hűen akat-
nac elni, haborut benuednek. Acto. 14. 2: Timothe
3:3. 4. vide Apo. 1. 23. Ro. 4. 8. Col. 1. foltam erről.

Negy elő allatok a bek közt, es körnüle). Azok kö-
zet vannak az elő allatok, az az, az Angyalok, es az
Isten fogai, Prophetak, Apostolok, Prædicatorok.
Azert hog elő fer fogalíanae Istennek, Isten iteleti
tól es segitlegtől varianak, a Chrístul figienc Isten
tiztefeget vigiek elő mindeneknek előtte. 1 Cor. 4. 13
Ioan. 4. 12. 16. Ide fel Apo. 1. 3. monda körnüle van-
nak, ezert hogy fogalíanak Isteneból, az Isten ige-
ie hirdeteleuel, es a hient igeiek fogaltatafanal az hi-
ueknek Ebr. 1. 2, 5. 6. Midőnek tietek nektek fogal-
onk, Isten safari vagy onk, Meg az Angiálok is fog-
galank a hűneknek, a Iesus Christusnak, es neki va-
uarlanak, Mat 14. 18. Ebr. 1. Luc. 14. 15. 16.

Negy allatnak mongia ezere:) Merz mind ez vilag
negy rezenek prædicallnak, mind ez vilag berint a
itnak, áint Apo. 6. 7. 8. Pfal. 9. Ro. 10. 15. Act. 25. Mat. 16.
Lu. 24. Ménietek el mind ez feles vilagra, hirdeffetek
az Istennek igeiet, Touaba negy dolgot feűkeppen
a Christusro l prædicallíanak negy sű iozag legien
bennék, vide Apocaly. 1.

Szemmel telliesek). A tanitoknak mind elő mind
hatra kel latni, az az, minden dolgot igazan prædica-
lion. Mindennek iol vegere mennien: A mi az Isten
dolga, es mereti, bölezessege, a mi elue valo. örök
valo akire kel menni, es igitkezni, aztis meg lassa
mindenkoron s-mind eltig elő lassa, elő fuson, Eleb

Mat. 6.

1. Cor. 1:2

3. 4. 5.

Eph. 1. 2. 4

5.

2. Cor. 1. 3.

4. 10. 11.

1. Cor. 9.

menien

menien mint egy palia futo a meniorlag fele Isten 2Timot. 3
 esmeretit es iofagat tanczia, A mi hatra marat, ez 4.
 vilag bunet, rufagat vetket, pompaiat, akik el mu- Mat. 2.
 landok, vefendoc, meg lassa, hogy senki ehez ne ra Luc. 21.
 gazkogyeck vigiazzon azert a tanito, soha el ne alu- Mat. 13.
 ggek, ha el vetiazio magot, hogy az Satan a kon- 2Cor. 11.
 kolt el ne hincze, a plebanos Vram nem vigiaz, Luce. 8.
 nem tanul eziak esik, isik, Complarkodik, es kuri- Titum 1.
 tol ala icel, setal az piaczon botauat, Feddi Isten Eze. 3. 23.
 mint nema ebeket a vak tanitokat ackik nem or al- 34.
 lok nem io strafak, nem vigiaznak, nem feddik az Esa. 56. 58.
 nep bunet, nem predicallnak Mint az Isten dolgat la
 tod, erted, igy erczied az ember dolgait, vetket h
 tomiasat, ez vilag vefendofteget Az Isten es em-
 ber esmeretit tanczia.

Hasonlo az oroszlanhoz.) Ket oka ammiert oroszlan Rom. 7. 3.
 hoz hasonlittia, Elfo hogy a toruenbol a bun ellen 1Cor. 2.
 Isten haragiat tancizak, Masik mint egy oroszlanoc 1oa. 14. 15
 eroifek, gyozek, es alhatatosok legyenek. Vide A- 16.
 poca. 1. 3. foltam erről, Keuannia Isten az tanitokba Matt. 24.
 az vegig meg maradaft, Tanicziak aztis a Christus 25.
 hogy oroszlan, hatalmas Isten, ki a bunt, halalt az
 satant, poklot meg gioztc, es el rontotta, Capi. 1. 5.
 Apo. Gencl. 46.

A boriuhoz.) Taniczia az o toruenbeli aldozato- Mat. 11.
 kat es papfagot, hog a Iesus Christus arnieka volt, R. m. 2. 8.
 Az egez Moses, Aron folgaltatasa, minden cere- 14. 15.
 moniai, peldazasi, es kulomb kulomb fele pepeco- 1Cor. 5.
 lesi, mind Christusra mutattak, mint Christusla Col. 2.
 fiun-

Ebre. 5. *S*zünttek meg, Ezöket Christus mind elronnta be
 9. 10. töltötte egfser valo aldozattiaual.

Paldazza á boriu, auagy tulok, ökör.) Moskos, azaz, maga biro tino, á tanitokat, hogy munkasoc, munka tehetök legyenec mint az ökrök, bent Palis á niom-

1. Cor. 9. tato ökörhez hasonlittia öket. Hat ne legy predica-
 Deut. 25. tor Vram here, currit, mert á ki nem munkalkodik,

1. Tim. 2. ne egyekis, á ki hiuatalat el hágyya, nem tanul, nem
 3-5. tanit, hanem Ispan, Dezmas. Complar, rendnek ül-

2. Tim. 1. czelekodik, ki kel verni, á tanitas rendiból. 2. Thess
 2. 3. 4. 3. 5. Pal mögya, vezteg fekiu ökörré, nem adnac bejt

Emberhöz hasonlo.) Christus embersegét, emberre
 Mt. 10. le et, kén fenedélet, halalat, prediallyak, Az vran
 ökis efőfek legyenek, es okosoc á tanitasba mint á
 keyoc otalmazzac fey öket á Christust, job meg hal-
 lyanac testökbe, marhaioc, hiröc neüoc el veszen,
 hog nem mint Christus tiztesseget gyalazzak meg

1. Ioh. 1. 5. tagaggiak legyenek eggyugiüec mint á galambok.
 6. 3. 10. 14. *Sazhoz hasonlo.)* Hogy á Christus Istensegét,

20. menniekbe valo lakasat, birodalmat predicaliak,
 1. Ioh. 1. 5. mint bent Ianos á Christus Istensegét hirdeti, otal-

Mat. 11. mazza es bizonittia, gyorsac legyenec á tanitasba,
 Ioh. 14. mint á sasoc á holt dögre, vgy az ö ertök meg holt

15. 16. Christusra repülienec, á Christus Iesus elő kenieret,
 Psal. 43. véret, teste, halala erdemet egyek mint sasoc á holt

dögöt. Matth. 24. 25. A meg holt Christus erdemet
 egyuk. Minden búksegünckert ó hozzaia menniüoc
 repüiünc, mindent ó töle, es ó neucebe kerünc.

Mindenic nek hat hat Barniaij.) Cap 1. Apoc. 3. 8. folta
 errol

erről két farnioc orciokat fegyecbe, Azaz, Istenec aggyac az tiztefeget, fegy enleg a mi orcz anknac, mindent valami löt, mind Isten akarattianac ereienec tulaidonitcianac, à büntöj meg valua, mint ide ala mongia A diczöseg az tiztefeg, hala adas te ged illet, mert mindenek ate akaratodbol akaratodert lettec, es teremtetec, à valasztas teremtes viu teremtes, megiterites, meg igazitas, iduezites, az hitel, io czelekedes, es minden ionacokai mind egy ponctig Istenec tulaidoniteioc, egy mak sem iot er ot, mi magunenac ne tulaidonitezunc, mert ő benne vagyunc, elünc, mozgunc Semmi io ninez kit töle nem vttünc, minden semmi, semminelis semmib Iste nekül, minden iot ő czeleködie bennünc, Apoc: 1. 3: Rom: 3. 8. Boltam erről, Apoc: 5. 8. vide. Esa: 26. Tiztatalan orciatoc vagyon, hat ty erdemetöcbe es misfetekbe, à ty sabab akaratotocba az emberi berzesfel, Papa hituel, ostiaiaual. Minden elegfegünc Isten töl, 2. Cor: 3. Semmi az ötözö, plantalo, Isten acki neuekődest aad.

Dani. 9.

Ioan. 25.
1. Cor. 2. 4
2. Cor. 3.
Acto. 1. 7.
Esa. 40.
41. 43.
Psal. 62.
63. 66.

Ketteiuel labokit földözic.) Esa: 6. Ezech. 10. Apoc: 1. 7. 8. A mi alazatoffagunckat ielenttiüc ezzel: Sem ammi efüncket, orczanckat, bölczelegüncket, Sem ammi akaratünckat, czelekedetüncket, munkanckat, mi Isten eleibe ne vigyük, mert gane bün, setetseg rutlag ammi igafagunk, bolondlag Isten elöt ammy efenk, bün ellé Christus hiri küül mindé, à Christus farniaual, àki alaja veßen mind egy kotlo tiuk, bera kar halala es fel tamadafa erdemuel, igafagauual be

1. Cor. 3
Ioan. 15.
1. Cor. 8.
Rom. 3. 5.
6. 8.
Ioan. 1. 3.

V

takarjuk

Gal. 3.
Eph. 5.
Titum. 3.
Colo. I. 2.
Esa. 6.

takarjuk el fedez zek, a mi rutlaginckat, Matt. 23, Psa
9. Eze. 16. Ebreo. 9. 10

Repülnék a ketteteivel.) Az az, Christus halala es te
tamadafa erdemeuel, a szent Lelek munkaiual, az ig
es hit által es rememfeggel repullünc ammi ellenfe
güncre a Christusra mint Salok, Matt. 24. Ez az ig
magyarazat. Noha nag nemü magyarazok külömb
hantorgattiac, de az emberechez ig illik, Az Ange
lœra ha vized: vgyan űkis Christus erdeme erete
nekül, aki feie az Angialocnac, űkis sēmit Istēneköl.

Eiel esnappal,) mindēkor ű diczerie Istent az bi
uek harõfor neuczi a sēntet: nē azért hog eiak rep
tallion, de vgyan a sēnt Haromlagot, az Artiat, Eiel
sēnt Lelket ielenti ki, hogy ezeknek egyenlõ hat
mok es tistetelek vagon, Soha háromnal felleb nem
megyen, csak Haromfor mongya hogy s z e n t
s z e n t, s z e n t, Esa. 6.

Mindenható Vrifesten. Az az aki mindent mielhet
lamit akar, Psa. 114. 135. Esa. 45. *Aki volt,)* az a ki
H O V A cap, I. Apo. *Adanac d czeretet)* az Angialok
titok vallast tenek errõl hog Istent minden ionac
oka, minden iot ű mielt: azért eziak űtet kel tisteln
imadni, diczerni, csak Istēnek kel halat adni a val
tassaert, teremtesert iduezitofert, mert ciac ű mielt
egiedül, minden teremtet, al'at tanaccia, akaratia, se
gitsege nekül, hat ha senki nē volt tarfa az iduefite
be, terētesbe senkit tarsul mell sē fogad az imadasba
Mat. 4. Deu. 6. csak a te vradat imagad csak neki fol
galionc hat a holt fēteket, ne kōsd melle te erdemes

Esa. 40.
41: 42. 45.
55. 57.
Ro. 3. 9. 11
I Cor. 1. 2 3

papa. *Az buzán meg venek.*) Nem csak az vi testamentó
 beli tanitok prdicalliak ezt Isten felől, de meg mind
 az ő törvenbeli fenntekis, Hogy csak Isten, czik
 Christus a ki elt, volt, lefen öröke, mindent tehet,
 akinek az ő akarattiaert löttek mindennek. Psal. 114.
 valamit ami Istenüc akara meg miele. Esa. 46. Mindé
 akaratom meg lefen en nekem. Eph. 1. 2. az Isten min
 dent az ő akarattia ferent miel. Hat minden Isten do
 lgainak oka, regulaia, rendelese csak az ő akarattia:
 valamit Isten miel, va gi elest, iduózit, kóniörül, va gi
 öl, kemenit de mindenek az ő akarattia oka. Ro. 9. 11
 Senki az ő akaratianak ellene nem alhat valamit I
 sten miel mind akaria, valamit né miel azt né akaria,
 Ami lefen Isten akaratiabol lefés, a mi né lefen Iste
 akaratiabol nem lefen, mert Isten nem akaria hog
 legén vide. Esa. 10. 14. 40. 41. 42. 46. A bün az Isten en
 gedó akaratiabol lefen de nem akaria törven es ter
 mezet ferint valo akaratiaual, de meg engedi, Mert
 ha meg nem engedne, nem akarna, mindenható aka
 ratiaual, hog ne legén, vgan nem lenne, mert vala
 mit akar vgan meg lefen valamit né akar né lefen,
 Sap. 11. semmi nem lehetne ha te nem akarnad, vide
 Threno. 3. *Lo vetik a koronat.*) Meri sémi á mi tistese
 gónk, az Istenhez kepest, semmi ionk, elegsegenk
 nincz mint mi magonktol, hanem mind az vrtól va
 gó, 1 Cor. 3. hat mindé feiet haiczó az vrnak vide Ap
 2. 3. *Te vagy melto* Hat nem á holt fenetek erre meltok.
 hogy iduozitó erröt hatalmat tistesseget nekik agio
 nk, czik Istent illeti ez Apo. 5. vide

ELSŐ CONTIO.

Cap: V.

1.

ZTIS LATAM
 hogy az itelő fekébe ilő I-
 tennecaz újjob kezebe vala
 eg kőnueczke. á ki mind ki
 uül belől, (vagy elől hatul)

meg vala írva, es meg valo pecz eltetuen
 het peczetekel.

2. Es latek eginag' erős Augiatis, aki nagy
 fenfoual ezt kialtia vala: Ki volna erre me-
 lto, hogy ki meg nithatnaia é kőnueczket,
 es meg oldozhatnaia, es el űagathatnaia
 az ő peczetit,

3. De ime senki nem mielhete ezt, sem az
 egben, sem á földön, sem á föld ala, hogy
 é kőnueczket meg nithassa, meg cziak me-
 gis nezhesse, es rea tekinthessen arra. En-
 penig igen sirok vala ezen, hogy senki er-
 re meltonak nem talaltatek (sohult) hog-
 é kőnueczket, es peczetes leuelet meg nit-
 hassa

hassa, el oluashhala, vagi hogi meeg eziak megis nezhefe azt.

4. Eggi azért á venek közzül monda enne kem, Ne sirh, Mert ime amaz oróplan, á ki é luda nemzetiből valo, es á Davidnak gió kere, diadalmat giózedelmet es hatalmat vett erre, hogy az Isten iob kezebeli kón- ueczket megis nithassa, elis oluashssa, el isz gathassa az ő het peczetit:

5. Es latam eztis, hat ime az itelű sek közé pibe, es á negy elő allatok közöt, es ama venek közepet, egi baranka al, mint ha meg őletet volt volna, es valanak è barko kanac het baruai, es het semci valanak, meli semec az Isténech het lelkei, akic mída egez földre kibocziatatak á predicatoroc.

Sommaia

1. Iria meg itt az Istennek titkainak ki ielene senek, es a törven be töltésenek, uagi á ualeziag arra meg fizet se- senek lehetetler seget.
2. A Christusnak á ualeziagra, Isten titkai ki telente sero valo melto jagat, irya meg.

Magyarazat.

Iob kezben*) Az Isten iob kezébe az ő mindenha

Rom. 8. Isten hatalma es decretó berint valo elvegezte, mint
 Eph. 1. Písal. 110. 118. 98. 44. Az vrnak iob keze czelekedi az
 Ebr. 1. 8. hatalmat, Isten hatalmas igassag, es veghetetlen ha-
 3. Pet. 3. raga á bün ellen, es vegezte á büntetése.

Az irók könyve) Előfer az Isten törüeniet példazza
 aki kiüül es belölirua vagyon, mint Isten taplaia e-
 löfer ebert mert lelki Isté itéleti berint valo extelmet,

Matt. 5. 19. bölcseséget, igassagot, bereteret, fizetést, keuan, nem
 Gal. 3. 4. cziak külföt, hanem Lelkeiet: Romano. 3. 5. 6. 7. 8.

Az törüeniet lelki, en testi vagyok. Keuan mafo-dzon
 külfő igassagot, artatlanfagot, Mind az belső alnak
 es titkos büneket feddi karhozattia, á bün giekere,
 taplobiat á gonof keuanfagot, rilttia á külfő büneket
 Christus mongya Matt. 5. A ki fiuebe paraznalkodik
 vgyan bün, mint ha meg michte volna, ezert mon-
 gia Christus Matthe. 19. 22. Szeressed á te vradat te-
 tellies erőddel, fiueddel, Zelkoddal, Az az minden
 fogiatkozás nekül, semmi rezedbe ördöge ne legy
 Semmitte benned, á satan, bün, ez vilag, test ne bün-
 ion, hanem aad á te Iffenednek, Lasd Romanor: 1.

4. 7. 8. 9. 10. Mint fol az törüenről, Philipen: 3. fol-
 tam erről: Az het pecezetee iegzyk az törüen be tö-
 rest, örök halállal, ken benuedeffel, es örök ele-
 tel. Valami ez pecezetekbe vannak, mind Isten ig-

Hier. 6. 7. ssaga á törüen vegezte az bün büntetése. Gene.
 14. 15. 23. Hanem vetkeztünk volna, semmi büntetésefönk
 Písa. 23. 31 nemlót volna. De á bün hozot halalt, minden o-
 Thro. 3. ffort reiank Rom. 3. 8.

Esca. 1. *Legzi mufadzon é Biblión*) az az kiezin köny, ados

tevel, mint Col. 2. ados leuelnek nevez. 2 Cor. 3. meg
 óló bótunek, aki kőre irattatot, legzi Isten irgalmasa
 ga tükait, a valaszt, teremtes, meg terites, igazitas
 es iduözites felöl, Az vtan iegzi az Isten igazaga
 haragya, es hatalmá vegezest akiket Isten Chris-
 tusba vegezet, örök üdök elöt a bün büntetese fe-
 löl. Mind az iteletig Isten minemü ostonal bünte-
 ste es verie meg ezvil agot, mert mindent Isten ir-
 galmassaga es igazaga ferent miel Eph. 1.2.3. Rom. 3.
 7.15. Apoc. 3. foltam erröl.

Ez az igaz magiarazat, mint maid ide ala meg latod
Kivül belöl irva) Mert mind Lelki testi dolgainkat
 Isten, mint legyenek ez vilagon, el vegezte, hogy
 semmi dolgonk törtenetből ne legien, hanem Isten
 decretomabol. Vide Apo. 1.2.3

Kialta eg angyal Az egbe, a menief Angyalok, c föl-
 den a tanitok fen foval kialcziak ezt, hogy no min-
 den teremtet allat alyon elo, mind az egból a föld-
 röl, pokolbolis: Ha ki üduöziteni akar, ezt keuannia
 az vr, hogy niffa meg a kőnet, fagassa el peezetit
 az az: első tizti. ez az iduezitőnek, hogy valamit
 Isten örök üdök elöt mielt, tanacziolt el vegezet
 magaba, el rendelt, minden dolganak az Istennek,
 mint kel lenni ez vilagon. Mert sohá semmit Isten
 ez vilagon nem mielt, sem mielis, kinek eleit, veget
 ő magaba örök idök elöt el né vegezte, hönan kitöl
 ki által, kiert, mint legyen, mi vegre legyen, miert
 miellyen mindent az Isten, Semmi teremtett al-
 lath teremthes előth nem volth, Hat Isten-
 nek

E. 10. 40
 4. 43. 48.
 Ro. 8. 9. 11
 Eph. 1. 2. 3.
 2 Tim. 1. 4
 3.
 Titum. 1.
 Col. 1. 2.
 1. Cor. 1. 2.
 Act. 3. 13.
 nek 14.

Mitt. 24.
25.

Soph. 7.
Esa. 40
L. Cor. 2.

Brco. 1.

ne sem tanaciofa, sem tanacza nem vlot fenki, Han
 amit Isten vegezet, semmi teremtet allat nem tutta
 Istent fenki nem latta, kebelebe, tanaczaba sem volt
 az Attyanak, hanem csak a Iesus Christus, es a fent
 Lelek, valamit igassaga vegezet, es irgalmassaga az
 Iduozites es buntetes felol, csak Isten Christus tutta
 meg o sem tutta sem tuga embersege ferent min-
 den titkait, hanem tud mindent Istensege mert az
 emberseg ne volt a tanaczba Acto: 1. Luce 24. meg
 az emberne fia sem tuga az itelet nap oraiat, masie
 ez keuantatic hogy a toruent meg niffa, magyaraz-
 za be tolcze, peczetit el sagassa, mindent meg epite
 mint, Apoc: 2,3. Rom. 3,4,5,8,15. foitam errol, De ki
 volt Istenne tanaciofa? ki adot o neki ko czon? ki
 segitotte otet? Rom: 11.

Meg nitni a könyvet.) Isten titkait, vegezesit erteni
 teremtes elot, es a mit vegezet magaba, az iduozites
 buntetes felol, azt meg ielteni, masie a turuet be tolt
 eni, a valezag arrat meg fizetni, mindet meg epiteni,
 el oldani peczetit, valami Lehen Istenne, az az o ta-
 naczabol ki boezatani mind az iduozitesre valo dol-
 gokat, mind a buntetesre valo vegezet ostorokat, fo-
 mi történetből né effek, ne legyen, a Satan, a bunt-
 korne tartani, hatalmason birni, tartani, Es biria ea
 vilagot mint hatalmas kiraly, El rontani a bunt, es a
 toruen atkat, minden bunnnek buntetesit. Gala. 3. 4.
 Roma: 3. 2. Cor: 5.

De nem mi aelhte fenki.) Az az sem a gyal az egbe
 sem ember e földön, sem ordog e föld alatt, az az se

mi terem

mi terem tétalat nem talaltatot meltonak ávaltiagra
 meg csak hogy reiais tekincier. Jaz az, A lég kifléb *Eph. 1.34.*
 refet, sé ertheti sé mielheri: meg hog imar Isté ki ielc *2. Cor. 3.4*
 ti, azt sé tuthattia sé né erheti meg Isté lelke nekül, *5.*
 Cor: 1.2. Istéé nec az ó haragos orcaiat, ve ghettelé ha-
 ragiat el né tūrheti, meg eziaé az mogyat mint kel
 meg ualta ni, iduó ziteni, mint kel miezoda irrel, mi
 betegsege nagyon az ember nec, es műuel giogyul
 meg, meg csak azt sem tuggya. Senki nincz ki meg
 tugga iteln i az ember sebet. Az à BLEPIN) az az,
 meg neznī hozza föl ni, ha feit vag feketé, mint à tu
 datlan plebanos, csak reia sem mēr neznī à pezetes *Hier. 30.*
 leuelre. O atkozot Satan, Papa, hogy te ennie sok id- *31.*
 uó zitót talaltal vōlt, az egbe az Angalokat é földön à
 holt fētteket, miset, buciut, bōtiet, érdemet, Lelek ual-
 ezagot purgatorióból, Maga Isté eg alat, föld felet tōb
 bet né talalt sé talalhatot az ó fīanal, Ac: 4.5.10.15. Mat:
 3. Esa: 43. 48. 47. 55. 57. Ihol az en ferelmes fīā, akibe en
 meg bekeltem, őtet halgassatoc. Az Isté nec teliessege
 hatalma mind è Christus balakic, mind à teremtesre
 iduó zitesre bñntetesi e valo elegtege, col: 1.2. eph: 1. hát
 ti bolō doc: miert keresitoc masut, ha meg Isté sé iduó
 zit, sé akar iduó ziteni masba, hané csak à fiuba, az At-
 tia à fiunekül, sé teremtet, sé iduó zithetiső nalan ekül
 Miert nem lehet? mert nem akar, Gene: 19. Hamar
 mein segorba Lot, mert nem mielhetec addig sémit
 Valamit Isten nem akar: nem mielheti. Teged nem
 akar iduó ziteni, hanem csak fia által, hat vgyan né
 mielhetis. foltam, Col: 1.2. erről, Apoc: 1.3.

Siroc vala.) Meg reténtem vala, hog' öröcke el, kö-
 veznem, hogy az en ados levelemet ackit en parad-
 izomba Istennek adec, kinem vehetē Isten keze-
 ből, Istennek meg sem fizethete semmi teremtet al-
 lat, az en adoslagomat. Ez: irrā es fogattā vala Istē-
 nec, Ha ezē á tiltot fanak gimólcebe ott öröcke hal-
 liac. *Mastic* ha el vezté ámit adot, es meg né adó, eppé
Collo. 1. 3 meg né epitec mindent, á mit en á bűnnel, el rontet
Gen. 2. 3 öröcke hallyac En egiker sem atthatom, hat el kel-
Rom. 5. 6. veznem öröcke, mint Isten rabya, á törüen atka alatt
1. 3. ördög orfagaba, es hohersege alatt valo karhozatra,
 senteciazot, es tartando rab, Gal. 3. 4. Hat csak iay
 á mi erdemünenek.

Meg nissa.) meg ielencze Isten titkait.

Eph. 2. 3. *El oluassa.*) Meg magyarazzassa, meg tanithasson
Ro. 5. 3. 11 reia csak Isten tanithat meg az ő titkaira. *Psal. 19.*
119. 130. 1. Cor: 1. 2. A sent Lelek meg tanit. *Esa: 64.*
Hire. 31.

Ioa. 1. 5. Istentől leznec tudofoc. *Ioa. 6.*

6. 14. 16. *Az oroszlan.*) Christus oroszlan az ő Istensegenec,
Muc. 11. es az ő benne lako Istenseg telliesegenec erőseg-
 eiert.

David gyökere.) Azert mert á David nēzetiből vet-
 te felaz oroszlan á testet, Hát Istensegebe es ember-
 segebe közbe iaro, mint oda fel módá, csak Christus
 melto Isten titkainac ki ielentelere, kic az ő testmē-
 tomba meg az Angyalocralis homalba voltak, de
 hogy Isten az ő feniet, abarazattia, solo fiat el bocia-
 ta á Christust, s befelle es ielente meg niluanfaggal,
 minden

mindenh omali es arnick es fatiol nekül Ioan. 3. 6. 8. 9. *Eph. 3.*
 10. 14. 15. Matt: 6. 11. En vagyoc é vilag vilagossaga,
 Lásd Col: 1. Ebré: 1. 2. Cor. 4. A hol Christust Isten
 kepenéc mongya az iras, erről foltam Apoca. 1. 2. 3.
 Ephe. 1. 3. Col: 1. 2. Rom: 15. 16. Lásd mikeppen az An-
 gyalocrakis most á Christusba mint ielentette meg
 Isté az ő dűczőfeget á Chrűsba es az ő fent igeciebe
 A Chrűs orezaiaba ielétette meg magát Isté. Cor: 4.

El oldani á peczetet.) az az Isten decretomat ki ielé-
 teni, minden vegezefet é vilagra boczatni, á mit ve-
 gezet iduezitet énc felól aztis el vagezni, á mit ve-
 gezet büntetefe felól ez vilagnac el vegezni, á bünt
 halat Satant, karhozatot, testi lelki gonozt el ronta-
 ni, meg sabadítani az hiueket, meg váltani meg fizet-
 ni az valtság arrat *Miori peczet á lat*) Hax ő az oka, fen-
 ki ne boneza fel az Isten peczet alat valo leuelet ve-
 gezefet ferzefet, mert iai á ki külömbé tanít es cze-
 lekódik, Matt. 5. Masic, semmi törtenetből né esik
 á hiueken hanem minden Isten tanaczabol, mindent
 Isté, tanaczabol miuel. Harmad, sēki né ertheti meg
 á mennei titkot az Isté Lelke nekül, Esa: 53. 54. 1. Cor.
 2. Esa. 10. 14. 40. 41. 46. 48.

Az Isten sēki kőzt all.) Az az Christus ig löt id-
 uőzítő, hog á meg elő Isté igazsaga, es irgalmasagat
 meg egiesítotte: öröcke holt á testbe, ig tóltote be á
 törue nélő refet ig tótte igazza Isté fuaat, hog meg-
 kel halni Adánac öröcke, soha addig né elhet á meg-
 holt értunc á Chrűs bünné atocka löt, Ro 3. 8. 2. Cor.
 5. Gal: 3. 4. vizöt Chrűs elt öröcke, Az az fel tamadot

zulafunkert, lelkünket á bűnből, testenket á porból fel tamasztotta, meg epitet mindent, az eget á földet akik á bűnert meg romlottak vala Igy bekelten meg minket Istennel. Igy tón eleget á meg, elcse Istent irgalmaffaganak Hat Isten faua mind ez hog hallionk á bűnert öröke, be tólt Christusba, Mind á hogy elienk öröcke mint Isten barati fen tek artalanok, ezis igaz Christusba. Rom. 4. meg hala bűninkert, fel tamada igazzulafunkert foltam Ro. 3. 4. 8. 11. Apo. 2. 3. erről. Hat Isten diezőseget agya meg előfő az iduezitő, legen veritas, valo, hogy Isten faruaba változas hamissag, bomlas ne legyen: Be kel telni á törüenek fűksegkeppen, be kel telni az Euangeliomnakis, hogy, hallonkis, elionkis öröke.

Mitt. 3. 5.

9.

Lu. 24.

Ro. 3. 15.

Ioa. 11. 12

13.

Col. 1. 2.

I Ioan. 1. 2

Ebr. 7. 9.

Ro. 3. 5. 8.

A negy allatok közöt) Christus Isten igassagat es irgalmaffagat egye reuen, minket Istennel meg bekeltetet. Roma. 3. 5. Eph. 1. 2 3. Isten közöt, miköfőstene al közbe. iaro. 1. Timo. 2. Gal. 3.

Meg öletet baran.) Christus halal, ver ontas által bekellette meg minket az ő attiaual. Col. 1. 2. Ephese. 1.

Hes faruai.) Legzik á faruak á Iesus Christusnak öröke valo Isteni hatalmat, es Isteni ereiet. Azt az Istenseg ereiet, tellieseget aki lakik Chrúsba, azt az öröke valo lelket, acki által meg áldozta magát mit Colo. 1. 2. Hat nem csak faraz ember az iduezitő, hanem vgyan öröke valo Isten, igaz Isten es öröke let, aldando Isten mind öröke. I Ioan. 5. Mindenhatóssaga azért Christusnak az ő het farua. Philip. 1. 2

Luc. 1.

Ebr. 1. 9.

10.

Mint ha meg öletet volna.) Az az, noha testebe es embersege meg holt, sin te azért meg nem holt vala mert lelkeis el vala: Istensegeis el vala Hat Christus azért giözte meg halallal á halalt, hog Istensegebe elt öröcke. Eb. 1.2. Ha csak meg holt volna, mint á hitlenek pokolba foia az ő halala öröke valo valozzag nem. lehetet volna Hat valakit tagaggiak Christus Istensegebe valo közbe iaraft. tagaggiak iduözitelre ualo elegseget.

Het semmő) Christus vgan vgy közbe iaro, hog az ő fent Lelke által minden aiandekit ki ontia mi reank, Ammit vót Attiatul mi neuenkel. minckene mm it kereset el nem reiti. ha nem ki ontia mi reánk. Ioan. 1.5.6. 14. 15. 16. 17. Eph. 1.4. Psa. 68. Act. 1.2 A mel aiandekot vet, ki ontia mi reank gondot visel mi reiank, tanitokta, magiarazokat aad, velönk vagion az iteelrig es bennünk lakik, prokatoronk, es fofo lonk Attia elöt mostis.

MASODIC CONTIO.

Cap. V.

1. EL ioue é Baran, es el veue á kõnueczket annak á iob kezeből á ki az itelő feken ül vala.
2. Hogi el veue azért á baran á kõnueczket ama nieg elő allatok, es az huzon negi ve-neck le esenek á baran elöt es mindenik nek

hegedűiök es aran cseliök valakik tellicsek valanak io illalatu berfamockal, akik a szenteknek az ökoniergesi.

3. Vy encket enekelnec vala ezek (é venec) es ezt mögac vala. Melto vag te baran hog é kőnuecket ki vöd (az Isten iob kezéből) es hogy meg nissad é kőnűnek é leuelnek az ő peczetit: Mert te meg aldoztatal, es ő etel, es vgy valtál meg minket az Istennel ate veredbe: es ate vered által. Meg valtál pedig minden nemzetközül, minden fele nieluen solok közül, minden nep es pogá nemzetből.

4. Czenal pedig minket hog mi Istennel kiraliok es ő sentség solgaltato solgai es papjai legéc, es kiralikogük es vralkogüc földé.

5. S-latam es hallam á sok Angialoknak is az úsáuat, akik mind az itelők kőrnűl f-az elő allatok es venek kőrössen kőrnűle valanak, es sam srent az Angialok valanac, tiz s az ezerfer valo temen ezere: es nagy fel sroual ezt mongiak vala (ez sánta lan Angialok) Melto erre az á Baran aky

meg ölttetek, hogy legyen es tulajdonitta
 ssek ű neki: mindenható hatalom, gazdag-
 ságos Istenseg bölcseseg, erősség tiszteleg di-
 czőség, es hálá adas.

6 Szé vtan latam es hallam minden terem-
 töt allatot, acki vagion az földön es a föld a-
 lat, akik a tengerbeis vannak, es akik mid-
 ezekbe vannak hallam azokatis hogy ezt
 mongiak vala: Az itelőkbe ülő (Attia
 Istennek,) a Barannakis adassék es tulaido-
 nitassék hálá ado aldas tisztelet, es diczőség
 es birodalom, mind örökkön öröke a negy
 elő allatok erre ezt mondak: Vg legé valo-
 legen, ammit mondotok Az hűsön negve-
 nek arczul le borúlanak, es feiec haituan i-
 madak azt az Istent, aki mind örökkön ö-
 rökke el

Sommaia

1. A Barani mint vette el, az ados levelet az Isten kezé-
 ből azt írta meg.
2. A vonek, Angiolok, minden teremtet allatok mint va-
 lanak a Baran felől ezükűtöt itelik meltonak a valtságra
3. Mivel tartoznak minden teremtet allatok Istennek, a-
 barannak is hog minket meg valtot, Kiralioka töt.

Magia

Magyarazat.

1. *El iöue.*) Christust az Atria Isten eleue erre valazt
Roma: 3. 12. veghez, bövezatais ez vilagra, teremtes elöt, hogy
 6. el iöien, az az iduözitö legyen, a testet fel vege, Pfa.
 1. *Pet. 1.* 40. 45. Ebre: 1. 5. 8. A kőnnek eleiben irua vagy on
 2. *Tim. 1. 2.* en rolam, hogy el iöicc, es a te akaratodat czelegem
Ioan. 1. 5. 6. Ioan: 4: 12. 16. 17.
 3. *Epe. 1.* *El veue a kőnnet.*) Az az, fel veue az valtság terhet
 2. 3. kezes lön, közbe iaro lön, azt igere es fogada Atria
Coll. 1. 2. nak, hogy az ü öröcke valo decretomit es titkair ki
Ioan. 1. 5. befelli, ez vilagon meg ielenti Valamit Isten el ve-
 8. 10. gezet öröc ödöc elöt, hog ez vilagon meg czelekeg
Rom. 3. 15. gye azokat, en Christus azokat ki ielentem, ki folgal-
 tatom rendel mindent, veghez visék, *Ephe: 1. 2. 3.*
Col: 1. 2.

Ki veue.) Az az, ig lön kezes ertünc hogy ő fizet
 meg mü ertünc, a mi ados Levelüncket, a törüen-
 atkat ü veue kezében: ü fogada hogy bünne leszen
 ertünc, az az, a mü bününket az ő bün ronto meg
 aldozot testeben rontia el, *Roma: 2. 3. 8.* *Cor: 5.*

- Leszen az vean attocka.*) Az az, Valaminemü förnö
Rom. 3. 8. halalt atkot, erdemlöt, a mi bününc, azzalis meg hal-
Epe. 1. 2. ertünc, *Roma: 4. 5. 6.* Es az ő halala es vere hullafa,
 kennia által rötia el a Satát az halalat, a törüeni atkat
 a bünt f. v. g. szabadit meg minket. Ezek vtá minket
Titum. 1. 2. gassagga, sentsegelse, tesen, vya teremt, az Isté abra-
Galata. 3. zattiara formal, meg arra az artatlanlagara formal,
 abba ölöztet az Isten kepeben, ackibe, teremtetünc

vala, le vonfa rolunc az Adam es ordög abrazat-
 tat az Istenebe öltöztet, mindent meg vjyt, vja te-
 remth meg bekeltet Istennel valamit Isten igallaga-
 a törven, keuan a bünert, mindent meg ad, mint io ke-
 fes. Cap: 1. 2. 3. Apoc. Ro: 3. 8. vide. Harfenki nē lehet
 iduezitő tőb, Christusnal, mert fenki tőb az, ados le-
 uelet ki nē veheti Isten kezeből, hanem csak Christ

Col. 2. 30
 2. Cor. 3. 50

Rom. 3. 60
 7. 8.

2. *Terdre essenek az allatok.*) Minden bentec, az vy.
 es ő testamentombeli valasztot hűec, es tanitok val-
 last teznek erről, hog csak, Istentől az idueffeg a
 Chrüsert. Halat adnac ezért, a közbe iaro Christ rac

✂

Hegedők.) Az hegedok az Istē kegelmenek, Chris-
 tus io faginac, es bent Lelek bennünc lakasanac az hit-
 tel Chriüs, veruecl megriztult es megmosodot, vjult
 fűnek gümölczé igaz vallas bent elet Isten dicze-
 riti es hala adafa. Minth az seep Hegedő foba
 gűnyörkődic ember, ig Isten a bentec diezeretiben
 eneklelebe iambor, bent, iozan es feretettel telly es
 cletekben gűnyörkődic, De ia j tinek teg hipocritac
 neuel kereztienee, czaczogással, de czelekederttel es
 valosaggal ordögök reffeges paraznac, irig keuel ci-
 fra, tanitoc, ember, ragoc magahanyoc, igen Cigan-
 notat fű a feretet ellen, hory bűnt elf.

Psal. 96.
 93.
 1. Pe. 50
 Collo. 30.

2. Timo. 1
 23.
 1. Ioa. 3. 4.
 Psal. 12.
 1. Cor. 130
 Ioa. 13. 14

Czeffec tellyes iozap gal.) Minden kőniörgesek, imat-
 sagok, predicatio halgatasoc es tizteletec ertetnee, a
 temienemen Az Aran czeffe az Iesus Christus neue-
 erdeme, az bent Lelelee keffe az hit: Czak Christus
 ba, hitből acki lefen, a melilla t, Isten tiztelet lefen:
 a kedues c kűuül minden bűn, Roma: 14. Ebre. 11. Ioan. 1. 30.

1. Timo. 2
 Ioan. 5.
 14. 15. 6.
 Matt 3
 Ioan. 1. 30.
 Vide 4. 50

vide Apoc: 2.3. Rom 14. Bostam erről.

Esa. 4.9. *Vj enket.*) Mondam oda fel: az vy enek, Isten ke
31.40. gyelméből Christus Iesufert, az sent Lelec munka
54.55.57. ia által, az hittel es igevel nekünk adot Lelki iokrol,
59. az vj testamentom ferent, valamit Chrüsba nekünk
Hiere.31 adot az vy frig ferent erről valo vallas tetel, hala
Ebré. 8. das: Okarol idueffegüncnek, es vegezől vallas tenni

Melto á baran.) Az az: amaz David giüköre, az az,
 aki vra á Davidnac, es mint á giüket neuely tartya
 az agokat, ig az Iesus Christusis vra á Davidnac, ak-
 ki életti ötöt, Matt: 22. Psal. 110. csak az Iesus Chri-
 tus erre melto hogi á kónvet ki vehesse Isten keze-
 ből, az az Isten titkait ki jelenthesse, az Antilitron,
 az az, az iduösszeg es valtság arrat hogy csak egie-
 dül ő füzesse meg, csak Christus erre melto.

Meg nitni peczetit.) Meg jelentéi, magiarazuan Iffé
1. Timo. 2 törüeniet, hogy meg fizetes, meg valtság, es á büncet
Titu. 2.3. reanc vegezet soe büntetéseket, el ronthad, a bünté-
 törüen atkat, minden fele niaualiakat, es hog ezeceből
 ki vehes, az örök életbe be vihes, csak te mielhéd
 Christus: miért? Mert meg öletel es meg valtal.

Istennek.) Mert fēmi teremtet allat mi értünc örök
Rom. 3.4. ke meg né halhata, senki á bünt örök igaffaggal, az
6.8. halaltörök élettel, az kén es halal által el nem ront-
2. Cor. 5. hata, hanem csak te egyedül Iesus Chrissus:

Meg valtal.) Hat az valtság csak Christus fentvede
Gal. 3.4. se az ő halala arra.

Meg valtal.) Az az, meg fizetuen az valtság arrat
2. Tí. 1.2. mit? Az erök halat. Masikat az erök igaffagot életet
Ebré. 1.2.
D. 10.

Rom: 4. A törüen atkabol, Isten haragiabol ackinec
 rabbia valec, à Satan orfagabol, acki nekem hoheré
 vala, à bün engem meg kötözöt valla, halakra tart va-
 la, mert à törüen adot vala kezebe, mint biro à tol-
 pait à tómléczebe vetteti az hoher által abbolis ki
 hozal, ki vonal, ig hog meg aldozad magadertébüne
 mért meg boczatad, el mosad büneimet, el fedezed al
 nakfagimat el engeded, meg engeded halalomat, kar-
 hozatomat, meg kegielm ezel nekem mint latornak
 te az Attia Isten igallaganac, à törüennec meg fize-
 tel er tem: Mint ezieleködek az attia az tirkoslo sítu-
 al: Erről sítam sítokfor: Rom: 8. Col: 2.1. Ez azert
 az valtag. az Iesus Christus vére, halala fizetese.
 1. Tim: 2. Hat amit hazudnac az purgatoriomos ha-
 züg erdemefek hogy bünt mise buczüu, sítentek vere
 valt meg? Apo. 1.2.3. vide.

Istennec valtót, mentet es sítabadítót, hog Istennek
 az ő igallaganac, sítentől, kereftienül ell yüne, az fe-
 retetben, vy eletben: az bünön vralkoggyünk, hat
 valkie à bünnek sítolgaltok, nemlehet ez hogy thi az
 törüen atka ala, órdög orzagabol ki iórtetek volna,
 mint sítent pal Rom. 5.8. 1. petri, 1.2.3. ackinek sítolgal
 valaki, annak rabia: Ha bün meg gye őz annak sítol-
 galz, hat à bün à the vr ad, cap. 1. Apo. 3. sítam
 erről.

Minden nemzet közzül.) Hat né czak à Sydok köz-
 zül, né czak eg nemzetből hanem minden nemzet-
 ből leznek Isten valasztattia mint, Esa. 40.54. Acto:
 2.10.11.13.15. Apo. 7.8.14 cap. 1. sítam

139

Exinella Istenec.) hazna Christus valtsaganat
 ez: hogy minket Kyralyokka. Az az. az bünön,
 ördögen, ez testen, ez vilagon, AnthiChristus
 Tudomány, Szerfessen vrra tegyen, gyöfze
 delmesse tegyen, hogy az hittel fel öltezuen az
 Christus tegyueret az fent Lelek ereieuel meg gyö
 zük ezeket ne à bün Satan, vralkogiek raitonk, ha
 nem my ő raitok Apo. 1. 2. föltamrol 2.

Papokka) Hogy az bűnt meg aldozuk á mi testün
 ket, lelkünket tagainkat, vigyük Isten eleibe. Chris
 tus halala erdemeuel meg öljük, niuzzuk, ki egesse
 ezekből az bűnt: Rom. 3. 12. Colos. 2. 3. Eph. 4. 5 Gal.
 3. 5. Megh fezieziük az ő embert Christus fel tama
 dasa erdemeuel az igassaggal hit által Isten előtt Chris
 tusban igazak, é vilagon emberek előtt io czeleke
 det feretet által legienek igazak, iozanon, igazan I
 sten ferint, Isten befede es parancziolattia ferint e
 liünk, Apo. 1. Rom. 12. föltam.

Heb. 5. 7

S. 9. 13.

1. Pet. 2. 3.

Ro 4.

Luc. 1.

1. Pet. 1. 2

2. Tim. 1. 3

2. Pet. 1.

Az Angyalok Souat.) Az angyalok is ketöt enek
 lenek: Elfő az üducség okat. Ezt csak Istennek es
 á Barannak tulajdonittiak: Masikat: veget ez üducs
 ég nek: Vege á fent elet, hala adas, Isten diczerőti

Tiß Szaz ezer) Chiliades Chiliadon, Myriades My
 riadon) Teommen ezernek, tummen ezere: az az
 tiber valo fasz ezere, az az. famlal hatatlan vala
 nak: mint Dan: 7.

Melto hogy vegien á Baran hatalmat) minden teremte
 allot minden hatonak mongya á Christust akinet

alatt minden hatalom es akiben valósággal lakik
az Isten telicsege)

Gazdag (sz) Pluton, az az gazdagfagos Istenfeg, fog-
hatatlan Istenfegű az Christus. Hat ha mindenható
sz-gazdag, es aldando Isten, hat nem pušta teremtet
allat, hanem az emberfeg nekül, az logos, az fole
Isten fia, nem arniek hanem öröke valo. Isten Hat i-
duczithet, meg gazdagit hat az Christus, mert, Isten
tarhaza, ű mindnkor tellies, soha nē fog, mēnel tōb
jot ad annal tōb es bűueb iozag benne merteknel-
kül vadnak, ű benne foghatatlanul az Isten iozagi
Io 1. 3. 7. 10. Mindeneken, mindenekben gazdag az
Christus: 2. pet. 1. á Christus Istéfege eteie ada nekűnc
minden iot. Titum 2. 1. 4 d

Bölcsesség) az az. Mint hog allat ferint Isten böl-
czesége, hatalma, iozaga, igassága, finie Igy minden
bölcselegnek, iozagnak, iozaga, igasságnak Chrüs
oka: *Erős*) az az: Erős Isten. gigas á Christus, nem
erőtlen Kiralikezes, á bűn, /atán' mins hatalmas, fa-
iat ereieuel giőfte meg: Lu: 12. Mar. 12. Ioa. 9. 10. 12. 15.
16. meg giőztem é vilagot. Cdristus ad minden hiue
nek erot, minden Angialnak, Satannak, feiedelmek
nek, minden teremtet allatnak űad letelt, allatot, ele-
tet, erőt, semmik, botok, firezek feker czek Istenne-
kül: Esa. 10. 40. 41. Plal. 6.

Tisztesség) az az. Hogy tisztelliek es imaggiak űt-
et mint az Attiat. Ioa 5. 6.

Diczőség) az az diczeriek algiak, magasztalliac
mindenek ezert hog az Isten diczőseget ő kereste

Psa. 25.
102.

2. Cor. 8.

Rn. 11. 15.

1 Cor. 1. 2.

Ro. 1. 15.

Ebr. 1. 2.

Acta

1. Cor. 17.

Col. 1. 2. 4

2. Cor. 3.

Ioa. 15. 15

Apo. 7. 2.

Iohn. 7

Luc. 2.

Iob. 39. 40

41:

Pfal. 150

Daniel. 3.

Act. 17

Pfal. 26

36. 90. 89.

102. 103.

104. 105

106. 147

meg, ammi bekefegunketis űzerzetete meg.

A föld alatt (nem csak az angialoc emberek adnac halat à Christufnac es tífnek vallast Istésegérül eről hogi meltohog űtet vg tífteelliek fimaggiak de meg az oktan allatokis az halak az űzben minden allatok halat adnac. Pfal 145. Hatty erdemesek mit meuetek? Aldas à Barannak) az az. Hofanna filio David hogi ámi megaldafonkert, meg igazulasükert es iduezitesükert melto hog mindé éber algia es diczetie, fimagia à Christust. Mert űue à tíftelet, diczöfleg es hatalmas erő: az az: Mert mindéható hatalmu, mit erös Gigas, hatalmas Kiraly, erös Isten, erös vitez bait vinia az halalal ördöggel az erös fegiuereffel bűnnel, é villagal ezeket meg gyoze Azert tífteelliek űtet. Hat csak azt kel imadni ackie: az hatalom aki valastot, teremtet, igazit tart, eltet ackiben elűnk, mozgunk, es vagyunk Csak az Isten teremtet, csak ű. öduezitet csak ű tart, visel. Hat csak ű immadando. Vege Isten teremtesenek, valastafanak igazitasanac. ez hog diczeriük az ű kegelmet, halat agunk ű. neki hog kegelmeböl ingié iduezitet. Rom 4. 5. Eph. 1. 2 Hat az fergek à föld alatt iobbak nalatok nal erdemesek. Mert ezek az űduefleg okat csak Istennek tulajdonittiak. Iobbak az Hypocritaknal az czalard bűnbe heuerő, es elő keresztieneknel, merth azt eneklik hogi Isten azert teremt, iduezitet, igazitot megh, hog vű cletben fent eletben ellünk. Vide Apo. 1. 2 3. boltam erről.

A verek az allatok) Az Angyalok a teremtet allatok faut, a vízbe a földön, helien hagyak azó es vy törvenbeli valasot bentek es Tanitok: Hogy csak az Attia kegy elmeből Zent Fiaert iduozit az my erünk erdemünk nekül azó diczősegire Hat mi is engegyünk meg ezt hogy minden erő élet biro dalom, io, mozgás, csak Istennel vagyon.

Ro. 3. 4. 10
Eph. 2.
Tium. 2. 3

C A P U T V I.
E L S Ö C O N T I O

Cap: vj

A T A M E Z E R T
ezt hogy az Baranka megh
nitha ápeczieteknek egiket
acki első vala s ezembe hal
lam aztis hog ama negy elő
allatok között egyk sola, saz űfaua ollian
vala mint egy menidörges s azt mongya:
lőy ide es nezd ved (ebedbe azt ammith
lacz).

2. Latek azert hat im egy feier lo vagion es
acki ezen é feier louon ül vala, ennek keze
vala, s adatek ű neki egy korona, s ki
iőue es bocziattatek (Istentul) minth
győze

- giűzedelmes, hogy ő ez vtannis giűzedel
 3. met véne (ellensegin) Hogy pedig az barā
 meg nita à masik (Isten leuelen) függő pe-
 czetet, hallā à masodic elő allat űauat, s-mō-
 da: lőűte ide, flashacza (a mit mutatoc) ki
 iőue azért à peczetből mas lois, acki tűz lēg
 finū veres posgas lő vala: s-annac acki ezé
 à louon űl vala, ez az hatalom adaték, hogy
 à földrőlel vege à bekefeget, hog à nepek eg
 mást tagolliac meűarolliac, s-eg igen nag tōt
 4. adatot vala enēc. Is meg hog è barā az har-
 madic peczetet meg nita hallam az harma-
 dic elő allat űauat, s-mōda: lőzte nezhetcē:
 Latam azért hat im egy fekete lő vagyon:
 Es acki ezen è fekete louon űl vala ennec
 egy font vala az ő kezében, s hallec űoza-
 tot amaz negy elő allatoc középet, à mely
 űozat ezt mongya vala: Egy chenix vagy
 merce buzat adnac eg ezűst penzen, vagy
 tizen hét Magyar penzen, Harom merce
 arpat pedig adnac eg ezűst denarioson (oly
 dragasag leűen.) Az olait es à bort meg ne
 űerczietec es (ēnec termeset te fekete louō

ülő) meg ne fercz: Hogy pedig meg nita
 à Baran à negyedic peczetet, hallam à ne-
 gyedic elő allat fáuat, acki ezt monga: Iőz-
 te ide nezetŕe (ezt amit mutatoc.) Latam
 azért, hat ime eg viaz hirtuat es halal ŕinŕlo
 vagyou, s-acki ezen è louon ŕl vala, neue
 annac vala halal s-à pokolis pedig ez halal
 vtan megè vala: s-hataló adatek azért ez-
 ecnek az halalnac, es főtét pokolnac, hogy,
 ez földnek negy réjét, az az, Az földen
 valo nepnec negyed réjét meg ŕlhefféc feg
 ueruel, ehŕeguel, halalual es az földön lako
 kegyetlen vadac es fergec által.

Sommaia.

1. Iria meg it ŕent Iános az peczerek meg niláŕta: az az
 Iŕten kegyelme ingalmassaga veg ez eŕŕ.
2. Chriŕtus mint ŕzag ol: mint iduőzít, Iŕten decretoma
 ŕerent, mint bŕnteri Iŕten ez ŕő. det az bŕnteri, igaz b. roŕ
 telet ŕerent.

Magyarazat.

1. Meg nita egoiket.) Az az az első, mert az eg az
 irasba gyakorta első iegicz, Matt: 28: Az hét nu-
 gouo na ocnac eggiken az az, első napiá az hetnek
 tamaia fe: az Chriŕtus. Peczet által iŕ ki az iduezítő
 Chriŕtus, minden ŕeregenel, es ŕét iegieuel hog meg
 erciuk.

eteziuk hog' nem törtenebül sem Ferenczen nem
 Eph. 1. 2. 3 forog iduössegünc sem változhatic hanem Isten
 Titu. 1. 2. vegezte ki iduezitchen a Christus mint s-hogy my
 1. Cor. 2. 3. által mi vegre, kiket s-hogy diczöicze meg oket
 Rom. 3. 8. ket mint Iuhokat sam ferent az io pafitor kezebe
 Gal. 3. 4. az Christus kezebe famlalta sem tob' sem keuefel
 Col. 1. 2. nem iduezülhet hanem csak Isten az kiket Christus
 2. Cor. 1. 2. 3. nak adot sam ferent, fel irt es el vegezet, Ioan. 6. 3.
 1. Pet. 1. 2. 10. 17. Rom: 8. 9. Apo: 1. 2. 3. foltam erö!

2. Tess. 1. 1. *Mendörgö.*) Istennek fauat meg kell kialtani, nagy
 2. 3. rettenetes azoknak az kiknek Isten közbe iarot ne
 Act: 15. adot, es az által nem fol. Mint a Sidoe soha az Mo.
 Exo: 19. fespelkül meg nem halhattac az Isten fauat.
 20. 24. Felue kel hallani Vrnae decretom ferent valo fauat
 Deut: 4. 5. mint a mendörgest, czattagast, nem kel vele czufol-
 9. 18. kodni, Ebro 3. 4.

Egy feier lö.) E feier lö előfer Isten kegielme es ig
 galmaflaga gior, hatalma es igereti az fent Lelec I
 ten s-az ű fent igeie, es a tanitoc. Eckepen niargal
 Christus, Psalmo, 2. 45.

15. Feier louak a tanitoc, hogi tudomanioc tibra creftet
 Num: 1. arani mindé makula es feketelegnekül legyen, ne öle
 1. Cor: 3. gecze az emberi tudomannial es ferzesuel: Mec
 Tit. 1. mint az feir ruhan csak eg leg gancis meg teczie ig
 2. Cor: 6. 3. feier, vilagossag, igassag, tisztasag, héczer purgalt es
 Psa: 130. reztetarani az Iste igeie, hat eg makbé az embereb
 Psa: 12. ide né illik iay hat a kik Christust es az ő főrzesül
 19. 119. Beliallall es az ő főrzesét eg iaromba fogiatok, Pap
 2. Cor. 6. ganeyn czöngötök ostiazatock oltaroztok ciffu
 ruhak

ruhakat rantotok hatatokra mint csukok bolondok es
 farfagozoc es mint egy fenies bogarok vg tündö-
 klőtök az nep elöt föltáerről, Apo: 1. 2. 3. Ro: 3. Col: 2. 3.

Eletek is a tanitocnac lős fenies, es vilagos tükör 10
 pelda legé, lékit cifra maga hania keuelfeguel, éber
 ragafaua, tobzodafaua meg ne rutiezanak, Enged-
 gienek az Chrúsnac müt az 10 faia es erkölczü ló az
 ó vratol vár, az ki raita ül ezekis Chrústol varianac:

Az ki raita ül.) Christus ez: Kez yh.) Ez kőzies em-
 ber az Christus az ó nila es je, az je az ó hatalmas
 ki neki adatot igereti, tanacza, az nil benne a fent Le-
 lec Isten az ige, az igeret, es a fent iegők, Ezecuel,
 vitezködie, nagi mefe földön vralködie az Christus
 Psa: 12. 19. 45. 68. 93. Az ó ellenfegi fiuet ezecuel seb-
 heti: Eles tör, hegies nil az Isten befede sezeenekis
 hegiesb, es elesb. Ebr: 4. Lelkiec es hatalmasoc az
 Isten fogay fegiueri, 2. Cor: 10. minden hatalmunk
 diadalmunc, az Christus fgüerebe vannac, Ephes: 5.
 1. Tess. 4. 5. Christus ig öltözet fel, Esa: 61. Psa: 132. A
 Isten tanitoinak fegyuerek, igassag, Ig Esa: 9. 11. Az
 fegyueruel Isten faiaual vinak az hieuk, mint Tit: 1.

Corona Christus scien.) Mert ó diadalmat vót ellenfe-
 gin Az corona az bai viuas es gőzedelem hatalmat
 jegzi még teremtes elöt coronasztac az Chrúft mert
 bizonniai tutta az Attia, hogy diadalmat vezen: né
 ketfezes az Christus bai viuas, meli bizoni hog bait
 vitt sembe ment, oli bizó hogy gőzi az hieucnekis
 ezen remensgek legien az bai viuasban, Ephes: 6. 1.
 Ioan: 5. Apo: 1. 2. föltam erről.

1 Cor: 3.
 2 Tim: 2.
 3 Eph: 6.

Z ü

Ki iöue

10. 8. 9. 11. *Ki öve gőzedelmesen.)* azaz még teremtes elöt
 12. 13. 16. *bai viuas elöt* azért koronafiak meg az Christus
 Mat. 11. 28. mert minden ellenségin diadalmat vőtt eleitül fog
 ua ez vtannis diadalmat ve fen. Mert minden hatal
 adatot az Cdristusnak, földön es mennien, öröc
 ten, az Isteneg telicsege, benne lakik allat ferin
 nem csak ideig, hanem öröcke, nem vő mint eg
 niek ferint, hanem test ferint, az az valofagual
 Col. 1. 2. *Latode* hogy az peczetnek Isten irgalmaslaga decr
 toma á valtsag, es iduezites felül az Christus alt
 Eph. 1. 2 3. Ro. 8. 15. 16.

Az másik peczetet meg nita) mint az első peczet
 ten kegyelme peczeti volt, az Ielus Christus alt
 valo iduözites felő: 2. Timoth. 1. 2. Tit. 1. 2. Thimot
 2. Igaz hat peczetek, Isten irgalmaslaga, decretom
 peczeti: az mint vegezet az bűnnek az ő bűnter
 ert. Az Posgas lő Az Isten tüzes haragianak, Az
 törüennek fua, mint á feier lő Isten kegyelme
 Euangelium fua, mint Isten fabadit, iduözit, kegy
 meből fiaert. Így büntet haragiabol az bönert ez
 peczetből Isten decretomabol. Mert sem az idu
 zites, sem az buntetes nem történet, hanem Isten
 tanacza akarattia: Esa. 44. 45. Tess. 3. Hat ty fere
 czes kentek az kik az történet fekeren üttek, n
 mögatok im mi történek: Mert Psal. 46. 62. 66. Irva va
 gon hog az pushtas, haboru Isten munkai, Ladde
 sten ad kardot az sarannak az feiedelmeknek, To
 uaioknak, Esa. 54. ittis, az hadak Isten botai feizek

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Esa, 10. 14. Voltam. Apoc. 1. 2.

148.

Le vsziak egy mast) Hat nem történet az haboru, e
 getes, puztitas dulas, koborlas, ladde Isten miueli Psa
 45. Esa 4. A magarok eg mast efik, olik vagiak maga
 ket felol haz ket orozla, es farkafis mind e felol fagat-
 ja oket, de megis eg mast ezik. Isten ostora magarok
 esik ty raitarok a fok bunert, partolasert, kiraly va-
 logatasert, mint a fidokon: Es az u fent igecie v tala-
 sert ezufolasert resten valo halgatasert vagyon.
 Valakiuel azert az meg olo tor, igeto fen vago ercz
 meg ithogy Isten atta kezebe: Hat te Fuztuui v-
 ram ne niargali papan a czigan louan, ne futasd a li-
 beru arbitrimot, az eberi erot ki esel a fereneze fe-
 kerebol *A harmadik peczebol*) A fekete lo peldazza a
 mi fekete bunonket, az ordog orzagaba valo vaksa-
 gos bunonket az hamis tanitokat, papa garabantit,
 fabad akarat futalo ostiazo fel papistakat, az kik me-
 rik oftiak, a buczut mind ket felsantálnak Christus
 beli a lal eg laromba fogiak. Isten ezeket ez lelek
 meroket buczufokat meg bunteni, ezeket lelki c seg-
 uel az Isten igecie el veuefeuel, testi esseguelis meg
 bunteni, hogy meg vraltak az lelki kenieret, az iget
 az testi aiandekual, bufequel nem iol elunc tobzo-
 dunc, refegeskedunc, azert esseguel ver Az Chanix
 gorogul neg font niomo mertek, mint egi merceze,
 hat marok buza, kiuel egy ember egy nap meg cri
 Gomer Sidoul. A Denarius az vr hazahoz valo hu-
 zonot penz. A romai tezen kozel tizenhet nag hu-
 penzt a kit erdelbe lolnek mostiski nagjob ki kisseb

Amos 3.

Esa: 13 300

31. 32.

Hic. 14.

15. 24. 41.

42.

1. Reg. 19

2. Cor. 6.

A vetemibe nagy ehfeg lefeen neha az bor, bõ, neha az buza, neha az bor fûk az buza bõ, Isten azért mindenfele ehfegget nem bõzgat egyezerf. mind az olajt, bort á giümölcszet nem haggya hallegnek, ragyanak kő essence cyayanac el vesteni, mikor á buzat el vesi. Nem törtenet hat az ehfegis. Isten igaz iteleti ferint bünteti meri ű reaiok az haborut.

Ar halál sînü hiruat ló (A törven atka á kiue! meg ol az bünert minden lelek uczo barátokat papokat, éretnekeket, ert á el hiruat louon á ket cigan louan, az ō erdemeken niargalnak Rom:3.5.6.8. Gal:3.4.

Halál ōl Reya) mert a teruen ad hatalmatafatannak á halálnak hog megölheffen A lelki ehfeg vtá abün, es Istétül valo hitetlen el fakadas vtan lelki halál kő metkezik mint Adam az ilő fatul meg foztatek az, vtá meg hala valaki az ō lelki kenieretül Isté kegef, metül Christús erdemteul á hittul Isté igeietul el fakad meg kol halni öröke Io:5.6.8.10. A testi ehfeg utan meg dög halál következik mat:2.4. az ehfeg vtá halál, lefen pokol keueti az halalt ualaki lelkebe testebe, hitlenfegbe meg hal el karhozik pokolba megen, Io:3.5.6. mat:5.6.25. hat meg lasd hog hitlenfeg halala ual ehfeguel meg ne halli mert el karhozot Ioan:3.5.7. aeki nem hit el karhozot immar meg haltok a tá büñ otokbe, Ate test halli ō az az aludgek, el lelked ellien á elő kenieruel paradiciomba legen mint Christusák addig mig fel tamach mert ha az tomlóchbe pokolba lefen lelked teste el karhozot 1. Pet:3. Iste hatalma azért ez hog feguer miatt eilig miat dög

halállal

Eze:4:9.

Eph:2.
Cor:2.

halállal fene uadak miatt ackar mi halálal meg hal, *Ezecl: 4.*
 Isten ate bűnedert ölet meg Rom:8. Hier:7. 14. 15: min *6. 9. 14.*
 den fele ostort egbolhas cipefig semiógig Isté böcha *Amos 3.*
 thia za karuallast Toluailast betegfeget puztetast se- *Soph: :*
 mi bűntetes nincz kit Isten nem mieltet. *Amos 3.* *Fsa: 45. 54*

M A S O D: CONTIO

cap: 6.

Pjal: 46

66.

Iobi: 12.

Deut: 28.

1. **H**og meg nyta az ő tődik pechetet á Barã
 latam az oltaralat azoknak lelkeket á kik
 meg öletetek á Istennek igeierit es az vallas
 teuõ igaz bizonsag tetelet acki nalok uala
 es tenek a baranrol
2. Kialtanak uala é lelkek nag fel sroual es ezt
 mongak uala ô te bent es igaz mōdo despo-
 ta, az az hatalmas vr, meddig leben ez hog
 meg tōruent nem tez es tōruen berint boz
 zut né allaz ami verinkert azokon á gono-
 zokon á kik á felden lakoznak
3. Adattatanak azert (ê sō viã) mindélelekre
 tudoklō feier ruhak es il sō mōdatek ū ne
 kicik, hog csak eg keues ideig vezteksegbe
 nugonnanak á miglê samok be telliesedne
 ick a solga tarsoknakis, es á keresétié attiok
 fiajnakis samok, áckik iōuendōbe s̄inte

151 A SZENT IANOS
vgy mint azoc az Lelkek az kik az oltar
alat valanak.

Sommaia

1. Az hiuek Lelkei ilapattiat iria meg az iteletig az sejt
halalal vtan, hol vadnac, s-mie miel nec.
2. Miert kel meg az Lelkek nec varakoznic, eg keue, s-
u-
u-
u-

Magyarazat.

1. Az oltaralat It azt bizonyitia hogy az hiuecnek
halaloc hogy mint az mefarbakre valo iuboc, hogy
Pfal. 34.
Rome. 3.
1. Cor. 4.
Isten mint koroftelo Ianost, az hitlen harag edeni
uel az hiueket oleti, vagattia, Matt: 24. Nem tortent
hanem Isten tanacza, hogy mint Abelt, a propheta
kat, Apostolokat, sok iabor tanitokat az Isten meg
oleti, Meg oleti penig Isten Az o hatarocba, abba az
oraba ackit Isten nekic vegezet hog meg hallianak
mint Job: 13, 14, Acto: 13, Ianos be tolte futasat, s-meg
hala, sent Palis, 2, Timot: 3, 4. Immar en meg aldozta
tom, meg olettetem, mert futasodat, az az tanitasomba
valo hiuatalomat be toltetetem.

Az oltaralat.) Mondhattiak vala: Ha az kit Isten
meg olet amaz halal finu el hiruat halalual s-azoc
a kiket meg olpokolba mennek vttanna iar a pokol
Hat az hiuek az kie Isten akarattjabol, es io kedue
bol tanaczabol meg olettetnek hat azokis el vesne
ke? Ig sol. nem: A harag edeni azert veznek el, men
halal finu hiruat louon ulnek, az az hitlenek, harag
edeni, meg holtak a bunbe, Papa hitit, emberi erde
met, miset, emberi tudomant es ferzeft, hittek Eze

Prover. 3.
Ebreo. 13.

hogy nem hittek hitlenlegbe az bumbé holtak meg
 el karhozna. Io. 3. 7. 8. De az hiuek hittek, meg iga-
 zultak, az az hitbe, fent eletbe, az tudomány mellet
 holtak meg, azért elnek. Ha testeiket meg öltek, lé-
 keket meg nem ölhettek, mint a Christusnak a ki te-
 stbe hala, lelekbe ele. 1. Pe. 3. Apoc. 1. 2. 3. Szoltam erről
 Az oltar mint Ebr. 6. 9. Apoc. 7. 8. Irua vagy on, az Ie-
 sus Christus testebe lóit aldozatnak erdeme, az örök
 bodogfagnak a Salomon templomanak kőzép tor-
 nacza, az az masodik gradicza a dűczőségnek mint
 2. Cor. 5. Ittis Christusual vagyunk, az ő oltara alát-
 ha meg halunk közelb megyünk, Harmadik gradicz-
 ha fel tamadunk, testestül lölköstül a diczőségbe le-
 fűnk mikor fűnrül fűnre meg lattiuk az Istent, mert
 az örök élet Istének fűnről fűnre valo latafa acki le-
 fűn a fel tamadas vran, 1. Cor. 13. Hazudnak a Corne-
 e Doctorok, a kik az löiköket az itelet elöt mindgia-
 rast be vizik az eletre, mert nem ertik mi legyen az
 örök élet. Paradiczomnak niugodalomnak hya a z i-
 ras ezt az oltar alliat. Mert Christus markaba keze-
 be tartatunk mind itt, mind a Paradiczomba, ő fel ta-
 mazt a Credo fűrint, az vta be vifén az eletre, mint
 1. Ioan. 3. mongya. Hat hazudnak az purgatoriomos
 Romayak hogy kinzodnak az hiuek lelkey, Latode
 hogy niugoznak örűlnék es vigadnak: mint Lazar
 Abraham kebelebe Luc: 16. Az hitlenek lelkei mint
 az hitlen gazdage, götrődnek, tömlöczbe vannak, 1.
 Pet. 1. nem arthat az testi halal, az hiuek le'kenek, főt
 fabadulas, nierefig ű nekik mert az romlo test töm-

Mat: 6. 10

Luc: 12. 21.

Ioa: 6. 10.

14. 15. 17.

Phil: 2. 3.

Mat: 18. 28

Ioan: 17.

Iloa: 6.

Co: 1. 2. 3.

ITes: 4: 5.

1 Cor: 15.

lőczebül, ennek rufagatol meg menekednek. Hat mint fent Pal kiuenta az testbül valo, el valaffat, kel kiuanni az hiueknek halalokat, mert iob holtok, ez földön valo vesfedefeknél. Phil. 1. Eccli. 40. Ig keuantak az fentek halalokat.

1. Pet. 2. 3. Az Isten bauaert) az az: Isten nem vgy mint orpo
 1. Cor. 4. kat, toluaiokata az ő gonoffagokert őlette meg az fē
 11. teket, hanem az Isten igeie predicallasaert, hogy I-
 ften bauauual feddettek ez vilagot, mint Istrasak, fēfi-
 tettek rontottak ē vilagot, ellene tamattak ez vilag-
 nak gūlöltek ez vilagot, ez vilagit ā Satanis mint el-
 Eze. 3. 34 lenfegit gūlölte reaiok tamadot meg ōlte ōket, Mat.
 Eph. 5. 6. 5. 10. 12. 16. Ioan. 12. 14. 15. 16.
 Gal. 3. 5. 6

Es az bizonsagert) az az bizonsagot töttek hogy ez vilagban hamisslag, ez vilagi dūczőfge ganciból czefefge tudomania es főrfefebün, bolondfag, vas- res czalardfag, karhozat, méreg, semmi io nincz benne, minden io csak Istenrül ā Christufert csak Isten

Esa. 29. oka iduőfegūnknek, csak az Istene io, az éber mind
 40. 59. bün, nem kell tanitani, unint es okadaft, dugua, nem io
 Ac. 5. 45. az ostia, oltar, mert papa ferzefe, papa gancia, el kel
 Ro. 3. 4. 6. vezni annak ammit Isten nem plantalt, polyua, nem
 11. io. Hogy foltak, igazat montak nem haioztak, az i
 Matt. 15. gaz mondaert törőrtbe az feiek, mert ammi ez vil-
 25. gnak ellenfege gūloli. Apok. 1. 2. foltam erről Ro
 Hie. 23. man. 5. 8.

Psa. 116. Kialinak vala fel Boual) hat nem aluznak az lölkök
 2. Cor. 4. nem

nem sembe valnak, mint a mehecz, az nemak hanē
 vigaznak, örülnek, folnak, samnak testöket hog a
 földbe alusik, kerik az Istent hogy bossfut allion er-
 tek, es törüen ferint meg büntelle a Satant, az papa-
 hoher folgait, hamis kiraliokat, Czafarokat, vrakat,
 az kik az igaz tudomaniert haborgattak, az hiueket,
 mint reank dühüttek ezert, hogy a pape ostiaia, mise
 lelke fű baluardia ellen folonk, az Istennel ha elunk
 kergetnek, ki üznek iosagokból. Ha papaual olta-
 raual elönk, ostiazunk hort ad Mihal vramnak es Pe-
 ter vramnak, Istuan fraternek, Az ördöget oltalmaz
 za, az Istent giülöli Effeleken bozzuat allia az Istē
 Ha Christus mongya hogy bossfut ne allunk, azo-
 kert az kik kergetnek: kóniörögiünk, miert hog az
 lelkek bossfu allast kernek? Felelet. Mi reank nezue,
 miert hogy miis bünöfök vagyunk, Isten miltan o-
 storoz, paranczollia hogy mi bossfut ne allunk ha-
 nem Istenre hagyjuk, Matt. 5. Esa: 45. Ro. 12. 14. A
 menybe Isten teremtet allati testek lelkek Istene, I-
 sten kerget minket ő általok, Isten ostori raytunk,
 Ennieből gonost nekik ne mongyunk. sör iot mon-
 giunk az gonosfsauokert, mert Isten hoheri Nam
 meg az Angyal sem mert az Satannak gonost mon-
 dani. Iudæ 1. Zach: 3. De a menybe Istent nezzük ő-
 tot fogtuk biroua, ű rea hattuk, Az bossfu allast, bez-
 zeg Istē tartozik vele hog meg itellie es büntese. Ne
 zue az ő magok bünet gonosfsagat, hēnek akik nē I-
 stene, ezert ez ördögeiert, nē künörögünk hanē in-
 kab hog Istē el vesselle, a bünt, a gonost. 1. Io. 5. a kit

halálra vet, senki azért nem imátkozik, ig érez azért mindenütt az irást. Hamis ez hogy az tőökert köniürgünk az meg nem tőökert, mert az mongya, az ellenségekert ackik haborgarnak gonozért, ne tég gonost. Ha tū ver fopok, vér onto höherek a fētek veregett el kel vezetek, mert draga áfentek halála. Psa. 34, 35, 116.

Feir ruhac) A f-ier ruha Christus igassaganak, fēnt
 1. Cori. 3. fegenek, es az órómnak, bekefegnek öregbúlese, es
 4. 13. 15. menekedese, mert az itelet napig mind a testbe, mind
 a lelekbe Paradietzombais neukedünk, az Isten iofa
 Matt. 13. giba. Rom. 1. 3. 8. Eph. 1. 3. 4. 2. Cor. 2. Ebr. 3. 5. 6. Mint az
 kis mustar mag neukedik ferfiak az itelet napjan
 lesünk. Hath nem fűkfeg miseuel hazug Purgatori-
 omual alamisnaual álelek, hanem az Christus vere
 mossa es tistogattia, főrözti meg az ő bűnök ből: Az
 Christus igassága az mi ruhank, lt csak also köntös
 2. Cori. 5. ing, ref ferint vagion, mezetelesegünket fedi be. De
 1. Cor. 13. mikoron fel tamadunk ackor hit nélkül nē hűttal
 15. tal hanem Isten ű maga tőkelleres felső köntöst, az
 az artatlanfagot, bölczeséget, igassagot, bodogfagot
 ad reank, ha mezitelen tarvariuk, hitlenek nē lesünk
 hanem az also köntöset a Christusnak, az az, az ő i-
 gassaganak első sengeit rez ferint valo iofagat felől
 tőzzük hittel es az mi rut bűneinket, mezite élegün-
 ket, mert az eset vtan az ő köntöset, képet, iofagit le-
 vona rulónk, ha ismeg ezt az Isten köntöset, fel vez-
 zük, vgy elünk. Apo. 1. 2. 3. vide,

Niugoggyanak) hat nem gütrűdnék, nem kernek,
 miset, alamisnat, lelek valczagot, mint az barátok ha

zuttak: Czag egy szem pillantas az hiuek nyomoru-
saga, ha finite hat ezer estend eig feuednekis. Miert?
mert el mulik, es örökke valo diczöleg követi, az eg
sempillantasiig valo haborut :2. Cor. 4. Ioan. 16.

Be telnek) az az addig meg nem itelem ez vilagon
bössfut sem alhatok, mig a valasztottak fama be nem
telik, kik sokan még csak ez vilagra sem sülettek: e-
zeknek neueket az első könben fel irtam, hat meg
kell varnom hogy sülessenek: hat nem ty crettetek
harag edeni, hitlen tolvaiok, baluaniozo misefek,
tartia Isten ez vilagon hanem csak az valasztotta-
kert. Hat ha be kell telni az ő samoknak, samok va-
gon az valasztottaknak, hat ha meg öletnek Isté öle-
ti meg, legyen aldott az ő neue. Miert öletia z fente
ket a latrokkal: hogy meg mutassa hog ez vilagnak
ellensegi. fidalmi, mosleki, mesarfekre tartatot iu-
hok, hogy Istennek az hitlenek büntetese re nagj ob
igailaga legen, es az hiuek düczölegét eleb vihesse
meg bizonyicza hogy Christus tagay az feiet Chri-
stusf meg ölte, az tagoknakis az feiet kell követni,
Rom 6.8. Ioan. 16.

Luc. 12

Mat. 10.

13.

Io. 6.8 10.

1. Cor. 4.

Act 14.

Ebr. 6. 11.

12. 13.

2. Tim. 1.

23.

Ioan. 4. 12

16:

Matth. 5.

10. 12. 16.

HARMAD CONCIO

Capit. 6.

1. **M**Inek vtanna meg nijta a baran az ha
todik peczetet, ime latam ezt hogy
nagy föld indulas lön, es az nap ollian feke
te lön, mint az fekete sörböl czinalt lak es

187

az Giaz ruha, es az holdis olliána lón mint
 a veer. Az gének az ó czillagies le esenek
 es hullanak az földre, Szinte vgy mint az
 füge fa az ki nagy fuuo felrül meg indeta-
 tik es el hannia az ó bünboiat (es fergese-
 rőtlen gyümölcszet.

2. Az egis viša, es hatra mozditatek, (es be-
 tétetek) mint az be vont es be šarattatot
 kőnueczke: minden hegy es tenger šigete
 az ó heliekből ki mozditanak, es az föld-
 nek kirali es nagysagos vrainj, es gazdagi
 földnek hadnagi, hatalmas nepei, minden
 šolga es rab, es parazt minden šabados ne-
 mesek el reitek ünön magokat az barlan-
 gokba, es az hegieknek meg hafadot kűšik
 laiban es ezt mongyak vala mind ezek (ó
 kiraliok, fű nepek, nemesek, es paraztok) a
 nagy hegyeknek es az kűšik laknak, effe-
 tek es šagaggatok mi reäk, es reyczetek el
 miket ānak az Istének haragos orcaia e-
 löl, a ki az itelő šekbe ül, s amaz barānak is
 a Chrűšnak haragia elöt reiczetek el mett
 eliöt a barā haraganak nag meg itelő na-
 pia,

Esa. 2.

Ose. 10.

Luc. 23.

pia, s-valliõ ki alhat meg é barāharagia elõt? 158.

Sommaia.

1. Iria meg itt az embereknek lelki büntete seket. A Chri-
stus igeiének, es meretiének meg homalio sodasat.
2. Az Ania s̄ent egy haz ver ontasat, az nap fenie el vesse
se vtan.
3. Az harag edeninek rettenetes iede seket es büntete seket
iria meg.

Magyarazat.

Hatodpeczet) it azt mongya meg minemü nagy
haboru es veses tamad mind a religioba az kerest-
tienek közöt, az hit dolgaba, s-mind az külsõ testi do-
logban, mihelt ez Isten igeie kergetterik, es az hi-
uek õlettetnek kik testbe niugoznak a porba, lelkek
nel Istennel: Lõnföld indulas) Iegezi ez vilag meg
haborodasat a tudomanba, a fok papak eretnekek e-
berifütõl gondolt czalard tudoman tanitok miat, kik
fok hitet, fok emberi ferzest, sektakat, partos tanito-
kat hoznak, el tauoznak az irastul, es az Isté sauatul,
1. Tim. 4.5. Ezeket mind az Satan indittia fel, ezekis
nē tûrhetnek, hanē az Isten decretomabol iõnek ki.

Matt. 24.
Psal. 46.
63. 93.
2. Tim. 1.
2. 4.
1. Pet. 2.
Iud. 1.

A nap seket) oda fel meg ielente hogy az fenies
nap az Iesus Christus, ki az õ vilagaua igassagaua,
s̄ent lelkeuel es igeieuel ü meg vilagositya az Valaz
tottakat. Immit az nap a setet holdot, elõzer csak
alig vyul meg az hold, vegre finte megh telik:
Igy az valaztottakis lassan lassan viulnak, vegre
finte

2. Cor. 3.
Ro. 1.3 6.

159. **Ísítte meg telnek.** 1. Cor. 9. 13. Eph. 4. 5. 6. Tit. 2. 3. Christus meg tisztítja az ő jegyefet.

De ioy) El vez az nap fenie, az az, az Iesus Christus erdemet meg feketitik à mife, bõ y tós aldozo papas erdemefek, mert Peterbe, Palba, mifebe biznak es az ő erdemekbe. El rontiak Isten keg yelmet, az igeret, az hitet semmie refik, ha fontalanna vetik Christus halalat, à mife es à törü czelekedetbõl valo erdemefek az kik ezek által akarnak üdüözülni, Az Isten tista igeiet à fent irast, à fét jegyeketis meg feketitik az emberi tudomannial, ferzessel, hogy õfue õgítik az feteifeget, bünt, az emberét az Istenéuel mint imez ostiafok, oltaros baluan y oltalmazo Papa maymay. Az hamis magyarazok azkik az ő erdemekre vonzak mint egy varga, kezuel, fogyak az irast, mind az fok eremek az Stancaristas, kik csak embersegebe valliak Christus közbe iaronak, à Sabelius maradeki, Seruetus poronty, kik tagaggyak az fent Haromsagot, Arrius, Fotimus, kik à Christus Istenfeget tagaggyak ezek feketitik megh az irast, kik iras kiuól erettnek irast, iras ellen magyaraznak, Az hipocritas gonoz eletü keuól tanítok, ciffiak, éber ragok, kik femben fepet folnak, hat meg é elarulnak, iregiek mint órdóg magath fel magasztallia mindent alaz. Effele kettós fauokis feketitik az napot. Nieluel iok, czelekedettel órdógók. Iay hat az ostias fenteknek, kiknek fep az Papae, ru: az Christus fe: fabad io az Papat, nem io nem fabad az Christusfe, az kenier, az kiuel elt Christus es az Apostolok, az

Köszönettel pogaczat vgyan azymusnak mongya,
mindenkor kiülenti. De mikor csak kenierét mőd
mint Pal. 1. Cor. 10. 11. Act. 2. Bizon nem poga cza az
vagy ostia, noha sok helyen föl arrol: az kenier min
den testi eletet iegez, de az vaczoraban nem Az hu
sueti barant pogaczaua! ötte mint arnikat, de nem
mongja hogy az vaczoratis aual ötte. Mert ha a Sta-
ray ostia keniere es ostiaia volt volna Bizon ha az
lébe martotta volna othmaratt, vgian ot el oluat vol-
na, Iudasnak nem adhatta volna az martotkenieret.
Ioan. 13.

Matt. 26.

Luce 22.

Fekete Sak) Sakos, Trükinos, az az, fekete főr sak
vagy iaz ruha, vagy mikent az ki meg hal, meg ölik
Eiazolliak, sir attiak Igy ti papák, fel papák, emberi er
désutok, ostiafok, mint Füztoni Georg, Kiigen bölez
magaba, de nem iü ki az fézzebül disputalni, minden
tudatlan ünala, csak ü tudós. A Christus hoheri hat
az hamis tanitok es eretnekekis az Christusnak,
mint a Sidok, Pilatus, Annas, Caiphas, meg ölek Mat
27. Act. 2. 3. 4.

Az hold vérré lön) Az hold az Christus jegiese az
kereztieni gülekezet mihelt az napnak fogiatkoza-
sa leßen meg feketül, ottan az holdis meg feketül,
vét ontással büntettetik, sok kergetese es haborusa-
ga leßen: de mint a nap fenie nem magaba véf el ha
nem csak az emberek seme elöt. Ig az Christus fé-
nie nem magaba véf el hanem csak az embereken,
mint 2. Cor. 3. 4. A Satan vakitia meg a nepeket, hog
Christus feniessege reaiok ne hasson. Hat nem véf

Bb

az nap

el az nap fenie, mert bizónnial higgyetek hog mint az leieknek mind az testnek örök vefedelme lefen, mihelt az Isten kegyelmébül ki esik: mihelt a Christus feir ruhaia vala le vonatik.

A Czillagok le hullanak az égbül) az az, miért hogy a Christus erdeme igasága, fent igéie, ferzese fenit es vilagataz emberi erdem tudoman mise, es ferzes Buczu el vése, az hold az igaz anya fent egy haz, verbe keueredek, az éggből, az az, az ania fentéghazba az menie tudomantol el fakadanak, el allanak a tanitok, amaz beresek, rest tanitok kik el hagyak vezni a Christus féniet, nem vigyazanak féluen az haburutol: Antichristus papa es a poganok hitire allanak, el fakadanak Christustul, nem maradnak meg vigig az hitbe, es tudomanba, küziklan eset magok, az haborusag hefige meg afalta űket. Matr. 13.

Mint a fige) az az mikent az fige farul a ki ferges gyümölcs vagy meg veset virag noha fepnek es eretnek tecczik mint az alma es filua: de ha meg feged rakua fereguel, ha fel fu mind le hullnak az farul. Igy az fige es io fa az Christus, az ű teste az anya fent egy haz: Valakik Iudas lelkü, keuel, hitelen, ember rago, arulo, fertelmes eletü tanitok, le hullanak az az, el fakadanak Christustul a hypokritak czalard keresztényenek az haborusag ellen le hullonak az farul el vesnek mint az ferges fügek es almak.

Ha valami eretneklég támad, ottan béle kapnak,
mint az difnok az mollektá.

Az eg el mene) az az, mikent az czillagokat az
io-tanifokat Isten ki véfű az ania fentegy hazból,
mint az Apostolokat az hamis hypokritak el hay-
lanak, es el fakadanak a Christustól, az hamis tuda-
mant mint eb okadaft be fiak, el fogianak az igaz ta-
netok: ottan be zarodik az eg az az az Istennek
igete prädicalafa meg finik, az Prophetak es Apo-
stolok irafa be zarua all; nem prädikalliak, pad alat
heuer az Biblia: csak az missal, breuiar, az Antichri-
stus fűstös fetet hamis tudomania hirdettetik: mint
az nap es czillagok holdnak fenie el véfűcñ, az em-
berek tül, az fetit felho miat, be zarodik az fetet ciel
felhöval: így az Papa Antichristus fűstös fetet tuda-
mania miat be zarodik az igaz tudomany, az Biblia
az föld ala megyen: mint az napeyel, semmi igaz er-
telem ninczen az anya fenteg hazba, mint az Papak
el véfűtek az nap feniet az Apostolok halala vtan: ver
be keuerék a fegin tanitokot, es keresztieneket, fel-
mezarlak űket: ez vtan semmi hire, tifressége nem
vala az Christusnak csak mint az vakok a papa dö-
gibe heuertünk es búzhöttünk.

2. Pet. 2.

Iudae 1.

Matt. 24.

25.

1. Tim. 1.

2. Tim. 2.

3. 4.

Mindé beg es teger) Mikét a tefsi nap fenie iege az had-
nak változafnak, a fejedelmek es orfagok közöt,

predikallia: Halalt éfféget fegyuert, Igaz lelki nap
fénie, a Christus vilaga el vesese a sok papok, bar-
tok es hamis eretnekek miat oka, es iele az hegyek,
az az orfagok kiraliok feiedelmek változafanak.

A Kiraliok, *vrag, gazdagok*) az az, Meg veri el vesiti
Isten az feiedelmeket, gazdagokat, varas eleit, gond-
viselőyt, hadnagokat, nemeleket, katonakat, folga-
kat, Parasztokot is valakik az Iesus Christusnak fanit
el hattak vezni, nem otalmaztak a Christus fenit, i-
gassagat igaz tudomaniat, az eretnek lelki testi para-
znaknak papanak, erseknek, püspököknek, barátok-
nak partiokat fogtak. A sok baluaniozo Franczus pa-
pokot, tudomaniokba birodalmokba hagyjak ordi-
tani, meg nem büntetik az eretnekeket mint az A-
chab, az Israel kiraly czelekedének az Iudanakis bi-
tlen kiraly, mint Achaz, Sedechias, es a többi, kiket I-
sten el vezte, őket okaert, hogy az bünt, baluanio-
zast, az eretnekeket meg nem büntettek, partiak fog-
tak az latroknak, azoknak ottan meg kegielmeztek,
meg nem büntettek az bünert. Masik haborgattak
az Isten igeiet, ölték, kénzottak az igaz prophetak,
Tiis vcr onto papa garabáti, baluaniozo feiedelmek,
olta'mazzatok az ördögöt, rontiatok az Isten, ker-
geritek az igaz tanitokat, a papa latrit, nema ebeyt,
lelki testi paraznait, töltitek semmit az igaz tanito-
knak nem attok, söt kergetitek az igaz tudomaniert
de nay ti nektek: Ty nemes vrain, hadnagok,
katonak, kik kesek vattok vratok kedueiert Christo-
fra tamadni, az igaz tanitokat ölytek dülliatok, a fe-
gin ke

2. Reg. 17.
23. 25.

Pf 50. 53.

gin keresztieneket. Laddé azt mongya az iras, kato-
na vram hogy Isten az te feiedelmednel eggiüt el
vést. Czokolgassatok hat a Christus feiedelmek, ne
legyetek aruloy Christusnak, mert el véstek.

El reytik magokat a barlangokba) Örömezt el futnanak
el bunanak az itelet napian az hamis feiedelmek es
vrak, Isten elöt, de az Isten nem böczattia el őket ha-
nem el vésti. Soha senki Istennek haragia elöt el né
buhatik: Ty kazdaghytetlenek, baluaniozo neme-
sek, hitelen agarazo niulafó katonak, réfeges tolua-
jok, sok bordélba lakó papok halliatok es erczetek
est, hogy soha el nem megy vele, hanem Isten az i-
telet napiannis meg büntet az bünéit. Hat teryiki es
haddel az gonosflagot, míg Isten hy es vonzon, ne
vezz a bünbe, az Bal papiainak ne fogd partiat.

Reyzetek el) az az, Bar testi halalual halliunk meg
inkab, es az hegy alatt roshaggyunk a teremtet allat
öllian es kénozzon, est könyebben el fénuaggiuk
de az Isten ne büntessen, mert öröke valo az ő hara-
gia a harag edenin: Egy oraig valo haragia bün-
tese a barannak nagy ob ez vilagon valo minden fe-
le testi bünnel, lattiatok ty harag edeny hirlen vrak,
nektek föl katonak az iras, baluaniozok. Nem testi
halalual öl meg az Isten, acki csak alom, es vgian ke-
uannad a st. Esa. 2. Ose. 10. Lu. 23. De Isten öröke va-
lo kinnal öl meg, vide Apoc. 9. Ha senki meg nem al-
hattia haragos büntete sőt az Istennek hat mit he-
uertek a bünbe, mit bíftok a misebe, az ti dög bűdös
erdemetekben, ha senki el nem reythet, meg nem

Apoc. 9.

menthet Isten haragia előtt. A kiraly az mise, papa, Czaſar, barat, kuklaia soha meg, nem menthet sem el nem reythet Isten haragia előtt, bar a barlangba az misebe holt ſenteknek ne bizzal, ſe az hegyekben, az

Pſal. 19.

az, az ſenteknek, mert soha Isten haragia előtt el nem reytezhetnek meg sem menthetnek. *Pſ. 116. 147.*

2. Cori. 3.

Soha el sem futhacz es el nem reytezhetel az itelet

4. 5.

napian az Isten előtt: Az Isten Angyali ki kereshnek

Exo. 33.

minden heliekrül, es az baran Christus eleybe hord-

Matt. 25.

nak: *Mate. 24.*

1. Theſſ.

4. 7.

1. Cor. 15.

C A P U T V I I.

Elő Contio.

1.

Z LATASOK V.

ten latek négy Angyalokat

az kik az földnek négy ſeg-

lejin alnak vala, es az föld-

nek neg felül ſuo ſeleyttar

tyak vala, hogy ne ſuna az ſel ez földön, ſe

az tengeren, es ſemmi fára ne ſuna.

2.

Laték pedig mas Angyal is, acki felü

vala a nap kelet felül, ackinel az elő Isten-

nek peczéti vala: I-nag ſen ſoual kialta ez

Angyalamaz nieg Angyalóknak, a kiknek

adot vala (ez hatalom) hogy arczának az

földnek, es az tengernek? S-monda e mas

Angyal

Angyal (é negynek) Ne arczatok adeig se a földnek, se a tengernek, se a faknak; mig né mij meg iegyezzük es peczetelliük az ű hō lokokon az mi Istenünknek az ű folgait.

3. Hallam penig az meg peczeteletteknek az ű űauokot, es valanak az megh belliegg zettek es peczeteltettek űaz negyuen negy ezeren, de az Iűrael fiaij nemzetiből valok valanak ezek.

4. Az I V D A nemzetiből tizenket ezeren valanak meg peczeteltettek: Az R V B E N nemzetiből is tizenket ezeren peczeteltettek: Az G A D nemzetiből tizenket ezeren peczeteltettek. Az A S E R nemzetiből tizenket ezeren peczeteltettek. Az N E P H T A L I M nemzetiből is tizenket ezeren peczeteltettek. Az M A N A S S E nemzetiből is tizenket ezeren valanak az meg peczeteltettek. Az L E V I nemzetiből is tizenket ezeren az meg peczeteltettek. Az I S A C H A R nemzetiből is tizenket ezeren az meg peczeteltettek. Az Z A B V L O N nemzetiből is tizenket ezeren valanak peczeteltettek.

A Ioseph

A I O Z E P H nemzetiből is tizenket ezere
peczeteltettek. A B E N I A M I N nemzeti
ből is tizenket ezere vannak az el pe-
czeteltettek.

Sommaia

1. Az Isten selenek es fausának meg fogása az Satan, es az ű tagjai mint Isten ostora.
2. De az Angyal az Christus az ű Bent lelkeuel mind ezt forgodik hogy elpeczetellie es foglallia az életre az valasztottakat: soha a Satan az ű merges scorpio termizeiü eretnek papia barátij n. m. arthatnak a hiueknek.
3. Az valasztottak: sima az Sidok közöttü meny legien.

Magyarazat.

Ezek után) mondhattiak vala: ha az nap fenie el ve bet az egis be záródott meg fűnt az Istennek igie trombitalása es predicalása, mint ördög gégé löttek le hullottak az figefarul az ferges Iudas Iólki tanitok a ki Christust elarula. Hat vgyan senki nem üdüzüléhat mind el kelle vezni e vilagnak? Felel s-meg mongya mi oka az napnak Christus feniének tudomanianak el veséfcének: es kiknek arthat az o rapfenie el veséfe, csak az harag edeninek, a kik veséfelemre kesítettek R. om. 9. Iud. i. I. Pet. 2 4.

Ioan. 6. 8.

10. 17.

Negy Angyalok) Ez negy angyalok ez világ ferint valo pokolbely ördögök eretnekek, Antichristus, papa papia, az hitetlen papista feiedelmek, vrak nemesek mint ide fel monda ismeg Psa. 2. Act. 23. 4.

Kik

Kik fel tamattak es tamadnak az Iesus Christus ell^o
 es mind az Isten kertebe az Satan, Euatul es Adam-
 tul az Isten kegyelmet bölczeseger, fent igeiet, len-
 gedező io felit el foga, es el foga az ű egeit es felit,
 az ű lelkek kenierit es eletit meg foyta, es öle öket.
 Gen. 3. 2. Cor. 11. 1. Timot. 2. Rom. 5. Igy mostis a Sa-
 tan a mi lelkünk eltető felit, az Isten kegyelmet, az
 Chrüs erdemit, a fent lelek vigasztalafat, tanitafat es
 vilagositafat el fogia mi tölünk, Ezek ezatornaiat a
 kik által reank folna, es fűna az a lelki felik az Istē
 igeie, ferzese papa az Antichristus által el fogia mi
 nölünk meg foit, mint ackinek fiait orrat be fogiak
 nem hannak lehelletet venni, hogy sebē. ne mehes-
 sen, se kine iō hessen s-meg hal. Igy az henger papi-
 sta papok elfogyak a lelek lelket, es felet, meg foy-
 ciak mint egy akazto hoherék a mi lelkünket, Meg-
 tiltotta papa a feiedelem, hogy sohul ne prædikallia-
 nak igazan hanem miszezenek, papai, barat hazugsa-
 got rakogyanak. Iay tinektek hoher papok, es hit-
 len feiedelmek, azkik az Istē varafatul az elő ezator-
 nabol el fogiatok, roz papa ezatornait czinaltok, ki-
 be nincz viz, elő iduóllég, el hafadoztrak, semmi űd-
 uóllég a missebe, orgonalasha, bűmbölesbe, buezuba
 hüytbe nincz. Hie. 24. Esa. 4. 12. 24. 55. Be dugtatok
 az elő forrast, a kut feiet, nem haggyatok folni az I-
 sten varafara, de iay tinektek, kik a papa ostiaiaert, I-
 sten igeie hírderisert ki tekeztitek iosagtokbol. Psa.
 46. Ioann. 2. 7.

Tertia sz. (selet) az az, nem haggak Istennek ige-
 iet

Roma. 15. Iet hirdetni. Hat ördögök, ördög ho heri azok, kik by
 18. tot zarnak, akadalt vernek Isten igeie tanitafanak, ta
 2. *Theff.* ű miattok nem futhat az Isten igeie. Szel az Isten i-
 3. 4. geie, mert mint az fep lengedező fel, elteti hiuefiti
 az embert, kőniebiti, tisztetia a poliuat, port az buza
 kőzzul, ig a tanitok Isten igeie forolapattiaual el há
 niak, ki zoriak az emberi tudomant, ferzet az igitie,
 2. *Cori.* 6. es forzesse kőzzul, f-meg egetik: Matt 3. 15. 23. Hiar,
 23. Esa. 64. Pfal. 1. Hat hituan ezeplők vattok uo allia
 fentek, oltarozok, hogy a papa porat, polyuariat a
 tista buza kőzöt haggiatok ki nem foriatok, rofta
 liatok, es főpritek. de mint amaz korfoba ű ű baba
 nak fayatokba, es holnotok allat nagy darabon va
 gion, azala vonzon az földre, nem repalhettek. mint
 iofafok a Christusra, es ű rai a ennetek, ne ragodua
 tok mint eg dögön az papa ferzefen, az ki dög ga
 ney Pf. 3. Esa. 59. 64. 65. Szaz bor, püspökleg, gar gian
 3. *Cori.* 3. 4. fag, a fok adomany hazuttat: fatiol vagy on femeto
Matt. 9. 15 ken, nemak es vakok vattok, fel azert, mert mint az
 23. fep harmatos effo az kertet ekefiti, az kerbe netely
 az fueket fok kőlomb kőlomb fele fuekuek: ig az Ife
 le! ke az felet az Isten kegyelme Chrüs érdeme har
 matiaual fel ekefitik, fok kőlomb kőlomb iofagal fü
 uel illattal, fok fele iofagull az kerestien embert.
 Cant. 5. 2. *Cor.* 2. *Se az földet*) az az, az föld ne ernek
 ne predikallianak se tenget figetibe valo nepeknek
 se az faknak, az az se az főnepeknek.

Luték mas Angyal) A Iesus Chrüs es az angial, a
 ki a Satan birodalmát el rontia, meg foggia kőtozi
 fogua

logua vifsi, mint erős fegyvered, ki üzi az ő hazából
 nap kelet felül. *Nap kelet felől jöve fel) az az Isten*
 az ő megvilágosító kegyelméből es szerelméből bo-
 ezata ez világra nap kelet felül: Mére az nap el niu-
 gotvala, az az Isten kepetül az emberek meg foztat-
 tak vala, verkezének, es az vetekert meg holtak vala
 Isten esmereti, bölcsesége, mint egy fetet eiel töm-
 lőczbe, az nap el nyugouafa vtan, is az Satan orfaga
 ba vaklágaba valának az nepek, a tömlőczbe az bün-
 slaz rlatattanae, semmi fel nem iri vala. De világof-
 sag jóve ez világra, ez az embereknek lön eleztő-
 iök, es meg igazetoiök. Ioan. 1. 5. 8. 9. 12. 1. Cor. 1. Efa.
 9. 11 60.

Matt. 12
Eph 4.
Pfal. 68.
Ioan 8. 9.
12. 16.
Rm 3. 4.
6. 7. 8. 1.
Gal. 3. 4.
Eph. 2 3-4
Titum 3.
Col. 1. 2.

*Elő Isten peczetei vala) Mert az Christus Istennek al-
 lat fentt valo kepe, ki meoezet peczetei, ezt az Atria*
 meg peczetelette az ő fiat, az az fülte örökke, es az
 ő igaz esmeretit Christusnak atta. lelkit, tellesigít I-
 sten segenek Christusba lakoztattia, hogy mindent
 Christus által miellien. Sönki az Atria nem esmerhe-
 ti, az az igaz, fent elő, nem lehet az Iesus Christus-
 nélkül, fenki az Atriahoz nem mehet Christusnelkű,
 az Christus vt, ay to: az Atriahoz: Christus az valo i-
 gaz az kiert, üduözül, ő az elet, az kiert adatik az ő-
 rök elet, az az, az Istennek fűirül fűire valo latafa.

Ioan. 1. 6.
Col. 1.
Ebr. 1.
Io. 10. 14.
Matt. 11.
12. 16.
Ioan. 17.
1. Ioan. 3.
1. Cor. 1 2
3
Colo: 2 3
Eph. 1.

*Christusnak az Isten p: czetei) az az, minden el vege-
 zet akarattianak, tanac zanak tarhaza, ladafa, titkañi,
 kazdagfagi, es ki foglaltato ereie, üduözítő, el valaz
 to, meg terítő, igazgato, el foglaló ereie az életre, I-
 stennek, az Christusba, az elet es halál birodalma:*

Soltam erről Apoc. 2. 3. Hat ha Christusnal az peczet
Isten tüköre, üdüözítő akaratját el vegezet tana-
cza, tellesége, minden formája, vta, moggya, oka, az
üdüősignek, es vége á Christus, vt, valo, es élet: az
az: az üdüőifeg vta arra, viüő es vezető: oka, valois
az miért Isten üdüőzit: vegetis az őiök ület az Chri-
stusba vagon: ne kereld Christus kiuól az iduőffe-
get. Hat pecz ételeseuel üdüőzit, az az decretom fe-
rint, hat nem változo, sem né törtinet az üdüőffeg.

Ne arczatok) Soha addig ti üdüőgök, pa ak; Anti-
christusok, eretnekek ez vilagot el nem vezthetitek,
meg nem az valasztottak fama be telik: soltam Apo-
calyps. 6.

Adatot *edotus autis*) az az, adatot ez az angyalok-
nak: az az, noha az bün tétel oka az Satar ba, az ha-
rag edenybe benne mint az kenkúben cögbe az
büz, oka kut feie az bünnek. Ioa. 8. de az hatalom es
erő, hogy arczon, az ü büneuel, büziuel, hamis mise-
leuel, tudomaniaual, lopasual, gilkoslagual, es hazug
sagual, é nem törtinet, nem á Satane hanem Isten at-
ta neki az erőt, hogy arta fra hatalma legyen. 2. Tel-

Vide 1. 2. Eph. 2. 1. R. eg. 22. Mert az Satan kötöző rab Chri-
2. *Pet.* 2. 3. stustul, hat nem arthat addig. mig nem Christus meg
3. *Psal.* 63. odgia. Apok. 2. 7. Soltam arul. Ismeg Rom. 3. 5. 6.
4. *Ephes.* 4. Mért hoher vg biria á nepet, Istenül kerí meg még
5. *2. Cor.* 3. 4 csak az disznoknakis hogy arczon. Hat ti papok, pa-
pistak, hitetlen vrak, Isten boeziatta arcatok á meg va-
kito Satant, Kiuel biratt mint rabokot.

Meg peczetellic) En Chüs es á fét lelek azert bo-
czat-

ezattatuk, hog az Atya a valaztottakat mi alralunk meg peczetelne, az az meg toricza, meg vilgo secza hittel, reminsegeuel, ferete uel fel epecze: mind ez vilagnak meg mutassa: hogy igazok e vilagon s. k, czi llagok, fonuetnekek, io termo fak, es hegen rakot va rofok:

Apo. 1. 23

Homlokokon) az az vgyan mind ordog, mind ez vilag lalla ismerie meg azt az ki keresztien, elo fer valalabol, hitbol, igaz tudomaniabul: Az iambor fent e letibol, mint io fat, rofat liliomot, maioranat az io illatrul, az feretet, fok draga gyumolczerul, hogy re hypokritak, bunbe heuerok, alnokok Rom. 4. 6 8. 10. Ose. 14. De ez peczetlis lefen belso meg oleseuel, a bunnek, az Christus erdeme fen cuel, Lu. 3. kinol lif e az haborusagual, karual, betegseguel valo bun meg oleseuel: mert az billeg nem lehet saydalom, es fennelkul. Eze 9. Az taffot, iriak az vr neperc: az olest habotut ez vilagon, Isten az u hazan kezde, az az, ez vilagon ver, hogy ez vilagual el ne vesunk. 1. Pet. 4. 1. Cor. 10. 11. Az Taff, az Iesus Christus ketaga az az, halala es fel ramadafa erdeme, az kir az iras, fonbe, es lelekbe valo korofrolesnek hy. Mert az Taff, ketagu Sydo betu, kinek felul az ketaga esue kotte tet, ide ala penig ket fele all, mert Istenben eg az igas sag, es irgalmassag, de mi raytunk, kik az bunnel el haylank Isten kegyelmetul, es termeszetul, ket fele a gazek, igassaga meg ole, irgalmassaga meg elekre. Hat csak az Christus, az fent Le'ck, es az Atya az kik peczetelnek, munkalkodnak allat ferint az uduof

Mat. 5. 6. 7

Cant. 2. 5.

2. Cor. 1.

2. 3. 4.

173

Matth: 5
6. 7.

szegbe: az ige csak Istének ezkoze, hat mit dermalta te Cigan pipa, ty papok mit niittek pilist? az hom- tokokon viselietek az keresztienfiget, nem palast a- latt 1. Pet. 1. 2. 3. 2. Pet. 1. 2. Az Actia Ioha semmit nem miel mi velunk, a fiunekul, a Christus is, az bent lel leknelkul Ioan. 5. 6. 7. Rom. 3.

Hulien, sicut a valasztotaknak). Isten bu' ezefegebe fama vagyon, nalunk ninczen fama: de Istennel va- gyon: tuggya Isten az tenger touenit, az Czillagok famat.

Ac. 13. 14
Lu. 24. 15.

A Iuda) miért hogy Christus az Iuda nemzetből valo, azt veti elő: hat lasd meg ime Symeon, Rubé, latrok, de im Isten valaszt az ő nemzetből is. Az Sy- dok közül lött először az valasztas, mint mondam, Matt. 15. Heb. 3. 4 Hat az valasztas nem az ember attia bentfegen all, ha lator volt az attia, azert az fiabol I- ften czynalhat valasztottakat, e Sidok valasztot fa- mok, kikbe tolttek, kik ez vta telnek be hogy Isten meg teriti az itelet elot Romanos 9. 11. Sophonia 3. 3. Summa ez: sem Sydo, sem pogan nemzet kozzul el nem vezhetnek az valasztottak, hanem be kel telni a valasztottak famanak: Ide ala lasd 14. Ro. 9. 11. a pe- ezetlis bentlelektul lefen fizetesuel, haboruual: ved- sel az keresztet, s koves engemet.

Ioa. 6. 10.
17.

MASODIK CONCIO

Cap. 7.

1. **E**zek ez latafok vtan, latam eztis hat i- me eg nagy lokafagu sereg vagyon, az mely

mely roppant sereget lenki meg né fiamlalhattia vala. Vala pedig ez fiamlalhatat (az fok sereg (valasztatuan es õfue gyüitetuen) minden pogan nepek között: minden faramazo nemzetleg között: minden nepek, es nieluek között: alnak vala pedig ezek az itelõ fiek elõtt, es az barany elõtt, es fel õltõzettek vala tudõklõn feier ruhakba, es az õ kezekbe palma fak valanak, es nagy fen fõual kialtnak vala es ezt mongyak vala.

2. Az üdüözetes aze, az mi Istenünke, fatul vagyon acki az kiraly fiekbe ül es vialkodik: ismeg a baran Christuse.

3. Az Annyalok pedig mindniaian az kik alanak vala az itelõ fiek körül, es az venek es amaz negi allatok körül, le esenek es leburulanak, az õ orczaik az itelõ fiek elõtt, es meduan es tizteluen az Istent ezt mondak: Amen: vgy vagiõ ez ami: mondotók tñ valasztottak, hogy a megaldas, es rrtas a düczõfezes, meltofag: a bölczetleg, es a hala
 adas

adas, hogy neki halat aggyunk, a tisztellig,
 hogy csak ű tiszteltessek, az mindenható ha-
 talom, es az erő mindenre, csak a mi Iste-
 nünké, es csak ű neki (tulaydonitassék)
 mind örökkön örökké Amen: (ez igas es
 erős legienes allando az mit enekeltek, o
 mondorok)

Sommaia

1. Avalasztottakat morgi meg az pogan nemzet közzül
2. Mit muszlnak az valasztottak lelke az paradicsomban,
 es az fel tamidis vennis az angialoknal minemü va. 1. p.
 es ezek az Istenül, es miual tisztelik az Isten.

Magyarazat.

Ezek után láték) ekt mondhattiak valaha csak a Sida-
 dok peczeteltettek az pogan nemzetek közzül sen-
 ki ninczen hat, az ki valasztatot volna? mast felel es
 mond: Sőt fantalan sok keppen, többek az poganok
 közzül valo valasztattak: mert az Sidoke famoc vala-
 de az poganoke famlahatar'an vala, hat nem csak a
 Sidokhoz, sem nem csak eg nemzethez, nem Roma-
 hoz köttetett az valasztot fereg: hanem minden nem-
 zetből vannak: nem helhez köttetett az Ecclesia, ha-
 nem az valasztatot fergekhez. Szamlalhatatlan em-
 bertül, de famos Istennél, mint iruan vagy on Io. 6. 8.
 10. 17. A kit atiam nekem a bor en azokat az juhokot
 mind tudom, es esmerem 2. Cor. 2. esmeri az Vr az ű

nép: fel írta űket űam űerint az elõ kõnbe, mint ide
fel mondam Cap. 2. 5. 6.

Minden poganbol) *ek pautos etrus*, az minden pogan-
lag kõzzül, az az, ãg allat vala meni: nép vagy on az
kik űaporodnak, nieluen űolnak, giulefek vagy on,
mindenek kõzzül vagy on az valasztatot fereg: Eűa:
40. Minden teűt meg lattia az Iűten űduõzito fiat, es
meg eűmeri: az az minden űele nemzotbõl akar Iűten
ũduõzeteni, es az ű eűmeretire hozni, 1. Tim. 2, 3. Ha
minden nãzetbõl, csak valakiket es nekik valaszt,
hanem mind ez vilagot valasztotta, űem nem hi belõl
lelkiuel, mert fok az hiuattattak, de keuefek az valasz-
tottak, hat itt az fũztõni Vitebergai Theologiaia
meg hamiful. Laűd Ro. 8. 9. 11. űoltam errõl. Draga do-
log ez hogy Iűten az poganokatis űduõziti, mint űet
Pal Ro. 9. 10. 15. Bizonitia. ex Eűa 9. 11. 49. 60 Ex Pűalm.
18. 19. 2. Sam. 22. Pűal. 117. 146. hafudnak hat az Sidok
hogy csak űk volnanak az valasztottak, Chriűtus űe-
ie fũlle: Sido: Gõrõg: Deak irast ragasztanak: az Apo-
űtolokat a űent Lelek minden űele nielure meg tanita
hogy minden teremtet allatnak, es minden nemzet-
nek predikalliananak. Chriűtusis igy űol: Tõb iuhay
mis vannak, ackik nem ez akolbol valok, azokatis
fũkűeg be hoznom. Ioan. 11. Az Apoűtolok fok kep-
pen űent Peter bizonyittia hogy Iűten vgyan lataű-
ualis meg mutattia neki, hogy az poganokatis űduõ-
ziti.

Az űek elõt allanak) az az, Iűtennek vduarlanak va-
la, es neki űolgálnak vala.

Ddi

Acba-

Mat. 27.

Marci 15.

Luc. 23.

Ioann. 19.

Act. 2 3.

4. 10. 12.

13. 14. 15.

Az Barany elöt) A barant egienlö kép pé iraggjak, es tiztelik vala az Aršaua Ió. 5. 14: Mert az atia csak az Iesus Christufert üdü ö zertette őket, vala ztafok, te remrefek, igazulafok, bödogfagok, meg tercfek az Iesus Christufert vagyon. Act. 3. 4 5. 10. 15. Ro. 3. Ió. 5. 6. Ió. 14. 15. Hat ha az barany elöt alnak a lelkek, nin ninczenek hat purgatoriumba, sem lunbosba, hanem niugoznak az oltar, alat paradiczomba, vide cap. 6. Apocalypf.

Rom. 3. 4.

Feier ruhaiok) Az feier ruha az Isten kepe, abrazatia az kire vyonnan fülettettek: a Christus artatlan fep fenes igazsaga, bölczesege, ferelme, es minden io faga. Eph. 1. 4.

5.

1. Cori. 1.

15.

2. Cor. 3.

Col. 2. 3. 4.

Ephes. 6.

Rom. 6. 3.

2. Timot. 2. 3. 4.

Act. 14.

Gal. 5. 6.

Pfal. 44.

1. Cori. 4.

2. Cor. 4.

Palmak ü kezökbe) az az, Az diadalom, gyözedelé, hogy űk az ű vrok fegyuerbe, az Iesus Christus e reyebe, érdemebe a fent Lelek vezetesebül es seget segebül az Satant, az bünt, az testet, ez vilagot meg giöztek, meg vtaltak, meg fezitettek fok viadallal, es fok haborusagual, bayüiuassal, mert soha az ellensig meg gözese vér hullas, Niaualia nekül nem lehet: no ha az liuek moslekok, semmik, vtalatofok e vilag elöt, mint egy meszar fekre tartot juhok, hirek neuek el veset, testeket marhaiokat meg öltek es el vezitetek, de soha a Christust meg nem tagattak, hanem el lene tamattak es foltak az bünnek, Sarannak, fentül iozanon, es kereftienül eltek ez vilagon, foliam Apocal. 2. 3. Hat ty refegefek, paraznak, keuelek, a bün be heuerük, az kiket az Satan mint hoher meg kö tözöt, es niakon kötue hordoz a bünbe el vezitek:

Mint Christus meg gözte ez vilagot, az bünt a Satán fogua vitte vgy kellene nekedis fogua vinned az ellenfeget, vrad eleybe, mint az io vitez ha meg öly, meg göze ellenfeget, fogua vizi vra eleibe: De a Satan a bün vizen titeket papok, barátok, dulok, foztok süzueniek, lólki testi paraznak, es baluaniozok, refegetek pokolba, Rom. 5. 2. Timot. 2. 3, 4.

1. The. 2.

Eph. 2:

Kialtnak) Nagy fen fonal diczerik az vrat: Hat se paradiczomba a lelkik, sem az örök életbe, a fel tama das vtan nem aluznak, sem nem hiuolkodnak, hanem Istent diczerik. Apó. 6. vide: *Az idueffeg a segben öiöie*) az az, Czak Istent illeti ez hogy iduözetunek mondassek, czak ü tüle ammi idueffegünk.

Es a Barantál) Hat a Baran egenlü Isten, ha finte vgy iduezetö mint az Attia: Mint fent Palis igy fol: kegyelem, bekeseg az atiatul es az Iesus Christustul. Ro. 1. 1. Cor. 1. Eph. 1. Gal. 1.

1. Pet. 1:

Az Angyalok azt mongyak Amen) Szoltam errül oda fel: az angyalok is azt kialtyak az üduözetö felöl, az mit az valasztottak.

Vgy vagijon az mit ti valasztot nepek mondotak) Hogy az meg aldas, az az, valasztas, meg terétes, igazétas.

A düczöffög) az az, a meg vilagosetas az üduöffeg arra fizetese Isten düczösege meg keresese, Isten fa uanak be töltese, es az ü diczöseget czak Chrüs kö röse meg ü ada meg, ü tölte be Isten fauat. Ro. 3. 10 15 Io. 1. 5. 6. 11. 12. Lü. 2. A bölczeseg, az az, minden böl czeseg, esmeret, lelki testi czak Istentül vagion. Es. 9. 11. Isté tefi bölze es ü vonzó az ö maga ismeretire.

179. 1. Cor. I. 2. Rom. II. Io. 6. 10. 14. Mat. II. Efa. 54.

- Az bala adas*) Hogy halat aggiunk es imagiunk ű.
Roman 3. tet az ű io teteirt űtet tiztelliük. Szoltam errül cap. 6.
 8. 15. Mind örökke Istent imadni, tiztelní, neki halat adni
Ephes. 1. az ű io tetemeniert, nem csak ecczer: mert erre va-
 2. 3. laztott, iduezitet, ezért örökke ráytunk kegyelme
Tit. 2. 3. hogy örökke sűntelen diczeriük:

HARMADIK CONCIO

Capit. 7.

1. **F** Elele egy ama vénnek közzül í- monda
 Ennekem: ezek à kik tündöklő feier ru-
 hakba öltözettek fel, kiczodak es honnat
 iűttek? í- mondék en à vennek, vram tetu-
 dod ezt.
2. Monda azért nekem az à vén embör, e-
 zek azok à kik ama nagy haboru/ágboli iűt-
 tek be (menyorűagba,) es meg mostak az ű
 tündöklő ingeket, es meg feieritettek az ő
 ruhaiokat à barannak az ű vereben.
3. Ezert ez okert vannak it az Isten űeki e-
 lött (à nyugodalomba) hog lelki tiztelettel
 űolgalianak eiel es nappal az Istennek az ő
 templomaba.
4. Az mely Isten űl penig az ő űekiben es
 vralko-

vralkodik, mint egy Satorral es leuel benn
uel be fodi uker, s- vgy lakik velek: Tobb
ezek az valasztottak nem ehöznek, es soha
tobbé nem somiuhoznak: Sem az napnak
az o nagy helege reaiok nem esik, es sem-
mi meg giuto es gerieztö heleg oket nem
bantya.

Es 4. 49.

5. Mert a baran Christus az ki az Isten se
kij es orsaga es birodalma közepette va-
gyon, es közbe iaro prokator, ez a baran le
gelteti az valasztott hiueket, véseti es vi-
si oket a viszeknek élő forrasira.

Es 4. 25

6. Az Istenis penig minden nemü sralmo-
kat el töröl az valasztottaknak az o somö
krül.

Sommaia

- 1. Kik legyenek es honnan iüttek, s- mint mentek be az
örök életre az hiuek azt mongya meg.
- 2. Ki viseli gongyokat menyországba az Isten országába
a valasztottaknak, es minemü nagy duczósegek legyen.

Magyarazat.

Felele egy a venek) Itt bent Ianos kerdi a ven, nem
hogy a nem tunna, mert ott Isten előtt, de Isten lel-
ke azért kerdeti, Ianost, hogy minket a ar tan tanit

Hat Isten valamit kérd, kér mi tőlünk, paranczol nekünk, hozza hy, hogy iot czelekegyünk, azért mőgya hogy nem akaria ezt, hogy mi taniczuk űtet, miaggyunk neki, hanem meg esmerteten velünk a mi tudatlanfagunkat, vakfagunkat, fegenfegűnket, ű maga akaria mind meg adni, meg főršeni az mit mi tőlünk ker. Hiere. 31. Ezechí. 11. 36. Phil. 1. 2. 1. Ioan. 4. Mit pironkottok hat: Isten az tőrueniel, az ő paranczolattiaual Rontani akaria atte keuely erdemedet hogy semmi nincz, meg mutattia hogy fegen vak vagy te, megis ebből szabad akaratot kouaczols Szoltam: Apoc. 3. Rom. 3. 5. 6. hat a bűn esmereti, feddese a tőrue ny által, fegy őner, meg ől, semmit nem hag iot bennünk mire hat az tőruen tiztit el fordetod?

Rom. 5. 7.

8.

Gal. 3. 4.

Feir ruhákba) Valakik Isten oršagaba valasztot hűnek, de a Christus Iesus ruhajaba es iofagiba fel űltöznek, azok hasonlos Christushoz, az Christus igafagaba.

Te tudod) Hat mint mi tuggyuk hogy az Ielkők paradiczomba, de nem lattuk czelekedeteket. Így a lelek tuggyak az holt űentek hogy meeg a e vilag, vannak elő valasztottak: De nem esmernek neműnkön, czelekedetinket sem ertik, sem halliak kőniörgefinkét. Hat mit bolondoskodol, hogy aeki nem erti sem hallia, mert testbe holt, lelke paradiczomba, te itth vagy. Ha en Debreczembe vagyok, a kiraly, Beczbe it besellek neki, semmit nem ert benne a kiraly. Ig az holt űentek semmit nem ertnek abba, az mit ti itt beselletek. Ha finte ertene sem tehet te vedled iot.

ledit, nem tehet fűklegedni: Mint Apoc. 5, mondá:
 Hier. 23 31. Isten az acki mindenűt allat ferint ielen, ű
 a fűeket által latta, erti meg cziak gondolatainkat, f-
 minden fűőnk titkát, Hier. 11. 12. 2. Par. 19. Pfal. 7. 94.
 Hat csak neki kőniörög.

Mat. 6. 7.

üitet a nagy haboruból) az az, A valasztot hiuek ezek
 ackik hog peczeteltettek Istenűl az örök életre sol-
 gáltak, es meg igazetattak, A hűnell, ördöggel, a te-
 sttel, é vilagual bayt vittak, Kontottak, fefetettek é vi-
 lagot, az ördög orfagat, az bűnt: Az Antichristus, pa-
 pa, es egyeb eretnekek feiedelmek elen foltak, meg
 feddettek az feiedelmeket, é vilagot a bűnből, hitlen
 fegrűl, az hamis iteletrűl, hogy az Istenet nem io-
 nak mongiak, az ördöge, a papak, io es fap, io az ostia
 oltar, kezek, a mise. A hiuek, ganenak, bűnek, sötet
 fegnek mongyak. Ezert ez vilagi latrok, adik a bű-
 nert valo feddest, el nem tűrhettek, mint az Sidok hi-
 len kiraly, nepey, meg őlek a prophetakat, Aposto-
 lokat: Maftis ez vilagi őli, kergeti, fefeti az hyueket,
 es gyűlöli, az igaz mondasert, hogy nem barattyac
 vilagnak, hanem ellenefege. Io. 12. 31. 6. Matt. 10. 12. 16.
 Hat sok az hiuek haborufagi, Pf. 34. Nagy sok hal-
 rufag által kell menni meny orfagba, valaki hűen a-
 kar elni, haborut kel fenuedni. Szoltam Apok. 1. 2. 3.
 5. Rom. 5. 8.

Gal. 3. 4. 5

R. m. 3. 5.

6. 7. 8.

Colof. 1.

1. Pet. 1.

34.

Meg mostak) Eplyn. n meg mosak) Plyno iegef mō-
 fast, tegiez meg bōuetestis: Alia exēplaria Græca ha

bent

bent eplatinan, az az: ki felelték meg tagitak: Soma: Valaki az gletre akar menni meeg it eltebe mof
 fa meg ruhaia a barany verebe, Az az: bűne meg
 boczattaflek, za ő Adam ruhaia, az Satan kepe, a bűn
 hitlenfegh, vaklag meztelen ektelenfeg, az papa ga
 neia, őrdögűl feleket mise, biūt emberi tudomany,
 emberi erdem, ammi fajiat igaffagunk, erdemünk, le
 vonaflek es mofattaflek rolók, mert fertelmes mint
 az hanikoffagos azzó ruhaia, Ef. 64. Rut mint az eb
 gane, Phil. 3. Esa. 64. pókhalo, merges. kigy o monia,
 hat nem a fentelt viß, nem a mise, biūt, bűczu, fent,
 vér, holt fentek vere, nem az hazug purgatorium tū
 ze mofsa es égeti el a mi bűneinket, hanem az Atia
 Isten törli el az ő fianak verebe a fent: lelek által,
 Christus vere tiztit meg minden bűneinkből. 1. Io,
 Ioan. 1. 3. 1. Apoc. 1. Szoltam errol. Hat Christus halala erde
 me, az ő fene égeffe meg bűneidet tengerbe vessé, el
 Luce 3. temeife, feletfegbe vigie: Az vtan az ő igaffagaba,
 Ef. 39. 40 óltözteffen, hogy le vonza rolad az őrdögöt, mint
 54. az: Atya czelekedek a tekőzlő fiuual. Lu. 15. Col. 2. vi
 Mich. 7. de. Hincz meg hyffopal feierb leflek az honal: Az
 Pfal. 51. hyfop az Iesus Christus tiftitő er eie, a fent lelek I-
 103. ften fentelefe: Valaki it megh nem igazul halala elöt
 Eze. 11. 36. Soha holta vtan nem iduözülhet, hanem itt, immar
 Hier. 31. el karhozott. A testi eletrül, halalra ment. Ioan. 3. 5,
 Pf. 51. 32. Rom. 4. 8. Pfal. 94. Eccle. 9. Christusis czak é földön hatalmas
 Eccli. 17. hogy igaziezon, nem a meg halas, vtan mikor po-
 19. kolba megy. Matt. 5. 8.

*Azert az Isten séki előtt) A Iesus Christufert hogy
 meghu*

megh igazultak, bűnöckből meg tisztultak, Christus igazságába öltöztek, a Satanet, le vetettek, Rom. 3. 5. 8. Col. 2. 3. Eph. 1. 3. 4. A Satannal, c vilaggal bayt vittak meg giózték Christusba. Eph. 6. Ezert Christus erde meiert vannak Isten keduebe, Isteni orfagaba, es dű özöfegebe: Hat nem a ganeba, etelbe, koplalásba, nem bűt ert, miseiert, vide Apo. 1. 2. 3. 5. foltam.

Szolgalnak) Latreuusin auto, az az, lelki szolgálattal szolgálnak Istennek: Mivel? ezzel hogy mint ide fel meg monda, Czak Istennek tulajdonetyak az úduól seg eleit, közepit, veget, minden okait, mongiak, minden ionak, erőnek, czak Isten oka, ű neki kel kőfőnni, neki ezekert czak halat adni örökke. Az ember erdeme rontiak mint ganet rutsagot, semmit nem tulay donetanak iot magoknak, hanem czak bűnt el lene montak, es tamattak Christus fegyueribe öltöz ucn a Satannak, az bűnnek, ez vilagnak, s-vg vittak bait, fenuettek: Tit. 2. 3. Eph. 5. 6. Roma 6. 8. Palliat futak, a pallia futasba hatra nem marattak, semmi habozu, fegenfeg, fegyuer, vrasag, halal, űket az Isten ferel metül el nem fakasthatta: 1. Cor. 9. Rom: 8. Nem mis seuelhat, nem bűttel, or gonalással, buczu, kőrőft iarrással, eyel nappal valo bōmbōleffel kel diczerni az Vrat, Hat örökke sűnetlē diczerd itt te az Vrat mint az egbe az lōlkōk. Matt. 6. Lu. 11. 1. Theff. 5. Pf. 1. 34. 119. 130. Minden kor az vr diczereti az en fāiamban. Hat ne szolgally az ōrdōgnak, ne diczērd papat, a tiedet, meg gyalazod ezzel az vrat. Czak az Istene az tūtesseleg, ammi orczanaknak fegienfeg. Dan: 9. Igy

Ec diczērd

185 diczéd az urat: hogy te magad far bűnös vagy igaz
 fagod tisztalansag, csak az Isten el, fep, io, es igaz,
 Esa. 64.

Az ő templomaba) az az, Istennek Ecclesiaba, es az
 ő tiszteletinek heliebe: Mint itt a közönfeges tiztele
 nek helie temploma vagion: Igy az Isten orfagaba,
 az Isten satora es haza lefen helie az diczeretnek,
 Apo. 21. Hat ti barátok ne bőmbőllictek, eiel napua,
 mert az Istennek nem kel csak faial, hypokritaua,
 a tettekkel, ordógeuel, az atkozot miseuel, döggel va
 lo tiztelet, santa, vak aldozattaua. Amos. 5. 6. Mich. 6
 7. Esa. 1. 2. 29. 65. 66.

Hiere. 7.
 23.

Eu raytok arniekoz) Skynosi ep' autus. Satort es ar
 niekot vonzon fel ű fölöttök, az az: Isten oltalmaba
 farnia alat lefnek, mint egyuarba, nagy oltalomba
 lefnek, lelki es testi ellenfigtül meg menti Isten a va
 laztottakat. Sēmi ű nekik nem arthat, sem a törueeny
 atka, sem az Isten haragia, sem a bűn.

Semmi hesség) az az. sem földi sem menney Isten
 felől valo niaualiaiook nincz a valasztot lelkőknek pa
 radiczomba. Hat mit hazudnak hogy purgatorium
 ba égnek, f-onnat miseuel, boituel alamifnaua kel ki
 valani, Latode hogy Isten satora alat vannak, Isten
 nellaknak, okis, miis, Psa. 91. 102. Ioan. 6. 14. 15. Semmi
 fēn hesség nem arthat nekik, Hat ted hatra a purgato
 rium fēnet, foltam Apo 6.

Tõibe nem eheznek) Sem testi es sem lelki füksegek
 nem lefen, hat mit hazuttok hogy eheznek es miset
 kenek a lelkek.

Mert

Mert á Baran) Az Iesus Christus az ki közbejáró, prokator, esfedező, es mi feriünk, Isten közöt mi közünk, bekefeget czinalt, hogy meg fizetuen ertünk Istennek, minket meg igazetott, meg bekeltetett az Istennel, hat sem Isten haragia; es semmi haboru né arthat: Nagy batorfaggal, es keuanfagual mennietec hat hiuek az halalra: Lattiatoke mely nagy düczöfegre mentek? Hat ne toldofd ne foldofst, te papa az üduöfseget semmiuel, mert latod hog semí fükfegek nincz az hiueknek, az Isté be töltötte fükfegeket.

Legelteti) mint az io pafstor io füre vizi, haytya á iuhokat, es vgy eteti, Igy á Christus Iesus az Isté kegielme az ü testebe es verebe kereset elő kenerrel Isten foghatatlan es öröke valo sok külömb külömb draga io fagiual eltet, tart, es vendegel keduönk ferint nagy gyönörüfeguel: Testi etel, ital, ot nem lefē hanem ezak lölki az elő vizek es forrasok, Az Isté örökke eltető vigasztalo kegyelme. Az Iesus Christus elő keniere, es bora, az ő erdeme, á fent lelek fē.

Matt. 10.

16.

Lu. 22.

Efd. 4. 12.

27. 55. 49.

Colo. 1. 2.

Elő viz, forras) mert soha ki nem apad, el nem fog, mindenkor teli. Noha onnat meretünk annak tellief segebül mindniaian, de megis soha elnem fogy, hanem annal töb, menuen hőuebben meriuk, es vefük az Isten iofagit. Io. 1. 4. 6. 7. Hat sem etelbe, sem italba nem lefen fogyatkozafunk, vide Apoc. 2. 3.

Elörli minden siralmat) az az: mindē haborufagokat, á bünt el mossa rolök az Isté: Hat á bün folgiatis, á

teffilelki haborút, nagiot es kiczint, el töröl el vese
 mi rolunk. Vgyan semmi banatia meg erzele a bü
 nert ualo haborunak raitok meg nem tezik: Sem
 miképpen emlekezetbe nem akaria hogy legyen,
 Hanem az egy fempillantafig valo haboru vtan, azt
 akaria az Isten hog öröke valo öröm következze:
 1. Cor. 4. 10, 11. Rom. 8. Ackik Christusal fenuettek,
 Christusal eggiüt öcuengienek, Ioan. 13. 16. Hat ha á
 io pastor, á ki az öröke eletü io fűre hait, örökke elö
 vizet fent lelket ad. Ioan. 5. 6. 7. 10. Ezech. 34. Pfal. 23.
 Hier. 23. Hat nem pápa legeltet, metelies vizre mere
 gre haytiatok, ti papok, barátok erdemefek á iuhokat
 az Missere böytre buczura, kiert Isten el vest, mint
 berefeket, nema ebeket, arulo Istra sakat, kik nem vi
 giaztok. Esa. 56 Ezech. 33, 34. Ioan. 10. Köucsd az Isten
 igiet, az vifen io helre Christus az vt, ayto az ele
 tre, nem fent Peter, nem papa, fűz Maria.

CAPUT VIII.

Első Concio.

1.

IKOR A Baran Chri
 stu.) meg nita az hetedik
 peczétet, lön veztegleg es
 halgatas az egbe, vgy mint
 fel oraig.

2.

S-latek (ez vtan) het Angyalokat, ackik
 az Isten feki elött allanak uala, s-adattata
 nak az

nak az

nak az Angyaloknak het trombiták:

1. S-jóue mas Angyalis, allattatek es alla az oltarra, s uala e arany tömienező nala, S-adattatanak ennek az Angyalnak nagy sok io ill ato tömienező berámok ezért hogy adna (à io illatokba) minden benteknek kőniörgelibe, (es vinneie Isten eleybe) amaz aranyas oltaron, az ki vagyon az Isten itelő feki előtt.
4. Fel mene azért Isten eleybe amaz temienező Angyal kezéből, es kedues lőn Isten elű, à bentek kőniörgeli io illatu tömienező fűsti.
5. Foga azért az Angial (Christus) à tömienezőt, es az aranyas oltar tüzéből megtől teàtemienezőt, es az földre boczata es onta, s-lőnek mindiart, fofatok, mendörgelec, villamasok, es föld indulas.

Sommaia

1. Az Isten nem enged: ezt, hogy sokáig legyen az ű iggáidnek meg sűnase az anya bent egy hazban.
2. Tamazt Isten trombitasokat, kikuel fetindaya es serkeni à nema ebeket es az ő iepeiet kialtattia.
3. Christus erdeme ert miel Isten mindent, Christusba keduet minden az Istennek.

Mikor meg nyitja) Ez az Isten könnyen es feuelen vag decretoman függő hetedik peczet: it azt ielente en nittia ki à Baran Christus, Istennek secretariusza, tanaczosza, magyarazo tolmacza, faua, kepe es túkore, s-hatalma, hogy Isten eleue meg latra ezt, elis vegez te hogy ezzel az embereket az tanitokat az ű rest-segekert, kiuel ember rago cifra, erkölcsökért az halgatokat ezert hogy meg vntak az vrnak fauat, mar el töltek, el hištak, mint acki almaba iol lakik, s-fik s-izik, maga ha fel kel el holt ehel Efa. 55. Így im-mar be nielték, el tanultak à fent irast, maga csak bubor ekoc, fenac, hoiagoc, ires vázók s-hypocritak Szinnel iamborok, es főrgő nieluel, de czelekedettel őrdögöc, Ezeket ezzel veri meg.

Hogy fél oraig) az az valamí kiczin idey g foggya tölő az ő igereti à tanitokat el fedí, bezarja à propheta es apostoloc irasat, nem magyarasztattia: Aggia à fitac, tudatlanoc kezebe, azoc azt mongyak, Peczetes nem ertem, latom hōgy feier fekete en né tudoc predicalnya. Efa. 27. 28. 29. Matt. 3. 11. 12. 13. 28. 21. Lu. 14. 15. 19. 20. 21. El vetetik tőlet ec az Istenec igeie. Ioan 5. 6. 7. 8. 9. most nem veztec engem, de el megyek s-az vtan kerestek, nem talaltok. Act: 3. 4. 10. 13. 14. Hat ne iaczal az Vr befedeuel. vide Apo. 5. 6. 7. Foltam. Ha csak fél oraig nem őrókke, sűnik meg à tanitas: De iay mentül touab halasztia az hitlenek bünteteset, halgat mint ha nem tunnaia, annal kemenben büntetes: Psa! 50. 53. Rom. 2. 3 Luc. 17. 21. 1. Theff. 4. 1. Pet. 4. Latec. het

Later het Angyalokat) Ezek a bocziáttatot prae-
 datorok, heten az az, fantalan on vannak, Isten ezek-
 nek trombitat ad faio kba, az prophetakat, Apostolo-
 kat, tanitocat tamazt a kikuel ny luan, es mindenek
 hallattara kialtattya torkok fakattabol az o fent ige
 iet. Feddeti a Satant, a bunt, e vilagot, vrakat, kiralio-
 kat, toluaiokat, Antiehriftust papat, az hamis tudo-
 mant, az emberi forzest, a kofseg vetket, hog senki
 magat ne menthesse hogy nem hallotta, Senki nem
 mentheti magat a varasba, saluba, mezon, vizen, er-
 don, valahol az Isten trombitanak fuiat hogy nem
 hallotta Minden allattal kialtattia az o igeiet. Ezech.
 3. 18. 35. 34. Amos. 3. 5. 6. o rallo, istrafak, cillagok a tani-
 tok, kialto fok, hat Isten kialtattia, eroffeti a tanitot,
 Ladde u ad faio kba trombitat. Hier. 1. 7. 23. Lasd hogy
 mond, Apo. 2. 4. 5. Aytot nitok neked, senki be nem
 tarhattia, Mat. 10. 12. 16. Lu. 12. 21. Adok lelket, es bol-
 czesefget, kinek senki ellene nem alhat, 2. Cor. 5. 10. 11.

Esa. 59.
Rom. 10.
Psal. 18.
19. 68. 94.
Rom. 1. 3.
Psa. 104.
117. 45.
146. 147.
Matt. 3.
Luc. 5.
Esa. 40.
 2.

Mas Angyal toue) Ez az Iesus Christus, acki koue-
 ti az o fent attianak: 3. 5. 6. 7. 8. 12. 14. 15. 16. 20. Az en a-
 tiam kuldott, boezatot engem: Malach. 2. Esa. 9 vide.
Alla az arany) Estati epi to thy siastirion, az az: allat-
 tek es heliheztek az oltarra, az az, az atia Iste utet
 aldozo pappa kirallia, kezes kozbe iaroua, es iduoze
 toue teue, Bunne es a tokka merettunk, hog a bunt,
 halalt el rocza: teue ig affakka, fe segge, elette, hog iga-
 zakka fetekketegé, 1. Cor. 1. Az arany oltar az Iesus
 Chrusnak eg aldozattianak, orokke valo erdeme: mit
 Salomon templomaba ket oltar volt, eggik kuuol az
 templo-

Rom. 3. 8.
2. Cor. 3. 5.
Gal. 3. 4.

Temp'omon, az másik torniaczba, másik a templomba, a Sancta fanctorum előtt. A külső oltaron, az nepek bűnéit áldozot rulköt egettek, innét a külső oltar seneből be vit a pap a tömiegezőbe, az io illatu fe: samokat c sembe verette, es vgyallot az arany oltarhoz vele, es azon tömiegezett, S-arrul az oltarul a fustit az tömiegenek finte oda be, ahol Isten lakott, az főkren volt, az volomon, es superlan belől boczatta a tömiegezeből az fustót Isten eleybe, Ez nagy pap a Christus. A keresztian Istenfege seneuel acki az egből ala iutr, mint az a fen, acki az Illies adozattiat az Salamonet, az aronet meg egette, az egből ioue ala. 1. Reg. 8. : 8. 19. Ig az Iesus Christus az egből iut fen, elő kenier. Ioan 3. 5. 6. 7. 8. 10. ű meg egete, öle el temete bűneinket az testben az őiökke való lelek es Istenfege tellieffegeuel, es ereieuel. Ebr. 9. Az eg'aldozat fenet be vitte az arany oltarra, az az: az Christus erdemere, a Christusba tött Isten fogadafara: Az a Christus közbeiarasa: es neue, ackinek neue be kerünk: Az arany temiegező a Christusert tött Istennek ferelme, igereti fogadafa. Az oltar az vgy frigy Istennek velünk tött kötese, hog' meg halgat. Iegzi az hitetis, ackit az fent Lelek czónal es köt az Isten igeretihez: acki ragazkodik Isten fogadafához: es Christus erdeméhez.

Ex. 30. 31.
Rom. 3. 8.
Col. 1. 2.
Cph. 1. 5. 8.
Ro. 12. 15.

Sok illatok) Thymismata) Tömienek, io illatu serfamot, Az Isten ad az Christusnak sok io illatu serfamokat: Ez a fent Lelek Isten, acki Christuson meg nyugfik, acki a Christus meg könetik, a Christusba firt

Ej. 11.

Ioan. 1.6.

14. 15. 17.

Pj. 45. 68

Eph. 1.2.

3. 4.

Col. 1.2.3.

Rom. 3. 8.

1. Tim. 2.

Eph. 1.3.4

Ebr. 7.8.9

fart Istennek fantalan sok ayandeki kiket azért a-
 dott, hogy minekünk aggya, es mi neuönkel meg en-
 geztelle Isten, az ő illatruau. Hat nem a mise, az
 emberi büdös erdem: Azzal tömenez Istennek az-
 zal diczer az kitű ad: Nem a papatul ferfet bűnel,
 misuel, nem azte sok berbiteleseddel, keplalesoddal,
 erdemmeddel acki bün, gane Isten előtt Esa. 59. 64. Phi.
 3. Rom. 3. 1 Tit. 1.3.

Hogy a fentek) Hinc distes profenches ion hrigion)
 Hogy ama a fentek kőniörgesinek az oltaron: nem
 mongya est a fentek kőniörgesiből, hanem hogy a
 fentek kőniörgőinek aggion io illatokat: az az, te-
 gie Isten előt kedueső, fogonatossa a Christus az ol-
 taron, az az, az ő aldozattianak erdemeiert Isten e-
 lőt az fentek kőniörgeset, malé vertunt, vt de präci
 bus sanctorum daret: sensum et verba corrumpunt.
 így fol Christus Ioan. 14. 15. 16. En ertem immar fe-
 ret az en atyam, acki engem feret, fereti az en Atiã
 valamit kertek en neuembe meg aggya ty nektek.
 keduesse rett iteket, az ő kedues fiaban.

Fel mono a füst) az az, miért hogy Christus lőt ke-
zes fizet, a törüent be tölöttre, a bűnt, halalt a Sa-
taft elrontotta, minket igazakka tőt. ezt nem maga
ert, hanem mi erettünk mielte: A minemű iokat Ise
beleie fart, nekünk vet, es hozott, mint komornykia
es tarhaza bent atianak, imar afet lelekuel, ki a Chri-
stus salfara minckünk ostia aggya, halala erdemet es
valami iokat vett, erdemlett: Azert a tia eleybe vifi
keresünk, az az erre vifi es hozza az ő Atiã, hogy

Es

mint

193, mint fiait, imamar szabados örökölte, igazakat, a Christusba meg halgasson, valamit kerünk ő től ezt meg aggya, Ioan: 14. 15. 16.

Az angyal kezéből) Az Angyal keze a Iesus Christus közbe iaro tizti, fogallattia kérese, es erdeme, vag a Christus neue, hat miként Isté mindét Christnak adott, Christusba zart, ű belöle akaria hog minden Isten felöl ki mennien Isemeg azt akaria hog ha mit mi Istén ek aldozunc, Istenét az Isten eleibe viz zük, mint Isten senki által nem atta a iot nekünc, hanem csak a Christus által az ő kezéből: Ig né akaria hog Peter, Pal semmi teremtet allat kezebe aggya a tömient atte hütö det, tiz teledet, bizadalmadat, a te aiakad tulkait, a fereteted, kóniörgest hala adast, a czelekedetet, a tudomant tanitast, hogy masra bizadalmason aldozd, más vigye Isten eleibe, hanem csak az ő fiam aldozd, ő kezébe ad ő a nagy Pap, ő v fia viheti Isten eleibe es csak ő teheti kedueffe csak az Isten oltaran volt szabad aldozni, csak a nagy Pap remienezett, es aldozot a nepbünciert. Hat csak Isté Christus az Isten oltara ezen aldozzal. Roma: 12. 1. Ephe: 5. Ha Maria, Peter holt fentek, Papa kezebe adod a te aldozatodat, dög lefen, nem io, Isten eleibe az süsti nem megien kedues sem lefen, mert igy fial Ihol az en ferelmes fiam, ő benne bekelté meg, v leték ötet halgassatok Matt: 3, 1. 2. 1. Ioan: 1. 2. 3. 4. 5.

Be tölte a tömiennezet Bennel) az az, Chrüs amni hütüket es bizodalmukat, es kóniörgesüket, az kiket az oltarianak Christusért, azt meg halgatta es az ő erde

be töltötte, az az foganatossa tötte kerékünket, fent
 lelket, hitet feretetet lelki es testi fűkfegűnket meg
 attra, a tanitoknak atta fent lelek tūzet igaz tudomāt
 a földre ontotta, az az Az embereknek a valasztot-
 tának ada: Hat nem maganak kēr kōnīōrōg hanem
 minenkűnk, hat kōzbe iaro lehet Istenfege tiztibe mi
 ertűnk, mert ladde hogy minenkűnk kēr. A Christus
 tizti nem tezi Istenfegebe attianal kifs ebnek, hanem
 vgyan egi ō magaban attianal, mi reanc, a testbe va-
 lo tiztbe kifs eb, Ioan: 14. 15. 16.

Lōn szozat) Mihelt Isten fent Lekeuel a tanitokat
 meg gyuta mint az Apostolokat tūzes nieluel, ottā
 kialtattia mint egy trombitat, sipot, valamely tanito
 ba Isten Leke lakic nem nema eb, nem halgathat, ha
 nem kialtani kell annak, es feddeni az nep bűnet bal-
 uan ōrdōg vala, de mihelt Isten lelke bele mene, erō
 nelis igazat mondata vele, ekedue ellē Num: 22. 23. 25.
 Igy Saullal, Iudaffal. Hat nema ōrdōg azocba, ackik
 nem tanitnak

Esa: 56. 58

Ezehi: 33.

34.

Mendōrges) Az az, mint az mendōrgō vgy feddik 2. Cor. 1. 2
 a törüenniel a bűnt Papa hūtit, tudományat, fōrze- 3. 4. 5.
 set nem ostiaz, nem haiaf, nem oltaroz, nem hizel-
 kedik hasa kedueiert. Nem vagyunk olyanok mint
 az kik Complarkodnak az Vr fāuauak: Hat ne ked-
 uez sen kinek, fed meg a bűnt, ki kialch, Esa: 38. 2, Tim
 3. 4. 2, Theff: 3. Alkolmatofon, alkolmatlanulis:

Villamas) Mint az fetetsegbe a villamas mindent
 meg mutat, Ig az Isten igeie, a ki egō fōnetek, villa-

2. Cor. 3. 4 mas, minden fetet bünt ki mutat, es ki jelent: á kit an
 Rom. 1. 3. ember el titkolt az ördög orfagaba. Ninez semmi
 9. 15. 16. oly el reytet verék kinek kinem kell ielenni. Hat ti
 Matt. 17. tanit k meg mutatlatok á nep bünet, febert, ellense-
 19. git, mint iftrasak, kialto fók, az vtan feggyetek. 1 Ti
 Ge. 18. 19 mo 3 4. 5. Matt. 5. 6. 18.

Exoai 33. *Föld indulas*) Meg haborodik á papa Antichristus,
 á Satan, é vilag, az vrak kiraliok, lipanok, toluaiok, ki-
 rak, polgarok, ha az ő vndok bünöket fedded, de ne
 gondolly vele. A ki isten é, nem morog. Acki ördög-
 ge harag edenem törüeny atka alatt parazna, rebe-
 ges hazug, keuely, ireg az haragfik. Az igaz ellen-
 ninez az törüeny, söt é'eti vilaga, es göniörülege.
 1 Tim 1 Gal. 3 4. Ps. 119. 119. 130. Rom. 8. 2 Cor. 3. Nem tötte á bünt, ak
 parazna, nem dulo söztö, hat nem neki fol. A toluai-
 akaztiak, arra teznek törüent, nem á jamborra. 1 Ti
 mot. 1. hat iegé igaz tanitalodnak ez, hog á bün fe-
 desert meg gülöl é vilag.

MASODIK CONCIO

Capit. 8.

6. **A**Z het Angyalok, á kiknek het trombitaioc vala, fel kézetec magokat fel-
 kezülenek hogy trombitallianak.
7. Trombitala az első Angyal, es lön kö-
 sö, es fén, es ezek vérrel valanak ösue ele-
 gütettek, es é verrel elegült kö első, es fén az
 földre öntetetenek, es á faknak harmad

- rebe meg ége, s mindé zöld fűel eggettetek,
8. A másik Angyalis trombitala, es mind-
iart mint egy senuel meg gyutator nagy
hegy vettettek (c trombitas) a tengerbe:
Es a tengernek az harmad rebe verre lön,
s maga hala harmad reze azoknak, az elő te-
remtett allatoknak, ackik a tengerbe vala-
nak, az haioknak is az harmada meg ron-
tattatek.
9. Trombitala az harmadik Angyalis s-a
zonnal ama nagy azillag, az ki mint egy
lampas vgy ég vala: le esek, es a folio vizek
nek, es az elő forrasoknak harmad rebebe
esek.
10. E czillagnak penig neue mondatraik,
s neueztetik keferü üremnek, s a vizeknek
az harmad rebe keferü merges iremme lön
es nagy sok emberek meg halanak a keferü
vizek (italabol) mert igen meg keferettek
vala az vizek.
11. A negyedik Angyalis trombitala, es az
napnak s az holdnak, s a czillagoknak har-
madik reze meg verettek, es fogyatkoztek.

vgy hogy harmad rész ezeknek meg hromalyologgyec, es a napnakis az ő harmad rész ne féaliec es ne vilagologgyec, az ezzakajis azon keppen ne fenlyec.

12. Hogy ez lön, ez vtan latéc es hallec, hat meg eg Angyal, mint (egy keclenyű) az egenek finte az közepibe repül es nagy fenboval ezt mongya valla, Iaij, Iaij, Iaij, azoencackik è földön laknac, amaz haró Angyalnak, ackik még ez vtan, trombitalnac, az ő rettenetes feniegető saukbol es rüttenteleg miat.

Sommaia

1. Az Isten igete halgata sa vtan, amminemű eretnek segekbe iüttek, azoknak az Isten trombitaia vtan, ammint meg kelromlani, es el kel veszni azt mongya meg.
2. Iaij az eretnekeknek iaij ackik az eretneksegebe, be kapnac, mert meg halnac vele
3. Az eretneksege nem mindeneket fogbe, csak az harogedenije

Magyarazat.

Trombitalashoz keşulenek) A tanítócnak mindéket kézecek kell leni a tröbitalashoz hog tanaczanac, es predicallianak, mint Matt: 10. 12. 24. 25. Lu: 9. 12. 17.

1. Mar: 16. Inti Christus, hog mint hiü folgak kesen

variak vrokat, es vigyazzanak, Nem kel e vilagi gó dal forgalmatoflagual gazdagfagal, Ispanfagal testi dologba magokat foglalafual, magokat terhelni ez okert erzent sarut, botot, ket ruhat né hogy viselnyec. Lelki fegyverek legyen az ige, Eph: 5. 2. Cor: 10. 11. Apo: 1. 2. 3. vide. Iai ennekem hanem tanitoc, 1. Cor: 1. 9. 2. Tess: 3. Acki nem munkalkodik a tanitasba ne egyik, Istrafa, paztor vagy, hat vigyaz, tanuli obas, predicaly, 1. Timot: 2. 3. 4.

Lón kő eső es séné) Azt predica'tattia Isten a törven által, hogy kő esővel, az ő haragyanak feneuel, ő y meg a nepeket: Az eretnekseget boczattia realok, acki ollian mint egy kő eső, mint a kő eső, ragia, es helseg a fen nem epet, hanem süet, fat giümölcsöt, vezt, éget, es haborit, ig a hamis tudomani, ront, vért ont, verrel elegy bűnnel gilkoflagual, eretnec tudomani tellies, mert a Satantul valo, az Satan hazug es gilkos, hat tudomania es hazugfag es gilkoflag, es eső eretnekfeg Christus fületese vtan az ki illien elegült, kő esővel fennel, es verrel. A phariseusok, Nazareusoc, Sidok eretnekfeg ezek a moses kő esőiet fenet törveniet, ceremoniat, kik az bűnnec esm ereti re tanitnak, bűn ala rekeztenek, es meg ölnek, mikent a Christus veruel, erdemeuel a czelekedet, erdemet, a Christus erdemeuel az ingyen adatot kegyelenuel ölgyerik vala. Christusis iduozit, de nem kel el hanni a Moses Törvenyet Ceremoniat, mert

Ezech. 33.

34.

Matt: 10.

czekisüdüözetnek. Szent Pal. Rom. 2.3.4.10. 11.14.15.
 Gal. 2.3.4.5. Eph. 1.23.4. Col. 1.2. In akis. Act. 2.3.4.10.
 13.14. Ez ellen disputálnak az Apostolok, hogy a
 ven, az Euangeliom őfue nem tőr, mas, es ellenkeze
 tiztek. A czelekedet, emberi erdemből valo igaz
 las, a kegyelemuel, őfue nem tőr, eggik él rontia az
 masikat papak, a fel papistak, pelagianusok sinte így
 czelekednek, az Istener, az üganciokual czeleked
 tekuel es sabad akaratokual az emberi főrzesuel őz
 ue a harak fonní, kőtni. Ez fű es első cretnek segh
 vtan a Nicolaitak, lezabelitak, Balaamitak cretnek
 ge, kikirű cap. 1.2.3. Apo. soltam. vér onto meg feker
 2 Cori 6. tő, merges, meg őló egatő tudomany az, acki az Iste
 Gal. 5.6. net az őrdőgeuel, emberi ferzeffel, es tudomanna
 2 Cor 1.2. őzue akaria fogni, Apo. 9. vide Soph. 1. Ioel. 2. Az E
 Ioel. 2. uangeliom, a tő uenies kü elő fen, halal a harag ede
 Act. 1.2. nynek. 2. Cor. 2.3.4.

1 Cor. 1.2. *A földre vetettek*) Hat nem törtenet, hanem Isten
 haragia atka, mikor effele eleges atkozot tudomannal
 meg vér, a ki vtan vegre vér ontas kőuetkőzik.

Harmaid réze a finak) Isten nem mindenút vezti el
 az földet, resti lelki effeguel, fenuel, egetetuel, pufu
 tasual, fegyueruel, dőg halalual, hanem czak az har
 maid refet, az az, harom refet, az harag edenit, kik
 vt felen eset magok, kőfiklak, tőuifek, ezeket vezti
 el a kő első. A negyed rest a fantot földeket, a vala
 tottakat el nem veztheti, es ezeknek ez cretneknek
 nem arthatnak, Matt. 24. Lu. 21.22. Senki el nem vez
 het a valasztottakba: Ioan. 13.5.6.8.10.17. Hat ti fak

pozdoriak, fenak hitlen hypokritak, kegietlen vrak
 kiraliok baratok, papok, Isté fene miat meg egtek 1.
 Cor. 3. Esa. 25. 40. Hie. 23. Math. 3. Mel alhatatlan fen
 mel egtek meg ti polua romayak.

Amasik Angyal) Ez Angyal es tanito altal Isten
 meg inderia meg hamisletia, es rontattia amaz égő
 hegét, az az à Satant, az Antichristust, minden Chri
 stusra dühött orfagot es feiedelmeket, kik égnék, dū
 hōskōdnék Christus ellen, es az ő hiuey ellen. Pfal. 2
 45. Ioan. 12. 13. 16 Ezek az eretnekek azok, kik Isten
 nek meltosagaba hagtak mint papa, Isté gianand im
 attattia magat. Isté a karhoztakat, hitlenfegebe meg
 holtakat nem ūduōzeti, papa azt hazuggia hogy ūd
 vōzeti, Istennek igei, ferzefet es paranezolattiat
 fel forgattia, es el valtoztatta, meg gazlotta, hozza
 rōlt, elis vōtt benne. Isten hazugfagba haggia. Ihon
 az en siam ūtet halgattatok, En vagyok, en vagyok
 csak, ki ingen ūduōzettek, eltōrlōm bűneidet en ma
 gamert, Meg igazulnak ingen: Eg alatt föld' földt
 nincz tōb neu, à Christus neuvel kibe kellien ūduō
 zalni. Act. 4. 5. 10. 11. 15. papa külōmbet hazud, mert à
 holt fentekett imattattia, misebe, bűitbe, buczuba
 biztat.

De Isten à tenge, be vettete az égő hepiet) az az: Nem
 haggya Isten hogy az ő akarattia ferint dūhōskōg
 gyek, Hog be nielhesse Danielt, à Siuo eh oroflany
 es à Babiloniay kemenceze meg egethesse à gyerme
 kekét, De meg oltia Isten dūhōssegeket. Ne fellietek
 on meg gōztem è vilagot. Ioan. 15. 16. kōtue vagy on

Gg

à Satan

2. Thes. 2

Matt. 3. 12

Esa. 43. 48

55. 57.

Rom. 3. 4.

o. 11.

Eph. 2

Gal. 3

Dani. 3. 4.

5. 6.

1 Satan. Mint eg kis fakliak, hog á tenger vize ellen meg nem egetheti ez vilagot: Igy az Isten vegbe tetlen ercie ellen á io pafitor ellen, á Satan, ez vilag nekünk sēmit nē arthat . De mint az iar ōbeli ōk ō az ōftōnre ha rugád, maganak art. A Satá, ez vilag kegyetlenek, papak, ver onto dūhōflegek, magoknak artanak. *Vorré lōn á tenger*) az az: á figedbe földōn lako nepeket elō kergeti, de az valasztottakat soha el nem veztheti.

A Tenger belielō allatok harmad refset) az az: ez az harag edemynek arthat: ō lelek veztō Antichristus, papak, eretnekek, hogy lelki hohererek vattok,

Harmad refse az hayoknak) Az vifen iarō, es hadakozo nepekbeis, ez az harmad ref, az harag edem vepnek. Hat á tēgerbe valo ueszes ver ontas, viadalis. Isten haragia Isten miueli á bñert. A Christus ki haioiaba, ez az ferges hypocritak veznek, azok kapnak az eretnekegbe, mint á dīfno á moslekba.

Az harmadik Angyal) Isten ez harmadik angyallal rontya á Satant, az Antichristust, ō magat, mint á mafik Angyal rontia orfagat, ez ō magat rontya. A fenes ezillag á Satan, Antichristus, Papa, Arrius, Sabelius, Seruetus, minden eretnekeknek á feie. Sok rontok az kik igaz tanitok voltak, le esnek az egbōl, az az, az igaz tudomantul, az hitul el fakadnak, ōrdognek, es az eretnekeknek hamis tudomaniokat vesfik, mint most á Stancarus, es á Seruetus tanituanj: Ezek nem Istenul teremteskor ezinalt ezillagok, nem fenn az egen vadnak, hanem á föld buzabol, es enuifegebul gult Cometak, az az, ūstokos ezillagok

Pfal. 45.

Esa. 4.

Amos 3.

1. Pet. 2, 3.

1 Tim. 4.

2 Tim. 2, 3

2 Tess. 7

2. Pet. 2, 2

Iude 1.

1. Ioan. 4.

Nem valasztattak az életre, eretlen fűgék, hypokri-
 tak ferges almak mi tőlünk mentek ki, de nem az mi
 valasztott fiammükből valok. a kezzeis az iuh akol
 bol megén ki a farkafis, az ebis, de nem Iuh: A be-
 kais a gyalomból meg y en ki, de nem hal: A paduais
 a buza közül de nem buza: Noha kereszt y en neuet vi-
 seli, predicallot Balaam, Sauul, Iudas, vgyan ebek far-
 kasol, es bekak voltak. vide Apo: 8. foltam.

Mat: 23.

Az vissebbe esek) A papa hamis tudomania, az eret-
 nekek eretnekségek a nép közze, az iras közze, ke-
 neredik. Mint a merget, irmet a borba, pogaczaban e-
 tekbe vetik minden eretnek azt mongya hogy irast
 predikal, A Credoual akarnak a Seruetus tanituanu bi-
 zonitani, kiknek tudomaniok ollian, mint eb gane-
 ual, kenköuel, merreguel tölröt gömböcz. Mert hogy
 csak az atiat mongyak egy Istennek, a fiat, az fent
 lelket az Atia Istenben valo öröknek, de nem allat-
 tok itt az Sabe'lius eretnekséget tanitiak. Hog a fent
 Haromsag csak neueuel ielenessel, de nem valosag-
 ual es semelickuel. valo külömböző volna allar fe-
 rint: Hogy az atiat kut főnek, az fiai es a fent lelek fe-
 lenek, okanak mongiac, es kezdetinek, Itt Arius eret-
 nekségebe haraptac: Mert Arius az atiat kezdé. é
 Isténe, az fiat es f: lelket farmazot es kezdetet Isté-
 nek móra, hog az Atia nagio: fő, a fia csak ember,
 tiztuel Isté. a f. lelek vt Isté né allar, csak eió. Ez az
 Fontinus, Samosarenus eretnekséges: Lásd meg hog
 chimere, es monstró oktalásag a seruet' tudomania.

Az illagnak neue Irem) Az Antichrist' Satá mindé

eretnekegirem, mert az edes, io sine alatt merget
ad éni az embernek, hat affle eretnekeket-takfalia
itt,ackik gonoz cletekuel,hamis tudomannyal, em-
1. Pet. 3. 4 beriferzeffel meg keteretik,el dögletik az élő vize
2. Pe. 1. 23 ket,az igaz tudomant, hamisá magiarazuá az Iraft.

Meghalanak) Valakik a papa, eretnek Stanarus,
Seruetus,tudomaniat veszi,abbol izik es be sya,mer-
get esik isik meg hal vele.

A negyedik angyal) Mint az harmadik Angyal azt
trombitala,mint a papa, Antichristus ssep mille,orgo-
na fő.Cykornias ruha,öltözet sine alatt merget ad
nak:Igy a negyedik Angial trombital az eretnekek
ellen,kik a Christust semeliebe tiftibeha borgattiak,
Fótinus, Seruetus ezák embernek, pusita embernek
mongyak:Nekik mint az apollinariistak, ezák Isten-
nek mongyak, tagagyak emberseget: Az Pelagia-
nufok, ama Cygan louan ülő sabad akarát futtatok,
papa az erdemefek, harmad reket meg setetik, es el
vestik vilagat, mert azt huzuggiak hogy nem ezák
kegyelemből ingien hit által,hanem a mise holt fen-
tek,alamisnalkodas, buczubólis vagy on. Nem ezák
Isten az ő saiat erejeuel iduőze:hanem az emberne-
kis vagy on,mint füzün az vitebergai Theologia-
bol tanitia Soha azért sem az Christust am mi feniet
naponkat, sem az ő fenies es igaz tudomaniat, finte
relliesseguel a Satan,az Antichristus papa meg nem
hamisethattia, finte el nem vestheti feniet. Az ania
fent egyhaznakis az holdnak, a Christus iegefenek
vilagat sem vestheti mind cly sem a ezillagokat,az
tanitokat a lok eretnekek őstökös ezillagok elnem

haythattiak: el sem hitethe ik mindeneffü'. Hanem megis az Isten meg tart valami maradékat, meg tartya maradékat, es nem haggia meg letetülni, 1. Reg. 8. 19. Rom. 9. 11. Hattam magamnak het ezert, kik meg feiet nem haytottak à Baalnak. Czak az hypokritak az harag edeny, à ferges almák hullannak le.

A napnak harmad része ne senlenek) Isten az igaz er-
telmet valái reffból, az igaz irast meg fűnteti, de nē
tellelseguel: A bolond fűfiek aluznak, meg aluzik à
lampas, à rest magh vető el alufik, konkolt hintnek
à buza közé, izik refegeskedik à lator folga, nem
vigiaz az vra hazaban: De mindenkor vannak igaz
tanitoc kik tanulnak, tanitnac, vigyaznac, nem letal-
nac, à piaczon, Apo: 8. vide.

Latek eg' angyalt az ki rejül) Isten azt klattattia az i-
gaz tanitocual hog valakicnee à fűlök vizket nē en-
gednek: az igaz tudomannak, eretnekeget forgatnac
ezen kapnac, tiztefeget keresnek neuet fel fut hoia-
gok, Phi: 2. 2. Cor: 1. 10. 13. Gal: 5. Isten nagio b ostor-
ral veri meg hertelenseguel Iai à bűntető eretnekec-
nek, Papánac, à Santannac, de iai à kiket Isten ezek
altal bűntet ezeknekis.

Matt: 13.
35.

Luc: 21.

2. Tes: 2.
Matt. 14.
2. Pet: 2.

C A P U T I X.

Első Conti.

Z ötödik Angyalis trombita-
la, s- latam hogy à czillag az ég-
ből à földre le esék, s- adatec ő

Gg 3

Czillag

Czillagnac amaz mely feneketlő kutnac küt-
 za, es hatalma, es ama feneketlen melifegnee
 asouan kutat meg nita, es è kutnac az õ füstös
 paraia ßinte vg megé vala fel, mint eg nag égő
 es füstölgő keméczenecà füstti, s-meg letetődée
 penig à nap, esà fenies elő ég az kutnac az õ
 füllitől. 2. Abbol penig ackutnac füstiből
 iöuenek ki (es termenek) laskacà földre: s-a-
 datécà saskaknac hatalő, hogy ßinte olliã hata-
 lmoc lenne, mütà földnec merges scorpionac
 3. S meg niödác penig eztà saskanac, hogy arc-
 zanac, s-meg se lerczék à földön valo ßena fü-
 uet, es semmi fele zöld füuet, se az elő zöld fát,
 hané csak azokat az embereket, az kiknec az
 õ hólokokon ninczé az Isten nec az õ peczeti.
 4. Ezis azért nekic adatéc az hatalő, à saskak-
 nac, hog meg ölyéc az Isten peczeti nélkül va-
 lo ebereket, hané hog õit holnapig kenozzak
 õket. 5. Ez hitléknec penig az õ kénzasok ßin-
 te ollian, mütà scorpionac az õ merges kénza-
 sa, es gyöttrele. 6. Ackor à napokba kerelic
 az eberecà halalt de né találhattiac meg: igen
 keuannac meg halmi, de el fut õ tölócà telti
 halal.

Sommaia

1. *Föndaméromat, es eredeti az Antichrist, Papa, es mindezen eretnekek tudománianie iria meg.*

2. *Miképpen tamattak, es t madnac a hamis tanitok.*

3. *Kenokat iria meg azoknac, az kiket az eretnek tanitok*

MAGYARAZAT. (meg jérnek es döglatnek,

Acyllagot) Ez a czillag amaz Satá, kit a Christus lata

hog vg eset le az égből mint a meni ütő kő, ez setet

legnee vira, kiralya feiedelme, Eph: 1. 2. 4. Col: 1. 2. 2.

Cor: 10. 11. De giakorta vilagoflagte Angialan, tünde-

tezi es változtattia magát: A farkas iu bőrt vonzó

tea, e Satát Isté az engedetlené keuellegért, hog meg

né tarta rédit, né alla meg az igassagbá, hané hazuda,

Isté tiztessegebe akara hagni, Isténe akaria vala ma

gat ténie hog egenló legien Istenhez, nem elegendek

meg azzal a kit Isté neki ada: Ammiuel Euat el eyte

azzal esêc el, azt móda Euanac, ha ezzel Istenekke

lestec, iot gonozt tuttok E vilag Istené feiedelme

mostis Isten tiztesseget akaria rontani, az ő orsfagat

akaria epiteni, Istenénis felül akar iarni, mit a papa a

Satá fattia, 2. Tess: 2. Isten le uete, az emberi nemzetet

meg czala, meg őle mint gilkos, Ioan: 8. 1. Timo: 1. 2.

Hatalom adatic neki) E kulczacki a Satánal, az An-

tichristusual az Isté itelő, büntető igassagos haragia

hatalma, a törven atka, az Isten ad a Satánac hatal-

mat, a büntetefre mint hohernek, mint az biro ad az

hengernec, hog nem hittec az igassagnac, higgienecc

az hazugsagnac, hat iot nem műveltek műuellinek

gonóft, Rom: 1. 3. 6. 2. Tess: 2. Hat a Satá az Antichri-

stus büntető hatalmas Istentől, Apocal: 1. 2. lasd.

A melleseg kulcza) A melleseg az órocké valo pokol

Psa. 36

Gene: 3.

Ioann. 8.

Eja. 14.

2. Cor. 4.

Eph: 2.

Ro. 5. 6.

Ephes. 2.

Coll. 1. 2.

2. Timotz

2. 3.

1. Reg: 18.

19. 22.

Apoc. 8.

halál karhozat, bűn, feneketlen vegetlen hazug tudomány: mert nincz vege:fenek, az hazugságnak az embari tudomány hazugság, fenetlen formankül való: Ires vasf, Coi 2. Tohu bohu 1, Samu: 12. pelua, fetetfeg b̄oros kut, mert mint az t̄emlőczből aki fenketlen alol, felül be farattatot, soha senki ki néiühet, mert meg nem alhat, fel sem kaphat: Iḡ a Sat̄a orfagabol, az eretneksfegből az erős feğveres kezéből senki ki nem iöhet, hanemha Isten vonza ki onnat az ö fent Lelkeuel, Col: 1. 2. Rom: 5. 6. 7. Mafic oka: f̄emi fondam̄etoma fent irasbol, es igaz forma nincz a Papa tudomanianak, es az eretneksfegnek.

M: g nita) A Satan attia, kut feie, oka minden bűnnek hamis tudomannak, es eretneksfegnek. Ioan: 8. Rom: 1. 8. 2. Tefs: 2. Eph: 2. Hat nem Isten. Latode a Satan nittia meg a feneketlen kutat: az az az bűnkarhozat kutfeiet fondam̄etomat: Ist̄e termezet ferint iö, igazsag, azért czak ionak oka: soha bűnnek oka nem lehet, bűnt sem akarhat. Pfl: 5. Gen: 18. Tre. 3. Romano: 3.

A füst) A füst a Satan hazug hamis tudomianae es bűnbe vetet orfaganak es fetet orfaganak gyümölcz az hamis, hazug tudomány. eretneksfeg: füst negy okaert a hamis tudomány mert a Christust, Isten tizteffegget orfagat meg feketiti: az tanitokat, a Christus jegesit meg f̄öplöfiri, es feketiti mint a füst koromia tefen el feketit, Mafic: mint a füst meg foyt, meg ö, mint az merreg, Harmad: mint a dögös, sáros parabol, sár bol, füstből ferreg, beka teré, iḡ az hamis eretne

Tohu, bo-
hu, forma-
ne kül vs
loires cha
kard sag.

Prove. 10

eretnek tudomanbol faskak, eretnek hamis tanitok
 lefnek: Negied mint az port füstöt a fel el haytia, s e- Psal. 37.
 mie tefi: így Isten hatalma es igeie, selle semmie 68.
 tefi az hamis tudomant, es el fuya, Esai. 64.

Meg fetete a napot) Az nap a Christus, a meniei i-
 gaz tudoman, Christus ferzese: papa, Christus mind e
 ferbeset az vaczorat kereszseget, meg fetetette az
 igit nem hatta predikalni, hanem papa hazugsagat
 decretomat, legenda sanctorumot padalatt az Biblia
 Breuiar, psaltica dabit quid dabit. vide Apoc. 5. 8.

Az eg: aijr: aer: Atista eg) Ez tista eg a meniei tuda-
 many a tanitok, az anya bentegy haz: az u fustiuel
 es felhoieuel Antichristus, Sergius, papa, az ertneke
 meg fetitettek, es el hitettek vakitottak: 2. Cor. 3. 4.
 Nem akaria a Satan hogy a Christus vilaga es fenie
 az u fetet orfagaba be mennien: Mert minden fetet-
 leg, lator sag vagy on a Satan, papa orfagaba, ha az I-
 sten igeie fouetneket oda vinneiek minden rutsaga
 ki teezenek. Nem akarya papa hogy ott predikallia Matt. 6. 9
 nak. Ioan. 3. 7. 8. 9. 12. Aeki az fetetben gonost miel Eph. 3.
 nem io az vilagoflagra.

Saskak ionek) E faskak az hamis ordog tudomania-
 bol termet hazug es gilkos tanitok, eretnekek bara Ioan. 8. 9.
 tok, papok, puspokok, galagoliak, es a tob ferzertes la- 10.
 trok. Saskak ezert, mert mindent meg emeztnek 2. Tim. 2.
 mint a faskak, Az ordog Ganejabol, a kigio monia- 3. 4.
 bol termettek Esa. 59. Be niclik a fegén ofuegyek 2. Pet. 3.
 hazat, penzet hazat retet barmat, lelek valczagba el
 czallaz. Masik: nem repulhetnek fel az egbe: csak az

Hh

foldon

földön maſnak, az ég alatt repülnek, az az, emberi o-
nat, tudomant, garét hamis ſagot tanitnak, ön a ſaiok
ba a nema ördög, a törvény atka le nomia, űket, Za-
char. 5. Teſti tudomant, bölczefeget, az űduóſſeget
ezak az emberre, a z emberi erőre kötik, mint a kul-
dúſt v g hanniak magokat. Apok. 3. Vide, Harmad: Fén-
lenek ſereggel iarnak, de mergeſſek mindent meg e-
meztenek, mint a Captalanba claſtomba lako here
papok.

Mint a Scorpiok) Ezert mongyak az hamis tanito-
kat eretnekeket ſcorpionak, mert mint a Scorpionae
elfő reſe ſep, es az emberre moſoliog mint ha ſeret-
neic, es iauat akarna de mikor az emberre mazhat, es
rea ragadhat az ép teſtere, vag ſebere es betegſegre
azt ielenti hogy meg giogétia, maga alattomba me-
get ſubele: igy az eretnekek papa pilifei hiſel kedök
az lubok ruhaiaba öltöznek, alazatoſſagot mutat-
nak, az kukliak, mint ha ű benne ſemmi merreg, es
bün nem volna, mint az apiok a Satanis io angyal vi-
lagát vezi rea, azt hazuggya hog a miſeuel, a buczu-
ual, az ő ſolos maiabol kintül büntül meg oldoz, ki-
hoz meg pokolbolis, maga az farkaba vagy on a me-
reg. Rakua bünnel bűdös irot koporſok, teuelgő ű-
ſtökös cyllagok, farkaſok, lelki teſti paraznak, me-
get ſunak az io ſin alatt az emberbe, az az, a bünt
halalt törven atkat vonzak az emberek ſeiere, es bün
ala rekeſtik űket, meg nem gioget hanem el veſt.

Ne ſerezek a ſenat) Nem teſti ſaskak achik a ſü-
uct el

Vet el veszik, nem annak artnak, Isten ellen nem vetet az fű hanem az ember, azért ezek lelki resti herek, kik alattomba funak meg az ő merges tudomaniokkal, először ebedbe sem vehed mind a scorpio sulakat, de halalod oraian, pokolbais meg ebed ezek merget. Ne ed meg hat, se ne igyal aból az vizből a kibe az irem, az eretnekség esett, mint a Stancaus, Seruetus, eretnekséget, mert meg halz vele: Ez scorpio papok, csak az ő hasokat hizlalliak, nem az Christusnak folgalnak.

A szent süvet) az gyēge keresztenekek, kik most tőrttek meg.

Zöld süvet) akik immar fel neukedet keresztienek es meg giarapottak, a termő fak, az kik immar meg e pőstettek, es fel neukettek az hűben. Hat három gradiczban al meg az keresztienység. Mint az mustar kis mak, az vtan csak föld, vegre fel neukedik, Mat. 13. Eph. 4. Col. 2.3. 2. Theff. 1. 2.3. Neukedni kell hat az keresztienységben: lasd oda fel, Rom. 1. 8.

Czak az embereket) az az, az Hypokritakat es az harag edenyt. Az peczet az homlokon első Isten kegyelme valasztasa. Masik az Iesus Christus erdemeből valo meg teres, meg viulas, igazulas igaz hit, szeretet, bent es iozan elet, harmadik az sentilek Isten sentilese. Az igaz tudoman, igaz vallas Isten felől, halgathat az vrnak fuaat, s meg őrizni: Negyed: ellene ramadni az bűnnek, ez vilagnak az őrdőgnek, ezekkel vinni es hadakozni, Ro. 3. 6. 8. Eph. 5. 6. Ti. 2. 3. Gal. 3. 5. Meg fizeteni, se vetni el temetni az ő embert az papa miselenek hitinek ellene folni, gyűlölni

az bünt, Apoc. 2. 3. vide, mint az homlok az orca d
 nem titkoltathatik, hanem ki kel mutatni, s-arról el-
 merik meg az embert: így az keresztényen hegyen ra-
 kott város, fő, fővetnek, cyllag hat ki kell mutatni
 magát, hat nem hordozhat palast alatt, lay hat az kik
 kiral, ersek előtt földre, es a palastala tesitek a kereszt-
 riefteget, Christust meg tagaggyatok feltetekben
 emberek előtt, s ys meg tagitt az o attia elöt.

Adatec nekie) edoti autes) adatek nekik hogy kenoz-
 zak, az az: hogy se elheffenek, se halhassanak, hanem
 csak vayuggianak lelki furdalások, o k lelo ketsegbé
 cito el izezo Isten elöl, el futtato lelkok legien, mint
 Caynnak, Iudanak, es a Sauulnak:

Nem talallia az halalt) az az, keuanna testi halallal
 halni, az harag edenie az lelki furdalasba es kesero
 kenba, de Isten itt ez vilagon sem haggia, ott holna-
 pig, az az, halala oraia elöt meg halni pokolba sem
 haggia hanem öröké az Isté haragia az hitlensegnek
 es ketsegbé cito bün, a ki oly bün, aki azt mondattia:
 el vetet Isté teged előle, nagyob a te büned Isten ke-
 gielmenel: Christus erdemeuel, a Christus nem teer-
 ted holt meg, nem teged valtót meg, nem neked ke-
 gelmeset meg az Isten, nincz Isten lölke te benned,
 teged nem valasztót az eletre-el sem bellegzet, meg
 nem teritet, meg sem igazitor, csak hypokrita vag-
 te el kell örökke karhoznod, sem Isten, sem ember
 te veled iol nem tehet, ez az furdalo lelek, de ez csak
 az harag edenybe lehet. Nam a sentekbe Abraham-
 ba, Dauidba, sent Palban minden hü keresztienekben
 volt

Matt. 5.
 6. 7. 10. 12
 13. 16.

Roma. 9
 10. 11.
 Psal. 69.

Gen. 4.
 Matt. 12.
 27.
 Ebr. 6. 10.

volt effele proba, es lelki furdulas? volt, de nem hitle
 segból nem ketsebbe esésből, hanem ezak bay viua
 bol, Isten az keresztien affony allatokat, ackik által
 az Satan meg czala, fómbe bociattia amaz crós ha
 zug vitez, a Satant e gyarlo eden által akaria meg
 gjözni minden ereyuel: Christus a pustaba a kerbe,
 halala clót a kenbais, igy keserte, hogy Isten el hat
 ta, nem Isten fia u, mert ehelik, veretik, kénzatik, ha
 Isten fia volna hat ezek nem lehetnenek rayta, de a
 bün karhozat rayta, ez vilag bün et read vétted, de el
 kell vezned a törven atka alatt. Az testet, a gjarlo
 emberseget, testet lelket el keseritette es icsitette vala
 a Satan Christusba Matt. 26. Lu. 22. Ioan. 18. Ebr. 5. 6.
 Kettegett bankodot, veres veretekuel veritezet, azt
 kialtotta, Mire hagál el en edes Istenem: Pfal. 22. 69.
 Esa. 53. De az Istenseg, az örökke valo lelek kez volt
 nem felt, nem bankodot, biztatta az gjarlo emberse
 get, az Angyal a fent lelek el jöt es vigasztalta: Igy
 a pustabais ielen voltak az Angyalok meg gjöze a
 Satan kesertetit, miis ig gyözzük meg a Satát, ha ke
 fert, forongat, a mi lelkünk. Soha azert ketsebbe ne
 esünk. Ro. 5. 8. 1. Cor. 4. 2. Cor. 4. 10. 11. Ahol nagyobb
 a kesertet, az haboru, fellicbiar ott az öröm, es vigaz
 talas. Soha azert az hiuek probaia, öröme es bizafnel
 kül ninczen: Az hitetlennek lelki furdulasaba ezak
 ketsebbe eses, hitlenseg vagion, nincz semmi öröm, *Esa. 2.*
 hat nem halhacz akor meg mikor te akarod, hanem *Ose 10.*
 mikor Isten, ladde hogy mond: Keuanniak az halalt *Pfal. 66.*
 de el fut elöstök. Ackor halhacz mikor Isten akaria, *80. 90. 91.*

Fem efeb fem vtolb, nem halhacz, hanem czak mikor
Isten akarja Job 14: Lafd. Apoca! 6.

MASODIK CONCIO.

Capit. 9.

I. **A SASKAKNAK PENIG**
 Az ő hasonlatosságok ez Amaz hathoz
 es bay vitushoz kezült louakhoz hasonla-
 toffok valanak, az ő feieken penig ammi-
 nemő (skofiomok) valanak mint a koronak
 ollianoc valanac, es e koronak hasonlok va-
 lanak az aranyhoz. Az ő orczaik ollian
 vala mint az embereknek az ő orczaik.
 Es az haiok ollianhoz zu vala mint az as-
 fony allatok hayok. Fogok penig ollianok
 vallanak mint az oroslannak az ő fogaij.
 A mellicen valo feguer ollianok valanak
 mint a vasbol czinalt mely vasak, A saskac
 sarniainak penig sarkok es czacogások ollia
 vala mint ama forgó hadakozo szekerek
 forgese, mikor a szekerre a lok louak haniat
 hóllok futnak a hadba es viadalba. Farkok
 e saskaknak hasonlok valanak a scorpiok-
 hoz. Az u fulakok penig vala az ő farkok-
 ba es hatulio reszekbe. Hatal-

2. Hatalmok és faskaknak ez vala hogy ar-
czanak es kenozzak az embereket ott hol
napig.

3. Kiraly és faskakon ama feneketlé melleg
Angyala, a kinck neue Si' Abaddon, az
az, véstő, A Görög ni neue Apol-
lion, az az, el véstő

4. Ime egik az lai- ez vta
ket lay lay es k.

1. Mi neuekl
hamis tanitok

tnckes

2. M. ezoda hatalm.

Nagyra.

Hasonlok a lonak) Az Antichristu
den eretnek fene louak, a mint a lo fene,
keppen megien az hadba, a meg olefre, utkozetre vi-
si a katonat. Igy a fone lo a Satan, ezen az louon ul
papa minden feregeuel, visfi azert az Satan az ver
ontasra gylkossagra haborusag, ferferre es karhoza
tra az papistakat, eretnekeket mait az fene lo, Az lo-
ragos papat puspokot, Ielenti it fent Ianos. Mert az
Satan mint kiraly es hoher vg viseli a bunben a ko-
loztekent, az o akarattia ferint.

Korona feiebben) papa haro koronat tott feiebe, eg-
gikucl ezt peldazza hog menniei kiraly, Iste fekiebe

Rom. 1. 3.

5. 6. 7.

2. Tim. 2.

Eph. 2.

2. Cor. 3. 4.

2. Pet. 1. 2.

Iuda 1.

2. *Theff.* űlt, földi Istennek mongya magat, Bűnt boezathat,
 2.3. meg pokolbolis ki hozhat, a meg hialas vtannis idű
 2. *Timot.* zithet azt hazuggia. Masik korona ez hagi ű a testet
 3.4. ez vilagot, a Satant, a bűnt meg giőzte, ű soha bűnt
Psal. 49. nem tehet, mert fen ember. Maga Sodoma, Gomora
 a bűn es a Sata, mint a disno a farba, vg he-
Matth. 7. uer a bűnbe do: hazug, gilkos, lelek vez
 13. 14. 23. tő: eretnek, azak vezteni valo, őlni, né
 epeteni, korona ez hogy a feie-
 delm, el czalta. De né-
 ran, n tulay donitia ezt
 maga, onais vagyon, ha
 mis, a tistet, biro-
 2. *Tim.* 2. dali, eretnekek ol-
 3.4. liano, iasonlok az a-
 2. *Cor.* II. ran, kekek, namio
 eretnek, ke, bűnenek, na
 poc. 3.8.

Vadok monstromok, sok fele allat
 azigabigak, az hamis eretnekek,
 sok fele külön termeset, alnokfag es
 gian patikai, es tarhazi. Az emberi for
 ma ez hogy ez vilag fiai bölczebek az vilagossag
 fiaival, rauas alnokok mint a kegiő az ő apaiok. Hi-
 kedők czelezapok, emberfeget mutat, de disno es
 eb termesetűnek. *Mat.* 7. *Esa.* 56. *Psal.* 79. fera, bestia, a-
 per, poreus immundus. Tifra fűzesseget mutat a ku-
 klia, maga Sodoma fertelmes Franczus latox. *Jasd A*
pocal. 2. 3.

Isten level hija van. Hiaok
 ugyan de azért a fram
 vendel ivator a' tie

boltok. Isten elöt al, mert kedues Istennek az o aldo-
zatja, vide supra cap. 6.7.8.

oldozd meg) az az, teg bizonyfagot erröl, fenieged
a nepet ezzel, hogy en meg oldom, az az, el sabadi-
tom a Satant, paranczolok u neki, hata mat adok hog
a nepet o'lie, vakicza, hitesse czallia, es az u elebi bu
noker, vtolso fene bunökkel bunteffe: Nem hittek
az igazsagnak, higgienek az hamisagnak. Meg olda
ni a Satant a tanitok, ez: Meg verni a nepet, bintetni
uket, a Satan vakitafauval, Papa, Antichristus hamis tu-
domaniaual, azt kialtani, hogy Isten meg veri a Sa-
tannal, hamis tudomannial, ordög hatalmaual, fegy-
verrel, lelki testi ostorral, acki a bünböl ki nem ter, el
nem hagia a gonosfagot: Mint az Achab papiait. 1.
Reg 18.19.. Matt. 13. Pfal. 69.108. Szabadsfagot adni az
Satannak a buntetefse, az a meg oldas. Czak Istene
ez: Mi czak somual körtiuk meg, czak bizonyfag te-
tellel, feniegeteffel körtiuk es olgiuk meg: Mikor az
nepet a bünert buntettiük, az bizonyittiuk, hog Isten
meg oly, valaki a bünbe el. Meg olgiuk mikor ez ki
attiuk, hog acki hisen meg ter a bünböl, el. Ne ercz
hat azt, hog valami barat varazlással oldaffek vag kö-
teffek meg a Satan, mint a Papak ebelkettek az mise-
nel sentelt vizzel, a missallal, az inprincipioual az E-
uangeliomokkal, az ordenges feiere valo varazla-
sakkal: Hat ha kötne a neg Angial, az az, ez vilag fe-
rent valo ordögök, hamis tanitok, hadak, az halal, feg-
ver, dög halal, ciffeg koborlas, nem arthat addig sem
testi, sem lelki vesedelem, mig nem Isten akarja, es

Esa. 6. 63

Eze: 13. 14

Ro. 1. 5. 6.

2. Tess. 2.

2. Timot.

2. 4.

Eph. 2. 4. 5

Matth. 13.

Matth. 18.

28.

Lucas 17.

Psal. 66.

Matt. 10. ű olgya meg, mert semmik Isten batoy palczay, fire
Amos 3. zi Esa. 10. 14. 43. 45. Szoltam erről cap. 1. 2. 5. Apo. Né
Soph. 1. hogy az embernek, de még csak az keresztien em-
Tren. 3. ber difnoianak sem arthat Isten hatalma es, rea saba
Matt. 26. ditafa ellen: V gyan meg kerí az hiueket, hogy rostal
27. lia haigalia kefercze, mint s. Petert, s. Iobot. Iobi. 2. 3
Luce 22. Az Euphrates vizebe) Az Euphrates vize vagy on
Ioan. 13. 18 derekferent Babiloniaba, Chaldecaba: Az Satan az ő
Gen 6. 11. orfaglasat az viz ezen elót, az vtánis ott kezdé el a
12. baluaniozast, paraznasagot, gilkoftagot, mindenfele
Zach. 5. bunt: Mikor a torniot rakata ott a Sennaar felden: Sat
Esa. 10. 14 kanioknak, ordögöknek lako helie a Babilonia, mert
16. minden bün onnan tamada: A Satan onnat el oldatot
Hier. 42. ott volt orfaga, ciak Babiloniat buntette volt vele.
31. De Roma, Ierusalem, soc orfagok a bünbe el arrada-
 nak, Isten sauatol eltauzanak, mindé bünbe fel giet
 iedenek, a Christus érdemet, igeiet, forzeset meg ve
 tek, s meg vialakis, hiuének a Satan hazugfaganak,
 mint Eua, es az Baal papiai: Isten onnan az ő orfaga-
 bol fel indita a Satant az Antichristust az embere-
2. Thef. 2 ket hamis tudomant, Ezzel egiüt a testi fegyuert, az
Ephes. 2. poganlagot, most mi reank hozta, hogy az bünért
Matt. 12. meg büntereffe: 2: Tim. 2. Czak az ő hazaba bir a Sa-
 tan a pokolba, az hitlenök, paraznak refegesek kö-
 zet: De gyakorta rea hozza, rea sabadittia az hiue-
 kreis mint Iobra, az hiueket a Satan tagiai altal egeti
 dulia, őli.

Ketoztettek valanak) Irim asmeni, az az, fel keziul-
 tertek: Hat Isten haragya indittia es kezeti fel a Satant,
 mint

mint hohert, a bűnnek meg büntetése. I. Reg. 18. 19.
 22. Ereg czald meg, legyen hatalmad, vide Apoc. 5. 6.

Oraban es napra) az az, Isten el vegezte oraiat, napiat, holnapiat, estendeiet, minden orfagnak, varos, fau, minden ember meg büntetesenek: Minden cza-
 far, kiraly, vr, mig el elien, mig vralokogyek, Isten el
 vegezte: Minden dolganak az Istennek oraija hatara
 vagion: Semmi soha történetből nem lehet, hanem I-
 sten vegezeseből Hat, ha fülettesek, ha hallion, ha be-
 tegegyek, ha igazulion, ha büntetettek, ha falliak,
 ha vegyek meg az varost, mind az ionak, mind a go-
 noz büntetesenek Istentől el vegzöt oraija vagyon.
 Iaf.: Apoc. 1. 6.

Dan. 2. 3. 4.
 5. 6. 7. 8.
 Iob 1. 2. 3.
 13. 14.

Hogy meg ölliek) Isten el vegezte az hadakal, fegy-
 uerrel, eseggel, döggel, mint melly oraba, mikor meg
 ölien mindent: Oraia az büntetesenek, oraija vagyon
 az üduezülesnek; Ioan, 5. 6. 7. 12. el iót az ora, mostan
 vagyon, hogy acki hallia az ember fia fauat ellien.
 Matt. 21. orankent hiuat a felöbe, hat oran, harmon,
 tizenkettön:

Szama valo 2 0 0 0 0 0 0 0.) Ket száz ezerszer valo száz
 ezer) az az, Mint a bűn famlathatatlan sok, es fogha-
 ratlan: A büntetesis, a testi lelki fegyuer fantalan: A
 Papa Antichristus katonai, ordógón ülő papai es ba-
 rati fantalanok a kaptalanokba, Clastromokba, min-
 de faluba: De kiczin az Isté ferege, maradék. Keues-
 ezak famos a predikatorais. A papak es Antichrüs
 hada famat ez igéből (Luther) akariak ki cöputalni, de

Luc. 9 10
 12.

hazudnak. Mert az jegyek meg mutatták kik legje-
nek. E katonak, az Satan testi hoheritis, az pogansag
fokassagat, kik Babiloniabol, Chaldeaabol, Perfiabol re
ank ionek peldazza, à török nemzetet.

Efai. 7.3.

Io. 14.45.

Pfal. 13.

46.66.

Hallam samokat) az az, Vgyan bizony latas, vgyan
valo ez, nem alom ammit en lattam hallottam, mert
à latas, hallas, nem alom.

Latam à louakon ulöket) A louak à Satan, az Isten ha-
raga hatalma, ki fel ültette, fendültette, indította à Sa-
tát az hadakat. Eze. 4.5.6.9.13.14.15. Hic. 14.15. A kit el-
vegezté, ackit halalra, halalra, ackit feguerre vegez-
tem vgykel el vezni. A raita ulök à papak, eretnekek,
papak, barátok, toluaiok, vtrak, cza farok, hadak.

I. Cor. 3.

Szenes panczelok) Thorakas pyrinus: az az tüzes
meli vasak, jegzik az Isten haraggia törven atka fe-
net, ki à nepek bünere, mint fara, pozdoriara, es czup
püre reia geried s-meg emezü. Hier. 23. Efai. 25.26.28.
Az haragra gerieztő tüzes bün, vifa vonos, gilkol-
sag, fitok, atok, haborusag, giulóság, patuark odas, per-
les folgia, az had, mi raitunk.

Iacint) az az, eg finü, Az hypokritak finnel valo
czalard kereftienek, ostoru, à feiedelmek hizelkedő
hazugfaga: Szembe fepet fol, de el arull, niuz, fenie-
get öl: Teis meg czaltad Istent, az te fele barátodat
tettetetes kereftienseggeddel teged is Isten bünttet hy-
pocrita, alnak feiedelemmel, Iob 34.35. Pro. 2.8. Vral-
kottatira Isten az hypokritat à nep büneyert.

Kenköves) Mindenkor egő fel gerieztő, patuarko-
dok, kiczinból nagyot inditnak, geriedeznek reank,
reank

reank giuládnak a Papa Garabanti, es a pogan ellen-
 seg. Egy keues dologbol nag tuzet indit, semmiuel
 meg nem alufik haragiok. Sem penz sem adomany
 meg nem engeztelheti az o duhos haragokat: Mint a
 propheta mongya: Isten a Sidok ellen fel geriezte a
 Babiloniai, Assyriai feiedelmét, semmiuel meg nem
 engeztelhetek: Hat fenki ne geriezze fel Isten hara-
 giat, mert igy fol: Ha meg haragfom, fenki nem cze-
 desitheti az en haragomat. Ez e kenkoes meg alha-
 tatlan budos ostor, lefen a nepen a kenko termese-
 tu bunert, bunre gerieztó okadafert.

Efsai. 7. 8.

10. 14. 16.

43.

Hiere 7.

10. 14. 15.

25. 42.

Thren. 2.

3. 4.

Ezech. 4.

6. 9. 14.

A feiec mint az oroszlanak) A Satan az u tagiay, az
 hegekhez feiedelmekhez czatolliak magokat, azzal
 artnac toruentelenul eroflaggal mint a suo oroszlan
 akarnak be nielni a Satan fattai es feiedelmi.

A Saiokbol io ki) E louak fajabol fen io ki, az az, A-
 tok merreg, Szidalom, Isteni karomlas, iretfeg, gyulo-
 seg, gilkolhak, pusztitas, Iste haragia fel gerieztó bun.

Psa. 5. 12.

13. 50. 53.

Esa. 5. 52

59.

Fust) az az: Hamis, fetet, meg foito, meg keferito
 bun, emberi ferzes, ki a Christus fep feier erdemet, i-
 geiet, ferzeset, meg feketiti, es ruttittia mint egy ko-
 rom: Mint para meg feketite a Christust, meg ruttia
 az Iesus iegiesit: Vide supra cap. 8. 9.

Rom. I. 3.

2. Petz.

Kenko) az az: Minden bunre valo okadas, bunre
 gerieztó Satan tuzes nila. Acki mint a tuzes nil, az
 falmat, fat, fenat, fel lombanttia, a kenko az port meg
 gyulaztya: Ig a Satan az o embert, a gonof keuanla-
 got, a concupiscentiat, acki olian mint a taplo, puska
 por, fena fel gerieztii a bunre valo kizteteffel es in-

Ephes. 6.

Ro. 5. 6. 7.

gerjesse: Mint a parazna buya affon, hamar a par-
 znatul meg fattriazik, igy az ő termeszet a test, a ke-
 uanfag az Saianol meg fattriazik, bűnt, halalt fűt.
 Mint fent Iacob mongya. Iacob. 1. 1. Ioan. 3. 4. 5. Hat
 ne aggyatok okot az bűnre, mert valaki valamivel
 vetkezik, azzal bűnttetetik Rom. 1. 2. Theffa. 2. Ne
 geriez hat a te atkozot kenkő termeszetű bűneddel
 senkit a bűnre, haragra, haborut ne ferőz, kiczinből
 ne indicz nagiot. Mert iay a ki által az haboru, bot-
 trankozas. Ioan. 13. 1. Cor. 13. 10. 14. 2. Theff. 3.
 Ladde a fűt, fűst, kenkő, az az: A bűn eredeti a kékő,
 a bűn indulattia, a fűst, a bűn, a fűt az halalis, a Satan
 faabol iő ki: Ha Satan az ember oka a bűnnek, nem
 az Isten. Gen: 13. Psal. 5. Thre. 3. Psal. 45. Ebr. 1. 2. Ter-
 meszeti ellen Istennek a bűn, hat sem tud sem tehet,
 sem akarhattia Isten a bűnt, hanem igaz iteleti feret
 rea boczathat, hogy vegre meg bűntessen, s ezzel i-
 gassagat ielencze: A bűnből ki vonnion, s ezzel i-
 galmassagat ielencze, Igly fol Esa. 50. Psal. 83. Act. 14.
 El boczatam a ty aniatokat a bűnbe. Hat mint a ken-
 kőbe a bűz gierieztes benne az ő termeszeti ferent,
 a fűstbe a feketeseg, Ig Satanba, toluaiokba, a gonoz-
 fokba nem Isten czinalya a bűnt, hanem vgyanbē
 nek termetaz eiletkor, s az eilet vtan. Roma. 3. 5. 6.
 Eph. 2. Titum. 2. 3. 1. Ioan. 3. Ionæ 18. Lasd. Hat, meli i-
 gen art a keserű fűst, kenkő, mikor a fűtbe vetőd, s
 vgy fűstőlz vele: Ig art az emberi ferzes, tudmany,
 a te erdemed, bōitōd, atte ostiazaafod, kan czalkodafod
 oltarod Istennek: Bűzt czinalas Istennek, kiuel az I-
 sten

*Mate. 18.**Lucz 17.**Gen. 3.**Exodi 32.**Roma. 9.*

fen orrat meg gyulaztod es fel geriezted. Gen. 2. 8. Ose. 14. Hat ty ember ragok, keueliek es telhetetlen tanitok, hagyatok el az ostia fentet, ne legyetek Balamitak, kik az igaz tudomany ellen hamissat mondotok az iüvedelemért.

Meg ölettetek) Nagy refet Isten ez vilagnak így bünteti meg az bünert, de meg sem tanulnak nem veznek példat.

Szaiokból iöki) A Satã fajabol iöue ki a kenkö, füst, az hazugfag, hamissag, es azzal ölte meg Adamot, Gen. 3. Ig az Papa garabanti, az eretnekök fayok kal ölik a nepet. Hat hoherek az hamis tanitok. Szaiokba az Antichristus hadanak az hatalom: A Satan hafuptat velek, s-ugy ölet meg.

Ioan. 2.
2. Cor. 10.
11.

A fukokba feiek vagyon) Az az: fep fin alatt folnak mint farkas az iuh börbe, az Satan Angyal keppbe, mint éterük a fep fin alatt, a feiedelmeckel meg öleti papa a nepet, a kit faiaual meg nem ölhet: Alnak mint a kegio meg suit a farkaual: A farka ackin a fü, jegzi a bunt, halalt karhozatok: Mint oda fel mondam: Bizon vegre meg suit a Satan, mint Euat meg suite es öle a farkaual s-meg marâ. A bünnek hatalmat ad a törüen atka: Mihelt meg czalhat, es meg ölhet a fayaua, Ottan a farkaualis meg öl testestöl lelkestöl el vez: 1. Cor. 15. A Satan az Attiokis kegio kepeben czala meg ez vilagot, a papa Antichristusis kegyok, 2. Cor. 10. 11. Gen. 3. 1. Timot. 2.

Az ö czelekedéseköl meg nem) Nohalatta ezt ez vilag.

vilag, hog' Isten illien nag' czapással öle meg hatmadat ez vilagnak, de vgyan nem gondolnak vele, né tanulnak másnak veszedelmén, hanem a bünbe meg maradnak: Isten azért el vesztí öket, valakik az bünből meg nem ternek, es nem tanulnak más ember peldaian, mikor Isten más embert, büntet.

Esa. 1. 5. 9

10. 14.

Hiere. 4.

7. 16.

Ezech. 3.

18. 33.

2. Thes. 2.

Ne imagyak a Baluaniokat) Hat hazud a papista, hogy nem imagya terdre nem esik előtte, mert im hallod hogy imagya az ördögöt) az az: Hiszen az ördög fuanak az Istene ellen, enged a Satannak, a bünre a Satan vonfa arra megyen, ez vilag Istene a Satan, az ö akarattia ferent biria ez vilagot, 2. Cor. 3. 4. Eph. 2. 2. Timoth. 2. Hat a bünbe heuerö diñnok, ember ragoc gilkosok, baluaniozok, fűsueniek, paraznak, ördög imadok, latod hogy a baluaniook ördöghez köttettek, Istenis meg tiltia hogy se czinald, se ne imad: Hat miért tartiatok ty papa may may a templomba az ol tart, es baluaniokat, hat ty ördög imadok mit ostiaztok, miért tartiatok a papa ganeiat, miért fogyatok Christust egy iar omba a Beliallal.

Az varazlasokból) Ek rón pharikón, az az, az ü ördögös babonafagokból: Hat ty nezök, ciel iar oboforkaniok, kik betegsegre oluastok, iay ty nektek, el vest Isten a ti binetekert: Babonafag az, mikor termeszet felet termeszet ellen varasoltok, quantitibus tribuitur efficacia. Sem alhat sem lathat az baluan, hat atkoztak a kik czinaliak es imagyak. Psal. 96.

CAPUT X.

ELSO

ELSO CONTIO.

LATEK EZ VTAN
 mas Angyalt, acki igen e-
 rős vala, es az egből iő va-
 la ala, acki à földheuel ker-
 niül vetettetet vala: es en-
 nek feien az égbeli srouzuan vala, az orcza
 ia penig olian vala mint az nap, à labai pe-
 nig mint à tűzes ozlopok. S- vala ez An-
 ggyal kezebe egy kis meg nilt kőueczke:
 Vete az Angyal az iob labat à tengerre, az
 bal labat penig vete à földre, es nagy fen sfo
 ual kialta sfinite vgy mikent az oroşlan or-
 dit.

2. Hogy azert kialta ez Angyal, meg sfol-
 lanak, es meg sfolak az őnnön sfaukat az
 het mendőrgők. Hogy penig az het men-
 dőrgők meg sfolak az ű sfaukat, en meg a-
 karom vala irni à sfolak.

3. De sfozatot hallek az egből, acki enneké
 ezt monda: be peczetellied azokat ackiket
 à mendőrgők sfolanak, es meg ne iriad a-
 zokat.

225. A SZENT IANOS
 4. — A mas Angyal pedig a kit latek hogy a földön es tengeren all, fel emele az ő kezét az egben, es meg esküü ek arra a ki örökön öröke el, a ki teremttette az eget, es az egbé valokat, a földet es az földön valokat, a tengert es a tengerbe valokat, hogy illien idő többbe nem leßen. Hanem csak az hetedik Angyal sáuanak napiaiban leßen, mikor az iöuendöbe trombitaland, es a mikor az Istennek titkos dolga es el reitet tanacza el vegeztetik es be telik, az mint meg eleue meg hirdette es meg monta az önnön sölgainak a prophetatnak.

Summaia.

1. Az Iesus Christus el iöuetelit az itiletre, az iöknek elcitre, a gonoszok romlására.
2. Az itelet napig sükség predikálni, s ielen a Christus az üania sient egy hazaba.
3. Mit akar Isten hogy tuggyunk, mit nem akar hog' ne tuggyunk.

Magyarázat.

(Lettek mas angyal) Es az Iesus Christus, ki mostis

Matt. 18. ielen, es mind ez világ vegezetig ielen leßen, mint
 28. io pastor, kiraly, es kezes, otalmazza az ő hieit: Ve
 Ioa. 10. 15 gre az iteletreis el iö nagy fenefleggel ammint fel
 16. 17. ment,

ment, az az: az ű Isten sege hatalmaual es ereieuel. *i. Cor. 15.*
 kód iele az Isten ielen voltanak, hatalmaffaganak, E- *i. The. 4.5*
 xo. 19. 20. 33.

Erős angyal) az az: mindenható, acki mindenek el- *Matt. 24.*
 len iduezetheti es meg tarthatia az hiueket. Minde- *Col. 1.2.*
 nek ellen meg büntetheti az hitetleneket: Apoc. 3. Io *Esa. 9.*
 an. 5. 10. Senki az en kezemből ki nem ragathattia. *Ioan. 5. 6.*

Szouaruan) peldazza á bouaruan á frigetackit Iste *Ioan. 5. 6.*
 miuelünk á Christuffon kötöt, Gen. 9. Gal. 3. Mint á *10. 17.*
 bouaruannak ket vege vagion, így á frignek kett ve *Esa. 59.*
 ge es kötése vagyon: Mint az Iacob laitoriaianak: A
 felső vegehez az egbe az Isten tamazkodot: A frige-
 nek felső reffe kötötret á fent Haromsaghoz: Az atia *Gene. 17.*
 azt fogatta hogy mi attiank Istenünk lefen, feret *Esa. 38 39.*
 mint fiait, meg bociattia bününket, el temeti hata me *40. 43. 54*
 ge veti, el törli es mossa, soha rola többbe meg né em *55. 57. 59.*
 lekőzik: Sőt rolunk á bűnt el vonuan, az ő törueniet *Hier. 31.*
 iriabe á mi elmenkbe, es fűuünkbe, meg halgat. Az *Eze. 11. 36*
 Christus hogy iduozit? A bűnt halalt el rontia, ve- *Mich. 7.*
 lünk lefen, meg otalmaz, sem á bűn, sem á Satan, sem *Ebre. 8.*
 az halal raitunk nem yralkothatik es nem arthat. A
 fent lelek erre esküt, hogy safar lefen, foglaló falag,
 meg terit, igazit, vilagosit, meg viit, vigaztal tanit,
 vezet minden iora, es minden iot czelekedik ben-
 nünk.

Mi velünk ezt fogattatta f-erre kötöt á Christus
 á mi feiünk es feriünk, hogy tób Istent tób Attiat
 nem imadunk az eg Istennel, tób iduezitöt: A Chrűf

nat, A ſent Leleknel töb vigasztalot, Szoltam erről á
 kerestſegbe, ísmeg. Rom. 11. Hat Iſten ſriget velünk
 fel nem bonthattia ſoha, A ſouaruanba az negy ſin
 peldazza az ſrig okat, az tűz ſin az Chriſtus halalat,
 kiuel az bűnt meg őlte, Iſten haragiat, á karhozatot
 á Satant el ronttotta: A bűnt el temette. A veres ſin
 az Chriſtus veret, kiuel bűneinket el moſta: A föld
 ſin Chriſtus fel tamadaſat, kiuel minket az bűnből fel
 tamasztot, meg bekeltetet, meg vitot, igazgatott. Az
 alſo viz ſin peldazza az örök bodogſagot, az Chri-
 ſtus iofagi reank ruhazaſat. Hat ne felienek az hiuek
 Chriſtus el ieuetelitől az iteletre, mint fel őltöztet
 Chriſtus alſo kőntefſebe es reſ ſerent valo iofagiba
 eſes ſűzek, variuk vigan az vő legyent, ſoltam oda
 fel errel.

Orciaia mint az nap) Haragos orciaiat es iteletit pel-
 dazza: Mint az nap á ſetetſeget el űzi, ki mutatia, az
 ſen meg egetiaz ſat, ſenat. Igý az hitlenek bűnet
 ki ielenti, meg emizti őket kemen iteletiel. Eſa. 25.
 vide cap. 5. 6. 7. ſoltam.

Köny á kezbe) Chriſtus mind az okat ackik ammi
 iduőſſegunkre ſűkſegefek meg íratta, ki ielenttette,
 es meg ielenti ſent lelkeuel az iteletig: Ioa. 15. 16. 17.
 mindeneket megh ielenttettem tyneknek. Chriſtus
 czak az, á ki lelkeuel az iraft meg nyttia es magya-
 razza. Matt. 13. Luc. 24. ő nittia meg elmenket: Mikor
 az iteletre eliű, ackor á kőniuet meg nittia, Iſten de-

1. Cor. 1. 2. cretomat ki ielenti: Az hiuek iofagit, az hirlenek go
 Dan. 12. noſſagitis ki kyaltia. 2. Cor. 2. 3. 5. Gal. 5. Matt. 25. Azt
 Ioa. 5. 8. 9. igezi á köny. 216. 9.

A ten-

A tengerre földre) Az az: mind ez vilagot Christus az ű laba es talpa ala veti, mind ez vilagot biria: Mind a tenger figetibe, az földön lakokatis meg iteli mindenható hatolommal, mint ez vilag birója.

Kialta mint az oroszlan) It kialt a Christus az ő tanítói által: Feddeti a bűnt a törüenniél. Hat senki magat nem mentheti, mert im kialt, es feddik. Oroszlan a Christus, mert minden ellen az ő fiat meg otalmazhattia: Az hitleneket penig el ronthattia es meg retentheti. vide supra.

Szolanak az het mendörgök) Az mendörgök az Istének kemen iteleti, öröke valo büntető kemen ostoni, feniegetesi: Az prophetak, patriarkak es Apostolok által ki kialtatot atkai, minden teremtet allatok feniegetesi, es az hitlenekre valo tamadasi. Deut. 27. 28. Iald az atkokat. Minden el titkolt dolgai a törüen ferent. Mihelt Christus az iteletkor mint egy villamas el ió, ottan meg leßen a czattanás, dördölés, es menyűtő kő a Christus villamasa feddese, es kialtasa vtan, mikor ig szól: Ménietek az örök tűzre ty atkoztac.

Ne ird meg) az az, kialcz a nep bűnet, fenieged a meny dörgessel az en haragon fenueuel. De az itelet nap oraiat, ideiet ne ielen cz meg, amit en el titkoltá, azt ki ne kialcz. Act. 1. Matt. 24. csak az mi írva vagy on azt predikald. Az ki az irasba nincz arrol ne tudakozzal. 1. Tim. 2: 5. Mert a ki iras kiuól szól, meg romol. Szent Pal hallot sokat, kiket nē illik it ertení:

Peczeteled be) az az: meg ne ielécz, meg ne magia razzad a nepnek: Mint a mely leuelet be peczetel nec

Psa. 2. 49
110.

Ioan. 5.

Matt. 28.

Eph. 1.

Philip. 2.

Esa. 58.

Ez. chi. 3.

18. 33.

Ro. 1. 2. 3.

2. Ti. 3. 4.

Lu. 21. 22.

Ioan. 5.

Ro. 12. 15.

Ecclesi. 3.

2. Cor. 10

11. 12.

Danie. 12.

Mat. 7. 13 nem értik: Igy Isten az hitlenek, diákok, ebek előtt be
 Esa. 6. 22. fártá peczetelte a s'ent irast, hogy ne ertheffek, ne
 28. halhassak Apo. 3. 5. 6. vide. Az hiuektül azt fártá es ti
 Psal. 69. tkolta el, ackit nem akar hogy ők erczenek. Acto. 1.
 108. *Fel emele az kezet*) It a Christus mint angyal es kö

uet embersegebe esküzik az elő Istenre, az mennék
 es földnek teremttőiere: Hat tiis a teremto öröke e-
 lő Istenre eskeggietek fűkleges dologba, ha mita-
 kartok bizonitani Istennel igaz dologot: Exo. 20. Hie.
 4. Ebr. 6. Ne esküggyl teremtet allatra, Pe terre, Pa-
 ra, hytedre, Mert a te hited teremtet allat Gal. 5. 6. Io-
 an. 6. Hat nem esküthetel arra, mert az hitel romol
 el veezh a fel tamadas vtan: Igy föl: Isten teged v-
 segelien: A tellies s'ent Haromlag, Attia, Fiu, s'ent Le-
 lek egy bizon Isten a te hitedbe, hogy igazan meg-
 mondod, vide Matt. 7. Iacob. 5. az esküueft. Hat fűk-
 seg meg eskününk a tudman mellett, az igaz dologba
 Ebr. 6. A ki nem teremtté ne esküggyl arra.

1. Cor. 15. *Nem leszen több idő*) az az, E romlot vilag testi lelki
 1. Theff. 4 haboru, Antichristus Papa dū hōffége, e sok haboruc,
 2. Theff. 2 hadak, latrok nem lesnek örökke, hanem csak az i-
 Rom. 5. 8. teletig, akor ezek el veznek, es semmie lesnek | Egy
 1. Pet. 3. 4 s'empillantafik valo ammi haborunk. Apoc. 6. Esa. 26.
 2. Pet. 2. 3 2. Cor. 3. 4.

2. Timot. Az heredik Angyal trombitalasa lesen az itelet
 1. 2. 3. napyan. Az vtan lesen egy nap ki soha meg nem
 változik: Mulando idő, eiel nappal változo nem lesfe.
 Ott a nap, hold nem lesen napot, csak a Christus le-
 sen az nap, Apo. 21. Esai. 65. 66. vide Apo. 7. 8.

Be telik az Isten titka) Kætele hito mystryion theu.
 Hogy ei vegezöggyek az Isten titka: az az, valamit
 Isten örök idek elöt magaba el vegezet, hogy az ite-
 letig legien, az itelet napian be teliek, Valamit à tör-
 ven es az Euangelium által, à patriarkak, prophetak al-
 tal valamit az Isten meg hirdettetek, az be telik vege-
 leben az itelet napian. 1. Cor. 15. 1. Theff. 4. 5. Ackor
 leben az Christus ez földi tizrinek vege, Az hitnek
 remensegnek ot leben vege. Hat ne horttiogi à bün-
 be, mert bizon el iö à Christus: A kit az het mendör
 gö kialtot ot ki ielenik, bizon minden büneid elöd-
 be rakatnak ott. Exodi 32. Rom. 1. 2. 2. Cor. 2. 3. Dani.
 9. 12. Hat à mis lanos latot, à Prophetak is azt lattak.

MASODIK CONCIO

Capit. 10.

5. **A** Mel söt az egből hallottam vala, az
 ismeg s'ola en velem s-monda. Eregy
 veddel ama meg nittatot könyuet, annak
 az Angyalnak az ő kezéből, à ki à tengeré
 es à földén al.
6. El menek azért ahoz az angialhoz s-mó-
 dek ű neki: Ad ide à kónueczket, s-monda
 az angyal ennekem, Ne, veddel es ed meg
 niel el: De meg keseriti à te hasadat. Az te
 faiadbā penig oly odes lebc̄ mint à meez.
7. El vé azért à kónueczket az angal keze-

ből, es azt a kőnuet be nielem.

8. S-oli edes vala à samba, mint à mész. De hogy meg cuem à kőnuet, otran meg kele-
redék az en hasam: s- monda nekem az An-
gial: Szükség teneked is meg prophetálnod
es predikalnod az nepnek, à nemz etlegek-
nek, es külömb külömb fele nieluen solo
emberek nek, es nagy sok kiralioknak.

Sommaia

1. A meg nilt kőnre à s-ent irasra igazit minket az I-
sten: Akkit el titkolt azt ne tudakozzuk.
2. Edes keserű à keresztienseg. Edes à s-aiokba à tanito-
nak az ige, de keserű az hasokba.

Magyarazat.

(Ismeg hallek) Né akara Isté hog Janos abba törte fe-
iet amit el titkolt, s- meg s-é iratta hané be peczeltet-
te. Hané meg folittia hog ne busulio, hané mennien
el, es vege el à kőnuet à ki meg nilt. az az: anri à fét
lelek à s. Janost, hog s-ör gesse, künioroggion az Atia
Istének buzgosaggal, es ő tüle kerie bölczesseget az
rasnak igaz ertelmet à meg nilt kőnuet, az az, s-ent is
rasba ki jelentet Isten akarattiat predicallia: Igy fol
Christus, az irast tudakozzatok Ioan. 5. Sz. Palis Ro-
man. 12. 15. 2. Thim. 3. 4. s. Petris 1. Pet. 4. A s-ent iras-
ra igazit, hog azt oluassuk tanulliuk, rea halgassunk,
azt taniczuk, abbol vigasztalliuk à nepet. Hat à tani-
to hiva

Matt. 7.

Iacob. 1.

1. Timot.

2. 3.

Marci 16

Matt. 23.

to hiva

to hiuatalt varion Istentől a fent irast predicalia, az Eze. 3. 18
 Istentől kerien bölczesegget es igaz értelmet, es iras 33.
 magyarazatot, Iacob. 1. 1. Cor. 2 4. 12. 14. Hirdeffetek Ejsai 8.
 az Euangeliomot: Nem a missalt, papa hazugfagat: Deut. 12.
 Ioan 3. 5. 6. 7. 12. 15. Ammit az en attiamtol hallottam
 azt mondom: A fent lelekis az enimből vesen, es
 vg tanit. Az halgatokis a predikatorektolel erczenek
 es tanulianak, a fent irasbol kerdezkeggienek. Hat
 fent verhez, Baluaniokhoz ne fuffatok.

Az Agyal kezebe) Az Iesus Christus hatalmaba, ti
 ztibe, es meltosagaba vagyon a fent irasnak igaz er Ejsai 9 11.
 telme, mert o az Attia bölczeseg, Az er telmennek 61.
 es tudomannak lelke u raita nyugfik. Isten telliessege Pro. 8.
 u benne, a bölczesegnek az u kinczei u benne van Rom 1. 16
 nak: Col. 2. Hat ne papatol efektől ercz, hanem a Chri I. Corint.
 stustol: Ne papa Antichristus kezéből vegy missalt, 1. 2 3.
 breuiart, Ha nem az Iesus Christus kezéből, acki az 10a. 15. 16
 tengeren földön al: az az: mind ez vilagon hatalmas Matt. 28.
 Vr: Ioan 5. 9: 12.

Elmenek mondek) Ianos el megyen tanulni, es az
 meg nilt kóniueczke kerni: Hat mies a fent irashoz
 az Attiahoz menniünk, u tüle keriek, s-az u fent fia-
 tol, hogy niffa meg elmenket hogy tanulhassunk.
 Luc. 24. Christus niffa meg elmeieket az Apostolok
 nak. Act. 2. 16. 18.

Ad ide a könyuet) az az: Te Christus agy igaz er-
 telmet, a fent iras igaz magyarazattiat: Hat ty tanu
 lo vrain meg nilt kenfuet, meg nilt aitor kerierek I Apoca. 3.
 stentől, a tanitásra valo meltosagot, foganatosfagot,

1. Cor. 9.

1. Cor. 16.

Col. 4.

Acto. 14.

Matt. 25.

1. Timoth. 2. 3. 4.

Ex. 2. 3.

io arato gabonat, hog fokakat tanithassatok, araniat
 es ezüstet epiczetek, ne pozdoriot: Iay ennekem ha
 nem predikallok. Vessetek meg az halót az Iesus
 Christus neuben, hogy fok halat foghassatok Szét
 Pal ezt kerí hog Isten aítot niffon hog tanithasson.
 Mind mondam Apo. 3. Te penig iőuedelemre, vrasa-
 gra vagf. Bar ne legyen halgato, csak io malom, io
 felek, io keuer konc: Maga a talentommat nierefeg
 gel kerit meg, nem azt ammit ty beka termesetü fő
 suen papok gyütők. Hat kőniuetek legyen, Biblia-
 tok, magyarázatok: es azt eiel nappal oluassatok.
 1. Timoth. 2. 3. 4.

Nield el) Katephag: az az: deuora, vgyan be fald
 es el nield. az az, vgiá valobameg tanuld, meg erez,
 forgalmatoson tanul, ne funniag: Mint a meli etket
 ferecz mohon efed, vgyan faldokod. Igy a fent i-
 rast mohon kel enni, be kel nielni. Vgyan bizoniaba
 meg kel tanulni, nem kel csak nailazni: Mint az e-
 telt nem csak kiül nailazod, hanem vgyan meg ra-
 god, meg efed, el nieled, Igy a fent irast meg ragd, v-
 gyan a feket, es derekat hasogasd, ne czús el az ha-
 tan, hané minden iget meg hany ves, iol meg erez,
 meg magyaráz. El had ama postillalast, ama főt erket
 meg fokot koncokat. Hat mint az io czialados em-
 ber vy, es ő dolgot hoz elő az Isten tarhazabol az
 fent irasbol. Mint a papa papiai csak neseztek, czac
 a breuiart ragtak: Igy tys csak a postillat gyetitec,
 a prophetak es apostolok irast nem magyarázzatoc
 mert hog pecczetelne vgyon, nem akartok munkal-
 kodni hog Isten meg nitnaya, doctorok magyara-

Zattiból meg értened: Czak taskaba, ördög kassaba gyütes. Christus Luc. 21. Matt. 24. Acki á Danielt oluassa meg erceze Szent Pal. Szorgalmatoflon oluas, tanuly, ne fetal á kis bottal á pyaczon mint egy biró á gatiaban, ne kurritol, ne rop teruent es terezet á piaczon: Ha disputalni kel, meg nemulz: A vakok közöt igen hasogatos az irast.

Edes á Saiambi). Az Istennek igeie draga arany, minden edes meznel edesb, élet igazsag, bölczeseg, öröm, vigasztalas, füueknek elő viz. Edes az étele, es tanulasa: De hogy el kel nielni keserü az hasunkban, az az: Mint az io purgatio meg haborittia á gionrot, ki üz minden rutsagot, így az igaz tudoman minden bünt, keufseget ki üz á keresztienből Iac. 13 Rom. 12. 1. Cor. 12. 13. Hat á ki keuel, fel fualkodo, ember rago, feembe fepet fol, nial, fop, esközik hog feret, de ludas, ezokol, arul el mint Iudas á Christust. Nincz igaz bölczesege, nincz Isten lelke, kegelme ferelme ő benne. 1. Ioan. 2. 3. Az iras-mongya. Az v tan keserü az hasba, mert ki kel búkugni mint egy reket az vt igeiet. Pfal. 45. Ki kel folni ammi hasunkbol az elő viznek, ot nem rekerhet. Ioan. 4. 7. Valaki be az igaz tudoman y, bizon folni kel, feddeni á bünt keserü azert, mert ez vilagnak ellenfege lesnek, hog az ő hamis tudomaniat, ferzeset vetkeit, ki kialtiuk Ioa. 13. 15. 16. Mat. 10. 12. 16. A ki en tanituaniom vegie fel az haborur, es köueffen. Meg őnektiteket az en neuemert. Vide Apocalypsis 2. 3. 4. Szoltam erről. Actor. 14. 2. Timoth. 1. 2. 3. 4. Szenuegy az Euangeliom-mellet. 1. Cor. 4. 2. Cor. 4. Pfa. 116. Ammit el hittüne

Psal. 1.
12. 19. 119
130.

239.

Éolnunk kel: De Iay az igaz mondónak, be török feie
 Rom.8. Pſal.44. Iay hat ti hizelkedé pápok tanitok,
 kik á teuet el miertek, á ſuniogot meg ſuritek, nem
 fedditek á ſeidelem vetkeik, mert nem len netek az
 Matt.26. Czafarnak barátiai: ha meg nem ſeſitenetek á Chri
 27. ſtuſt. Valakik az ige mellet háborut nem ſeनुettek,
 igaz tanitok nem vattok.

Szükſeg prophetalni) az az. es okaiert niel el á kón
 uet, ezert valasztottalak tanitoua, predicator ra, hogy
 2. Theſſ. mind fele nepnek, köſſegnek, nemefnek, vraknak, ki-
 3.4. ralioknak predicaly, ſeggyed az ű bűneket kemel-
 2. Timot. letlenül: A meg teröknek ísmeg az Iſten kegy elmet,
 3.4. Eſa. 58. Ezech. 3.33. Hat ty vrak, kiralliók, czafarok, ne
 Pſal. 2. ktek ſol az Iſten előſer, hogy tanuliatok, erczetek,
 45. 82. á Chriſtuſt czokolgaſſatok: Czelekegyetek iteletet
 2. Sam. 12 es igaffa got, az az, Ammit meg ertef á ſent irasbol
 Deut. 17 hogy io, azt kőueſd, tarcz meg: Ammit ertef hogy
 Pſal. 101. nem io, azt ne mielđ Pſal. 37. Oluaſſatok kiraliok á ma
 50. 53. ſodik, es ſaz egy ſoltart: Ne őli, ne lopi, ne paraznak-
 koggyal, kiraly, ſő keppen neked ſol, Hat ha á köſſe-
 get meg őled á bűnert, te ſe mielđ azt, az miert máſt
 meg bűntecz. Hat ſükſeg az tanitoknak predikalni:
 Iay hat azoknak á kik nem predikalnak. 1. Cor. 9.

C A P U T X I.

ELSŐ CONCIO.

DATTATEK EZ V
 tan egy nad ſal en nekem á ki
 háson-

I.

hásonlatas vala à vezŕő falhoz, es ezt mő-
da az Angial (aki anadad nekem ada:) Kel-
fel, es merd az Isten templomat, es az ol-
tart, azockatis ackik imadkoznak à tem-
plomba meg merd, (es ŕamlald)

2. Azt penig à tornaczot acki ackőliő tor-
naczaen belől vagion à templomhoz ragaz-
tatua, azt vezd ki, es azt meg ne meried,
mertà poganoknak adattatot az à tornacz
A ŕent varostis tapoggiak (es béne laknak)
negyuenket holnapig.

3. Adom penig ez varost az en két bizon-
sagimnak, hogy prophetallianak ŕakba es
giaz ruhában őltözuen, ezer es ket ŕaz hat-
uan napig:

4. E ket bizonŕag ama ket olai fa, es ezek a
zok ackiket ama földnek Istene előt allo-
ket gyertya tartok peldaznak.

5. Ha penig valaki akar ezeknek artani, e-
zek ŕaiabol ŕen iő ki, es meg emizti è tūzes
lang, az en prophetaim ellenŕegit, ha azert
meg akaria ez őket ŕerteni valaki, ŕűgŕeg an-
nak meg halni, es meg őlettetni.

6. E két bizonygoknak nagyon hatalmos hogy az eget bezaria, es hogy elő ne legyen az ű prophetásoknak es tanításoknak napiaiban, nagyon erreis hatalmok a vizek hogy a vizeket verre változtassak, es hogy földöt minden fele czapással meg verhesek valamikor akariak.

7. Mikor pedig el vegezendik az ű bizonylag teteleket es tanítások tisztit, az vian amaz vndok bestia es fene vad fel iő fenekten mellegből, es hadat ramazt ezek ellen, es hadakozik velek, s- meg giözi penig ezeket es meg öli a fene vad: A testek penig ezeknek feköznek ama nag varasnak akit hiuattatik lelki magyarázattal mas ertelmevel Sodoma es Egiptus, (noha Jerusalé volt na neue) ahol ammi vrunk az Iesus, megfe bittetetet, anak vaczorara hauiattarnak, es ot feköznek. *Sommaia*.

1. Az ihazania sent egyhaz epiteset iria meg, es az Antichristus hazanak az Isten hazabol valo ki veteset.
2. Mikepen biria az vr az ő templomat a keues tanitok által. köznek hatalmat nagior ad, de vegre meg ő lettetnek.
3. Valaki az hiusoknak artani akar, maganak art, ő maga öli meg.

Magyarazat.

Adassatek *nađ sal*) Kalamos: hezag *nađ sa!* acki o-
lyan vala mint az vezfű: az az, olliá vala mind a fon-
datarok es kű mieffek regulayok, mertcek, a kinek
igenessege, es igazgatafa ferent fondalnak, epitnek
minden követ az únnön heliere: Ez a *nađ* az Isten ta-
nto es igazgato lelke, acki vesen a Christustol min-
deniot hogy tanczon, igazgasson, foltasson, es böl-
cseleget, es taggyon az epitesbe, a legien fondalo,
plantalo es otözofó mester: A ki belöl czelekeggiek
Peldazza az vtan az Istennek igazsigeiet, es fent ie-
gent: Acki minekűnk kű mieffeknek ezernank, es
mertekűnk, az kinek igazsaga ferent epitenűnk kel:
mint a mészárosnak a tagokat renddel, moddal kel fel
bontani, es hasfogatni, igy nekűnk az itast igazá kel
hasfogatnunk, a töruent az Euangeliomtól meg kel
valaztanunk. Az oltart, az az, a fundamentomot az
Iesus Christust a templomba, az az: az Ania fent eg-
házba fel kel vernűnk, az iduessleget minden refoeul
es okajual erre kel raknunk: mert az Christus az vt,
az az, vezető es viuo az iduesslegre: valo igazsag, az
az: az iduessleg árra, meg fizető ók: Az élet: az az,
meg adoia az életnek: Eley, közepi, vege az iduessleg
nek. Christus a fegelet kű, ki az Sidokat es a valasztia
tot poganokat ófue foglalia. Ezen az Iesus Chris-
tuffon, az Isten kegyelmen kel fel epiteni az e-
lö fundamentomra az elő köveket, Az az, Az
valasztot hiueket: Mindent az ű rendi ferent. A
kű mies nem mind egy fele követ rak egy hel-

Ican. 14.

15. 16.

1. Cor. 1. 2

3. 4.

Ejai. 11.

Psal: 12.

19. 119.

130.

1. Cor. 3.

Iod. 14. 15

Matth. 13.

21.

Psal. 108.

118.

Ephes. 2

1. Pet. 2.

3. 4.

helte,hanem,ahol nagyob fűkfeleg nagyobbat,azhol kisseb kissebet. Igy istenis kinek tób aiandekot kinek keueffebbet. Matt:25. 1. Cor:12.14. Az nagy hazbais,ki gerenda ki felemen,ki oz lop,ki karc,ki fegfal feuen,nem csak egy rezh:Az egy testbeis kinyagyob tag, ki kisseb, Eph. 4. 1. Cor. 10. 12. Hat tanitok, kü mieffek aczok vattok, regula ferent faragyatok, kyalczatok,ne mertek kyuül, à fèt iras kiuül ne Salomon koggyatok. El rendel mindent, minden rendel es eskefen legien, feietlen labak, zurfauarok ne legyetek, hog kiki mind fere biro, mint az mostani parttolo papok, nem akarnak papat tenni, pűspöket emelni: Ne bar papat, de fűkfeleg az elöl iaro, es gondviselő: De hogy lator fűsuen. perfidus, fel hogy megbűntetik,azert nem akaria az elötte iarot: Mint à tovaio, nem keuannak feiedelmet. Minden feiedelemseg, tyzt az Istentül vagion: Az Apostolok sem voltak elöttek iaro fű nekül, hanem Peter, Pal, Ianos, Iacob, volt fű, ezekhez halgattak: Szaz mely földönis fel mentek ezekhez. Ac. 14. 15. Gal. 2. 3. Igen hituanis kezdetök epiteni ty parttolo vrain: Miert hogy arulok, haborusag forzök vattok, rend nekül iarok, à tanitokat öfue veztittek, de iay Matt. 16. 2. Theff. 3. Elvezti Isten az haborusag ferzöket, Bodogok à bekeleg czinalok: Atkoztak az haborusag czinalo fugalok. 2. Cor. 13. Hat az Isten hazat az Isten igeie merreke ferent kel rakni, ne à papa, Antichristus merreke ferent, mint ti ostia fenttek.

Az oltaris merd meg) az az, az Iesus Christus erde met,

mét, halála es fel támadása érdemet, mertek ferent ta
 nicz, hogy ég alatt nincs több érdem az ű érdemenel,
 Act. 4. 5. 10. 15. Ne űlgicz semmit à Christus érdeme-
 hez: Emberfeget Istenfeget, az ű semeliet, es tiftit
 meg tekincz, meg valazd, ű fue ne favard, à Christust
 à Beliallal ég iarbomba ne fogd. Se el ne veg à Chri-
 stus érdemebe, hozza se teg az ű érdemhez, es fent
 igeihez. Deut. 7. 12. Az igehez, es az hithez kösd az
 Christust, csak azt tulaydonicz neki ammi az űue:
 Teremtet allatnak ne ad az Istenet, mint az iduezi-
 test, teremtest, imadast, csak neki ad: Is meg à terem-
 tet allatot, à bűnt halalt, karhozat okat ne kend az I-
 stenre: Ne mond Istenenek azt ammi űrdőge es em-
 bere, Mint à mise papa boiti buczuia, ostiaia'oltara.

Pfal. 5.
 Eze. 3. 18.
 Osee 13.

Mert meg à templomot) az az, igaz linnia, regula es
 moddal epicz az Isten hazat: Tancz előfőr az Isten
 esmeretire, az vtan az ember esmeretire. Az valaszta-
 son kezd el, renddel meny az teremtesre, meg teri-
 tesre, igazitafra, iduezulesre. A törüeni el az embert,
 az ember bűnet, érdemet, czelekedet, à papa főrze-
 set, hirit, tudomaniat, mint űrdőgöt, bűnt, ganet, ron cz
 seficz, egesd, Az Enangeliommal az valasztottakat e-
 picz, Rőcz à Satanet, epicz az Istenet. Hic. 1 Esai. 49.

Merd meg az imadokit) Ha az iduösszeg fundamento
 mat fel vetteted, az ania fent egy hazat, az Vr hazat
 azon fel eperetted renddel, az huu, Isten imadokatis
 meg merd, az az, ha az iduössfek okait meg tanitottad
 az iduösszeg, igazulas, valasztas veget, hazrat, jegiet es
 gy mőlczatis tanczad, mond meg kiczodak az va

1. Cor. 3.
 1. Tim. 2.
 3. 4.
 2. Timos.
 3. 4.

Rom. 3. 6. laztottak, kiket valasztot, hit, igazitot, es miert, mi ve
 7. 8. 10. gre: Hogy a bünnek ördögnek es a testnek ez vilag
 Tit. 2. 3. nak elle ne hadakozzunk, fentül, keresztienül, ioza
 Eph. 1. 2. 5 non elliünk a beretetbe. Mindenüt az iras e kettöre
 1. Pet. 1. 2 tanit. Az iduöfleg okayra es annak gyümölcsere,
 3. Hat mincre higgi en, mit higgy en, mibe bölczelkög
 2. Pet. 1. giek a keresztien, ez meg merni, tanitani mint illic
 Iaco. 1. 2. a fundamentonhoz a ki igassag, élet, vilagossag, fent
 1. 104. 1. 2 seg, mint fent Iano: mongya.

3. 4. 5.

Ioan. 1. 5.

4. 8. 12. 13.

15.

Exod. 30.

1. Reg. 6.

7. 8.

2. Par. 6.

Vesd ki a tornaczot) Két tornacz vala Salomon té-
 ploma elő: A lég külső del felől, a hol a kő fleg özue
 giült kőniörgöt: a másik a ki finte a téplőhoz volt ra
 gasztua mint egy cinterem: Ebbe a papok, laktak al-
 doztac, kőniörgöttek: Ezt a belső tornaczot ki üze-
 ti az Isten: az az: A Moses ó törüeny beli ceremo-
 niainak, az ó törüének vege legé az aldozatnac, mint
 arneckoknac: Col: 2 Matt: 11. Ioan, 1. Ebre: 7. 8. 9. 10.
 Rom. 12. 14. Az hipocritac Antichristus sereget, fő-
 zefet, tudomaniat, mint ördög ganciat, plantaiat, fetet
 feget, ires czalardsagot, merget üfd ki, meg ne merd
 az az: Ne ragd fel a fundamentomon, a Christus ér-
 deme, igeie, főrzesehez ne ölgicz mint fárt, poliuat
 konkolt a buza közzé: Hat ty atkozot ostiazo es
 oltarozo, kepező, Papa ruhái otalmazo nepec, honné
 haniatoc ky vr hazabol, (Acki igassag, élet) a holt
 követ emberi főzset: Ha a poganoknac, az harag é-
 deni, mayomkodnak a Moses ceremoniaiual, kik

még arniekba, fatiol alat vaklagba vannak, kinec
hainal à fenies nap, még fel nem tamatt: 2. Cor. 3. 4.
1. Pet: 3. 4. Mint à poganokhoz az aldozat, kórniúl nie
teles mint illik. Ig illic papa maimay ty hozzatoc
az oltia, oltar, papi óltózet, Baluany képec. Acki dif. *Matts*
nonac es ebnece valo, ne niúl te ához, à Christust ne
rekezd egy iaromba à Beliallal. 2. Cor. 6.

Meg tapogya) Az az: Azért úfíd ki papat aŷ An-
tichristust az ó tudomaniual, főrzesuel az Isten ha-
zabol, mert eb, à Christust ragya faggatia erdemet,
à misuel buczuual, erdemmel, Dífno, mert tapog-
gia à draga gienget Christus erdemetigeiet, főrze-
set, Isten kegyelmet rontia, es gazollia dífno modra
kergeti à Iesus hiucit.

De negyuen két holnapig) ezak az iteletig: A negy-
uen két holnapon bízontalan időt ielent minckünk
mert nem tuggiuk napiat, oraiat az iteletnek. Luc. 21
Matts: 24. Act: 1. De Istennel bizonios: Ig valamit Is- *Dani. 7. 9.*
ten nem akar hogy tuggyunk illien homalba mon- *12*
gia Időt neuez de nem tudod, hany eztendót, napot,
holnapot kel erteni raita. Szamat mógia penig: Mert
Isten erti tuggia, de my nem.

Adó az en két bizonfagimnak) A prophetac es apostoloe
feregét ielenti ezekkel, kie az Isten két bizonfag te-
uó fauat, az Euangeliomot, es à tóruent tanitiak. Isté
az ó hazat ezeknek aggia epiteni, hogy ne haggyak
à dífnoknac es ebeknece tapodni.

Ezer napig) Bizonios hatart fábta en mindé prophe-
tanak

tanak, Apostolnak, predikatornak, vgyan czélt es pal-
lia futo helt czenaltam: Senki touab nem futhat, tő-
ideig sem tanithat, hanem csak à menire en el ren-
delttem csak addig: Mint à pallia futo czelba senki az
czelon kiüül nem futhat. Cor. 9. 2. Tim. 4. Act 13. la-

- Ioan. 7. 3. nos hogy be tölte futafat: Christus is így föl, hogy
12. 13. 17. braia el iot hog taniczon, es ez világból ki mennien,
20. Hat tanito vrain csak addig predikaliatok mig Isté
akaria.

Szagba) az az, Miert hog ez vilagon haborusagok
lesen, azért giaz ruhaba, lelki es testi alazarossagba
lesnek. Hat ti cifra gienge ruhau papok, levestetek
à gienge ruhat mert kiraly vduaraba lakozokhoz il-
lik az: Matt. 11. A prophetak es apostolok nem voltak
17. 13 19. fenes bogarak, nem keuelkörttek az ű tünde kő ruha
2. Reg. 1. iokban, mint Illiest, Eliseust, sient Ianos mongya az
2. 4. nagy bohayba. S. Pal kőpenieget viselt, nem seliem
2. Timot. ruhat, czemetietet. Minden ember rendi ferent valo
3. 4. ruhat viselien.

Ezek à ket olai fak) az az: Amel ket olai fa al vala à
ket gyertia tarto mellet, Erről föl Zach. 4. 5. ket o-
lai fa volt, ackinek olai a gyertia tatto lampasaba es
czőuebe allot: Nem faggiu gyertia volt à Salomon
templomaba, hanem amaz mecz ackit az olay eget:
Előfer ez olay fa, à fő az Iesus Christus, es à sient le-
lek Isten, ammely Christus mint foghatatlan olay fa
az Isteneg tellessegeuel, az sient lelek munkasau,
az ige es hit által mindeneket be tölt. Ioan. 1. 1. 6. Co-
loff. 1. 2. Eph. 1. 4. Psal. 63. Soha à gyertia tartobol az
óania

onia fent egy hazabol, es az ő valasztot tanitoiban, nem haggya el fogni az ő fent lelket, igeiet, aiandekit, Ioan. 1. 5. 6. 14. 15. Esa. 54. 55. 57. 59. Az en lelkem soha el nem vesem. En veletek vagyok vilag vegezig. Az attianak azert ket fő bizonyaga itt a Christus es a fent lelek 1. Ioan. 4. 5. Amos 3. 17. Ioan. 3. 6 8 10 17. A Christus testet meg ölek Ierusalembe: Ez vtan a Prophetak es Apostolok, tanitok, kik az foghatatlan kutbol az olay farol a Christusbol tanitnak, né haggya a lampalt, az Isten igeiet meg alunni, ha nem tanittiak. Matt. 6. 7. 25. Ty vattok fők es ez vilag feuetneki. Szoltam a gyertia tartorol cap. 1. 2. Apok. A ket olay fa masodfor az Attia Isten es a fent Lelek Isten, ackinek tellieffege az Christus Isten segebe es ember segebe, ackikbe lakik, es foli az Atiabol minden tellieffege: Valamit Christus miel, mieli az Isten tellieffegeből: Az attia Christusba czelekedik: A ket gyertia tarton ercz a Christus ket terme fetitis. Isté elöt allo olay fak es feuetneckek mondam az Isten igeie, a törnen es az Euangeliom. Avtan a törue ny es Euangeliom hirdető igaz tanitok. Isten kegyelmessege es igereti.

Szenio ki satokbol) Mint Ilies es Moses idciebe, A fē emeztette meg az Isté, es a prophetakra tamattak: Igaz Isté igeie fene mit a pozdoriat, fat a fē, vg meg egeti ezeket a tanitok falaba valo fē. Hier. 5. 25. Esa. 23. Sémie refi a papa hirit, tudmaniat, a mēieci tudomant: Hat a papa a Satá, né a Christus hiueinek art nak hanem az onnen femeket ütök ki, magoknak

Exod. 16.
Num. 16.
21.
1. Reg. 17
18. 19.
Psa 105.
1. Cor. 3.

1. Cor: 4.
2. Cor: 4.
Psal. 44.
Hier. 30.
1. 35. 39.

artnak: Mint az ökör az rugással az őzen ellen ma-
ganak art: Valamit raitük mielte az hitlenek, az I-
sten mind feiekre fordítja az hitleneknek: Psalmo
12. 79. 75. Hat ha fűkseg meg halni, es el vesni a-
zoknac a kic az hiueket haborgattiak. Iai a Christus
hoherinek.

Hatalmok vagy on be barni) Mint az Illies be fártá

1. Reg. 16
17.
Iacobi 5.
Matt. 16.
18. 28.
Esa. 9. 11.
Psa. 2. 45

az éget, Moses vérre változtatta a vizeket, Ig a Je-
sus Chrús azon hatalmu, az ő atkait taníttatá, es ki-
kyaltattá, feniegeti a nepet. Deu: 28. Ackit meg kö-
nec, kötve leszen, ackit meg oldnac, oldva leszen Az
az, Isten a tanítók fiaik által, lelkí es testi fegyuer-
rel meg veri a nepet: Az Isten talan ez vtan tamazt
vilag vege felé, a kic nem csak lelec ferent fiaik-
kal mielik e czapasokat, hanem meg test ferétis meg
mielhetik, megis mielie. Mikor Isten az ő igeitől
el fogia a nepet, meg veri őket fegyuerrel, tűzzel, az
ő igeienc meg vtalasert, akkor be zaria az eget
Deu: 11. 28. Esa. 5.

A bestia meg őli) Mikor kerest elő Ianos Sz. pa-

Psal. 44.
116.
Matth. 5.
10. 16.
1oa. 15. 16
1. Cori. 4.
2. Cor. 4.

az Apostolok, prophetac az ő futások, predicalla-
fok oraiat el vegezek, a Satannal az Antichristusfal,
hoher vér onto hitlen fejedelmec által meg őleti az
ő tanítuanit, ollianok vagiunk mint a meszarbakre va-
lo iuhok vérrel halállal peczetelteti Isten az ő fauat
meg őleti az ige mellet, hogy Isten magat mencez-
amaz hitleneknek veszedelemekre tob ok adasak

Amely segből) az az, pokolbol a karhozatbol, kinec

vege feneke nincz, vide cap. 9. Apoc.

Hadakozik) Az Antichristus, papa hadakozik az hiuek ellen, mind öröke bayt vî az igaz tanito, mert à Satan az eretneköket rea tamasztia mint f. Pa'ra, az Apostolokra: Christufis hadakozek à Satannal az fõ papockal, erdemesseckel, aldozo mesezõkel. Vndoc Bestia, az hiulennök, eretnekök, merteb modra valogatás nekül be nielnek, mint az eb, à bestia, fene vad mindent meg mar, meg öl nem valogattia à kuuaz, ki miczoda, mindent v'gat mar, e'fik minden dögöt à di'fno, es eb. Igy az Papistak minden valogatásnekül meg e'fik az hiueket-

Meg ölik ökt) A draga fent tanitot kerestelõ Ianoft egy parazna leany tanczaert meg öleti. f. Palt vereti.

Matt. 11.

Testök sek sika az varos piacan) az az: Isten az fentek testet kit vetnek az ebeknek, madaraknak, az õ vese delmeknek bizonyfagara, hogy hoherok, meltatlanul öltek, vegre el kel erte vese'niek, (ot haggya). Hogy az hiueknek penig legyen örömek, hogy az ű halalok, verök hullasa draga, es õ ertök Isten bossfut al: Mint à Christust Isten rutoltatta, véret, gyalasztata velek, minket is kezekbe ad, hogy Christuffal meg düczoilteffünk, ök el vesse'nenek Rom. 8. 2. Cor. 10. 11. 15. P'sal. 2. 3. Ioann. 15. 16.

P'sal. 29.

44. 116.

Esai. 53.

Acto. 4.

A nagy varos) Erti az Antichristus or fagat, à ki nag' igen feles, minden lator bele tér feles, vezai v'tai vannak à pokolnak, de kie'zin az vr akla serege fo'ros az v'tis meniorfagra: Ez Roma à ki Sodoma, à te

Matt 7.

stillelki Luca 9.

297

2. 47. Isteni paraznafagert. AEgyptus az Irael az Abra-
 ham fia kenazafaret, hoherfegekert, ver on to keuisse-
 geckert AEgyptus Babilon, mert mint Kain lon A-
 dam vtan a bun oka, o fakada el az Anya bent egy
 Gen. 4. hazabol, o czenala epite ordognek orfagot, Istenol el
 I. Reg. 10. fakada, mint Ieroboan az Isten templomatol. Ig mo-
 II. ftis Roma Istentol el fakat, mint az Ierusalébe Chri-
 3. Reg. 10. stust meg fefitek, czufolak: Igy most Papa Antichri-
 II. stus veri czufoli, fefiti es oli a Christust a misebe, al-
 Ezech. 16. dozaba, bucziba, meg vetuen Isten igeiet, es forze-
 set: Az o ganeit es hamis tudomaniat tanittia, Ezek
 az Isten czufolak: kik Christust czufoliak, az Isten
 tistiffegenek is folotte akarnak iarni Isten gyanant
 imatattia magat, mint az iras mongya. Vndok Isten
 karomlo far u, ez Antichristus. Tagaggya Christus
 erdemet elegnek az idueslegre. 1 Ioan. 1. 2. 3. 4.

MASODIK CONCIO

Capit. II.

8. **L** Attiak minden nepek, nemzetsegek es
 L nieluebolok, poganok kozzul valo ne-
 pek a ket bizonyag testeit negyedfel napig,
 es az o testeiket nem hagyjak tetetni a ko-
 porfoban.
9. A földön lako nepek penig orulnek es
 vigadnak ezeknek a bizonyagoknak forni
 halalan, es egy masnak ayandekokat kuldo-
 znek,

nek, azért hogy ezek két Prophetak, ké-
zottak a földden lakokat.

10. Niegiedfel nap után az Istentől beleick
megyen, es reiaiok által: a meg eleztő lelek,
es ezek az únnón fiait labokra allanak, es
nagy telelem által es esik azokra valakik lat
tiak ezeket (hogy meg elettec).

11. Hallanak é Prophetak nagy szózatot az
egből, acki ünekiék ezt monda. No, jüietec
ide fel: Fel menenek azért az egben a köd-
ben: s meg latic őket a Prophetak ellenfegi.

12. Vgyan azon oraban nagy föld indulas
lön, es amaz városnak tizedik része le omla
es szakada, es meg öletetenek abba a föld in-
dulasba nevezetes emberek hét ezere: az
több nép pedig meg ieduen es el rettenuen,
az egnek Istenenek diczőséget tulajdonita
nak, es diczerek.

13. Ime a masik iay (es büntető ostor) el mu-
lek, de ime a harmadik iaygato kenis el iü
hamar.

14. Trombitala a hetedik Angialis, es min-
diart nagy szózatok lönek az egben, ackik

ezt mondac: E vilagnak az ű orŕagi, az mi
vrunknak, es az ű Christuffanak es Kiral-
lianak orŕagiua löttek, az ő birodalma a-
la vettettek) vralkodik es kiralkodik az-
ert ammi vrunk mind örökön öröke.

15. Az huzon negy venec ackik az Isten e-
löt az űnnön ŕekekbe űnek vala, Leefe-
nek es borulanac az orczáiokra, es imadac
az Istent s- ezt mondac: Halakat adunc te
neked Vr mindenható Isten, à ki valosa-
gos vagy, à ki voltal, es à ki iöuendöis vag
hogy te ama te nagy hatalmadat megnier-
ted, kezedhez vedted, es orŕaglottal.

16. Meg haraguanak à pogan nepek, mert
rciaiok ére es hata atte haragod, elieuö az
is az idö hogi à holtak meg itilteffenek, es
hög te agiutalmat es aiandekot à te ŕo lga-
idnak à Phophetacnac es ŕeneknek, es az-
oknak à kic felik ate neuedet, mind kiczin-
ek mind nagynak, es hogy meg rontattaf-
fanak azok, akik meg rontottac es rutitot-
tac à földet.

17. Meg nittattatek ez vtan az Isten tem-
ploma

ploma az egbe, es meg latattek es teczek az Vr frigie ladaia az Isten templomaba: Lőnek azert villamasoc, szozatok, mendörgek es czatagafok, lün föld indulas, es igen nagy kü eső.

Sommaia

1. Az hitlennek es bünbe előc őriülnek az vr Prophetái halalan.
2. Isten fel zamaxtia a sentséket, bossut al az ű verőkert, es meg rettennek az sentsék hoheri.
3. A Christus el űuetelit birodalmat iria meg, es a sentsék diczőseget a menor ságha.

Magyarazat.

Lattiak a nepek) Az harag edeni es a sentsék hoheri hogy lattiak es halliac az igaz tanitok halalat, őriülnek raita, de az ű őremec reuid ideig tart, czac ne gied fel eztendeig, de siralomra fordul az őrömek: Matt. 5. 10. 16. 17. Luc. 11. 13. Iay a kik őriültek, mert bizony sirtok. őriüle Herodes felesége Ianos halalan, őriüle Akab Iezabel a Nabot halalan, de meg torla Isten főrnü halalal az ű halalokat. Igy föl Christus, Ioan. 12. 13. 15. 16. Ty sirtok, ia ygattok, őriül e vilag. Nagy vakfag az, hogy az hitlennek őriülnek, neuetik mikor a aünt meg mielik, sőt vgyan kerkedik paraznasagaua, refegsegeuel, sirtkaual, de iay ezeknek, kik a bünbe őriülnek, Prou: 2. Psal. 50. 53. Mit

diczekódól a latorfagban, a ki hatalmas vagy a gonoflagba? Vide Hab. 2. Dani. 3. 4. 5. 7. Mint feddi Isten azokat, aekik a bünbe örülnek. Pfal. 94. No ha neki minden gonoflagot miellienek s-nem lattia Isten. Esa. 1, 2, 5. Hier. 25. Esa. 6. Iertek igiunk es refegiünk meg.

Nem hagyak el temetni) Nagy kegyetlenség, de mind ezeckel örögbitik az hitetlenek az ő bünkeket: Noha a fentek teste az földön roffad, az ebek egy madarak eflk de bizon draga az ő halalok, eg czontiók, egy fórfal el nem véf semmi a hiuek testebe: Pfal: 34 116.

Aiandekot küldnek) Mint Pilatus es Herodes meg bekellenek a Christus halalan, es örülenek, ig az harag edeni a Papa hoheri, Papiay, Barati örülnek az bölcz tanitok halalan.

Kénzottak a földön) Nem gonofagokert öltek meg őket, hanem az igaz mondasert, hogy a bünről, az hitlenségről, az iteletről az Isten lelke a törüen altal feddette az ő Sodoma lelki paraznasagokat, minden fele bünbe valo fel geredefesseket, hamis tudmaniokat, misseieket es egieb verkeket. Har a meli ember, feidelem örül a fentek igaz tanitok halalan harag edenie ty tanitroc feggietec, feficzetec giótörietük e vilagot kemelletlenül. Ioan : 15 : 16.

Lelek mene belejek) Fel tamasztia Isten az hiuek tetet, mert valaki hisfen meg nem hal, hanem az halalbol megien az elette. Ioan . 5 6. 11 Alom czak a fentek ha'ala, Alufik a Lazar ammi attiank fia. 1 Cor. 15 1 Tess. 4. 5.

Zach. 9.
Ioel. 1. 3.
Amos. 6.

Esa. 68.
2. Thim: 4

Libera allanak) Isten az Itelet napja előttis tamazta a kőüekbőlis tanitokat. Noha Christust meg őlik az fidok azt velik hogy nincz ki őket feggie többé. De fel tamazta az Atria Christust es az ő ki ontot vereből, fok tanito tamadot: Noha meg őlik a tanitokat, de az az ű vêreken sokkal több kél. Mint a makot ha le vagod, a maguat el hintted, több kél a maguan, hönem mint a feie volt. vide Apo: 3, 4, 5, 6. Szoltam erről. Vgy teszik hogy meg holtak az hűek, es elveztek a fôt ezért le vagtak benünk a Belial hada. 1. Reg. 18
1. Pet: 4 De el nec, hagot az vr hét efeit meg maganak. 19.
Azert labra a Atria Isten a Prophetak fiait tanituanit azokkal tanittat: ű magokatis fel tamaztia az itelet napian.

Meg ijednek) Mint oda fel Cap. 6. 7. 8. A Baran haragia meg retenti a hitleneket, Bizoniaba meg reténecc a nagy biro elôt a gonoz teuò hohercc, őriül a lopo, toluai gylkos a bünbe, de hogy a biro elcibe kél el yed: Ig i. y lefen a fentek gilkofinak, az bünbe heuerò difnoknak, a papoc, barátok, Missesec erdemesec, paraznak, hitlen vrac el yed nec a nagy biro elôt, ki bossfut al a fentek vereről. vide Apoc. 6
Az negyedfel eztenő tésen negyuenket holnapot es peldazza az iteletig valo idôt ki Istennel bizonyos, nalunc bizonytalan, azert mongia illien homalba mert nem akaria hogy annak oraiat tugiuc.

Nagy sôt) A Christus nag fen foual tamaztia fel az hűeket, es fel vesi a sérből, pokolból ő magához, az ő diezó seges orfagaba az hűeket, az vrral lesenk
1. Cor. 15.
1. Tess. 4.5

Dauid. 9. 12. **enk** mindenkor, Chrüs minden hiueket ő magahozvonfon: Hat nem lesünk öröke az niomorulagban es niaualaban.

Gen. 4. 5. *Col. 3.* *1. Ioan. 3.* *1. Reg. 19.* *2. Reg. 2.* *Luce. 4.* **Fel menenek, aß ebben**) Mint Enokot, Illieft. fel nit te az fölhebe az az: diczöfeges mindenható hatalmaual es kegyelmeflegeuel, így minket is az Isten fel vifien az ű fent orfagaba: az örök életbe es diczöfegbe.

Lön nag föld indulas) Mind az itelet napia előtis mikor á tanitok fel tamadnak igen meg indul az Satan Antichriftus orfaga, de az Isten meg őli, le niomia az ő dihös haragokat fegyuerrel, eseggel, düggel, es egyeb ostorriual.

A neueket) az az: Neuezetes fő hitlen hohereket, Papakat, gardinalokat, Erseköket, Püspeköket, Canokat az Isten meg őlet. Az töb kösleget, á valoztot fereget Isten meg teriti mikor áragadozo farkafok at, hoher papakat baratokat el vezti, mint feier varat, Waradon á masik Ianos Kiral által ki tiztita. kinnee által Isten roneza meg iobban az Antichrűst, orfagat, mint á Dauid, Ezechias, es Iofias Kiral által.

Hét ezer) Az az. mind á fő fő hoher hitlen haragedeny az ű nagy parazna varosok, orfagok Romai ecclesia iokkal el vesnec es el romlana c. Hat ite ne ercz az Neueken á varafon az hiueket, mint Lam pert nizza: Hanem ercz az harag edenit, mint oda fel mondam: Isten azth miueli mostis, az Clastro mokat, Baratokat, az bordeliokat el rontattia az

Isten, ki űzi á fezőkből az őrdög orfagabol, az több költse meg yed, es á predicatora iar az Papay se-
reg, mert meg holt az Attiok annioc á misse, Buczu
oldozat, sent ver.

El mene á masik lai) Az az: Isten im ez masik osto-
rot acki itelet előt leßen el vegezi, de meg ninczen
vége á büntetésnek. Hanem á harmadik iayban, az
az ostorba leßen vége az Isten ostoranak. Az har-
madik iay az itelet napian, es az vtan valo őrdöke va-
lo halal, es karhozat az hitleneken vide Apocalyp-
s. 6. 7. 8.

Trombitala á hetedik) ez az itelet napian leßen mi-
kor, az holtak az Archangyal fönara fel tamadnak:
Mikor Christus nagy fen fönal fel költti az holta.
kat. 1. Cor. 15. 1. Telle. 4. 5. Az trombitalas vtan le-
ße á nag fõ: Isten paranczolattiból mikor Christus
el ű, az á trombita, akkor mongyak ezt az Angialoc
az hiuek: minden orfagnak é vilagon vége vagon,
sem Angial, sem őrdög, sem emberek feiedelmek itt
é földön többbe nem orfagolnak, sem nem birnak,
nem paranczolnak. El vész minden. birodalmoc
Czak Isten leßen mindenben, czak ő vralkodik, nem
ezköz által, nem teremtet allat által, hanem vgyan
ő maga ezköznekül öröke vralkodik, mindeneket
alpa ala vett es vralkodik, vide Pfal. 2. 45. 110. 1 Cor.
13. Phil. 2. Eb. 1. Miképpen birodalma vetette, Chri-
stusnak mindenek.

Ammi vrunknak es az ű Christusanac) Az az: Az at-
tias é világ birodalma: Latode it az Attiatis vrnak
mongya

mongya, nem csak a Christust: Az ő Christusa, az az. a Iesus Chrúse az Attia kiralliae é vilagnak birodalma: Ime egienlő orfaga es birodalma az Attianae a Christusa: Hát Az Istenegis egienlő.

Vralkodik) Az az Isten orfaglafa mind ő öke való, nem is ő ferent való, foltam oda fel erről. vide. Cor. 15. Psal. 2. 110.

Az buzén negy vénék) Soltam oda fel e fekről: Itt imaggiak é világ biroyat, az vralkodo Christust az bentek serege, vrnak, Kirie, az az. I E H O V A, Istennek, mongiak, es mindenhatonak acki vagy voltak, iőuendöbeis lész: az az acki I E H O V A vagy, kezdetnekül voltak, lész, vag: mindeneknek letelt te attal. *As. 17. Pja. 102.* eletet mozgast, kezdest, es veget Esa. 43. 45. foltam erről.

Hogy hozad vetted a te nag birodalmadat) Az az: meg *Dan. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 12. Psal. 104. 93. 94. 97. 146. 147.* mutatad hog te mindenható vr vag, minden teremtet allat vr, te erted volt Vr, es te attad neki az vr fagot: Most é vilagtól el vetted a te nag birodalmadat, es csak te magad vralkodol, Semmi birodalom mar nincz a feiedelmeknek. Hát a Chrús biző Isten ő rola föl, mert azt mongya, eliút az idő hogy meg itilied az holtakat, Az Attia minden birodalmat a fiunak adot: Ioan. 5. Az Credo is így föl, hogy az Christus iű el itelni holtakat, az az. Hitlen karhozandokat: vide Apoc. 5. 6. 7. foltam erről.

Meg hiragutak a Poganok) Dúl fűt, haragzik é vilag de a te haragod es hatalmad nagoib az ű haragoknál *Psa. 2. 45.* semmie tesed őket mint czerepeket. Apocalyp. 1. 5. 6. vide

A kövérkerendő levél sinis meg,
de a szegelereken a számmal
zendel. mentem, mivel úgy szedtem
Meg

Aaró vefőiet, Moses tabliaiat: az az, á mit á törűe az
 Euágeliom, Moses, Aron á Prophetac, az Apoffoloc
 foltak Chrűsrol, ott finte meg lattiuk Isten tellieffe
 get, mindē gazdagfagit ámi diezősegűnket Chrűsba
 meg lattiuk hit es tükűrnékűl fēmtűl fēmbe: 1 Cor. 5
 1 Cor. 13. mint á ladaba fenkinek nem volt fabad nez
 ni, es á ladaba volt á törűen, manna vefő az az Iste-
 nec minden igereri, á törűen, Euangeliom es az aldo
 zatok, f. iegiek iegzeffi, es valofagi á Chrűsba töltee
 be: 2 Cor. 1. 5. Ioan. 1. kiket az iteletkor meg latunc 1
 Pet. 1. 2. 3. most az angialokis kakuezőlliak, de akor fin
 ról finre meg lattiuk. *Isten templomaba:*) Az örök
 eletbe á Chrűs Iesus finte vğ Iste előt, mīt á Salomō
 templomaba á fēkren, vagy frīg ladaia. Nekik ē fōl
 den valo prädicallas ielenesre vonzzak, de nem illik
 mert fōl á mas vilagrol. *Lā nec mendörge sek:*) Az az,
 az itelet napiā mikent az hiuek igaffagat, erdemet á
 Chrűst az örök eletet minden igaffagual es gazdag
 sagual meg mutattia, es az öröklegbe be iktattia
 az hiueket: 2. Tim. 4. Ioan. 15 Mat. 25. 1. Ioan. 3. Ig az hi
 tetlenek bűneit mint á villamas á felhōt fetetseget
 ket fele nittia, így az Isten törűenie fene es feuet-
 neke az hitlenek bűneit ket fele nittia, ē vilag bűne
 it meg mutattia, es ki ielenti, es á bűn kī ielentes v-
 tan feddi fōual, az dörög mint á ég, vegte nagot cza-
 tan mint eg men útű kű agion ütűket, meg őli es á
 káhozatra veti, az örök tűzre Apo. 5. 6. 7. foltam: ac
 kor lefē á föld indulas, mert kēköves esőt az az me-
 aludhatatlan es oldhatatlā fēnet es haragot boc

Mat. 17°
 Ebr. 8: 9: 10
 Col. 2.

az hitlenekre. Matt. 5. 21. 25. öregietők az örök tűz
se atkozottak. Ezech: 38.

C A P U T X I I .

EL S Ő C O N T I O .

1.

Z V T A N, N A G Y
iel lattattatec meg az egbe:
tudni illicez Ime eg aßony
allat kōrniül vōtte vala a
napoth, es az aßoniat-
nak az ō labai alat vala a hold, es az az-
son feic fōlōt vala a tizenket czillagok ko-
ronaia, s-miert hog penig terhes es nehez-
kes vala, es hogy a keserū faidalommal va-
lo sūlesen valo igē kialt vala hog sūlhetne.

a. Mas ielis lattatec es terczec-meg az eg-
ben: (tudni illik ez) : Ime ama nagy poz-
gas tūzlang sinu farkan teczek meg. vala-
nak ennek het feiej, es tiz s̄aruai. Az ō fe-
ien penig len valanak het diademac az az
diademien jegzō kofiomok, es e farkanna
az ō farka vondoza vala vtanna az egnek

czillaginak

ezillaginak harmad részét, és a ezillagokat
vörte a sarkan a földre.

3. Meg ala pedig ez a sarkan amaz afo-
niallat előtt acki akar vala fülni, ez okaert, hog-
az afony miholt az u magzattiat fülneie, e
Sarkan ottan, be nielneie.

4. Szüle pedig ez afo-
niallat syui magzatot
acki legelendő es birando vala, es bira ve-
gre minden nemzeteket az o vas vezdoie-
nel.

5. Ez afo-
niallatnak pedig az u fia el ragattatek
es vitetek ez Istenhez, es az o Kirali feki-
be n es orfagaba: Az afo-
niallat pedig futa
abba a puftaba, ahol u nekie heli kefitet-
tet vala az Istentül, hogy ez afo-
niallat ott eltet
neiek, es taplalnaiak, ezer ket fáz hatuan
napig.

Sommaia

1. Az Ania sient egi hazbi mint süle Christus az u fias
es mint olcalmazza, Christus mint sületeret.

2. A Satan mint dihösködik a Cl... -llen, es az o hi-
uei ellenhog be nielhesse.

3. A Satan es Antichristus serege minemu, es Iesus Chri-
stus serege.

Magyarazat.

Nag' iég) az az, czuda dolog jelentetik Istétül az eg
 böl itt é földön az ania s. eg hazba. Neuezi az Ania
 s. eghaz allapattiar meniorfagnak, mert az egből
 lelki dologbol ál, Istentül fületet, giüttetet Lelki test
 meniorfagba va'gon lakasa, lelkietet keres, az egbe
 giüt az ű örekebe, meg v'alia ez vilagot es ennee vn
 dokfagat. Nag' iég, mert czudalatos keppen fűli Is-
 ten az ű fiait, Czudakeppen ezinalia a' keresztieneket
 Semmi teremtet allat meg nem monthattia mint le-
 gen ez: Rom. 1. 3. s. Ioan. 3. Ephe: 5. 6. Titum. 3.

Exaszony allat:) perieublimeni Ton hi'ion, az az
 A napot kőrnül vette vala, auagy a' nappal kőrnül
 vetettetet vala: Itt az az föniallató, nekic a' fűz Ma-
 riat értik, nekik az Ecelesiast: De egyk a' másik ne-
 kül nem io. a' Mariara sem illic minden reze, az Ec-
 clesiara sem illic minden ezikkele: Hat az igaz ma-
 giara'zat ez: Mikor Maria kőrnül vette az ű fiat a' le-
 lűst, es fűlte fuidalommal, keferűseggel, mert mihent
 fűle haborusaga lēn, fűlte a' ia'folba telbe, hidegbe,
 ismeg, egiptomba kellet futni a' Iesuffal: Miként a'
 Maria a' fent lelektől fogatta a' magzatot a' fűlo fű-
 testefűlt meg Maria mehebe: Ig a' fent lelektől, fo-
 gantatnak, es Istentől fűlettetnec az Istennec az
 fiaj: Ioan: 3. 1. Ioan: 2, 3, 4, 5. Ephe: 5. Titum 3

*Ioannis 1.
 I. Pet. 1.
 3.*

Nem test fer... nem romlando magbol testből
 érből, hanc... az Isten kegielneből, a' Chri-
 stus erde... s. lelel. Isten daikalagabol...
 a' romolhatatlan Isten igieie es hita-
 tatnak, es fűlettetnek onnan feliül, Masik ac-
 az Istennec igieie, az igaz hit. Eph: 5.

Harmadik á tanítok, En az euangelió által fűltelec
 tuteket. 1. Cor. 4. IImeg Gal: 4. Mint eg terhes ezfon
 IImeg akarac tuteket vioná fűlni, míg á Chrús vii,
 onnan formaltassék tū bennetek: En a Timoteust
 Onosiphorust fűltem az en foglagomba A fent
 leleknec nagy daikalkodasa velünk az vyonnan va-
 lo fűlesbe. Az apostolok, tanitoc nagy keserű fa-
 dalommal fűlik az Isten fiait, á Iesus Christust á Ma-
 ria mehebe, az az, az ania fent eghazba nehezé for-
 mallyak: Ioan. 15. 16. mert nag haborut fenuednek:
 Matr: 10. 12. 16. Luc: 21. A fenies nap á Iesus Chrús, ezt
 vesi ameniey Ierusalem, az ecclesia kórniul, mert
 meddú az fűó; Isten mint Saranak termetzet fűlöt ven
 segebe agia az Isakot á Iesus Christust, Gal: 3. 4. Gen:
 18. 20. 22. 25. Mint á Mariaba Isten Chrűst fent lelke-
 nel termetzet fűlöt formala á fűz mehebe, ig azon Ie-
 sus Chrűst á fűz ania fent egi haznac mehebe az ű
 ragiatual termetzet fűlöt formallia: Szűz penig az ec-
 clesia: Mint á Maria mehebe á Christus Istensege á
 logos, az az á fűlo fiú veue fel á testet, ez Istenseg
 ereicuel lön á test Isten fia, azzal fűletec: Ig az ania
 f. eghazba á f. lelek, á tanitok Chrús, beleiek oltiac:
 formalliak, minket Chrűsba plantalnak, az Chrús Is-
 telsege á telies f. har ósag ereicuel. á f. lelek es á tanitoc
 azert az ania f. eghazba á fogá. tóc, plátalóc otözök
 fűlök, ezek á Iesus Chrűst öleó. * vezik kór-
 niul, ezt for naliak mi bēnünk, ebból a fűl-
 nek, minket, oda fel fűltá erről. Az hold aza
 laba alat az ania f. eghaz, á valasztot hiuec act ike
 lelec es á tanitoc Istē kegelmeisege vere. Chrús

Rom: 12.

1. Tim: 3. 5

2. Tim: 1.

2. 3. 4.

Phi 1. 2. 4.

Esa: 54.

2. Cor: 10.

11.

Ephes: 5.

Apoc: 14.

Luce 10.

1. Cor: 3. 4.

Galata: 4.

Phil: 1.

1° Cor. 3. 4 fültek: Mint Euat az Adamból füle es formala Iste
 Gall. 4. Ig minket á Iesus Christusbol, Christus erdemel
 Esa. 54. fültek, Christusbol formal belöl á f. Lelek, kimül
 Psal. 84. tanitok Eph. 5. 6. Titum. 3. A fent Lelek finte vgy
 mint á madarka az ű moniat űli, melegiti, es vgy
 költiki Igy á fent Lelek fezke á Christus ania fent
 eghaza: A mclegfeg az Isten kegyelme á Christus
 erdeme, az ige es hüt, ebből fül minket. Nem illik ez
 á Mariahoz, hogy az ű talpa alatt legyen az Eccle-
 sia: Né illik az ecclesiara ez: Hané Iste az Attia ke-
 gyelme, á fent Lelek vy onnan valo fülefe az ige á
 tanitoc az Ecclesia Isten kegyelme, es á fent Lelek
 az ige es igaz tanitok labai, az az birtoka alatt van.
 Eph. 5.
 Titum. 3. nak. Psal 2. 45. Apoc. 23 lasd.

*A tizenket ezillagnk (koronai) E fiülű Isten kegyel-
 me es á fent Lelek vyitasa feie fölöt á prophetac A
 postoloc es Angialoc, kiknek munkaiok altalazi-
 ge es hitaltal vya fül. 1 Cor 4. Gal. 4. Ioan. 3.*

*Es mehebe kesereg vala:) Isten kegyelme minket az
 ő baba es mehebe hordoz, tenerere irt: Esa. 46. 4
 A Prophotakis igy folnak hogy fültek á prophetai
 satol, az az: az Propheta afontol giermeket, Esa. 8.
 Of. 1. Vide Esa: 42. Isten fiülűnek mongia magat
 serűsleggel fül, mert fia ertünk keserge, s-meg öle
 Ammi fok bűneinkel meg keseredik, Gen. 6. 8. Of.
 14. A tanitokis nag keserűseget vállalnak á fültek
 gyarazat, akar mint hantorgasdia.*

*(Ez az:) E Sarkan az őrdög, Igy, ez
 vilagnak: az az: á harag edeninek vya Isten*

hatalma vagion az hitlen fyacba, oda vonfa, à houa
 akaria, eph: 2. 2. Timot: 2. Christus è vilag feiedelme- 2. Cor: 4.
 nek hya: E vilag penig à bünbe heueró harag edeny 104: 2:3.4.
 E vilag fyai, setetseg gonoz keuanfag, minden fele Jacob: 1.2.
 bün: Tüzes à kegio, mert vér onto, gilkos, Isten ha- 3-4.
 ragyat ú gieriezti reyank, à bünt à halaltis ó hoz- Ioanni. 8.
 za reank. 1. Ioan. 3.

Het feiej:) Az az, fantalan hatalma, birodalma va-
 gyon ennec à hitlenecebe, az hitlen fyacba, Ephe: 2.
 2. Theff: 2. 2. Timot: 2. Minden harag edenire, vrakra,
 orfagokra ki hat birodalma, minden bünnec ú feie,
 artia es fűleie, mert csak keues maradec à valáztot
 kis sereg, è vilagnac nagy refe à Satan birodalma
 alat vagion.

Tiz Sarua:) Az à Satan mind à testi feiedelmeket, hit-
 leneket, à testi feguereseket, mīt à lelki feguerese-
 ket, Antichrűst. Papa hadat, es eretnekit, biria: Mind a
 hamis tudomannial valo artafis, mind à fegiuerr el va-
 lo artafis à Satan hatalmaba vagió, valami bünt teze-
 nec kiuúl es belől, mind à Satá oka. Het korona, vag
 diadema: Görögül à diadema giózedelemnec iegző
 koronania: Hogy ó ez vilagot hazugsaggal gilkos-
 saggal meg giózte, mint erős fegyueres birya az ó
 hazat, Adamot meg gióze, Adamba mind ez vilagot
 Melto azert hogy diadema feiebe, mert vra kirallya
 è vilagnac, az az, az harag edeninec. De hic supra.
 A cyllagnac harmadat vonfa à farkauak: mert alnac-
 kul el ezallia az hipocritakat, Judas lelki ta tes
 eretnekóket kit à Christus acklabol men..

nem az igaz iudok valasztot famokból valok, alnak
 fin alatt, az ű merges meg űlő farkauval vonsa az eret-
 nekeket, fin mutato tanitokat, es a földre veti: Azaz
 a tanitok közöttül akik ezillagok, de teuelgő ezillagoc
 űstőkes ezillagoc egőn egő fakliak, ezőket fel indit
 Eretnek fegettamazt ű altalok. Soletc erről. Hatt y tan-
 itok farkak, farká es scorio farkai vattok, Eretnekek
 hamis tanitok, kie az éberi ferbesta ossiat, oltart, mi-
 se ruhar' az Istene közzé űlgitetek é fin alatt: Mit art
 Nam kenier. Mint Euanak monda: mit art, ladde ki
 sep é gyümölcs: Ladde ki sep az orgona, ossia, oltar
 kep, kely, mit art: Esa: 6: Fark az a propheta aki ha-
 misslagot tanir.

Alétotte hogy be nielic:) Mikent a Maria hog fűle,

Matth. 1.

2. 4.

Luc. 2 3 4

Gen. 3.

Eph. 5. 2

Cor. 10. 11

1 Tim. 1.

Herodest, Ierusalemet fel tamazta a Satan a Chūs el-
 len: Igy mostis a Christust es a Christustul fűletek-
 ket, Chrūs attia fiait, es tagiait be akarja nielni: Ada-
 mot, az Adamtol fűletet formalt Euatis meg akarja
 űlni. Mint a siuo oroflan vğ kerül kit be nielheffen
 1. Pet. 5. a Christust az a sioniallat magua sörkat mate-
 doffa a Satan.

Fiu magzatot) AZ Attia Isten f. Leleke által a Chrūs-
 testet formala es fűletette a Mariatol, acki é vilagot
 az ű hatalmual biria: Igy a hiueket fűili az Isten a
 f. Lelekel a prophetac altal kik é vilagot biriak, mint

Matth. 12. Apoc. cap. 2, 3, 4. Spal. 2, mondam.

Luc. 11.

Rigattatec Istenhez ez a sioniallat fia) Ez a Iesus Chrī-

Ioan. 8 9: stus kit a Satan keserte, a ki a Sattannal bait viua, f.

10. 2. 15. meg giőze, Az ű f. Attiahoz fel mene, most űl At-

16. tia iobiā es egienlő hatalóba vralkodik Attiaual, mit

É credo es az iras mongya Psal. 68. 110. 65. Ig minke Ro. 8. 15.
 tis ammi aniane az ecclesia, prophetac es Apostoloc, 16.
 á sents Lelek, es á tanitok fiait Isten el ragad es ki Eph. 1. 4.
 vont á Satan hatalmabol es orfagabol á Chrúffal mi Phill. 2.
 ketis az egbe úttett az ú iobiara. Col. 1. 2. Eph. 2. Ebr. 1. 8, 9
 Phil. 3. Mint oda fel á venekrel sola Cap 3. 4. 5. 6. 8. Hát 1. Tim. 3.
 nem hogi minket az Isten, ki ragad az Satan orfaga- 1 Pet. 3.
 bol, es az ú diczoseges orfagaba vifen fel: 1. Cor. 15. 1 Tes. 4. 5
 Rom. 8.

Az assoniallat futa) Mint á Chrús á mig á Maria áz
 vtan hog á fiat fúle, Isten é vilagbol ki ragada teste Luc. 16. 23
 á földbe niugfik, lelke paradiczomba az Abrahá ke- Matt. 27.
 belebe az iouendó diczosegnek első refebe es tor- Ebr. 6. 7.
 naczaba vigad: mint cap. 6. Apoc. mondan. Ig á medó 1 Cor. 13.
 asoni, acki most fúlt venkoraba mint Sara, á mennei 2. Cor. 5.
 Ierusalem aki onnan feliül terheseedik meg f. Lelek. Esa. 54.
 tól, mint á Maria: Nem papa: nem Angal, nem em- Gall. 3. 4.
 ber czinallia az Isten fiat, hanem Isten kegielmesse- Luc. 1.
 geból Chrúffert f. Lelek munkaiaval az ige es hit al- Matt. 1.
 tal Eph. 5. Tit. 3. Ioan. 1. Isten á puftaba mint az II. 1. Cor. 4.
 lieft, á prophetakat oda kergeti, ki úzi é vilag serege 3. Reg. 17.
 közzül, Ki vetnek titeket az ú Synagogiakbol, gyó 18. 19.
 löllegis lestek. Matt. 10. 24. Szörzet Isten puftat, az Luc. 10. 12
 az, é vilagi vraktól feiedelmektől, é vilag segitlege- 21.
 tól el hagatot es foztatot, aklot, sereget, ecclesiat: Ez
 az Isten farnia otalma, á Chrús hatalma ammi etős
 varunc es bizodal munk. Psal. 19. 91.

Itt legeltet) Az az Isten mint á hollo fiait, I lieft 3 Reg 18.
 az puftaba tartta á hollo által, az Danielt az oroz- 17. 22.

4 Reg: 3. Iánokközör: Igi soha Isten el nem hagyja az ű annia
 46. fent egy hazat: Szalast ferez à meg vagdalt embe-
 Daniel: 6. nec, kólcegetis ad reiaia. Luc. 10. 11. Veletec vagioe
 Esa: 35. 54. el nem hallac. A poganokbol gyút feregetis Isten,
 Math: 28 à prophetanal puztanac mongia, Az ecclesiatis el ha-
 giatot aruanak puztanak mongia: E vilagtol puzta-
 de nem az Istentól: Matt. 18. vide Esa: 61. fel epitic à
 puztakat kie el hagiatoe vala.

MASODIK CONCIO

Capi. 12.

1. **N**agi had lón es viadal az egbe: ama M
 Michael (nagy Angial Christus:) Es az ő
 Angyali harczolnac vala à Sarkannial, à
 Sarkan visfontan es az ő Angiali vinac va-
 la à Mihál ellen, de hatalmat à Sarkan es
 az ő Angiali nem vehetenec: Sőt meg à he-
 lic sem talaltathatec meg az egbe à Sarkā-
 nac, es az ő Angialinac.
2. Le vetetet azért ama nag Sarkan, ama re
 gi kegio, à kinec neue (görögül) diabolus
 (Sidoul) Satan, Az az ellenkedő es patuar-
 kodo tekerges ördög, acki mind az egezla
 ko földet, es à földön lakokat el hitete es
 meg czala, ki vetretec azért à Satan (az ég-
 bül) à föld-

à földre, I-mind az ő Angyalis ki vettelenec üzettetenéc.

3. Hallee az vtan egy nagy szózatot acki ezt monda: még az égben ez viā iduezitő megtartása, es szabadulása, hatalma, es orsága leszen ammi Istenünknee, es az ő Christusának es kiralyanakis à Iesusnac birodalma leszen, Mert le vettetek (es birodalma el vetetec ama vadlo Satānac, acki āmi attiak fiait vadolia vala eyel es nappal az Isté előt.
4. Meggiőzek penig ammi attianfiai à vadlo Satant, à baraa vereért, es azért à befedert ackit ők meg bizonitanac (halalokalis) Mert vgian még az ő eleteketis sem beretec halalig, az az, néšanac az ő eleteket halalra adni az Istenec az ő befedeiert.

Sommaia

1. A Christus bai viuasat à Satannal iria meg.
2. A Satan orsága rontasat: Ez az hiuek diadalmat.

Magyarazat.

(Ime nagy harc z lön.) A Iesus Christusnac eleitől fogva nagy harcza vol à kegioual, de lőkepen valo baiuiuasa ackor lön, mikor à püstaba meg keserte, mikor à kertbe verős veritekel veritezek, à kőrőstfan

Matt: 4. 8.
9. 10. 12.

Luc. 4. 10
12.
Ioan. 12.
16.

mikor kent benuede, meg hala fel tamada, Mert ez által bira meg a Satant az halal által. Eph. 1: Ebr. 2. Mikor ördögét üze, hatalmat ada az tanítványiokna kis a Satanon, acki mint a villam es menítő kü ve vetettek le az egből fogva viue, meg kötöze Christus a Satant, es a pokolra vette. Hat nem arthat neked semmit, noha haigal, noha kefert, de még csak egy difnodnak, egy tikodnak, egy haiod falanak sem arthat, hanem ha mikor Isten probaul boczattia reiad, de meg akor se arthat a Lelkednek, noha mint Iobot, Paist testbe arczul veret: marhadat el veteti. Iob. 1, 2, 3. erről oda fel boltam.

2 Cor. 10.

A Michael) A Christus: Mi. az az: kiczoda: ka: az az mint, el: az az: az Isten, Michael sidoul annet tefen kiczoda volna ollian mint az Isten Chrüs Dans 9. 10. 11. 12. A Christus Istenfeget csak egy igeis meg mutattia hogy Isten, es Istenfege ferint közbe jaro. Mert az ő testamentomba: Adam ideiebeis ez a Christus Isten harczolt az Satannal a meg testfeles elötis.

Az u Angiali) Az egbeli folgalo lelkek, az Angialok a tanitok, a keresztien feiedelmek es valasztotac. Mint a fü hadnag, vr a Christus, bait vi a Satannal. e vilaggal, igy ackik nem aruloi a Christusnak,

Matt. 10.

azokis bait vinak a Christussal Ioan. 12. 13. 15. 16. Aru 12. 16. 21.

Luc. 10.

segi ellen bait nem vi. Az Satanis az u Angialual, az az, az tob ördögökkel, Az Antichristus seregeuel, a papa sockal eretnekekkel hadakozik az hiuek

12. 21.

ellen

ellen, Mert mi igazságok, világosságok vagyunk. Az *1 Cor. 6.*
 Satan ország bűn, Setettség hazugság, soha őzue *Deut. 3.*
 nem ternek. My ég Istent imadunk: ököfokat, My *Act. 3:4-5*
 romttuik á baluant, az emberi tudomant, ferzest. *Ebo. 9 10:*
 emberi erdemet, ökö epitik imagak: Az iras eg feiet *Eph. 1. 2:3*
 fundamentomot, eg erdemet, aldozatos tanit hogy *1 Ioan. 1:2*
 vagon üdueslegre: Papa loc erdemet, loc aldozatos *Gall. 1,*
 czinal: Az iras csak eg purgatoriomot mód á Chri-
 stus veret, Papa á miset, fentelt vizet, buczut, főlö-
 slat valo fenat hazud. Az iras azt mongya hogy
 az iduessegnek, hitelnek, á io czelekedetnek mind
 az Isten oka, mint az holtbe elöt nincz, az ferecz-
 enbe feit nincz testebe es bőrebe, magatol meg *Jer. 9. 13.*
 nem terhet, jot sem miselhet: Papa különbet hazud:
 Vagyon valami iora valo az emberbeis: Az embe-
 ri erdem, az törüen czelekedeti, az emberi czeleke-
 det, az kegyelmet Christus erdemetaz hitet, erde- *Rom. 3 4*
 met el ronttia az üduesseg dolgaba, acki ingyen a- *10. 11.*
 datik. Gallatarum. 2. 3. 4. Papa különbet hazud. Az *Eph. 2.*
 embert az Istenhez tolgia. No á töb hazugsagit er-
 ted. Valamit Isten tilt hogy ne mield, az
 Satan Papa azt által hagyja: Valamit paranczol hog-
 legyen abba ganczot keres által ál, meg tilt, el von-
 zon róla, szabadsgot ád á gonozra, el tilt az iotul.
 Mint Euat á tilalmon által hagata: Az Baratokkal
 valtattia az Christust aldozattiat, az hazasfagot az
 hús etelt, az Bibliat. Szabadon haggja Papa es Euf. e
 vram az parasnagon.

Nem lön diadalma) Sem Christust, sem az hiueket meg nem giözheti à Satan: Mint à kego à kinek felel el töröt à farkauál csak iezt, de nem arthát: Igy à Satan iezthet à keserttettel, é vilagi probauál, karra, ostorral, haboruual de soha nem arthat, Söt valamit à Satan vesfedelmünkre indít, azt az Isten mind ionkra fordittia mi minden haborut. Rom. 8.1. Cor. 4.10.

Nincz helie. A hol lakot à diczőségben à Satan azt sem talalliak meg, mind ű magat mind orsfagat ki űzte Isten az ű orsfagabol. Nem akar ia Isten hog semmi helie, meltofaga legén à Satannak az ania f. ég hazban, Hát ty eretnekek, Papa maimay, Osta fentek, miért attok helt à Satannak? Ty bünbe heuerók miért attok helt à Satannak? Mert à bün az Satan orsfaga: A hol fel nót à bün gazza, ott mint ég duduaba ott lakik à Satan. Rom. 1.5.6.7. Eph. 2.4.5.

A neg kego à Satan) Ladde te sido hitű hipocrita à negi kegot. farkant à ki meg czalta Euat, ltt Satannak ördögnek mongia, mint. 2. Cor. 10. 11. Hát à kegyon Gen. 3. à Satant ercz, Diaboldus, az az, potuarkodo, igazlag ellen törekedő hazug czalard, acki az igaz dologba gonost keres, az igenestis meg görbetű. Satan, az az, Tekerges, czelczapo, Czyk termezettő, czalfa hazug mint ime papok es barátok, eretnekek, alhatatlanok, hazugok, tetouazo hitűk, tudomaniok vagy on, soha ég niomon, ég formaba faua néiat, hanem külömbet külömbet hazud, hizelkedik, fanirog mint à kego: Gen. 3. Matt. 10. oda fel foltam.

El hiteti à földet) az az: Hamis tudomannial, embert lelemen-

Ielemeniel, fep ionak fine alat, mint Euat à lesteckel meg czala, ig el hitet: Hât à Papa Antichristus hiti hazugsag czalardsag ires vâf, ackik azt tucz hogy ember, de ha oda mégy, csak valami vâf. Col. 2. Hât vâfas hazugot czalardok vattok ty balamitak, kik à iouedelem kedueért hazuttok, es az Isten nepet atkôzzatok, az ostiat oltart, kepekek ionak mőgyatok az adomaniert: Valaki hazud, bünt tefen: ha mislat tanit, ördög tül vagy on: Ioan. 8 I Ioan. 2. 3. 4.

Aföldre vettettük) Isten az egből le hanta à Satant de kennia vagion à fötet pokolba veti, es űzi az hitle neckel eggiút. Matt. 25.

Meg iduezte (sc. leßë) Az az: Ne felietek hiuek, ha à Sa tá c vilagot reiatok tamazttia, karral, beteg feggel, lelki es testi probauat vcr Isté à Satã által feguerrel, es fennel gieriezi reiatoc az hitlen feiedelmeket, mint s. Iobra, Dauidra, à Christusra Herodest, Pilatost, Mert Isten iduezit, az az: Az ű mindenható hatalmaual, kit az ű fianak adot, ű bele zart, à bünt tül, ördög tül karhozattol, haborutol, minden niaualiaktol meg ment, az ű orfagaba be vifen, csak egy sem pillantafik tart az haborun, Esa. 26. 2. Cor. 3. 4 oda fel erről foltam.

Azatti fia (vadloia) Az az: A Satã acki olliã, mint ime hazug alnak purus, czalardispã hoher czigan vadol Isté elöt, pörölni akar, azt hazuggia hog imigy hog amug vetunk mint ha Isté nem tunna mit mielünk, mibe vetunk. A Iesus Christus prokatorunk az Isten tablaiã, az Isten feki elöt meg felel à Satan-

nak, á bűnnek ez vilagnak, á testnek ackik Isten é-
lüt, á fejedelmek előttis mint imez aruló papok, barta-
tok. Erfekek hamisá vadolnak, külömb fele eretnek.
seget küldnek reank: mint az Apostolokra, propheta-
kra, Christusra, kit hitetűnek, czalardnak mondanak.
Hat ember ne ad magad á Satannak, ne higgy neki,
mert látod hogy ammely bűnre teged vohat, vgyan
azon bűnnel vadol, mind látor Ispan, es sugallo be ad
Istennek, es el arul mas felül.

Meg győzek) Az hiuek meg győzik á Satant, meg
olttiak az ő tűzes nilait az Iesus Christus fegueribe,
Christus halala es fel tamadafa erdemeuel, az Isten,
kegyelmeuel es igeretiuel: az igeuel, es hittel győz-
zük meg á Satant Eph. 6. 1. Pet. 5. 1. Ioan. 2. 3. 4. 5. Meg
győztem ez vilag fejedelmet, ez vilagot is semmit
ne fellietek, Ioan. 12. 16. Mati. 10. 12. 16. Luc. 10. 21. Hat
nem fentelt vizzel, Miffueuel, Comporational, koplalo
papa böitiuel, bőrbitelessel giőzzik meg á Satant: Ha-
nem büitel az az: A bűn el rontasaua, Christus erde-
meuel: Imadsaggal: az az: Christus igassagaua, igeie
uel Matt. 17. Iac. 1. 2. 4. Elfűt tületek á Satan á Chris-
tusnak valo kőn iörgessel. Szoltam oda fel.

Nem szerettek) vk igapisan tin psikin, az az, nem se-
rettek á lelket, az az: Nem fanak meg őletni mago-
kat á fentek á Christus neuéiert. cap. 2. 4. 5. 6. szoltam.

HARMADIK CONCIO

Capit. 12.

Ezokaert

EZ OKAERT AZERT.
 E hogy (az hiuek diadalmat vettek) ör-
 uendeztetek egek es mind azok ackik az
 egrebe lakoztok.

2. Iay tij nektek ackik à földön, es à tenger
 sígetibe lakótok: Mert amaz patuarkodo
 ördög tij reatok ala szállot, à kinek igen nag
 haragia vagion, tuduan ezt, hog kiczin ide
 ie vagyon neki è földön (az artafra is azért
 haragfik illen igen)

3. Hogy azért lata ezt à Sarkan hog à föld-
 re vettetet, ez okaert üldöze es habotgattia
 azt az asfont, acki fiuú magzatot füle.

4. Adattatanak ez okaert annak az asfon
 nak amaz nagy salnak az õ ket sarniaij,
 hogy ki röpülne à pustaba, az u sariat helie-
 re, à ma kegyonak az u haragos orczaia e-
 löt, ahol ot ez asfont el tartatik es taplalta-
 tik, idüröl idökre, az idönek fél rezeig, az
 az. (csak bizonios oraig, röuid napig.

5. Ki önté azért az kegyo es arazia az as-
 font vtan az önnön sariabol viset, acki ol-
 lian vala mint eg meg arrat folio víz, hog
 è Satan az asfont ez ar vizzel el ragattara
 ezenalhat naia.

6. De a föld kialta es segítseggel lön anak az
 assonnak s-meg nijta azert a föld az fariat,
 es mind be nielê azt a folio vizet, ackita-
 maz Sarkan az unnön fiaiabol ki vetet es
 ontot vala.

7. Meg haraguck azert ezen a Sarkan az
 assony allatra, el mene azert hogy ű ez as-
 sony allat maguanak a maradekauval hada
 kozzek, ammely maradekok meg tartyak
 az Istennek az ű paranczolatit, es ackiknek
 valok vagion az Iesus Christus bizonfaga.
 Alla azert a Satan a tenger föuenire.

Sommaia

1. Inti az egeket az örömrê, de feniegeti az harag edenit.
2. Az Aniaszent egyhaznak űldözesseit a Sitantul es az
 a maradeki ellen valo hadat iria meg a Satannak.

Magyarazat.

Örölietek egek) Miert hogy az Iesus Christus fegy
 veribe az hiuck diadalmat vettek, es mindê ellenfege
 ket, a bñnt, a Satant, ez vilagot, a karhozatot meg gio
 ztek, tî Angyalok es minden teremtek allatok örül
 lietek. Miert hogy a Satan meg gy űze paradiczom
 ba az embert az ű hazugfagauval, tii egek, föld, es e-
 gieb teremtet allatok meg romlatok, ti is io Angya
 lok meg fomoradatok az Istennel egygüt, Isten tii
 veletek

veletek ki haytata paradiczombol az embert, tiis el-
 lenfeji lótek az embernek, es attii vrasagtokis fel ha-
 borodek ellenünk, Titeketis Isten az emberektül el-
 fogot vala, titeket vegre az hűek folgainatón, tüne-
 kekis gyakran harczatok volt à Satanual az embe-
 rért: Zach 2.3. Dan. 10. 11. 12. Iud. 1. V gyan tabort iar-
 tatok az hűek kerniül, vg őrzóitetek űket. Mint I-
 stennek munkaya, day kalkodasa volt velünk, igy tū-
 nektekis: De immar a Chrūs ammi vrunk közelünk,
 es feriünk a Satannal, ez vilaggal meg vît, meg győ-
 zte űket meg törte feiet à kegyonak, meg nem mar-
 hat minden hatalmat el vôte à Satannak: Mert à Sa-
 tan hatalma à törűen atkatul volt, mint hōhernek az
 bűnért, Christus à bűnt halalaval elrontotta, el vette
 à törűen atkat mi rolunk, be tóltótte, meg fizetet az
 törűennek. Hat immar az Henger őrdóg nem bír
 velünk, mert nem vagiunk haragba, à törűen atka a-
 lat, ki iüttünk à Satan, es bűn tōmleczeból: Meg ke-
 gyelmezót nekünk az Atia, hat immar ha kezéből
 orfagabol ki hozot, ki ragadot az Isten, bezzeg nem
 bír velünk à Satan Col. 1. 2. Tit. 1-2. Gal. 1. 2. 3. Nem
 őlheti, nem biria az Henger à bűnőt mihelt ki kel à
 kalodabol, meg igazultatik, s-meg kegyelmeznek ne-
 ki. Nekünk Isten azt kialtattia: Kegyelme es bekefeg
 tū nektek vagyon en tūlem: az az: Meg engettem bű-
 nőtökert, meg nem itellek el nem karhozatlak attii
 bűnetökert. Hat immar bekefegtők vagyon velem.
 Rom. 1. 5. 15. Mint azert à Satan hogy meg giőze min-
 ket mind Istent, mind az Angyalokat meg haborita,

Ebr. 1. 21

Col. 1. 2.

Eph. 1. 2. 3

Psal. 25.

34. 37. 91.

Efsai 40.

43. 46. 47.

49. 57.

Gal. 3. 4. 5

Rom. 3. 4.

5 6. 7. 8. 10

11.

Eph. 1. 2. 3

Psal. 103.

117. 147.

Bomorita, es el keferete a bunnel, minden teremtet
 Gen. 3. 6. 8. allot meg ronta: Igy hogy immar mu a Satant, az
 Isa. 1. 2. 5. bunt, ez vilagot meg gyoztuk a baran vere es aldo-
 50. 59. zattia erdemuel mind az Istennek, mind az Angyal
 Of. 3. 4. 14. nak ezon ammi meg teresunkon, hogy tekozlo fia
 Rom. 3. hozza ionenk az Atia Istennek egez vduara nepe
 Luce 14. orullien: Mert az eg es föld meg vyul, meg szabadul a
 15. 16. romlastul ackibe esteek mi erettunk: Hat melto orol-
 Matt. 15. notok ezen mert iotokra vagy on gyozefunk, mint
 Rom. 8. firalmatokra es romlastokra lon meg gyozettete-
 funk: Col. 1. 2.

Iay a földnek) az az, Ty harag edeny, földön es a
 tenger figetibe, ez vilag furzauariaba ganeiba lak-
 Rom. 5. 6. tok, a bunbe heuertek, a menneiekre gondot nem vi-
 7. 10 11. seltek, a Satanaal nem hadakoztok, hanem a bunnek, or-
 Eph. 2. 3. dognek az u hazugfaganak, el hittetek az Antichri-
 2. Tim. 2. stus, papa es Mahumet hitit, tudomaniat, hazugfaga-
 2. Theff. 2. Iay tu nektek mert a Satan mint rabiait vgy bir, bi-
 zon halakra tart ne eletre, meg vakit, azt akaria hog
 fe halliad, se erced, se vegied az Iste igei et, han e hig
 a Papa hazugfaganak.

Ioan. 8. 9. Haragia vagy) Dohussfeggel ezielekedik: Mint hog
 10. 12. 13. Christust, minket o ellenfejit meg nem giozhete, ha
 14. 15. 16. nem mi gyozok meg, az egbol le verek mint latot,
 1. Ioan. 1. azert meg nem duhot ezen, titeket, paraznak, ganeba
 2. 3. 5. heuerok, papistak, refegesek, kenoz es ty raytatok
 1. Petr. 5. tolte ki az u bossufogat. Mert tugga hog ezak keues
 Iacob. 5. ideig vralkodhatik, ezak ez itelet napig, az vtan po-
 kolba hastiak utetis az hitlenekkel egyut. Matt. 25.
 vide cap. 4. 5. 6. 8. Apoc.

Haborgatti: az aszsonyallatot) Mint hog' a Satan az egből le vettetet, az az, el karhozot, pokolba meg küttetek Iud. 1. 2. Per. 2. Azt akaria a lator, hog' mi eluczzünk, Igen bannia hogy minket Isten iduezt, tet panig el karhoztattia: Azert kerget, az eretneke ket az hamis tudomant, hamis hitet, emberi főrzes ganeiat, az hitlen vrakat, fejedelmeket mi reank tamaztya. De el röpite Isten az fülü affont, mint az mariat meg örze, az eletbe véue: Igy az Anya fent eg hazat acki füle a fiaikat, a tanitokat meg tartia.

Anagy sas barniai:) az az, Az Iesus Christus ket egü erdemet, halala erdemet, feltamadasa erdemet, es az ket barniot az iget es hitet, az o fent Attia es a f. lelek otalmat aggya, ezzel minket meg öriz a pusztaba, az az ez vilag tul, e vilag segitsegetül el foztatot helien: az u barniaü alat, mint a kotlo tik a czirket a gazba meg örzi, igy minket az iuhok aklaba meg tart, Senki a Christus kezéből ki nem ragad. Szoltam erről. Apo: 4. 5.

Ioan. 5. 6.
10.
Matt. 20.
23.
Psal. 91
Dan. 2. 10
12.
Matt. 24.
Act. 1.
Luc. 21.

Idők es idők) az az: Czak keves időig üldözheti a Satan az Ecclesiat, nem touab az iteletuel, csak fem pillantafig. Azert mongya fel időnek, hogy nem akaria hogy mi tudgyuk az oraiat az iteletnek. Annak vtanna azert meg roudülnek az napok: Szoltam erről.

Vizzet vete ki s. iabol) Lattia hog' az hiuettek e fiuo o tofla be ne nielheti, azert ar vizet, i. hamis tudomāt, etetnekeget okadik es tamazt hog' mint eg polvat, asfu

affufat, tüket el ragadgia, el hitelle az hiueket az er-
 nekekek czalard femfeneftó tudomaniaual, mint
 most à Seruetus, Stácarus, es à f. Haromfag ellenfeji-
 uel czelekedik: Ez à Satan alnokfaga hogy az égen
 à czillagokat czallia meg, azt vonza el, az az, A tan-
 tok közöttül ackik kereztién tanitok azokat czallia a-
 zok által tamazt er etnekfeget, Ezert czallia meg kö-
 segue, hog keresztien tanitokal predikaltal hazugfa-
 got, de miért hogy kinek, araniak, ozlop, es erös ton-
 damentom, à köziklan epült fel az anya fentég haz-
 à Christuson, az igaz tudomanion, az feles, habos tu-
 domany el nem moshattia, el sem ragadhattia az ar-
 uiz. Hanem csak à fenat, poluat, fat à buza kezzül à
 főuenyé epült hypokritakat, kik gyűkernekül mint
 magok à kü ziklan ezöket è czialard keresztieneket
 ragadgia el è feles feiü embereket kik az ebek difno-
 modra minden moslekos, döögös tudomanba bele kap-
 nak, ki okaggiak, is meg fel nyalliak, mint az Arany
 Tamas, Olaios Ianos, es töb azzu fa leuelek. A foro-
 lapattal mikor fel vetik à buzat mind polyuastul,
 csak à poluat ragadgya el, à buza meg marad. Igy
 Chrüs meg fora Petert, es Iudasba meg keserte pro-
 bala, Iudas mint polyua el veze, f. Peter meg marada.
 A valasztot hiuek erőftek, buzak, aranyak, hamis tu-
 domantbe nem veznek: Ama fölök vizketek vala-
 gának tanitot, erülnek az vvsagnak. lafd Apo. 5. 68.
 Meg segiti à föld) az az, Az Isten, az Atya, Fiu, f. Le-
 lek meg nittia à földre, à pokol torkat, es è fele hite-
 tü, partolo, czalard ördögöket, feles habos, tetertes tu-
 domany

1. Cor 3.

1. Pet. 2.

1. Tim. 3. 4

Matt. 8. 9.

2. Tim. 1. 2.

Matt. 10.

13.

Luc. 8.

Mar. 4.

Matt. 3.

Eph. 2. 3.

2. Pet. 2. 3

2. Tim. 2.

1. Tim. 4.

2. Thess. 1.

3. 4.

domány eretnekeket a földel meg emezteti, az az, *Num. 5:*
 meg öli Isten, meg hálnak mint Core, Datan, el vesti 23.
 Isten az eretnekeket mint Darius, Ebion, Samofate-
 nus, Seruetus, es Fotinus nag sok eretnekek főrnü *Num. 18.*
 halállal holtak meg es el veztek. Hat soha az eretne-
 kek labat nem vehetnek, soha anne sectat, tanituanio
 kat nem ezinalhatnak, soha a feiedelmeket el hitet-
 uen oly haborut nem indithatnak kit Isten meg né *Psal. 1. 2.*
 fegeniet a vâz vessőuel, el nieleti es semmine tezi *Es 1. 2. 25.*
 űket, *Psal. 93. 146.* Semmi haboruual azert az hiueket *Rom. 8.*
 az Isten kegyelmektül a fundamentul, az igaz hittül *1. Tes. 4:5*
 es tudomantul el nem szakazhattia. *1. Cor: 15.*

Meg haraguek) Hög a Satã se az ő tagiaival az hitle pa-
 pistakal, se az egön egö nedueffegből, es a gäebollöt
 üstökös czillagokkal, az az, az hiuek közzül ki ment
 hamis tanitockäl, Iuhok ruhataba iaró ragadozo far *Math. 7.*
 kasokkal, es eretnekekel nem arthat az hiueknek igé *12. 24.*
 dulsul: Hetser alnakabbat vezfén melleie, de csak
 az hypokritakat az ideig hiü czalard keresztiene-
 neket czallhattia meg. Hadakozik az Iesus Christus-
 sal, es az ű maguaival, az az, a prophetaknak, Patriar-
 kaknak, Apostoloknak, es ez első Ania fent egyhaz
 nak a veneknek nem atthat, immar az Apostolok,
 prophetak fiaival, az maradék keresztienekel, mi ve-
 lünk kik az iteletig elünk, kiket Isten a prophetak, A-
 postolok irassauval, a fent lelek munkayauval vyonna
 sült, mi a Prophetak es Apostolok tudomaniabol fű
 lettettünk. *1. Pa. 1. 3.* Ammi anniank, az első Ecclesia, *Ioan: 4.*
 Prophetak, Apostolok ideiebe valo sereg immar az
 Ss hufon neg

húson negy vének es az negy allatok, Euangelisták.
 Doc orok serege niugfik az órók elebbe. E gonoz
 allat azért mi reank é mostani keresztienekre tamat,
 kik meg tartiak az Isté par áczolatit, az az, bűnt, órdó
 gót, az testöt, ez vilagot, gy ülök, fezik, ölik: Az i
 gasslagot, igaz es fenteletet követik, Isten ferent el
 nek az igaz tudomannial rontiak az Antichristus pa
 pa hitit, tudomaniat, főrzeset, ellene allanak mindez
 vilagnak. Titum 2,3. foltam erről. Apo. 2,3.

104. 13. 14.

15. 16.

Apo. 1. 23

Roma. 5.

6. 7.

Gala. 4. 5.

Eph. 1. 2. 5

Ackinek á Christus bizonsága) az az, Christus halala,
 es fel tamadasa, á ket aga tall, betü, az fent lelek Chri
 stus er demeuel az igaz hittel es tudomannial az vy
 elettel es feretettel benne lakik, es á Christus bizo
 sága á fent lelek az igaz hit, tudomany, fenuedes, fet
 elet feretet. Hat nem Christus hiuei azok ackik á
 bűnt ölik, hanem az órdóge, 1. Ioan. 1. 2. 3. 4. 5. 1. Pet. 1.
 2. 3. Rom. 5. 6. 8.

1. Tim. 2.

3. 4.

2. Tim. 1.

2. 3. 4.

Psal: 91.

93. 95. 43.

Matt. 7. 8.

9. 12.

A föuenre allá) az az, Az hiuekröl á kik á kó fiklá
 á Christuson, Isté kegielmen, az igaz tudomaniö, hi
 tön epült keresztienekről el allá, el mene á Satá, mert
 erös varok az Isten, az Istenbe lakoznak, hogy on
 nat á varbol ki nem veheti úket meg helyere, á fö
 ueien, hamis, hazug, feles tudomaniön emberi, erde
 men förgesen, epült, papa seregben, az ű hazaba me
 gyen vizza, es azokba lakik.

CAPUT XIII.

ELSŐ CONTIO.

ZEK VTAN EZ-
tis latam hogy egy bestia,
vndok fene alat iõ fel à tē-
gerbõl, es é fene vadnak
het feie vala, es tiz þaruaij,
es é tiz þaruakon tiz kofiomok es koronak
valanak, az ũ het feyeijn penig à karomlas-
nak es Isten bosþontasnak neueij valanak.

2. Vgy latam penig ez oktalan vadat, hog
ũ hassonlo vala à tarka Pardus vadhoz: A
labaij ollianok valanak mint à meduenek,
à þaia penig ollian vala mint az oroþlan-
nak à þaia.

3. Ada penig ez oktalan vadnak amaz sar-
kany az ũnnõn hatalmassagát, es az ũnnõn
kiraly þékit, es az ũ nagy birodalmat ada à
vadnak à Sarkany.

4. S-latā penig ezt hog eggik è bestia feienek
halalra febhettetek meg, es halalos sebe efec-
de az ũ halalos sebe meg gyógyula, es meg-
czudalkozek es el emelkedõk ezé az egez
föld (hog meg gyógyula) azért ez oktalā vad

vtan indula az egez földön lako nép es fe-
iet hayuan imadak à farkant acki birodal-
mat ada à fene vadnak. Igy imadak penig
à Sarkant hogy ezt mondak: Vallion ſki
volna haſſonlo ez oktalan beſtiahoz? Auag-
ki vihatna meg ezzel ez oktalan allattal?

5. Adattatek azert oly ſay é fene vadnak,
acki igen nagy dolgokat es karomlasokat
ſola: Adattatek erreis hatalom é beſtianac
nagy fenevadnak hogy ō negyuen ket hol-
napik hadakozzaſſek.
6. Meg nijta azert ez oktalan beſtia az ū
ſaiat az Iſten ellen valo karomlaſra, hogy
ez oktalan vad meg karomlia es ſidalmaz-
za az Iſtennek neuet, es meg ſidalmazza
az Iſten hailekat es hazat (à kereſtieneket)
ſ- mind azokatis hogy meg ſidalmazza es
rutollia, ackik az egben laknak.
7. Adattatek ezis ez hatalom neki hogy à
ſentek ellen hadat indiczon es hadakoz-
zek es meg győzze ūket.
8. Erreis hatalom adatek é fene vadnak,
hogy minden nemzeten, minden nieluen
ſola

Solo nepen es minden pogan nepen birodal
ma legyen: Mind azok azert acki é földön
laknak vala, kik nec neuek nincz meg irua
amaz ez vilag fondalafatul es teremtetül
fogua meg ölettetet Barannak, az ö elő
könyucebe.

Sommaia

1. Az Antichristus vndoksagat, tudományat, tudománia-
nak es orßagnak fundamentomat iria meg.

2. Minemü kiromlast ßol az ßennekes az hiuek ellen.
S imely nagy kegyetlen hadat tamazt a ßentekellen.

3. Kik hajtnak feiet a Satannak, s kik tamadnak az An-
tichristus papa ellen.

Magyarazat.

Latek a tengerből) Mint a tengerbe fok fele vndok
ezudak, es allatok vannak, igy a Satan fetetsegnek,
bünnek, haborufagos, feles, gilkos es hazug orßaga-
ba fok vndok monstromok, bestiák vannak, az az, E-
retnekek, hazug, baluaniozo es fertelmes bünök: A
tenger azert meg romlot, pokol es ez vilag bünbe,
es a Satan orßaga. Eből üz ki a bestia: Ez a fene vad,
pardus, medue es oröflan: Ez az Antichristus, ez An-
tichristusnak oda, fel meg monda cap. 8. 9. három koro-
na feiebe. Mert fökeppen ez három rezre ozlot, harö
hit, hamis religio vagyon: Elsö az oröflanok hiti:
az az, a Chaldeusok, Arabcsék, Törökök, Charançu-
Ss 3. fok.kör-

Danie. 7. 8
10. 11.

Sok, kőniül metelkettek hiti, az mostani Sidokal eg-
gűit: Az Antichristusnak ezeken vagon koronaia
kiralyfaga es birodalma, Mint Daniel az Oroflant á
Babiloniaiakra erti: Masik hit á Pardufoke, á Perslake,
Görögöke, Moszkouitak, Raczok, Orofok, hűti: Har-
mad az medue hiti: az az: az Romai papa hiti, tudó
manya: Ez három nagy faruak, eretnekegek hamis
hitet melliet nűtek töb faruak, mint az vizza kereszt
tőlök, Anabaptistak, á Pikhar tok, hajafok hiti, es az
töb sectake, eretnekeke, kik Czeh orfagba, Morua or
fagban vannak, es egyeb eretnekek: Ez az Antichri-
stus az ördög vtan valo feiedelem, az ördög vikari-
ussa, acki ez három hitet tamasztotta Mint Zachari-
as, Daniel, az iras erről fol.

Exod. 20

Den. 4. 56.

Hier. 10.

17.

Hab. 2.

Bruch. 6.

Het koronaia es feje vagon) az az: A Satan orfaga-
nak nincz egy feje á Christus, nem az egy Istentül
fűg, hanem á pokolbeli het alnak, az az, fantalan ör-
dögtől, az het alnak ördög lakik az Antichristus ba-
zaba. Mat. 11. Sok baluant imad, sok Istene, het, az az,
fantalan Istene vagon, minden teremtet allatot ki
az egben ki á földön, ki á föld alatt, ezeket imadgyak
Rom. 1. Az Antichristus mindenút akar mind e-
gez vilagon vralkodni, azért á koronaia: Mat. 4. Lu-
latode, mind ez világ neké adatot, en bírok vele, ez
hazuggia á Satan. Eph. 2. 4. Ioan. 18. 12. 16. Sűt az iras é
vilag feiedelmének hűia á Satant.

Az Antichristust, hat tiz Sarua vagon) az az: Né csak
á köffegen valo bir odalma, hanem á faruakon, az az,
az hitlen ezafarokon, kiraliokon, vrakon, es orfago-
kon: Mind á kardinálok mind ersekek es pűspekek, lo

magofok, vralkodni akarnak mindenen, skofiomot, *Luc. 3. 4.*
 koronat viselnek, mint ha a bün Satan ez vilag. giö *1. Pe. 1. 2. 3.*
 böy volnanak, maga a Satan, bün, é vilag giözte meg *1. Ioan. 1.*
 öker, Rom: 3. 5. 6. 7. 11. 2. Tim: 2. Col. 1. 1. Erröl oda fel *2. 3. 4.*
 föltam cap. 9. 11. 12. *2. Tes. 23.*

A Saruak on diademak) az az: Hypokritak alnakok, el *2. Pe. 2. 30.*
 hitette a Satan az hitlen vrakat, orfagokat, mint ha
 ak gyözedelmet vettek volna, a papokat, barátokat, *Gala 3. 4.*
 el hitette é piliifel, mint hadiadalom vét nepek volna *Ephes. 2.*
 nak maga rabiai a bünnek: Ioan: 7. 8. Rom. 1. 3. 5. 6. lafd. *1. Timot.*
 A Satan az ü akarattia es kiuanfaga, fer ent biria ü- *2. 3. 4.*
 ket, es mint rabokat vgy vonza a bünre.

Karomlas a feiken) Nem igassaggal, Isten igeieuel
 hadakoznak, hanem hamissaggal, fidalommal, erös
 faggal, hamis fegyuerrel. Mind ö maga mind az ü fi-
 ai, az papok, barátok küffeg, hamis hitlen vrak Isten *Efsai. 1. 5.*
 karomlok, atkozodok, hazugok, gilkofok, Rom. 1. 5. 6. *52. 59.*
 Ioan. 8. Psalm: 5. 13. 15. 50. 53. Meg nilt büdös koporsok
 Soha az ö orditafokal, processio iarafokal, miseieck-
 kel, böy tökkel, buczu iarafokkal, ada kozafokkal ki
 hitetlen segböl, dögböl, büdös koporsobol iunek, az I
 stent nem diczerik, hanem figgyak, kar omlyak. At
 kozot nagy hat papa, mert valamit Isten mond azt te
 meg hazuttolod mind a Satan: Isten azt monda Eua-
 nak, ne egyel: A Satan azt mongya vay egyel: Ha-
 zugfagba haggya az Istent, es ellene fol ez atkozot
 papa. Isten paranczollia az iot, az hazugfagot, az hús-
 etelt, Gen. 1. 2. 9. 1. Cor. 7. Ebr. 13. papa tiltia, Istent tiltia
 az paranzafagor, baluaniozast: papa paranczollia, fa-
 badda haggya. Isten

Isten azt kialtia hogy ég alatt nincz töb erdem, töb idueffeg, aldozat, bün boczanat, engeztelő, az ég le-

Matt: 3. 17. Istenus Christus aldozattiaual, erdememel, valaki meg hal

1. Ioan. 1. hitlensegbe el karhozik, soha halál vtan nincz bün

2. 3. 4. 5. boczanat, elet idueffeg, femmi io nincz az emberbe,

Rom: 1. 3. csak egy io sincz, nincz ki ereze, mielheffe az iot.

5. 8. 10. 11. stentül mind el hailottak, ördöghöz allottak, csak

bünt tehetnek: Papa vizzat mond: vay fok közbeiro, iduözitók vannak, Misse, buczu, bentelt viz, purgatorium: vagyon io az emberbe. Erről foltam cap. 12. Lásd. cap. 12. Apoc. A famakat

Pardushoz hasonlo) Oda fel mondam az három hitert, három formaia vagyon az Antichristusnak, de természetit mindé eretneknek, Antichristus hadanak, orfaganak egy: Elő Pardus: Mert fok fele hitük, tudományak, változok, hazugok, ninczen az ő hitinek fundamentoma egy formaia, hanem eg kelledeknek, változok, mint cap. 8. 9. mondam. *Ioan.* 8. 12. 13. 2. *Theff.* 2. *Eph.* 2. 4. 1. *Theff.* 4. 2. *Titum* 2. 3. 4. 2. *Pet.* 2. *Iudæ* 1. Lásd mint írta meg Isten az Antichristus hitit, acki fenektelen, forma nekül való, sem file, sem farka, sem feie, sé vege nincz hitinek. Az hazugfagnak fok palast, fok folt kel. Ollian mint ama bolondok haia acki fok fele fin vagyon, kuldus taska: Az Arabia, Görögök, Galagolia, papa hiti: Eg foltya az ő tőuenből, az aldozat, oltar mosakodas, ruhak, kőniümeteles. Eg foltya az vy testamentomból, á kereséseg az vaczora maimolasa, es gazlasa: Egy reze főt nagio, es minden reze á Satá hazug oskolaiabol, füstibol

fistiböl, feneketlen kutabol tamar, a missal, concilio,
 decretom, breuiar, cantela, legenda sanctorum, purga-
 torium, fételt viz, koplalo nap es etel valogato boit,
 lelek valezag, es a tob hazugfag mind ordoge, az Iste-
 nebeis földöt oda minden eretnek, hogy mint a fo-
 lom az hituan künek a gyüröbe fínt ad: Igy az Iste-
 ne hogy fínt adgyon az úfötet tarkabarka hiteknek
 2. Cor. 10. 11. Matt. 7. A Satan vilagossag Angyalaua
 változik, iuhok ruhajaba öltöznek. Medue a laba:
 mert mikent a medue ammit meg tapod, art a labaua
 meg körniüz, azt niattia. Ig a papa az hitlenek mind
 öfnök tapoggyak az Istenet, es mint ebek radgyak,
 vgattiak az Istenet, az ú ganeiokat, es okadalokat,
 mint eg dögöt azt nialogattiak. Czak hafok Istenek
 földire viselnek ok gondot, semmit a lölkire nem
 gondolnak: Róft hafak, gonoz bestiak, ember ragók,
 morgok a koncert mint medue. A fegeniek hazat,
 marhajat meg emiztik. 2. Timot. 2. 3. 4. 1. Timot. 4. 5. 6. 21. 20. 26.
 Ezech. 3. 33. 34. Zach. 8. 10. 13. Hier. 23. 33. Amos 6. Med- Timot. 1.
 ue vtan oroflanok, Mert czak veztik, ölik vestik az Esaiæ 56.
 Iuhnak a köuerit, mint a farkas, pardus, medue, Orof- 58. 59.
 lan nem hafonra iü az akolba, igy a barátok, papok, e-
 retnekek bizon czak lopni, ölni, vezteni ionek, ke-
 melletlenül ölik az iuhokat, vakmerö keppen mint
 az oroflanok vgy mennek a bünre haniat homlok,
 mert a Satan vonza üket minden bünre es haytya Ioan. 10.
 mint rabait 1. Pet. 2. föltam erröl cap: 8. 9. Apocalyp: Rom. 1. 3.
 Roman: 5. 6. 5. 6.

A sarkan ad a birodalmat) A Satan ada birodalmat az Ephe. 2. 4.

Tt

Anti. 2. Tim. 2.

Antichristusnak, mert a Satan é vilag vra, fejedelmé hatalma es birodalma vagy on az hitlen fiakon. Ist. n
 Antiochusnak, a Satanak, papanak, az hohereknek
 atra az hatalmat törven ferent mint hohereknek a
 büntetése, hogy az előbbeni bünt büntettek vtoib
 ni bünnel ostromal: Rom. 1.3.6: 2. Theff: 2. Ada űket
 Isten meg fordult elmere, bo czata reaiok az hazug
 ezalardsafagot, hogy higgyenek az hazugsagnak,
 hanem hittek az igazságnak. De a Satan, a papa, Anti
 christus, a bünös emberek, mint kenkőnek, dögök
 beannök a bün, nem Isten atta bele a bün, hané csak
 az hatalmat, hogy a Satan, az emberek az ű bünök
 kel büntettek a bün. Dan. 7.9. Antiochus papa, a Satá
 fok bün miel az ő akarattiaual, természetiből elmeie
 ferent, de nem az őuc az erő, hanem enim: Mint az
 kenkő, gane bűdös, de nem fűstülhet senkit, hané ha
 valaki kezebe vezi, fénbe veti. Így a Satan, az Anti
 christus bün dög, de nem czalhat, nem arthat senki
 nek, hanem ha Isten ad erőt, 1. Reg. 22. foltam erről
 cap. 1.3.5.6. Apoc. 22. lasd.

Hat papa nem Istentül, nem fent Petertül vette az ű
 hitit es tudomaniat, hanem az őrdög tül: Hat ti papa
 ganeia keuető ostiazok, oltarozok, ketesők, őrdög a
 tiatok, né Istentül tanultatok, hanem a Satantül, fent

Palis ig fol hog az Antichrusnak a Satá ad hatalmat
 Egy halatra sebhettek az ű feic kezűl) Gyakorta az I
 sté eg orfagot, fejedelmet meg tantorit, de papa viz
 za hoffa, Hameg hal eggik papa, mas es tamad helie
 be. Gyakorta az Apostolok, igaz tanitok az igenel

Dan 7.8.

Zach: 1.2.

Ephes. 2.

2. Theff. 2

2. Tim: 2.

3. 4.

2. Cori. 4.

elöntiák a papat, Antichristus tudomaniat, egy far-
tomanba vag orfagba, finte ki tetzcik, ki mutattiak
rutlagat, ezialardlagat, mint vtolso időbe ezer öt faz
tizenhet ebtendőtől fogua Luter Marton, es a tób i-
gaz tanitok által meg febhette, de ismeg az hitlen pa-
pista vrak. Cardinalok, feiedelmec partiat fogak. Ha
valamellier a dög le vonzon közzülök ottan mas pa-
pat emelnek. Hogy hat faz es hat eztendőbe meg tã
torodot vala a papa hiti, fegen. Hufst Ianosis meg tan-
torita, de Phoca Czasar partiat foga es minden feie-
delmekuel fellieb valoua teue.

Ezt el ezodalaz vilag) az az: az hitlenek es hip-
eritak, vtanna menenek az Antichristusnak, feiet hai-
tanak, imadak a Satant, hogy illien nagy hatalmat
adot neki, hogy még feiedelmeken is hatalma vagiõ
hogy azt hazuggia, hog kintul bñntul odozhat, meg
pokstobolis fel tamazthat. A köffeg ezak a feiedelme-
kre néz, hallatia hogy a feiedelmek feiek haytnak
papanak: ottan úkis. Ioan. 7.8. Mint a Sidok fölnek. 1.
Cor. 1.2.3.4. Act. 3.4. Maga csak keues iduezül az fe-
iedelmek, közzül: Isten ez vilag sepröiet valasztotta.
Minden hamis hitü, papistak, eremekek, hypokritak, 2. Cori. 6.
ezalard keresztyenek, bñnbe beuerõ nepek a Satant
imaggiak, valakik eberetudomãt, lölement, papa hitit
börzesset köuetik, mint ama papa ostiazo maimat.
Ki volna olyan) a feiedelmek hog feiet haitnak az An-
tichrűfnak el czallya úket a köffeg, azt vele hog v-
giã Isté a para, söt nagiobnak veli. Mert Isténelis na-
giobba tartia magat, imattattia magat papa: Dan. 7.8.

2. Thell. 2.3. Ephes: 2.2. Corint: 4. 2. Timothe. 2.3.4. Phil
 lippenf. 2.3. Judæ 1. Mint à Satan, ez vilag Istenné, a
 papais ez vilag hírlennek Istene: Mert papa azt ha
 zuggia hogy mint ez vilagot iduözitheti. Isten pe
 nig csak à maradékokat csak à valasztottakat, csak az
 hűöket, meg teröket. Papa minden latrot. Isten soha
 senkit à bünre nem szabadit: Papa rea szabadittya. Iste
 soha senkit bünét az ű emberi erdemeiért, böytiért,
 romlot allatért, tulok vereiért, aldozaiért, acki holt
 romlo oktalan allate bünt nem boczathat. Papa à mi
 feuel, fétölt vizzel, à buczuiért, bent vehert, bullaert,
 böytert, koplalassertis, à papok, barátok, atkozot aldo
 zattiaertis iduöziti. Isten senkit nem iduöziti, valaki
 hitlenfegből meg, söt az mongya, hog el karhozat,
 acki né hit. Halal vtan nincz iduessög Ioan 3. 36. Mat
 8.9. Pfal. 43. Ecclesi. 17. 19. Ecclesiæ: 9. Papa penig meg
 pokolbolis, bár hitlenfegbe hallion megis az hazug
 gia hogy iduöziti. Isten nem talalt tob erdemet, aldo
 zatot, az ű fia erdemeuel, azt kialtia, az egből: papa ta
 lalt többetis, az holt fenteket, az ű türüt, marot, atko
 zot gane miseiet, erdemet. Isten csak ű magat akat
 ia hogy imadgyuk: papa à baluaniokat, holt fenteket,
 Az azért az bestianak karomlo faua, hogy Istent ka
 romlia, hazuttollia: Ackit Isten nem mielhet ű azt ha
 zuggia hogy meg mielheti.

Mat: 4.5.

Io. 11. 15.

Matt. 3. 17

Col: 2.

Ephes: 1. 2.

1. Ioan: 1. 2. 3

4. 5.

Adatek hatalom, hogy ne gyuen) A Satã hadakozhatik,
 vizza fordittia, meg karomlya az Isten igeiet, forze
 fet, meg ganellia à kerestsegöt, à vaczorat, à bibliai,
 mert emberi tudomant, emberi ganet, poluat, hazug
 vaft, czalardsagot ölgiete az fent iegiek közze. Az

1. Ioan: 2.3.

Vaczorabol aldozatot, testfölt Isten ezinala, Isten te
 steuc változtata az kenieret, Isten gianant imattata:
 A bün boczatafnak csak íegie az vaczora, A költsü
 keresit viz: Azt Papa bün boczatafert oztotta: A va-
 czora fent íeg, a meg löt Christus aldozattia emleke-
 zeti, Isten munkaianak Christus erdemenek íegie: pa-
 pa emberi erdemme, munkara czinalta: Merget, ga-
 net ölgetet az Istene közze, mint cap: 8. 9. 11. foltam.
 De csak az íteletig tart: A negyuen ket holnap teze
 negyed fel eftendöt, az az, Ezer ket faz hatuan na-
 pot: Ide föl Danielből időnek es időknek es fele idő-
 nek, az az, negyed fel eftendőnek mongya: E befe-
 dekből nekik azt hozzak hogy ez világ csak ezer
 hat faz hetuen ket eftendeig ál, Nekik ezer niolcz
 faz neguen niolcz eftendőig, az az: Immar ez ezer
 öt faz hatuan hat eftendő vtan csak faz hat eften-
 dő löne az íteletig. De é bizontalan, Isten ezt el tit
 kolta, bolondfag erről tudakozni ackit Isten el tit-
 kolt: Matt. 24. Act. 1.

1672.

Meg nita *Saiat*) Isten ellen, az hiuek ellen tezen mind
 az Arabiali pogan hitü nepek, Sidok mind a Görög
 Antichristus, mint a Romai Antichristus: a Papa ka
 romlo vndokfagarol foltam. Christus Istenseget, tiz
 üt, erdemet, Isten kegyelmet, ígeiet, förzelet, az ü
 moslekauál, gane förzeseuel es hazugsfagaual n
 gazla: Lásd Gal. 2. 3. 4. Rom. 3. 4. 5. 10. 11. Az ember
 dem tudomany íölemen, meg rontia, gazollia Ist
 kegielmet Christus erdemet heaba valoua tezi, az hi
 tet az ígeretet el rontia, vizza forgata Papa az Isten
 förzelle:

Arabi-
 ai. Machu
 met, Tö-
 röke

Tt 3

Meg

Meg győzte) azaz, Noha lőkünkbe, igaz tudománial meg nem győzte. lelkünket meg nem ezalhatta, meg, sem őlhette a fenteknek es a valasztottaknak, soha ezeket el nem hitethette: Matth. 24. De testőket meg őle, mint a prophetakat, Apostolokat, es az igaz tanitokat tudomániaual meg nem győzheti, hanem mint oroflan pardus es medue az iuhokat baranikat be nielte, s meg őlte, mert Isten engette, es attá kezegbe. Meg ű magatis meg őlete a Christus az ho

Acto. 23.

4. 10. 11.

1. Ioan. 12.

15. 16.

her fidockal, poganockal: Igy a fentekeris kezegbe aggya: Matth. 5. 6. 10. 12. 16. Lucæ 10. 12. 21. Nem volna Pilate hatalmad en raytam, ha onnatfólól nem attak volna. Matth. 27. Luc. 17. Ioan. 19. Peter, Simon, meg kert teged a Satan, erról cap. 6. 7. 8. foltam Apoc.

Im idak ackiknek neuek) Az Antichristus, Papa, es minden eretnek tudománial imaggyak, vezik, be fogadgyak csak az harag edeni. Azok kapnak be az eretnek hamis feles tudomanba, ackik harag edeny, nem valasztottak. Mint Matth. 2. 4. mongya. Szoltam oda fel cap. 6. 9. 10. erról.

Meg őlettetek) apo tis kata volis kosmu esphagmenu: ez vilag fondalafatul fogua meg őlettetet. Nem mongya ez vilag teremtese elöt, hanem fondalafatul fogua. Mert mihelt Isten teremte Adamot, otrá meg ezala Adamot a Satan, igerettel, ki ielentessel ottan gere halalra aldozatul az Attia a Christust. kit peldaza az Adamon, Euan valo baran bór, es az aldozatok, Noha tanaczal, vegezessel, elene valo esmerhet ferent örök idük elöt kezittetet, Christus az aldozatra, de azért csak az eset vtan ielente ki. Ephe. 1. 3.

Col. 12. 1. Pet. 1. 2. Tim. 1. 2. Rom. 15. 16: Hat az Iesus Christus nem csak akkor löt közbe iaroua, né csak akkor volt a fiu, az Isten fia, mikor a sűz mehebe fogarlatot, hanem meg az elöt. Hat nem csak az emberseg kezbe iaró: Mert barany a Christus mind ket természetinek tizti ferent: Hat a Christus ölése aldózzattia kettő, eggik vegezesebe igeretbe: a masik testbe é földön.

MASIK CONCIO Capit. 13.

9. **A** Kinek főle vagon hallia: Ha valaki mast fogua vizen a fogfagra ű nekis fogfagra kel menni, Ha valaki fegyuerrel valakit meg öl, sűkseg annak fegyuer miat meg öletteñi.

10. It ebbe vagon a sentek túrese, es hiti.

11. Latek mas vndok allatoris hogy a földből fel iűue, s ket faruai valanak, ackik ha sonlok valanak a baranhoz, vagy az baran faruaihoz, es sinton vgy sol vala ez az fene vad mint a sarkan: Es ezis é földből iűt bestiais, mind sinton azon hatalmassagot czelekedik vala, mint az előbbi fene allat, a sarkan a földből iűt földön.

13. Nagy iegieket czelekedik vala es czodak, ez é földi fene vad, vgy anniera hog az egből à földre tüzetis szállita ala, az embereknek szemek lattara, es el hitete à földön lakokat à czudak miat, ackiket hogy czelekedhesse amaz előbbi bestia előt, adatek neki arra hatalom. Es ezt mongia vala à földi fene vad azoknak ackik à földön laknak, hogy ama bestianak az ő kepet csinálnaiak meg, ammely vad fegyuer miat meg sebhertet vala, de meg elede.

14. Adattatek pedig ez az hatalom à földi bestianak hogy az előbbi bestia elő lelkét anna, vgy hogy vgyan szállana à tengerből iút vadnak az ű kepe, es hogy eztis mielneie é földi fene vad, hog valakik nem imádnaiak ama első bestia bepet, hogy meg ölettetnemek.

15. Ezt miele azért ez földi fene vad hogy mindenek, mind kicsi s mind nagy, mind kazi s mind földi.

Iet es béllieget à bestianak, auagy ottan az homlokokra venneiek fel.

16. Eztis miele (è földi vad) hogy senki ne vethetne, se el ne adhatna semmit, hanem csak az ackin amaz előbbi bestia béllieges es ki metczet kepe, auagy ackin à bestia neue, auagy sáma volna é bestia neuének.
17. It ebbe ez azért az bölcséseg, it bölcsé-keggyék az ember: Ackinek azért ese es er telme vagyon sáamlallia meg az bestianak neuek sámat: Mert è bestiak embernek sáma vagyon: A sáam pedig é bestia neue sáma bőtüie ackiuel iratik tősen hat sáz hatvan háatot.

Sommaia

1. Feniegeti à sáentek hóherit, hogy ammiuel mertek az-
zal merik vissza.

2. Iria meg à földi vadat, acki à tengeri bestianak oltalma
es támasza.

3. Vgyan béllieget, ielet, czelekedetiről, bélliegerül is min-
kel meg esmerni é bestiat à papat azt írta meg.

Magyarazat.

Ha kinek füle vagyon) Meg monda az híuek haboru
ságatestekbe, de lelkekbe meg nem halhatnak, meg
sem czal-

sem ezalhattiak űket az Atichristus hada, mert a ba-
 rany elő könyuebe írva vadnak, az az: Az attia I-
 sten az Iesus Christus erdemeiet az ű decretoma es
 io kedue ferint, meg eleue az örök életre vegezte, a
 sent: Lelecek meg is sentelte, elis foglalta az örök e-
 létre. Apoc: 1.2.3.6. vide: Azt mongya hogy senki ne
 almaggyon, se ne fűnniagyon se az iras oluasaffal,
 se az halgataffal, hanem rea halgasson, meg erczé,
 meg tanullia ammit oluas, ammit hal, s-meg tarcza,
 Apoc 1.2. foltam erről, csak a valasztottaknak vagio
 meg nilt fűlök es femek, a többit a Satan meg vaki-
 totta: hat csak az valasztottak erthetik, halhattiak, hi-
 hetik, es tarhattiak a mennici irast, bölczeseket, az
 iget. Matth: 7. 13. Lucæ 8. Esai. 6. Ioann. 7. 8. 10. 12. Rom
 Act. 3. 10. II. Lucæ 24.

Rom 8. 9.

Eph. 1. 2.

1. Petr. 1.

2. Thess.

1. 2.

1. Tim. 2.

Iacobi 1.

Rom. 2. 3.

Luc. 8. 10

1. Cor. 1. 2

2. Cor. 3. 4

Act. 3. 10.

II. Lucæ 24.

II. 16.

Esa. 54.

Esa. 45.

Iudæ 1.

Matt. 5. 10. 12. 16. 24.

Luc. 8. 12. 21.

2. Thes.

1. 2. 2. Timot. 1. 2. 3.

Mind seiekre forditom atti raitatoc

esset ostort, kēnt: lay acki prædalt mert teis meg pre

daltattatol. Hieremiæ 30. 51.

Naum 1. 2. foltam: Apo.

2. 4. 2. 68

I. 2. 68

Acki fogva vizen) az az: Ne veltietek hogy a Satan,
 amaz első bastia az Antichristus, Papa, Machamet, a
 hitlen feyecek es faruakkal, az kirali ockal, yrackal,
 hohereckal hogy meg fogatnak, tómlűczőstetnek,
 egetnek, hogy en ezt el fenedgiem: bizony ammi-
 uel mertek, meg viffa merem. Fogfagra örök fogfa-
 gra, örök fegyuerre adom, az dűlokat, rabokat, ko-
 borlokat, minden hitetlent, es bo fűt allók értetek
 mert draga en nalam atti veretek, es halaltok. Pfal.
 34. 35. 116. 44. Meltok hogy en értetek bozzút alliak.
 Esa. 45. Iudæ 1. Matt. 5. 10. 12. 16. 24. Luc. 8. 12. 21. 2. Thes.
 1. 2. 2. Timot. 1. 2. 3. Mind seiekre forditom atti raitatoc
 esset ostort, kēnt: lay acki prædalt mert teis meg pre
 daltattatol. Hieremiæ 30. 51. Naum 1. 2. foltam: Apo.

126. Lásd. Matt. 6. 7. 23. Valamiuel mered, ázzal meric
vizza. A ki kardal keresi, dulással, egetessel, rablással,
kard es fén miat kel el vezni. Mat. 26. Eze. 4. 9. Hier.
15. Titeket egy fém pilliantafig kenoznak, en űket ^{2. sal. 44.}
öröcke kénzom. 1. Cor. 4. 10. 11. 2. Cor. 1. 2. 4. Hier. 9. 23. ^{75.}
Esa. 25. 26. 28. 63. 66.

Szükség meg öletni) Hat nem történet, nem permis
sio á büntetes, nem permissiué bünteti Isten á bünt,
hanem vgian fűkleg keppen: Ha te büntöttel, meg
lót immar, ez hogy meg löt, meg nem lötte nem le
het, ha á meg lettel fűkfeget vont atte bunódre, hat á
büntetesre az Isten haraggat fűkleg keppen: Neces
saria causa, id est, culpa facta trahit effectum, id est, pe
nam necessariam: Róm. 1. Ephes. 2. 2. Theff. 2. Exod. 7.
1. lásd, es ne almagy. Apoc. 1. 2. 3. 5. 6. soltam. Nem iam
bor biro az, acki ezak engedi, nem tezi, nem teteti á
büntetést, sűt á törvény vtan vgyan tegie, keferic
eze á porozlot: Istenis vgyan paranczollia, keferiti
az ű hoherit, á Satant, Antichristust, az fegyuert, ha
dat, halalt, ehffegget, fűnet, hogy büntessék á bünt bűn
nel es egieb fegyuerrel: Te Dauid tükon mielted á
bünt, en niluan miélem á bűn büntetessét. 2. Sam. 1. 2.
vide 1. Reg. 22. Mint kefereti á Satant, hog meg czal
ta á Bal papiait á Satan: vide 2. Theff. 2. Ne erres.

Ebbe á sűntek tűresse) hűde effin hi hypomoni tön
hagyón. Ebbe es it va gion á sűntek tűresse) az az: It
valik még ha az sűntek igazan hittee Isten fogada
saba, ki azt fogatta hogy űket meg dűczökti minden
gonostul megh sűbadittya, az örök elette vifi

Christus örökös tarsaua tezi: Az hirtlenecken penig
 boffut ál, es öröcke el vesti az hiuek niomorgatasa-
 ért: Hat az haborut el kel fēuedni az hiueknek ó ket
 okért: Elő, mert Isten io akarattia, io kedue, vegezel
 se ammi haborufagunk, valamiuel vēr: Masik, mert
 io vegre mieli: Elő io ez: Hog fserelmet ielenti hoz
 zank, es haboruual mutattia meg Isten, hogy hiuek
 vagyunk: Masik: Mert a bñnt, ezzel gy omlallia ki be
 lölünk, es sab a Christus abrazattiahoz, ez vilagi rut
 sagot, telhetetlen seget, a bñnt, a testnek keuanfagit, a
 Satant ezzel vtaltattia meg, es ũ magat az haboruba
 esmerteti, kegyelmet, ereiet es segetseget. Harmad
 Mert az eg fsem pillantafig valo haboru ammi öröc
 ke valo örömünknek, dű czöfegünknek bizonios ie
 gie: Az hitlenek örök veszedelének bizonisaga: mert
 ammi verűnkel, halalunkal bizonittia Isten reaioc
 az ũ bñnöket. Apoc: 6. hōde, hīc aduerbium, nem pro
 nomen, sem nem articulus.

*Latek más bestiat) thirion, az az, fene oktalan eb ter
 mezetű vad, azt ercz a bestian, a fele fene vadat, acki
 nel soha kegyetlemb, es gonozb nincz: Ez a földből
 iū ki: Mint az első vad a tengerből ordógtul adatik,
 ackinek het feie, az az: fantalan kiralyok partia: Tiz
 farua, az az, fok orsfagok, vrak birodalmat kopezolta
 hozza: Apoc. 6. 17, vide, Nem a Czafart, sem a Romai
 birodalmat nem iegyzi az első vad, hanem az Ant
 christust, acki a Sidok közzul tamada előfőr az Apo
 stolok ideibe, az Ebion, Cherintus, Alexander, Hy
 menus, ama budoso lelkek, ackik a Moses töruent,
 az le-*

Prouer. 3.

Roman. 3.

Ebr. 2: 13.

2. Cor. 1: 3.

4. Io. 11. 13.

1. Cor. 4.

10.

Act. 2. 14.

Matth. 5.

10. 16.

Luc. 5. 10.

12. 21.

az Iesus Christussal, es az ű forzessiu el özue kötik
 vala, tagaggiak vala à Christus erdemet, el égnek, ta
 gaggyak vala Isten segetis, fűk seznek mongyak va
 la à kőrnűl metelest, à Moses ceremoniat, aldozatit
 meg tartani, kiket Christus mint arniekokat el ronta
 Matt. 5. 11. 27. Col: 2. Ebr: 7. 8. 9. 10. Eph. 2. Fel tamattak
 vala à Nicolaitak, à Balamitak, ezeket tamafta à Sa
 tan el őfor à Sidok kőzzűl az Antichristust. Ez meg
 fizek, harom fiat, harom Antichristust, er etnekle
 get fizek: El őt az Arabiai, à Chaldefok, à Tőrők
 hitet: Masikat, à Görők, Raczok, Orofok hitit. Har
 mad, à Romai hitet fűle. Ezek mind à Philo, az ha
 mis Sidoktul es à Satantul fayfot fattiak, mint Apoc.
 1. 2. mondan. Ez ket faruu fűlbűl iőt vad, peldaza el ő
 főr à testi ket Czafart, à Romai es Tőrők Czafart:
 Ezek mint à Nabugodonozor, Darius, keferíte az
 kőseget hogi maggyak az ű kepet, à Chaldefok ha
 mis hitire haiollianak: Igy Phocas Theodosius es à
 tőb hi len Romai Czafarok fegyuer alatt keferítek,
 hog à Romai Papanak feiet haiczanak, az ű hitet tu
 domaniat, misseiet vegiek. Mostis oltalmaznak à far
 uas Papok, barátok, Ersekek az őrdög Antichristus
 hazat, à miset, oltiat, Romai hitét fegyuerrel à feie
 delmek által: A Czafaris, à Sergius barát es az Ara
 biaiak hitet fegyuerrel oltalmazza: Az el ő bestia
 vzből iű az egből mint ha ű lelki pastor, lelek veztű
 volna, az egē egō űstőkős czillag, lelki fegyuerre va
 gyon az ű hamis tudomania: vide Apoc: 7. 8. 9. fűltā:
 e fűlből iűt bestia, az az, testi birodalom, Czafarlag
 VV 3 mint

1. Ioan. 1.
 2. 3.
 2 Ioan: 1.
 1. Tim. 4.
 Act. 5.
 Gal. 1. 2.
 3. 5.
 2. Pe. 2. 3.
 Iud. 1.
 2 Tim. 2.
 3. 4.
 2. Thef. 2.
 Dani. 2. 3.
 4. 5. 6. 7. 8

mint az első vízből iút bestia, az az, Az vizes egeből
 ördög orfagabolfallot lelki, lelek vezti birodalom
 Mint annak harom farua vagyon, három hit iút ki
 az Antichristus hitiből, a Török, Romai es Görög
 hit, így ez földi bestianak, az az, testi birodalomnak
 ket farua vagion, nagy a Török birodalom, Masik a
 Romai, vadnak kis faruak, orfagok, kiralyfagok, kie
 è kettőhöz halgattiak. Ez ket Czafar azt veli hogy
 az barannak fogal es Istennek ezzel, hogy a Romai
 es Machumet hitre keferiti a nepet, maga ördögnek
 fogal, a Sarkantul halgat. Ioan. 15. 16. Matt. 5. 10. 12. 16.
 7. 8. 10. 12 Luc. 21. ördögnek, az ű haffoknak fogalnak, 2. Thef.
 2. Thef. 3 2. Titum 1. Ez vtan ielenti a barátok clastromos fő
 2. Tim. 3 zetit, es ama piliffes papok fereget, es bordelliat: kik
 4. eycl nappal azt kialtiak, hogy a Romai papanak en-
 gedgyen minden, az ű misseiet, hitit, tudomaniat, tar-
 cza minden. Ezeknek iob kezeken a papa belliege,
 mert meg esküttek a Romai hitre a Czafaroc a ba-
 ratok hog azt tartiak es oltalmazzak: Homlokoko,
 feiekennis vifelik: mert vallasockal, czelekedeteckel,
 ruhaiocckal, misseieckel, baluaniozafockal, Papa vndo-
 kfagi, hiti, tudomania hirdetesseuelis mindenek lat-
 tara meg mutattiak: mert miset mondnak, bo ytol-
 nek, meg nem hazafulnak, de testeckel lelkeckel pa-
 raznalkodnak. Im lattiuik hogy a Czafarokis es a-
 maz fő kiraliok ezent mielik, hog feiet haitnak papa-
 nak. Iegzi harmadfor a Papak Cöciliomat es Decre-
 tomokat. Mert űk ez atkozot eöciliomocckal, papa de-
 eretomaual bizonitak: A papok, barátok, Cöciliomoc-
 küzzel.

szel, fegyverrel, egetessel, ki a kozással fenjegetik
 acki Romai Papanak nem enged. Azt jelentik a ku-
 nak, papok, conciliomok, decretomok, kik csak földi
 hazukfagot folnak nem mennieit hogy a barannak
 folgalnak, Iudok ruhaiaba iarnak, fenies Angyalla
 veltoznak: maga hassloknek, ordognek folgalnak, or-
 dogot tiffrelik. Ez az igaz ertelem.

Az ellöbbi beftia hatalmat) A Satan mint amaz első
 beftianak, Romai papanak, Analetusnak, Gergely-
 nek hatalmat adot, vgy a testi feiedelmeknekis, Istē
 van az ho hersegre, Papa hiti oltalmazaffara a Satan
 ad hatalmat. A baratokat, Ersek, papokat, conciliomo-
 kat azon ordög biria, tötte erőffe az gonozba, az go-
 nozra, acki az ű feieket a papat. Mert Isten csak io-
 na, az oltalomra, iduözitesre, es büntesre ad hatalmat
 igalmaffaga es igazsaga ferint: Mikor az Satannac,
 papanak, az harag edenynek hatalmad ad, vgyan
 mint biro igazan mieli. Vide supra cap. 1. 2. 6. 13.

Meg gyógyula az ű sebe) Mondá hog az Romai pa-
 palag mind a fent Agoston, Amborus, Athanasius,
 es az töb iambor doctorok ideiebe, Phoca Cyasar es
 Huft ideiebeis gyakorta meg romlot el haniatlot,
 de az Satan meg gyógytotta, mert egy eb heliebe,
 mas nema ebet es difnot allatot: Esai. 56. 63. Matt. 7.
 Daniel. 7. 8. 11. Eltörök egy farua mas nó heliebe.

Nag iepieket) Ordöngöfseggel, fēfeny vezteffel, a Sa- *Matt. 24.*
 ta ordög hazug czalard mestersegeuel, es hatalmaual *2. Thef. 2*
 czinalnak iggiet, mint a Pharaoh ordöngös bölczeis: *Ephes. 2.*
 Deessele czalard iepiek csak az haragedenit czal- *1. Tim. 4.*
 hattiak *2. Tim. 2. 3*

hattiak meg, nem a valasztottakat: ez elottis az itele-
 vtanis miuclnek: Sok Papa ordongos, sem feny vez-
 to volt, mikor papaual ezenaltak azt tettette hogy
 fen mendorgo iu ala az egbol: A Satant foltatta la-
 belebol a reytegbol, azt tettettek hogy a lelek iu-
 Tob fok fele hamis cziudatis tottek, mint most amaz
 ordongos deakok, a Crakai lator papok. Ezt a hazug
 cziudat el hiszik az hitlenek, meg czialliak vele uket
 2. Theff. 2. Eph. 2. Iol tuggyatok a papok, barátok la-
 torfagat: mikent koltottek a fentuert, a Purgatorio-
 mot, lelek valeziagot, hogy az ordoggel, vagy vala-
 mi babaual ieleneft tetettek: Ez iegieket a papak or-
 dongossaggal es sem feny vezteffel az nep elor czi-
 lekettek: A fenen ercz az haborutis ackit ez foldre
 hozanak: Mikent a fegeny vak nepet ki atkozzak,
 gehenna fencre vetik reaiok oltiak a gyertiat ha az
 u huteket meg fegik.

Adatek e neki hogy lelket) Az első bestia es Anti-
 christus kepe, az Papa Sergius barát tudomania, mi-
 feie, forzesse, Concilioma, Decretoma, offiaia, oltara
 gyonasa, boiti, es egieb ganç, es czalard forzesse: E
 földi bestianak a ket birodalomnak az Isté büntetes
 ferent, az igazsag meg nem hiteleiért az hazukfagal
 hiteleyért a Satannak az hitlen fedelmeknek ha-
 talmat adot err e, hog meg folticzak, meg elezzek
 az Antichristus, papa es a Sergius, az az, Mahumet
 forzeset: Ha nem mered mondani a Mahumetet az
 Sergius mond, a Sergiuson ercz a Torok hitet. Ezek
 erőfaggal mint Nabugodonozor, Darius, a Romai
 Czisar,

Cza Far, Sergius kialtiak, paranczolliak, hog feiet ha-
 ezanak, engedgyenek az Papa tudomanjanak, misse-
 zenek, baluaniozzanak, lelket adneki, mert hamis le- *1. Tim. 4.*
 leckel, az az fayal, ordög hatalmaual, hazug fajaual *2. Theff. 2.*
 föllő barátokat, papokat tamazt, kikkel kialtattia az
 Antichristus eretnekfeget. Ioan: 4. A fok bullat, mis-
 fet vgyan harrian, vgyan tőkbe hordozzak, es arul-
 liak, mint Iudas à Christus penzen ada el: Igy ezakis
 az iduösseggel complarkodnak. Giakorta aztis mie-
 lik à Satan garabanti, hogy à Papa kepet hezagon
 ezenalliak, auagy à baluany kepeket, es oda gyerme-
 ket rekezrnek, azzal föltatnak, auagy Satan föl be-
 lüle. Latratok hogy à reteckel siro bodog anya ke-
 pet ezenalnak: Lafü *2. Theff. 2.* A Papa czalardsagati:

Imaggyak) az az: feyet haytnak, mert az Görög
 ige proskynîn az ielenti, hogy feü haytuan imadni,
 neki engedni. Hat atkozottak vattok kik à Papa föl
 zeffet, oltarat, offiariat, misse ruhait, kelbét tartiatok,
 es annak haitotok feiet. Semmi ielet, egy mak femet
 az ordögöbe ne tatez meg. Mer ime hog meg halz:
 iob meg öllienek, honnem mint à Papa hitit vegied,
 az ü ganeiat köuessed: Latode hog à kös faru bestia
 az hitlen feyedelem, mert meg öietü az ersek, püspöc
 acki à papanak feyet nem hayt.

Hogy kez: kre végyek) Charagma, Görögöl à Cha-
 ratto vel charaffo, ki mecczem: igyezk mecczet,
 auagy valamire be mecczet, be faragot kepet, abra- *Hierö. 31.*
 zatot: Mint az Isten az hiuek elmeiebe, fiuekre vgiã *Ebr. 8. 10.*
 be mecczi az ü törüenit, frigiet mecz velek, à meg *Es. 54. 57*

ölt, metelt, meg kenoztatot Christuson: Igy az Papa be mecczi az ű billieget az ű tanituanira: Mert à Sergius hitűnek kőrnűl metelkednek, à Papok, barátak metelik pileffeket, testeket, mint egy dögöt merget vgyan be fűyak: Hogy rea eskűznek à Papa hitűre, pilist nirnek, ez à Charagma. Mert Sidoul à Beritka
Gen. 9. 17 rat anniet tezen mint frigiet mecczet, Masut f. Pal
Hier. 31. 1. Tim. 4. Kantirio kekantiria menus, az az, billieggel
Efai. 54. meg billieggel lőkieknek mongya: Mert Sergius à
 59. pofayat, vag iob kezefűti meg à pogannak: Papa à
 lelkét, pileffét, kezét, meg fenteli, es olaiozza: Meg
 dormallia, fentelt gyertiaual fűti esegeti: Hat mint
 ez louat, barmot à billiegrűl, vgy az Antichristus
 főrzeserűl, à Misserűl, hamis tudomanrűl, baluanio-
 zasarűl, aldozarűl, koplalarűl, gionasarűl, folormarol
 ostiarűl, oltarrol, kepekrűl, kamlarol, misseruhakrol
 meg esmered à Papa es őrdög menesebűl es aklabol
 valokat, mert ezek à Papa billiege lay hat ostiazoz,
 oltarozo, kepező Papa maymai, es czödűri, ray-
 tok az billick.

Sem vehetnek sem adhatnak) E Complarok à papok es barátok, addig à missuecl, gyűntataffal, es egyeb Papa es Satan nialank haloiaual nemhalazhatnak, es az ű lepebe madarat az etetűhűz hasonlo lator tudomannyal es őres vaffal nem foghatnak, mág nem Baratta, akolitus, papa leznek, pilest, kosorot niret, be eskűznek à ferzetbe à missalyra, es à breuiarra à cõciliomra, decretomro rea eskűznek. Igy fol f. Peter
 1. Pet. 3. 4. 2. Pet. 2. 3. Iudæ 1. 2. Timot. 2. 3. 4. Iaco. 1. 2. 3. 4.

E fele haloual halafok, complarok felöl, kik à buczút
 miffet penzen aggyak à papfagot, Erfekfeget, papafa
 got, baratsagot, penzel es adomannial iutnak à gradu
 fokra, kananokfagra, es à pleboffagra, ezek az com-
 plarok kik az Salomon templomaba Complarkod-
 nak, kiket à Christus ki hait, csak az baratoctat, pa-
 pokat erti: De hogy főkeppen à kazdagat haitia à pa-
 pai vrassagra, nem à fegent.

Hanem ha à bestia) A bestia billiege az ű hamis hi-
 ti es tudomania, es főrzesse à miffe mindé föltiaual:
 A bestia neue, iegzi à Papa es Antichristus neue hiti
 fel vetelet, hogy pap, barat, Romai kereftien legien
 neue, azt vezi fel. A bestia neue fama az, hogy am-
 mi neu el az Antichristus magat hiuattia, attul neuez
 ze magat, mint à Pap, papatul mondatik. Masik, hogy
 à Papa, hitihez, es főrzessehez senki ne aggyon, sen-
 ki ne aggion, senki else vegien benne, az Romatul,
 Romai garabontok legyenek.

It à bölczefeg) az az: Nagy bölczefeg keuantatatic
 ehhez, es extelem, meg tudni à bestia neue famat, ki le-
 gyen meg esmerni, mert mint az embernek hog ne
 ue vagyon bötük ferent, vg ennek à bestianakis ne
 ue vagyon, vgyan halando ember, miert Istennek hi-
 uattia magat. Tezè az igek bötüie fama, ackiuel irat *2. Thes. 2*
 tatik à neue, hat faz, hatuan hatot: Sidoul à Romiit,
 az az, Romanus, teben hat faz, hatuan hatot.

R	200.	az az	L	30	L A E T I N O S, Latinus
O	6.	Romajj	A E	1.	az az:
M	40.	Papa.	T	200.	Romajj
I	10.		E	5.	Lator
I	10.		I	10.	Papa.
T	400.		N	50.	
			O	70.	
			S	200.	

summ. 666.

summ. 666.

Volt első Papaiok Anacletus, vag Anacletus volt, latode hogy a Papa az a bestia.

A	1.
M	40.
K	20.
L	30.
E	5.
T	300.
O	70.
S	200.

summ. 666.

Latode az Isten lelke mikeppen ki mutattia kilegyen az a bestia, a bötü famtul. Akar mind famlald az iget a Luterre vgyan nem illik.

<i>Lutheros.</i>	<i>Luherus.</i>
L 30.	L 30.
O 70.	O 70.
Y 400.	Y 400.
TH 9.	T 300.
E 5.	E 5.

R	100.	K	100.
O	70.	O	70.
S	200.	Y	400.
summ.	384.	S	200.
		summ.	1475.

Nem illik semmikeppen à Lutherc hanem ezak az Amcletos Papához es à Machomethez: A Sidok à börtökön famlalnak, à Görögökis, ha meg latod à Sidot à Romaii neuet Romiit, tezen c' neuek börtök fama hat faz. hatuan hatot, Görögölis, à Lateinos, ez ige bünyy fama Latinus tezen 666. Noha az Isten meg famlalta es el vegezte míg kel allani, az Antichrús orfaganak, de bizony vgyan neuerölis meg akarta mutatni, Nem à Lutherana az ige fama, mert Lutherus neue nem Lutherana: Hat à barátok nem iol famlallyak,

CAPVT XIII.

ELSŐ CONCIO.

LATAM ACKOR eztis: Ime à Barany al vala à Sion hegien, es ű vele faz negyuen negy ezeren alnac vala, ackikkel vala az ű hõ lokokra meg irattatuan, à Barany attianac neue:

2. Hallek

2. Hallek penig fősatot az egből, acki ol-
lian vala, mint ama fok vizeknek sava es
sugafa, es mint a nagy meny dörgésnek sa-
ua es dörgése.

3. Hallam az hegedűsöknek is az ű sava, a
kik hegedülnek vala az ű hegedűsökkel, es
ammit enekelnek vala az Isten siki előtt, es
amaz negy allatok előtt, es az venek előtt,
ollyan vala mint egy vy czenek: Es senki e-
gyebazt az eneket meg nem tanulhatta va-
la, hanem csak amaz sava negyuen negy e-
zer emberek, ackik meg vetettek es val-
tottak es szabaditattak vala a földről es az
romlot földön valo vesedelemből.

4. Ezek a meg valtatos es szabaditatos ne-
pek, ackik agonoz azon nepeckel be nem
moczkolottattak (es nem paraznalkottak)
Mert ez arron vót nepek sűzek: Ezek az oc
ackik kőuetik a barant, valahoua a baran
megyen.

5. Ezek arron vetettek es szabaditási ki-
valtattak az el vezet emberek között, e-
zért, hogy az Istennek es a baran első kez-
det, mint

det, mint eg első gymölczöt lennened (Istét
tízelnecik) Ezeknek pedig az ű fiaiokba
hazukfag nem talaltattatot, ezért mert feg-
hetetlen es makulanekül valok az Isten i-
telő feki elöt. *Sommaia*

1. A Baran Christ^o tisztit az iületbe iria meg, ő söt hegié.
2. A valasztot hiuek kik, miczodasok leggenek, mire val-
tattak meg.

Magyarazat.

Latam ezt) Az Antichristus hadat az hiuek ellé, es
niomorusagra meg az hiueknek, Inteis hog a bestia
billieget, iegiet, se kezekre, se homlokokra fel ne ve-
gyek, az az, se ne iaualliak, tudomaniat, hitit, főrzes-
set, söt mint beres es farkas fiauat ne halliak, be dug-
iak fülöket elötte, se neki ne engedgyenek, meg se
ezelekedgiek a papa vndokfagat: Az homlok az va-
lassa, vetele, neki engedés. A jobkez pedig meg cze-
lekedese. Süt neuet se visellic papoknak, Papistaknac
ne hiuassak magokat, se ruhauat, se piliútel, se semmi
Papai ganeual meg ne czufolliak magokat, se ne kö-
vessek mint pokolra iüüő bestiat. Süt a neuet meg fá-
lalliak, az az: Ezekbe vegiek hog né sokaig tart az
Papa eretnekege, hamar el vezet semmie lefen. Szá-
talan fok hazukfag vagion nala. It azert immar vi-
gaztallia az hiueket, hog né hadgia úket a Satannak,
az Antichristusnak benielni, né hadgia aruauat, oltá-
lomnelkül. Ioan 15. 16. Matt. 18. 28.

Az hegiennel) A barani a Christus, barany tisztiert,
es az

104. 6. 10

Matt. 7.

1. Ioan. 4.

1. Tess. 5

Psal. 94.

es az áldozatert: A Sion hegie az Ania fent eghaz.

1047. 14. Pſal. 2. 93. 101. 122. Eſa. 2. Al, az az, ōrzi vigyaz, proka-
 15. 16. 20. tor kodik, nem alufik, hanem mint az iuhaz alua ōr-
 Act. 7. zi a iuhokat, igy al, az az, vralkodik, tiſtibe iar, ōrzi,
 Eph. 1. 4. őltalmaz es prokator kodik, igy ūnket forgattia az A-
 Ebr. 1. 7. 9 tia előt. Ioan. 1. 2. Hat ne fellienek az. hieek, mert vi-
 Rom 5. 8 giaz a paffor. Ioan. 6. 10. 12. Semmi raitunk ū akarattia
 Hier. 23. nélkül nem eshetik, egy ſőr ſal ſem vezhet el ammi
 33. fey ūnkrōl. Matt. 10. Luc. 21. Pſal. 23. 34. 56. 116. 139. 141.
 Exech. 33. Hogy az Ania fent egy haz az erőſſegert, bizoda-
 34. lomert, mert erőſ fundamentoma, baſtiaia, fala, ſede-
 le, tornia az Iſten, aeki el ſcaddai, elegſeges Iſten: Ge-
 nef. 17. Exod. 6. Col. 1. 2. Eph. 2.

(A ſaz negy) E ſaz tizen negy ezer a valasztottak
 Pſal. 104 bizonios fama. Ha az czillagoknak neuet es ſamat
 147. tudgya, bizonyial hidgyed hogy az valasztottak ſa-
 Gen. 15. matis tudgya. Errōl ſoltam oda fel.

(Az ū Attia neu) A Barany Chriſtusnak, Attia az
 Iſten, hat bizony Iſten es egyenlō Attiahoz ebbe,
 hogy természet ſerent valo Attia az Iſten: Ioan. 3.
 Philip. 2. Chriſtus egyenlō ſeget Iſtenhez, ezzel bizo-
 nittia hogy ſaiat attianak mongya:

(Az Attianak neu) Szoltam errōlis cap. 2. 3. Apo. Az
 Attia neu a ſikō, a Ieſus Chriſtusert, az ūnnōn nag-
 neuere eskūt az I E H O V A R A tōt irgalmaſſagos fo-
 gadafa, hogy minek ūnk oly Iſten ūnk, es atiank le-
 ſen, hogy mi vel ūnk ōrōk frigiet vāt, ōrōk bekeſe-
 get minden fele gonoztul, b ūnt ūl, ōrdōgtōl, pokoltul
 teſti lelki veſedelem ūl meg ment, minden fele ha-
 boru-

Phil. 3.

Col. 2. 3.

agbol, banatbol ki viben, mindē ioual vizontag meg
 yandekoz, fiaiuva fogad, valami iofaga, fentsege, bo-
 logfaga vagiō, acki közöfűlhetō, fiaba kit nekünk fo-
 gadot, mind nekünk adgia mint örökōsinek: minden
 örōmre, diczōsegre fel emel, rezeffe tezen minden
 Ele iauayban. vide Gen. 17. Esai. 25. 26. 46. 49. 54. 55. 57.
 66. Soha ammit Isten fogadot meg nem bannia,
 meg sem változtathattia az ű nagy neueiért, hanem
 ket legnekűl meg adgia: Psal. 89. 103. 117. Rom. 4. 11.
 Ebr. 6. Esa. 46. 57. Mi legyen homlokara irni oda fel
 meg montam.

Hallek az eghöl fofatot) Ez á fofat, á meny dörgō,
 az vrnak nagy befede, ki örōm, io illatu fak, fapora
 neuelū effō, elō viz örōm vigassag, elet, fōuetnek, e-
 des mēz az hiueknek, Eph. 5. Luc. 2. De iay, meny ű-
 kōkū, halál folgatatafa, bűn mutato; vadlo fōuetnek
 az hitlē harag edenynek: Meg Christufis. á Satannac,
 es az ű orfaganak az hitleneknek romlasara vette-
 tek, lay ezeknek Luc. 2. 1. Pet. 1. 2. Psal. 100. Mat. 23.
 etor 2. 3. 13. 14. 28. Esa. 8. 10. 28. Valakire esik ez á
 Christus de meg rontia, az az: Valakire haragfik va-
 lakit meg itel az bűnert, el kel vezni, Apoc. 3. 5. 6. Pf.
 2. 68. Valaki vizzont bele űtkōzik es meg botranko-
 zik az Christusba, az az, ellene tamad, meg vttalia,
 meg veti az Christust, meg veti, vet ellene, nem akar
 ű raita mint erōs fundamentomon eppűlni, es űtet
 mint Istēnell ű zue foglalō, es bekeltetű kōuet vala-
 mely nemzet nem vezi, el kel annak vezni. Mert
 incz az Iesus Christus kiuūl igassaga, es elete, sem-

mi embernek Mat. 3. 17. Ioa. 5. 6. 8. 10. 4. 15. 1. Ioa. 1. 2. 3. 4. 5. 10. 15. Col. 1. 2. lafd. foltam a mendörgörül
 da fel cap. 7. 8. 9.

Vy eneket) Szoltam oda fel az hegedülefrül: az hegedüie, az vy elme, vy lelek, vy fay, igaz hit: ennek az ű hurai az hitnek es fer eteknek gyümölcszi: az a iakaknak tul kay, diczeret. Isten tiztelet, az Sata az bün ez vilag ellen valo tufakodas, rontasa az Isteneuel az ördögenek, eppeteni az Istenet. Vo noia es igazgatoia ennek belöl a fent Lelek, kin

1. Cor. 12. az ige, igaz Isten befedet: mert a fent Lelek indit m
Gal. 4. 5. 6. ket minden iora, es az ige igazgat minket. Esai. 9. 11.

Psa. 2. 45. 119. 139. Ebr. 1. Hat szabad enekelni, predikal ni az Vrnak befedet, hogy mindenek epüllienek. 1. Cor. 14. Ephe. 5. Col. 3. Iacob. 4. 5. Hat mint az hegedü akkor fol fepen, mikor egy arant az huray, eggik ne tagab az masiknal: Igy akkor tanitok igazan mikor

Rom. 3. 4. Istennek igassagat, es irgalmassagot az hegedün, az
8. 11. Christu son özue ereztük: Igassagais be telik Chri

Apo. 1. 3. 9 stus halalaua, irgalmassagais, Christus fel tamadassa ua! mikor a törüent es az Euangeliomot igazan be ezattük özue, mint io lantofok az hurt. Mint Chri

Luc. 2. stus az igassagot es irgalmassagot Istenbe özue ere te, bekeltete, meg eggiesite. Psa. 80. 101. Ig a törüent a Christus erdemen egy arant fol, elet. igassag, for

1. 2 uetneke ammi lelkünknek. De ha masua kötöd eze ket az hurokat, a törüent es Euangeliomot, az embe ri erdemre, misselere, finte ollian illeté, nem fol, ha
 . 1. 2. lal, mint az io hur mosat törün, a fúr mazzag mely feper

fejen peng az padimentomon: Hat csak Christus az igaz lant, hegedű, erre kösd az hat hurt: Elfő az Euangeliom, másik az Törvény: harmad az fent jegiek ezek felső hurok. Also hurok az emberbe, elfő az hit másik a remenség. harmad a feretet, es iozan, vy es fent elet. Mint a törvény es Euangeliom fep faua a fent jegiekbe, Christus aldozattiaba tecczik meg, az ige gyűmölcszet a fent jegyek mutattiak meg: Igy az hit, remenség io pengeset, ioffagat, gymölcszet az feretet meg mutattia. Ha az hegedűs az fent Lelek vonza ige. főlnek iol. Hat ti papistak, er etnekek, ige hituan kobzosok vattok, nem győniörködik Isten atri hegedűlestekbe, es ordetastokban, hanem vtallia. Efa. 1. 5. 29. 66. Matt. 15. Mar. 4. Amos 5. 6. Haddel hat az ő hurt, az Aaron, Moses, ő teruen ceremoniat, kic mint arniekok el multak. Col. 2. Eph. 2. 4. Ebr 8. 9. 10. Haddel a dög emberi erdemet, ő foltot, ő küntőst, ne foldaz vy postot, az ohoz Matt. 9. ő tömlü, hituan ő edeny, ő köntüs, poliua, kőkoly, az emberi erdetudo many, es fűrfes főt ganói, merges kegio monia: Hit a lókek mostis diczerik az vrar, nē kenzodnak a polba, mint a papak hazuttak. Szoltam erről, cap. 6. A venekrül, es negy allatokrul foltam oda fel.

Gal. 2. 3. 4

Roma. 15.

Hier. 5. 23

Matt. 3. 15

23.

Esa. 20.

40. 59. 65

66.

Philip. 3.

Senki nem tanulhattia) Ide fel foltam erről: Valami az Istent, eletre es iduössegre valo, senki sem halhattia, sem ertheti, sem tanulhattia valamit a fent lelek, a tanitok által meg enkeltet. Matt. 11. 13. El reytetred ezeket a bölczeztül, be dugtak fülöket, hogy ne hallanak: Ioann. 5. 6. 7. 8. 12. Ti nem halgattiatok az en

fomat, mert Istentül nem vattok. Rom. 9. 11. foltam
erről. Apok. 2. 3. lasd. 1. Cor. 1. 2. 2. Cor. 1. 3. 4. A Christu
bolondfag, botrankozas, az vesendöknek.

Esai. 6. 28

Luce 2.

Psai. 109

Rom. 3.

1. Cor. 6. 7

Meg valtattak) az az: Christus az valasztottakert meg
fizetet attianak örök halallal a bünert: Az eletert pe
nig örök igaffiggal, fel tamadással, engedelemmel. A
zert immar hogy vgyan mint egy fariat mathariat,
az elötis öueie voltunk, de az ördöge lettünk vala
bünnel ismeg Istentül, a törüeny atkatul hozza val
ta, ki von a törüeny atkabol, pokolbol meg fabadita a
büntül, ördögöl, minden testi es lelki vesedelemtül.
Szoltam erről. Apoc. 1. 5. Rom. 3. 4. Aföldnek azert
ganeia közzül, az harag edeny fama közzül ki vö
te, valasztotta az hieeket, es né haggia őket az bün
ben heuerni, mint az disnot a sarba. Esai. 2. Galat 1.
Apoc. 1. lasd.

Nem süriztettek) Kmoly nthissan, az az: Meg nem
moczkoltak testeket, meg nem franczufottak: az az,
valakik valasztottak: de azok az bünnel magokat az

Tit. 1. 2. 3. meg teres es igazulas vian, hogy ki mosattatnak az

Eph. 1. 2. 5 bün fennieböl a Christus verenek fördöiebe, az vta

Ro. 3. 4 8. nem heuernek az bünbe, hanem ezert valasztattak

Galat 1. 2. teremtettek, igazitattak, hog fentöl, iozanon, kerez

3. 5. tiénül ellienek a feretembe. Disno az acki az bün sa

1. Cor. 1. raba heuer: Es az acki a mely bünt ki okadot, ismeg

2. 1. fel njallia, meg vizza ter a Papa hitire, re fekslegre, ca

2. Petr. 1. raznakfagra. Apo. 1. 2. 3. 5. Lasd. Szüzög Partheni ism

2 3. az az: füzek, az az: mikent az a füz leany acki ferü

Osee 1. 3. at né esmer, ottan né füz ha valakiuel közli dolgat,

Hier. 3. nohapartaia vagiö, de meg fiazik: Azok a valasztot

rak á kit az Iesus Christussal ammint meg esküttek, *Ezech. 16*
 ámit az vy frigbe Christuson fogattak: Az attianak, *36.*
 hog több Istent né imadnak: A Chrúsnak, hog több id *Esa. 54.*
 tözetűt sohas é erdemet, sé feriet né keresnek, mert *Matt. 3.*
 egy jambor affónnak elég egy fery: soha semmi te- *Lucæ 3.*
 remtet allat erdemet, es segítseget nem kernek: czac *Ioan. 1.*
 az Christus adamaniaual erdemuel, igazságaual ele- *Titum. 2.*
 gednek meg. A fent Leleknek, hog fentül elnek, az
 bűnnek, á testnek, ez vilagnak, á Satannak ellene ta-
 madnak, á Papa, Antichristus hitit tudomaniat, főr-
 zeiset ronriak mint órdög fűtetleges ganeiat: cza-
 lardságot. Hat ti papistak, Galagoliak, Papa maymai,
 hamis tanitok, bűnbe heuerő nepek, ostiazok, oltaro-
 zok, kepesek fűz paraznak vattok: Mint Sophi par-
 tat visel, de el kólt fűzessege Katinak. Ne franczuz-
 kogyatok hat á papauval, es ne keueffetek az ű vn-
 dokságot.

Kőuetik á Barant) az az: A Christus erdemet, hitit,
 tudomaniat, főrzeffet, paranczolattit, peldaiat kőue-
 tik, es tartiak az hiuek, nem futnak es nem paraznal-
 kodnak papauval, es az ű vndok lator peldaiat, es főr-
 zeffet sem kőuetik. *Ioan. 13. 1. Cor. 10. 11* En kőuetőim
 legyetek. *Matt. 10. 12. 16.* Acki en tanituaniom en vtá-
 nam iű: ő ti parazna vtá indult oruok, tolvaiok, Papa
 főrzeffet kőuetitek, Christus az Vt, ayto, azon kel
 be menni, nem mafunnan kel be hagni. *Ioan. 10. 14.*

Hogy első söngek) Mint az első söngebő: kalacziot
 fűtnek, magnak tartiak: Ez világ sok vndokságos re-
 pe közzül azért valasztot ki Christus hogy az íő ec

algyuk, diezeriük, berrül es kereftienül elliünk. Hat csak első senger, az első fületteket, az az, az egy első fülöt Iesus Christustul fületteket iduózeri Isten csak a maradékot. Rom. 9. lasd.

Nincz alnoksag (saiokba) Az Attia Istent az Iesus Christussal egienlő keppen kel tiftelni es imadni, hat hazukfag, hypocrisis, tettetes alnakiag nem lehet az kereftienbe, hog nieluelio, czelekedettel penig ödög: Miert? Mert vgy mond.)

Makulanekul amoni) az az: Az vy rezebe semmi eg mak sem bün sincz, mert az Istentül fületet, teréte-tet, Istenbe penig bün nincz, abba sincz hat acki fületik az Istérül, 1. Ioa. 2. 3. 4. 5. Io. 3. Ro. 7. 8. Az ó rezbe penig a testbe noha ragat valami bün, gióker, mint a kapalt kerbe fő öbe, ot a fő gyükere, de ninczen ot az gazza koroia: Igy noha az ó rezbe a bün, de nem v. ralkodo, nem oly vetek kiert biro eleibe hihassanac. Eph. 5. Titum 3. lasd: Amomos, Görögöl, inculpabilis: kibeiegyfendő, es regnalo vetek nincz.

M A S I K C O N C I O

Capit. XIII.

6. **L** Atek mas Angyalt acki röpül vala az Legnek közepibe, es ennel vala az öröcke valo Euangeliom (az öröm hirdető Istékegielmes izeneri) ez okaert vala penig na la hogy az Euangeliomot prædikalnaia az földön

gyerat, mert Isten atka feieteken. Matt. 25. Luc. 12. 27. Gal. 1. 2. 3.
 1. Cor. 3. 4. 9 Iay ha nem predikaltok. Ela. 56. 58. Eze.
 34. Mich. 6. 7. feddi Isten à rest tanitokat: Atkozot *Hic. 5. 17*
 alki az Vr dolgat restün mieli, 2. Theff 3. Acki nem
 munkalkodik, ne egiek: Melto à munkas à berre. Hat
 acki nem munkalkodik, nem tanít, se enni, se innia ne *Matt. 10.*
 aggyanak: Az ania fent egyhaz közüt kel az hū ta- *Lu. 10. 12*
 mitonak forgodni, nem à piaczon, nem az korezo-
 man, nem à fülöbe, à mezön. Mi volt nala, mit pre-
 dikallot? Az örök Euangeliom, az az, Az Pro-
 phetak es Apostolok irasa, az Isten igereti, kiket tót
 az Attia Christufert, hogy meg boczatuan bűnc-
 inket meg igazet megh ald, meg ment minden
 gonozitul, meg bekeltet magaual, az örök életre,
 be vizen kegyelem, bekeseg nekünk az Attiatul az
 Iesus Christufert Semmi hatalma à bűnnek, Satānac, *Rom. 1. 3.*
 ez vilagnak, halalnak nincz raitonk: mert nem à ör *4. 6. 8. 10.*
 ven atka alat, hanem à kegyelem alat vagyonk. Hat
 az Euangeliomot kel predikalni nagy fen fcuval, nē
 sugua, hanem mint eg trombita, minden hallottara.

Minden nieluen) hat nem cziak Olaful, Deakul, ha-
 nem azért ada az Apostoloknak à sok nieluetek, hog
 minden nieluen predikallianak: Sidonak Sidoul, Olaf *Act. 2.*
 nak O'aful, Görögnek Görügül Magyarak Magia
 tul: Haratkuzottak vattok kik az Euangeliomot ex-
 telemmel, fen fcuval nem kialtiatok, mert Christus pa-
 ranczollia Matt. 24. 26. 28. Mar. 16. Ican. 5. 20. Latrul mi-
 eltek hat, hogy idegen nieluen bolondskortok, à pa-
 lazt, Magiar elöt Deakul bürbitelz. még penig à mis

let, Papa hitit, tudomaniat, főr zeffet ordittiatok es ki
altiatok, sugua mögiak az Istenet, maga it az Angyal
nagy fen fõual kialtattia: De iay à nema ebeknek
fai. 56. Apok. 1. 2. 6. foltam.

örök *(Euangeliom)* Elsõ oka ezert örök, mert örök-
ke volt, az Istennek bölczesége: Masik, mert öröcke
leben az Isten orfagaba. Luc. 1. 2. Daniel. 7. 9. 10. 11. Psa.
2. 45. 110. 1. Cor. 15. Noha à külfõ ember által valo kial-
tata meg fûnik: de az igenek valo igassagos bölczes-
sége meg marad: Esa. 40. 41. 42. 57. Matt. 5. 24. Psa. 19.
119. 130. Az vrnak fõua öröcke meg à: Harmad, mert
miolta Isten Adamnak ki ielentette, az vlt fûnetlen
kialtattia. Hat atti hitetek, tudomantok papak nem
volt öröcke, vy bokorba kõlt, papak toytak Hat ne
predikal az Ecclesiaban azt ammi nem öröcke va-
lo Isten fõua.

Fellietek az Istent) Minden nemzetnek, à fûzek-
nek, az az: A Christus jegiesinek, akar nõsük akar nõ-
telnek legyenek, czak kerezttienek legyenek. Mat.
9. 2. Cor. 11: Eph. 5. 6. Tifta fûz az, ackinek eg Istene
egy iduõzitoie, egy hiti vagyon, acki à bûnnel ör-
dõggel hadakozik: felni az vrat elfõ ez: Az Iesus
Christus erdemuel az ige es hit által à fent lelek fe-
getsegeuel el tatozni à gonoztul vtaini gyûlölni
gonozt, ellene tamadni à bûnnel, ördõgnel, è vilag-
nak, es ezeknek nem engedni. Masik az Isten befõ-
de ferint vy eletbe, feretetbe elni, lelekbe es igass-
gba tiftelni az vrat Meg ieduen ammi giarlofagink
tul meg gondoluan ezt: Ha mi reiank hadna Isten ca-
ki boczatana kezbul, soha mi à bûntul, ördõgtul ez

világtul ki nem szabadulhatunk, Ioha ezek rabfogat
 meg nem győzzük, ha a bűnök adgyuk magunkat,
 Ioha meg nem terhetünk. Ro. 1.3.4.5.6.7.8.11. Gal. 3.4.
 Eph. 1.2.3.4. Tit. 2.3. Masik: Mint hog nem miraitók,
 nem ammi erőnkön al ammi iduóffegünk, hanem
 Istenen: Igy az halál, es karhozatis az Isten kezebe *Roma. 11.*
 a:acki al meg Iassa hog el ne essek: Ne keuelkeggiec *14.15.*
 senki: Rettenetes Isten kezebe esni: Hat Istent senki *Ebr. 10.13*
 a bűnnel meg ne kefericceze, mert bannya a bűnt, so
 ha bűnt etetlen sem hagyhattia. Harmad: A fiufagnae
 meltoffaga, engedelme ezt keuannia, hogy ammi at-
 tiank termeszetitől, formaiaatul, peldaiatul függünk,
 neki engedgiünk, ütet tistelliük: Ammi Attiane az I
 sten, fent, igaz, giülőli a bűnt fereti az igazsagot, hat
 ha igaz gyermeki vagionk attianknak, miis ezt mi
 uelliük. Fattu az acki az u Attia termeszetital, kepe-
 tül el tauozik: Ebr: 10. 12. Rom. 8. Gal. 3.4. 2. Tim. 3.4. *1. Ioan. 1.*
 Negyed felni az vrat: fentül es kereztienül a fere- *2.3.*
 tet altal elni iot ezelekedni, az Vr törueibe iadni
 Phi. 2. Psal: 19: 119. Tit. 2. E penig a felelem tista legien
 nem rabi, nem felelemből valo: Hané ammint az A-
 tiat a siu solgallia, fereteből, vgy ezis: Nem bot alat,
 legien iambor, es miuellien az Vr fölőiebe mint rab:

Adgyatok dűczőseget) Az az: Tulaydonecczatok
 csak Istennek az iduóffeg okait, csak Istent vallia- *Roma. 3.8.*
 tok minden ionak okanak: Masik: keresztienül, iofa- *Eph. 1.2.5.*
 non, az Euangelium ferent elietek, vy eletbe. Ti- *Gal. 3.4.5.*
 tum. 2. foltam, Apoc. 1.3.5.6. erről.

El iős orais) az az, Bizonnial hidgied, hog még el-
 tedbe meg iteltetel: Ha hisz, igazan, iduözülz, az halak-
 bol eletre megy: Ha nem hitel, à bünbe, hitlenséggbe
 papa hiribe halz meg, el karhoztal meg ez vilagon
 Christus mongya: Ioan. 3. 5. 6. 17. Rom. 2. 3 Dani. 11. 12.
 Hat bizony higgyetek, hogy meg iteltettek ti bün-
 be heuerő nepek. Apoc: 3. 4. 5. 6. 7. 8. vide.

Imaggyatok az egh alkotót) Hat nem à teremtet al-
 latot, nem Petert, Pál füz Mariat, à kepeket, hanem
 ackit à Credo ba teremtonek mond az: Atkozottak
 hat à baluany imadok, es à Messezők, emberi credé,
 tudomány főrzes, tanitok.

Imadni az Istent ez: Minden ionak okanak, tartóia-
 nak mondani, lelekbe es igazságba tiztelni: minden
 gonoznak büntetőienek vallami úter. Mert Exod. 34.
 Naum. 1. Deut. 4. 5. 6. Vgy ielenti meg magát: Som-
 ma, Istennek engedni, fauat el hinni, es fogadni, es az
 ű tiztelet: Ioan. 5. 6. 7. 8.

El esek à Babillon) A tanitok által eztis kialtattia az
 Gen. 4. 11 Isten: Mint à Cain fia, az vtan à Cham, Noe fia à Sen
 Zach. 5. nar földé az mely valast, torniot rakkanak, kibe Si-
 Esai. 10. dokat foguatartak, Isten el rontata, Igy à maifani Ba-
 14. 25. 34. bylon, az az: Antichristus es Papa orfogat, ki testi es
 Esai. 1. 8. lelki paraznasággal es è Sodoma, Gomora kissebbie
 10. 14. 21. huga Babillonak, az ördögtül paraznaságbol fay-
 Ose. 1. 2. 3. zot parazna huga Roma, à Romai misse, buczu acki
 Ezec. 16. à lelki baluanyozo paraznaságnak bordellia, kurfey e
 Hier. 51. bizoniaba Isten el rontia, es el vezti: Iay hat kukliak,
 Piliffes papok, Papistak, im halliatok, hog atti paraz-
 nasa-

Mat. 8. 9.

15.

Lu. 14. 15.

Gen. 4. 11

Zach. 5.

Esai. 10.

14. 25. 34.

Esai. 1. 8.

10. 14. 21.

Ose. 1. 2. 3.

Ezec. 16.

Hier. 51.

paraznagtokert Istenel rontat: Miert? Mert attí testi lelki paraznagrockal, hamis hittel, hamis tudománial, misseuel, emberi főrzessel, buczuual, hazug purgatoriom tanitással, feguerrel, gionással, oldozattal, bünytel, hazással es hus etel tiltással, tőr effel, meg regegeted es dögleted a földet, a kiraliokat. A kik nem vóttek hamis, merges, keferü gilkos misfedet, tudomaniodat, azokat haragodba ölted, egetted: Te magad Romai kurua vagy: A te Papaidat, barátidatis lelki testi paraznacka töd.

Hab: 1. 22

Azt kiáltak hogy sel ne vegie) Szoltam erről oda fels Isten mongya hog a Papa kepet: az az: hitit, tudomaniat, vallafat. Ez az ikó; a Pap az hiti, tudomania, főrfesse: A Charagma, az az. ki mecczet megfütöt billiege, abrazat: Ezt iegyfi a Papa kepe, az az, hiti, tudomania, főrzesse, misseie sel vetelenek ielet: Icon causa charagma effectus appatens in assumente.

Homlokar) az az: Valaki meg erti, hallia, tanullia. *Kezere)* az az: Valaki meg is czelekedi, billieget sel vezi, pilist, missehez valo haia, ruhat ezenaltat, es a paparul Romai papnak, missefünek hiuattia magat szoltam erről. cap. 13. Hat semmi iegiet, billieget, az Papa vndokfaganak, még csak neuet emletes ferint se viselliünk. Ose 1. 2. 3. 4. Hanniatok el hat az ostiat, pilist, oltart, kepeket, mert ezek az bestia billiegi, amit u főrfet. Mint a louat a billiegrul, vgy esmerlek az ostiarul, oltarul, hogy te parazna vagy, a Babyloniai papaual közöfütel.

Izik Isten haraggiabol) Isten öröcke el vezti, pokolra veti.

ra veti, vaki á Papa hitit, es tudomaniat kőueti, valaki á bünbe heuer, mint á disno á Sarba: Mint az kenkő öröcke eg. Igaz Isten haraggia fene, egeti az hitle. neket soha az ű kennioknak vege nem lefen. Matt. 3.5.8.9.24.25. Soha ingien sem pihenhecz, semmi tagetas pokolba né lefen: Lu.16. vide Apo.6.7.Ef:66.Mar.9

Imattak á bestiat) az az, A Satan Antichristus hitit hamis gilkos tudomaniat, es főrzeset vettek. Szoltam erről oda fel. Hat ne hid á tanitokat papnak: még á kőntüstis Misse modra ne ezenald: Ladde ezak neuet fel venni á papanakis tiltia mint am Ose .23.4. mongya Predikatornak hyad űket. Sidoul á Choben Görögöl iereus, Deakul Sacerdos anniet tezen mint fent dolog taneto es folgaltato Istennek Saffari predikatoroc pastoroc nem papoc.

It á sentectüre se (Azt keuannia Isten hogy á fentek fēueggienee tűzre uizre feguerre tümloezre kefebbeklegenee menni honnem á bestia kepet imagiac, es fel vegiee. Se ne iauald, se meg ne ezieleked:

Ex ackik meg tartiak) Azok á fentek, ackik az Istennek paranczolatit meg tartiak, es á Christus hitit, az az: Az Iesus Christusba valo hittel, á Christus erdemuel tőltik be á paranczolatot, Istennek minden be fedit á Christusba tőltikbe: 1. Ioan. 1.3.4.5. 1. Pet. 1.

Mass. 3.17 Mert Istennek igereti, á töruenis ezak á Christusba
2. Cori. 1. telikbe. Hat valaki á töruent meg akaria tartani hit-
2.3. tel tarcza, Christus erdemuel tőleze be: Rom: 1.3.10.
Rom. 3.10 1. Tim. 1. Gal: 2.3. 1. Ioan. 4.5. foltam erről. Atkozot-
 tak, nem fentek ackik az ű ercieekkel akaria kbe tőlte-
 ni á töruent.

HARMADIK CONCIO.

Capi. XIII.

10. **H**Allek meg is főt az egből acki azt mō-
da ennekem: Ird meg ezt: Azok az hol-
tak ackik az Vrba meg halnak ez ideotúl
fogva sefentulis, bodogok: Mert bizoniaba
vgyan valoba azt mondgia az (Isten) lelke,
hog fűnnienek meg, es meg nyugodgianak
mar az űkeferű faratlagos munkaioktul.

11. Az űczelekedetekis az Vrba meg hol-
taknak, ű velek egyetembe, vtannok kőuet
köznek.

12. Latam azért eztis, hat ime egy feier fől-
hő ielene, es acki à feier főlhőn űl vala, haf-
sonlatos vala az embernek fiahoz, es az ű fe-
iet egy aranybol czin alt korona vala, az ű
kezebe penig egy eles sarlo vala:

13. Mas Angyalis ezen közbe iőue ki à tem-
plombol, es nag fen fōual kialtuan ezt mō-
ggya vala annak acki à főlhőn űl vala: No
boczaſd atte sarlodat (à földre ſ-aras: Mert
eliőt atte oras hogy immar aras, miért hog
immar elis ſarat à földnek meg aratando
vete menie.

Acki

14. Acki azért az földön ül vala ki vete az ű Sarroiat à földre, es meg arattattatek az föld.
15. Mas Angyalis iöue ki à meny országbeli templombol auagy egy hazbol, s- vala annakis eles sarroia.
16. Iöue ki mas Angialis az oltarrol es ennek hatalma vala à bencé es nag torockal kialtā ānac az āgialnal àkincc eles sarroia vala ezt monduan: Boczásd ki nôteis atte eles sarrodā es à földön valo fűlő tőke gerezdit à fűlő à feieket se meg es fűrd bemert igé elerté à földnec az ű fűlő feiey es immarugian meg allapottac.
17. Ki vete azért ez angialis à földbe az ű sarroiat es az földnec fűlűiet meg se de es be fűre es vete) à fűlő tőrköliet. (az Isté haragianac nag affouanios es vermes faitoiaba es meg tapottatec à faitonac à verme ackibe à tőrköly kiuul à varafon es iū neki à vermes saytobol ver vgy anniera hogy à niom tato louaknac à fűbolaiokat eri vala à fűlő veres vere es mint eg ezer es hat fűaz futama

*Itten is, a követekezendo levél né földre
hijja van, de azért a levél
bram xendben méggen.*

mossa ky giomlallia szennel ölgült s en a Christus ha-
 lala erdeme a viz az Iesus Christus fel tamadafa Erde
 me, A zennel a bün fayat, koroiat gazzat egeti el, az *Gala. 1. 2.*
 haborufag által: Az viz vel vereuel, a bün femmiet *Rom. 3. 6.*
 mossa el, hat az haborufag az Iesus Christus erde- *Titum 2.*
 meiert haznos az hiueknek. Tizta tengernek hia *1. Ioann.*
 es fennek az haborut, mert senki mint lator ne sen *1. 2. 3.*
 ueggien, vide soltam cap. 1. 5. 6. erröl. Tiztanak kell
 lenni az hiuek haborufaganak, ne fugodassal karom
 lassal, hanem hala adassal. *Iacob 1. 4. 5.* Altal mennek
 a fenen es a vizen, az az, mint testi lelki haborut el
 senuednek, A sen a külső haborufag, kar vallas, be-
 tegleg, bu es banat. Az viz a bellső lelki furdalas, ha-
 boru, a ki be hat az hiuek siveru. *Pfal. 69. 1. Cor. 10. 11.*

A kik gözedelmet) Nem io vitez az a ki bait vi, de
 nem göz, hanem gözetik. Az kereztieneknek vgy
 ke' az haborut senuedni, hogy mindenkor gözze-
 nek mint cap. 1. 2. 3. 4 5. mondam. Azok azert az igaz
 haborufag senuedök, es bay viuok, az kik az Satan es
 az Antichristus kepet, az az, hitit, tudomaniat es for
 sestet, meg gyoztek, fezetettek, rontottak, hamisse-
 tottak.

Az kik billegetik) az az, ieget, czezeret, peczetit es
 kötelit az papa hitiuek meg gyöztek, az az, sem ne-
 let, sem ielet, sem ruhaiat czezeret piliffet, Az Anti-
 christus hitinec fel nem vöttek, neki sem engettek,
 papistaknak magokat nem neueztek, hanem papanak
 minden rutlagat meg vtaltak, az u vndoklagara sem
 esköttek mint mondam cap. 13. 14.

*Az ű neue ſamat) az az, Az Antichriftus hamis tu-
domaniaert, hitiert, es főr zelle, imadafaert, es kőuere-
ſeert, unminemű rizteſſeget iőuedelmet, Cardinalſa-
got Gargyanſagot, Pőspőkſeget, Erſekſeget, Kana-
nokſagot, iőuedelmet à kitattak meg verettek, mint
à Satan mongia, Ha engemi miacz neked adom, Az
bestia ſama neuenek, ez vilag tizteſſeg, iőuedelem,
gazdagſag, hiuolkodas, hereſeg, bűnbe valo heueres,
ſabadſag baratſag, es apatſaſag, es à főr ſeretek, papoe
baratok, pőspők, erſek, papak kardinalok regula-
ia, őltőzeti ruhazattia, pilifſe, es kordaja, calupelles est
Charag na beſtix, az az, Iele, czegere, es belliege az
tengeri beſtianak papanak, Supra de his. cap. 13. 14 min-
dē fele ſok vndok ſerzerti, regulaiok, ſamok buczūi,
miſſeifoloſmay, az à beſtia neue ſama. Hat ty cziga-
niok hadgyatok el az papa bellieges ofſiaiat, oltarai,
kuklaiat, es az ű regulaiokhoz valo őltőzeteket: Hat
ſaz hatuan hatnak mongya neue ſamat ezert, mert
666 főrzet Regula tamatt az Antichriftus, papa Ser-
gius à Gőrőgők hitibűl: Es ſantalan ſok ſerzese re-
gulaia az Antichriftusnak, ſantalan bűnők ſantalan
ſok Cantelaiok, iőuedelmek vagyon laſd Apo. 13.*

*Hegedűiők vagyon) Az hieek az haboruſagban ő-
rűnek, ſirnakis őrűnekis, mint à ſűlő aſſony allat
Ioan. 15. 16 űrűnek az haboruſagnak vegre, Eleyre
haznara nezue, mert mind iauokra vagyon, az
eg ſempillantafig valo haboruſ, őrőke valo ter-
hes dűczőſeg kőuerti, ſoltam erről capite 1. 5. 6
ſoltam az hegedűrűl capite 14. Iſtennek hege-
dűie az*

Matt. 4.

Rom. 5. 3.

1. Cor. 4. 11

2. Cor. 1. 4

3. 11. 3.

düle az Christus, hegedüs a fent lelek, csak az Christusba kedves az mi enekesünk, diczeretünk es tizeletünk, s minden czelekedetünk: Matt. 3. 17. Ioan. 1. Ioan. 7. 68. 10. 14. 15. 17. A Moses eneke, ackit Exo. 15. Deu. 32. Eneke, akkibe Istent minden dolgaiba igaznak enekle, az ember penig bünteri: Az törven azert, a Moses eneke, ki menti az Istent, ammikent bün alazar, ia bizonetia az bunt, vegre örök halatra itel meltonak, S emi iöt bennök nem itel: hané csak gonozt, csak gonofra hailok, holtak, farok, barmok, büdös koporsok, csak gonozra hayloknak itel, igassagunk fertelmesség, es gane, erdemök az bünert halal: erről cap. 3. 5. Apoc. Rom. 3. foltam. A baran eneke az Isten kegyelme, Christus erdeme, a bün felett fel arat nag kegyelme, Azert Istentül Christusert minekünc kegyelem es bekefeg vagyon, vide Ioan. 1. Apoc. 1. Rom. 1. foltam erről:

Rom. 3. 5.

Hic. 9. 13

1. Cor. 12.

Psal. 2.

Esa. 5. 52.

Psal. 51.

89. 103. 117

1. Cor. 1.

Eph. 1.

Rom. 3. 5.

6. 7. 8. 11.

1. Timor:

5. 6.

Psal. 143

1. 9.

Hier. 10.

13.

Czudilatosok) Semmi teremtet allat be nem foghatia, atte nagy böczesegednek vegere sem mehet, tanaczodnak okait sem rudhattia meg minden czelekedetidnek. Rom. 9. 11. Eph. 1. 2. 3. Ioan. 1. Imezt iduözeted amazt ely veted, a predikatorokat, apostolidat, prophetaidat, fel mesar latod az hohererekuel. De te Kyrios, az az I E H O V A vagy, mint Apo. 1. mondá. Isten vagy, Pantokrator, az az, minden tehetü vagy, I E H O V A azert, hogy minden dolognak a feie, vegoka, letele moggya nalad, senkitül sem ertez, sem kerdez, sem hallaz, tanaczot sem kerdez. Esa. 40. 4. 43. 44. 45. Rom. 9. 11. Isten vagy Theos, mert gond vi

felő vagy, te akaratodon gond viseled, tanaczodon fug minden. Valamit akarz meg kell lenni, mert minden tehető vagy.

Ha ha igazak az Isten utai) az az, iteleti es czelekedeti, az az, vagy büntet igazság szerint, vagy idűzet tart, otalnaz irgalmassága szerint, mint igazan miely, es meltan, senki hamisnak Isten nem mondhatta: Ha büntet mint biro az bűnert, meltan miely. Ha üdűzet fiaertazis meltan miely. Hogy penig imest idűzeti à kit akar meg kementi, mert fazokas, senki nek nem tartozik semmi ioual, hanem csak büntetel uel. Azert valogatna idűzet az kit akar, valogatnae bünteti à kit akar, mint fazokas. Rom. 8. 9. 11. Foltam erről Ha azert az Isten hadal, seguerrel, esseguel, dóg halallal, saskauat meg very az földet ne zugoggyal. Ha betegseguel, segenseguel, valami fele ostorral, karual meg latogat az vr, igaz ű es igazan miely, mint Daud mongya: Igaz vag te, azert ieleted hog bűntecz igazetaz az kit akarz, Ezis atte iteled, es czelekedeted igaz: Igaz, dikree, az igaz czelekedetű Iusticia in factis, czelekedetedbeis Isten igaz vagy: Alithma, az az: befededbe, tanaczodbe, akaratodba is valtozhatatlan, feletkezhetetlen vagy, az mit mondaz el nem feleded, ezedbe iut, be töltöd, Esa. 10. 14. 46

Esa. 40.

45.

Hier. 10.

15. 18.

Psal. 143.

I: 5 amu.

15. 16.

Psal. 23.

30. 101.

102. 103.

7 119.

30.

MASIK CONCIO

Capit. 15.

O Vram

OVram, ki volna acki tegedet né felne,
 es acki nem diczerneie atte neuedet?
 Mert csak te vagy egedül bent, mert min-
 den nemzetsegek el ionek (te hozzád) es fe-
 iek háytuan imatkoznak te előtted, mert
 atte igasságos itéletid meg ielentettek.

Latam eztis ezek vtan: Ime hat az egbe
 meg nylt az bizonság teuõ Sator templo-
 ma, es ki iõuenek amaz het Angyalok, az
 kikuel amaz het czapasok es ostorok vala-
 nak, à templombol, akkik fel õlteztettek
 valanak szeptisra es tündoklo len ruhaba,
 es az Angyalok által õucczettettek es fore
 tottak vala aranyas czattos õuekuel, az ũ
 mellicken által.

Eg penig ama negelõ allatok között a-
 da az het Angyaloknak het aranybol czi-
 nalt czezet, akkik tellieslek valanak annak
 az Istennek haragiaual, acki örökken õ-
 rökke él. Es betelek az tem-
 plõ azzal à füstuel, acki Isten dúczósegebül
 es az õ ereyből valo vala: Es

à templomba be nem mehete, mig nem az
het Angyaloknak het czapasi es verelegi
vegeztettetenek.

Sommaia.

1. Miert hogy az Isten utaj igazak, ez valok beszedi, ez
melto hogy mindenek utet felliek, es tizteliek.
2. Isten meg nitia az ű templomat az Antichristus orf
nak, es templomanak el rontasara.
3. Afüst az itelet napig ki nem kel az Isten templom
az az, az hiuek Istennek eiel napual kóniörgönek
elleneségek ellen.

Magyarazat.

Ki volna) Meg iria Istent allaitiaban, űnnön mag
ba mi legen, Neueze I E H O V A N A K, Kyrios, Tis
be penig es tula ydon sagiba neueze Theos, Sidoul
lohii, az az gond vifelő, teremto, ilteto, taplalo fer
Haromsag Isten: Meg ira harmadfor, hatalmabais G
rögül monda Pantokrator, Sidoul el Scaddaii, az az
mindente elegseges Isten valamit ű akar: minden
akarattianak az egbe es földön megh kell lemi
Esaia 14. 46. Psalmo 114. 115. Neueze vegre az fo
tek kiralyanak, az az, az valasztottak űduözetöiene
es meg tartoianak. 1. Tim. 4. 2. Timo. 2. Imar ez vtar
tanacza, czelekedeti, igassagatis, hogy minden vtar
az az, czelekedeti iteleti beszedi változhatatlan ig
zak, Ezekert hogy illien igaz az Vr, hogy minden
felle űtet es diczerie az ű neuet arra iut: Mindenha

Vagy a buntetesre, hat az hatalmasoc a bünbe elök
 fellenek: Mindenható uag a meg tartasra mindé ellé
 hat az bünök örüedezzenek es mint fiak fellick edés
 tiok: szoltam az Isteni felelemrül Ide fel Cap. 14.
 (Dicharikatte neuedet) Az az Igassagot es irgalmasa-
 got auag iteletet es irgalmasagot enckelnek te neled
 Atte neued I E H O V A elohym elscaddai, igas irgal-
 mas, sent, Io Valtozhatatlan akkibe semmy bün es
 alnoklag ninchen, Exod. 34. Ioani. 3. valamit fogach
 meg allod, mikent allatod, termezeted, valtozhatatlá
 valóság, Ig bezededis valtozhatatlan valoigaz, akkit
 gerrel fiadert akkire, rea esküttel, az Isten neue allat-
 ta, temezety Irgalmasaga es igassaga mindenható-
 ga, akit akar üdüözet, akit akar buntet, szoltam er-
 ide fel. Fellictek hat az vrat, diczeretek neuet, ha
 adgyatok minden io tetemenieiert, es valliatok i-
 znak valamit miel.

Psa. 148. 147. 150.

Psal. 8. 93-7.

101. 103.

Gen. 7. 18. Esai.

42. 48.

57.

Mert csak te vagy tizet) hosios) Sidoul Kadofeh, az
 makulanekül valo tista, akibe semmi bün setesseg
 misslag ninchen, valamit mielz mind io es igaz, I.
 Ioan. 1. 2. 3. Thre. 3. Psal. 5. Istenbe setesseg hamisslag
 nez Te vagy acki mi belölönk, fertelmefekből tiz
 tet enalaz, az Iesus Christus förödöie által. Apo.
 Titum 2. 3. E. p. n. 5. 4d. Hat ha sent, es tista vr, ne
 ma d ü tet az bün okaua es' ne, keuerd atte rutsa-
 ba. Isten csak egedü! termeset ferint sent, ki ma
 laz igassagot sentseget nem vette hanem io, tista
 magaba termezet ferint, min a pap fenies,
 viola ü magaba finies, magatul

Psal. 17.

49. 119.

130.

33 Isten veſi. Igy Isten magatul is, tiſta, ſent, nem maſtall
 vete: Eſa. 10. 14. 40. 41. 43. 44. 45. Ro. 7. 11. 1. Tim. 6. Igy
 mondatik csak ionak egeſül magatul abſoluté non
 participatióú. A Chriſtus is, bölcz, vilagóſág, hat
 kezzet ſerint, nem kezdet es valtozas ſerint, mint
 teremtet allatok. Iok az Angyalok, az valasztottak

- Mat. 17.** de nem magokul, hanem az is es ſent elő Iſtentül.
29. Gen. 1. 1. ſoltam erről, Hat papa fertelmes, minket
Mar. 9. 10. gazza nem tehet. Ha csak Iſten ſent es igaz, ſemma
Luc. 9. ember nem ſent magatul, ninez bűnekul. 1. Iok
Pſal. 19. 23. Rom. 3. Ha azt mongyuk hog ninezen bűnön
104. 146. hazudok.

Minden nepk) az az, Minden nep, poganak között
 leznek a kike te hozzád innek, az az, az kiket te Iſten
 meg teritez vya ſülz, meg igazetod, be hozod az

- Rom. 3. 5.** kolba Eſa. 9. 11. 40. 49. 54. Minden testes meg latin
88. 11. 15. iduóſſeget, az az: Minden ember közöttül leſnek
Iokan. 1. 5. laztottak. Szoltam erről Rom. 11. 5. Apoc. 1. 23.
6. 10.

- Lu. 14. 15.** *Tisztelnek teged*) az az, Ezokaert valasztod, terem
16. ted, meg terited, vilagosetod, igazetod az iſtelleſeg
 deniet minden fele nep kezzül, hog teged imagga
 nak, az az, lelekbe es igazſagba teged iſztelleſnek
 az üduóſſeg okait teneked tula vdoneczak, ſent
 es körözienül ellienek. Apoca'lyps. 5. 6. 7. 8. 14.
 ſoltam. Hat ha az vr előt kell imatkozni, ne
 kepek es olta ok előtt, nem az holt ſeritek előtt,
 az az, Ne az teremtet allatok, ſa kepek, az An
 gyalt, hol teket kell imadni, az az, az üduóſſeget
 közönni.

özönni, hanem csak az teremő Iſtent. Mert imad-
 az Iſtent ez: Neki tulajdonetani az testi lelki io-
 hat, minden fele ioſaginkat, hog csak ű tőle vagiunc
 önk, mozgunk, lelki es testi aiandekünk ű tőle va-
 gyon, neki erről halat adni, ſentül elni. Hat à terem-
 tat allathoz né illik az imadas es tiztelet, mert nincs
 azoktul ſem teretefünk ſem tartafunk, ſem iduőze.
 ſünk.

Adto. 17.
 Pſa 37 89
 90. 93. 101
 103. 146.

Megigaz) Dikaiótomata, az az, atte igaffagid es
 affaid, az az, mind ez vilag lattia hogy te igaz vagy
 minden dolgaidban, teremő, meg tartó, igaz, irgal-
 mas, io, búlcz, mindé tehető. E vilagot viz özönnel el-
 veztetted, ſokakat el ſyllicſtettel, ſok czudakat töt-
 tetted, az eg föld enekli atte igaffagod, irgalmaffagod,
 ſenki meg nem tagadhattia: Hat melto hog minden
 tegeged tiffellien. Az töruenbē es Euangeliomba, az
 tegebe, atte ezelekederedbeis meg ielentetted moga-
 ſath. Hog ualamit mielz, meg itelt, el tőkellēt dolog:
 Dikaioma, az az, meg itelt, meg hant vetet ſentenci-
 a, nem zur ſauar az Iſten ezelekedeti. Rom. 8. Apoc.
 5. 6. ſoltam.

Pſal. 19.
 119. 146.
 147.
 Dent 32.
 Pſal. 37.
 90. 104.
 100. 101.
 105. 107.

Meg nyilt à Sator) Iſten az ő töruenbe minden dol-
 garol, ielen voltarol, akaratriarol, tezen va' a bizonsa-
 gat à Satorbol, azért nevezete va' a bizonsag tenrő
 Satornak. Maſta à Sator, à Biblia, à ſent iras, az Ania
 ſent egyhaz, az tanetok, azok által tezen az I-
 ſtē bizonsagot. Tudakozzatok az iraft, azok reſne-
 tarolam bizonsagot.

Exod. 15.
 16. 32. 34.
 35.

Meg nyilt à Sator) az az, Iſten ki ielentet az bñn

Pſal 119.
 elenye

ellen való nagy haragiat, az egből. Ro. 1.3.5.7.11. Meg
jelentette fiaba aztis mint üdüözet, kiket aztis meg
jelentette a törüenbe, kikhez es miért vesfri el, meg
ni azért ezt Meg jelentem Istennek az ő igeiebe, az
Ania fent egy hazba minden akaratiat, az hiueknek
az fent Lelek mesterek, mint oda fel mondam.

Het Angyalok) Ezek az egbe az Angyalok, az
földön a tanitok: Isten az ania fent egy hazbol, a
mazt igaz tudomaniu es fent eletü tanitokat kik
az het ostor, az az, az törüen atkai, a kiket meg kö
nek kötne lesnek az egben, az az, az kiket karhoz
tra sentenciaznak a bünert, es bizonytiak Isten fent
bol hogy el vesnek a bünert, az kik meg nem ter
nek, es nem hiznek az Iesus Christusban, ketfigne
kül el vesnek, Matt. 26. 18. Ioan. 20. 5. Pal mongya. M
den hitlen büntetesere, kesen vagy on nalonk a b
su allas. A feier ruha, a tista, es igaz tudomany, Ch
stus igazsaga, fentsege. Apoc. 1.5. 6.oltam.

Ioan. 6.
2. Cor. 11.

1. Timot.
5.4.

Ti. um. 1.

Altal boretottak) Az Arany ü az igaz hit, tista
retet, es alhatatos tökelleteffeg, iozanfag, a bennö
lako fent Lelek Isten gyömölczze, 6.oltam Apoc. 1.5.
Hat taneto vrain tizta eletöiek legyetek.

Arany czeßek) Phiala, Görögül fomat es feles
har: Ezt a nagy allatok, az az, a prophetak, Aposto
lok, es Euangelstak irasa aggia kezönkbe, az az, az
fent iras a fent Lelek tanit erre, hogy a poharba, az
az, ami vy fiuönkbe lelkünkbe legen io illatua t
uen, az hiuekert, magokert valo köniörgesbe Leg
Isten haragiais, hoga hitetlenekert, az ania fent egy

Roma. 2.
2. Pal. 2.39
Iacob. 5.

haz ellenségi megh büntetesfeletis kőniörgőnek.
Pfal. 79.

Be telék a templom) Az ania fent egyházba vagió
füst, az Isten dűczőfegeből es hatalmabol tamart, az
az, Vannak oly el titkolt dolgok kitaz iteletik Isten
nem akar hogy erthenek, mint ide fel monda, cap. 11,
13. 14. Ne ird meg az mendörgők fuaat, Touaba az
hidleneket es harag edenit, az Isten feniessege es dű-
czessege es dűczőfege vilagossaga meg vaket, mert
sem faio, tudatlanok, az Isten bölczeseget nem er-
thetik, mint az Israel fia, Exod. 19. 20. 23. 24. 2. Cor. 3. 4.
Mint a faio sem nem vezhet a fenies napra, ily az
emberi el me nem ertheti az Isten dűczőfeget, Mi-
kent a Moses es a többi be nem mehettek a templó-
ba, a satorba, mig meg nem lassodot az Isten fenies-
seges fűsti: Itt azért azt ialenti, Meg az Isten haragia
fűsti es fene le nem zall, el nem tauozik, mig a tóruē
atka rulonk el nem vetertetik, mig ammit el vegezet
Isten az be nem telik a büntetesbe, soha senki addig
az itelet napig, a bűn meg emeztettetik, mig a bűn
halal, kar hozat, meg nem emeztődek, el nem fog,
senki az őcők életre be nem mehet finrúl finre I-
stent nem lathattia, Rom. 3. 5. 6. 8. Pfal. 3. 4. Ioan. 6. 10.
14. 42. Az hidlenekitis itt ez vilagon az ű bűnőknek
vadokfagar nem lathattia, iol meg, hanem mint a-
maz hitetlen gazdag mikor pokolla, a fenbe vala a
kor lattia erzi bűney fűsfagar. Luc. 16. Apoc. 12. 13. 14.
15. Ezis igaz, hogy valami homaly lefen minden-
kor az vi templomaba, finte mindennek vegere itt a

1. Cor. 1. 26
3. 4.
Iud. 1.
2. Pet. 2. 3

Dan. 7. 9
10. 11. 2.

Ccc 3 vilagon

világon nem mehetünk. 1. Cor. 13. 1. Ioan. 3. Mind cze-
kről íoltam.

Mig nem el vegeztetnek) Valamit igazlagos törven-
innel, el vegeztema bűnnek büntetefere, soha a meg
nem változik, hanem meg kell lenni, Az örökke va-
lo halálnak, es kennak be kel telni, Gen. 3. Esa. 8. 30. 14.
Hier. 7. 11. 14. 23. lafd. cap. 1. 5. 6. Apoc. Hat ha senki be-
nem mehet sem erthei az Isten dolgait, Isten lelke-
nekül: Hat ne futtasd a Cygan louot, az emberi ciót.

Esa. 43.
44. 45. 48

C A P V T X V I.

ELSŐ CONCIO.

1. **H**ALLEK AZERT
ekkor nagy szózatot, a tem-
plomból, az melly szózt
menda, az het Angyalok-
nak, mennietek el es ön-
czetek ki az Isten haragialual meg tölt cze-
zeket a földre.

2. El mene azért az első Angyal, es ki ön-
te az üczefiet, a földre, Es lün ebből go-
poz, es veszedelmes seb azokon az embere-
ken, ackiken vala ama fene bestianak bel-
liege, es ackik az fene vadnak az ő kepet
imiattak.

A Kővetkez enclő levél riny, Az másik
ele azere a levél Kőim rendel

meg gyógyul, az harag edénynek pedig lelek niug hatatlan.

Ackik imattak) Valakik a Papa, Antichristus tudomaniat vőttek, es az Papa vndok fērzetit kővettek, foltam cap. 13 Apoc.

A tengerre) az az, Az tenger fīgetibe lako hitlenekre.

Az vizekre) az az, minden nepekre vrakra, feiedelmekre, fēgenfegre, minden emberi tudomanra bōlczelegre.

Verre lōn) az az, Isten ōrōke valo atkoual, ver on taffal, vere meg az hamis tudomant, mint bűnt, el vesri az hitleneket, vide Apoc. 8.9.

Hogy est itelted) az az, igazan mielted, ezt Vr Isten, hogy ezt ig itelted, es illy tōruent tōttel, az hitlen gilkosokra hogy ōrōke el vezessed. Mert ki ontottak a fent véret.

Meltok erre) igaz tōruent tōttel Isten ezekre, mert a bűnnek halal az solgia. Hat ti papistak bűnbe henertek, Isten haragyat meltan variatok feitekre. Rom. 1. 2. 5. 6. Apoc. 1. 2. 3. 5. 6. 7.

Ef. 59. 64

Hier 14.

15. 49. 51.

Az oltarbol) Mint az vizek Angyala, az az, Azi, igaz tanetok, Angyalok, a tēgerbe lako nepeket, vrakat feiedelmeket, az ēberi tudomaniokat, meg fedik es igazak itilik az hitlenek bűnteteser. Így az oltarbol, chisiasztyrion, az az, oltar, aldozat tarto hely. Ez oltar Iesus Christus az igaz fent iras, ebbōlis azt ki altia az igaz tanito hogy Isten meltam czelekedik. Mint a bűnext meltan es igazan iteli meg es vezti el

Ddd

az ha-

az harag edenit: Azonkeppen az oltarert, á Christu
halalaert meltan es igazan miely, hog iduözeti meg
tartia á tífteffeg edenit. Apoc. 1. 2 3. 5. 15. Rom. 9. vide.
Mind igaffaga az hitlenek el veztefebe: mind irgal-
massaga az hiuek meg tartasaba, meltan es igazan
czelekedik.

Gen. 3.

Rom. 8. 14

1. Tim. 3.

Titum 1.

Az napra) Az nap hefege iechi itt az Isten tüzes
haragiat, Azert Isten az harag edenit minden terem-
tett allattal meltan bünteti, mert minden teremtettt al-
lattal gonozul elenek es meg rontak.

Karomlak) Az harag edenit erről ismered, hog be-
ketelenek az haboruba, atkozzak es karomliak az vt-
nak fent neuet, mint disno, eb, keczke ordetnak. De
az hiuek mint baraniok meg nemulnak. Psa. 44. 116.
Esa. 59. Rom. 8. 1. Cor. 4.

2. Tim. 1.

2. 3. 4.

Nem terenek) Az haboru arra valo hog á bünt el-
hagiaffa, vntassa, meg iobullionk. De az hitlenek na-
gyobban előb mennek az haboruban, es meg üt köz-
nek az niaualiaba, Apo. 3. 5 8. lasd. Valakiket azert Iste-
vér, es meg nem ternek, s nem annak halat Isten-
nek, ezek Isteni karomlok ezeket Isten el veszi, s na-
gyob lefen büntetefek, ha Isten ne- ostora semmit
nem fogot ű raytok. Az vizek Ar- ala touabba az
Isten kegyelme hirdetők, A fent gyala, á töruen
predikalok, minden á töruen es Euangelium bünteti
az hitleneket.

104. 15. 16

MASIK CONCIO

Capit. 16.

Az ötö

9. **A**Z ötödik Angyalis azért ki ontá az ő czezeiet ama bestia fene vadnak fe kyre, es birodalmara. Meg homaliosódek azért az Vadnak az űorſága, es az őrdög orſága belick vgyan mardoffak vala az ő nielueket, à nagy faydalomnak miatta, es meg karomlak az egnek (teremtő) Istenit az ő nagy faydalmokból, az ő fehekből es nagy kenok miat, es nem terenek meg az őnnön czelekedetecből.

10. Az hatodik Angyalis ki ontá az ő feles poharat, ama nagy folio vizre, az Euphratesre: s- mindiart, meg ſarada az Euphrates vize, vgy annira az kiraliok vta, az ki nap tamadat felől iű vala által, keſetetek es iatek rayta (à bestia ſaiabol.)

11. Latam eztis hogy az Sarkannak az ő ſaiabol, es amaz hamis propheta ſaiabol, három tiztatalan lelkek es őrdögök iőue nek ki, à kik haſonlok valanak amaz varas bekakhoz, mert ezec az lelkek, amaz bölcz őrdögnee lelkei, à kic czudacat es iegeket te ſnek es à kic ki ménec à földnec es míd è ſe-

- Kerek világ kyrallyhoz ezert, hogy ezeket
 ōzue gūczek az hadba, amaz mindenható
 minden teherő hatalmas Istennek nagy na
 piara, Ime el iōuők mint az lopo.
12. Bodog az ki vigiaz, es meg tartia es ōr-
 zi az ū ruhait: hogy mezerelenen ne iarian
 es meg ne lassak az ō ektelenseget.
13. Geoték penig à kiraliokat ōzue oda az
 helre, à kinek Sidoul Tharmagedon neuc.
14. Az hetedik Angyalis ki onta az elő e-
 gre az ō poharat, I-iōue ki az egből tem-
 plombol, es az Isten ōekibol nagy ōbōt ac-
 ki ezt monda: No é meglen.
15. Lōnek azert mindgiart nag ōozatok, mé
 dōrgefek villamafok, es nagy föld indulas,
 ackiucl nagjub, ōollian sem volt mind az
 oltais miolta az emberek voltak ez földön
 amminemū nagy é föld indulas vala.
16. Harom reōbe lōn ōakadoza azert amaz
 nagy varas, az poganiokniakis az ō varasi
 le romlanak.
17. Ama nagy Babyllon is azert emlezerbe
 iōue Isten előtt, ō meg emlekezek Isten fe-
 lōle,

lőle, hogy innia adna neki Isten az ő nagy
 busult haragiaban, es boššonkodásának
 pohara borat meg itatnaia vele: minden fi
 get el futa azert es az hegyek nem talalta-
 tanak meg helieken.

18. S-olly nagy kő effo lőn, es hullanak le
 oly nag kőuec, mint amaz irasa niomo kő-
 uek, jőuenek ala, az egből.

19. Meg karólak azert az emberek az Istét
 amaz nagy mafa kő esőnek verelege, es cza
 pafa miat: miért ennek a kőesőnek, felette
 igen nag vala az ő nag czapafa es rontafa.

Sommaia.

1. *Megie Antichristus oršaganak romlasat iria meg.*
2. *A vatan által indetattia fel Isten az hadacat.*
3. *Az iclet nap előt valo rettenetes oštorokat iria meg.*

Magyarazat.

Abestia Bely) Iegzi az Antichristus oršagat, miért
 mőlgia Papat oktalan bestianak, meg montam, Meg
 homaliosodik az Antichristus, Papa oršaga, mert az
 ő birodalma finieslege es dűczősege el ves, Istenis
 ezzel meg veri hogy hidgienek az hazugsagnak,
 haaz igasságnak nem hittek, Fatiolt vetet Isten fe-
 mekre, az Satanna: 1. Cor. 3 4. Eph: 2. 2. Tim: 2 3 2. Tes.
 1 Isten Luther Matton által meg homalioseta es el

vefite orfaga lenielleget, az Isten ez vtan iobban el
vezti.

Maria'sk v'ila nielueket) Isten ezuel veri meg a papa
orfagat az hitleneket, a Satannai mint eg dühöseb-
bel meg maratia lelköket, es testeket meg keferiti,
giagdoso es furdalo lelket, az az: A Satan, az gonoz
lelki esmeretet tamaztia raiok, hogy mint az meh, a
Scorpio merge, a nadnak az testbe es kormök ala va
lo giagdofasa keferiti, így az Satan, mint eg dühes e-
bet, oktalan allatot el kefereti Apoc. 5. 6. 8. 9. lasd. Hat
csak dühöseti nagyob es töb gonofra indittia, az
Satan az hitetleneket az kennal, Rom. 1. Czak az bi
ueknek io az haborufag Pfal. 116. 119. 139. vide cap. 8. 9.
Apoc.

Nem terenek meg) Hatsoha Isten vgy nem kenoz-
hattia az ördöguel minden fele ostorral az nepeket,
hogy űk meg terienek, czak a terhet meg, ackit Iste
terét. Pfal. 80. 84. Hier. 30. 31.

Az nagy Euphrates) Szoltam oda fel az Euphrates
vizerül, Isten el rötottia az tanitokual az papa or-
fagat hitit tudomaniat forzesit el rontottia az E-
uphrates vizeti, az az, a doctorokat, ez vilagi czia-
lard bölczieket karölokat ersekeket, püspököket es
Vrokat, kiraliokat orfagokat kik által iartak Ro-
maba, az az, a kik partiat fogtak, taplaltak, oltalmaz-
tak, es tudomaniat, ferzeset, hamissan oltalmaztak,
Meg faraztia azert, az az, mint tudomaniat, segetse-
get oltalmat el vezti, es vtat foroz az kiralioknak, az
az, Nap kelet felöl Europabol Scythiabol, tamazti I-
sten hü

ten hű es iambor Kiraliokat az kiknek utat ferez
az Euphrates vizen, az az, à papa atkat, miseiet, decre
tomat, fõrzeset, hitit, tudomaniat által hagattia,
es meg vtaltattia velek, semmit à papaual, az ó hazug
atkaual, Miseieuel nem gondolnak.

A Sarkany Baiabol) az az, az hiuekuel valasztot kira
lokkal azért tapottattia rontattia az Antichristus hi
rit tudomaniat, mint à Ioannes Kiraly fiaual az iffi
uual, mint az iffiu Iosiafall à Salomon templomabol,
vgy ezis 1564. Is meg 1565. 1566. rontata Erdelsegben
Varadonnis à papa orsfagat kit à regi ven, es nag feie
delmek nē mertek mielni. Miert rõtattia? Mert à Sar
kã, az az, à Satã az àtichristus baiabol, hazugfagabol,
orsfagabol táatt tiftatalá ördõgi alnok bölezlelkek,
es varasbekak, Ihõ papak, ri decretõ, cautela ferzõ bö
lezek, cõciliomok, decretomok, titeket bestianac az
Sarkãtul saizot merges kigiok Scorpiok vattok ör
dõg attiatok ördõgtül táultatok, Mat. 3. 6 7. 15. 23. Ioa. 8.
16. Ef. 59. foltá errõl Ap. 8. 9. 10. 11. 13. Amit ti talaltatok,
à mise, mindē farsfamaual varas, es tekõnõs beka ga
ne, merreg, Phil. 3. Esa. 59. Tiztatalan lelkek, az az, Ha
mis ezalard ördõgi tudomany az hus meg nem etel,
es az hazaffag meg tiltasa, à buczu iaras, purgator iü,
folosma, es Comparatio, mind ördõg belliege: 2. Ti
mot. 3. 4. Hat mint az ördõg cleytül fogua az emberi 2. 3. 4.
nemzetet, el võztette, soha Chrúfual õzue nē tert, Ig Eph. 2.
soha à Papa hiti tudomania, es az ó ferzefi, à Chrúf
ual, es az ó tudomaniaual õzue nē ter, mît à bün, fetet 2. Cori. 6.
seg, az igaz vilagossagual: dõg es varas beka à mise,
à Papa,

á Papá es Antichristus hiti tudomania, mert á Satan
 faiaholi úki, Hat mint az holt bűdös dög, á gane, á
 varas beka, á fep etelt italt, fep hazat meg vndoketa
 Igy á Papa miltieie, ferezese meg rutettia, es vndoket
 tia az Christu: tudomanat, főrzeset. Hat ha iambor
 tanetok vattok, az igaz es elő keniert, á Christust es
 az ő iegiet, főrzeset adgyatok az hiueknek, holt dög
 gón, beka neragastok úket: Esa. 59. 64. Phil. 3. Iafd
 meg Ose 2. Zach. 9. A Papa tudomania hiti mint le
 gen dög. Iafd Rom. 3. Matt. 15. 23.

Mal. 1. 2. 3

Zach. 9.

Ose 2. 3. 4

Mert é békák az ördögök lelke) az az, Harom tiztata
 lan lelket fült az Satan, Papat, Sergiust, az körül me
 telkedő hitueket: Harmadik á Görög, Galagolia hitű
 Raczok, Orofokat, Papanakis harom fattia vagy on
 Ellő az mise minden fersanaual, buczu, Comparatio
 fen telt viz, böyt. Masik az hamis Conciliomok. Hat
 madik az Decretom: pap rend: barat rend: apacza red:
 ez harmak á tiztatalan lelkek: ieget tesnek mint az
 Pharao ördöngösi, de hamis fem fen vestő czudak,
 folram erről.

A Kiraliokat hadra indetiak) Az hitlen Kiraliokat á
 Satan ver ontasra indetia á Christus ellen Phi. 2. V
 gyan ez földönis mindenkor á keresztienekre rea
 tamasztia, A lator papak, sok Czafarokat, Kiraliokat
 indetottak az hadra, kikuel á friget meg törtette, müt
 Lazlo kirallial, Huniadi Ianos Vaydau, kiket á Mu
 rathes Czafar varnanaal meg vere: Ver onto á Satá
 hazug: Antichristus papais ver onto gilkos. Hat va
 lami hadak vadnak az Isten, á Satan, Antichristus az

Isten, a kövekerendő level) papok
 a másik faciesen de a level ban

...hanem elő famlali, Vas pennaual iratta fel Ada-
 mas köre. Exod. 32. 33. Rom. 2. 3. 6. 7. 11. föltam erő-
 lis oda fel. Hie. 17.
2 Cor. 1. 4
3.

Az Isten baragiapohara) a Törüennek atka, es fő-
 nű böfizu allata, Mikent papa, az hitlenek kegyetle
 czelekedtek, kenzottak az hiueket, Igy Isten ke
 gyetlenöl akar velek celekedni, Pfal. 75. Matt. 6. 7. Ef
 4. Pfal. 116. Ild A figet a figet belako orfagok, a he-
 gyek, a fejedelmek vrak, ezafarok, mind el vesnek
 es lemmelesnek. Apo. 5. 6. 7. föltam. 3. 7. Heb 1. 2
3.
Hie 19.
27 30. 31.
42. 51.
D. 11. 8. 5: 9
9: 10. 11.

Mint eg mife o) Talencia) a Talent a templome
 tessen ha z huz fontot, Hat a Talentom ercz eg ma-
 tat, Isten főcniü ostorat kennal veri meg a Papista-
 tat, hypocritakat, Mint a mafa követ meg nem alhat
 ta az ember ha az egböi feiere vetneiek, Igy az I-
 sten baragiat feaki meg né alhattia. Pf. 75. 101. 143 139.

C A P V T XVII.
 ELSŐ CONCIO.

KKOR ELŐ IÖVE
 egy amaz het Angyalok
 közzül ackiknek het féles
 poharok vala, sola en velé
 s-monda ennekem. Iczte

Ecc ij te ide

te ide, Sim meg mutatom amaz nagy par-
zna afzon törven ferint valo el karhoza-
lat, ammely parazna afzony ül a nagy for-
vizeken, (es nepeken vralkodik) ez ferel-
mes afzonial paraznalkottak az földnek
Kiraly, es a földön lako nepek meg refeg-
tek ez kuruanak az ő parafnalagra indito-
borauat.

2. Vin ez vtan lelekbe engemet a pustaba-
S-latam ezt hogy egy afzoniallat ül vala
egy pei fabafu karmasin finu bestian, az az
fene vadon: Az mely uad tellies vala lsten
neue hire fertő es karomlo neuekkel: he-
feiey, es tiz faruay valanak ez vadnac.
3. Az afzoniallat penig az ki é bestian
vala federics barlomba, es karmasin finu
dupla tafotaba öltözöt vala, megis aranico-
tatott vala, es ekesegetuen fel öltözue va-
la ez afzon araniba, draga kőbe, es gyö-
giókkal, es a kezebe egy aranibol czinalt
kely vag pohar vala az ő kezebe: es é kel-
teli vala bűdös ifoniu rufagual, es az ű pa-
rafnalaganak tisztatalan fertelmesegeud.

Az homlokán pedig é kuruanak íratatt
 uan vala ez neuh: Myfterion: az az: eltit-
 kolt dolog ez: Hogy amaz nag Babilion a
 földön valo paraznasagoknak, es vndok
 földalmazando ruslagoknak annia (eskut
 feie.)

4. Latam pedig eztis hog ez aſony meg re-
 zegült vala az ſentek vereuel, (kit kion to-
 ta,) es a Iefusnac az öbizőlaginac vereuel.
5. Hogy azért en meg latam ez aſzont, i-
 gen meg czudalkozam, es nagy czudam
 lón raita.
6. S-monda ennekem amaz Angyal: De
 miért czudalkozzal meg az aſſonion? Im
 meg mondom en teneked ez aſzonnak, es
 amaz vndok vadnak, acki viſeli hátán ez
 aſzont, es a mely vadnak hét feie, es tiz ſar-
 ua vagyon az ű myſterionat, az az tiikos
 ertelmeit meg magyarázom.
7. Ez a beſtia ackit te lacz, volt, de nincz-
 en mar, (vgy ammint előb volt:) Ez a vad
 ez vtan fel iſ ama ſeneketlen vizből, eskut
 bol, de veſedelemre megyen vgre, czu-

dalkoznak pedig ez vtan a földnek lakoy,
ackiknek neucc meg nem iratattak vilag
kezdeditul fogua amaz elo konibe. Gu-
dalkoznak pedig ezt latvan, hogy ez bestia
volt, s-ninczen, s-de maga megy mi jelen
vayon, (s-lefen) Itt ebbe meg teezik an-
nak értelme es eze, ackinek bölcsege
vayon.

Sommaia.

*Ez parazna Babilont az Romai birodalmat, az Anti-
christus testi, es lelki fertolonek orzagait irta meg.*

Magyarazat.

Egy az hét Angyal) Isten az ő Angyali, prophetai
es Apostoli által, meg iratta az Antichristus papa tan-
sagát, mint oda fel ca. 6. 7. 8. 11. 12. 13. 14: erről sola
sönt palis. 1 Timot. 4. 2 Tim. 3. 4. Eph. 3. 4. 2 Tess. 2. 3.
Peter. 2 Pet. 2. 3. Dan. 7. 8. 9. 11. 13. Az Antichristus ne-
ne alatt meg iria, Ez Angyal a Christus, a sönt Lele
Isten, aki ez vtolsó üdö ürkait megjelentete. Tóna
ba az vtolsó üdöbeli Angyalok es tanitok, ackik az
het poharbeli czapasal, az az Istennek haragiuval, a
kaua, es minden fele atkaua meg verik a hitlene-
ket. erről soltam Apo. 13. 14. 15. 16.

Meg mutatam) Mikent vrasagat, bűneit ez elkedé-
 te meg mutatam ez előtt a Romai Antichristusnak
 az ördögnek Apo.ca.6.7.8.9 11.12.13. Megis meg muta-
 tom karhozattat, To kríma az az karhozat vag i-
 tetet ferint valo sentencia: paraznanak mógia, a testi
 lelki parafnasagert, Mint a pornis az az híres kurua
 az aki hitit meg fegi, vrasat el hága, es a latrokhoz ag-
 ga magat, es az ő iambor vrasagat meg feplöfít, Ig
 Papa az Antichristus, a Iesus Chrús agyat meg fer-
 tezte: te, Christustul el fakat az ő hitlen paraznasaga-
 val es baluaniozafauval Isten kegyelmet a Christus
 erdemet es igyt meg vtalta, meg gazlotta, az ördög
 hó az ő hafuglagahozatta magat, Paraznalkodot
 az ő erdemuel abba bizuan, paraznalkodot a misse
 uel az ő tudomaniaual a balukniokual es teremtet al-
 latokual, a cikkebe bizot, a cikkeket imattatta, az emberek
 nel. erről lásd Apo. 7.9.12. foltam. Eze. 16. Ose. 1.2.3.
 Hie. 2.3. lásd, mikeppen hasonlittia az iras a baluanio-
 zalt az testi paraznasaghoz. Nagy parafna ezert
 mert fok nepeken ül az az, Ez egész világ iob refet
 meg francusította es döglete az ő hamis tudomania-
 ual. Paraznalkodnak a Kiraliok) A bűnel az ördög
 nel, Antichristusnal a Romai Papauval es Romai feke-
 kel az vras, Kiraliok, nemefek gazdagok vefek sü-
 keppen, azok fogiak papa partiat, mert minden la-
 torfagra, Isten ellen valodologra, rea sabodittia ó-
 ket a fin alatt, hogy kentül bűntül meg oldozza Hát
 lassatok hogy a fő nepek, gazdagok paraznalkod-
 nac a világuval az ördöguel: Eze. 13. 14. 17. 1. Cor. 1.2. Ap.
 7. foltam

Voltam erről, Meg retegált parafnalagos borau,
 az az: teék a papa hitit, engetek neki, aki mit a bor
a vett meg inditia, meg retegít parafnalagra ger
teft. Ig a papa hiti az Antichrüs bora ferzele mifele
az lelki es testi parafnalagra minden bünre fel ger
tezte, metth megh retegít, es el bolondit. Hat ty pa
pistae retegec vartoe az bünnel mert a reteg, eb
nel dizonalis alab valo minden rufagot miel, ha
iat homloc mentek a bünre, valakic a papa boraba, az
az: hitibe, tudomaniaba Mifeiebe irtatok: Roma. 3. 4.
6. Mert a Satan vgy hordozza a bünre ammit akaria
a hitleneket: Tim. 2. Eph. 2. Tess. 2. erről Apo. 6. 7. 8
vide Meg bolondit es meg dühöt a papa hiti, niakra
före minden bünre neki vifen, mint a dühös ebet
Jiznos apo. 3. 16. Iud. 2. 3. 4. 7. 8.

Ier. 3. 9.

Is. 1. 2. 3. 4

Apustabs lelekbe:) az az: vgy teczek mint ha egy
 puztába vit volna, de ez czac latasbavala, noha Pat-
 mos figetbe voltam Apo. 1. 2. erről Acki meg akaria
 erteni a papa rufagat, ki kel belöle menni lelekbe, az
 az: El kel tauoztatni ez vilagot, i Ioan. 1. 2.

Wl vala az aßon a bestiam:) Ez a bestia előzer a sa-
 tan: annac vtanna ez földi hitlen birodalom, Czaza-
 roe es vrac hitlen kegetlensegec, a Romai es a ioh
 Czafaroc birodalma, ackin ül az Antichristus az
 az Papa, Sergius, Az Antichristus mint egio louat
 vgy biria az imperiomot, mint hizelkedo kur ua
 on: huytia az imperiomot, ahova akaria, mint a re-
 teg ünös katona, meg dühöti es zelheti a louat, te-
 hordozza, minden rufagra:

Piros) kokkinon, görögül iegies piros, karmasin
fint, vér sabasu fint: Valakit a papa, a satan, mint
hazug gilkos hoherék birnak, de bizon ver ontasra
es gykofagra gerieztic. Ioas. Supra. 5. 14. 15. 16.

Tellies karomlasnac neuueuel) A Satan az vndok fer-
telmes bestia acki Papat hordozza, az hitlen biroda-
lomis Isten karomlo neuueckel rakua. Mert ebeknec,
Isfnoknac, Eretnekek nec hya a kerofstieneket. Az
igaz hit tudomant ebhitnec mongya: Christus er-
demet, Isten kegelmet vndokollyac, mert mint vn-
dok doggel sarral. bekauaal az igaz tudomant, a Chri-
stus ferzesit meg karomlotta: Daniel: 7. 8. 9. 11. 12.
Lald: mit mond Antiochusrol, es az Antichristus-
rol: foltam: Apo: 7. 8. 9. 15. 16.

Hét feiei:) Meg magyarazza itt, oda felis foltam
erről:

Az assonyfel öltözue) Ez assony, a Papa Missie, es
dozattia, a Papoc: A paraznarut, belöl, azért hogy
fanczussaga meg ne tessic, öltözettel, es soc faggal
uoosollia magat. A misse, Papa hitys büdös kopor-
dóg, mereg, azért öltözteni kel mint kuruasokot:
zech: 16. 17. Ose. 1. 2. 3. Barfomba Porphyra: iegyez
ederies finth) ez vereset taglasat, kegyetlenfe-
telienti, mert ackit meg vernek meg federiesül a
alie: Hogy mint a Pilatos folgay Christust, veric: *Matt. 26.*
taglac, keznae, vgy ezekis Christust, az u hiucibe fe *27.*
etic es tagolliac: *Ion. 16.*

A karmasin sim:) Vér onto gilkos, ki fogfaggal, *Act: 3. 4.*
ölöczel ölic, kergetic az hiueket mint odá fel mon *14.*
E ff. *dam.*

ám, ide a' ais meg mongya.

Aran:) a mise ruha öltözetit akarja ki ielenteni
 ki é foc öltözet volt: Touabba belfő es lölki tifa
 tözeti é paraznanac ninezen, mint a Christus Ie-
 sus iegy esenec. Pfal: 45. fegyuerre öltözetit belfő
 a Cor: 10. 11 Hanem belöl parazna bűdös koporfo, ki
 ueül fep mint a kurua, belöl dög franczus: Tündök-
 lic kinül a misse, de belöl dög. Semmit ez Anttchri-
 stus ferege, a Papistac a menniorzagba, a Christus
 Szegen Lazarira nem költne, hanem ama Papoc
 ratoc. mint egy hizlalo artanioc, czac hasokra kö-
 tic. Mert czac hasoc. istenec. Az urnac dolgaya nem
 vifelnec gondot hanem mint lator iuhazok, berde-
 el vestik a iuhokat.

Pohar a' kezébe.) Potirion en khiri) az az: Egy ke-
 li a' kezébe, mint a misse módo aranyas es gyöngö-
 öltöző ruhat, meg iraa' misebe vgy az kelihetis meg
 iria: Bizöiaba é pohar az mise kelhe, akibe azthaza-
 tac hog Christus vere allat ferint, aldozat, es ken-
 buntul valo oldozot: Ebbe é poharba bdeligmata, az
 az: bűdös, also fellet fagu dög vagy on: Mert Gö-
 gül a bdeligma iegy ez vndok dögöt, ember gar-
 bűzt, mint a kiraly könibe: Sidoul Szikuzym, az
 Vtallatos dög A baluant azt ammit imad az ember
 Isten gianant, Isten kinül az iras hia, dög nec, gane-
 nac, hazukfagnac, fertelmes paraznafagnac. Miert
 hogy a keniert bort imattatac a Misebe ezert me-
 gya hogy a Papa misse kelyhebe vtallatos dög va-
 gyon: tisztessleg legyen: Dögöt, ruffagot, eztec, va-

1 Tim: 2. 3
 1 Pet. 3.
 Lu. 11.

Mat. 6. 7.

Lu. 16.

Titu. 1. 2.

2 Tim. 3. 4

Eze 33. 34

Mich. 5. 6

lakie à miffet, Papa hitit tartiatoc. latode ganenac bñ
 znec mongya ammi à poharba, az az, à mifebe, pa-
 pa hitibe, förzesebe. A pohar Christus bizonfaga-
 nal, iegzi à Papa, hitlen fertelmeseget, hamis tudo-
 maniokat, hiteket. acki kiuül fep, de belöl rakua tiz
 tatalan feninel: Math: 23, Lu. 11. Szep à papon à ruha, a-
 rancias, gyüngös fep az orgona fő, à discant: De az
 pohar, à pap dög, Francus. az aldozat, hazukfag, em
 beri lölemen vndok à mifebe, Hat ti oltarofoc, Papa
 mifeie kelhe, ruhái tarto uepec, franczufoc ruhái at
 ne vifellietec. tiftatalan dögön ne eteffetec à kő-
 feget:

Homlokan irua vala ex ige) Myfterion, az az: Noha
 niluan mindēnec tutara nem volt ez, hogy à Babi-
 lon, az az: Az Antichriftus, Papa hiti minden paraf
 nafagnac lölki testi latorfagnac, minden bűnek az
 mife kut feie Iegen, de bizoniaban, titkos extelem-
 be, ackinec Isten lölkeuel meg akarta ielenteni es
 mutatni, s-magyarazni az Papa Antichriftus hitit,
 meg csmertec hogy minden bűnek kut feie, es nē
 to: Mint Luther által meg mutata: Mert noha ezünk
 be nem vetrük ackor az Papa orzagaba, vgyan hom-
 lokokó volt az titoc, az az: à titkos vetec. mert paraf
 nac Sodomae, hazugoc, loc iambor felesegit meg
 haffafetottac: A Pap, Barat miat valahol kaptalan,
 Claftrum, püfpökfeg, erfekfeg volt, semmi iambor
 fffon meg nem marathatot: Myfterion azért neue
 az Romai miffenek Papa hírinek, mert orozua ma-
 ta eb, fep fin alat czaltac, titkon akartac tartani, ek

Au: Domini
 I. 3. 17.

akartae à köffeg elől titkolni az ő homlokokon való
 niluan való latorfagot: Tuggyatok az fent verrelis
 mít czalarkottae es cōplarkottae: Titokis. de hōlōkō
 is à Papa vetke. Titoc à köffegtől: De ő magoknak hō-
 lokokō vagó az ez niluā való latorfag. Ap. 8. 9. noha
 azért Antiehrūs Papa magat hiuattia à Chrūs kepebe
 li folganak, s. Peter vicariussanac: ioneuet ad magara
 tudomaniara, à misereis, iu bürbe őltözik, es angia
 lifciersegebe, de farkas, es őrdög, de mýsterion fer-
 int, az az: titkos ertelem ferint, ha meg latod hom-
 lokat, az az: hitit tudomaniat, czelekedetit, es fer-
 zefet meg latod hogy minden paraznafagnac, es
 bünne annia: Szoltam à homloktól oda fel: 7. 8. 14.

A poharon nekik ertie à conciliomokat, de te ercz à
 Christus magyarazassa ferint, mind ű magokat,
 s. mind tudomaniokat, à baluaniozo miset, de Synek
 dokke. pars pro toto: A kelyhet, az egez misierit

Meg reszsegült à bentec) Miert hogy à fentek à Pa-
 pa homlokán lattiac az el titkolt bűnt, Isten igete
 vilagabol az ő sőtetseges lölki testi paraznafagoka
 bűnöket ki kialtiac, azért őlic, es kergetik őket: Ma-
 10. 12. 16. Lu. 12. 21. Ioa. 15. 16. Apo. 2. 3. 5. 8. lasd: minden
 bűnec, testi lölki paraznafagnac, oka à Papa misse
 ie hiti: Mert minden bűnre őkk es nilt aitor mind
 ez vilag bűnet mieltedis, három penzert meg oldo-
 zot. A christus nem lön eleg embersegebe, az ő tör-
 uenbeli aldozatoe nem lenek elegek à bűn boczata-
 fra. Ebr. 7. 8. 9. 10. Hanem à Christus à Logos, à Chri-
 stus isten: semelie à tellies fent haromsag tellicsege
 uel

Mat. 7.

2 Cor. 10.

11.

nellón elég: Christus örök halalt fizetet á bünerté
 örök igaffagot az eletert, hogy mindent ronczion
 ámi ördöge: Mindét epiczē via terēcze ámi ístene, á
 holtakat fel tamazza: Papa pēig ím meli olczó kezte
 á nagy veghetetlen fizetést: Minden bűnt meg tete
 tet az emberrel, mert így folt: No meg terek, meg
 giouom, misfet mondatoc, tetten tezem, gionton
 gionom. Apo: 1. 2. 3. 5 foltam.

Czudalom vala) Nagy czuda ez 'é vilagnac, hogy
 illien nagy fel nót á misse s-illen igen á pad ala esic
 hogy minden tarka louat, hituan louat, tarka allator
 mar misenec hinac: Nem haggia az Angyal czodal
 ni c' Papa gazdagfagat, es vrasfagat, hogy illien fel
 nót, mert arniek, por es gane minden dolga: Hat ne
 affeczátoc ti á Papa misefiere, Cifrayara, ne néfd á
 kurua fepseget se öltözetit, s- meg ne czallion teged
 pro: 5. 23: Ne mond: Am mel fepē orgonalnac, io az
 ostiac, á kepee á mise, ruha: Ne asetzátoc á kurua ru
 hara: Latode hogy itt meg feddi lanost az Angyal:
 hogy azt czudallia: lasd. Pfal: 37: 67. 73. Vgyan nem
 hagyta Isten hogy az hitlenek io lakasa, gazdakfaga
 á fegen tuos Lazar giomrat iretsegre mozditezak,
 es c' íoc gazdakfaggal, io lakassal, bünre valo fabad
 faggal, senkit á papa, c' világ meg ne czallion: Ez a
 zert á fo: Mit czodalad azt?

Vala ninczen) Dan: 3. 5. 6. 7. 8. 10. 11. Meg tetczik c'
 fo. A birodalom acki toka kut feie, palastia es oltal
 ma az Antichristus hitinek, mind elrig á czafarsag
 fokta partiat, az hordozta. Ez á czafarsag ammine
 mū

359. A SZENT IANOS

mű volt Nabugodonozor ideibe, soha oltian nem lezen: A Romai birodalom ammint Augustus ideibe volt, soha oltia nem lezen. Ez a bestia azért a ez a zarlag acki nem neuekedik, hanem apad. Az első aran, a másik ezüst, az harmadik réz: a negyedik vas volt a birodalomnac: lasd: Dan:2,3,4. Ennek ez voltso bestianac a Romai birodalomnak ackin ül Papa: oltalmazza papat hét feie, az az: hét Kirali, fő orzagi vadnac: Tíz faruay, az az: Tíz fő herezegfege, Ezt oda fel meg montam, ide alais ő maga magyara za. lasd ca:7.9.13.

Ez után fel ü az abissusbol (az az: A Satan orzagabol, es az eü ingerlefeből fel tamad még ez után: Mert a Török es Romai birodalom hogy őfue fau rodik az itilet fele, akkor a Christusra, az hiuekre ta madnac, a Papa Antichristus, a Papoc, Baratoe, főzetefec a feiedelmeket hatra indeittiac, azért el veznek mint Daniel:3.6.7.8.9.10. Ezech:37.38. Sop. 3: meg vagy on irua. vide Apo:5.16. foltam.

Valakik nec neuec nincz irua) az az, a Romai birodalom, Papa, Antichristus ezac azokat veztheti, el, ac kinkem valasztottac: Soha még ezac eg haitok fala sem vezhet el az valasztottaknac: Matt,20.12. Lu,10.12.11. Ioa,6.8.10.17. Lasd: Apo:1.2.5.6.7.8.9. foltam. Ro 5.8.9.11. Az előköni az Istenec örökke valo tana cza eleue valo, esmereti, fer elme, es io kedue,acki be fel irt el tskellet hogy üduözüllönk Eph.1. Rom: 5.3.9.1 Pet. 1.2 Timot.1.2. Titum 1.2.

Vilag kezdetitül (apokatouolis kosmu) az az: A világ fond

fondalafatul fogua: Masut sent Pal Eph. 1.3. Titum. 2.
 2. Timot. 1.2.3. 1. Pet: 1. Pro chronon æonion, az az: örök
 időc előtt, az az à teremtes előtt, pro katauolis, tu
 kozmu) az az: Vilag fondalafa előtt, itt világ fonda
 lafatul fogua mongia: Felelet, Actu positivo à condi
 to mundo, ammenibe niezzük az Istent czelekedeset
 aki vgyan ki jelent, è világ kezdetül fogua: De
 amminebe nezzük Istent tanaczár, vegezesse, elleue
 valo elmercit, bezzég még è világ kezdeti, az az
 örök időc előtt: Az örök időc à teremtesbe el kez
 detet napoknac, es időknec el rendelésenek fűntlé
 volta, à farmazafoknac, letelnec fűntlen rendi: ket
 okert örök idő: Elő mert nem lezen vege: Masic
 nem fűnt meg, meg sem fűnt az vr czelekedese
 à magaba. 1. Cor. 15. Lu. 2. Eph. 1.3. Col. 1.2.

Czudalliak à földiek latuan é vadat). Noha ez à Romai
 birodalom ammint volt ninezen abba, à meltofogba
 à Papa Antichristus orzagais allab fallot soc gradi
 tzal, lok orzagok el hailottac tūle, es Papara archul
 tamatac: De miért hogy à testi, Romai birodalom
 bais illő, fűllő, titulus, vagy ioreze el kőlt à biro
 dalomnac, Ig à Papafagis Neuel, Titallal megis az
 Papa Cardinal Ersek, Pűspök, Barat Pap neuet vgy
 yan viselic: Hgoy valami vndok maradec vgyon
 ebbe à papa hitibe az harag edeni à papistac, hitlen
 koffac, es erdemesek böczűlic, mert à legyek à dő
 gót, megis dongyac, mint egy holt dőgön mint oda
 sel monda, à dűfnoc, ebec az az: hitlen Pilifes Pa
 pok es Baratoc kemurim, az az Bűkőntűsű kuklias
 fűrze

förzetefek: Mert Sidoul kamur pluraliter kemurym
 egyes bököntöfö czafrangos papot, Baratot. a. vel
 4: Reg: 17. 23, Ezech: 13. 19°

Ez a bölcsesége) az az Ackinek ezet, értelmet, es
 bentlököt adot ackinek bölcsesége vagion, è best-
 ian erceze á Satant á Romai birodalmat. az affon-
 ion erceze ez Antiehrifust, ezetnekeker, kik minden
 kor czatolliac magokat á fejedelmekhez. Hat ne ol-
 uafd az irast funniadua, hanem nagy vigyazással er-
 telemmel fokfor oluafd: 1 Tim. 2. 3. 4. Matt. 21. 24. Luc: 11
 Christus így föl, acki á Danielt oluafsa, á puztito bü-
 dös baluanrol, meg erceze, hogy á misse Baluanio-
 zas az, á farnias es farnuas vetek: Sidoul Kenaph zi-
 kuzim, az az az izöniü. puztito dögök farnia
 Daniel: 9.

Ro: 6. 12.

MASIK CONCIO

17 capi:

9. **A**z het feiei é vadnac. amaz het hegie-
 ket peldazza, ahol es á mel hegyeken öl es
 vralkodic ez affoniallat: Annac vtanna if
 meg az het Kiralioc az het feiek. Ha penig
 eliöuend, czac keues ideig fükseg hogy
 meg maraggyon.
10. Az öte az kiralioknac mar el hullottac, (es
 holtac) az egyc meg vgyan vagyon: A ma-
 sic penig (vagy hetedic) meg el nem iüt.

Amaz

11. Amaz fene vad pedig acki vala, de ma
 ninczen, az lezen a niolczádik Kiraly, es e
 niolczadik Kiralis e bestian, vgyan ama
 het közzül valo, es ezis vgyan vesedelem-
 re megyen, es el vq̄s:

12. Amaz tiz faruac ackiket lattel, azokis a
 tiz kiralioc, iegise az tiz kiraliokat, kie
 még mast (hogy ezt latad e latast) orsa-
 got nem vettec, s-nem vralkodnac, hanem
 e kiraliokis amaz fene vaddal egetembe
 vesnec egy oraban mint kiraliok birodal-
 mat: E tiz Kiralioknac egy tanaczioc le-
 zen, es az u hatalmokat, birodalmokatis
 nagy triumphussal es koronazo hatalom-
 mal a bestianac aggjac.

13. E tiz Kiralioc hadakoznac az Barani
 Christus ellen, de a Baran: es a Barannial
 valo el hiuattatot, valasztatot hiuekis a ba-
 rannial, vegre meg giözi e kiraliokat,
 mert a Baran az vraknac vra, es kiraliok-
 nackiralia.

14. A vizec pedig ackiket lattel, a hol, a mel-
 vizeken ama parazna azzony ul, iegse a ne

Ggg.

peket.

peket, es seregeket, pogan nemzeteket, es
foc fele nieluen folokat.

15. Amaz tiz s̄aruac penig ackiket latalá be
stian, az az. fene vadon, ezec vegre meg
gyúlúlic az hires paraznat, es s̄inte el haga
ttatorpuztava es mezitelenne tezik ez va
tan é parazna as̄ont: Es é parazna testet
fogokkal meg ragiac, es ütet meg egetic ve
gre á s̄enbe: (Ezt azért mielic penig): Mert
az Isten atta ezt á tiz s̄aruac es kiralioc si
uókbe, hogy ammi az ű akaratos es tana
czok azt tehettec, hogy egy tanaczok le
gyen, egyet czezenec, es az onnen kiralsá
gokat, es országokat aggyác a fene vadnac a
a Czásárnac mind addig feiet haiczánac
néki, mig nem az Isten meg mondot beze
di es (tanaczi) be telnek, es el vegezterte
nec.

16. Ama párazna as̄ony penig ackit lacz,
az ama nagy varast, (Romat) acki orzágla
sa es birodalma vagyon á földnek kiralin.

Sommaia.

Az Angyal

1. Az Angyal Iesus Christus mind a bestiat ki legyen
mind a ratta ülő aszont söt az batodic Caputtul figuo
magiarazza a Romai imperiomra, papara, es Antichristus
ra az kurua aszont.

Magyarazat.

Hét feiec het hegec) Mint oda fel az est pro signifi-
cat pon e batur, vgy itt is az est, vagyon peldazafert
es jegzesfert veterik: Szoltam erről oda fel cap. 6.7.12
Az hegec, feiek feiedelmeket mit iegezenec. Ez he-
giken, az az: kiraliokon es feiedelmen ül es vralko-
dik a parazna, az Antichristus Papa, mert illien nag
alnokfaggal czelekedet velec hogy a Papa, Anti-
christus a feiedelmeket meg eskütteti a czáfárokat
mikor koronazza: Az ű rut kepere, formaiara, hitire
tudomaniara, eskütteti a feiedelmeket, hogy enged-
nec a Romai feknec, azért: mint hogy a kurua as-
fon előzőr a gazdaggal, frisselparaznalkodik, az v-
tan akar mi köz latorralis: Ig papa az Antichristus
előzőr a czafarockal, kiraliocckal paraznalkodor, az
vtan a föld nepeuel. Lásd ezt: Apo: 12. 13. 14. 16. Soltam
erről: Azert ezeken az hegyeken: az het hegyeken
a vilagi kiraliokon akar vralkodni az Antichristus
Sergius, a Törökön, Papa a Romai birodalmon: Ser-
gius es a Galagolias Asian, Aphrican, Indian, PaPa
European, Asianac Aphricanacis valami rezer: a meli
het hegy Romaba vagyon, icgye annac hogy a vi-
lagi kiraliokon akar vralkodni: Az het kiralion ere z
mind azokat a feiedelmeket, a ckie feiet haittotac pa-
panak. Apo: 6.7.12. 13. Vide Ggg j

Az őte el hullos) Az az: Io reze el ment é vilag
 nac: az az őtöd reze el mult, az hatod reze marat ha
 tra. Igy á Satan es Antichristna hiti, tndomania
 oltalmazo feiedelmek nec őtöd reze, nagyob es tob
 reze mar el multaç. Mint Ádamtul fogua Abraham
 iglan: Cain es Nimrod kegyetlen nemzeti: Abra
 hamtul fogua az Assurig, es á Nabugodonozorik á
 Pharahoc, Az Aegiptumbelic, á Cham nemzetia
 ból valoc: Nabugodonozor, Darius, Assur, á Babil
 loniay, es az Afiriay es Aegyptombeli feiedelmec
 vtan á Görögök, kiualtkeppen Antiochus, ackinel
 rutab es förtelmesb nem lehetet: A Sido orzagba
 Achab, Iezabel, á Ieroboamtul faizot atkozot kirá
 lioc, az Israèl orzagaba: A Iuda nemzetibeis soc far
 uak, kiraliok, es vraczkak voltaç, ackie partiat fog
 taç, es oltalmaztaç az Antichristus hitit, á baluanio
 zaft: fent Ianos ideiebeis valanaç soc Antichristu
 soc, soc eretnekek, mint Apo. 1. 2. 3. Ioa. 2. 3. monga,
 Nero fent Pal ideiebe vala, é lön az vndoc fene be
 stia es vadacki f. Palt f. Petert, soc Apostolokat
 meg ölete:

Az egic meg vagion) E volt á Domitianus, á nero, An
 tiochus maradeki S. Ianosf á Domitianus ölette meg
 mint mondam:

A Masic meg el nem iutt) ez az hetodic: Ezen erü az
 hitlen es kegyelen vndok Istē kergető kiraliokat fe
 iedelmeket kie Domitianust es Neror meg halattak
 á kegyetlenségbe: erü azokat á feiedelmeket ackie
 az vian tántattac mint á Török birodaló: ezec keue
 ideig

Gens 6:7

9:10:11:12

1 Reg: 11.

17.

Heig matadnac à kegyetlenec akik az hiuekre tamad
 nac, mert Isten vgyan nem hagyac fele kegyetlenec
 ker sokaig vralkodni mint Pfal: 55. 76. Az hitlenek
 felet sem elic meg napioknak. Fólotte gonozul ne *Ecl: 9:*
 ezelekegyel, hog atte ne napodba meg ne hali. Som-
 ma: A kegyetlenec eleteket Iste meg rouideti vala
 meli feiedelmek Istenre tamattac, hirtelen el vezte-
 tte Isten: Mert valaki az vrnak folgainac artani ak-
 ar, fukfeg el vesni, mint Apoc: 11. 13. monda: Ertie
 itt à Romai papat, de nem igaz: Mert mast fol à ki-
 faliookrol, ackie ereien farnai alat papa vralkodie S.
 Janos vtan voltak kegyetlen Kiralioc, Cz: farkok,
 mint nerua Constantius, es à valens, auagy Ba int
 imperatoroc, kergetek az hiueket olek Mert az Ac-
 rius, Fotinus, es tob eretnekec partiar fogac mint à
 phocas imperatoris. A Romai, es Tó:ók birodalom
 nac à ezerepe, ez foltia, à Romai Papa hituel meg
 marad: Dan. 2. 3. 7. 8. Mikor el iur à Christus akor to *Tess: 2:*
 tia el à papat az Antichristust.

Niolegradic: a vadacki volt s-ninczen) Az az: Az het
 kiraliok kie végre à Romay de:ók biroda'om hog
 elfogy, es az Kiraliokra fakad az ig: Az Romai
 birodalomis ezac egy Kiralisag kezd le: ni. Mit or-
 annera iut, hogy ezak neue imperator Cz: fark ha-
 nam ezak Kiraly lezen à Romai feiedelem, ő lezen
 az het hitlen papista feiedelemnek, eggyk à niolegra-
 dik à bestia: Mert mondom hog volt imperium de
 azinlet fele nem lezen olliar nant mas sel ezet ez-
 tendouel az itilet elot volt. Mint mast à Philep ki-

1 Cor. 3

raly egyk acki taplallia á Romai papat, az vtan. Az Angliai es Romai kirali, papanac, er feknek, á foc pap barátok tanaczi ezek: Ha ezeken nem allananae, es ezek nem tartanaiac á papoc Baratoe regulaiat, mint hazukfagon es főuenien epült nad poliuva haz, el rom lananae, az Isten fele, igeie es tudomania miat Matt. 6., 7 8.

Vezedelemre) Mikent eleitül fogva valakik papau. Antichristuffal á Satannal tartottac el vezettek Vgy ez vtanis az itelelig el veznee Papaual együt, valakik Antichristuffal az ördöggel partoskodnac, azokat á Baratoakat papakat, papa rutlagit köuetik, es oltalmazzak: á faruak mondá az orzagokat vreak iegzie f. Ianos ideieba még né vala á Romai birodalónac ánie farua, az az: Nem hassdot vala es né ozlor vala anne foc fele, Mett Dan. 3. 4. 5. 6. 8. 9. 11. A faruak az imperiomök, á Romai imperium, es Görög imperium meg ozlaiat peldazza: Most lattiatoc mine faruac nóttec ki á Romai birodalóból: A nemet birodaló Töróc, Kasul, Cham, Sereczen orzag, Moskka, Légeles á öb orzagoc, A siaba, Europaba, Aphricaba, Indiaba, es Scythiaba. Valameli vrac kiralioc, orzagoc á papa louafarkat tartiac, az Antichristus á erenek partiat fogiac, mint Légel orzagba á Stanear°, Seruet°, arttay ezec mind kis faruac, ca 12. vide Ap.

Eg oraban veznek biro) Az het Electoroec á Romai kirali, Ispantai, Franciai es Anglai kiralioc, á Lengel kiralia, eggit atttac es vettec birodalmat á Romai szafarfaggal: Mett ez á tiz fejedelmek, het Electorok

rok, három fő kiralioc, ezek valaztiac á czafart, á Romai imperium-feieből nőttek ky: mint á fő á faruackel Ig á Romai birodalom á tíz faruackal es feiedelmekkel özue köttetet, ez het Elector oc, es amaz három fő kiralioc tezik az Romai Czafart

Eg akaratok ragyon) Azaz Egyenlő akaratból az het Elector az három fő feiedelmel, es papaual, gütt valaztiac: Ennek aggiac á birodalmat ennek á Romai czafarnac esküzne meg ackik á czafart tezik:

Diadalommal) Gö: ög: diadidosufins: az az: Nagy frisen, nagy czifraual, foc koronazaffal es pompaual valaztiac, es koronazzac Francosordiaba: es Romaba: ezt latiatoc mostan Egy oraig vezik á birodalmat ezert, mert chäk egy sem pillantásig tart, ezce kiralisaga, semmie lez nec: Esa: 8. 10. 14. 40. 41. 48.

Helakoznac á Baraniai) Ket felek á tíz faruac az Electoroc, es kiralioc: Egy reze hitetlen {mint az elöl: á Luther elöt ötuén eztendöuel ackie uoltac, es mostis foc hitlen hamis vrak es kiralioc vannac: ezek á Christusra es: á valasztot hiuekre tamadnac: mint Apo: 6. 7. 12. 13. 15. 16. mondam, De á Christus es az hiuek meg giözik á lölki fegyuerrel az Isten igeicnel es az Isten bosu allo haraggiaual es vas vesfoicnel. Mint Psal. 2. 45. 76: Apo. 1. 2. 5. 6. Mondan: De mondanad. Nam azt monda hogy á bestia giözi me: az hiu ketvg: vágó: külfö hamis birodalomal vör ötalal foglagnal test: ket meg gözie, meg ölic Iste egedelméből de: hiteket lölköket tudomaniokat vallasokat

m: g nen gyö zhetik: Lafd. cap: 11. 12. 13. 15. Ap. Szoltá.
 Mert Kiralioc Kirallia) Az az: Christus á Satant,
 az Antichristust á bestiat, á Romai, es Töróc birodal
 mot, á Gogot Magogot kik leznek ve gré á fejedel
 mek kik tamadnac á Christusra, el vezti ezeket: Mert
 mint I E H O V A, Vr Isten, kiraly biria ezeket, ú ter
 emtette: Az allatokat, mozgásokot, eleteket: birodal
 mokot, Vralagokat, egy főrfalig semmi: nincz ki
 Christus nem adot nekik: A. Christus botai, feizey,
 semmit Istenhez kepest: czac egy: mo czanast sem
 tehet mind ez egez: vilag Isten nekül, es Isten ha
 talma ellen: Esa: 2.8. 10. 14. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 48. P. sal. 73
 76. 60. 66. 146. Hat Isté á Christus ha ú á kiraly: Act
 20. 1 Tim. 6. czac az Isten kiralioc kirajia, vraknak
 vras: Christus kirali es vra mindennek. Hat termezet
 ferint, es allat ferint Isten: Ap. 1. 2. 3. Lafd. Hat ha min
 den vrackal mint rabbockal bir á Christus, oda hat
 tia vizzi valáhoua akaria Pro. 11. 28. Iob. 7. 12. 34. Cz
 da dolog ez: Hogy egy kis Barko, Görögül arnion,
 azaz: Baranka: Annac hya á Christust, meg gyözi
 é vilagot: Meg nirek verec ölec á Christust, halgata,
 meg nemula: Mast: minketis Christus Iuhait nirek,
 fcinec, kenzanac, ölnek, de bizon é vilag farkasit,
 orozlanit: es Sarkanit, medueit meg gyözzük mi fu
 hok es baranioc: Miert: mert á Iel: Chrús, á tellier
 bent háromlag fogta partunkat ő vagon mi velüne
 az vrnac fegyueriuel gyözzük: Rom. 5. 8. Eph. 5. 6.
 Apo: 1. 2. 3. 6. 7. lafd.

20: 13. 19.

Mat: 10.
 12. 16.
 1 Cor: 4. 10
 2 Cor: 3. 4.
 5. 10. 11.

Azhiatilosoc es valasztottac) A valasztas iar elől
 de

de gyakorta á valasztá veti az iraz az hiuatalert, az az: A meg teretes vtan: ezért, mert á valasztas-
 nac valhatatlan gyümölcsze az hiuatal, az az: Meg
 teres, vnyulas, vya valo fűles, igazulas, hú es keres
 tien Elet. Rom: 8 9. 11. Apoc: 6. 14. Szoltam eriól: A ti
 hiuatalfotokat, es atte valasztatokat bizoneiczatok
 meg á io czelekedet által: Lisd: Act: 13. Soha nem le-
 het á valasztas, hitel, meg, teres, igazulas, io czeleke-
 detnekül, mert Isten valaszt azért hogy igazac le-
 gtünk: Eph. 1. 2.

Rom. 8.
 1 Pet. 2. 3.
 4.
 2 Pet. 1. 2.
 2 Tess. 1. 8
 3.
 Phil. 2.
 Rom. 8. 9.

Avf. k á népek:) Az az: Az hitlen papistac: Supra:
Tiz faruak meg gyűülük) Valtozasat mongya meg
 á tis faruaknak: Az az: A Romai birodalom mellől
 el nem fakadnac tis faruak, az az: fok orzagok, her-
 czegek, Electorok, kiraliok, de á kuruatul, á papa-
 tal el fakadnak,

Mezitelennac es puztana-teszik:) az az: Semmit neki
 egi penzadot iüuedelmet né adnac. Süt minden dez-
 maiat, quartajat iüuedelmet el vezic á Papoknac
 baratoknac erlekne: Mint latrokat, ki üzik á Cla-
 strombol, captalombol, Mint erdelben, Varadon:

Huffokat foggal ragiac:) Pökik fidalmazzak, vndo-
 kliac, Neuetik á Papa hitit tudomanjat, hurogattiac
 Agog es Magoggal, á Töröckel foc lator Baratokat
 es Bordeliokat Magyar orzagba el rontata: A Ia. 1 5 6 4.
 nos Kiraly fiual ki pelengereztete: Az Fridericus
 lanossal, es töb kereztien Herczegeckel mostis
 egetetti:

An. Dom.
 1563.

Még égetik) Vegre semmie lezen á Papa birodal-

Hhh

ma

ma es hitlenlege, Mert az Isten á Gothufoc es az
 Tot Vandalufoc által Romat el egette, puztitotta,
 papat ki úzte Anno Christi. 546. Ez vtan á gog es
 Magogok, Leznee á tiz kiralioc, á poganfagok kic,
 miat á Babilon, az az: á Romai báuan imado paraz
 na mifes papa el véf:

Mert Isten atta nekje) Nem iol magy arazzac ackia
 á bestian, á papat.:ertic, á tiz faruon a Romai biro-
 dalmat: Mert latode, hog az kuruan erti az Antichri-
 stust, az parazna affont: Az bestian erti á biroda-
 mat: A tiz faruak á kirallioc, herczegec, orzagok ac
 kik emelic á Romai czafart: Latode it hogy mond,
 Isten mieli ezt hogy fiuóc az Electoroknak, kere-
 tien kiralioknac, orzagoknac, es varafoknac el fa-
 kaganac, á Romai Papatul, es ezt meg giülöllicac, on-
 ezac, niuzzac, es fozzac, de az imperiumtul el ne fa-
 kaggianac á Romai czafartul, hanem neki aggjac á
 birodamat, es feiet haiezanac neki: Latode Isten va-
 laztattia á feiedelmet, az Electoroc, es kiralioc czak
 ezküzők, minden fele tistre Isten valasztia az em-
 bert, Isten mozdettia á fiueket oda ahona akarja: Pro
 20.21. Pfal 33.1 Sam:8.9.10.16 El menenek Saual, ack
 iknek Isten fiueket indittia Act:17.3. lafd hogy Isten
 nec köniörögnek az Apostoloc, hogy ű valazzon
 Esai. 10. Apostok: Rom.13. Minden feiedelemfeg Istenül
 14.40.41 Pro:3.3.11. En altalam vralkodnac, es vannac á kir-
 45. alioc Pfal, 2.46.75.66.74.95.144. Kiralioc ime azt móga
 az vr, hog puztuez meziteléne ted, Egeft á papot, se
 neuet se ruhait, se tudomaniat, mifeiet, ostiaiat ionc
 del

delmet meg ne ad, hanem meg fozd mindentül mint
 parazna latrot, mint Eze:16.17. Ose:1.2.3.4. Hieremi:
 3.4. Mongya: Hat miert hogy megis e nema ebeket
 es a bun faraba hevero difnokat ruhazzatoc? E la-
 tor papa, Barfomba taffotaba, aranas, ezüstös gyön-
 giös ruhaba iar, az u kurua yt es saffarinayt, a testi
 parazna kokakat ruhazzac, az vtan a lölki kuruaio-
 kat, ackikkel paraznalkodnak a baluanioekat, oltaro-
 kat, ruhazzac, a fegen Lazar a kuldus fokölködö az
 aito megöt heuer: A papoknac rendelt ion delmet a
 nagyob rezet a Captalan, Claftromok iüvedelmenee
 az oskolakra, Tanetokra, niemtatafra kölezétec,
 mert az o törüenbe Isten a desmat, a ministerium
 melle az aldozaknac, Tanetoknak rendelte vala:
 Most mint a Pilatus folgaile vonzatoe a Christufrol
 a köntöft, es a baiuzos, hizelkedöc ostoznac vele:
 Io eg refet az orfag füklegere költeni, de nem kel-
 mind: Nem io czac egy pap faz vramnac, faz me-
 sterneec egez dezmat adni, ha atez hat oskolakat, es
 tanitokat segiezen vele, vagy könueket niomtata-
 son: De hogy czac penft gazdaklagot gyüczön pla-
 banos vramaz: eghaz Iüvedelméböl, lopo, nem iol-
 mieli: Ki folien a kut sö plebanos vram, tanittas fe-
 gen deakokat a Sargauai:

Eze. 45.
 Num. 18.
 Den. 81
 Iosue 14

Mig el vegezte nec Isten befredi) Isten mind e orzag
 birodalom, czafar, feiedel e hatarat el vegezte, me-
 gis ielentette Daniel által mtg alliö: Azert addig az
 Electorokat, vtrak feiet haiczanae a Romai birodal-
 omnac es Czafarnac. Ha penig Isten veget akak

Cap. 2.3.4.
 5.6.7.8.9.
 10.
 Pro. 5.2.

vetni az Electorokat Viakat, es orzagokat el idege-
neiti es fakaztia az imperiomiol. Ty partos viak in
tanulliatoc meg hogy Isten azt mongya hogy a
mely feiedelemnek meg esküztök folgalliatok an-
nak: Mert Sedechiaft, es fok kiraliokat meg verte az

Exec: 13.

14. 15. 19. Isten hogy a frigiet fel bontotac, es partot ütöttek.

Hier: 19. Soha elő mente, diadalmaninez annak valaki oknel-
kül a friget még a pogannalis oknelkül fel bontia:

29. 39. 40. Peldatoc Lazlo es Albert kiraly Mikor Papa fel bon-

41. 43. tata a tiz ebtendeig valo friget az Amurates czafar-

An: Dom: 1444. ral, a Varnanal ott vezene, fegen Huuiadi Ianof-

nac, a Mathias Kirali artianac sem len az olta diadal-

ma az ellensagen, hogy a friget fel bontak. S. Paris

Rom: 1. 13. 1 Tim. 4. 2 Tim. 3. 4. 2 Pet. 3. Ezt az nagy vet-

kek kozze famlallia, a frig meg nem tartast: Mert I-

tenre eskütel, Istent hagyod hazukfagba: Arkot

kerz feiedre ha fel bontod: Azert Istenec meg kel-

teged verni hogy meg törted: Segit ha meg tartod,

meg ver ha fel bontod: semmi birodalom, Vrasag,

nem törtenedből al, hanem az Isten tanaczabol: fol-

tam Apo: 1. 2. 5. 6. errol.

Az osszony a nagy varas) A bestian, a Romai birodal-

mon a czafarlagó üő parazna iegzi a nag varast az

az: amaz het hegiu Romat, Bizantiomot, Sergiust es

Papat. Meg a regi doctorokis a Babilionon, mint

Irençus, Tertullianus, Cyprianus, ertettec Romat:

E Roma a nagy varas, acki e földi kiralioknac orza-

gat biria, nem egyeb varas: semmi varas nem birta

a földi kiraliok birodalmat az vtolso czafarlagba, ha

Nem ezac Roma: Papa a ezafartis az ű faruait, feie-
it á valazto Electorokat orzagokat Mint hozza es-
kütte, ű akar raita vralkodni: Söt Phocas imperator
An. Dom. 606. V gyan meg paranczola hogy min-
den feiet haiczon Papanac: Nem illik hat ez a Luthe-
rekhez: Mert űk nem hogy orzagokkal, de ezac ha-
rom hazzal sem birnac, söt é vilag mesleki, es neuet
segi, rutlagi á tanetoc. 1. Cor. 4. 2 Cor. 4. 5. 10. 11. Iol
meg niomd ezt: Valamit oda fel ama kuruarol mō
da, latod hogy amaz her hegü varasba lako papa,
acki biria á kiraliokat vralkat.

C A P V T XVIII.

ELSŐ CONCIO

LZ DOLGOC ES
latafoc vtan, Latec en mas
Angyaltis, acki az egből iō
ue ala, amel Angyalnac i-
gennagy birodalma vala:

1. A földis azért meg vilagosittatec ez An-
gyal diczōseges feniesegeből. Fel kialta pe-
nig ez Angyal vgyan nagy erővel, s nagy
fen sōual ezt monda: El clet es el remlar a-
ma nagy Babilion, es az bölcz ördögök la

ko helicue len, es minden tisztalán leleknee
 tömlöczue lön, es mindé tisztatalá es meg
 gyüöltettet madarnac tömlöczéue len, e
 zert: Mert mindé pogan nemzetsegec es né
 pec, é parafna babillő paraznafaganac meg
 harageto es busito boraba iuanac: A! földi
 kiraliok penig vgan paraznakodanakis é
 parazna Babillonac: A földi kereskedő kal
 marokis é parazna babillon nialanc, es giö
 nörköttető ereiböl es hatalmas gazdagla
 gaböl, meg gazdagulanac.

7 Ezembe mas fozatotis hallec az egböl az
 ki ezt monda: ó ti en nepeim köröftienc
 hamar iöietec ki à Babilloniabol, hogy ti
 is ne rezefüllietec es bele ne förtözzetek
 az ő bünciben, es hogy tyszfel ne vegetek é
 paraznanac az ő czapassibol valami rezt
 es (meg ne bünteteffetek ő vele egüt) mert
 é Babillonac azü meg gyult es ő hozza
 ragat es vtanna iaro bünei sinte az egig
 fel hatottac: az Istenis meg emlekezeth az
 ű hamis verkeiröl (hogy meg bünteffe).

Sommaia.

Az Annia bent egyház megvilágosítását, és az Isten igaz világból megmondja A Babilon bűneire és vérdelmet.

Kicözösülne a Babilonai paraznává: inii az keresztieneket, hogyki istenec közzölves el az moztasac a Papa rucsagat.

Magyarazat.

Latet ezec vian eg Angiált)Ez Angyalon nekik a mennici Angyalokat, nekik a tanitokat ertic: De az textus meg mutattia hogy kel ertenune a Iesus Chri stust ki az u fent: Lelkeuel a Prophetac, Apostoloc, a Luther Marton es tubiambor tanitoc által meg i- tatta es meg jelentette az Antichristust, es a Ro- si Papa orzaga romlasat, es vesfedelmet, mint Dani- el: 7. 8. 9. 11. Apoca: 13. 14 Meg jelentc. Most minden ig- az Tanito nag torockal kialtia a Papa es a Sergius Pogan hiti es orzaga meg romlasat;

Az egből) Isten mint az ő fiat es fi. lelkét az eg- ből küldi, így minden Isten lelki titkainac es dolgai ac meg ertese onnat feliül az egből lezen. Nem ad a predicator igazat mondani ha az egből, az I- sten löiketül nem bol a fent irasbol: 1 Cor. 1. 23. Vala mel tanito az egből nem isi: az az: Istentül nem bo- zatatic, es a keresztienec által az igaz Euargelom irdetesre nem valasztatik, es el nem hivattarik, nem az tanito az: Gal. 1. 2 Re: 1. 9. 10 Esa: 52. fofia Re. 1. 10. errol Ebr. 1. 2 Cor. 1. 2 3. 7. lafd.

177. 20.
1 Tim. 3. 4.
2 Tim. 2.
3-4.
2 Pet. 23
1ud. 19
2 Cor. 3. 4.
Re. 3. 1.

Mat. 1:28. *Nagy hatalma.)* Mindenható Isten á Christus, min-
 denható á szent Lélec. Az: Attia minden Istenfege-
 tel: feleget minden hatalmat, itiletet Christusnak ad-
 Lu 24. ot, es Christusba bárt: Hat melto hogy nagy hatal-
 Tot 5.6.10. mü legyen, minden teremtet allottal birion. Col. 1.2
 1.4.17. Ez nem illic á teremtet Angyalhoz, sem á tancto-
 Ps. 101. hoz á mindenható hatolom, es hogy az egy Angial
 102.120.. tul vagy teremtet embertől az egez föld meg fenie-
 süljön: Hat ez á Christus, á szent Lélec, az vtan az
 ige, es é világ ferint valo tanitok: Ezek között első
 An. Dem. es földön Luther, ki meg kialta á Papa orzaga rom-
 1517. lasat, es az ű predikallásával az egez föld meg vilá-
 gosodek: Az ige főüctnec, á Christus fenies nap, á
 tanitokis ezillagok gyertiak, hat fenieniek kel. cr-
 ról oda fel. ca. 1.2.3.7.8. Apo:

Az ő dicső segenül) It á doxa Görögül giakottais
 iegiez feniesfeget. 2. Cor. 3. Lu. 2. Az Angialoc mind-
 enkor feniesfegebe ielének meg éket okert Elfü mert
 Ebr. 1.2. uilag offlagok természetek ferint Mafic: mert uilago-
 Ps. 94.95. ságba lako Isten fölgy, es uilag offlagot hirdetnek,
 az vrnak igeiet akarattiat es á bünt feddik: A bünt
 Mtt. 5.6. soha senki nem fedheti, hanem ezac ammi ellene va-
 7.11.23. lo á bűnnek: á bűn főttetseg, hamissag törüentelen-
 Rg 1.3.4. seg: 1 Ioan 2.3.4: Hat világ offlaggal, igazsággal, törü-
 5.7.8.10. niel kel á bünt feddeni.

Nagy erővel kialta.) A Christus erős es hatalmas
 Eph. 2.3.0. faua á törüen es az Euangeliom á szent Lélec Isten
 4.5. nek, erreie, acki é világot meg feddi á bünről, az
 Gal. 2.3.5. hitlenségtől, es iöüendőt mond az Antichristus or-
 10. 5.16: zaga

Zaga romlasarol. i. Timo. 4. A tanitoknakis nag' fen' foual, mint egy trombitaknac vgy kel kialtani az Babillon romlasat, a bun feddeset Efa. 58. oda fel er rol: ca. 6. 7. 12.

El effec el effec) Az az: Minden ketsegekul mint ha imar meg lot volna, o'liä bizoniai kel ezt midé eber nec meg hini, hog' m'ir ama elfo es fo birodalo a Babiloniai birodalo az o' hamis hiruel, tudouiaual es baluäiozaffauaual, mindé diczofegeuel, a' foc vndoc bü nökert baluäiofafert, paraznafagert, gilkofagert, kegyetlenfagert, buialkodo tobzodafert, keuel fagert el vesse. Igy a' Romai birodalomnac, az Antichristus es papa orzaganac. hitinec tudomanianac, Miseric nec, minden fele baluani imado, gane, es hamis forzesenek, minden e vilagi sepfegenec, es gionioruse genec el kel orocke vezni.

Esa: 13. 14.
21. 48. 52.
Hie. 16.
29. 50. 51.
Hab: 1: 2: 3:

El effec) A bizonios, es valtozhatatlan fagert Isté a' iouendot, ackit el vegezet: cleue meg latot, hogy meg lesen el mult dolognac monga: Mert oly bizonial meg lezen, mintha már meg lot volna: Mint Ro 5. 8. Azt mongya hogy meg teremtes elot meg diczoiertettunc, maga meg a' fel tamdas vtan lezen: Ig' sol. Col. 2. 3. Eph. 2. Phi. 2. 3. Hogy immar az egbe vagyonc, ott ulonc, a' valtozhatatlan fagert Rom. 8. v. delafd:

Az ordogoc) Az hirlen Angyaloknak foc' neuek' vagyonc: Demonium, az az. Tudos, es alnokfagos es rauaz, czalard bolcz: Mint a' Babilonia el vesse az SallietBekac kegyoc, scorpiok. vad emberec, ordogok

Wf. 1. 13. 14 gók Bagliac laktac. Ig most Romat testes főros ördögök tüniffes földiznok, vad kanok, Isten haza ga
 48. nelo es puztito Papoc. Baratok, papac, Isten draga
 Hie. 50. földie puztito vad kanoc, sarba, az az testi lölki para
 51. znafagba es baluaniozasba heverő difnoc ebek ne-
 Mat. 7. ma kamazzoc laknac benne: 1. Pet. 2. Esa. 56. 58. Alna
 Pf. 70. kul, ezalardul biriac á fejedelmeket, meg vakítottac
 2 Pet. 2. 3. á nepeket, mint ördögök meg kötöztek é bünnel á
 1 Tess. 2. 3. Missuel, Papa atkaual á vak hitlen nepeket, vgyan
 2 Tes. 3. 4. complarkodnac velec bünről bönre vonzak őket es
 Eph. 1. 4. fogua tartiac á bünbe: 1. Tim. 3. 4. 5. 6. 2. Timo. 2. 3. 4.
 Bölezek, okos rauazok é világ, fiaí é világi es ördög
 gi soc alnoklagos főrzesbe, es gondolatba: A bölez
 ördögök azeit á Sorbonac, Parisiai doctorok, Iesui-
 tak, Sophistac, mint Eccius, es á kic á papalatorfa
 gat oltalmazzac, es palastolliac.

Tisztaltalan lelec tömlőczé.) Az az: Romaba á ördög, á Belial, Belzebub amaz alnac ördögök laknac, á Clastromokba, Captalanokba, Mindenüt, valahol á misset faielik es az emberi hamis hitir, es tndorant hirdeuk: Hit mintaz igaz tanitot Isten lölki á f. iras

Matt. 10. bol tanittia: Igy á Satan az ű feneketlen hazukfaga-
 12. 16. 14. ual bitia, tanittia az hamis aldozo, Mifező, es ostia-
 Lu. 12. 21. zo papokat: ladde hog mond: Roma mindé hitlé papi
 stac, Raczde pogáok, Görög orofoc gyülesbe, ahol
 nincz á Christus, á honnat á Christust, az ő igcier, az
 igaz tanitokat ki üzik, ördögöt á biro: Mat. 7. 10. 12.

Tisztaltalan madar) Ez á Bagoly, kania, es ama budboka, pupteneuer. Erti á tisztaltalan vndoc madaró, a hamis
 hitet

hitet hamis tudomant, hamis tanitokat, kik ez világ
 ferint röpólnck mint Bagliac, puptencuerck, minden
 Isteni befpeget meg vndokitnac, à Czuklias barátok
 Pilifcs papok, Cardinaloc, es papac: Ezek mint à püp
 tenecr egeris, madaris, de fôtetbe iar, es nem ionce
 à nap fenre: Ig ez hamis baluaniozo es testi lólki ör-
 dógóc, kit Istennelis akariac tartani, fôt á neuet vi-
 felik hog Isten folgai es à Bibliat tanitriac de vekoa
 à farnoc kiezin à femec egerck, à fôtetfeget, à bunt
 papa hitit fe retic, eiel, estue iarnac, Ha ki röpólnck
 à madarac meg kakogyac rea tamadnac à Bago'ree
 Igy ha à meli pap Baratigazat mond, es à vilagosag
 raio, ottan kikakogyac à variok, es rea tamadnac:
 Ig fol Christus az hamis tanitok felöl hog fôtetseg-
 belaknac, nem ionce è vilagosagra: Az iras mim-
 ket vilagosag fiainc hy, es az vrbán valo vilago-
 sagnac: Iasd Rom: 1. 12. 13. foltá erröl: Meg o gatok az-
 ett ez vtalatos, es rufagos madartul ty magatokat.
 Mert az ó haragia parazna saganac borabol) Az az: ez
 okaert kel el vesni romlani, azert rokac, farkasoc, ör-
 dógóc hamis tanitoc, Romat Az Antichristus orza
 ga azert lakiak, mert à bünnee tömlöcze, mint egy
 tömlöczbe vgá meg fogatattik es kötöztették à papa
 orzagaba az éber à bünet masic: Mert Papa az ű meg
 rezegető haragos, es parazna boraba adot innia n-
 dé nemzetnee: az az: Az ó hamis hitibe, tudomania-
 ba: lólki resti parazna saganac, Missieibe, bünbe buczu-
 iaba, baluanioza saba itatta, es rezeltette mjd è vilago-
 ságra à kiraliokat, vrakat, czafarokat, gazdagokat,

10. 3. 2. 9. 12
 Eph. 2. 3. 4
 5:
 Col. 1. 2
 1 Cor. 12. 34
 1 Tim. 4
 2 Tim. 2. 3
 4.
 Ro. 5. 6. 7

Nemeseket rezeltete az ű bűneybe, ezeknee ada űa badűagot minden fele gonofagrla. es paraznafagra: Mert az hitlen űrdűg lűlkeue vifeltetű baluaniozo, rezeges, Toluai, kegyetlen feiedelmek a mifehez, Papahoz valo biztokba e gazdag katona rend, a baluaniozast, paraznafagot, a űegenűeg niuzafat, es foztafat, meg czac bűnec űem tarttia: A kűűűegnel latrabac az hitlen feiedelmec, Nemesek katonac: Mert a Satan, papa parazna es rezeghitű boraba, az az, hitibe, tudomaniaba latorűagaba űk űabaltac be, Ap. 6. 7. 13. 14. vide űoltam. Mint a rezekűeg bolonda tezen minden bűnre hait: Igy a Satan a Papa Anti-
 Ap. 13. 14. christus hituel meg bolondit, el rezegit ű-mind go-
 17. nozt mieltet velanc, mint oda fel mondam: Valakie
 Ro. 1. 5. 6. hat a bűnt vakmerűkeppen elic, amaz vralkodo bűn
 7. be elnec, ezec a Satannal es az Antichriftuffal para-
 znalkodnak.

Akereskedűc) hi empori tis gis) az az A földi ka-
 lmarok es kereskedűk: Erti itt az hitlen es hamis
 kalmarokat, kie hamis hittel, eskűueffel, lűpaffal, es
 egyeb czalardsaggal kerescnec marhat, ackik vűfura-
 űoc, tekozlok hamiffac, azert mongya űket földiek
 nek. De az igazan es hűuen kereskedűket, kik iga-
 zan kereskednec, azokat nem karhoztattia: Mert ű,
 Matthenal. 13. Az aros emberhez haűűonlittia az Iű-
 ten orzogat. Az ű hatalmabol: Dynameos az az: az
 űgyűniűrűűfegenecc ereibűl: A kereskedes ollian
 mint a nialac halo, mint az etetű a madarat es nialan-
 kűűag, es eű vilagi gyűniűrűűfeg meg czallia az em-
 bert

bert v'gaz arofagbais, s'oc nialanklag, hamislag eza
 lardslag keduen valo elet vagion, ciffraflag, io lakas,
 kit a' test e vilag igen feret. Hat valami bunt az em-
 ber miel az ordogebol, a' missebol, Az Antichristus
 es papa sabadetaffabol mieli: Imez ifiakat, deakokat
 a' kereskedes nialankfaga hiteti es czallia el, es el
 vonza a' iorol gonozra: Hat az hamis e földi fukar
 lag, es kalmarlag a' Satan haloia es lepe valaki meg a'
 kar gazdagulni hamissan, a' Satan to'rebe esik: 1. Ti-
 mo. 5. 6. s'oc lopas el tagadas, esköues, alnoklag va'
 on a' fukarlagba, azert mongya, az iras, ez vilag es
 a' Satan gyönörköttető es etetü Törének, De mi-
 nt a' madar a' io lakas v'tan a' türbe es haloba esik: Ig'
 iarnac e földi hamis kereskedök. Hat ne esküggel,
 hittel ne aruld marhadat, egy igaz penz iob faz ha-
 misnal: ad meg a' cza'farnac a' cza'faret, az igaz har-
 micz adot: Es e vilagi telhetetlen fukarlagert nehad-
 del es meg ne vesdaz Istent: Rom. 13. S'oltam.
 Az igaz gazdaklag Isten aldasabol lezen: Pro. 5. 10.
 Az hamis Isten akabol az ordog, es e vilagi gionio-
 rüsegbol mert töuis az hamis gazdaklag: ackiaz
 Isten maguat meg fuittia: Mat. 4. 5. Lu. 8. Iay hat acki
 az egy sem pillantafig valo gyönörüseget, e vilagi
 gazdaklagert, paraznalagert, Vrasagert, az öröcke
 valor el veztitek. Vide lafd: Gen. 45. 46. 47. 48. Ioseph
 inkab akar a' tömlöczöt s'enedni, honnem mint az
 o'azzoniauál paraznalkogyek. csak arniek e vilag
 e vilagi gazdaklag tür, csak gane, virag, semmie le-
 zen: Mostan penig ty deli ifiac: El hagyatok az os-

Iaco. 4.

Mat. 21: 22

Rom. 13.

1 Pet. 3. 4.

2 Pet. 2. 3.

2 Cor. 2. 3.

4.

Es: 40. 41

43. 44. 48.

Act. 7. 8.

kolat, fennedni nem akartok, hanem egy kis nialá
 fagert gio: ez ingert, gombos kőntekieert el hagod
 az oskolat, ottan kalinarra lez: De latod hogy a Ba
 billoniai kuruahoz meli küzzel iarz: Ertic ezt a cō
 plarfagot á miffchez ű papokra, a ckievgyan cōplar
 kottac az emberek lő keuel, kit olczobert, kit draga
 bert oldoztae meg: 2 Pet. 2. Így fol 5 Peteris, s. Palis
 hogy Lag palastolo bezaddel, hazuk es tetetes foual
 kufarkodnac ti veletec oda fel foltam erről, de bizóia
 ba, melto az aros nepre magarazni, mert á katóa rēd
 vtá, ōc merültee be á bűnde czalardsag á marha vet
 elbe es lopas czalardsag es lopas á harmin czadlasba
 lopas, fok hamis eskőues az el adafaba: fokaknac sem
 mi gongyok az Isten tizteffegere ninczen, eiel nap
 ppal ezac á marha keresesbe iar: Niomorult fegenie
 ket nem taplal, Hanem ezac mint egy mezarfekre
 hizlult tulok magat hizlallia, ireg feg, alnokfag, vfo
 ra, es egyeb foe vadhus benne, Hat igazan keres
 kegyetec Isten ald: fa gazdageezon, nē á Satan gio
 nörköttető hazukfaga: Te vetek nec sem veled hog
 io fin: alat rea veted marhadat attiad fiara hanem ne
 ueted, ha ō kart val benne, lasd: Pr. 20. Ecl: 27. 37. Meg
 itia á kereskedesbe valo vadhus: A marhanac ig
 az arat ad meg: Is meg: A marhat kepes aran ad el
 mind hit es eskőuesnekül, Vgy hogy ha neked haz
 on felebaratodnakis hasō az igaz hat miezadot meg
 ad, es feiedelmedet meg ne lold. Rom. 13: Itt azert
 s. Ianos fol ez hamis kereskedőkről, kik nec hasloe
 Istennek, ezak gazdakfagot keresnek akar hog lebe
 Men, bator hamisan ezac ō neki legyen. Men-

1 Tim 4. 5.

2 Tim. 1. 2

1. 4.

Mat. 23.

Meniesek ki) A propheta ezt Eia. 13. 14. 21. 48. 72. Hie-
 31. 50:51. 2 Cor. 6. Leuit. 18. 26. Az iras parancz ollia, hog
 Az Satan orzagaba lako hitlen nepek bünökkel, az
 az, az ü tudomaniokkal főrzesseckel, az ü hamis es
 hitlen segec, hamis hitek iegyeuel, neucuel se eliore
 ne tareouk ammi faioakba mint egy dög hust az ö
 főrzesseket. vgyan mind abrazattal, formaua^l, ueuel
 lellel, es billeggel fükfeg még öltüzetnekis valami
 mogyaua^l kölombezönk: Mert eleitül fogua, hittek,
 tudomaniok. Neuek, ielek formaiok öltözetec k^ü-
 lömb volt az ördögenek, külömb á Christusnak. ca
 14. Ap: foltá. *Hogy az büntete: be.*) Valaki az hitlen
 eckel tars es rezeül á gonofagba: Tars es egyenlö-
 keppen bünteteik: Ro: 23. Pl. 50. Esa. 1. 5. 52. Hie. 7 30. 31.
 Ofc. 1. 2 3. Eze: 16. 12. valaki auct mond es közön az
 hamis Antchristusnak, vele efic, ific á niluan valo
 bünöffel. eretnek laterral, es Istenül fakattal, rezes
 minden fele bünbe tarsa á latornac: *Mert fel hatac*)
 az az bo czáthatatlanna löttek mar be töltec es meg
 rörtec az harag edeninec az hitleneknek az ö bünöc
 Valakit hat á Satant, è vilagot Papat, köuetitek, es á
 bünbe mint difnoc heuertec, egenlöke, pé el vestec á
 Satanal: *Meg emlekezük hamisagirol*) Isten eleitül
 fogua valameni bünt tetec az hitlenec mind fel irta
 zert most mint egy tegeftombol vgyan seiekre on-
 tia es famlaia: Exo: 32. 33: 2 Cor. 2 3. Mat: 5. 17. 19. Nin cz
 oly titkos bün, lünek ki nem kel ieleni mint eg Ca
 m verkenek. Ger. 2. Hat ne velö hogy Isten el felcä
 zatte lüncidet. Apo. 3. 16. 7. foltam.

Ofc. 1. 2. 3
 Zec 6. 10
 12. 13
 2100. 10
 3. 1001.
 110. 213. 40
 1 Cor. 5. 6.
 7.
 2 Cor. 1. 2.
 2 Tess. 3.

Aggya:

Eze. 21. Aggatók meg neki) Mikent Isten az ő Törvenbilli tör-
 Leui. 24. uent tört vala, hogy valaki valamivel mert, artot,
 Deu. 19. büntetet most azzal mertek vizza: Ezannac volt
 Matt. 5. peldaia, hogy az talio, azon mertekő büntetést az
 Isten, meg allia az ő hinciert: Efa: 45. Ad nekem az
 bossu allast es en bozzut alloc. Rom. 12, 13. foltam:
 Hat a bün vtan az halal, es karhozat vgyan vtanna-
 iar, mint az eb a dög vtan.

MASIK CONCIO

18. cap:

4. Aggatók vissza a büntetést a nagy Babilló-
 nac, s'inte v'g, amint úis vizza atta nektek,
 es büntettet titeket: Duplalliatoc meg, es
 ket annet aggatóc neki a büntetesbe az ő
 czelekedeti s'erint: A mel poharbol őlgiet-
 uen itatot a Babilloniai parazna, vgyan a-
 zon poharbol ty ket annet aggatók innia,
 es bünteffetec meg.
5. Valamenire, es a meli igen é Babillon va-
 rasú magat fel magasztalta, es nagy buialko-
 do kedue s'erint valo gyöni örüségbe elt:
 Szinte anniera es ollian igen aggatóc ő ne-
 ki giöttrelmet, es iaygataft, (hogy kenzo-
 ggiec es gyötröggyec.)

6. Mert é (Romai) Babillon azt mon
 az ő fiuebe: Wlők mint kiralncaffon,
 zuegy sem vagyok, siralmat sem latoc, s-
 sirokis: Ezokaert hog: (ü ezt mongya) egy
 napon elionec é Babillon czapasi, tudni il-
 lic az halal, siralom, es az éhség, es tüz miat
 a fénbe meg egetetic: Mert é Babillonae
 az ő meg itilóie: amaz erős kirios, TEHO-
 VA VI Isten.

7. Iaygattiac ezt ackoron, es sijnac é Babil-
 lon vezedelmen: azok a földi kiralioc akie
 ő vele paraznákottac, es együt buialkot-
 tac esgy őniörűségbe eltek, mikoron é Ba-
 billon meg egetelenec fűstít meg latangya
 mikor nagy tauul aluan a Babillon kenzo-
 dasatul valo feltekbe, ezt mongac: Iay, Iay
 ő te nagy varas, te Babillon, te nag erős va-
 ros: Mert ime atte iteleted, es itilet serint
 valo meg bünteteted czac egy oraban iü el.
 A földi kereskedő kalmarokis iaigatnae
 es igen sijnac a Babillon vezedelmen: Mert
 az ő arniokat, es elado marhaiokat senki
 nemvesi meg többé ez után: Tudni illic az

el adni valo araniokat, ezüstöket draga
 süket, es el ado gyöngyöket, a vekon
 sibort, raffotat, az el ado barfont, sem a se
 met, se az seliemnek es seliem ruhanac arra
 ninczen: Senki né vezi mint ama rothadat
 lan thynus fatis, es se edent aki az Elephant
 tetemből czinaltae nem vezic, semmi fele
 edent acki nagy draga fakbol czinaltatot
 sem azt nem vesic sem acki reßből, vasbol a
 nagy maruanköböl czinaltatot eden el né
 kel:

9. Sem a faheiat, sem a tömienezni valo io
 illatokat, sem a kenetet, sem a thümient, se
 a bort, sem az olait, sem a semliet, sem a bu
 zat sem az el ado barmokat, sem a iuhokat
 nem vezik.
10. Sem a louaknac, sem a köniu folio kocz
 iknac es hinto sekerek nec, sem a raboknac
 es az emberek lölkeinec, vagy a lölkös em
 berek nec ninczen arra.

Sommaia.

1.

Az Babilon: Antichristus papa a Satan es mint

*In is nints a következendo
 levél. de. levél szám vendő*

zna, gyilkos, kegyetlen buia Istentelen vag, sem az
 Istent, sem az embereket nem feled, egy oraban es
 eg bizonyos napon minden ostorid el ionec. az az va
 laminemo kenokat en te read vegeztem, hertelen eg
 ferfmind read hozom. az efeket, siralmat, halalt: Hat
 noha Isten el halasztia a buntetesi, meg nem buntet
 kor hog a bunt mield: Bizonnial higyed hog az v-
 tan meg buntet, es eg nap eg ferfmind read borittia
 a kenokat, Rom. 1. 2. 3. lasd.

Ro. 1. 2. 3.
 Pro. 1.

Tuzzel meg egetlek) Negy fukeppen valo ostori
 vanna Istennec: Elso fen: masic efeg, azali, harma-
 dik fegyuer, had dulas, puztitas koborlas, Negyed
 dog halal, Eze. 4. 6. 9. Hie. 2. 4. 14. 15. 19. 29.

Mert az v Isten:) Azert nem hagyja bunttetetlen
 Isten a feiedelmeket, kegyetleneket, a Papat, Anti-
 christust, mert az v acki igen eros, a tefen toruent
 Az Isten senkinek nem keduezhet, mind ebunt meg
 buntet valaki egy arrant vett Isten eggyarant bun-
 tet femel valogatas nekul: Rom. 1. 2. 3. 5. 6. Hat ne-
 mes vrain el ne bizatok magatokat a bunbc, hogy
 Peter biro meg nem sed, meg sem buntet, vagy in-
 gyen sem tugya bunodet, mert Isten iol tugya atte
 alnac buneidet, es meg bunteti alnakfagidat meg itel
 ezafar, kiral, nador ispan, es Papa, kuklja bizony meg
 itel a nagy biro az itelet napian. Esa. 11. 57. Itt eros
 haralmas: Ischiros hotheos, Az az eros yr Ister-
 nek mongya azt, acki e vilagot meg iteli: De az Ie-
 sus Christus ez vilag biroia, itiloe Ioann: 5. 14 az
 Credo is mongya. Elaiz. 9. 11. 36. Psal. 2. 45. 63. 102. Ide

Gen 18
 Psal. 2 82
 96: 97. 143
 IPet. 1.
 Iac. 2. 4

felis

felis Christus ó magat bironac neuezze: Apo. 23. 5. 6.
 Psa. 7. 50. Az Isten igaz Iehouanac es bironac mon
 gya, acki oly igaz törven teuó, hogy meg á fűcket
 es altal lattia: Es ackinee altal lato biroia á Christus
 Ap. 1. 4. Hogy igaz Isten á Christus, nem tiztiuel, ha
 nem vgyan természeti ferint, Az éseg azert iú rea-
 lok, mert iol laktak. A sitalom azert mert vigattak
 é vilagon: Halal azert kőveti őket, mert itt eltec ked
 uck ferint. Christus mongya: Iay ackik örülte,
 mert még vegre sítoc. Lu. 6. Meg á hiueknekis fele-
 lembe, es retegeffel mongya az iras. hogy az ű idue
 flegekbe es kereztienfegekbe munkalogyanac: Sen-
 kinek vakmero bizodalma ne legyen, es á kegye-
 lem, sine alat gonozul ne elien, hanem felie az vrat
 es meg őrizze az ő paranczolattiat. Hát á hitlenek-
 nec inkább illie, hogy el ne bizzac magokat.

Sirattiac á kirallioc:) Minden rendbeli nepec, harag-
 edeni, Papistac, kalmarok, fukatok, ackik á Papaual
 Antichristussal, á bűnnel paraznalkottac, es ez vil-
 gi vrasagert, gazdakfagert feiet haitottac á Satanae,
 nem iol safarkottac: ez alnakfag marhaiabol,
 mind el vesnee: Tauol nezi á Babillon, az az Romai
 birodalom es Papafag vesfedelmet valakik egy arant
 paraznalkottac, tobzottac Papaual é vilaggal, egy
 arant el vesnek mint lattoc. Rom. 23. ide fel lass ca
 1. 2. 5. 6. 7. Az Isten á gehena tizebe á testi lelki para-
 znakat, á papaual paraznalkodokat, ackik á bűnb
 uernee meg bünteti az Isten: Acie á Papa ostiaiat, o-
 tarat, misélet kővetitek, es kik nem iőtük ki á Papa-

bor Jeliabol, hanem az ű paraszalaga billegit, keper,
adomaniat viselítec à Papanéuct. Apo 13. 14. lald.

Egy *grob* az ű *iilei*) Az az hertelen el hozta Isten a Romai Babilion, à bünbe, è vilagi giõnörõség be elõ latrokat bñntetefet. Kárt vallanac az hitlen atos nepekis, mert nem kereskethetnek: Mas az hog Istenis fiamot vesen tülök, hogy ha az alnakfagnac marhaiabol iol safarkottac, es ferzettec barátokat õ magoknac, mith kelõttec Isten tistefegere: lay lay minden hitelennec, fõsuenieknac, ackik atuakat õzagyeket, kuldufokat rabokat nem segitrettec, es el astatoc à gerat. Hat mind ez vilag vralaga keneze gazdagfaga tyed volnais, mind el vèf, soha semmit nem haznal ha à te lõskõdet el vezted: Mat. 10. 12. 16. Elieitek hat Istenec ne ordõgnec,

Mt. 13. 29

Lu. 17. 26

A kereskedõkis *firnac*) Itt mind à leleckel complarkodoc s mind à testi hitlen atos nepec farkok erteg nec: Mert ezec baluanõzoc fesueniec, lopok, hazugoc, à marha Istenec ordõg kezebe es tõrebe es nec: Ezek is egiettembe el ves nec, mert az Istenisen kinec nem keduez: Ha egienlõ keppen vèttec egienlõ keppen bñntetet nec, Az hitlen niomorult kulduf el vèf, acki chezet koplalt: De az vrala fõsonioc, gazdagoknak nagyob vesedelmek lezen.

Kocziknac) Rhedon. A rheda folio kuczi, feker kettica, hinto: à Rheo, id est fluo, curro, licet bellitam esse vocem: Calepinus cum Quintiliano dicat.

Apo. 6. 7.

1. sds

Riboknac) Somaton, az az à restec nec: Az Babilionaiac, Aegyptombelic, à Tõrõkec az èbereckel

cömplarkottac, el attac á teitet, el átac á lökettis: Pa-
pa teittelül lelkestül complarkodot vele: Azaros em-
berec penig mint egy oktalan barmot az okos le-
ket es ertő embert el agyac, Magá Thristus draga ar-
ron vette meg á valasztottokat. Mat. 10. 12. 16. 1 Co.
6. 7. 1 Tim. 2. 3. Titum. 2. 3.

Hat meg lasatoc akic az embertel complarcottoc, es
vgy agy atok el mint egy barmot; Ha erre meg, val-
tod, hog folgallion, is de hog complarkogyal vele,
nem illic á keresztienhez, iol lehet fokafoc volt hog
az embert el attac de nem cöplarsagba.

Isten paranczolta hogy az fidot, rab folgat el athat-
tac accit penzzen vettec, penzzen elathatta, de hat
extendeig tarthatta, az utan el kellett boczatni, Exo.
21. Deut. 15. Hierc. 34. Ha valamely fegen fiat, vagy
leaniat folgasagra atta valakinek, el nem athattia i-
degen nemzetnec, hanem el kellett boczatani: Acki

Len 20.

Nehem. 5.

2 Eszl. 5.

el lopta az embert, es el atta, forniü halalal öltec
meg, Exo. 21. Deut. 15.
Feddi Nehemias azokat, ackik el agyac vala azokat
á Sidokat, á kiket draga arron vöttec. Acki á Sidoc
hadba á czatan vagy harczon fogtac, azt el adhattac
Deut. 15. 20. 21. De nem complarkottac vele, hogy
meg vette volna, s-í meg penzen el atta volna: Ac-
kinec rabia, az el adhattia, ha meg változik, valeza-
gon el bocyathattia, de ackinec nem rabia, meg ve-
heti es ki valthattia valezagon hogy folgalia, de
hogy kereskögyec az emberrel, ektelen es ifoniü,
mint ittis mongya: Hog a rabot, á hadba fogottat á

fősket, el nem adhatta bankodit: Hapara alnac a-
ki complat kedic az emberrel. S. Peter mindeneket
fidalnaz, ackic az emberrel complarcodnac iPet. 2.
voltac Abrahamnacis penzen vóit folgai, de nem
kereskedet velec. Mint Iosephet fiabad meg vened
iz hoherektül az embert, de ne kereskegyel vele.

HARMAD CONCIO

11. **A**tte főlkednec kiuanfaginae az ő edes
Cap: 18.
giómelcze el tauozec te főled, es mindé keu-
erfegek es amaz fődklő főieffegek es seple-
gec míd el menenec te főled, es el vešenec,
es többbe ez vřā meg nem halhatod a. ok at.

12. **A** kalmazokis ákic ezőkel kereskettek,
es meg gazdagultac vala é nagy Babilion-
tol, nagy meše földén allanac ez vřān á bi-
billontol, azért mert felnec á Babilion nag-
kenzodafatul: Sira á azért es iaygaruā: ezt
mógac á kalmazok, iay iay. ő te nag város,
aki fel őltőzzel vala míd kőrnülvkon ta-
fotaba, barfomba es piros seliem es karma-
sinfinü ruhában, Acki meg vala araniaztat-
uan es ekesittetuen arannial draga kőuel
es győngyőcket azért iay: mert ime csak

egy oraban minden lokasagu gazdaglag el
puztitatec es el veŕe:

13. Minden igazgato es hadnagiasz viselo ſo
ember, mind az haiokba valo sereg, mind
az haios es kormanios mesterec, valakik a
tengeren munkalkodnac: mind ezek is ta-
uol földön allanac a (Romai) Babiliontol
es meg latuan a Babilion meg giuirasanac es
egecienee ſüſtit, kialtanac vala es ezt mon-
gyac vala, ki volt hasonlo chez e nagy va-
rashoz? miczoda heli chez hasonlo, ſim
mint iara?

14. Port hannac vala azert az o feiekre, es
ezth mongyac vala, nagy felboual kialta-
nac vala, es ſiruan iaygatuan ezt mongyac
vala: Iay iay neked te nagy varos, a mely
varosba meg gazdagulnac vala mid azok a
kik nec a tengeren haioiok vala, e varosnac
az o aruiabol akik gazdagultoc vala: Ezert
iay merime egy oraban meg puztitatec
es el veŕe e varos.

15. Ezembe egy eros Angyal emele fel egy
kouet, acki ollian vala mint egy nagy ma-

lom kő, es be veté á követ á tengerbe, Fezt monduan: A meli nagy búhanással é kő az tengerbe vettete, sinte illyen nagy búhanással veterik el ez vtan á Babilion, ama nagy város: Es többbe ez vtan meg nem talaltathatik: Soha többbe é hegedűlőc, diszan toloc es kintornasoc, Sipo soc es trombita soc sáua nem hallattatic ez vtan te benned ó Babilion.

17. Es valaminek fele mester nepee vanna, de többbe ez vtan semmi mies mester ember nem talattatic te benned: Sem á főrgé malom sáua nem hallattatic többbe te benned: Sé á feuet nec vilaga többbe né felic te benned: Sem á fő legennec es meni á ssonac sáua többbe nem hallattatic te benned.

18. Mert á te kalmarid es kereskedő fukarid valanac azok ackic é földi nagyságosok, maga birro feiedelmec. (Masic oka á puztulasnac) ez, mert á te kentefites mēges etetűddel es őrdőgi hazugsággal hitette tenec el minden nemzetec: Ezertis véf: mert á prophetac es sēntec vere ki ontala talattattatot te benned, acki é földen meg őletettec.

Sommaire.

1. Megis á Romi Babilonnak, az Antichristus orfogat-
nic es az hirageleninec vszedelmet iria meg:
2. Az Antichristus or Sagaboli é vilagi búibe heuerő no-
pec minisfuetic az ő magoc es Romatoc, é vilagi gón-
v. újog el vszefet.
3. Az hiuckei inti hogy örülienc ab hiltan vszedelmen:

Magyarazat.

Ante finem) hi apora tis Epithymias tis psy chis
fu apiten a po fu. Az azgyőniörűleges kivanlaga á
te lelkeđ kivanlaganac el mentetűled:) az az: Isten
mindlőki testi ioktol meg foztot. Mig ty tobzodo
hitlen vrak, papoc, Baratoc, é vilagi dúzoc hizlalo
ártanioc, myg eltetec, addig keduetec fezint hizlal-
ratok á tetter, mind lelki testi paraznasagha eltetec,
iol laktatok mint hizlalo diznoc es barmok, A fe-
gen lazarak, valasztot hiuck niomorgottac, Az ő re-
zekkeis é vilag ziryaba ty faltatoc fel. Niuzo, foz-
ro toluainoc. Azertit az őrok eleibe immar á lazaro
kis örülnre az Abraham kebelebe: ty penig őrócke
kenzogyatok pokolba, Ap. 3. 6. 12. 13. 14. Vide. Itt ez
vilagon egyűncigyonk, haya, noza kuruac tancz-
osllonk: Ertec, papok vraim igonchozzac be á noua
hitoriat: az az Á katy azont kamoraba fecis. Nag-
győniörűleghe eltetec keduetec fe rint: Bizon vra-
sagte fenieslegte az az: tisteflegte, gazdagfagte
multofagto, Pompafagto, tobzodastoc mind el ves-

En. 16.

Esa. 2. 55.

36. 37. 44.

50. 53.

Esa. 3. 8.

1. 14. 21.

24. 25. 26.

31. 40. 41.

57.

Deut. 27.

1 Pet. 2.3. 1 Pet. 1. 2 4. Iac. 3.4 vide. Iay a cik. 6. Öltce, Exe. 74.
 mert firtoc, Esa. 22. Sap. 2. Bizon hat el ne higyetek 15. 31. 34.
 ty kegyetlenc magatokat mert mint a virag az ar- Lu. 5. 6. 28
 nyek el veztek, semmie leztec, Esa. 40. Pfa. 73. 144. Ga- Mat. 5. 68
 ne az ember nec az hitlennec dezőlege. 15. 23 24.

Nem találhad) Soha többé ty Antichristus orza- 1 Mach 2.
 galako é vilagi latroc gy. öm. ö. fegbe. es ked e- Job. 3. 5.
 tce firtint nem elhettec. hanem. ö. ö. ke veghetetlen-
 ül az ö. d. ö. g. g. el kenzattoc. hazud hat aeki azt mon-
 gya hogy az hitlennec kenn. anakis pokolba vege le-
 zen: Iafd Matt. 3. 5. 6. 27. Esa. 25. 28. Soha ki nem iunek
 pokolbol valakiket Isten oda vet. Ioann. 3. 7 8 9: Ap. 5.
 6 Iafd

Tauol u kancé a kereskedőc:) az az: sóha semmi segit
 foggel nem lehetne az Antichristus papnac, az hi-
 tlen vraknac, feidelmekne az ö. hizelkedő com-
 plar papay. Baratai, é vilagi latroc lot tauol földén
 nezic, mert felne hog ö. kis. el vesne, Hat gazdagok
 kiralioc, feidelmec, fauat ne fogagatoc az hizelkedő
 latroknac, papoknac, barátoknac, az hizelkedő hazug
 folgaknac: mert la todes émi iot né tehetne: A lün be
 bele dobol a latoi folga, hazug tanacz, mint At folót
 az Achitophel de ha a ve fedelembé iutz, el lot, tauol
 nez, neuet eszufol, Iafd Zach. 13. Pfa. 45. 10. Su ki ve
 fedelemből meg nem va thattia az ö. atia fiat.

Sirnac toygatnac) Ite é vilagon a bünbe ö. ü. tetek, a
 dio pohar bor, a fegen ember veres veritekuel ke-
 retetiobol: Ott bizon verrel ok giatoc ki, a fegen Lu 3. 6. 16
 azaroc, hiuec ö. u. endezne. Apoc. 6. 7. idesfel Iafd.

Taj acki b. bori barfont) Byllinon kae prophyrum:) B. kott es barfont. Biffus. minden tafota acki igen ve kon allat: Kiualltképpen es termezett ferint farga, de szinalnac mostan egyeb feleketis.

Coccinū): Verős karmasín finú ruha, viragos kamuka. De lassá hirtlennec termezeti: Nem á büntfi rat ac mint á Lot felesége, á Sidoe, hanem hogy el költ oroktól á palafk, El veset vrasagok es é földi gionió úfegbe nem elhetnec: Hat valakiknec sumum bonum, á voluptas á io lakas, é vilagi gazdaglag mint á tarka diñnoc makra asitnac, ezac vesédet keresnec, es kiuannac, mint Iudas. Cap: 1. Per. 2. 2 Tes: 2 Tim. 3. Mongya az itas mint oktalan allatoc: vesendó kenieret keresnec. Ioan. 6.

Hat ty atanas, barfonios: kamukas giengies papok baratoc, hillen vrac egy sem pillantásba el vesék, hat ne tagad meg. Istent é vesendó vilagert: Itis Papa Missie ruháiat, koffiomat, dalmaticaiat itia meg. Hat ty missezóc, ostiazoc ty vattoc az Antichristusok.

Az igazgato) Kibernitis, az az Söha oly vr, bölcz tengeren iaro nem lehet, oly hatalmas vr, Czafar nem lehet, acki el nem vés, Valaki papahoz, Sergiushoz, Antichristushoz é vilaghoz: agya magate Semmit nem fog. Istent ostora es hatalma ellen az om **Rom. 9. 11** beri es, hatalom: Söt vgan meg yednec: mindenee, hogy Romai Papa vesedelmet örök tüzet latta. Ap 3. 6. 7. lald: Esa. 40.

Ki hiszlenlo é egy varashoz) Az az. Säuumi varos egy alati

egy allat hasonlo nem vala Babilloniahoz, Roma- Esa. 10; hoz, Az Antichristus o:zagahoz, de ime eg allat 1420 21; semmi varosnac nincz nagyob vesedelmé, mint Ro 22.24.47. manac. Hat valaki leg nagyob vagy a gonosagba, 43. leg nagob lez a kenbais pokolba: lasd oda fel. Mat: 11. *stic.* 50. a kapernaü, az egy fel magastaltattal vala, a pokol 51. bol alfo fenekeig len ala csel:

Atengeren:) Az az: mind földén vizen, Elő nepek valaki Antichristus Papa hitit tartottac, es vele paraznalkottac, Isten öröcke el vesti, es valakik e földi gazdagfager: Istent meg tagattac, 1. Tim. 5. 6. *Mat. 4. 13*

örültecc egcc) Itt az egen nekik az ecclesiát ertic de miert hog y a köuerközendő igekbe az Apostoloc Prophetac s minden sentek elő famlaltatnac, lob extenünc a sent Angyalokat. Mert minden teremtet allat, az eg föld, az Angyalok is örülne az hűnc nec sabadfagan. Rom 8. Luc. 14. 15. 16. Az eg azért, a menici teremtet allatoc az Angyaloc, sent Apostoloc, prophetac.) Mert hamis, czalard lator Apostoloc tanitoc Prophetakis vannac, mint a Ballaam, Apo. 1. 2. 3. 2. pet. 1. 2. 3. Az irast hamissan vesedelmekre magyarazzac. 1. Tim. 3. 4. 2. Tess. 2. 2 Timot. 2. 3. 4. Apo. 7. 8. lasd. Mint az hűlence öröltec mi raitonc hog gonossagot mieltec, czuffoltak, kenzottac min ket: Isten azon mer teckel mereti hatra: Mys örülönec az ü vesedelmeken, Hab. 1. 2. 3. Esa. 22. 24. Hat had Istenre a bozzu allast, Rom. 12. Esa. 45. Philip. 2. 53. 2. Cor. 5.

Még itelle:) Toruen ferint meg büntette Isten az Mimm hűle-

hitelencet, kegyetlenet az huicker elad Pfa. 5.
Mint örülne az huick az hit encik veszedelmén. Itt
a prophetakon eresz minden tanitot, prelicator, né
a naz ó törvenbelieket. ezac. lafd Eph. 4. 7. Cor. 14.
Apo. 5. 6. 7. értő. Éoltam mint ál boffut Isten az hi-
uckert.

Vete egy követ:) Mint a malom kő a tenger fenekén ül, soha fel nem iő, így a hitlenc a feneketlen foros fa, u korból a pokolból soha ki nem iőhetnee. Süt mint a kő alab alab megyen: Így mint egy kőnek a bünbe, karkozatba bellisb bellieb, es alab alab merülne az hitlenc. Mint a tenger vese ellene né alhar, hog a kő a vízbe a' a ne menien: Így soha semmi teremtetallat az hitlenc veszedelmének ellene soha nem alhar.

Nem talaltatás több:) Soha az Antichristus, Papa hitlen fejedelmek, gazdagok, kegyetlen folgae nem lakhatne itt a földön, sem talaltathatnac, mint a malom kővet soha nem lattiac, ha a tenger fenekére megyen alá: Bizon sem iargalnac a földön több a Mohaczi ördögök: hanem ezac a hitlenc lakiac öök a fel tamadas vtan a földet. Pro. 1. Pfa. 3. 7. Matt. 5. a Pet. 3.

A sebgedülid:) Az az. Mi a testi löki gionjárás. I gec el ves, ezac kenzednac pokolba Hat nem lesse pokolba trombita, sip, virginal orgona, hegedő a mas vilagon. Somma minden testi löki iő el ves a hitlencetől az harag edenitül: Sem nőznok, sem eznek, sem iznac, sem nem tanczollnac, csak kenzednac.

Matt. 5. 6. 24. 25. Luc: 21. Hat nem hafaskodnac *á* mas vi lagon, mint *á* poganok hazugyac.

Mert azte nagy jagosid:) Okai veszedelmednek ezek Elfo. mert *á* földi feiedelmek voltak Complarok: az az: *á* papok, Baratok penzen mint ludas el arulta Chri stust, keres. körtéc az emberek lelkeuel mint testi lel ki paraznac: A feiedelmek, hitlen nemessec penig *á* fegenseget *á* sok rouassal, harmiczaddal, dezmaual, perpatuariat, hamis törüenniel, ektelen keresköde ddel, loc folgaltatassal el niomoritottak. E föld kiryat ty vettetek, ty ettetec meg.

Misc etec sel) pharmania, az az ördögi czalard ha mis tudomannial czalardssaggal, mint egy kent fi tes ördögöc Babac. ty papok, Baratok, *á* miscuel bu czuual, emberi erdem ganciaual, *á* sok cretnekség gel, hamis tudomannial meg ettetetek *á* nepet bolö nda, sutoua, Christustol el futarrátöc: Mint keritö latrok ekristus iegyaset meg seplösitetec es el kerit etöc. Osee. 1. 2. 3. 2 Cor. 10. 11. A Christus fotos agia ta, es iegefe melle paraznat *á* misset, emberi erde mer, az baluan imadast sektetec: Eesai. 28. 57. Ezech. 16.

Es te benned talaltator:) Harmad oka ez hogy, ke gyetlenec, niuzoc, foztoc, hazugok es gyikofec voltac *á* Romai harag edeni, es minden hitlenek. De ez nagy fö hogy nem czhak az Izent Prophetac Apostoloc véret ontottatok ki, de *á* kit az földön kiöntöttac, abbais bünettek, mert *á* bün vgyan

mind egy, azon egy a büntetése, akár ki, es akár hol
miellie: Mas az hogy a Satan papa, Antichristus oka
minden bűnec, ő fő dőzőie: Melto hat hogy ű rea
terien a büntetes: v g föl Christus Ioan. 8. Matt. 23. Hog
a fenter vere ontasa draga, nem törtenet, hanem l-
ften akarattia, es lay azoknak aekie: ki ontia: Psa
116. Ap. 1. 5. 6. 7. Hat etez meg, hog Isten az harag e-
denit nem okneköl, hanem a bűnert veti örek pokol
ba: Rom. 1. 2. 3. 5. 6. Hogy penig azt mongya,

Eph. 1. 3. 4

Port hami nac fetekre) Jelenti az hitlenc kéfő ez alard
Iudas es Saul modra valo pénéciaokat: kéfő az it let
napian meg terni, valaki halala e őt meg nem ter, so
ha halala vtan meg nem ter he: Matt. 5. 8. Ioan. 3. 5. 6. 7
Christus mongya, Acki nem hit el karhozot, meg
haltoc á ty bűnetekbe, a testi eletből öröc halalba
megyen: Christus nac itt é földön vagyon erre hatal
ma, hogy bünt boczallon.

Hogy a milom nem zereg:) az az: nem ői ölnecc ott
pokolba, sem etel, sem ital ott nem lefen, minden
gioniorűseggel vés,

Sem a gioria vilaga: Soha a fetet pokolba vilagosag
fé testi fé lelki né lefé: Azert neuzezi Chrús külfő es
nagy temerdecc fetetlegnecc: mint acki a koporsóban
vagyon. Lay hat complar hitlen vrac, es fedelmec
kik az orfag ionedelmet: tanaczra ezifara költitree
Az egyház isfagat az hizelkedő deliakra, nem az
oskolakra es tanitokra: Mindent uedde teztec, a fe-
ge: nec semmi ninez, minden ezac az vre, tielck
a főlö a fento föld, a fena ret, a gyümölcs kert.

Caput

CAPVT XIX.
ELSŐ CONCIO

Capi. 19.

IND EZEC VTAN
(é Babillon romlása latasa
vtan) hallam az egbe ama
nagy sokasagu sereg nec nagy
saut: a mely sereg ezt mon

gya es enekli vala: HALLELVIA: az az:
diczeriet a IATH, vagy az IHOVA T: A
MEG TARTO IDVEZITESA DICZO
SEG, A TIZTESEG, ES AZ HATALOM
AMMI ISTENENKE, (es neki tulajdoni
tasse czac). Mert bizoniaba valtozhatatlan
igaz seteciai u, es bebedo es igaz czelekedeto
iec az Iste iteleti: ezert hog meg itelte es el
karhoztatta ama nagy paraznat, a Romai
(curua papasmilet) A meli parazna az o
saiat paraznasaga ual meg ronta es meg
fertezte a földet, es a földi nepeket: mel-
tan azert Isten a nagy parazna kezéből ke-
ri az o folgainnac ki ontot veret, es meg
büntetuen bozzu a lertec.

1. Masodszor is mondac a sok sereg nepec,
H A L L E L V I A: D I C Z E R I E T E C I A T
E S V A L O S A G O S M A G A B A L E V Ő T E
R E M T Ő E S M E G T A R T O V R A T. E L
 embe é parazna egetesenec füstie laia, hog
 mid örökön öröke bünetlél fel megen vala.
3. Ezen közbe ama huzon negy venec, es
 ama neg elő allatoc mind le elenek arczul,
 es feicc háituan imadac azt az Istent, acki
 az icelő es vralkodo sekbe ül vala, ezt mon
 duan ezec, **A M E N:** az az: így legyen am
 mit mondotoc, Istene legyen az iduezites,
 es ezért a diczőleg, es tiztesleg: **H A L L E L V**
I A diczerietek a magaba leuő **I A T H** az
V T Istent.
4. Az Isten sekiből penig iöue szózat ki acki
 ezt monda: **Diczerietec** ammi Istenünket
 minden ő solgai es ty midniaian, mind ki
 szinek es mind nagyoc, ackik felitek az I
 stent, diczerietek az Istent.
5. Hallec ismeg vgy mint nagy sokasagu se
 reg s auat, a meli so ollyan uala, mint amaz
 sok folio vizsek zugafa: es mint amaz eros

ezt ego mendörgelek zugali oll'an vala: A
 meli tokalagu nepekis ezt mongyac val.:
 HALLELVIA: Diczeritek a L E H O V A T
 ammi Istenünket.: Mert amaz kyrio., am
 az minden teherő mi vronc Istenönc orza-
 glot es biroda lmat vöt: es orifaglot az (ö el-
 lensegia:) jertök örüliönk azért es vigag-
 gyonc, es egyuc meg az minden teherő
 vrnac amaz ö diczöseget: Mert el iü mar
 á Baran Christus meniegzöie, az ö felefege
 es iegeseis meg ekesitette es fel kefitette ma-
 gat: Mert ez adttatot á Baran felefege
 hogy mind köröflen körniül igen septizta
 es tindeklő fenies biborba es tafotaba öltö-
 zek estakarogyec Mert á feier vekon taffo-
 ta a vétek nek megigazitast es azokat igeti:
 6. 3- monda nekem ez az Angyal fenieg ke-
 zzől ig: ird meg ezt: Bodogok 27ök vala-
 kik á Baranoc az ö menieközöbe hiva-
 tattac. 4- monda ilmag nekem ez Angyal: E-
 zek á bebedec váloc, igazac, amaz istene(a
 ki igaz mondo).

Summa.

Minemü törveni es istene es: az minden hieck ez

- az Isten erelekedetéről: tudni illic, mel' ig' az abba akit
 iluzit: oltan igaz abba akitet meg bűniet.
 2. In nec a' venec az Angyaloc mindeneket az hala ada-
 ra, es Isten diczerete.
 3. A Iesus Christus meniekerőt iria meg.

Magyarazat.

Ez ec man:) E sokallagu bereg a valasztot hiuec, es
 mind az Angyaloc, erről soltam Ap, 5. 6. 7. 14. 15.

Halleluia.) Ez ige fido so, figura composite ab
 Hillel Coniugationis piel et Iach, Diuino et
 essentiali Dei nomine: Hallelu, imperatiuus pluralis
 est piel, vel coniugationis secundæ: Iegyez az ige
 annet mint diczerietec az v'rat: Ide ala az Angyal
 sent Ianosis ig' magyarazza, Görögül, Aenite ton
 theon himón: az az: diczerietek ammi Istenenket
 A Iah Istenec allat ferint valo neue, mint Psa. 77.
 Exo: 3. 6. Psa. 145. 146. 147. Ez igeuel neuezí magat:
 Itt harom börtü vagyon allat ferint, auagy essentia
 les. Iod he et mappie punctum in ventre he: az Iod
 az i y iegzy az Attiat, ki kezdet, akitől öröcke fá
 letet a' fiu, a' sent lelec farmazot az he ha iegzy a' fia
 I Kent, ki ket termesetö, Isten s-ember, amaz kis pun
 ctum in ventre h iegzi a' sent Lelkét előzer, az v'ran
 a' Christus emberseget, mert mint a' Christus ember-
 sege, vesen a' Christus Istensege tellessegeből a' sent
 lelekis vesen a' Iesus Christustol, Ioa. 1. 5. 6. 10. 14. 15. 16
 Hogy penig ez harom külömb' formaia es tulaidon-
 sagu betüknes Iah, Egá földölese, czac az Iah: Ez
 iegze

jegzi ez haromnac Az Attianac Fiunac es a fent Le
 leknek egy, es egyenlő egy araniu termefeteket
 Ioa. 5. 6. 8. 10. 14. 15. 17. En es az en Attiam egiüt f-ega-
 rant czelekedüne: Ez harmac Az Attia a folo fiu, a
 fent Lelec, eggyee, A Iah azert iegyez oly Istent,
 aki magaba magatol volt öröke kezdet nekül, me-
 stis vagyon, ez vianis lefen változas nekül: Acki
 minden allat letelenec oka: Az az, allatot, eleted, löl
 ket, mozgast, erőt, hatalmat, mindenre valo elegse-
 get, valami e vilagon vagyon, bűntől meg valua,
 mind Isten atta, teremtetted, ő kezdet, az az: teremte
 üveg, az az. meg tarto: Oda fel. Capi. 1. 23. Colo. 1. 2.
 lafd: Act. 17. Soltam: Hat hazud az, acki azt mongja,
 hogy az allat neu nincz az irasban: Mert az Ehic:
 Ero, lezek hō ön: acki vagyon: Iah, valofagos allat
 IEHOVA: acki volt vagyon lefen: Ha vagyon
 hat allat: valami nem allat nincz letele Semmi acci-
 dens: De az Isten nem accidens nem semmi, hanem
 vagyon leuő, allat ado, hat ha masnac allat ado, ü ma-
 gaba inkab allat: Ha a fent, nap, mast meg feniesit,
 meg melegit, ü magaba inkab meleg fen ies Ha ede
 lle tefi a mēz a keferüt, hat ü magaba inkab edes,
 En IEHOVA masnac letelt, hallast fület, fūlest, a- *Esa. 66.*
 doc, en nem volneke, nem hallaneke? vagy nem *Psal. 94.*
 fūlneke? Hat semmie, baluannalis alba valoua, tefic *Pro. 5. 20:*
 az Istent, valakie ragaggyac hogy nem a'lat, nincz
 letele: Mind hamissa akariac tenni az irast, aki ma-
 gat Isten Iahnac, IEHOVANA C, vagyoknac,
 voltam lefeknek mongya: A volt acki vagyon, a le
 Nnn fen

Hat Isten allat nem volna: F E H O,
 V A, vagyok, voltam, lesce nem volna: Exo. 3. 6. Pi
 73. 77. 81. H A L L E L V I A diczerietec a lat acki ma
 gaba volts: diczerini az vnat ez negy dologba la:
 Elso meg es tenni oret igazan allattiaba, termezeri-
 be, tulaidonitaga es akarattiaba: Mafic, n ind igal
 mallaganac s mind igallaganac czele kedetit igaz-
 nac mondani es telni, irgalmaslagat es iteletet ene-
 kelni az vnat. Pf. 77. 89. 94. 110. 101. 147. Hat mad
 ezac az vnat tula idonitani minden lorac az ok-
 kat: Vizzonib, minden bunneec es sbuntetesuce
 okat az ordognec es az emberneec tulaidonitani, es
 sem niu Istenre e gonofba nem haritari Pfa. 5 Rom.
 3. 5. 6 Oia. 13. Negyed vy eletbe elni rontani, sezite-
 ni, eliene allani a bunneec ordognec a tessneec es az vi-
 lagnak, fentul iozanon kerekenul elni. E; he. 1. 2.
 4. 5. Titum. 2: 3. Roman. 6. 8. Ezekrol capi 5. 6.
 7. 14. Apoc. foltam.

Arzidueseg:) Gorogul Sotiria, Sidoul Iesuat et Ie-
 suz, Iesa, a Iassa saluauic Pfa. 3. 116. Iasid, iegzi Minden
 referit, rendit az iduesegneec tudni illic az hiuec e e-
 ue valo latasat, feretesset, esmeretit valastasat vege
 zetet az eletre meg aldasar meg teriteseket, meg i-
 gazusokat, hireket, vya valo fuletesset, io cze
 lekedeset, meg szabaditasokat, es meg diczeriteseket
 Rom. 8. 9. Eph. 1. 2. 4. Hat senki ne babarizallia, se i-
 cerobol ne glosallia, lasd Matt. 1. ki hu Iosfia et hame
 3.

1 Pet. 1. 2. 4
 2 Pet. 1.
 Titu. 1. 2.
 1 Tes. 2. 3.
 2 Tes. 1. 2.
 2 Tim. 1. 2
 3.

101. 1: 5. 6.

Græce sic: kutos gar lasi Ton laon hautu:
 Hoc est ipse saluabit populum suum: mert o cdueszit
 es fa-

es fabadittia meg az ő neper az ő bűnökkel. lafd Esa
43 44:49. Az irasba így vetetik a Salus, iduefeg, lafd
Apo. 5. 7. 14. 15. foltam.

A diczõfeg.) az az: Az Isten csak ammi iduezi-
zitesenk, ammi felépitelunc az Isten diczõfége meg
keresese, hogy igazsága vagy törvenie, hogy irgal-
massága es euangelioma be tölt, Istenec az ő tite-
fége, es diczõfége meg vagyon, Ennec á Iesus Chri-
stus az oka Lu. 2, diczõfeg az egben Istenec meg
vagyon, ő földönis az embereknek bekesegek va-
gyon az Isten io akarattibol: Eph. 1. Rom. 8. 9. Ioan.
1. 5. 6. 11. 12:17. Lafd mint keresi á Christus az ő Attia
diczõfegét: Soltam: Apo. 1. 2. 5. Rom. 3. 8.

Ammi Istenek neci) Im előfer á Christust Ionac az
vtan minden hatonacimadandonac monda, Immar-
mi Istenõnk nec mongya: Atkozottak hat, aekik á
Christus allat ferint valo Istenfeget tagagyac.

Igazac itilei) Mikent Isten igaz vagy az iduezi-
tesbe, hogy mint io fazakas á bűn farabol, az harag
siibol bűneslekből, minden erdemenc es meltofa-
gonk nekül iduezites ingien kegyelmedből Christuf
ert hit által nem munkalkottenc á te földbe né va-
gõe olliá igazak mint az Angaloc, Azert vgá napi
fertacz, meg diczeietes: Mat. 11. Senki azert te read
nem fedhetik mert te igaz vagy. Rom. 7. 4. 8. 9. Így
hogy azon bűn farabol bűnes Adam siibol az ő bű-
nekert igaz itilei es törvenie ferinth meg itili es
meg bűntetti es veszedelemre keziti es az ő rufago-
kbol ki nem tisztittia, hanem mint biro pokolra veti

Pfal: 5:13: ezis az itilet, hogy bünes mind é világ, vetkezet, e-
15, 50, 53. gyetlen egy igaz í-inez: es minden ember halalt ce-
Iud. 1. demel, bün ala rekeztetet: E törüen tetet igaz, acki
1. Pet: 1:2. mondafais: Az executiois, hogy pokolha veti őket
 4. á bünert, Ammint á törüen hozta ezis igaz: lásd Ro
 1.3. 4. 5. 7. 8. 11. Gal. 1. 2. 3. Apo. 1. 5. 6.

Esa. 45. *Hiv. 18.* *Hogy meg itelle, el karhozatta á paraznat:)* Hat ez ed-
 be ved: fazakas az Istent Ackit el vezt, törüen fe-
 rint vefti el á bünert. Ose: 1. 3. Rom. 13. 5. 8. 9. Senkit
 Isten nem büntet, el sem vezt, sem el nem vezthet
 á bün nekül: Hamis hat az, acki azt hazugya: Ha
 finite bünere nem volnais, vgyan el vezthet az Is-
 ten: Lásd. Rom, 1. 2. 3. 5. 8. Gen. 16. Tre 3. Nem tér az
 Isten te hozad, hogy bünnekül az igazat el vefeld:
 vide Job. 7.

Megronta á földet:) Szoltam Apo. 7. 8. 2. 13. 14. A
 Papa parazna rutlagarol: Baluaniozafarol, hamis tu-
 domaniarol nagy büneiröl: O Akkozta parazna mise
 zö papok es barátoc, im az iras mongya hogy áty
 franczus büneteckel az egez földet franczuffa tet-
 tetek Rom. 3. 5. lásd.

Az ű szolgai vereret boszut allot:) lásd Ap. 11. 18. Deut. 32.
 Ro 12. Lu. 18: Esa. 45. Ammikeppen Isten boszut al az
 az ő hiueiert.

Füsti fel megyen.) az az: veghetetlen büntetessel
 megbünteti öröcke őket. A kenokrol szoltam oda
 fel cap, 4. 5. 6. 7.

Diczerteroc az vras:) Itt s. Ianos magyarázza az al-
 leluiat. Az Isten fekiöl iü ki ez sô hogy az Istent
 dicze

diczeriee: Hat nem a teremtetett allatok: Isten igé-
icből, á Iesus Christustol kel ertenunc az Isten di-
czereti felöl: Hat valaki az ige kívül diczeri az holt
fenteket atkozot: Ro:8.10. Deut.7.12.

Kiczinec es nagyok) Hat mind kiczinneec nagynae,
mind e vilagon, mind a mafickon kel az vrat diczer
ni: Ty Attiac es Aniac meg taniczatok fiatok az
Isteni diczeretre, á Credora, My Attiankra: Hat
nem ezac nagy allapatba lezunc, nem ezac a nagy-
ok keresztienec de. á valazttot kiczinnekis: Matt .18.
Mar.10 Lu.17.19.

Mint a visz nec mendögzenee Baua) Ez á fent An-
gyaloc faua: foltan erröl oda fel: Cap 5.7.14.15. Ho-
g penig azt mongya: ty Isten felöc diczerietee Ez-
zel azt is lenti hogy ezac á hiuec imadsaga, diczere
ti, aldasa kedues az Istennee. Az hitleneknek penig
diczeretee, á refeges latrok nem diczerik az vrat, ha
nem karomliac: Psa.50.33. Rom.14. Titum.1. Nekik
á nagyon ertic az erös hitöiket, á kiczin en á gen-
gyeket: Mint Mat.1.1 Cor.2.3. Eb.5. De mint. Psa.19.
147.150. Mind kiczin gyermekeket mint öregöket
ert:

Eb.11

A minden tehetö vr foltam erröl oda fel á Christus
mindenható vrasagarol, es Istenfegerlöl: Meg gyöf-
te ellenfegit, valamit akart meg ferzette: A hiueket
iduezitette: á hitelenecket á Satant penig mind pokol
ba haitotta Ioa.1.5.6.14.16. En meg gyöftem e vilag
vrat: Ide felis. Apo.17.18. A Christust monda kiralioc
kir allianac: Hat ha kvrios I E H O V A, vr Isten,

Psa. 114.

135.

Ej. 41. 43.

44. 45. 46

pantokrator, az az mindennel biro, es mindenen v.
ralkodo a Christus mint az Artia, bizon hat igaz I.
sten:: Lald Apo. 1. 2. 3. Esa. 45.

Erüllionc) Az az Testõ nk es lölkõnc örülien ha-
latagõnc az Istenec az õ io teterõl: Hat itt c vilagon
egy fem pillantafig firtonk: Amaz vilagon penig õ
rõcke örüliõnc es vigadõnc: 1. Cor. 4.

101. 15. 16.

Lu. 18. 21.

Aggyunk diczõseget neki.) az az igazan esmerick
meg ütet minden ionak okanac, minden gonoz bün-
tetõienecmongiuk. lald oda fel. Cad. 5. 7. 14. 2 Cor. 3.
Rom: 3. 4. mi legien a diczefeg.

Mert el tû a barin meniegeie: (Ielen az ora hog a Iesus
Chrüs minket ü iegiesit az õrek eletre be uigien az
itelet nap utan, a fel tamadas utan Matt: 25. A Chrüs
hazafagat az Ania fent egyhazzal: Lald Eph. 5. 2
Cor. 11. Ioan 3. Ose. 1. 2. Esa. 54. 57. 65. 66: Matt. 9, Hason
littia az hazafaghoz a Christussal valo egyesülest
ez okokert. E sõ mert mint Eua az Adambol, teste-
bõl, hõsbõl lön hasonlo tars: Igy mi a Iesus Chris-
tus testbõl hõsbõl: az az: A Iesus Christus aldoza
ttialal kereset iduessfegbõl, igassfagbõl, fentfegbõl,
erdembõl vagyõnk Isten elõt igaztac, Isten fia, õrõ-
kõsi, Chrüs õrõkõs tarsai, es vgan mint a sõ a testel,
a sõlõ rõcke a sõlõ vesõnel: Igy mi a Iesus Christu
ssal kettõbe allat ferint egyec, vagyõnc: Elõbe test-
be es telekbe: Rom. 8. 12. 1 Cor. 10. 12. 14. 15. Ebr. 2. 3. 4. 5.
Masikba egyec vagyõnc a lölki es menneiokba az
ü aldozattiaba kereset iokba. A fustagba, igassfagba,
eletbe, es õrõc diczõfegba: Ioann: 5. 6. 8. 10. 14.

Eph. 5.

Gen. 2. 3.

Mat. 19.

1 Cor. 7.

17. En ty benetek, tys en bennem vattok, mint en
 elek, ty es etek en erettem: Mastic oka, Mikent az
 hazaflokat aferet: tiamborok által erős hittel, soga
 dással frigyel köti özue valhatatlanul: Így á Iesust
 az Anna fent egyhazzal az ő jegyescuel, az Attia-
 nac, á Fiunac á fent Lelec azon egy egyenlő ferel-
 me köti özue: Eph. 5: Tiim. 2.3 Gal. 1. 2. 5. Christus
 ferette az ecclesiát, es ünne magat ada erce: Lásd
 Ioan: 10. 13. 14. 15. Ose. 1. 2. 3. 4. Hittel es esköuessel ieg
 zelec en teged magamnac feleségül Eze. 16 Mikor te
 ged el völec meg esköuem neked, te is ennkem:
 Hat szabad meg eskönni az hazafloknac: á Christus
 peldaja ferint, Itt azsis tanu'd meg, hog á Christus
 esköuele frige ezt vonza, hogy soha n inket el nem
 hagyhat már, valakiket ő paraznagabol fel vont
 meg tisztoti, hanem magat ertünc halálra kel adni,
 meg kel tisztítani es öröcke elezteni, Noha vetkez-
 tőnc, mert maig ő el, soha el nem valic mi tülönc, ö-
 róke el á Christus, hat soha el nem valhatik Esa. 44.
 46. 47. 48. 49. 52. 54. 56. 57. 59. Psa. 89. 103. Soha Isten ma-
 gat meg nem tagathattia, Sem igiretit meg nem ma-
 solhattia, soha hat á bünbe nem hagyhat, hanem ha-
 rsonki, mint Mosest, Aront, Adamot, Euat, Davi-
 dot, Petert, á borzas leant ki kel vonni á paraznasa-
 gbol. Eze. 16. erről foltam Rom. 3. 5. 8. Apo. 3. 5. 6. 14.
 Harmad oka.) Mint áfü legen az ő jegyescuec ag-
 ya magat s-minden iozagit, Így á Iesus Christus
 ünne magat s-mindenetn ekünk atra. Romano. 8.
 Ioan. 3. 6. 10. 15. Supra de his. Hat mi á Christusnak
 engie-

Hic. 3. 32.

Eze. 32. 34.

Gen. 3.

2Sa. 7. 12

Psal. 51.

engiegenk az ű erdemeuel adomaniat, űerzelleuel
 igeieuel, neuueuel, elegegenc meg: A z Antichristus
 papa adomaniat, kentefet, űerzefet, offiaiat, kepet,
 hitit tudomaniat meg ezac űe emliezek, neuet űe rat
 ezac űaionkba, mint dög huűt, fogunc kőzötis ki ir-
 ezue az ű űerzefet: Oűe. 1. 2. 3. 4. Zach. 6. 10. 12. Ap 8. 13.
 14. vide. Negyed oka Mint az hazaffokat iamboroc
 által, Nâznag, es meg kerők, ki kőuetik, ő felec al-
 tal űerzik őzue. Igy a nâznag az Attia Iűten, a űent
 Lelec beűő es el foglalo vűfel es hopmefter, Az At

1 Cor. 1. 2. tia es Christus űafara, lelke zaloga acki Christuűsal
 4: őzue kőti, eskűti a hiueket: Eph. 1. 4. 5. külfő hopmef
 2 Cor. 1. 5. terec, űő legeniec, es barati a űő legen Christusnac a
 Rom. 5. 8. predicatoroc mint űent Ianos mongya. Mat. 9. 10a. 3:

A Baran menlegzőie:) Mint az hazafagba két rend
 vagyon: Elő kez fogas, maűic az haza vitel: Igy a
 Christus az itiletig ezac el iegyez es győřőz min-
 ket maganac őřőc feleűegűl: 2. Cor. 11. El iegzetelec
 en titeket az eg űernec a Chrűsnac: Of. 2. El. 54 E 316
 Ados a foglalo gyűřő az ő hiti fogadaű űeriat adot
 űent Lelelec, es ezáltal minden abrazattia űinűaga, i-
 gaűaga, űentűege, 1 Cor. 1. 2 Cor. 13. 5. Külfő gyűřői
 ie a űent iegyec. Haza vitelűnc, az az be vitelűnc,
 az őřőc cletbe, a Christus agyas hazaba lezen az iti-
 let napian, mikor űinről űinre lattiu. Matt. 25. Luc. 21.
 Ackor iű el a űő legen eűelekor, es akkor a bolond fű-
 zok kin mara dnac.

1 Cor. 1. 2. 3
 Rom. 5. 11
 110a. 3. 4.
 Phi. 3.
 Col. 3.

Az aűon meg eűőűie:) hi gyni ditimaűe heuuitin: az
 aűon meg keűite magat.) az az: a Valazrot es gyű-
 EŐZET

rózet Iesus Christus jegese fel' kefite magat, hogy
 illend ő legyen a fő legéhez, latode, itt azt: mon-
 gya hogy onnen magat kefiti Eph 5. Ezech. 16. Esa.
 54. penig azt mongya hogy az Isten kefiterte, Chri-
 stus mosta, tiztitotta meg, es ő főztette fel az ő je-
 gese. Iasf. Ole. 2. Hic. 32. Ez okaert mert, mig a jeges
 a Verbe kis gyermek, acki má lett fekszik, ad nig holt
 dög, semmi nem teher ist, nem kefiteti addig ma-
 gat: Eze: 6. Col. 1. 2. Eph. 2 5. De hogy fel vesik a ver-
 ből, halálból meg tiztul, fel öltöztetik, A Christus
 palástiaba, fepegebe, a bent lelektül viseltetik, lat,
 tar, él. Immar ő magat kefiti, mert él az vrba, s es
 nem ő maga vagon, hanem az vrba él a bent Lelece
 hordozza: Atkozottac hat ackik azt hazugyac: No-
 ha Isten meg igazitot, elek de vgyan nem rehetek
 en jot még az Isteneuchis, hanem vgyan a bünbe é-
 tek: Mert az Isten kegyelme, a Christus érdeme a f.
 Lelece, es az hit, mint igaz es elő magok, fükleg fe-
 rint ist ezelekertene az hiueckel, Eph. 1. 3. 4. 5. Hat a-
 ki valasior es Christus jegese, meg ekesiti magat:
 Mint a iambor lean nemalufik delig, azis nem he-
 ner a bünbe: Hanem vigyaz, fel öltözik, egó lampaf-
 sal varia a Christust, Mat. 5. 7. 11. 24. 25. Lu. 17. 21. 1 Cor.
 5. 1 Pet. 3. 4. 5. 1 Tess. 4 5. De mint ekesiti, es mint iat-
 meltan az vrhoz?

Matt 7.
 Gal 3. 4. 5
 Ro 10: 7. 8
 Titu 1. 2. 3

Adstatte ő neki hogy:) Itt meg mongya mint kefi-
 ti fel magat a Christus jegyese: Előber Isten kegyel-
 me va' a btafaual, es indita faual: Masic mert vya fület
 titik, meg tretteterik Istentől a bent Lelek munka

Rom 3: 5. 9
 Titu 1: 2. 8
 Eph. 1. 3. 5

iaual: Cöl. r. z. Pfal. 30. Harmad meg igazítottatik, az az
 A bűnt halalt Istent le vonsa róla mint a tekozlo fu-
 rol, Es a Iesus Christus iofagiba, kepebe, etibe
 a tista feies tafotaba fel öltöztették: Hittel remen-
 seggel, feretettel, az az: minden fepseg okiaual, Is-
 ten kegyelmeuel, Christus erdemeuel az u feier igaf-
 sagaba, a bent Lelekbe mind fep ruhakba fel öltö-
 zettetik: Mint a fep ruhat ammiuel, fel kel öltözni a
 zockal az ezközeckel mint ket kezzel. Az hittel fe-
 retettel fel öltöztették, es meg aiandekoztattatik:
 Hat mind az oka mind az ezköze, mind a gyümöl-
 cze a ionac, igassagnac, tudni illic a feretet, vy elet
 Istent tizelet, hala adas mind az Istene: Szoltam er-
 töl: Apo. 1. 2. 3. 5. 14. Rom. 3. 5. 8. Ha mikor iot tulaido-
 nit nekone hiueknec az iras: Er ez az Istent, hogy
 Istene az a io, es Isteneuel mielhe, es io nobis pas-
 siue az a actio, actualitas Dei est. Ladde itt igy fol: Fel-
 kefite magat: mind iart passiué fol. mond: Edoti au-
 ti, adatta: tatek ez o neki, hog öltöztette effec fel tista
 feier biborba, tafotaba: az az: Chrüs iofagiba. 1 Cor. 1.
 2. 3. 12. 2 Cor. 1. 2. 3. Apo. 1. 2. 3. 7. folham erröl Pro: 3. lald
 A tündeklö iiza feier tafota, feier ruha a Christus igaf-
 sága, az hit feretet: Hat mint a nap, a feier tafota t-
 ta tündeklik, nem heuernece ganeba, sarba a vont-
 ranias barson ruhaual: Igy az hiueknec a ioban tin-
 dekleni kel, ez a bűnbe ne fertezegyenec, nem he-
 uerhetnece mint dizno a bűnbe, ha tizta feier tünde-
 lö tafotaitok: Sem latrok kezet a bordenba nem
 a hatnac: Matth. 6. 7. 24. 25, Suprade his. Itt latod a

táffotat, á feier ruhat, á fentec igassagara maggyarazza. Hat ha fentóke, nem á franczulocke; nem az harag edenie: Az fentök penig csak á valasztottac: Eph. 4. 5. Col. 1. 2. Apo. 7. 14.

Bodogoc ackic á Baran:) A Baran Christus menjegzőie es hazaffaga, á valasztot hűneckel való egyesülés, mint mondan: Az ő vacioraia az ő beűfeiges káf daktagi, á kibe minket refesit: Mat. 20. 21. 22. Luc. 17. 26. A Baran vacioraian á tanitok á predicatorok: De mig á vő legen velőnc, addig örűlnek á hiuatalosok, de ha el megyen firnac: Most á fő legen Christus elment, azért á haboruba firnac: Keferű á Baran vacioraia ő vilagon test ferint, de edes gazdag lőlkenk be örűlőnc: A mas vilagon testestűl es lőlkestűl örűlőnk: Ioan. 15. 16. Rom. 8. Aét 14. Lásd.

Mat. 9.

Ird meg.) Hat atkozottac ackic azt hazüggyak: czac prædicaly ne it; ne nómítás, mert el restűl á tanito mit haznalt volna nekőnc á prophetac Apostolok tanitafa ha meg nem irattatta volna velők.

Igaz bűsedőc) az az. Ezt ird meg Ianos, hog ár ie mondec az hitlencec vesedelmerői, á mit á hűek örő, mer ői, bodogfagarol, En Istennec Angyala ebbe nem hazudok, nem álmát bezelec, hanem igaz dolgot, soha külőmben nem lesen, mert Isten fauat bol tam Isten penig nem hazuthat, 1 Cor. 1. 2. 10. 11 Ebr. 5. 6 Num. 23. 25. 1 Sam. 15, Hat ty tanitok igazat, Isten fauat predicalliatoc: 1 Pet. 4. 1 Tess. 2. 4 Rom. 1. 10. Mat. 28 Mar. 18. Hazud hat aki az Apocalypsist alomnac, vag nem fent Ianos irasanac mongyac: Lásd. Apoca: 1. 2.

Ef: 43. 54

55. 57.

Rom. 4. 9.

10. 11.

Mat. 22.

L. 1. 14.

Lásd a Chrű: meniegzőiet Lu. 10: valakik hat a ppa,
 A. tichristus dögva. ora an, misfeien, mint eg uole
 dögön ragotnak, nem aldottac, hanem arkoztac var
 tok: A meniegző ruha a Christus igassaga, az igaz
 hit: vy. élet fereret: Apo. 1. 7 14.

MASIC CONTIO

19 cap:

7. **L**Eborulec en az Angyal labai elötac:
 ki (bol vala) ezért hogy fe haituan imag-
 giam ötet: I- monda ez Angyal annakem:
 meg lásd hogy ezt ne mield (hogy imad-
 nal engem): Mert enis atte. folga tarlod u-
 gyok, I- atte. attiadfainakis: ackik nel a Je-
 sus bizonyaga tetele vagyok, (es bizony-
 got tezne a Christurol) azoknacs folga
 tarlos vagyok.
8. Fő haituan, amaz Istent imagyad: mert a
 Iesusnak az ő bizonyaga amaz prophetalas-
 nac es tanitafnac lelke (s- ezért imad az I-
 ten:)
9. J- laram eckor eztis, hogy az eg meg nilt
 es ime egy feir lo vagyok, I- acki azon a fe-
 ir louon ul vala, hivatatic vala hiusegös-
 nec es változhatatlan igaznac, acki igassag
 ban

ban, es igazan írel es hadakozik.

10. A feinei é feier louon ülő nec ollianoc mint a tűz nec langa, s az ő feien nagy sok giűzedlem nec koronai: oly meg irattatot neuc vala penig, ackit penig lenki nem fűda, hanem ezac unnen magatud: Ez oly ruhaba vala be takartatuan, a meli ruha verbe martattatot vala be.

11. Hiuatattic penig é feier louon ülő nek az ő neuc, amaz Isten fáuanac, nagy logolnac.

12. Amaz egben valo sereg penig é logost, ez Isten solo fiat kéuetik vala feir louakon ülő, fel őltettedec feir es tizta vekő taffotaba vagy giolczba: Iu vala penig a logos fáia- bol hegyes eles ter: Ezert hogy ez eles terrel veric meg a pogan nepekert. Es hogy ez solo ige biria es legeltesse őket vas ueőuel Mert ez é logos az a ki amaz mindennel biro est ehetü Isten nec az ü büsulafanac es haragianac boros, uag borsaittolo fatoiat tá-
topoggia es niomia.

E solo igenec az ü felsü ruhaian es az ü:

temporā ime nē huala meg irattatuan, hogi
élogos A kirallioknakis kirallia, s-urakna-
kis vra.

Sommaia.

1. Kit kel imadni, es minemü szolgatar saine legyenec.
2. A Iesus. Christus semeliet, tiztit iria meg.

Magyarazat.

La esem libi elöt) Ide fel hola a valasztot hiuata-
lolok bodogfagarel, kik a Baran vaczioraiara lelki
es testi aiandekira es közlesire, belöl bent lelecek,
kiul pedig az ige által hiuattatnac. Lu. 14. Mat. 22.
Ioan. 5. 6. 7. 8. 2 Tim. 1. 2 Rom. 8. 9. 1 Tess. 4. 5. 2 Tess. 1. 2. 3.
Mafic hiuatal külső ezac törven ferint az emberi ö-
rön forog, ackie így hiuattatnac, bodogtalanoc. Mat.
21. Sokak a hiuatalolok, de keufec a valasztottac. A
kik valasztas ferint hiuattatnac, azok a bodogoc. Ro.
8. 9. 2. Tim. 1. 2. Iald. Most az Angyal feddi Ianoft ar-
rol hogy imadni akarja: Az Angyalok lelki allatoc
de mikor emberek nec ielennek meg emberi abrazat
ba ielenne meg.

Ne imigy.) Hat atkozottac azok ackik a teremtet
allatokat, Angyalokat holt vag elő benteket imagac,
Ne imad a füz Mariat az Anna affont es Iachim le-
anat a Iesus anniát:

Az ifent) Vgyan meg paranczolta az vr Ex. 20.
31. Deut. 4. 5. 6. 7. 12. Matr. 4. Phil. 1. Hogy csak az eg I-
fent

stent imagyuk: Miért ? mert csak egyedül őnnek
 maga valasztott, teremtet, tart, elret, iduezit, igazit,
 az embert tanacz, erő es akarat nélkül. Esa. 40. 41. 42.
 43. 44. 45. 48. 55. 57. Pál. 72. 73. Esa. 53 Rom. 3. 4. 8. 9. Eph. 1.
 3. 4. Hat csak ő maga egyedül imadando: Hat teke-
 letlé Istent ezinalnac es tarfor ezinalnacaz Isté mel-
 le, erő teléne tefic akik a tizteletbe teremtet allatot
 fognac melleie: tiffellie a feteke, de Isté giat ar n. It
 iduezitoket ne imagyuk. En vagyoc, en vagyoc e-
 egyedül en magam, csak egyedül ki el terem: büncei-
 det csak ennen magamert: Esa. 43. 63. Hat csak őtet
 imad: Mert ez vegre ő maga iduezit, hogy csak ő
 magat imagyad, Soltam. Apo. 1. 2. 5. 7. Szent Pal Ber-
 bas Act. 14. Peter Act 10. nem hattac ő magokat ima-
 dtatni: Té papa, Kukiac imadtattiatok ? Mire hat
 hog a bört a kepet, az ostit imadrattiatok ; ha azok
 teremtet allatok ? Nem imadni valo a vaczora ; mert
 nem iduezit, hanem bizonsaga peczeta az igazulaf-
 nac. Rom. 2. 4. 1. Cor. 10. 11. Ioan. 6. Hanem erre valo
 hogy emlekezetre vegyed Lu. 22. Ha tarfoc az An-
 gyaloc a fentec, nem Istenunc: sot folgainc az An-
 giloc a tanitok, Apostoloc, Vrac leuen imagyok a
 folgakatar czul czapna fuz Maria ha latnaja hogy i-
 adoc: de his supra: a Ies^{us} bizosaga: Ap. 1. 2. 3. 5. 7. foltá
 erről. *A Prophetia lelke*: Az az: a Chrusot valo bizo-
 sag tetel, vallas, hit, os tudomani a prophetas lölke,
 az az: a fentlelet Isten vilagositasabol valo predi-
 callas, két Euangelió, vallas tetel, az igaz hit, feretec
 Améniei tudomá, a f. iegiec. Hat ha a f. lelec tanitasa
 lölke

1 Cor. 11.

1 Pet. 5. 20

34.

1 Cor. 11. 23

11. 12.

2 Pet. 1. 2.

lölke az euangeliom, Hat nem emberi tudomán, hat menből intt. Masic: Hat senki nem tanithat, vallaft sem tehet a Iesus Christutrol, vranac nem monthatia a bent Lelek nekül: 1 Cor. 1. 2. 12. 2 Cor. 1. 2. 3. 5. Mint a test, a dög, nem a leleknekül es hat. Igy a tanito es minden ember nema a S. Leleknekül: löl köc a tanitoc ezert, mert a bent Leleknek kel öket fel funi, mint egy sipnac, es mint a sip fepen az ember lelkeuel es billegeteleuel tud sipolni: Igy a bent Lelec bor do sipiai az tanitoc, es ő hegedő, ezac a bent Lelekel folhatnac fepen. Apo. 12. 14. lasd.

Meg nilt eger:) Oda tel mondam, A meg nilt eg ie gzi Istennek az ő titkainac a Christus ba, es az ő ige isbe való meg jelenest.

Col. 1. 3. Epher. 1. 2. *Ecier lo*) Ez az Isten tellieffege, elegsege, es min denhato hatalma, es a bent Euangeliom, az igaz pro phetac, Apostoloc. mert ezeken niargal es vralko dic a Christus: Psa. 2. 18. 19. 45. 63. Apo. 6. 7. lasd.

Acki valta ül) Ez a Iesus Christus: Hamissan mag gyarazzac hat a tanitokra:

Valo igaz: Pistos alithinos, az az: Hü bizonsag, meg hihetü sana, valosagos befedő: E ezac a Iesus Christus Istenfegehez es emberfegehez illic: Mert ő termeset ferint valo igaz, elet, igassag: Ioa. 1. 5. 6. 10. 14. 1 Cor. 10. Apo. 1. 2. 3. 5. lasd.

Ittel igassagb:) Azert hiuseges valo befedő az Christus, mert igassgba igazat itel: Nem keduert nem nian dekert: Acki igaz, io, bent, azt az örök eletre i teli meltonac: Acki hiden, bünös karhozatra melto

18c. Apocalyp: 1. 2. 6. 7. 9. 11. 15. 16. 17: 18. lafd.

Vtashodik. (Az az: valakiket igaz törven ferint a Christus bünefnecc itel, azokon bozsuiaat alba, es igassaggal hadakozic, polemin Gerögül hadakozni: Hat 195 valakic hadakoztoc igassagba teruen ferint, Ne legyetec duloc, foztoc, koborloc, fegen ember vere apaztoc: A ti boldotockal elegggietek megl.: Mert lai a ki dulz, Isten meg dul, es preda: Eia: 3 Pel d: toc Samuel, Dauid, miuel uk kerkodnec, hogy lenkinc: semmi ma: hatat hamisan el nem vetec.

Luc 2.
1. Sam. 3.
10 11.
2. Sam. 21.
23.
Asich 6. 7
H. b: 1. 2. 3

Szemci mint tül.) Oda fel: cap: 1. a foltam errol: Az Christus ti es feme, bozsu allo haragiar peldazza, es a nagy good viseles: ki min liot, mind ganozt által latt, n. e. a hünek ketis által lattia: Apo: 23. mondam: Mint a fen a pozdolat, poluat: Igaz u fene haragia miadent meg emi: Mat: 13. Esa: 25. 26.

Soc diademai) Christusnac mind ez vilagon lötki te li ellensegcken a bünun, teruen atkar, a Satanon, e vilagon; halalon, poklon, hatalma vagion: talpa ala vetet mindent, Valakic vraikodnac, Kiralioc mind az Chrüs hatalmabol vraikodnac: Prou: 13. 8. 10. 20. 21. Eia: 20 4. 44 45. Melto hat hogy mindenek koronazia a Christus feibe: Merth hatalmat, vrasagot, diadalmat mindenecc ezac u ad: Dá: 23. 4. 5 7 8 9. 10. 12. Pf. 245 63. 94. 96. 110. A hüneknek is u ad kirallagot, minket papok ka es kiralliolka Chrüsütt: Apo: 1. 2. 1 Pet: 2. lafd.

Pfal. 75.
Phil. 1. 25

Irot neuo vaggor) Erre'is foltam oda fe: Eneuh a Iesus Christus oreke valo I-E H-O V-A-S-A-G-A, ezuda'atos Isten sege, titkos fiasaga, Isten sege, es Isternecc u

- osce 12.* bele tart titkai es ezudalatos dolgai: Igy Gen. 32. Ex. 3:6. Azth mongya Christus hogy ezuda az ű neue: Mert mi legyen az Istenfeg az I E H O V A Ó magaba semmi teremtet allath nem ruggya tellesleggel, ha nem ezac mikor fel tamadone akkor az lattiac meg vgy az mint vgyon: Ioan. 3.4. Az Istenfeg senki nem latta: Ez okaert az Iesus Christus hiauttatic mysteriomnac, az az, Isten ezuda el reitet titkanac. Roma. 16. Colosen. 1.3. Ephes. 1.2.3. Mint az Euangeliom mysterium, Igy az Logos az solo Istenfais az: Mafic oka ez: Mert mint ezudalatos es in mysterio genitus
Acto: 10.
II.
1. Tim. 3. Istenfegebe, Igy az ű megh testefulese, hogy az vegheterlen Isten a veges emberrel egyye lúth, ezis ezudalatos semmi teremtet allat meg nem tuthattia, ez ammint lott 1. Tim. 3. Col. 1.2.3. Még az Angyalok sem tutrak hanem ezac az minere Isten ielentette megh nekic. Ephes. 3. Harmad, Ezerth nem ruggya senki az ű neue, Mert semmi teremtet allat az ű okossaganal ezth be nem foghattia hogy mint legyen ez, örökeis holth, örökeis elth, Hogy minth let ez, hogy mi velünk ezerelth, bünne attocka lúth, es egy elfült mi velüne, minth az fe az thagokkal, Az Christus ezuda irattatoth neue, Azerth famelic, es ríthi ezudalatos tuthatathlanfaga: Merth emberfegeis termeseth felút foganthatoth, Azt sem ruggya senki valoba, minth lúth, hanem csak hallia hogy fenth lelekthül: Philipens. 2. Iasid az Christus neue: Soltam: Apacalyp. 1.2.3.5. eríó: Innet az senki nem

Attia az Bent lelke^h tekezti ki, hanem csak az teremtetth allatoth. Merth az Attia fülthe az Christust, ű adoth neki neuet, esmeri az Christust az ű fia: Matth. 11. Philippens. 2. Iohann. 10. 14.

Vérbermartattator) Az fenieffege, Iouan űlese, koronai Christus Istenfege mindenhathosagath ielenti: Az verbe valo martas penig az Christus emberfege kenniat vere hullasat, kezeflegct: Hogy ű mi er-tünelöt bünne, athokka, hogy mi igazac es aldot-thak lennenc, 2. Cor. 5. Galat. 3. 4. Apocalypf. 1. 2. 5. foltam erről.

Esai 63

Az ű neuo Logos) Mint ide fel elő ser az Istenfegh hatalmatn, es lakasat, es tellieffeget, allat ferenth ira meg, ira az vran űzeth, ira harmadfor emberfegeth: Inar iria meg Istenfeget, mint Ioan. 1. 5. 6. Colof. 1. 2. A Christusba imé negy vagyon: Elő Logos az fiu Isteni tulajdonfag, vagy kületet fiufag, vagy femely: Mafic, Ebbe az ű Isteni tulajdonfagaba es fiufagaba vagyon es lakic az Istenfeg tellieffege, termefeti, öröke valo lelke, es mindenható hatalma: Colof. 1. 2. Adatot ennekem minden hatalam: Matth. 28. Harmadic az emberfeg a testh a lelök, az m énebe ű ember fia es ember. Negyedik a tizth, ez keth termezethbe, Hath ne babutizali, mindenkor ez negy dolgoth megh gondold az Christusba: külobb a fiu a I E H O V A, Isten Logos, vnigenitus az egyetlen eg Fia Atthianac, Külobb az öröcke valo Lelök es

Ebr. 1:2

Ebr 0.9

Matt. 11

Ioan. 5.6

8. 10. 16

17

1 Tim. 2

Ioan. 5.6

7. & 14. 15

PPP 2

Isten

Isten teljessége nagy mindenhatósa a a Christu-
 ba: mert a fia, hogy Logos, ezac a Christuise: De
 az Istenfeg teljessége, hatalma az Attia fiu, es az
 bent lelöke. Hat Isten a Christus, ha az u neue Logos
 az az, solo fiu, Ez ige allat, valóságos, s magaba leuö,
 es elo Isten. Ioan: 1.5. Phi: 2. Col: 1.2: 1. Ioan: 1.5. 1. Tim:
 5. Az ige Isten vala: Az Isten jelenec: meg az testbe:
 Hat mas ige acki predikaltatie, az teruen, es euangeli-
 om. Mas az Christus: Ackit ide fel seier louon ulu-
 nec, ezudasatos neuünee, es allatnac monda, im itt az
 neuezi Logosnac: Hat a Logos nem fendulu so, vag
 besed: Hanem allat ferent valo so, es abrazat: Ebr: 1.
 Ige az Christus fia: Isteni tulaidonsaga ez okokert.
 Elso: Mert az Attia Christusba vegezet minden tana-
 czor. Ioan: 1. Eph: 1.3.4. 2. Tim: 1.2.3. Esa: 9. Christus az
 az, Attia titkosa. Mas ic: Christusba folt az Attia ne-
 künc a Prophetac es az o Apostoli által: s-mindent a
 Christus hatalmas besedeuel va szta, teremte, tart es
 idueziti az hiuekert: Christus ez az ige ackiuel Isten
 mindent teremtlisd Ebr: 1. Apoc: 1.2.3. foltam: Ioan:
 1. hazud hat acki tagaggya az Christus fiu sága, sület
 tetet, tulaidonsaga leteler, voltat. Esa: 43. 44. 45. En va-
 giök az I E H O V A kezdet, es vég, nekem ha iol meg
 minden terd: Ez az Christus faua: Apo: 1.2.7 Rom: 12.
 14. Philip: 2. Hat nem ollian so az Christus mint az
 Euangeliom: hanem allath seme, seie, es valósága va-
 gyon. Hat ha Christus az Attia faua, kepe tanacza,
 hat soha senkinec nem sol a Christus nekül. Nem au-
 zalic az Istent, valakic Christus nekül akariac: es mer
 ni, oda

Roma: 9.

Col: 1.2.3.

Ebr: 1.2.

Ioh: 1.1.

Col: 1.2.

Eph: 1.2.

Gen: 1.

ni, oda fel: Hat harom befede talalluk az Istenec *Ap. 1. 2. 3.*
 az irasba: Az e fő, hó on, leuü, hyparchon, acki ó ma- *Philip. 4.*
 gaba vagy on, ali, v fiadis, az az, a lat ferinth valo I e. *Es. 12. 35.*
 HOVA, ü magaba vagy on letele, elete, es fiiit tulai- *Hier. 33.*
 donlaga Ioan. 1. 5. 8. 10. 14. Ez á Christus: foltam errol. *Psal. 33.*
 Ioan. 1. Apoc. 1. 2. 3. Col. 1. 2. Ebr. 1. Mafic ige, Rima dyn
 meos antu, az az, A Christusnac acki főlo es valosa- *Ebr. 1.*
 gos ige, ennek hatalmas befede. Ackivel az Attia be
 ontuen az Christusba az ü tellesseget, hatalmas á fo
 lo ige által, ezzel á mindenható igeuel teremt: *Gen.*
1. 2. 5. Psal. 33. Ebr. 1. Errol foltam: Monda az IEHOVA
 czenallionc: Monda az EL OHYM: az az, Az Attia,
 Fiu, es fent Lelök egy: Isten á fent Haromsag, Az A
 tia, Fiu, fent Lelök mongya, czenalionk embert: Az
 testlelök fő, de csak az nieluel, faial: A testlelök mi-
 el, czeleköd k, de csak á kez által: Így az atianak á fi-
 unak á f. Lelöknee g hatalma az teremtté, es az
 meg tartatra. *Ioan. 1. 5. 6. 8.* En es az en Attiam eggiut *Ioan. 6. 10.*
 munkalkodonc, valamit az Attia, á fiiis azont cze- *14. 6.*
 leködi, Az attia az fiuban maraduan, az Isten telles-
 sege á Christusba lakuan az Christusba czelekedik:
 Hat acki teremt, Isten ackibe, acki által á főlo a lat fe-
 rint valo fi: Ammiuel teremt tart az egy Isten, az
 fent Haromsag egy ereie, *Col. 1. 2. 1. Cor. 8. Ioan. 1.*
 Az egy ember, auagy á ket rez, á testlelök föl cze-
 lekedik, de á fai, nieli által: Mafic ige az, azért az min-
 denható Isten ereie: acki á Christusba lakic, Errol föl
Gen. 1. Psal. 33. Col. 1. 2. Ebr. 1. Az Isten Christus min-
 det bir az ü mindéható hatalmaul befedeuel: *1. Pe. 3.*

A vízec az vízből, az föld Isten fauaua, az az, paran-
ezolatnaual lettek: es az hatalmas ige, paranczozo-
lat: ű paranczola, ottan lő nec: Harmad ige az Euange-
liom, a teruin ez idueziteni valo hatalom az Euange-
liom, a teruin bűn feddeni: Roma: 1. 3. 4. 7. 8. Apoc. 5.
foltam.

Kőuetic louskon): Az Angyaloc es a tanitoc kőue-
tic: Hat mint a Christus igaz, fent Isten hatalmaual es
fent lelkeuel czelekő dic: Az ű tanitu aninakis azon
lelekel, es hatalommal, igaz tudomannial kel orfa-
golni. supra foltam erről:

Feier tizts bibarba őlteztetec): Hat ti tanito vray me
Nem a barlon, taffota ez a by ifus, hanem a Christus
feier artatlanaga, igazsaga, igaz rhudomania, hiti, es
fent elete: Igen tündöklő ruhaba jacz, mint fenes bo-
gar, de keuel ember rago vagy, rcfeges, fesu en. cap. 1.
18. 19. Apocal. foltam.

Fegyver a Szaibol) Apoc. 1. 2. 3. 5. foltam. Az Isten
haragia bora faitoiat) az az, Az Iesus Christus tölthe
ki bozzuiat, haragiat Istenec, Christusba aluuee meg
az Isten haragia: Mert bűnne atrokka lőn miertűnc,
Christusson telte ki haragiat: Mafic, mert Isten az Ie-
sus Christus által al bozzut az harag edenin, cap. 5. 6.
9. 11. 15. 16. 17. foltam.

Vagyő a ruhain irua) Oda fel foltam erről is, A Chri-
stus Iesus ruhaia az ű embersege, tizti. Esaia 7. 9. 11.
49. 51. 63. Ez thesteth őltezthe fel minth egy ru-
hat. Az ű agyeka az hieuc, az ű erdeme gyūmeleze,
az őrókes fia, Christus őrókes tarsai, A Christus te-
ste em

fe emberlege, es ennek tagai az hiuek, Christus em-
berlegebeis, mindeneknec kirallia es vra, Az hiue-
kis mind kiralne affonok, Christus örökes tharfai,
minden földi vraknac, kiralioknac kirallia a Christus
fert: Apocalyps. 1. 2. Psalm. 2. 45. No, Soltam, Hat I-
sten a Christus: mert termeset ferinth acki az vrac,
vra, Seregec vra ezac Isten, az I E H O V A az: Esaiac 6.
63. Psal. 3. 24. 63. 1. Timoth. 6. De a Christus seregec
vra: Esa. 40. 43. 45. Hat allat ferent Isten az Attiatis,
fent Pal kiraltoc kiralianac mongya, 1. Timoth. 6.
Hat egerlo Isten Attiaual a Christus.

HARMAD CONCIO

Capit: 19.

14 **L** Atec ezembe egy Angyalit acki a nap-
ban al vala fel kialta nagy fen boual s-
monda minden fele madaraknac ackic az
elo egy kozepet repulnac. vala: luuetecze e-
lo madarac es gyulietukze ozue ama nagy
Istennec vacioraiara, Ezert giulietec hogy
egyetec es bagassatoc a kiraltoc hufait, az
hadnagyoknac hufait, az eros vitezoknac
husos restuket, a louaknac es louakon ulok
nec hufait, s- minden nepec hufait, mind az
sabad nemessec, az volgac (es poroc) a kiczi
nec es az nagyoc hufait egyetoc.

S-latom

15. S-latam eztis, hogy ama bestia, es a feldi kiralioc, es a kiralioknac seregi őzue giut-tettec vala, hogy hadakozzanac ama louon ülő (Christussal) es a louon ülő sereggel.

Ezembe az harczon meg fogattathek ama bestia, es ezzel egyetembe ama hamis prophetais meg fogattatec, acki czudakat es ie-gyeket thezen vala, ama fene vad előth: A mel hamis iegec, es czudakkal elis czala ez hamis propheta azokat, ackik fel vetec ez fene vadnac az ű ki meczzet billegeth, es format, s-azok katis el hitette, ackik a thi-riou, az az, fene vad keper, es hasonlatoss-gatimadac.

17. Ezecc ketten a bestia, vag fene vad es az hamis propheta egy őer s- mind vgyan ele-uenen vetettetenec a őenes toba, a kia ken kú miat eg.

18. A tőb hitetlenec peniglen ama louon ű-lő nec az ű fegynereuel, acki, ki ű a louon ű le őaiabol: meg őlettetenec, es minden ma-darac meg elegődenec, az hitetleneknek te-őtőkkel.

Sommaia.

1. Az hitlen es kegyetlen seiedelmoe veszedelmot, es Ancichristus orsfagaronlasat iris meg.
2. Papa Ancichristus, minden hamis tanito veszedelmoe iris, s miert veszi el isten ez hamis tanitokat.

Magyarazat.

Egy Angyal:) A nap az Iesus Christus, az az, ű diezelege, ebbe az Christus diezefeges orsfagaba allanac a mennei fent Angyaloc, a folgalo lelkök, a földi Angyaloc: a tanetoc: Hat mint ez Angyal a napba alsonnat fol: Igy az Iesus Christus orsfagbol, fent higeiebol, az ő vilagos tudomaniabol, a fent irasbol kel folni a tanitonac ne titkon: Ha nem minth a napot mind ez vilag lattia, az igaz tanitho niluan, vilagoson, mint feuet nec folion, irion, predikalior. Mat. 5.6.7.23. Luc. 10.12. Acki engem meg tagad, es fegieni vallani, enis meg tagadom: cap. 1.2.5.7.8. Jafd Apocal. Iay hat ackic nag titkő homalba foltae palast alar E legies fauáros tudomant ne tanecz, mert nem illic az naphoz az homali: Ne ölgicz hat a papa setefegeth az Isten vilagahoz.

Col. 1.2.

Eph. 4.5.

104:3.8.9.

11.12.

Ióietec nagy isten vactoraiara:) Isten teremttette az vadakat, madarakat, Isten el is tarttia, Az hitlen es kegyetlen kiraliokat, vrakat, a Gog Magog nepeth, az az, minden hamis, koborlo, dulo, parazna, fok kurua. iu hadat az Isten le vagat: Mint Mohaczon, a koczczan hadat a fent Gelerd hegyen Budanal: Hat eze. uaba kel vegre bürütök tii roka vrak: Az madarak,

Vadac eſic meg teſteteket: Szoltam ide fel az hit'e-
 nec bűnetekéről: Hat mikor hadakat, latrokath Iſten
 le vagat. Tuggyad hogy Iſten vendegli á vadakat,
 Apo: 7. 9. 10. 17. 3. laſd Mindent nagyot es kiezint, ſol
 gat, hadnagyot, nem eſt meg ver az vr, aeki hitlen: Sē
 mi ember, hadac le vagafa, nem lehet Iſten tanaczeza
 nekül, Iſten vagattia le öket. Dent. 28. Leuit. 26. Dan. 3.
 4. 5. 7. 9. Ezech. 2. 4. 9. 19. Hier. 14. 15. oda fel laſd.

Utam á Beſtiae) A beſtia niha á birodalmakat, az im-
 periomot, niha papat az Antichriſtuſt ie gy z: ſtis ieg-
 zi az hitlen hamis, ezafarokat, es peldazza ackie az
 ſoc vrackal, paſſakal, kohorlekal hadakoznac: Iſten,
 á Satan es az hamis tanitok tanaczezabol, kiztetefe-
 ből tamaztia az hamis hadakat, ver ontaſt, puztitaſt:
 Pſal. 46. 66. Eſa 45. Soph. 1. Tren. 3. 4. 5. De Iſten acki
 if meg el vezti. A beſtia, az az: Az hitlen Romai impe-
 rium, ezafar, es az Agarenofoe ezafara, á Gog Ma-
 gok, hadakozic, á Chriſtus, es az hieckellen, Mint ca.
 7. 9. 10. 12. 13. 17. mondam: A Ieſus Chriſtus ſerege, á va-
 laztot hieck, igaz predicatoroc, es tanitoe: Pſal. 2. 45.
 63. 110. Soha á Chriſtus á Beliállal es az ū orſaganal:
 Antichriſtuſſal ózue nem ter: 2. Corint. 6. mint ide
 fel mondam.

Meg fogatſaxe á ſene vad) Az hitlen hamis Romai
 es pogan birodalom: Minden Czafarſagot, vrafagot, á
 mindenható vr es Kiral á Chriſtus meg gy őzi, meg
 fogya, el vezti mint rabokat, Oda fel mondam capit.
 7. 13. 17. 18.

Az hamis Prophete) Ez pseudo pſopheta á Szan, az
 Anti-chriſtus

Amos 3.
 Pſal. 46. 66
 Eſa 48. 10.
 Jer. 45.

Antichristus, Papa, Sergius, Mahomet, á Gardinaloc, Baratoe, Pilelles papoc, Serzetes regulaoc, Minden sece-eretnekóc, Ackie az ördegi, es emberialnakfag-gal, sem fen veszteffel, hamis czudakat tettec, mint á Pharaho bölczei, es czzel ez hamis ieggiel, czudaual: ^{Exo:5.67}
 Sep fin alat, á fenies misseuel, orgonaua, hüttel, bucu ual czaltak, es el hittetec, á keresztieneketh: Hat ne ncs te az hamis sem fen vezttó czudakara: Christus az Apostoloe prophetae igaz czuda tetellel meg bi-zonitotta á sent irast, á Bibliat, maragy meg te az ^{Deu.7.1a.}
 mellet Ioan. 5. Ha az eg ból az Angyal masth mon-danis atkozot legyen. Gal. 1. Rom. 9. 10. Esa. 8. Elöt-
 ted az vrnac faua, tane cz azt, ne iarte á papa hazug-saga vtan: Matt. 23. Mar. 16. predikaliatoe az Euangeli-
 omot, nem á papa hazugsagat: Ioan. 3. 5. 6. 7. 8. 10. 12. 16. Christus nem tud, nem mér egyebet predicalni, han á ammit Attiatal hallot, latot, hat Papa hogy mer? Esa. 55. 57. 58. Hier. 7. 14. 15. Ezech. 3. 18. 33. 34. En fommal az en fajambol foly, de his supra.

Ackie vöttec billeget) A bestia karagmaia, jegzi mon dam, Az Antichristus, papa hiti ielet, billeget neuet, vallasat, formaia, mint á pilis, á pap baratoe, deruisee, kalugerük formaia, öltözeti, billegc: A bestia kepe pe nig az ó hiti, tudomania, eretneksege, es baluanioza-sa, hamis emberi serzese, Misseeie, ennee imadasa, vete le, neki égedni, iaualni: Hat ty ostiazok, oltaroc á pa pa menese sergebül valoe vattoc: Mert á Papa bille-ge raitatoe, papa neuet, billeget, ollian modü öltüze-tit, kamsaiat, vilelitöc cap. 9. 13. 14. Soltam.

(Zleuonen d tob.) Ekenkú az Istennec haragja, a teruennec atka, ez egeti mint egy fen az hitetlenec bánet öreke. Efa. 25. 16. A kenkőues egő to apokol, ka: hozat, örek halal: A fa aeki egy mindenkor az ő: deg Papa, e: hitlencec bűneii: Mint a kenkőues to, fűtűleg egy, Igy az hitlennec pokolba, meg alhatatlan fenbē eg nec. Matt. 3. 5. 9. 13. 24 25. 2. Theil. 2. la d. Num. 16. Az Chocce partosi mint vezence el: Mint a kenkő a pore giotta: minden allatot, meg az vizeris egeti: Igy az Isten haragia minden hitetleneket éget, kenoz, es ő öreke: Apoc. 7. 16. *Soltam.* Hit az hamistanetoc, a kegyetlen, hoher Sodoma vrackal egyyüt vezence el.

(A többi fegyuerrel.) A Christus, itt ez vilagon leuagattia az hitetleneket testi ostorralis, de az ő öreke valo haraggyanae, es terueniennec atkiual őli: A Christus faiaiba valo ter a teruenatka. A kenkeues egő to a pokol cap 1. a 16. *Ap. Soltam.*

(Mig eleg denec a madarac.) Isten ezzel bünteti meg az hitetleneket. Hogy mint vgyan el töltee az bűnel, az hiuec kenzaiaual az hitlennec: Igy az vad madarac el telae az hitlennec veszedelmeuel, bezufoikat alliae raitoc: őriűlnee hogy Isten meg itele el vezette őket, es az hitlennec rablagabol megh fabaditotta a teremtet allatot: Rom. 8. lafd.

C A P V T X X.

ELSŐ CONCIO.

1. **L**ATAM EZT HIS, HOGY
 Egy Angyal icue ala az egből, ackincl

vala

vala es biria vala amaz abissus es feneketlenseg kulczat, vala egy nagy lanczis ez Angyal kezebe, nagy kezen.

2. Meg fogja azert az Angyal a ma farkantacki ama regi kegyo, amel regi kegyo a Diabolus es Satan, az az: amaz habornilag ezimalo fanczal ördeg, Acki el hittete az egez vilagot: Meg köteze ezt az Angyal ezer ebtendeig, es be vete é Satant ama feneketlen mellegebe, es oda be zárta, es a Satanon felliul be peczetle ez Angyal a melleget, hogy addig mig az ezer ebtendők be nem telne-
nec, el ne hitetneic a pogan nepeket többé.

3. Az ezer ebtendőc vtan fiukseg hog egy kiczin ideig meg oldattasse a Satan.

4. Latec itelő békőket is, es ő békékre ülenc es azoc ackic a teruen teü békékre ülenc, itelet es teruen tetel adattatec.

5. Latam azoknac lelkőket, ackik nec nagy bardos békerczeuel vőttec vala feiőket az Iesufrol valo bizonylag tetelet, es az Isten-
nec az übesedeier: ackic nem imattac a Be-
stiat, sem az vndoc vadnac az ü kepet, sem

á Bestia billeget es iclet az ű homlokokra,
es az ő kezekre fel nem vőttec.

6. Meg eledő nec è (meg ő lettet őt hiuec) az
Christuffal, es kiralkottac ű vele ezer esten
deig, á többi penig á meg holtac addig meg
nem elettec, sem elednek, mig nem az ezer
estendők el vegeztet nec, es be telend nec.

7. Ez amaz első fel tamadas: Bodog es bent
ember az, ackinec reſe vagyon az első fel ta
madásban: E felekön ackik nec (reſőc va
gyon az első fel tamadasban), ninczen ha
talma á másik halalaac: Hanem inkább lez
nec az Isten nec es á Christusnac ſentſeg ſol
galtaro hiuei, es vralkodnac á Christuffal e
zer estendőig.

Sommaire.

1. Az Iesus Christusnac az ördegen es poklon valo hatal
mat, es birői icletetis è vilagon es az icletet napian iria meg
2. Á Satan hitetis senec, exalard ſaganac, es orſzagla ſanac ide
is vagyon, idősie vagyon veſtedelmene kis.
3. Mint veſt nec el az harag edeni á Satannal: Mint orſzagol
nac öreke az hiuec á Christuffal.

Magyarazat.

Latam

Letem az Angyal) Sok for montam már ide fel,
 Ez Angyal a kezbe isro keuet Iesus Christus, merth
 az Angyal Görögül keuetet iegyvez: Mint Christus
 Ioa. 3. 5. 6. 7. 8. 12. 16. Az en Attiam küldet es boczatot,
 Esa. 9. Mal. 3. Angyalnae mondatie a Christus, merth
 az Attia fauat keuetseget ü hirdeti, ü befelli ki a ke
 gyelmet es bekefeget: Ioan. 1. 5. lald oda fel.

A kivel a mël fog kuez) E Iesus Christus el scaddai:
 az az, elegeles minden tehetõ I E H O V A Isten, Az
 Istenseg tellieslege test szerint, az az, valofaggal allat
 szerint az Iesus Christusba lakic: Col. 1. 2. Bir azért a
 Satannal, bir a pokollal, az halallal, bännel, mint eiõs
 fegyverõs, hatalmas kiraly, meg gyõzte ez vilag v
 rat, Istenet, feiedelmet a satant: Meg kötezthe fogua
 vitte, a fogfagot a Satant a teruen atkat, es a bánt, Pf.
 2. 45. 68. 110. Eph. 4. Apoc 3. 7. 8. 12. 13. 17. lald. A kuezie
 giez mindenható hatalmat: Az abyßus fenekethlen
 melfeg a Satan, bün, karhozat orfagat, a teruen atkat
 Apo. 3. 9. lald: Hat semmit ne fel, ha mind czeckel bir
 az Christus, es meg gyõzte. Semminec soha sem ör
 deg semmi teremttet allat az Christus hatalma enge
 delme nekül nem arthat. Apoc. 3. 3. 8. 9. 15.

Apo. 1. 2.
 1. 7. 12.
 Mat. 12.
 Gal. 1. 2. 4
 2. Tim. 1.
 2. 3
 Ioan. 3. 5
 6. 8. 10. 12
 15. 16.
 Esai. 12.
 46. 41. 48
 43. 44. 45.

Nagy lanczi) E lanczot nevezzi fent Peter Byra ru
 deakna tekerges ketelnee: Iegzi Christusnae a Sa
 tanon poklon, karhozaton valo hatalmat, Isten harag
 giat, az ternen atkat: Hogy mikenth birnae az rab
 bal neki az themleczebe, kalodaba, labain, kézen,
 Czio-

2. Pet. 2.
 Ind. 1.
 Iob 4.

Handwritten note: Ugyan...

Czinezet, Lanez, es nagy búko vas vagy on, Semmi
 tetet nem mozdithattia: Igy az Iesus Christus anni-
 ra bir. à Satannal, bűnnel, pokollal, ez vilaggal, min-
 den fegyuerrel, ostorral, minden fejedelemmel, kiral-
 lial, minden teremttet allattal: Hogy soha csak meg
 sem moczezanhatnac, Semmi, egy fűniognac, dizno
 nac sem arthatnac à Christus ellen. Dani. 2 3, 5. 6. 9. 11.
 12. Esa. 8 10. 14. 40. 41. Psal. 46. 77. 66. 68. 102. 110. Iafd: Ap.
 3. 9 12. 19.

Még kűte à Sarkant) az az: A Christus Istenfege, à f.
 Haromlag tellesfegeuel es ereieuel az ű emberfege
 be, igeiuel à tanitockal meg gyezte, meg ketezte à
 Satant, minden orfagauval, az Antichristussal, papauval
 baratockal, à sok eretnekűckel, minden kegyetlen
 hoher hadackal, aekic Christus botai: Ebr. 10. 14. Sar-
 kan az őrdög mert őrdöcke artani vezteni akar, mint
 à Sarkan, es rakua mereggel, s-minden allatot megh
 fű mergeuel: A Satan à bűn, hamis eretnekfege mer-
 geuelart meg fű, meg ől, gyilkos házug: Ioan. 8. Apo.
 1. 12. Iafd.

Regi kegyo:) az az, Teremttet oltaualo házug, al-
 nak, ki alnakkul, fűp fűn alat veste el Adamot: vilagos
 sag, igazsag, elet io fűne alat, setetfeget bűnt, halalth,
 karhozatot eretnekfeget fű: Apo. 6 9. 12. Gen. 3. Iafd:
 1. Ioan. 3: Diabolus, az az: akit az iras kegyonac es Sarkannac
 2. Ps. 1. 3. mond, az őrdög az: De mongyak hasonlatossagerth,
 Kegionac, Sarkannac: Hat hamis ez, hogy à Sarkant
 kegiot az iras őrdegnec nem mondana: mert im hal-
 lod hogy itt à kegyot őrdegnec mongya: Diabolus
 Geregűl

Görögül, patuarkodo, garazdas, hazug, alnac. Sidou I Saran: Ellenkezü, perüs, haborusag ferzö, patuarko- do lator: Ihon a Satan, eretnekek, papoc, baratoc ter- mezeti azon, aki az ö attioce, a Satane. Christus mon- gya: Ioan. 7. 8 1. Ioan. 1. 2 3. Hat ördögec az alnac, pat- uarkodoc, peressec, eretnekek, a bünbe heuerü dísnoe ördög fia.

Meg kéte ezer estendőig) Min: h a tíz ezer fantalanfokat iegez, így neha az ezer bi- zonyos, keues famot: A Saul ezert verc, az az, eg ke- ueset: David riz ezert az, fantalan: Ide ala az, ezert neuezi egy keues időnce: Ide fel monda negyuen ket hol, napnac, auag niegyed fel napnac: E fále fam bizonyos Istennel, de az embernel bizonytalan: Apo. 7. 9. 12. 13. 14. 16. 17. 18. Soltam mind ezekről, iol lebeth foc helien az ezer fokert vettetik. Mint Exo. 20. 33 34. Ne sophistalkoggialte az ezer estendőn hat: Hanem ezac, ezt, ercz: Isten bizonyos orag meg kötette a fa- tant, Antichristust, a papat, Eretnekeket. Es kezesseg- gel nem bírta, ez vilagot, nem tartia a bünbe: Chri- stus hogy fületec meg kötetet vala közel fáaz esten- deig, az az, bizonyos ideig mig az Apostoloc, tanitoc doctoroc elence, közel, negy faz esthendeig küte- volt de, hogy meghalanac, es a papfag tamada Ale- xander paparul, Gergeltül fogua megh olhattatec, es Hust Ianofic, es Lutherig eleget niar gala: Mast eg ke- uese imar meg kötötte a Satant, papat, a fok barato- kat, papokat: Nem hitethetic el az valasztot akat, har é ezac az harag edenit: It meg ez vtan az itelethez ke- zel, minth egy ötuen estendőuel vagy ezac huzzal

Ps. 90. 9

Krr meg el

még el fázaltia: Ercz azerth az ezer eštendőn a Sa-
tan, Antichriftus tudomania meg kötete hatarat, kit
Isten tud, mi nem tudone. Az eštendő neha napertih
vetetic a Sidoknal, mint Danielt niha a nap eštendő-
icth: Hat ide fel ezer ket fáz hatuan napot monda, itih
imar ezer eštendőt, hat mind egy: De hogy itt keues
bet mond, ezert mieli, mert meg reuidettettec a na-
poc. Az ezer eštendőt nekie kezdic el ab anno Chri-
sti, 73. De femmi, vgyan nem thelic ki. Eleg ha ig ma-
gyarazza f. Ianos ezer eštendeig kötue, az az, egy
keues, bizonios, famos napig.

Apo. 9, 12
13, 14, 15.
17, 18
Matt. 24.
Luc. 21.

2. Petr. 2.
Iude 1.

Boczata a mel' sebbe) Szent Peter igy magyarazza:
Meg ketuen Isten az ördeget tafita a poklokra, az ő
rek kenra.

Be rekeste es be peczetle) az az, Minth' az raboth be-
vetic a tőmleczebe, es oda zariac, be peczetlic es laka-
tolliac: Igy a Christus Isten vgy kötette es farta be
a Satant mint rabot, fenki meg nem oldozhattia, fo-
ha mint a peczet alat valo farast nem meri fel bontu-
ni ha nem ezac a ki oda farta: Igy a satant, a bűnt, a
foe hadakat kegyetleneket fenki el nem boczathat-
tia, fenki nem bir hat veluc, hanem ezac az Christus:
Matt. 28. Phil. 2. Eph. 1. Adatot ennekem minden ha-
talom: Ioan. 5. 16. 17. lasd: Danieltis peczetala zarthac
vala: Dan. 6. 10.

Mig nem be telic az ezer) az az, A negyed fel nap,
vagy eštendű, az az, az eg keues idő, ackith Isten
vegezet az Satan bűntételese.

Szükség meg oldatni egy keves ideig az az, főkéleg bő
 trankozásoknac, tenelgeleknecc, eretnecclegőknecc lé
 ni, de az acki által lefen. Matt. 18. Luc. 17. 1. Corin.
 II. Ha főkéleg elünni meg a satannac: Hat nem tette-
 net e' loc eretneccleg es vizla vonas: Apocalyps: 1. 2.
 7. Soltam.

Egy keves se) az az, Az itelet nap elöt, ennehan eften
 dövel' is meg kezd a satan vralkodni, mindenöt loc er
 etnecclegeket, ezalard tanitokat tamazt, loc hadakat,
 az Antichristus hitit, tudomaniat fel tamaztita, el a-
 raztita az gonoffagot, az hamis tudomant fel tamaz-
 tia, el araztita az gonoffagot, az hamis tudomant:
 Matt. 24. Luc. 21. 1. Theff. 2. 4. 1. Tim. 4. 2. Timoth. 2. 3.
 Hat meg a gonost a Satan, az harag edeni sem miel-
 hetic az Isten akarattia es hatalma ellen: Soltam A-
 poc, 1. 2. 3. 6. 9. Az hiuec vrasaga, elete házzu, ha ezac
 egy oraig el is ez vilagon, vgyan el Istenbe örcke:
 Ioan. 1. 5. 6. A satan hitlenecc orfaglala reuid, mert ve
 ge lefen: Az hiueckenec ninczen vege:

Szükség tetetenecc) erről is Soltam oda fel: Az hiuec ite
 deti kettő: eggic itt ez vilagon, mikor az Isten igcie-
 ből meg itelic az fot, es gonozt, feddic, karhoztattiac
 a bunt, es sentenciat adnac a satanra: Antichristusra:
 Minden bünbe elő, es heuerü gonoz nepekre: Acki
 nem hit, el karhozot, Isten haragia raita: A baluanio Ioan. 3. 6.
 zot, paraznac, bünesec Istē orfagaba nem mennec:
 Meg valaztiac es itelic a tanetoe: I. Cor. 2. 4. 6. 10. II. 14.
 1. Ioan. 4. Apoc. 3. 6. 17. 18. lafd.

Itelet adatoc nekic) az az, Isten hathalmatada nekic, hog az Isten teruenieból igazat itilnened, mint Mat. 22. Luc. 17. 21. ultec a tizenket feken: *Mase iteletiaz bi nek nec lefen az itelet napian a Christufal, mikor a bironac a Christufnac iteletit, terueniet, es sentencia zafat iaualliac, es bizonittiac, hog igaz teruentotti:* Oda fel foltam: Apoc. 4. 15. 17.

A meg olettettec) *Katas psychas ton pepale kis meron*) az az: Es azoknac lelkeit, ackic feifeuel meg olettete: Górogúl a pele kizo, iegez feifeuel valo meg olesth, mint regen a Romaiaac, es Kaldeustoc, nagy bardal es feifeuel vóttac az ember feiet, mindé fentec teznece teruent, es perelnek Christus elót az hitlenceckel: Octauat. Teruen napot ad Isten nekic hog perelhesenece az hiuec. De fükepen ackiket fernü halallal oltetece testökbe, marhaiokba meg bantottac, azoc perelnece az hitlenceckel: Ezth iegzi az ige: *Doti autis krima, az az, Idót napot ada nekic az hiueknec, hog fel pereslekis legyenece az hitlencece ellen, teruen teuökis legyenece, mint itt: Pereslekis, teruen teuökis az hitlencece az hiuekre: Apo. 1. 2. 5. 6. 7. 14. lasd.*

Phil. 1. 25.

Az Iesus bizonfagaert) az az: hog ezt vallottac hog eg alath, föld fölöt ninez tob idnozitöl az Christufnal: Act: 4. 5. 10. 11. 15. Apoc. 1. 5. foltam.

Az Isten Bauert) Hogy az hirdettece hog ninez tob igaz vt, aito, tudoman az eletre az Isten igyenece a Biblianac, a Prophetac, Apostolocirassanal. Czac az Isten ferzese igaz, io, Az emberi tudoman lelemen, az ordoge, Antichristufc, bün, fetetleg, gane, dog, halal, at-

lal, atkozott. Apoc 1. 5. 6. 8. Írtam erről. Hat nem a la-
torlagert kel meg halni a keresztienec, hanem az i-
gassagert: 1. Petr. 1. 2. 3. 4. Róm. 5. 12. Mint az iras
mongya.

Nem imattac a B. fiat) Nem haitottac feiet a Satana-
nac, Az Antichristusnac, Isten gyanant nem imat-
tac, nem engettec papanak, Semmi fele erethnecnec,
sem fel tókbe a Romai birodalomtól, a Török biro-
dalomtól, hitlennec, baluaniszoua, nem löttec.

Nem imattac tin ikona) az az: abrazattiat, kepet, kibe
magat ielönti: az az, hitit tudomaniat, ferzeset, mise-
iet aldozattiat nem vöttec, nem iaualtac az Papa es
pogan hitet. Apo. 12. 13. 14. Írtá erről:

Sem homlokokra) az az, ielet, billeget, formaiat, ne-
uetis a Papa az Antichristus ferzesenec nem vettec
piliist nem nirtec, elmeiekbe, feiekbe nem vettec, nem
engettec az papa Antichristus ferzese. iegyenc: 1.
Timot. 4. Billegzüt, setet lelkeuec az hitlenc: Ose. 1.
2. V gyan neuet sem viseltec a bestianac, papistaknac,
papoknac, ostias, meses, oltaros, kamlas, kelhes, pilif-
les papoknac, baratoknac, Apacczaknac, Jesuitaknac,
pogannac, buzurmannac, forzetes anabaptiztaknac,
hayas bentüknec, pikhartnac magokat sem himattiac.

Sem kezökre) az az, Mint neuet nem viselic az An-
tichristus papa gancianac forzesenec, Mint Christus
ieg yese feplestitö parazná latornac, ingen sem akar-
iac neuezni, erteni, emliteniis: Igy semmi dolgar fer-
zeset meg sem czelekedic, sem nem köuetic az lator
papa talalmaniat, sem neuet formaiat meeg czac ne-

uezni sem akariac: Oseæ 1. 2. 3. 4. Eph. 5. Az fertelmes gonoflag meg ingense, ne vezteffec kezdetük, a papa lag, paplag, Missek, ostia, oltar, papa ganeia, bűne hath nem illic ezac neueznis. Ty oltarofoc, kepefec, vgiã meg czelekeditec: Christustol Christiani, kereszteneec vagyonc. Ageb az hat a ki a lator papatol minketh papnac mond: Merth a pap a papatol iu, veddel az a, at: papa, pap, egy pap leben benne: Ha te papnac mondas, en teged papistanac mondiac. Ha az iambor bor nem issza felesege vagy az iambor keresztien hiue: ha missan folhat, acki valamely lator felesegeneec mongya az iambor ember feleseget: En Christus hiue iegefe vagyoc, Ne mong engem hat, papnac, az az, papa safarinaianac: Merth atte iambor felesegedis bania, ha valaki otet pap kuruaianac mondana: Igy fol Christus: Esaie 54. 55. Oseæ 1. 2. 3. 4. Te Iuda engem koeuf: Ezech. 16. Hierem. 2. 3. 4. Ioan. 13. peldat attam nec toc engom keueffetec: S. Pal 1. Gor. 1. 2. 3. 10. 11. 14. Eph. 5. A Christus neuet, mogiat es peldaiat koeuffec: Hat papa kuruai vattoc ty ostiafoc, oltarofoc, es az u ganeikoeutoy.

Meg eledencec) A sentec halala kettõ főkepen, Elfo a bün, az hitlenség, hogy meg halanac Adamba: Errol fol Rom. 5. 6. Eph. 2. 4. 5. Col. 2. meg holtatoc vala a bünbe: Christus Ioan. 5. Az holtac halliac az ember fia bauat: Innet az hitlensec holttaknac mondathnac, ez az elfo halal: Masic halal az haborufag, testhecki mulasa, ez alom, niereseg es orem, sabadsag, foltham

Matth. 8.
Petr. 4. errõl az halalrol valo kõnbé, Ide felis: 1. Cor. 15. A va logarot

logatot Conciokba meg elednec ísmeg ketkepen: El
 ső fel tamadafoc az hiueknec, a meg teres, vya valo
 fáles, es meg igazulas. az az, meghalni az bűnec
 ördegnec, é vilagnac, az testnec, es meg szabadulni e-
 zektől nem folgalni rabul ezeknec: Elni Istenec. Col. 1. 2. 3.
 fel öltezni az Iesus Christus iofagiba, az ige hit által
 a sent lelők Isten munkaiabol: Rom. 3. 5. 6. Foltam ex-
 ról: Masic fel tamadafoc vgyan ítt é földcen az pro-
 phetaknac ez: Mikor Isten maíth tamazth heliekbé,
 mintaz Illies heliebe: Matt. 3. 11. 17. Apo. 11. 12. Foltam
 erről. V ralkodnac az Christuffal itt ez vilagonis e-
 zer eftendeig: az az: az íteletig: Az vtolsó es maso-
 dic fel tamadas vtan, acki leben az ítelet napyan, vral-
 kodnac mind örekken örecke. 1. Cor. 15. Ioan. 5. 6. 10.
 11. 14. Foltam az hiuec varafagokrol oda fel: Apoc. 1.
 2. 11. 14. 17. 18.

A tób holtac meg nem elettec) az az, Isten az haragh-
 edeni lölket lé tamaztia fel a bűnbél, sem a testeketh
 a porbol, az ítelet napiaig fel nem tamazttia: ezyfan,
 az az, meg éledenec, in auristo primo, hat nem in fu-
 turo: male vertunt, resurgent viuent.

Mig nem az ezer) Az ezer eftendő az ítelet napig
 valo idő, kiaz Istennel bizontos, nalone bizontalan:
 az ítelet napian, mind iokat gonosokot fel tamazt az
 Isten, Matt. 24. 25. Ioan. 5. 6. 10. Dan. 11. 12. 1. Corin. 15.
 1. Thessa. 4. 5. Hat itt nem íol magyarázzac az heos,
 donec pro nunquam: Mer t noha a bűnből az hitlen
 holtakat Isté fel nem tamazttia, de a porbol testüket
 fel tamazttia: Meg bizontioc ezt, hog az ezer eftendő,
 az íteletig valo.

Keücs idő) Ez az első fel) az az, Mint az ember ke-
tő, es halala kettő, fel tamadafais kettő, Előfer lelke ta-
mad fel a bűnből: Eph 2. 4-5. Ioan. 5 8. 10. Masodszor a
teste az porból: Az első fel tamadas az valasztas meg-
teretes igazetas: Vy a valo fáles: Ro. 3. 6. lafd, 1. Co-
rinth. 15.

Bodogackinec reße) Valakinec lelke az bűnből fel-
tamad, az az, Isten az őrec eltre valasztot el hit, meg-
igazitor, az a bodog, az az, aldot iduezült, őrecke elő-
ember.

Nem sérti a masic halál) Nezuen az bűnt, esetőt, hit-
lensegőt, engedetlensegőt acki az első halal: merth I-
sten iofagitol vgy. el. valanc, el fakadanc, mint a test
el fakad az lelektől: Es mint a test hog fősd, soha sem
mit nem miel, nem folgal, nincz erő benne, Igy egy-
mak sem erő, mozgás, ertele, es, akarath es fändec
az hitlen nekbe az iora nincz a lelek nekül, az az, I-
sten ereie nekül: Mert az lelek lelke az Isten kegyel-
me, az Christus erdeme a sentlelec Isten: Rom. 3 5. 6.
8. foltam: A masic halal a bűn folgia, az az, az őrec
halal es karhozat, a pokol, a teruen atka: Az hűeken
ninczen hatalma, az az, el nem karhozhatnac, őrecke
sem halhatnac, mert fel tamattac a bűnből, az az: meg-
igazaltac: Mert acki igaz őrec igazsaggal, az őrecke
meg nem halhat: Az hiuec Christusba igazac: Rom 3
4. 5 8. Eph. 1. 2 3. 4. Galat 3. 4. 2. Cor. 5. Hath soha meg-
nem halhatnac, Merth ű bennec az isten kegyelme,
az Isten kegyelmehez kettettec: bennec a Christus
igassaga, bennec a f. Lelec, bennec az őreke valo lé-
lek, Hat

lőc, Hat mint à test meg nem halhat, mig benne à le-
 lec: Ig mig az hiuec lelkebe az ű lelkec soha meg nē
 halhatnac: De az Isten kegyelme, Christus mind őre-
 ke à ſent lelec az hiuekbe marad es lakic, Soha ki nē
 megy en belőlőc: Eſa. 54. 57. 59. Ez az en frigem: Soha
 tőfed el nem veſem lelkemet: Ioann. 5. 6. 8. 10. 14. 15. 16.
 En ti bennetűk leſec, es az en Attiam, a ſ. Lelec ty
 veletűc marad őrecke: Ap. 1. Rom 3. 4. 5. 8. 9. ſoltam er
 től: à hiuec mint legenecc ſētfeg ſolgaltatōc oda fel.

MASIC CONTIO

Capit. 20.

8. **M**ikorontan penig betelendnec az e-
 zer eſtendōc, megg oldattatic es ki bo-
 ezattattatic à Satan az ű togsagabol es tem-
 leczzeből, es ki iű à Satan hogy el hireſſe à
 poganokat, es nepeket meg czalia: ackic az
 földnec negy ſegeim laknac: Thudni illic à
 Gogot es Magogott.

S- ezert czalia meg űket, hog őzue gűczere
 űkerh az hadba ackiknec ſamoc oly loc
 mint à tenger feuenie.

9. E ſokallaga nepnec penig à Gog es Ma-
 gog) fel iōnec à föld ſelſſegere, (es betőlric
 à feldder) es kerni űl vettic vagy veſit à ſem
 tük laborat, es amaz ſerelmeies vataſt.

10. De ime, tűz iöue ala az egből az Istérül,
 es meg emezte à nepeket: Az ördeg pedig à
 ki à nepeket meg czallia vala, vettehöz a-
 maz sēnes es kenköves toba, ammel toba a
 maz oktalán bestia, es az hamis propheta
 kenoztatnac eiel es nappal miad öreken
 öreke.

11. Latec ez vtan eg nagy feier itelüfeket,
 Latā aztis, acki azon à feken ül vala, à mel-
 fekke ülő előth el fut mec mind á föld, es
 mind az eg, es heliec ezek nec, à földnec eg-
 nec, meg nem találathatec.

Latan eckor az holtakatis, mind kiczine-
 ket es nagyokat hogy az Isten előt állanac
 vala: s ezenbe à kőnuec meg nittatanac: A-
 ma mas kőnuec meg nittatec à ki vala az ele-
 mec kőnuec: Es è kőnbe ammel dolgoc meg-
 irattattac vala, meg iteltetenec, az holtac
 ezekből, az önnen czeleködetecc serent.

12. A tengeris pedig ki ada az holtakat à kie-
 beene valanac. Az halal es à pokol sir es ko-
 porlois meg adak az holtakat ackic ü ben-
 nūc valanac, es mindenic è fel tamat holtak-
 nac meg.

És meg ítéltetene, az őmcsa czelekedeti
 Berinth.

Az halál pedig és a vac pokol vettetene a-
 maz egő toba: Ez a malic halál, thudni illie
 az öröcke (egő kenköves toba) es pokolba
 vetes. Valaki azért az elő kēbe meg né ta-
 laltattatec meg iratua, mind az egő kenkö
 ves toba vettetec.

Sommaia.

1. *Iria meg a Gog Magog nagy hadat, es Berniu ve Bedet
 met minden fele hitetlen had közé nepece.*

*Iria meg az ioknac es gorosoknac meg itele set az ű czeleke
 drecs sereent.*

Magyarazat.

*L. Sacc a Cristus aldexo hiner) az az, mind öreket: I-
 telic a Christus egyenlő tifelettel, mint az Attia,
 mert oil I EHO V A lsten mint az Attia: Ioan. 1. 2. 6. 10
 1. Id mind legiene az hince aldozoc: mit aldozaz az
 Ap. 1. 7. Rom. 12. 1. Pet. 2. Ebr. 10. 12. Mal. 3. Ezor est
 ronderg vralkodnac) az az, mind öröcken öröcke: Apo.
 11. 12. 13. dixi Nihá mendam az ezer estendő mikor a
 fatā kürese es oldozasa időieiert vettetic, akor iegez
 rōuid időr, az iteleterig valot, mikor az hince orfaglasa
 időieiert vettetic, akor iegez öröc időr. *El vldane
 ezer estendő van) E vil'ag vge fele, hamar az itelt e-
 lőt eg keues ideuel Iffét a fatāt el botziatia es sabad
 fagot ad neki mint az Acab papjaira, hog el ezalia, hi**

teffe a pogánokat, az az, mind az harag edenit: az az, papa, Anticristus, az hamis prophetac, papoc, barathoc által lelki hadat, soe eretneköket, hamis hytüket, es tudomniokat tamazt. Tamast testi hadakatis, Mi legyen a Satan temlőcze, es fabadulasa: a temleczből oda fel meg montam.

Hogy el hitesse) Mind testi lelki hadnac, vizfa vonialnac, habo runac, eretneksegnec, minden hazug tudomannac, papnac, barathoc ferzesnec ördegattia, es fel tamaztoia, oda fel mondam: Apoc. 1. 2. 3. 8. 9. 16. 17. 2. Timor. 2. 3. 4. 2. Thef. 3. Haralmas az hitlen fiakba, oda haitia az houa akaria őket. 1. Reg. 22.

A föld meg legyen) Mind az egez vilagon hol my hamis eretnec, niluan valo latroc, hypoeritac lesnec fel tamaztia a Satan: ő, lassatoc hogy oka a puzitafnac, habo runac a Satan, az hitlen papoc.

A pogánokat) Ta ethni, az az: Minden fele nemzetet, pogant, hitlen harag edenit hypocriákat:

A Gogot) Sidoul a Gog, kettőth iegez e. őfer Goy iegez pogan nepeth, Görögül Ekros, ethnos: A Gog Sidoul nep, mint egitt a Gog es az Ethnos: Ammit ide fel pogan nepek nec monda: per Appositione Goy nac vagy Gognac mongya A Goy Sidoul a Goath iegez ki ütelt, püstitast, be nielest, mert mindenth be nieleccas püstitnac a poganoc: Masodfor a Gog iegez Gog, az az, solarium farazto: hel, setalo fen valo hel: A kinec sammi föld ele felliol es heiazattia nincze Iegzi azért a Gog az ania fent egy haz testi es lelki niluan valo ellensagit, kie hitbe es tudomanba, vallaf

Ioann. 8.
I. Ioan. 3.
Roma. 1.
3. 5. 6.
Eph. 2. 4.
2. Cor. 19.
11.

ba, ezélekedetbe, Ceremoniaba is kiömböznac túlé
acki vgyan farkasoc, fetetlegec: Ezechielnel cap. 36.
37. 38. 39. Magyarazza ezt arra a pogan nepre, ackinec
mind az hiti tudomania, orfaga birodalma Scithiara,
Aethiopiara, Persiara, Görög orfagra, az Olahfagra,
Moskouitakra, Magyarokra, Thogormara, az az: A
Tatarokra, Tyrasra: az az, Törökökre ki arad: E Go
y azért a Scithiabol tamat Töröc birodalom: E mel
liet az Antichristus ferege, minden testi lelki ellense
gi az Ecclesianac: A Töröc birodalom vgyon a Se
reczenec, a Persac Babiloniaiac: Görögoc Magyar né
zetből es tatarból im iol lat: iucisten Ezecc. 38. 39. Azt
mongya, hogy a Goggal, az az, a pogan harag edeni
feiedelmenel ezec lefnec: Hat erre kel magyarazni.
Ne eresz hat ezac a foc Antichristus papiaira ei etne
kekre: De vgyan a Töröc birodalomta: A Sultanokra
az a Goy, az az, Pogan a Töröc Czafat: Az Magog
iegez földözüt pogant, jegzi az hypocritakat, a cza
lard keresztieneket, arulokat, kie mint eg Dóég el arul
nac a Gognac: volt a Magog, az Iaphet fia: A Mago
gon erti a Scithiaba es Indiaba lako Magyarokat, es
töb nepe: Miert hogy a Magog a Magyar nemzeth
volt töb, Azert neuzei Magognac az eges Scithiat: a
Gogog mongya a Magog föld feiedelmenec, mert
a Magogbol, Scithiabol üttec a Töröc: A Thirastól üt
tec es farmaztac: A Thiras volt az Iaphet fia: A Ma
gog a Magyaroc Attia, masodic fia: Iaphetnec: A Tö
röckel a Magyaroc öfsei egy ember gyermek: Gen.
10. 1. Paral. 1. Azt mongya hogy pasoc, loucc, nec

Ezech. 37 vagyon á Gog nepence, hat né magyarazhad, ezie
 39. az lelki Antichristus hadara, papokra, barátokra, ha-
 nem ualahol é ulag fecint menie poganfag, duloc, toz-
 toc, koborloc, hadak, loc Niluan es tickon valok, pay-
 tolok, isilec, kopiattloc, mind Gog magog neue: mint
 Apoc. 15. 7. 8. 19. ide fel mondam: kiralliook vrak hadra-
 gioknac, ackiket Isten le vagat:

Hadragúci:) Lülki hadba á Satan giúti á papat, Anti-
 chrús, Eretneket, barátokat, papokat, Apoc. 8. 9. 11. áld,
 Testi hadba giúti á Töróc Czafar, á Gogot, az az, po-
 gan niluan valo feiedelmet, Ezech. 38. 39.

Bz lepi á földet) Noha mostis á Töróc, Tatar, Anno
 1566. Be lepté á földet: Gyulat, Szigettet egy fers mind
 meg fallotas. A fel seldet penig á Tatar 11. napian Au-
 gusti el rablart 1566. Gyulat 2. Septembris Szigettet 7.
 Septembris vette meg. De még az itelet napiahoz
 kezel lefen igen nagy hada, Ackor á Moscouirakis
 vele lófnec, egez olasag: Nemet, Lengyel orfagot:
 Liunionat, Lituaniat, Galliat, Hispaniar el biria á Gog,
 Magog á tengerig fel megyen. Ezech. 38. 39.

A Szentoc Satorat) Mikent az Antichristus lelki ha-
 mis fegyuerrel, tudomannial az Isten taberat, az Ec-
 clesiat, papa, Antichistus á Mahomet sectaia, Hossay,
 Derrisi, kernül vesic, meg czalliac el hitetic mátsiuo
 oroflá be akartac nielni. 1. Pet. 5. Apo. 7. 8. 9. 1. 15. 16. 17
 mondam: Igy vgyan á testi fegyuerrel hogy megh-
 23. 4 nagyobbul á Töróc bir odalom, az ű hitire akaria hat-
 5. 6. tanya á keresztieneket, mint Nabugodon ozor, Dari-
 us az Meduloc, Hogy nem engednec az hiuec az Ie-
 iusale:n

rulá'ē, az az á fent varas, az valástot fereg, reiaios
 megyen hogy minden el vesesse űket: Isten ezembe
 az meni űtő köncel fennel az egből veri agyon: Eze
 chiel. 18. 39.

Mihent az Török az ű hitire kezd haytani azontul
 el vez birodalma, Mihent Isten meg veri az Török-
 ket az itelet elő, het estendeig, az az, egy keves ide-
 ig nagy bekefeg lefen, semmi ellenszeg loholth nem
 lefen: Ackor minden fegyvert el veztnec. Capat, fan
 to valat ezenalnac benne. Efs. 2. 1. Theffal. 4. 5. 2. The. #
 3. Mikor azt mongyac: Beköleg es nag bator sag va-
 gyon, Ackor lefen az itelet: Matt. 24. Luc. 21. Senki
 hat meg né veriderek ferēt a Törököt, hanem czae
 az Isten az egből: Eze ch. 39. Hyac az vadakat mada-
 rakat az Gog Magog tessere. Idefel Apo. 7. 18. 19. 20.
 Kiralioc, vrac, hadnagyoat mondom Minden toluai
 lator hat, Gog Magog: minden ver fopo hadakath el
 veznec.

Eja. 2. 4

Pokolba veztetec) A kenköves to, az örök kat hozat
 a Satan, Antichristus, az Bestia, az Gog Magog, ha-
 mis birodalom poganooc harag edeni oda mennee. su-
 pra cap. 19. Apoc.

Szere tetetec) A Christus Iesus feki az ű mindenha-
 to birosaga iteleti napia.

El fut a föld) Meg valsttozie az föld ez eg.

Helioc nem talaltatoc) az az, Az mostani romlot föld-
 dnec, egnec helie nem lefen, mind el veznec, mind a
 földi emberec, mind az ördegec meg iedne es el fut
 nye Christus elő: Lald Apo. 2. 11. 16. 17. 18. földam. Az
 holtakrolis földam oda fel. Eiel

Matt. 24. *Eyel nappal*) Soha fűneti kőzi nincs az hitlennee
 25. *vefedelmenec.* Apoc. 12. 15. 16. 17. vide.

Dan. 11. 12. *A kőnuec meg nittattanac*) E kőnuec Isten kett De-
 cretoma. Igattaga decretoma ackibe ez vagy on ir-
 ua: valaki nem hisen az Iesus Christusba, hanem a
 bűnbe marad, el, missebe, erdembe, buczuba, bőithbe,

1. Ioan. 1. papa, hiube hal meg, ez őreke el karhozik: *Ioan. 3. 5. 6.*
3. 4. 5. *1. Cor. 5. 6.* *2. Cor. 6.* Apoc. 6. 7. 11. 18. *Soltam er rő:* Mint
 a laystrombol minden adollagot elő neuez az ados:
 Igy a Christus az ű teruenieből minden titkos es nil
 uan valo bűneket az hitetlennükneec elő famlalia: *2.*
Cor. 1. 2. 3. 5. *1. Cor. 15.* *Matt. 19.* *Lucæ 17.* ninczenec oly
 titkoc, kikneec ki nem kel ielőnni oda fel *Soltam:* Má-
 sic Decretoma Istenneec ingalmassaga decretoma: Ez

Ioan. 3. 5. az Attia akarattia: valaki lattia a fiut, hisen benne.
6. 8. 10. 16 meg tőr, meg igazul, az őrdőgneec a testneec ez vilag
Matt. 11. nac ellene tamad, meg feziti az ő rezt a bűnnől egőte
12. 17. fentől, keresztienül, iozanon el vy eletbe, el ne vessé
Gal. 3. 4. 5 hanem elyen: Az elő kenről, vagy ingalmassag ken-
Eph. 1. 2. 4 nerül, auagy az valastafrol *Soltam* oda fel: Apoc. 2. 13.
5. 6. 8. 14. 18. *Phil. 4.* *Exod. 32. 33.* *Dani. 11. 12.* lafd az elő kenuet

Tit. 1. 2. 3. *Matt. 10. 13.* *Luc. 10. 12. 21.* A ti neuetec meg vagy on ir-
 ua az elő kenben: az az: Isten, kegy elméből Christus
 fert, az őrec eletre vegezet, fenttelt: *Eph. 1.* *Rom. 8. 9:*

Ackic a kenben valanac irua) Mint a teruent a decre-
 tombol tescic, ammi a decretomba vagy on: Igy a ter-
 ueni a Christus az Isten ket decretomabol, a teruen-
 ből, az euangeliombol tesci.

Ack hisen el. Acki nem hit el karhozot) Az ű czeleke
 detec

detec ferint) Az hiuec mondatratnac, es igazaknae pronunctiatatnac, azt mongia Christus, iertec el en Attiamnac aldortai; vegy etec el az orfagot. Igazac aldottac az hyu valazttotta c. Isten kegyelmöböl; es a Christus erdemeiert hit altal ingen: Oka az ü iduef. *Rom. 3. 4.* fegeknec ez, Isten kegyelme, Christus erdeme, az *fi. 5. 8. 9. 11.* lelec fentelele, mint mondam ide fel: *Apoc. 1. 2. 3. 6. 7. 11. 1. 2. 3.*

Czelekedetöc ferint) az az, Ammint az io czelekedetöc a feretet, az io gümölez bizonyagot tett az hiuec igazagorol: Mint a biro elő az iambort acki az bünt nem tette, hanem terüé ferint el; a bizonyagoc ezac bizonyitiac iamborfagar, de nem üc tettec iamborra igazza: Igy a Christus elő, Christus erdeme, Isten kegyelme tett, thefen igazza, Az czelekedetöc mint io gümölezi az io fanac, az igaz kerestiennee io bizonyagi, ehe igazza, jegies bizonyag ferent *Gal. 5. 6. Rom. 4. 8. Apo. 1. 2. 3.* boltam.

Iteltetene) az az, Aldottaknac igaznac mondatratnac a Christuffert: Nem reznee teruent reaioc, hané ezac ki mongya a biro hogy igazac, Czac sententia ki mondas leben: *Matt. 25.* Meg itt ez vilagon meg lefen az itelet: *Ioan. 3. 6. 7. 8. 9. Psa. 143.* Az hitlennekis meg iteltetnee az ü czelekedetöc ferint) Christus at kozottaknac, pokolra meltoknac mongya az ü czelekedetec erdeme, es iegie ferinti: *Mer. 11.* bünc, hamisac, boitorianioe, hitlen kökeniec, czelekedetec is nem io, ön volt.

Atenger elő ad) az az, valahol holt testec lefree, vagy hiueke, vagy hitetlenneke, de fel kel tamadni,

Tu

mind

Dan. 9. 11 mind vízből, földből. 1. Cor. 15. Matt. 25. oda fel foltam
 12. erről. 4. Eldr. 2. 3. 4. 6. 7. Az hiucc absoluattatnac, igaz-
 Ioan. 5. 7. nac mondatnac, az hitlenök karkoztatnac: Matt. 25.
 10. foltam erről á kenköves torol:

Es á masic halal). A kenköves es erőc egő to, az ő-
 rec halal, masic halal vagy karkozat: A testi halal th, á
 koporsot, á Sirastis el vesti Isten. Minden haborusa-
 got el ront, pokolba vett, hog ne arthassanac: Hataz
 hiucknec nem arthat többé semmi haboru, se guer, I-
 ften pokolba veti: Esa. 54. 65. 66. valakic az elő könbe,
 az az, valakic nem valaztatnac, nem hittec, meg nem
 igazulnac, mind az kenköves toba, vagy pokolba, az
 masic halalba vettettec. Apo. 7. 12. 14. 17. 18. foltam.

CAPVT XXI.

Első Concio.

1. ATEC EZ VTAN
 vy eget, es vy földet: miert
 hogy amaz előbbi ég, esa-
 maz előbbi föld el mulanac
 es meg változanac, á tengő
 ris többé nincz imari- nem leßen.

2. En Ianos latam amaz sient varost, acki
 az vy Ierusalem, s-latā ezt hogy ala salla á
 varos az Istenül az egből, ammel varos fel
 kesittetet es vg ekesittetet vala meg Istétül,

mint

mint a men aβ on meg eküfittettetic az ün
nün fariat ferienec.

3. S-halleg penig nag' hozatoris az egbõlã ki
ezt monda: Ime az Istenec az ü hailoka es
fatora az embereckel eggiüt vagyon: Es az
Isté mint eg' fator alat eggiüt lakic az embe
rekkel, es az Isten hailakaba lako nepec az
Isten nepei les' nec, s-az Istenis é nepeckel lac
uan vgian az ü Istenec les' en. Es el tórul az
Isten minden siralmat az ü nepei s'emeirül,
Es nem les' e az halal sem siralom, sem kefer-
iü kialtas, panaβolkodas, s'ebanat tebbe né le
sen, merth az elõbbiec mind el multac, es
meg változtanac. Monda ezembe amaz i-
telõ sekbe ülõ, Ime mindeneket vya czena
loc: s-monda ennekem az itelõ sekbe ülõ:
Ird meg, mert ezee a beβedec valoc meg hi
endõc, ackiket mondoc. S-mondec, im meg
len, meg iram: (s-monda ilmeg: Ezt mondõ
ezt ird:) en vagyoc Alpha es Omega: az az:
kezdet es veg: En ānac a ki s'oinchozic ingé
es aiandekõ adoc innia amaz elõ viz nec fo
rasabol. 5. Valaki gyõzõdelmet ves' e, örõ
k' s'gúl biria az Isté iofagir, s-les' ec en annas

Istene, őis lefénneké fia: A rettegő felelm esteknec, pénig es az hittelennek nec, es ama meg atkoztafor baluaniozo bünűsek nec, gilkossoknac, minden fele fertelmes paraznaknac, kanthafics bünes ördengölek nec ember vesztük nec es etetők nec, a baluan imadoknac s mindē fele hazugoknac az ötebec, es örekek lefē amaz toba, a kieg bēnel eskéköuel, ammel legő to amasodic öröc halal.

Sommali.

1. Minden egek nec föld nec meg viulasat iria meg.
2. Az huoc bsdog sagat, az hu lenec kshozattiat.

Magyarazat:

Meg iria a Gog Magog, az az lelki testi ellenfelegnec az Ania bent egy ház nac dühütfeget, romlofat. A főc hadakat, a kie Gogoc, az az pusztito, ronto emaztū niluan saggal valo pogano: Magoc: az az: Ackie eröuel niluan nem ronthat, palast alát alnakul Marta loez modra valo hypoeritac: fegez a Migoganē meg niltat, hanem inkább be fedezet pogant: az az, bin alát valo ellenfegüket hypoeritakat: domesticos hostes, Mich. 7. ezis hogy, volahol vanna az holtac, ha az ebec vadac, meg egette a tűz, viz föld meg emiztetteis, ie vgyan fel kel tamadni: lenki el nem reihetti. Ezech. 37. Dan. 11. 12. 1. Cor. 15.

Itt föl az vye gröl) Az vy eg, jegzi a czillagos eg-
 nec meg viulafat: Mert Isten, az ember bünciert, a te-
 remtet allatot meg rontra, az éber meg rútita, Azert
 hogy, mint a fiakat Isten meg vyttia, es az rabi fol-
 galattol es romlastul meg fabadittia, vg a teremtet
 alatokatis, az eget es földet meg vittia, es a rabi fol-
 galatul, a romlot rabfagtul meg fabadittia: Ro. 8. Ge.
 3. Deut. 28. Atkozot a föld ó Adam a te bündert Er-
 che febem az eget, a földet vassa a te bündert. Hath
 mint Matt. 24 El mulic az eg, azaz, meg változie: meg
 marad az allattya az emberne az eg nec föld nec, de
 a formaia meg változie: Ammi rutsag romlas lefen
 benne, ki eg, ki tífriul: Mint az ózue töröt pohar a ki-
 fennies meg olvad, az allatia meg marad, de formaia
 es seplege mas lefen: foltam: Rom. 8. 1. Cor. 15. A fel-
 tanadastrol, lasd, Phil. 3. Col. 3. A Christus düezeült te-
 fte hüz mi hasonloc lefüne, lasd Esa. 65. 66. Ha az eget
 földet meg výtóm bezzeg titüketis meg vylac. Vy-
 tista seple ember nec, Christus seple iegefene, kibe sem
 mi sepló es rutsag ninczen, Igy seple haz acki romol
 hatatlan, ollian haz Esa. 54. Saffir kóból ezenalom,
 draga kúuckból atrá hazadat, Ig föl 2. Pet. 3. Mint az *Eph. 5. 9.*
 ótves az araniat, ig Isten az eget földet, az elemento. *2. Cor. 11. 6.*
 mekat, a fenet, Elő eget, vizet földet a rúzzel vgian
 meg olvaftia, Hat nem ezac a lelki hűnee, es Ecclesia
 viulafat erced az eg föld viulafan, mint nekie errie,
 Hanem vg yan a teremtetett allatát, az eget földet h,
 Mast fen az egbe soe rutsac dögössleg vagyon: A föl-
 den soe far, búz, A vizegbe dög, bűdössleg, rüdüs öc,
 Itt 3. loc beka.

loc beka, holt allar, heleg, hideg leg, azal, kü esü, döges
 es fel veſ vagy on: isten mind et veſti ezeket, es min-
 dent meg vy tellemi böz, rutlag az egbe földbe né-
 leſen: Az eg föld oli ſep leſen, mint a draga küek-
 bölgön giökböl czenalt haz es aranas palota:

Az elſő eg es föld) az az, Meg változani a rutlag,
 romláz, büdűleg, ki egettete belőlőc, de az alattioe
 mas vy formara ſabattatec, ſ-meg marado.

Tenger ninzen) az az, A vizeknek is az ű romloth,
 büdűs, haborgo, arrado, formaioe meg változec: Meg
 maradallattia, de nem leſen romlasa, es rutlaga: 2. Pet.
 3. Vgyan meg egne az vizec, ſ-meg oluadnac az I-
 ſten ſene miat mint az arany, es a ſa: ſ. Petar mongia
 Hat zac a romlas vez el a tengerből, mint az egből:
 Ertic nekic a tengeren az haborut, hog minden ha-
 borufag meg ſűnic, ez is igaz erteleim, cap: 7. 18. 19. A-
 poc. ſoltam:

En Ianos) Ez az Ianos ama nagy ſent Ianos Euan-
 gelista, es Apatal, acki Pathmos ſigetbe volt foglag
 ba mint Apo. 1. mondam: Hat né Markos Ianos mint
 nekic kakogiac: Mert ſ. Ianos volt Pathmosba fog-
 lagba, Touabba a Stylus, a phraſis, ez igec, ez ertele-
 mis meg mutattiac hog ſ. Ianoſe, mert eggőz az E-
 uangelionnal, es Epistolackal ſoc helien: Senki Chri-
 ſtust Logos, vagy, Logosnac, igenec nem mongya az
 Apostoloc közzül ollian niluan minth ſ. Ianos, ittis
 cap. 1. 19, igenec mongya a Chriſtust: Neuezi meg ma-
 gat azert, hogy ſenki irafaba ne ketelkeggyec, hané
 el higgiec ammit nem.

A ſent varas) Es a ſēt varas az yy Ierusalē, az az,

A kit példaza, á Babiloniai, foglag vfan epettetet vj
 Jerufalem: Eze. 44. 45. 46. Az öröc élet nec es bodog-
 fagnac helie á mas vilagon: Ne eröz hatt itt ezac az
 emberek, az hiueket, az Ecclefiat, hanem vgyan az
 Ecclesia hailekat, heliet: Mert mint ez vilagon az hi-
 uec helnekül Istent nem diczertec, s nem laktac hel-
 nekül: Igy á mas vilagon nis heliec orfagoc, fatorae
 lefen: Mint Adamnac az efferelöt á paradiczon.

Vag Eden Sidorul) az az, Gyönörőseges kerth volth
 Ig á feltamadas vtannis helieclefen az hiuek nec a-
 hol laknac, mint Esa. 54. A Saffiából czenalt fep palo
 tahoz hasonlettia á varast, az hiuec lako heliet. Hat
 ne teueleg: Meg valazd az öröc eletet, Meg valafd en
 nec az heliet: Az öröc elet qualitas, Istennel valo fin
 ról finre eggesüles, Isten esmereti, latasa, es minden
 iofagiba valo be iktatas, minden gonoztul meg fábai.
 dolni, valni, es minden fele ioba be ikthatodni: Ezth.
 Christus öröc orfagnac mongya, Isten fatoranc, am
 mel fatorba eggüt lakonc Istennel.

Az egből ió ala) Mert mint az Ecclesia, á valasztot-
 tac, hiuatala, igazulassa, iduezülele onnat fellől az egl
 böllefen minden io lelki aiandek, az hiuec iduezüle-
 se, az öröc elet okai, az igazsag, feniseg, valczagoc:
 Ig az hiuec varasa, öröcke valo heliec hazoc, paradi-
 ezomoc, es gyönörőseges heliec az egből ió ala, mint
 cap. 1. 2. Apoc. mondani: Hat ha Isten ió ió ala: Isten te
 zen kerebtienne, igazza: Isten ezinal öröc hazat, va-
 rast, bodogfagos orfagoth az heuek nec, nem valami
 teremtet allat Mar. 25. Esa: 54. 65. 66. Hat ne mi fesi, ne
 bizzal á buczuba, emberi erőbe.

Meg

Megkezeztetett) Mikent az Attiác, aniat fel ekefetié
 es kebec a meni affbör, es mincc előtte el halnanc
 kezec fognac, aiandekozzac, ruhazzac, moflac, fepet-
 Eph. 5.6. tic a leani: Igaz Attia Isten, a f. Lelec Isten a Christus
 2 Cor. 11. vereuel miker parazna, fekete, bünös leaniokat meg
 Oje. 1.2. mosot, főzce ezenalt, mert a parazna o természeteh
 Ezech. 16 le vonia rolonc, a bünül, ördögül, papatu', ez vilag-
 Hier. 3.3a tu', az o reztul, ammi előbbe ferjunktul el valasztot
 Esai 54. el fakasztot, es le vonuan rolonc a parazna ruhakar,
 Psal. 41. a bunt, halalt, a füz, es es bent Iesus Christus, vüleg
 Mat. 9.25 igafagaba, bentlegebe, palastjaba, abrazattjaba, es io-
 fagiba öltöztete, a vüfel, a f. Lelec. 1. Cor. 1. 5. 2. Cor. 1.
 3.5. Rom. 3.4.5. Gal. 1.2.3.5. Eph. 1.2.4.5. Col. 1.2.3. Psal. 32
 oda fel foltam ertöl: Amminemü fep, tista, bent, ar-
 tlan, makula nekül valo a vülegen, olliannac kel len-
 ni a men affbönac, a Christus iegefinc Eph. 5.2. Cor
 11. Ezech. 16. Christus minket hitruel, esköucefueel el
 iegec hazas tarful, elis foglalt, mert ieg ruhat, gizorut,
 az u iofagitatta reanc, lölkeuel, a bent igyekkel el
 peczetelt, el iegzett: 2. Cor. 1.5. Eph. 1.4 Gal. 4. Rom. 8.
 lafd, minth mongya Christus peczetinec a f. Lelket.
 Hat azert ha a men affbont, az Ecclesiast, az Attia Isté
 a vülegen Christus, a vüfel f. Lelec meg fepetettec E-
 phes 3.2. Cor. 11 Ezech. 16. Hat az agias hazat, a benth
 varastis, az öröc elet heliet az vy eget, földet, az vy
 paradiczomot meg kel Isténc ekefeteni Nem czac
 egy feiedelemis, aranyas palattat kezec, azhol a me-
 niegzó lefen, ahol ó: Szep leannac, fep halo helietih
 kel kezeteni, nemkel disno olba, es sarba vinni, hog
 a draga

á draga ruhát be ne keverie, postoual főnieggel bú-
rettiakbe á földet: Hat hog mys az Christus draga ru-
hait meg ne rucecczuc, fep tista hazath kel czenalni
Esa. 54. 61. 65. 66. lald.

Ime az Isten satora) Imar itt jelenti meg mi legyen
á fét, az az, Tista varas, ackibe bün, rutsag, makula, es
romlas nincz: Az Istennec hayleka, Satora, az az, az
embereckel valo eggjut lakasa: Mint az I E H O V A á
satorba, á ket Cherubin között, á frig ladaiba lakic
vala arniec ferint: A mas vilogon vgyan allat ferint
lakic mi velunc Ioan: 14. 15. 1. Ioan. 3. Az en Attiam
hazaba foc lako heliec vannac:

Lejnec Isten nepij) Czac az Isténc folgalnac, czac
Istent tisztelic nem folgalnac é vilagnac, órdógnec,
mint á földön ketfele fantaltac testel á bün törüenie
nec folgaltac: Az viult rezzel Istennec: Roman. 7. 8.
Galat. 5.

Isten lezen az ú Istenec) Isten finrúl fiore hit, remé-
seg, ige, es valami külső cz köznekül, közli mutattia
es aggia magat a hiueknec, Isten lezen minden, min-
denbe, az az, Minden fele füksegeketh czac az Isten
fór zi meg: Valami kel á nepnec czac Isten az, Czac
Istenbe talalliac meg minden füksegeket: Etelec, ita- 1. Cor. 7.
loc, nyugodalmec, órdómóc, Eletec czac Isten: Minth á 1. J.
kis germec czac az Anniara, Attiara esic, mindent
ütüle kór: Ig az hiuec minden dolgokert czac Isten-
re esnec: Ez vilagi ez közzel valo elet, fantas, kapalas
kezi munka, kereskedes, á teremtet allatul semmit né
varonc, Esa. 54. 65.

460. A SZENT IANOS

Először (Isten) Apoc. 7. Esai. 25. 65. Iald foltam.

Az elobbi ( ) az az, valami a bűnert örödgül, Adá
 tül be hozattat a bűnert, romlas, ken, síras, keserű.
 seges, es farafagos muka mind el ves: Minden allath
 meg fabadul a romlastul, Testi, valthozo, es romlan-
 do dolog ott nem lefen, nem nűznee, nem eznee is.
 Mac. 24. nae testi etket, acki a giomorba menne, el romlana,
 Luc. 23. hanem ezac lelki etel, ital lefen. Apoc. 1. 2. 7. Rom. 8.
 r. Cor. 15. A fel tamadafrol a valogatot concioaba fol-
 tam, Esmeriue baratinkat, feleseginket, gyermekeket
 megackiket soha nem lattone, a patriarkakat, prophe-
 takat es apostolokat meg esmeriue: Hat akiketittis
 e földön esmertünc, ott inkab esmeriue. Az esmeret,
 bölcezeteg ez, ertelem meg marad, nem lefönc bolon-
 doc, es nemac Peter illiest meg esmere a tabor hegié
 maga soha sem latta többé. Matt. 17. Meg az hitlene-
 kis a Christust, az apostolokat, meg lattiak az iteleth
 napian, az attik fi. kra tamadnac. Zach. 13. Testi esme-
 ret nem lefen, hanem lelki. Hogy ez vilagra lettünc
 mint eltünc, iduezöltünc melsoc iotth tot Isten, ve-
 lünc mind iol reggyue 2 Cor. 5. Es öröcke valo halat
 adonc azokrol Eph. 1. 3. Rom. 3. oda fel foltam erröl.

Ime mindent meg vyetoc) Ez a fekke ölü a Iesus Chri-

stus ez a biro mint oda fel mond: Vya ezenaloc min-
 det, az az, Mint az hiuec testet, lelket meg vyeton, vy-
 leket, fiuet, el met testet ezenaloc benne ig a terem-
 tet allatokat, az eget es földetis vyetom, vya ezenal-
 lom, mint Esa: 43, 54, 65, 66. Erröl böusebben fol: Hat ha-
 mindent

mindent á Christus via czenal, hat Isten allat ferint *ib. 1. 2. 3.*
nem ezac neucl:

Igaz beszedec) Valamit en mondoc Chrüs te neked
Ianos, valtozhatatlan igaz, es meghyendü beszedec.

En vagyoc kezdet es vég) Minden teremtetth allatnae
kezdöie, teremtoie, en vagyoc el vegezöie, tartoiatis:
cap. Apoc. 1. 2. 3. foltam.

A somiohozozac) Valaki keuania, vefi, kerü
az en iozagimath, ezac arra somiohozot, ezac azt
keuania, valakit en azien f. Lelekemuel en hozzam
vonzoc, teritec, keuantatö vale az en iozagimat: En
ingen adoc annac minden iofagot: Az elő viz, á Chri
stus meg elefio iofagi: Oda fel foltam: Ha ingen ag
gya, hat nem aron, nem erdemeiert, mukyerth az
ember nec, hat nem á misseiert, nem büitert buchuire:
Rom: 3. foltam erröl.

A gyözö) cap. 1. 2. 3. Apoc. foltam: Hat mindent az I
sten nekünc adot iofagit, vg birünc mint itt é földön
ammi saiat iofaginkat. Senki hath mi tülüne el nem
veheti.

En lessek Istenegü leszen fiam) az az, Mint edes fiamat
vg tartom mint iofagimat en ü vele közlüm: Vg ol
talmazom mint fiamat, azt á ki hitt en bennem, es az
en lelkem es erdemen iozaginal á bünt halalth meg
gözi ez vilagot, nem heuer á bünbe.

A fertelmesec) az az, Teruen atka alath vala Iudas,

Cain lelke harag edeni, ackic mint raboc, gonoz te-
 uec, toluaioc fel nec à birotul, hog meg õliüket: Ro. 3.
 8. 1. Ioan. 3. 4. 1. Timot. 1. 2. Cor. 3. lafd.

Fõrtelmese) Ebdelygmenis, az az, à meg fertezte
 tet vndokocnac: az az, Valakik be keuertec magokat
 vilag rutlagiban: vgyan heuert à bûnbe, mint à dis-
 no à sarba, es vgyan be keuerûdõt à bûnbe mint eg-
 ganeba: oda fel foltam. 1. Cor. 3. 5. 2. Cor. 5. Eph 5. Gal. 5.
 A paraznac, baluaniozoc, bõuûs baioloc mind el ves-
 nec.

Rezec) az az, pokol, hath, karhozathi lefen az hitle-
 nec öröklege: Ef. 66. Mar. 9. Mat. 25. 2. Theff. 2. 1. Theff.
 4 5. lafd.

MASIC CONTIO

Capit. 21.

8. **I** Arula egy en hozzam amaz heth An-
 Igyaloc közzül, ackik nel amaz het czezec:
 valanac, ackic tellieffec valanac amaz heth
 vtolso czapassockal, s-ßola en velem s-mon-
 da: Ietzte ide, s-im meg mutatom teneked a-
 ma mén aßont, acki à Baran Christus fele-
 lege.

9. **E**l feluõn azért engem eg nag magas he-
 gre, es meg mutata ennekem ama nagy va-
 rast, à bent Ierusalemet, à ki onnat feliül az
 Istentül az egbõl iuth vala ala amel varaf-

ba var-

- ba vala az Isten, Isten diczõsege, (es vilaga.)
10. E varosnac az ú fenlõ vilaga hasonlo va-
la amaz igen draga kõhöz, acki ollian va-
la mint amaz Cristal modra tündüklõ Ias-
pis kõ. V
11. Vala ez varasnac nagy magaskü fala: va-
la tizenket Cepuia, à kapukban penig vala-
nac tizenket Angyali, valanac ismeg neuec
meg irattatuan à kapukra, amel neuec va-
lanac az Israel fainac tizenket nemzetinec
neueij.
12. Nap kelet felõlis harom kapui valanac:
Fel fel felõlis harom: Del felõlis harom ka-
pui, nap nyugot felõlis harom kapui:
13. Ez varasnac az ú keretése nec tizenket fõ-
damentomi valanac, es è tizenket fonda-
mentomokon, à baran Christust tizenket ta-
netuaninac neuei valanac.
14. Annac penig acki en velem sol vala: Eg-
arantias nad fal vala, ezert hogy azzal meg-
merneie à varast, es az varas kapuit, es az
varas keretefet: Az varas penig negy begõ-
uen fondaltatuan vala: Es ennek az hozza

Éinte anne vala mint à felleflege: s- mint eg tizenket ezer futamatni földre telec, hogy meg mere à naddal az varast.

15. Ez varasnac az hozza, seic, magassaga v- gyan mind egy arant valanac: Meg mere à kerit testis, S- lön faz negyuen neg hingne: annac az ember nec kenioke hingeucl, acki vala az Angyal, (aki eberi abrazatba vala.)
16. A keritelenec penig az u tel rakasa es epite- se vala, Iaspis kubo: A varas penig tista a- ra vala, es hasonlo amaz tista Cristalhoz.
17. Fundamentom is e varasnac mind dra- ga kobul valanac fel ekelittetuen. Azello fundamentom vala à Iaspis ko: A masic fon- damentom, Saffirku: Az harmadic Calce- donius, vagy Caeradonna: A negyedic fo- damentom vala, Smaragdus. Az otodic fo- damentom vala, Sardonix: Az hatodic va- la, Sardius: Az hetedic fundamentom vala Chrysolitus, aran sinuko: A nyolczadic fon- damentom vala, Berillus: A kilenczedic va- la, Topazius: A tizedic fundamento, Chry- soprasmus ku: A tizeggedic fundamentom vala, Hyacinthus, Iacchini: A tizenkettodic

fundamētō vala, Amethyftos, Amathyft:

18. A tizenket kapukis penig tizenket dra-
giongöc valanae: S. mindenec é tizenket ka-
punac mind egenlú keppen, f. eg arant eg
egy göngbül vala czénalua.
19. E varasnac penig az ú vczaiia, es piaccza
is tista aranibol vala padimontomozuan,
f. ollian sem fenies es tündöklő vala a piac
minth amaz vilagos altal lathato Chryftal
20 öüégg. Templom penig nem vala ebbe
é varaiba: Merth ama pantocrator, az az,
mindénel biro hatalmas Isté es a baré Chri-
21. stus é varasnac az ú temploma. S. né búk
leg penig é varasnac a nap, es az hold, hog e-
zec fenienec es vilagoskogganac é varasba
Merth amaz Isté dűczőleges feniessege vila-
gosertia meg é varast: Es ama baran é varas
22. nac az ú főuetneke. A nepec azert ackic
meg tartattac es iduezettettec es szabadettat-
tac é varasnac az ú vilagaba iarnac es fetal-
nac: A földnekis az ú kiraly az ú diezőse-
geke, es tiűessegeket chez é varashoz vesic
23. A kapui penig é varasnac bené barattat-
nac nap-

nac nappalis: Mert eezaka vgyan ninczen
 s-nem leñ en is többbe az öröc élet varasaba,

24. A pogan nepeknek is az ú diczöleget es
 tisztelgetet mind erie ez varasra horgyac.

25. Semmi vndoc fertelmefeg, s-ualaki bü-
 dös es vtalatos vndokfogot, baluaniozasth,
 hazukfogot miel, es czelekedic, ebbe è va-
 rasba be nem megen, hanem czac azoc mé-
 nekbe ez élet varasaba, ackic fel irattattac
 à baran Christus elő könueczkeiebe.

Sommaia

1. Minemü legyen, miböl epettetet legyen az hely, à sűz
 viras, ahol az hiuec laknac a fel tamadas vta azt irta meg.
2. Kik laknac ez varasba, kiczo da vilaga, vras, temploma è
 varasnak.

Magyarazat.

Szola ez elő azoknac elő vizekröl, ackic gőzöc
 föltamaz elő vizröl oda fel. lasd Psa. 25. 26. 41. Esa 55
 Ioan. 4. 7. Szola az hitlenee minden fele bűnesec ken-
 könes tauarol, auagy mastic halalalarol, à pokolba va-
 lo keniökröl, ackic leñnen à föld alatt: Esa. 25 30 Num.
 16. Merth öröc setefeg, Esa: 25. 65. 66. Mar. 9 Mat. 8. 22.
 25. lasd, föltam oda fel. S, föltam oda fel az het czapasok
 rol, az az, à finetlen fanthalan, es vegheretlen Isten o-
 storiorol: Mertek be à büntetes ezert, mert à bűnnekis

1. Matt. 10.
 18.

mert ki vagyon, meg földiuc à bűn poharath, Istenis *Matt. 23.*
 meg földi meg tetezi à büntetett, földam oda fel cap. *Gen. 15.*
 18. 19. lafd.

Abaraniegeset, es feleseget) A baran Christus iegefe
 az annia fent egy haz, s mint es miert legyen, à barà
 felesege oda fel cap. 7. 14. 10. meg montam.

Fel viue lelekbe) Erről is cap. 1. 3. 4. Apoc. földam az
 az, noha testembe. Pathmos figetbe voltam, de azért
 az Angyal lelke met, lelki efemet, gondolatomat la-
 tas ferint fel viue c̄ nag hegre, az az, à Iesus Christuf
 ra, az ű fēt igeiere, es Istenec titkos dolgainac meg
 nilaffara, ertefere vin. Hat Isten az acki minket az
 gaz ertelemre ferkent, es fel vizen. Esa. 54. 65. 66. Istē
 aiandeka meg ertefe à menniei dolgoknac. Ioan. 5. 6.
 8. 14. Nifd meg el memet hogy erthelem atte dolga
 idac. Psal. 19. 80. 84. 119. 130. Ha akarod erteni à menni
 dolgot, à testi, ez vilagi baromhoz illendō ertelemtül
 es bölczesegtül el ved el mēdet, es à terimezet földōth
 Isten igeizbōl es bölczelkeggel. Iudæ 6. 2. Pet. 3. Istē
 fia à siketet Nemat, vakot gyogettia meg, Marc. 7.

I Cor. 1. 2
3. 4. 10. 11.
12. 14.
2. Cor. 3. 4
5.
Eph. 2. 3. 4
Roma. 11.
Psal. 73.
49.

Meg mutatà fent) E fent varas helie az örök elet-
 nec, az az, Istenec fīnrül fīnre valo lataffanac es e-
 smeretīnec. Mindē gonofitul valo meg fābadulafnac,
 s minden ioban valo be iktatafnac: Rom. 8 Esa. 57. 65.
 Erről föld az en attiamnal foc lako heliec vadnac,
 Ioann. 14 mint é földē Ierufalembē; Siloba, minde-
 rőt az hiueknec helie volt ahol diczērt ec az Isten,
 mas vilagbannis helie lefen, nec erunt atopi, az
 helnekül, veghetelenec nem lefnec. De mikenth

Ioann. 17.
1. Ioan. 3.
1. Cor. 7. 13.
15.

most á Christus diczõit testenee Attia iobian helie
vagyon, ignekenkis az Attiak iobian heliunc lefen
es nem lefünk helnekül mindenee egfõff mind, egy
oraba, mint á test ragóc haz zuggyac, lásd Esa. 54. 60
63. 66. Phil. 3. Col. 3. oda felis fõltam errõl.

Az egbül iutt ala) az az, Minttaz örõc eletet, igaffa
got, bodoglagot, Isten kezettette es ezenalta fiaert, a-
zonkebben az örõk eliet heliet, az örõc orfagot, az
hiuec lako-heliet, hazat es hailekat azon Isten cze-
nalta, emberi erõnekül. Ioan. 14. Esa. 54. 60. 63. 66. Apo.
7. 14. 19. 20. fõltam.

Ala iutt) Hat nem az fõrgõ egén fellül lakozoc, né
az egée fõlõt lezen, hanem á földön, az egen, de meg
egy é föld az eg, nem fõrog többbe az eg es idõ val-
tozasoc, estue, reggel nem lefë többbe, az nap sem fõl-
gal 2. Pet. 2. 3. Esa 57. 60. 65. 66. Hazudhat, acki azt mon-
gya hogcz cyilagos egen fellõl lakonc, merth nam
meg monda hogy ala iutt Isten, es itt é földön lakic
az embereckel Apoc. 7. 21. fent Peter: vy eget, fõl det
yaronc, kikben itt az igazac laknac: Ahol Adam az
eset elõt lakot ot lakonc: lakot á Paradietzomba, hath
mys ott Azt mongya Matt. 5. Prou. 1. Psal. 36 37. Hog
az hiuec örõkõfõklefnee á földön es mind örõkke it
laknac. De mast budofoc, farandokoc, iüuemeniee, fé-
mi örõküne eg talpalat na sinez itt. Eph. 2. 4. Ge. 12. 13
14 Act. 7. 3 Ebr. 11. 12. 13. Hat az mas vilagot erti, hogy
á fel tamadas vtan lakiac örõkõfõl, örõcke, mert mast
eg fempilantaffig, budofouul, iüueniul lakiac. Hat vag
Calvinus, vag Bullinger ha külömbeth fõl hazugfag

lafd 1. Pet. 2.3. meg latod: Azt mongya hog az elo eg-
be a föld fölöt ragattatonk el a föld finerül az vr elei
be, oftan az vtan öröcke az vrral itt lakonc mint A
po. 7. 20. 21. Monda Esa. 54. 75. Mostis az egbe ammi la-
kafonk, de nem következie hogy a földön nem lak-
nank: Phil. 3. Col. 3. Eph. 2. Hat ne tekerd az írást ferre
hanem aghelt neki, mert fi Peter azt mongya, az vy
földön, az vy egbelakonc, hat nem az eg fölöt foltá
eröl 21. Apoc.

1. Thess.
4. 5.
1. Cor. 15.

Isten diczõ sege) Semmi testi, é vilagi, változo, rom-
landóság, rúttság, nem vala benne, hanem Isten igassa-
ga, bölcsesége, világossága lelki jószág, ó. ócke valo,
lelki jóckal rakua: Esa. 54. 65. 66. 1. Pet. 1. 2. 3. Col. 2. 3. Ioa:
14. 15. czac Istent kel ott diczerni, fogalni, czac Iste
dolgat kel bene mielni, bün halal ott nem lesen, a bün-
nec, a testnec, ez vilagnac ot fenki nem fogal, caze
az Istenec Rom. 3. 6. 8. Eph. 1. 2. 3.

Ez az as vilagi bassonlo) Ez varasnac, az öröc eleth
lako helienec vilaga nem testi, nem nap, hold, czillag,
fenednec: Hanem lelki, a sent Haromság, az Attia, fi
u, sent Lelec, az egy bizon Istenseg, Esa. 60. Apoc. 7.
21. foltam erröl.

Mint a drága Lapis acsi tündüklie) Mint az Iaspisnac
az iaua tündüklö, semmi rúttság benne nincz az fe-
met, ezét, seiet, elmeiet embernee eleseti vydamitia,
thistetit: Igy az Isten makulnekül es minden hi-
ba es fogyatkozafnekül világosettia meg az ú nepe-
ich, tükelletes esmeretibe vizé az nepeketh, mindent
fogyatkozafnekül, finrül finre, czküz, rükür-
nekül althal lattiac az Istenh, vgy amminth

1. Cor. 13. vagyon magaba: A napra nem nízhet az ember tő
 1. Ioan. 3. kőrnelkül: De az Iaspis kü által finte által lathattúnc
 à naph: A nap kőüete az attia, ez oly vilagosságra
 1: Tim: 3. 6. lakic kikhez nem mehetünc, de az Iesus Christus az
 Iaspis, ackibe természetit, el titkolt tana czát, öröcke
 magaba el vegezet dolgait által lattúnc. Ioan. 1. 5. 6. 10.
 Col. 1. 3. Eph. 1. Ebr. 1.

Migas nagy kü fala) Veghetethlen öröcke valo, ro-
 Ebr. 12. molhatatlan hel, kit senki el sem ronthat, meg sem
 Gala. 3. 4. haghath, hanem romolhatatlan, öröcke meg marad E-
 sa. 54. 65. Semmi ellénsegtul ott ne fely: E küfal az I-
 sten, az Attia, à fiu, à sent lelec, Isten ammi erös va-
 ronc bastianc, küfalonc: Psa. 46. 90. 91. Esai. 25. 54. 60. 65.
 66. Valaki minket győzni, rontani akar, ammi varo-
 kat előfer. győzze, roncza. De senki Istent senki né
 ronthatia, megh sem gyűzheti, hath minketh sem
 győzhett.

Tizenket porta, kapuvalta) Eg az vt., ayto az elete à
 Christus, de ez eg aithon es kapun soc ablakoc vad-
 nac es kis arcoe, à prophetac, Apostoloc, Angyaloc,
 Ioan. 10. az az, predicatoroc ackik által az akolba gyüytiaz
 14. iuhokat. Tizenket nemzetet, az az, A Sidokbol, es é
 vilagnac neg rezerül, ammel vilagnac mindenre re-
 ze é negnec, fel, zel, del, fel, nap kelet, nap effet, har ó
 haró rezre: ozol, vagió tizeket reze, miért hog az A-
 postolokat ez vilagra boczata, mind é feles vilagon-
 lako nepnec tizenket rezre kaput czenala, az az: Az
 egy kaput az Iesus Christust ki nita, hogy minden
 nemzetből az valasztottakath, az Apostoloc, es az ű
 Angyaly

Angyaly es tanituani által be hozna: Hat Isten kaput ezenáltal é varastra á tizenket Apostol által, hog minden felöl be meheffenec, az ige es hit általaz valasztottac. P^{sal.} 24. 77. Harom harom kapu minden felöl ez eg varos, neg felöl harom harom ezert: Mert harom á semel es valofagos magaba leuó, elöc I E H O V A, az Attia, fia, sent lelöc, á sent Haromsag acki iduezet, s-harommal igazet é sent Haromsag, Elöc az ige, Masic az hit es remenfeg: harmadic á sent iegec: Rom. 1. 2. 3. 4. 1. Cor. 3. 1. Pet. 3. Eph. 5. Titum 3.

Fel irtac á tizenket) az az, A tizenketh nemzetből á kit iduezeteni kel Isten meg famlalta: Tizenket Angyal vagy on á kapukon: Merth Isten az Apostoloc, Prophetac, es Apostoloc nelkül senkit be nem vitth á poganoc közzül ez köz althal iduezit: E tizenket fam iegezi minden rendbeli tanithoc famat: Azerth minden felöl harom kapu: Mert minden nemzeteth azon sent haromsag, azon egy Christusett, egy kapu iert aldozaterth, azon modon, az ige, híth, es iegec által, es tanitoc által idueziti.

A tizékett Apostoloc neue) A poganoc közt é világ ferint á tizenket Apostol nyta kaput, úk által hozza) Isten az akolba á poganokath, ezerth irtac á kapura; Gal. 2. 3. 4 az az, A poganoc meg teretifere fel irta az ü neue- Rom. 9. 11 ket Matth. 28. Mar. 16. Act. 2. 5. 9 10. 11. 15. 15.

Aranias nadfal) Oda fel cap. 11. foltam á merthek- P^{sal.} 117. röl: Mikent igazulasa, valasztasa, iduezülese az hiuek nec Isten mértteke, az az, Tanaccza, akarattia es sent iegeie ferint, rendel, moddal, bizonyos ockallött, nem.

eze vezetül, nem tertenehből, nem emberi erdem-
bül, es tudomamból: Így ammi lako heliunc, varalone
Isten igeretiből, thanacczabol, io akarattialbol vege-
zes ferint, rendel es moddal vagon nem eze vezet
tül: A meres á fenth irasban iegefe, bizonios, el rög-
zöt tükellees dolgott: Daniel. 5. Meg merte, famlalta,
Isten atte orfagod: Ezech. 45. Iasd á varas merteketh.

Nagy segü) Egy araniu az varas, fele hozza eg:
Miert? Merth az Attia, Fiu, fent Lelec ammi hazonc,
varalone kü falonc: Az Isten tókelletes, egy araniu á
Ioan. 5. 6. fent Haromsagban valo semeliec, nem nagj ob eggie
8. 10. 15. á masiknal: Masic oka mert igenetlenség, partolas es
17. vizzalkodas nem lefen, s ninczis az Isten orfagaba:
Az Attia, á Fiu, á fent Lelec egy mukoval eggiut eg
akarattal, es eroucl iduezetne c. i. Ioan. 5. Semmi vival
kodas, iregseg Isten orfagaba nem lefen.

A keretes s sz negyuen seng) az az, Mint az emberec
nem veghetlenek minth az Isten, nem tolti be az e-
get földet az ű allatioe, semeliec, mint az Isten be tel-
ti es mindenüt vagon Hier. 23. 1. Reg. 8. Psal. 139. Ig
az örök élet helie nem veghetlen, nem helnekül va-
gyon, ninczen az eg es föld kiöl, hanem bizonios
helie lefun: Nem testi moldra kel itt á stadiomot, az
eg futamatni földet, á féngget erteni, hanem lélek fe-
rint: Valaminec az iras merteket, hatarth, es famioth
ezinal, azon erteni akar bizonios, veges dolgott: Né
hogy ezac faz negyuen neg seng volna kerületi, s né
nagyob hanem ezac ez az ertelme, bizonios helie,
hatara

hatara leben dimensiones, spacia locorum, et definiti-
ones habebit locus vitæ æternæ. Mint negyven ket
holnapnak 1260. napnac, vagy negyedfel estendőne
mongia az Antichristus, az haborusag ideiet: Maga e
zernelis tób, de czac az ielenti hogy nem vegetlen
hanem veges: Ig á mertheke á varasnae az öröc eleth
helic acki az vy eg föld, ezt mongya hog veges, né
veghetetlen, mert teremtet allat. 2. Pet. 3. Esa. 65.

Az Angyal mertike az az, Nem emberi mod serint
ercz é mertheke, hanem lelec serinth, á kir az An-
gyal Logos, á solo Christus. á veges embersege beför-
zet es kereset.

Láspis az tística aramból é varas az az, Nem vesen dö-
böl, nem romlandoból, nem emberi kezzel ezinalth
haz, hanem lelki, Isten ereieuel tística, sent romolhatat
lap lelki jósbagból ezenaltatot, acki ben rutlag, sütet-
leg nem leben: Minden é földi allatnal, gazdaglagnal
seb, dragab lásd Ebr. 12.

Galat. 4.
Eph. 5. 54.
60. 65.

Ebr. 3. 4. 5
10. 12. 13.

Mind draga küből foltam oda fel á draga köuókröl:
lásd Exod. 28. czac akar ia ez draga köuón ertheni az
örök elet, tística, sep, draga sentseget, romolhatatlan sa-
gat: Esa. 54. Ammi draga köuünk, gyöngünc á Chri-
stus, mi ú rayta epült draga köuec, araniae vagyone
Láspis az Isté esmeretis: Saff. 1. Isten hez valo hufföla
tökot iegezi. Ioa 3. Chacedó, romolhatatlan, artatlan e-
ret, erőseget, tökelietesseget iegezi. Mert az erős kü-
mint

1. Pet. 2. 3.
Eph. 2. 3. 4.
1. Cor. 3.

mint az ércz, es aczel, vgyan amaz erős tűfő fába
 lu: S-maragdus: fep föld pafit fin, a lelki örömet, Iste-
 nel valo meg bekelestik peldaza, Mint a föld fü örué
 deztet, ig Isten orfagaba öröcke örölüne.

Sardonix) Ez ama vörös kü karniol, akit gyürübe
 ezinalnae, peczetelne: Ez a Christus vere hulla
 sa erdemet peldazza kiuei büncinket el mosta, az e-
 letre peczetelth es vy friget es testamentomot fer-
 zöt Matt. 26: Luc. 22.

Sardius vel onyx vel onychus) Ez feier tifta kü, fenies
 legzi az artatlan eletet, makulanekül valo fentseges
 eletet Ephes. 5: Apo. 1. 3. 4. 5. 7: a feier ruharol foltam.
 Mint az emberne: tifta körme ollian c kü.

Chrysolitus) Arany finü kü: A Christus halala, es al-
 dozattya erdemet, az hiuec tifta, fent tudomaniath
 peldazza Pfal. 12. 19. 119. 130. 1. Pet. 1. 2. A f. Peter Aran-
 hoz hasonlittia az hiuek hitit: Szent Palhya penig,
 arannae, ezüfne: draga küne: kie a fundamentomó,
 1. Cori. 3. a Christuson az hiuec a tanitoc epitne: minthio a-
 ezoc.

Berillus) Ollian finu mint a bouaruanba a föld, a te-
 ger viz finü, nem tifta föld, hanem feieres föld) Ez
 peldazza az Isten kegielmet, es haragos igassaga eg-
 gesléstet özue a Christus halalan: Mint Apoc. 1. 3. 5.
 monda Pfa. 84. 85. lasd. Rom. 5. 15. Az hiuec gyorfafa-
 gat, az Istenni tifteletbe valo foglalafokat.

Topazion) Topazius ezis föld, es fephelies kü: jieg-
 zi az hiuek eggesleget, eletre valo fel tamadafokat, ö
 röcke valo valasztafokat es meg keresseket, es fog-
 lalassokat az eletre.

Chrysostrassus) ez a kő oltán felig mint az aran, felig mint a parhagyma oltán finú. Eg aran az aran fin es föld fin benne. Peldazza ezt hogy az hiuekbe az er telelem es bölczefeg, es az akarat eg araniu lefen, valamit ertnek, azt akariak, ammi iot akarnac. megis czelekedhetic. Rom. 7.8 Mert it ammi iot akarnac nē mielhetic: Erit summa virium et virtutum harmonia et analogia in vita aeterna.

Hyacinthus) E mint a viola, barson finó kő) iegzi az hiuek kedues, iozagi tisteleteket, hala adatiokath Mint a violaba gyünörkedic. Vgy Isten gyünörködic az hiuec diezertibe. Ose. 14. 2, Cor. 1. 2 lald: Psa. 51.

Amethystos) Ez is hord a viola finhgz, de sūtetes, minth ama kastely bor, Anet tezen, refegfeg nekül valo: E kő nē haggya meg rezegőlni az embert: Legzi az hiuec, iozan, tífita, fent aratatlan eleteket.

Somma kettőt iegošnek a kőuec:) A fent Lelek nec so külön külön fele aiandekit az hiuekbe 1. Cor. 12 Mint egy kő sincz ki valamibe nem külömb, eggik a masfiknal seb, külömb, dragab, de azert vgyan azon draga kő fele: Ig azon egy a Christus erdeme, igassaga, az elet, de az hiuec ackic Isten hazay az ayandekkal külömbeznec, eggic a masfiknal dragab, feniesb, mint a czillag az eggic a masfiktül külömböz, 1. Cor. 15. fo ltam a feltamadasrol valo predikatioba.

Masik iegzi: Az Christus erdeme foganathos, draga tükelleteffegeth az hiuekbe, lald Esa 54. Egy czac a fundamentom a Christus 1. Cor. 3. De az epe tő fondatoroc, az Apostoloc, Prophetac fokban vannak: Eg az

Ebr. 3. 4. 5. Ias, az hiuekserege, egy fundamentom i vagy on, *E*
1. Cor. 3. 6. *phel. 2. 4.* De sok a van az azoe a kü miesec: *1. Cor. 3*
2. Cor. 6.

Azon eg gyüngből, czac egy gyüngből mindenik kapu)
 Mert noha az prophetac, Apostoloc, tanetoc által ka-
 putnitott ez világ tizenket feleire, reze yre, de azon
 eg Christus az vt, aito elet, igassag, azon egige a ki id
 uezet, az o eg hittel, igeu el, ker o fteggel iduezul min
1. Petr. 3. den, egy az Isten egy az hit, eg a kor o ftegg. *1. Cor. 3.*
Ebr. 11. *10. 11. 12. 13.* *Eph. 1. 2. 3. 4.* Ias d *Ebr. 11.* Azon eghitet:

Az vezajja, z iaccza) az az, A közönfeges helcis az
 vt varasanac ahoua o zue giulonc tista igaz tudoman
 bolczeleg semmi fogyatkozás, es romlas ninczen
 benne. Minden ember vgian külön külön tista bent
 Vgian mikor eggiut vadnac, o zue giultnek is tistac.

Nem kel az vilag) Apoc. 7. Esai. 60. Ias d. Noha a nap
 hold lezen, de nemkel ort az o rok eletbe az u fenie,
 Mert mint az mecz nem tetczic delbe, igy nem tet-
Matth. 13. czik semmie lefen a nap fenie a menney. Isten vila-
Lod. 9. 12. gahoz kepest: Az hiuec mint a nap vg fenlenec.

Ninczen templom benne) Mint hogy varasa nem te-
 fti emberi kezbol czanalth nem lefen: Igy testi tem-
 plom, minth a Salomon temploma, az hiuek haza ol-
 lian nem lefen, de lelki templom a ki az Isten, a Chri-
 stus, es az hiuec lefen mint Apo. 11. 15. *2. Cor. 6.* *Ebr.*
3. 4. 8. 12. Ias d: Kezzel ezenalt temploma nem lefen, de
1. Pier. 23. lefen lelki.
Esai. 66.

Mint az vr az u hazoc) Latode hogy kubol, fabol cze-
 nalt tem-

alt templomról hol hog illie nem leßen, hanē Ielkū
ezt penigamaz vilagrol erti: Mert ē vilagon az ő es
vy testamentomba Iste Satort, hazat, templomot eze
naltatot, ahol akarta magat tisteltetni.

Isten vilaganaljaronc) Hat nem Peter, Pal, Maria, nem
ā teremtet allatoc erdeme, vilagoflag, hanem czac ā
Christus erdeme. cap. 4. 7. lafd Apoc.

A kiraloc oda veszic az ű diczōseget) az az, Minden
igaz, es keresztien kiral az ű diczōseget, tistessegeth
az Isten tistessegehez, vilagahoz vesse, mindent eue-
gre miellienhog Isten diczertessec belōle: Hat tanul-
liatoc kiralioc, czokolgassatoc ā fut, seist hay czatoc
neki, engegyetec az ű fauanae: P sal. 2. Apoc. 1. 2. lafd.
bane minden meltoffagtoe, vrasagtoe, vesedelem ha
Isten tistessegete nem eltec: Isten igeie vilaga ferint
ellistec: P sal. 12. 19. 119. Semmi ē vilagi vrac feniesse-
ge, diczōsege ā menniei gazdag diczōsegehez: 1. Cor.
1. 2. 3. Esaiæ 65. 1. Pet. 1. 2. 3.

Nem vezic bo ā kaput) Mert ōrōc bekeseg leßen, sem-
mi ellenseg nem leßen, nem fel nec semmit, hath nem
al farni ā kaput.

Oda viszic ā diczōseget) Mindē pogan nemzetbōl va-
laztottac czac Istē nec tulaydonetczac ā diczōseget,
esseget, vrac, kiralioc, es semmit magoknac fe-
genseg nel, bñnel, halalnai ne tulaidonetczanae, Dan:
9. Az idoeffeg okait, eleit, kōzepit, veget czac Isten-
nec tulaydonetcac, czac az Istenth imaggyac, czac
neki aggianae minden iorol halat, es neki kōzűnniec
nem ā teremtet allatoknae. Apo. 4. 5. 7. 14. foltam.

1. Cor. 1. 2
3. 4.
2. 3.
3. 7.

Yyy 2

Be nem Hlorc.

Be nem megná fertelmes) az az, Valaki végig á bü-
be marad, az hitlenlegbe hal meg, Isten meg nem te-
reti, nem vonza, meg nem mossa, meg nem tér: Isten
haraggya feien öröcke el ves. Iald oda fel: Nekic az
Ecclesia mastani allapattira tekerik, de hamissan.

CAPVT XXII.

Első Concio.

1. **I**ZVTAN MEGH
mutata ennekem az Angial
amaz elő visnec sep thista
folyo vizet, acki oly fenics
es ründöklő viz vala mint
à Crystaly: ammel folio viz ki iú vala az I-
stennec, es ama barannac az úfckiből, es bi-
rodalmabol.
2. E varasnac penig az ú közepiben, es è foll-
io visnec mind ket felen vala az illetnec fa-
ia, ammel fa tizenket gyümölcsöt terem va-
la maga, minden hol napba az ú gyümöl-
czét meg aggya vala: Es è fanac az ú cuelei
à pogan nepnec meg gyógyulafara vala.
3. Semmi atoc es bídalomlag ot nem lesen
többé, hanem czac az Istennec es az baran-

Chri-

Christi nac neki es birodalma lehen ott az
varasban: Es az Istenec az u' solgai lelki
solgalattal tibe lic az Istent, es meg lantiac
niluan az Isten orczaiat, es az Istennekis
penig az u' neue az u' solgai homlokön lese.

4. Ecczaka nem lehen ott többbe a varasba:
S-nem sok ölködne gyertia vilagnekül,
sem a napnac az ö vilagnekül: Mert az vt I
sten vilagosettia megüket: Es vralkodnac
az hiuec mind öröckön öröcke: S-monda
nekem az Angyal: Ezece bebedec meg hy-
endök, es valtozhatatlan igazak es valoc.

5. Ama benth prophetaknac, es lölkökne
vra Isten a boczatta el az ünön Angyalat
hogy meg mutassa az Isten solgainac, mine
mü dolgoknac bukseg legen hamarlaggal
meg lenni: Ime enis hamar el iöuec: Bodog
ember az valaki es iöuondö mondanac
bebedit, ackic e kőnbe vannac, meg tartia:

6. En Ianos vagyoc az penig acki ezeket h
vgyan lattam es meg hallottam e dolgokat:
Hogy penig meg hallam es latam ezeket h
letem ennac az Angyalnac, acki ez dolgo

Kat meg mutata nekem az űlabajjelöt hog
 imagyam: s-monda az Angyal: meg lasd
 hogy ne miel ezth hogy engem imagy:
 Merth enis mind teneked, s-mind atte at-
 tiadfiainac (à tanctoknac) s-mind a prophe-
 taknac, es mind azoknac ackie è kőnuecz-
 kebe meg irt bešeditet meg tartiac azok-
 nakis en űolga tarfa vagyoc:

7. Az Iűttenec hayczfeiet, ű elötte effel ter-
 dre, es űtet imaggiad: Monda iűmeg nekem:
 E kőnnec az ű prophetalasanac, es iő uen-
 dő mondasanac bešedit el netitkolliad, be-
 ne peczételd, mert az vegezet-iđő reze kő-
 zel vagyon. *Sommaia.*

1. *Az hiuecitaloc etelec tiűta győnőró segeth iria meg
 à mas vilagon.*
2. *Czac az Iűttenec űolgálnac az hiuec à mas vilagon,
 semmi bantafac nem lešen)*
3. *űzol è űent Ianos latafa meg hitelerül, es ki ielont-
 seröl.*

Magyarazat.

Mutata en nekē) Ez à tiűta elő viűnec folio vize az I-
 űtē kegelmenec à Iesus Chrūs erdemenece es à ű. Le-
 lec iofaginac velūne kőzleűe es mi reāc arradaűakit

Hier. 2. 4 ez vilagon hit es ige által miel az Iűten: *De à mas vi-*
Eűa. 2. 55: Iagon hites es ige nekül foltattia mi reanc mint Ioa.

6.7. Pfal. 36. 46. fol eröl c folio vifröl it ez vilagon.
 De á mas vilagrol folmast. Iegzi azért az Isten io-
 faginac, az örök élet iofaginac, Isten finrül finr e va-
 lo latalanac mireánk arrada fat, es mi velunc közö-
 sülelet.

Tifsta esfenies) Mert semmi sütetseg, rutfag, bün az
 Isten orfagaba nem lefen: Tifsta azért az Isten igeie
 á mennei tudoman: Minemü az Isten ollian tudoma-
 niais.

Isten es á baran) az az, Az Attiatul es Fiutul farma-
 zic mireanc minden iofag á bölezeleg, tudoman, I-
 steni esmeret, igassag, fentseg, örök élet. Hat á Chrüs-
 egenlő Isten Attiaual. Mert finte vgy ad eletet, vgy
 teremt, valasztiduezet, vgy czelekedic mint az Attia
 Iohann. 1. 5. 6. 8. 10. 14. 16. 17. Philip. 2. Apocal. 1. 3.
 4. 5. lafd.

Ha az Isten seküdből) az az, hatalmebol, orfagabol,
 tarhazabol foly á tifsta tudoman es iofag. Hat acki á
 bűdös, dög, holt, barom kutbol, sütetsegből foli, á papa-
 tul embertul es á Machmetül, dög, bűdös, fauáros at-
 kozot viz, czac az Istene tifsta, az éber rut, hituá bü-
 dūs tudoman, gane rutfag, Esa. 29. 55. 59. 64. Phil. 3. Col.
 2. 3. Minden papistac, eretnek, poganoc bűdös, es faua-
 ros visből, holt visből, bűnből atkobil ifnac, valakie
 éberi hitet tudomát, lelemét, erdemet köuetnee, mint
 az oltarosoc, ostiasoc fel papistac.

Matt. 15.
 23.
 Rom. 3. 5.
 10. 11. 14.
 15
 1. Timot.
 3. 4.
 Titu 1. 3.

Az varas kezében es piacczan elő) Oda fel foltá erről,
 Mint.

Mint a paradiczomnac közepette vala az elő fa, a ki
 örök életet ad vala: A több fa gőmölcsze ez az testeket
 taplalta, nevelte: De amaz elő lelkeket, testeket agfag-
 tul, romlastul, kétul, banattul oltalmazta halaltul: Gen.
 2. et 3. 8. Ig a paradiczomba, az örök életbe a folio víz
 két felen, az az, Isten kegyelme es egereti, es igazsá-
 ga két felén, a teruen es Euangeliom Isten eleztő ir-
 galmassaga, es meg elő igazságan keth felől lehen az
 elő fa, az az: Az közbe iaro Chrüs hozza eggesse-
 be az embert az Istennel: Az Isten igazsága az folio
 víz es igete. Eg felől a folio vizen iob felől, onnat fe-
 liől a meg haragut Isten, bal felől innet alol a bűnös
 emberek, mert azt mongya tu potamü enteuthen ke-
 enteuthen, az az, A folio vizen mind túl, s mind in-
 net vala az elő fa: Isten sege ferint c Logos c folo fi-
 u a közbe iaro Istennel elő, igaz, halhatatlan, fen-
 hetlen, mindenható, tetemő meg elesthu es fel sa-
 masro Isten: 1. Cor. 1. 1. Ioa. 5. Ioan. 1. 5. 6. 8. 10. 14. 15. 16.
 Rom. 9. Hier. 23. Esa. 4. 9. 11. 35. 44. 45. I E H O V A, terem-
 tő, Isten. Ebr. 1. 2. Ezert Isten felől hogy Istennel ir-
 galmassaganac onnat felől ebbe fegen elegeth: Elő
 minket igazakka es fentekke, Istenhez egenlökke te-
 gen: 1. Cor. 1. 2. Cor. 5. Rom. 3. 5. 8. Adatek Istentül igaz-
 sagul, valezagül: 1. Ioa. 1. 5. igaz Isten, örök élet. Ioa. 14.
 En va gőc az igazsága: Ma sic: Hő galdottakka, előkke,
 halhatatlanokka legen Isten fiaua: Gal. 3. 4. Rom. 8. Io-
 an. 1. 5. 6. 10. 15. En azért iüttem hogy ellenec, bőueb-
 ben ellenec. Valaki engem lathizen c ő öröcke: örök
 életet adoc en: Ioan. 5. 6. 8. 10. 14. Harmad mindenth fel
 tamazzon

tamazzon, v y eget földet czinallion v y á teremczé:
Mint Efa: 43. 44. 45. 54. 65. 2. Cor. 5. Coloif. 1. 2. Eph. 1. 2.
Hogy Christusba azert lakic az Istenseg telliessege
hog mindeneket meg epecczen, v y á teremczen A-
poc. 1. 2. 3. 4. 5. Soltam erről: 1. Cor. 15. Ioa. 5. 6. En az ite-
let napian fel tamaztom.

Mas felől á vizen, Isten itelötörüenie es igassága
mellet vagy on Christus embersegebe Istenseg tellie
segeuel es erőieuel, ezertt hogy bünne es afocka le-
gyen, mi ertünc: Meg hallion á bünert, el roncza á bű 2. Cori. 5.
nth halalt, á Satan birodalmat. Ioan. 3. 9. 15. 16. Mint á
Christus mongya: Es ig főrözzen nekünk bekefe-
get. Hat azon egy, sa mind kett felől á viz mellet, az
on egy Christus á közbe iaro, á ket természetbe: Isté
felől Istensegebe, emberfelől embersege: Hat enged
meg ezt: Ammiuel tartozot az emberert, az ember-
sege ig á fenuedesbe, halalba, sírua valo effedezesbe
közbe iaro, de Istenseg erőieuel: Merth öröcke valo
kent, halalt nem fenuethetet volna az Istenseg ereie
nekül. Efa. 53. Col. 1. 2. Ephes. 1. Rom. 3. 8. Ebr. 1. 7. 9. 10.
Meg aldozza magát, az öröcke valo lelec altal, á test-
be hogy öröcke valo valczagot illehetne: De ammi
uel Istennee tartozot, az igazetas v y á föles, terem-
tes, fel tamaztas, engezteles, győzedelem veues á bű
nön, halalon, poklon, ördögen, Istenseg ereie ez, ezth
Istensegebe mielte. Nem ker penig Christus bön bo-
ezanattot, öröc eletet, sem effedezie az ű testebe, es I
stensegebe ű magaiert, sem ű maganae, hanem Isten-
nee mi ertünc.

Ez enné igaz magyarázattia: Az elő fá: A Christus: ez okaiert á folio vizen á feruennien es Euangelio-
mon, az Isten kegyelmen ez irgalmassággan ker. felől.
Ezzel arra tanet hogy Christus tisthibe, közé iáro
nem lefen az itelet nap-vtan, V. g. mint az itelet nap
előt: Hanem hogy az ű közé iarafa, fizetese erde-
me öröcke al az Isten előt, foganatos lefen, soha né
haggya, az Isten friget mi velűnc fel bom lani: Hané
orvagságonk, bekefegűnc lefen Istennel.

Tizenkett gyümölcsöt terem) az az, Mint amel fá min-
den holnapba terem, drága fá: Az Christusa, tizenket-
gyümölcsöt terem, az az, öröcken öröcke való lefe-
erdeme, igassága, fentsege, elete io volt áckuel öröc-
ke elteri, az hiueket az örök életbe, es soha el né fogi
á Christus erdeme: Mint Ioa. 5. 6. 7. 8. 10. 14. 15. Acki e-
zy á kienieret, acki izza á vizet ackit en adoc, öröc-
ke el: Ebr. 9. 10. öröcke való valczagot, erdemet lótká
Christus az ű aldozattial.

A leuele gyógyulás) A fáia az elő fánae Christus I-
sten sege, ember sege, es a Christusba lako Isten tellief-
sege: Col. 1. 2. Ioan. 1. 5. 6. Apo. 1. 2. 3. En vagy oc az elő
fá: A gyümölcsze é fánae, á Christus fizetese, erdeme
házá, az az, örök igasság, fentseg, bölenezeseg, valczag,
vagy szabtság, örök élet es bodogság: 1. Cor. 1. Rom.
3. 3. Ioan. 1. 3. 5. 6. 7. 10. 14. 15. Acki hizen ezi az en testé,
izza verem, öröcke el: 1. Ioa. 1. 3. 5. Leuele imar a fánae
az hiuekbe való zósdellő foganatosága, az hiuekbe
födözesse, ruhazassa, es valasztasa, megy vyetasa, fent

lefe:és igazetafa, fabadetafa,gyogetafa, fel tamasztafa, Gen. 2.3.
 à bünből, Christus iofaginac reanc arradafa, à fenth
 Lelec fentelefe. Betakarafa, el földözefe rutlaginknac, Rom 3.5.
 oruolag à kegiomaras ellen, à bün, es halal ellen, Pf. 6. 7. 8.
 1. lald.

Nem lossen földalom azok itt) Ez à faleuele hazna: Sè
 bün, sem atoc halal, atkozodas, fitoc nem lefen az öröc
 eletbe. De ez vilagon hypo. critac, bekac, konko-
 lioc vanna az hiuec közöt, vagy on bünis bennünc
 hat fent lanos cap. 20. 21. 22. Itt nem ez vilagi allapat-
 tiarol fol az Ania fent egy haznac, hanem à fel tama-
 das vtan: Mert meg itt bün, halal vagy on, síras iay ga-
 tas, haboru: Azt mongya penig fent lanos hogy sí-
 ras, keni, halal, nap, hold ott nem lefen: De itt ezec vá-
 nac, Hamiflan tekeric hat nemel vraym ezeketh ez
 icöre.

Az Isten es Biran) Czac az Aitia, à fiu vralkodic az
 hiueken, czac ü biria à valasztottakat az mas vilagon
 semmi teremtet allat, otch nem dictalt nem paraczol
 az hiuek nec, tób az Istennel, 1. Cor. 15. 1. Ioan. 3. Oda
 fel 7. 19. 20. 21. mondam.

Lattiac az Isten oroztat) Szinrül finre, mind allat-
 tit, természetith, akarattath, hatalmat, vala minth az
 Isten vagy on hit, es ige, ez köznekül meg lattiac,
 megh esmeric, ez lefen az öröc eleth, Istennec fin-
 rül finre valo lathafas: Iohan. 17. 1. Corin. 13 15. 1. Ioan.
 3. Mert semmi ember soha meg itt è földön ammint
 vagion nem latta, mert oly vilagossagba lakic, hog à
 Zzz 2 bünös

bánós testbe oda senki nem mehet, Ioan. 1. Colof. 1.
1. Timot. 5. 6.

Isten neue homlokokon) Isten az ű iofagit finrúl fin
re, tókelteffen kőzli az hiueckel, es meg esmertethi
magattúkeltefen: czac Isten reze, neue lefen az hi
ueken czac Istene lefnec, à teste è vilagó őrdőge nē
lefnec, semmi reze őrdőgnēe, è vilagnac nem lefen
benne: Esa. 54. 57. 63. 66. Soph. 3. Ose. 2. 3. 4. 12. 1. Cor. 15.

Esa. 60

Eyol nem leffen) foltam ezokr ől:

Igazac è befedec) foltam erről is.

Az Isten boczata. Angyalat) Ez Isten az Attia, à fiuys:
Merth cap. 1. azthi mongya itt is ca. 22. Hogy az Iesus
boczattha el az ű Angyalath, az az Attia Cristus
altal boczatta, Christus ezköznekül, űnnen maga bo
czatta el az ű Angyalatt hat egy Istenfege, egy cze
lekedeti az Attianac, à Fiunac: Az Attia mindenkor
Christus altal czelekedic, Ioan. 1. 5. 6. Colo. 1. 2. Ebr. 1.
Christus űnnön maga altal nem kőzbe iaro, nē mas
altal: Az Attia es à Fiú à fent Lelec altal, es teremtet
allatoc althal czelekeznee, de Christus. czac ű maga
boczatta az Angialtnem mediatè agit nec potest, sed
immediatè. Az Attia Christus altal teremtet, igazet,
iduezet, élezt: De Christus űnnön maga altal iduezet
immediatè, Ioan. 5. Ez Angyal teremtet Angyalac
ki altal az Attia, es à Christus folt: Mert ű maga mon
gya hogy ő is folga, s teremtet allath.

Szükseg meg lenni) erről cap. 1. Apoc. foltam.

Bodogacki meg) Valaki el hizi ezeket hog Isten fa
u, es meg czelekedic, s meg tartia bodog ember.

E könyuec

E könyvec propheciata) az az, Tanetafat es iouendõ mondafath. Hath bodog az acki meg hallia, meg õrzi, el hizi az vrnac fauat. Lu. 8. Ioan. 5. 6. 8. 10. 14. 15. 17. Matt. 8. 13. Bolond es hithlen az aki czac hallia, s meg nem tartia: Apoc. 1. 2. 3. 4. foltam. lafd. 1. Ioan. 3. 4. 5. Ro. 2. 3. Az ige hallafa tartafa Christusban milegyen. Hat ez a kón, nem Apocryphus, nem alom, sem né hazuglag, hanem Istene, ielenese Christusnac, nem alma: Apocal. 1.

En Ianos) az az, bent Ianos Apostal, Christusnac atiafia lelekbe testhe, a ki az Euangeliomot es az Epistolokat irtam, a ki Pathmosba fogua voltam, En latam, hallotam irtam, nem alomba hanem ementte valarnapon. Apoc. 1. lafd. Hazudhat acki Markos Ianos irasanae mongya: Mert a neuc, helie, az cley, a stylus a dolgoe nagyfaga es igassaga meg mutattia hogy f. Ianosfe, Szinte regen vgittis, mint az Euangeliomba, azon phrasis, azon ertelem a Christus Istensegerol: A Christust ittis logosnac mongya, s eletnec ca. 19. Mint Ioan. 1. I. Ioan: 1. Mafic a Doctoroc Calvinus, Beza, Bullingerus a tobby s Ianos Apostolenac mongiae inkab hog nem Markosenac: Hazud hat a ki mast czaczog: Valakie irtac a regi Doctoroc Ignatiustul fogua Bedayg mind f. Ianosenac mongyae. Hath halatta, es halotta ezeket nem alut, hat hamis acki alomlatafnac mongya hogy Christus mellié latta, merth Pothmos fegedbe latta: Christus fületefe vtan. 96. ez-tendõbe.

Hogy imagyam) Terdre eszet volt elõtte, de ime meg

tiltiac: ő atkozot papa hat miert imadratođ magad,
 miert este terdre a kepec, fac, tũkec, erekliec, az mon
 franciã az ostia elõt, ha im a ſent Angyal nem en
 gedi a terdre eſt elõt. Vãiha az hol ſentec latna
 iac atti baluaniozaſtokat, arczu lũtnenec nem hadna
 iak hogy ũ nekiec kũnũrũgyetek, es ũket Iſten gya
 nant imagyatoe, es hogy ũket atkozoth baluannia
 :ezanalliatoc: Valekie a teremter allatokat, az hoſt ſe
 teket imaggyac, atkozot baluant imadnac, baluannia
 akariac tenni az Iſten ſentecit. Apoc. 5. 7 13, 19. ſoltam
 Eſa. 63. laſd. Pſal. 103 146. 147. Ha ſolga tarſonc, Ap. 19.
 Ebr. 1. Hat nem vrunc. Bolondſag az vrunc ſolga
 it. Cor. 6. imadni. Az Angyaloc, az Apoſtoloc, ſentec mi ſol
 gainc, hat atkozot bolondſag ũket imadni. Corinth.
 1. 2. 3. 11.

Be ne peczetheld) az az, El ne titkold, ird mert am
 minec meg kell lenni, ackirõl ſoltam, hamar bathelic.

MASIC CONTIO

capit. 22.

3. **A**Cki arthani akar hamiffan, am megis
 A többet, arczon, hamiskoggyec: Acki ſe
 nies vndoc bũnbe el, a rutolkoggyec megis
 iobban, heuerien a rutſagban: Acki vizont
 igaz megis iobban ez vtannis meg igazet
 tattaſſec: Acki ſent, iobban megis meg ſen
 telteſſec ez vnan.

9. Imē el iōuōc hamar, szazen berem es iustalmā à ki ſerint fizet né kel mindēnec az ū ſaiat czelekedeti ſerint, en velem vagyok.
10. En vagyok Alpha es Omega, az az, kezdet es vég, első es vtholſo: Bodogok acki meg czelekedic az első es vtolſo vrnac paranczolatit, hogy ū nekik is legyen birodalom az elő ſan, es hogy à kapukon mennie nekbe amaz varasban.
11. Kiuul lesnecc penig amaz ebcc, es amaz e tetōc, ōrdōngōs bōuūs baiosoc, à paraznac, à gilkosoc, es mind az acki ſereti es czelekedic az hazugſagot (ki rekeztetic az ōrōc elerből).
12. En Iesus boczattham el az en Angyalomat ezért, hogy bizonyſagot tenne tinek ezekről edolgozokrol az Ecclesiakban, es az keresztienec kōzōt: En vagyok ama gyūker, es à Dauidnac ama nemzetſege: En vagyok ama fenies hainal cyllag, vagy reggeli.
13. Erre ama lelec es à Iesus iegeſe ezt mondgyac: Iōuel hamar. (Iesus az iteletre) Acki halliais ē ſot (hogy el iū à Christus) ezt mondgya: Iōuel Iesus. Acki

14. Acki fomiolhozic penig iõion ide hoz-
zam: Es acki akaria vegên elõ vizet ingen
ayandekon.
15. Mert errõl en (Ianos) bizonyagoth teze
mindennecannac, acki hallia ê kõnueczke
iõuendõ mondo befedit, hogy valaki é be
fedekhez adand (ide nem illédõ dolgokat)
Az Istenis arra az emberre rea aggya es
veti az okat à czapasokkat, ackic meg irat-
tattac ebbe é kõnueczkeben.
16. Valaki vizontag es vezen es el lop vala-
mit ez befedekbõl (s-el reiti) ê nec à kis kõn
ueczke iõuendõ mondo befedibõl: El vezi
Istenis annac az emberne rezet az elõkõn
bõl es à sent varasbol, es azoc kõzzõl à kic
meg irattattak ebbe é kõnueczkebe.
17. Azis acki é dolgokat es latafokat es iõ-
uendõ mondasokat bizonyittia, azt mongia:
Bator bizoniaba hamar el iõuõk en Iesus:
Amen vgy legyen, Bator vgian bizoniaba
Iõy el vram Iesus: (enis Ianos azt mondã.)
18. Ammi vronc Iesus Christusnac az õ ke-
gyelme legyen mindnyayan thiuclethec:

Amen.

Sommã

Sommaia.

8. Mint az harag edény napról napra áru fagba olób m².
 nec es nō noc, Igy ákeresiteneknoc az Isten iofagiban s²h
 seg nauokednec.
9. A Christus ol iūuo sct az ito letre, Isten seget, es om-
 br seget bizoniolla.
10. Bogoc ákie ezeket acki mond s²ent lauos meg tartae
 el sem valtoztattac: Akhozottac ackic new tartiac hanem
 ol valtoztattac.

Magyarazat.

Ez előt arra inte s²ent lanost hogy be nem peceze
 tellie ezt é kōnuet, hanem ki ielenecze, es meg predi-
 kallia, meth s²h k²seg be telni ozoknac, ackic é kōnbe
 meg irattattac Hat á tanetoknac né kelacki ielentet,
 meg mondot, es ertet igassagoth meg vralni, hanem
 ki kel kialtani mint egy trombitasnac es ór allonac
 Ezc h. 1. 33; Esa 56. 58. oda fel.

Ackinec, arxon) Ho adekōn adi kifato eris az az: Az
 acki hamissan czelekedie, megis hamissan czelekeg-
 gye.

Noha adikān ieger sok for artast: De tulaidon iegger
 se. ez: Hamissan czelekedni teruentelenül, Ammirth
 1. Cor. 6. Ittis ez ige ellen adikni, az az, Hamissan cze-
 lekedni, ezt veri: Acki igaz, igazittasac megis. Vala-
 kie pro nocens vel nocet vertunt sensui, et verbo re-
 pugnans. Ezr mongya azert: Keth sele. á nep: Eggic
 az órdóg orfagaba, masic az Isten orfagaba: Valaki á
 teruen atka alat Isten haraggiaba, á Satan es bün ha-

talmaba vagyon: A Sztán orfaga hamiflag, bün, hit-
lenleg, süetleg, rutlag, termezei az Szatanak hogy
mind ü maga, s-mind ackikkel bir az harag edenit á
bünbe napról napra neuellie, előb vigie, mint gonoz
keferü, bűdös fakar es boitorianokot. Mert á petrensi
lamis nő: Mellette á bűtuc felliebben nő: A felid fő-
löis nő, terem. Az vad főlö felliebb nő, es fanthalan
vad főlöt terem: A gonoz vad fac, vad inég vad cze-
refnie, köken sockaltöbbet teremnee, hognem á filid
czac, kett femer terem: nis mind töb, s-iob Isten elöt é
vilagon valo soc hypocritac harag edenei vad, hitlö
bűdös erdemes czelekedetiuel, mint amaz hegen öz-
vegnec ketrez penze: A gazdag hitlenc sok arania
nal töb lön Luc: 18: 21. Azert mint rabait az hitlen bal-
taniszokat, papistakat, pogan, racz, Görög, Sado hité-
valokat, az hypocritakat ackie iohoc ruhajaban á ba-
ranjoc es hiucc között vannak, köllőieggel, prædica-
tio halallal keresztienee, de czelekedettek meg tha-
gadgiac, refeg csec, paraznac, iregec, főfuenice, böiös
háiofoe, telhetetlenec: Ezec minth polyuac, á buza
közzöl es konkolioc, eb halac, bekac á gialombol az
halac közzöl ki hanitnac, Ezeketis á Satan előb, előb
vizi á bünbe, es fel neueli. Eph. 2: 3, 4. Sőt vgian eze-
ket Isten bünel veri meg, meg fordult elmere adgia
á Satanis bün kezében hogy az iot gonoznac, az i-
gaffigot hamisnac, az feiert foketenee mongyac, ez
az iteletnekül való el fordult elme Roman. 1. 2: 5, 6.

2. Tim. 1.

2: 3, 4.

1. Cor. 5: 6

2. Cor. 6.

Gal. 5: 6.

Eph. 3: 4-5

Esa. 5: 2-4

Psa. 5: 13.

15. 50. 5.

Ezce

Ezec büdös koporsóe mint az hypoeritac: *Matth. 23.*
Lucæ 11. Ezec hiznec az hamissagnac, nem hisnec az
 igazsaganac: *2. Thessal. 2.* Ezec a czatornac acki az
 elő vő folyhath, az Isten igiet, az hiteth el vetic:
 Az elő kutfeicth az Attia Istenth, ebbe az Attiaba
 az elő vizeth az Christust, es az fenth Lelec Istent el *Psal. 26.*
 hagyjac: *Hierem. 2. 4.* *Esaiæ 1. 55.* S-oly czathor-
 nat, kutath asnac ackiből dög iüki az papa es *Sergius*
 hazukfagath hisic: Mint a rezeg kathona az iole-
 uath, arokra, sirra rea vizi: Ig y az Satan az ű aka-
 rattia ferinth az hitleneketh, minth az *Achab,*
Iezabel papiaith minden nuth bünre, hazukfaga-
 ra, niakra füre, kötue vizi minth rabokath. *2.*
Timothe. 2. *Ephes. 2. 4.* *1. Regum 22.* Azert Isten *Rom. 6. 7.*
 bünth bünnel bünteth megh, az előbbi hazugsa-
 goth, hitlensegeth, baluaniozasth, lopasth, pa-
 raznasagoth, nagyob bünnel azon selevel veri
 megh hogy ez vtholso lún leges solga, bünte-
 rese, az elsőnc. *Roman. 1. 2.* *Thessalonicen. 2.*
1. Corinthio. 1. 2. 3. *2. Corinthior: 1. 2. 3. 4.* Hath az
 bün neveseth, öregbeteseth az Satan, es az em-
 berek mieliz minth saiatthokath immediate, v-
 gyan valaba propinquó, es causaliter, ok ferint
Danielis 7. 8. *Roman. 1. 6.* *Ephes. 2. 4.* Az ő vak-
 sagokerth megh vakulanac fel geriedenek az bün-
 be es ekthelensegeth mielenec. *Hierem. 1. 3. 5. 7.* A
 karad a bün, s megis mielheted: *Iud. 2. 3. 4.* Iasd Istē pe-
 nig mediatē remotē penaliter, iudiciariē, az az, mē
 biro büntetes ferint massal mielteii, czac hatalmas

Erdiet atta á Satannac, s-az emberneé Danieſ. 7.8. 1. Reg. 22 vel 3. Reg. 22. A dögögöl, bűdös alattal en fűstölőc es bűntetec valakit: De nem en ezenalon á dögbe, kenkőbe á bűnt, hanem vgyan benne teremeth: Ig á Satannac, az hitlenec fajattioc á bűn, mikor bűnt te: z nec, hazudnac, fajattiokból főlnac: Ioan. 8.

Ne ezodalá hat az hitleneknec á bűnbe való, ne ufe ket: Merth Isten atka mielteti á Satannal hogy az ű hamis bűnökbe, rutſagokba akkibe ſabad akarattioc ſerint eſtec, mint eg ſaros es bűdös toba, am vzzanac benne, ha á bűnec, őrdög nec adac magokat rabſagza, es Iſtennec ſolgálni nem akarnac, űcteth nem düczőittec: Iud. 2 3 4. Reg. 11. 12. 4 vel 2 Reg. 17. 23. 2. Paral. 25 Rom. 1. laſd ſoltam ott ſola: Iſten törvenie igerethiuel, ſeniegeteſeuelis hya ki á Satan orſagabol,

Ezech. 2. hogy á rut bűnből ki terienec ſent eletre, ſellienecſiati, es onzollia az Euangeliommalis, ingen igerne-

Hier. 24 kie minden ſot: Ha nem akarnac engedni, ke nem iö-

4. 7 12 nec, mert nem engedhetnec, nem iöhetnec, nem ter-

Gen. 6. 8. hetnec meg, mert raboc, holtac, barmoc, ſereczenec,

Hier. 13. ſeierre nem lehetnec: Nem Iſten oka ennec, ſem á

Ezech. 11 bűnec, ſem halalodnac, ha nem tennen magad: Pſa. 5.

16. 35. Oſe. 13. Ezech. 33. Gen. 3. Ha ki nem vonzon, ſeppe né

Ephes. 2. czinal nem ſedhetel, mert te rut ſar vag, ű ſazokas,

Colo. 1. 2. nem tartozic vele, ninczen erdemed rea: Ackincc 2-

Pſal. 73. kariae mielnin gen, hogy tiſtelleg edeni meg terti,

Eſai 45. Vya ſűli, meg igazettia, ki vonza, ſabad vele, io aka-

63. 64 59. rattiabol, aiandekon ingen mieli: Rom. 1. 3. 8. 9. 11.

Sapient 9. Hat ha többtűn többől, nagyobb az hitlenec bű-

Mior. 13. ne: Az

ne: Az hiueke kisseből. Nagiob az hilenec büne, hog
nem az hiuecke: Ebből elmered megh az harag ede- *Efai. 45.*
niet, az hypoeriat, hogy napról napra gonofab, fel- *64. 55.*
liob nő a bünbe, sona meg nem ter, mint matula, por- *1. Timoth.*
mata moll-kos defa, mennel touab al, annal rutab: *2. 3. 4.*
Ti *mot. 2.* Dögös kopor: so bűdöseb. *Rom. 3. Pfal. 5. 53.*

Acki penig kerőftien, ebből címerd meg hogy az
iobban mindennap nő, es iobbul tudomanikba, hiube *Matt. 7. 13.*
zambor eletibe, a feretetebe, mint io fa, io mustar mag: *Col. 2. 3. 4*

Mas fele nep az hiuek ferege: Ezec Isten or faga- *Eph. 2. 3. 4*
ba vanac. Ittez or fagba bün, setefeg ninez: vagion *50.*
porkolab a fent Lelek az hypoeritak es harag edeni
fantatlan földoc ut fel, közikla, tónis: A io mag mi-
kor beliekesic ki vez, semmith nem terem, hanom a
gonoz föld, acki vad, atkozoth, V gyan czac duduat,
Czalliant korot, tñuiffet neuel: ciel nappal rea fakad- *Matt. 13.*
gyon az effo sem terem io gyümölezet *Ebr. 6.* Ezec *Luc. 10.*
fantot földec, Isten meg fanta, es fel tóri az u parrag *Marci. 5.*
fagokbol: Ebbe az io mag az Isten kegyelme, a Chri- *Pfal. 60.*
stus erdeme, a fent lelec, az ige es hi h io es soc gy-
mölezet hof: E vad farkat a filig Christusba oltia, es
filidde tezi: Azert az iobba előb vezi es neveli *Ro.*
3. 8. 11. lafd.

Igazettataflec, Dikzotheto: pafsiuc, meg igazettataf-
lec: Mert az hiuek ioc, igazac: mastul, mas eteieuel
mas vonza, fordettia, igazettia, es fentele uket az. At
ria Isten fiaert fent lelkeuel: Ioan. 5. 6. 10. Semmi ete-
lec iora es io ninez, semmit iott az Isten nekul nem
mielhetnec, meg czac sem gondol hattiac az io, sem

A SZENT IANOS

Johan. 15. akathattiac, sem czeledhetic, hanem Isten czelekedji
1. Cor. 1. hogy akarhassac es czelekedhessec: Phil. 1. 2. 2. Cor. 3.
1. Thes. 5 Az nitleneket actiuč monda: Adikito, tipólato: az az
Ro. 3. 5. 8. ű magoktul mielence gonozt, es rutolkoggyanac: né
 Isten mieli, hanem űnnön magok a Satannal eggiüt:
 Gen. 6. 8. Hier. 3. 5. 13. Akaratoc, megis mielethec az
 bñnt: Dani. 8. Az Antichristus, a kis faruaczka az ű
 elmeie es rouassaga ferint soc gonozt czelekedic: Az
 igazatas igzi azt hog az igazulas, iduessleg okai az
 Isten kegyelme, Christus erdeme, a bent Lelec fente
 lese, az hit nőiön: *Causæ iustitiæ crescant, et augeantur:*
Rom. 5. 8. Az hagiastito, az az, Meg fenteltetteffe, auagy
1. Cor. 3. 5 tiftettattaltec a bent Lelekiulacki daika, porkolab,
12. 14. falag az hiuekbe. Minden ionac fõrzõie, salfara, oz-
2. Cor. 1. 5 togatoia az hiuekbe a bent Lelec: *Effectus et fructus*
iustitiæ multiplicari iubet. Hog nem czac a faia nõ-
 iõn, de a gymõlczecis saporoggec: A fenteles ig-
1. Cor. 1. ziaz irasba, az igazulas, Isten kegyelme, Christus er-
Eph. 1. 2. 4 deme, az ige es hit gymõlczibe valo neuekedest: Hat
 valaki keresztien nõ es saporodie, nem apad sem fog
 mint egy hold, hanem nõ mint eg vy hold: Atkozor
 hat acki naprol napra gonozzab, nem iobbul minth
 mondam Apocal. 7. 3. 12.

Az en iudalmsn) az az, plena autoritate, erre iusom
 hatalman, elegfegem vagyon hog oly biro lessek az
 itelet napian, hog executiois tehetez: az az, Valaki
 re tõruent tezek, vagy eltere, vagy holtara ki solgal
 tathaton.

Mindennék

Mindennek ezelekedés szerinti az az, Ha io á ezelekedés, az hiueke, io az Isten io volta terti, á Christofert, á fent Lelekert acki ez hiuekbe, ezenalac az iott: Ia cob. 1. Ioan. 13. 6. 8. 10. 15. Phil. 1. 2. Minden io onnat felhül az attiatul vagy on: Gal. 5. 6. 1. Cor. 1. 4. 12. Az fent Lelec gyümöleze az io ezelekedet, mi volna ackith nem vertel volna iftentul. Az hiuec io ezelekedethi *Hiere. 9.* bizonyaga ferint, ammint ie fath á gyümölez bizonyier, az igaz embert, á bizonyag bizonyiettia: Igy bizonyaga ferint az io ezelekedetnee az eletre vize az hiueket az en erdeme merth: Az hitleneket penig az ű gonoffagokert, merth az hitlence gonoz ezelekedete nem ezac bizonyaga, f-iege az ű karhozattio knac, hanem vgyan oka: Daniel. 9. Esa. 28. 39. 64. Rom. 2. 3. 5. 6. 1. Cor. 5. Tulaydonettatic iutalom az hiuec ezelekedetinee ez okokert: Elő á Chrüfert, mert Christusnac iutalom, hogy az ű iutalmat nekünc atta ezelebe iutalom Christus neuuel. 1. Cor. 5. En vagioc Abraham atte nagy iutalmad: Gen. 17. Isten hat erdemnüc es iutalmonc az eletre, mert ű miel minden ioth: Masfor á törüen folasa ferint: Mert á törüen mindent az ű ezelekedeti ferinth itel: Ha aiandekon aggiakis az hiuek nec, de ű vgyan iutalmat forgat, mert ű hitböl ingen semmit nem ad: Harmad á fentlelekrenefüe: Mert ű ezelekedé az iot ű neki iutalom. *Gala. 2. 3.* Gal. 5. 6. 1. Corinth. 12.

Miert nem iutalom az hiuekre niezue? Mert semmit nem fizetnee erte, á iotis Isten ezelekedé benne, **Isten**

Iohan. 15. Isten tölthet a törvent, nem az ü munkásokkal, es erö
 Phil. 2. iöckel melic. Ezech. 11. 36. Hier. 31. Rom. 3. 10 Masic az
 1. Cor. 1. 2. iras mongya: Luc. 17. Ha mindent meg czeleketekis
 12. azt mongyatoz hogy ha Pontalan. Bolgae vattoc: Nē
 erdemlitec az öröc eleter: Mert ammi io bennecc I-
 stene, nem ti ettc. Harmad oka: Merth kegyelemből,
 ingen Christuserth, az igeretből hit által adatic az ö-
 rök eleth: Eph. 1. 2. Ioan. 1. 5. 6. 10. 14. 15. 1. Ioan. 1. 2. 5. Ha
 Rom. 3. 4. immar czelekedetből, emberi erde mből, lenne az id-
 5. 6. 10. ueffeg, igazsag: az elet, hat Isten kegyelme, Christus er-
 deme, az igeret es az hit el vezne, heaba valo lenne
 a Christus halala, a kegyelem nem lenne kegyelem:
 Rom. 3. 4. 10. 11. Gal. 2. 3. erről oda fel: Rom. 2. laid. Vala-
 mit Isten a fiamac ingen ad mind Iuta lomnachia, a
 magaert, s-hog minket inkab geriezzen az iora lasd:
 Pro. 11. Gen. 17. Sapien. 5. c. Eccle. 2. Acki histec Ia-
 talmac ad Isten, Ladde ammit hitbul ingen ad iutalom-
 nac hia: lasd Esa. 40. 62. Christus ig. Bol: Az en iutal-
 mam velem: az az, Hatalmas biro vagyoc az eleftele-
 re, es ölefre.

En vagyoc Aphi) Ime a mel Christus az iteletré id
 a mongya magat kezdetnec, elsőnc az, Acki min-
 den teremtet allatnac előtte volt, oly Isten acki előt-
 mas Isten nem volt Esa. 43. 44. 45. Vtolsó, az az: Acki
 vtá mas Isténincz sé előte sé ytána nincz mas Istén
 hatazattia nē Istén előb a Chrúsnal, mert a Chrúsnal
 elsőnek monga magat, acki előtt mas nem volt: Hath
 a bent Lelce sem vtó előb a Chrúsnal: Hanem a bent
 Ha. onlag az Attia, Fiu, sét lelec öröktul fogva, Val-
 tozat,

Iosag, kezdetnekül öröcke egyferimind voltac, eg-
 gic a masiknal elsőb nem volt: Nem az Attiarol fol-
 itt, hanem a fiarol: Merth acki el iü itelni a mongya
 magat elsőnc: A Cristus iü el: Nem az Attia: Math.
 24. 25. Daniel 8. 9. 1. Theff. 4. 5. 1. Cor. 15. Titum 2. Ezri
 bent Pal nagy idvezető Istennec mongya hogy ez
 a nagy Isten Christus iü el itelni, mint a Credo mon-
 gya. Szent Ianofnal 3. 6. 8. 10. Christusis mongya.

Kezdet) az az, A ki en öröcke kezdetnekül en né
 magába voltam az en Attiamba, az en Attiam en lé-
 nem: Mint attiam ü magaba el: Enis ennen nagamba
 elec: Ioan. 1. 5. 6. 10. 17. En az en Attiamul vagyoc fő-
 letetuen kezdetnekül: Ioan. 1. 6. 8. 10. 12. 16. 17. En attam
 kezdetet, letelt mindennec, az Attia mindent en alta-
 lam teremtet: Ioan. 1. Col. 1. 2. Eph. 1. Ebr. 1.

En vagyoc Omega, vég) az az, minden teremtet allat
 meg tartoja, el tö teic: En valamith el kezdek azth en
 vagyoc vizé, el vegezem, selbené hagian, tó kelleses
 vagyoc allotomba, befedembe, es minden czelekedé-
 tembe: Esa. 40. 41. 42. 43. 45. 46. 48. 55. 57. A teremtet alla-
 tokra niezue czelekedetire niezue mongya kezdet-
 nec, végnc magat, hog ezeket el kezdte, elis vegezi,
 Esa. 43. Apo. 1. 2. 3. 4. lafd.

Phil. 1. 7.
 Ioan. 1. 5.
 6. 8. 10. 17
 16.

Az első fan hatalmoc) A Iesus Christust mindenerde
 meuel, iosaginal biriac, elic, laiatioc Valakic hárter,
 iot czelekednec, a bent lelektül viseltettenc, es azü
 ereiegel be töltic a törüent: Rom. 8. Gal. 3. 6.

1. Io. 3. 4. 7

B: menne a k pun) Valaki lesen it meg igazul, ez vi-
 lagon, a kapun, az ayton az Iesus Christuson be me-

genazörök eletre, Ioan. 1. 3. 6. 10. 14. 15. Matt. 7. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Acké bereti az hazug ságot) az az, Az Antichristus papa tudomaniat, acké gyünörkedic á lator ságba, fereti, es vgyan el á lator ságba: A tragatok, czuff lator hazug, befedőiec, á baratot, Pilifés papoc: Az bünbe heuerők pokolba lesűec. Psa. 10. Matt. 5. 7. 24. 35. oda fel.

Eu Iesus boezattam) Ime á Christus Isten sege: oda fel Isten boezatta azt mongya: Itt azt mongia. En Iesus boezattam: Hat igaz Isten mint az Attia á Christus mett azont czelekedic ammint az Attia: Itt azt mongia en Christus fizetec mindennec meg: Az iras penig itt söl: Az Isten meg fizet mindennec az ű czelekedeti ferint: Rom. 2. 2. Cor. 5. Hath á Christus bizony Isten, allat ferint:

Az en Angyalomat) Itt in Apocalypsi: Az Angyal előfer vetetic Christufert, mint oda fel monda: ca. 5. 7. 8. Niha á teremtet lelki Angyalort mint itt 22. 19. cap. Apo. Ez által söl: Christus s. Ianosnac mint Daniel nec, á prophetáknac: Niha á s. Lelekert, Harmadfor á tanítókat igezi az Angyal: De his supra.

Bná David görkere) az az I E H O V A, igaz Isté á Davidate

mind Attia, vya es teremtoje: Abraham elöth valo va- Ej. 45. 54
 gyoc Isten segem berint: ember sege berint az Abra- 65.
 ham, Daudnac fia, nem gyükere nem Atia: Oda fel er 104. 1. 5. 8.
 röl: Apo. I. 2. 3. Rom. 1. 9.

David magzattia) Itt emberfegeröl bol: lass Ro. 1. 9. 104. 1. 5. 6.
 foltam: Hat Isten es ember a Christus: 7. 8. 9. 10.

Fenies ezillag) Itt bol tisztiröl) az az: meg vilagosito 14.
 meg teritü, vt, ay to, igassag, elet, valto, meg bentelö, 1. Cori. 1.
 meg iduezitü, öröc elet ado en vagyoc ez vilagnac 1. Tim. 20
 vilagossaga: En vagyoc a közbe iaro: Az en Attiam
 nac abrazaattia, fenie Isten sege berint: Ebr. 1. Col. 1.

Reggeli) öröktül fogva valo Isten segem berint: en
 bennem lakic az Isten tellessege, az Attia mindent
 en altalam miel, mind teremtetst, mind valasztast, idue-
 zitetst, büntetetest, semmit nalam nekül nem miel, mert
 en bennem az elet, az vilagossag, az az: Mindenre va 104. 1. 5. 6
 lo creie, elegsege, Isten nec, tanuld itt a Christus Isten 8. 10. 16. 17
 seget: tanuld azt hog mint a nap, eyllag nekül sütet Colo. 1. 2.
 ez vilag: Ig mind ez vilag, minden ember holt, sütet Ephes. 1.
 vak Christus nekül. Senki Christus nekül nem meheti
 az Attiahoz, nem esmerheti az Attiat, meg nem v-
 yulhat, meg nem terhet, nem lathat, nem elheth: Mint
 a fü, fac, allatoc a nap effönc kül nem lehet nec: Min- 104. 1. 5.
 den iofogat a Christusba fatta, Christus Isten tarha- 6. 8. 10. 16
 za, a Iesus Christus kiuöl semmit nem miel az Attia. 17.

Hajnali ezillag) orithrinos, proinos: az az, hajnali
 reggeli) Mert mint az esete teremtes e vilag kezdeti
 Christus Isten sege által lon: Igy a masic teremtes, a
 valasztas, meg h teretes, igazetas, vya valo füles,

iduezetes, fel tamaztas, mindene meg i vyetala az

Colo. 1. 2. Christus Istenke ereiuel Ión. Eph. 1. Acki a tal az

Ioan. 1. 5. első teremtes: Azon által az vtoio teremtes, az az,

Esa. 54. iduezetes, vyetas: Ebr. 1. 2.

65. A lelec) az az, Az Isten bent Lelece az hiuekbe, ac-
ki foglaló falag, öröcke az hiuekbe, az hiuekkel ma-
rad.

Azt mongya ióuel Iesus) Hamar iuy az iteletre, iteld
meg ez vilagot, szabadit meg az hiuekba az romlas-
bol a teremtet a Iatokatis, vid a fiakat, a fiuit szabadla-
gba. Hat a bent Lelec, ammi vy rezonk keuannia te-
stül való meg szabadulast, a testi halat, a Christus el iú
u: fer) Mel nagy örömmel a nagy borfas meg aggot
lean a partaban varia hog haza vigye a kiraly fia: I
mi Christus borfos ieges, matkai fióne fakadu va-
riue, hogy a völegen Christus ettünc ióien es haza
vegen: Matt. 21. 24. 25. Luc. 21. Valaki nem kerí a Chri-
stus iúueteleth, nem varia örömmel, hané fel, törteg,
harag edenie: Az hiuec halala cleth, szabadlag, öröm,
niereleg, Istenhez való közelo letel: Hat ez vilag fia,
hamis: acki nem eröl haza menni, nem öröl a niere-
segnec, élet nec, a testi halálnac: Hanem ez vilagot a-
settia, ez világi, testi marhatv, testi gyünöröfegthül
mint a Tót felesége el nem fakadhatt: foltham eröl
az halalrol irkónbe. Valaki hallia hogy el iú a Chri-
stus: Ezt mongya, es keuannia hogy ióünel. Mint a
rab, acki kénzanac, czigaznak, nag örömmel varia
szabadlagat: Vgy kelvanni az hiuek nec örömmel az
ő szabadlagokat, Matt. 25. Luc. 21. 1. Pet. 1. 2. 5. Rom 13.

1. Theff.

Rom. 8.

Eph. 1. 4

Phil. 1. 2.

Ioan. 5. 6.

Io.

2. Cori. 5.

1. Tit. 3. 4.

Ecceci 4)

41.

1. Thel. 4. 5. 2. Thel. 1. 2. 3 Ne aloggie el, a lāpas az hit a feretet, io ezelek edet se aloggie el mint a bolond fūzekbe, hanē vigiaſ, él az iobā: Lu. 13. 21. Eph. 4. Phi. 3. 4.

Veg-n eiő ve, jeni. hi akar) Isten ſol a teruen ſerint e-lőſő: mind az hiueknec mīd az hitetleneknec: Inti a Exod. 19. iora, a teruen tölteſre: Ha ez nem lehet mint nem le- 20. 34. het embertul ſoha: Inti arra hogy: ingen, aiandekon Levit. 18. vegik Iſtentul a Chriſtus erdemet: De az ember mig 26. holt, hi len, rab, atoc alat, barom, ſiketh, nema teuelgő Ezech. 3. iū, ma lett ger-nec, meg vagdalt ember, ſa, ſena, föld: 18. 33. ſem iuralomert, ſem ingen az eletet nem veheti, mert Eſai. 55. nincz erőie rea: Rom. 1. 2. 3. 6. 7. 8. 10. 11. laſd. Ezert inti Gen 6. 9. hogy Iſté magat menceze, az embert mentheterlennie Ioan. 5. 6. tegie hogy az iuralommal, es az ingennelis nem ke- Marci 7. naltac: po. 1. 3. 5. ſoltam Rom. 1. 2. 3. laſd. Lu. 10. 11.

Acki (akir) az az, Acki el valasztottom, meg teretet 15. 16. tem, el hittam igazetottam, akarouattem meg vie Eſai. 40. tottam: Az ingen, az ū erdeme nekül a fēt lelker ve- 59. 64. gie el: A ſent Lelec en ſaffirom, az en iőzagimat az hiueknec aggya Ioan. 1. 3. 6. 7. 10. 16. A ſ. Lelec az eny 1. Cor. 12. bōl: Enim a viſ, az igaffag, az elet fētleg, az i lueſſg. Enim a ſaffi a ſent Lelec acki alta adom: Enim az eſkőz, az ige, igeret, az hit acki alta adom: En ezenaloc hitet az en valasztotānac: Mert tōket hitlenec ezōkac, bonkac, holtac, nincz kezeć laboc, mozdula- ſoc a iora: Mint a ſār mig ſār nē korſo, nem tal, nem ſazek, fogatoia, laba nincz: A ſazokas ezenal fogatot Hier. 18. labat neki: Ig enis mint ſazokas vgy ſormalom az hi Roma. 9. ueket: Eſa. 45. Hat itt a ſabad akaratoth ne ſuttaſd: 2. Tim. 2.

Mert nem követhet ez: Azt akorom hogy az holt küldős, bünös, teruen fegü ellien, ne hallion, mindent aggion, hat athat hat betöltheti a törnent: A præcepto impossibili ad factum possibile in faciente inæquali, in sufficiente, non valet: Azt mongya az Töröc: Ag fáz ezer araniat, louat, poztot mindent ty raboc foglioc hegy eli kuldosoc: Hat adhatnake? vagy one hogy keriz Nincz Hath ne cygan koggyal: Isten en tolem bünüstül, igassagot: Holtul cleret ker, baromtul fatul okossagot, bölczesegot, teruen tölest, hat vagy one eröm? Ne hazug, mert nincz: fegent vallanac az Sidoc ackie igerenac, fogadanac a Sinaii heg alatt az Isten törvenienec mindent: De hazudanac, semmit né adanak: Exod. 20. Deut. 5. 18. Hier. 31. Ebr. 8. lehetetlen, a testnec a teruen, supra ca. 3. 5. Rom 3. 4. 5. 7. lajd. A possibile ad inesse non valet: paranczolom, kerem ezth: Hat vagy on: Ha akarod ely hat elhecz.

Acti ad cherz) Valaki többiti faporitta, az az, hazugsaggal tolgya, folgya az Isten igeiat el vesthis: Mint az Antichristus miser, buczut, erdemet, bullat, büitet, baratsagot, apacczasagot, gonost, dermolast, o-lait, soth, töt az kereszthleg, az iduessleghez, ol-tart, ostiat, kepeket, holt fanteket czenalt az eg kez-be iaro melle: il alnakul ez el kedett: Hat ezac Isten nel eleggel, ganet badokot, rezet, onat, polyuat ne teg, Ne ölgeczaz Istene melle: Hier. 23. 22. 24. 25. Esa. 8. 27. 28. 29. 59. Matt. 15. 23. Col. 2. Deut. 4. 12. Semmith ne teg az en bomhoz,

Else veg benne) El ne lopd, el ne reycz, es el ne titkold az

Kold az Isten fia, fel ne fejez: Mint papa el lopta a vaciorabol a bert: El titkolt, temette, reytette az Iste igiet. A papac ganciat conciliomot, decretomot, mistet, emberi sótul lelt, gondolt tudomant tanit: El vezri Isten acki ezt mieli: Mint Matt. 5. Esai. 8. Ezech. 13. 14. Deut. 13. 17. 18. Acki c ferinth, az en faiambol nem sol, en eluestem azt: Ezech. 3. 18. 33. 34. Hierc. 7. 10. 17. 23. 24. 25. 29. Hazugfagba biztattatoc az en nepem: En sommal hazugfagott soltoc: Valaki Iste befede elle hamissat tanit, többet tezen hozza, han issan magyaraazza: Isten kegielmeuel Christus erdemeuel az igaz Biblianae nem elegzie, atkozot az. Nem tiltia az iras igaz magyarazzatiat, mert azzal nem többöl, hanem magyarazzatic: 1. Cor. 12. 14. Isten ayandeka a magyarazzat a doctoroc: Az emberi tudoman, forzes, conciliom, az hozza tetel: Az el lopas: Isten igie el reitese, el titkolasa, hamissan magyaraazza, mint papok baretoc.

Ephes. 4.

El iouoc) En Iesus Christus acki erröl bizonfagot teze, acki irattam ezt bizoniaba el iouek: Itt ez vilagon első ioucsem a testbe volth, iouoc mastis igeni elk em alta: az hiuc sinebe, ot lakom: De mastic ioucsem lesen az iteletre: Hat bizon el iu a Christus, teruent tezen, Iay ackiket, aluua, az bünbe talal: Luc. 21. Matth. 25.

Christus kegyelme) Christus erdeme, io voltha, az Attia ferelme a s. Lelekkel egetembe legen veletoca: Iste nektec meg kegyelmezzé Chrüfert, meg teric: ezen

ezen, igaz ezon, neuellen meg tarczó minden joba
 sőtiam Apoc. 1. Rom. 1. erről. Hat Isten az: Christus
 mert egy az Atria kegyelmeuel E kegyelmet a
 fent Pal tulaydonitia az Atria Istenec.

V E G E.

Diczeréssé az Atria Isten ki a ezeez
 sópoc által elő viziaz ű diczőseget, es en
 bennem munkalkodot az ű kegyelme: Illien
 niomorult edcenbe: Die x. Septem.

Anno Dom. M. D. LVI.

Debrecenbe.

Petrus Molius de Harhi. ex
 ore Domini. Az Szent Isten,
 neuellen, haznosza egeie munk-
 kamit az Isten.

I. AS KÖNY NYOMTATO VETKET

az könyűnec rendibe miuel hogy, az bőrtűc között hasonlatosság vagion vgy mint az f. f, l, meg mutattya az oluafasban, kedig az d. est. g. es, k. p. esb. a es o. i es e, e es ō. ū., az nemetec báiaában, es felföldiec es alsföldiec báiaában nem egy arant zengnec, az n. es u, gyakorta megfordul: ezekből történt hogy egy betű az másikért irattor. Ahol azért é félet találš, es meg nem értheted, masboris reia terűly, es meg oluafd. Ha pedig vgian nem érthetnéd meg, ide alá ilyen renduel keressd igazirafát. Minden árkus papyrusban négy négy leuél vagion, kiket meg iegzettek A B C. Azert az mely leuél en oluafni fogš, es illyé igére találš. Alar az also szelén lásd meg miczoda betű: ez tablában meg int ollyat találš, kin ha semmi sámzo betű nints, az első leuelet iegyzi, az vran valo sámzo betű, az leuél en valo verset iegyzi. Ha pedig forauagy czac f. lében mellette, tehát fordítz az leuelet.

A f. fordituán az leuélet 5. lin: az ötödig linnian tette helyebe oluas tett, A ii. az masodic leuél: 24. lin. Huszon negyedic linnian, kduet heliebe oluas könyuet. A iij for. 10. lin: az harmadic leuelet el fordituán tizedic linnian, noha helyebe oluas neha, 19. lin: tizenkilenczedic linnian, attyaual helyebe tyanal, B ij az tizenhetedic lin: el helyebe oluas az, B ii. for: az huszon harmadic lin: az hallani helyebe oluafni, B iij leuél en huszon negyedic lin: es helyebe oluas ez, C. for: 21. lin: érti helyebe érteni, D. 26. lin:

minket

helyebe miként D ij. harmadic lin: igéd helyebe ige, E f.
 17. lin. Siratnac helyebe sirnac, E ij. for. 28. lin. úszoge hel:
 orsága, E iij 26. lin. frizas hel: fraiz, E iii f. 21. lin: Christu-
 ser hele: fert. 24. lin, halat helie: halált, E iij 9. lin, nizes hel.
 nűsűfre, F iij for. 5. lin, a turka hel: aztarka hánt allyu szo-
 kna, F iij 12 lin, sene hel. sèn, for. 10 lin, sònt helyebe zug,
 G iij 6. lin: tickolnia hel: tickollyuc, for. 10 lin. serelmedert
 hel. serelmedet, H iii 3. lin: meg verem, I 15. lin, allasa hel:
 halála, for. 8 lin, kűsiklac è nag hel. kò siklán nòtt mag,
 I ii for. 6. lin, erte hel: erre, I iij lin, elson bayt viy, for. 18.
 lin, eldte helyebe életre, K iii for: 2 lin, igeie hel. iègye
 harmadic lin, keuesb hel. keduesb 19 lin, mi czelekedunc
 hel: czelekedetunc, K iiii for. 9. lin, enges hel. ingerellyc,
 L 24 lin, lten helyebe itene, L ii 7 lin, nitokat hel. nitot-
 tac, L iii, for. 4. lin, veget helyebe ieg. 5 lin, ruhat 18 lin,
 paert hel. pápáert L iiii 5 lin, phil. hel. Pfal: M for: 4. lin, Sa-
 tan helyebe Satánt, M iii for. 17 lin, oluas egy Istent kű-
 lön kűlön, M iiii 3 lin, ellen hel: elben, N 20 lin, lehunac
 hel: lehuual N ii 6 lin, pap helyet. Pápa for. 4 lin, lattya
 hel. latása 24 lin, állattya neuc, O ii for. 19 lin, ezert hel.
 azont, O iii 29 lin, iozon hel: iozanon, O iiii 15 lin, ior hel.
 idtt, Q. 24 lin, dugassak hel. dughassukis for. 2 lin, fogtam
 partodot lelkemet, Q ii 18 lin, akin hel. az kic, Q iii for.
 7 lin, az ki által kezdette, 12 lin, forpo hel forro, R for. 2
 lin, Christusra helyebe Christusba, R ii 18 lin, sem engerz
 hel. engedhetz, 25 lin, magatul hel. magadtol, R iii for 6.

lin, aldo hel. oldoztrám, R iiii for. lin, elö hel. ülö 16 lin,
 lehettöc hel. éhettec lsten lekkenekül, S 19 lin, bar helyet
 zaartac, S ii for. 15. lin, belem hel: velem, 20 lin, neu i helyet
 neuö, S iii 8 lin, kakic helyet látzric, T ii 22. lin, kúrölen
 helyet kóröllen T iii 13 lin, tehetnec helyet tehetünc, for.
 elsö lin, az kic lsten 4 lin, azoc hel. az sęc 12 lin, igeiec hel.
 jęgyec, V 7 lin, viu hel: vy for. 5. lin, ellensęg hel. eleg se-
 günkře 21 lin, taritoc hel: tanetoc 28 lin, mell hel. melleie
 sem, V ii 2 lin, mindenec hel. mindennec V iii. 8. lin, ol-
 uassa hel. oluashassa, for. 6 lin, taplaia hel: tablaia, V iiii
 20 lin, az hel. azt az ö X for. 6 lin, otta hel. ottan, X ii 24 lin,
 elö helyet ölö, X iii 13 lin, mmit hel. az mit 16. lin, ranitokta
 hel. ranitokat, for. 14 lin, czenal hel. czinalal, 16. lin, ez földön
 X iiii 21 lin, mit vallānac, for. 2 lin, végeze 5 lin, czelekeg-
 gyem 23 lin, āz halalt, 26. lin, ārtatlanfagra Y 26 lin, temie-
 nen 29 lin, az örc halalt, Y ii 21 lin, atka alol, 28 lin, va-
 laštotta ij, for. 16 lin, legiünc igazac 27 lin, minden terem-
 tert. Y iii 19 lin, az bünt. Sarant, S for. 27 lin, az ö sörzeseř
 28. lin. az ö sörzeseuel, 29. lin, ganeij, czengettec oštyaztoc,
 S ii 26. lin, bay viuasa, for. 9. lin, lāfd it vétec vagion 11.
 lin, iduőzicés felöl helyebe oluafd ilyen. Feie az iduőssęg-
 nec váłtsagnac az peczeteknec az lsten decretoma va-
 laštasa. Mert az valaštásbol idö ki a meg tēręs igazitás
 bituel, es az io czelekedet Christus álrāl. S iii 17 lin, aka-
 rat futtato 29 lin, vagy hus for. 4 lin, hideg segnec 17 lin,
 érdemetöl, S iiii 3 lin, egy bolha czipesig bünzog ig for.

2 lin, alat valanac meg dletternenec 5 lin, halál vtan.
 Aa for. 11 lin, ez világis 24 lin, töröt, Aa ii 1 lin, bombor
 ralnac, for. 15 lin, lelkét baiolni Aa iii lin, 8 az élö könybe.
 lin, 11 ez világot for lin, 21 ég nec Aa iiij lin, 21 tūrhet nec
 hel: nem törtenevec 25 lin, immit hel: az mint for. 15 lin, fo-
 g ijac hel. fogual 16 lin, Stankar istác 17. lin, Christust 28.
 lin, papat hel: az papáie, Bb 18 lin, az Christust for. 1. lin,
 mind 4 lin, vala helyebe rola 8 lin, el véssi 10 lin, az men-
 nyeij Bb ii for. 8 lin, fauit hel: fenięt 17 lin, öket hel: en nec
 okaert 21 lin, prophetakot Bb iii lin, 3 à Christust 18 lin,
 öllian hel: öllien 22 lin, testi büntetesnél, Bb iiij lin, 6. sa-
 uokot hel: samokot for. 17 lin, lelki hel. lelkü Cc 10 lin, se-
 lichel. sel. 12 lin, mulönc hel. tőünc 19 lin, ragoggionac f.
 7 lin, szerzest az ö igeie, Cc ii lin, 24 búirul hel. sinrdl sin-
 re for. 6 lin, ület hel: élet Cc iii lin, 14 kiudl for. 3 lin, hom-
 loktokon Cc iiij lin, 2 samlalharatlan 8 lin, tündöklö 18.
 lin, ortzáiokra 20 lin, mondotoe for. 11 lin, angyalokual
 Dd 10. lin, nekiket 11 lin, hát nem 12 lin, sokac az lin, 19 feie
 felibe Dd ii 12 lin, üldie 14. hát sante 25. kereşę for. 2 lin,
 imaggyuc Dd iii lin, 22 lanost for. 17 lin, hasonlóc 21 lin,
 lelkec Dd iiij for. 6 lin, biüt hel: bđijt 9 lin, hauikorşagos
 Ee 11 lin, okait, moggyát for. 4 lin, Ecclesia hel. Ecclesia
 ba 9 lin, hypocritaul hel: hypocritaul Ee 14 lin, fogyia
 tatlan for. 9 lin, életö Ee iii lin, 23 igeiet hel: iegeiet for
 7. lin, keuely 13, czörgö 15 lin, ideig fogia el tölöc igeretit.
 Ee iiij lin, 11 trombitaiát for. 3 lin, aldozot hel: aldoztae

8 lin, velomon lin, 29 kenetic, Ff ii lin, 3 tudományát lin,
 15 Balam lin, 17 kedue ellen lin, 28 sduétnec Ff iii lin, 11 az
 illag hel: czillag f. lin, 11 rettétesęc lin, 23 tanétsanac Ff iii.
 lin, 4 nem hágy lin, 16. az eretnec lin, 24 az czelekedet
 Gg lin, 12 hietlentę be Gg ii a paduais hel: peluais lin,
 21 fui hel. Fiu for. lin, 18. tetetic hel: setetejtic Gg iii for.
 lin, 17 hogy meg ne ilyęc, Gg iii lin, 9 angyalauá Hh
 lin, 21 nem id for. lin, 6 kuldus lin, 21 szolosmaiaual Hh ii.
 f. lin, 8 tagitt hel. tagad Hh iii lin, 21 kifęrti az mi lelkün.
 ket for. lin, 6 amaz harcához lin, 18 czattogafoc Hh iii lin,
 11 mineműec lin, 21 maít hel. mint li ii lin, 14 egyél hágd
 által lin, 23 torma hel. tohu Sidoul lin, 28 abadot hel. abad-
 don for: lin, 2 pro hel. per lin, 16 emberi lelemeny Kk lin,
 9 a tanetoknac lin, 17 czac boual lin, 26 kőrne hel. kőruc f.
 lin, 1 batorij hel. bora ij Kk iii lin, 22 ruttya hel. rucejttya
 lin, 24 okadas hel. oc adás Kk iii lin, 20 kárhozator, Ll f.
 lin, 21 es hel. ez az Iesus, Ll ii for. lin, 12 fel őkőztęc Ll iii f.
 in, 18 nem teremtdőt Ll iii lin. 6. hirdettetet lin, 25 odes
 hel. édes for. lin, 16 peczeteltette, Mm ii lin, 5. terczet hel.
 tereczely f. lin, 3 el nyeltec lin, 10 minden, Mm iii f. lin, 18
 vaczorara hiuattratnac Mm iii lin, 3 fundatoroc, paller
 mester lianyaia, for. lin, 10 ékelen, Nn for. lin, 26 szeręst ha
 az pogánoknac Nn ii for. lin, 26 fogyhatatlan Nn iii lin,
 11 Ti vatt oc az föld sauá for. lin, 7 be záarni mint az Illy es
 be záarta Oo ii lin, 24 mikor a bünt meg mielic Oo iii
 lin, 10 a sőt hel. es foc ezért for. lin, 26 nizza hel. nyuzza.

Oo iii lin, 5 ostorát lin, 25 talpa lin, 26 mikeppen biro-
 dalma alá vettettec Christusnac mindene Pp for. lin, 14
 az pápa gane saual, Pp ii for. lin, 14 valo helyet vala Pp.
 iii lin, 2 vöttè hel. vetè Sarkán à földre Pp iii for. hanem
 az Arya Isten Qq lin. 26 hic, helyebe his Qq ii lin, 7 nem
 hágy for. lin 19 lè vettetec Qq iii lin, 22 vol hel. volt Qq
 iii lin, 10 benet lin, 12 holtba élet nintz, Rr lin, 3 ackit aszt
 tucz lin, 5 vábac, hazugoc lin, 25 purus hel. peres for. lin,
 4 költne Rr ii lin, 4 egrebe hel, egbe Rr iii lin, 16 henger
 hoher lin, 24 kegyelem lin, 26 bündöket for. lin. 8. à kölfec-
 get prædikaltal hel. prædikaltat lin, 9 hogy köuec lin, 10
 fundamentomon, Ss lin, 3 Darius hel. Arrius lin, 9 vas
 Ss for. linnian 16 élic Ss ii lin, 22 álmélkodec Ss iii lin, 20.
 beunbe hel. búne for. lin, 8 hitet helyet hitec nöttet lin, 29.
 Cardinálokon Ersekeken, Píspekeken, louagosokon.
 Ss iii lin, 23 kozot vagy lin, 27 hazugsagot helyebe ha-
 zassagot for. lin, 17 eg kellelenec hel. egyenetlenec Tt lin,
 20 art helyet tart lin, 11 meg körmöz for. lin, 8. senki lin, 14
 meg nem ter, söt azt Tt iii lin, Isten czinála for. lin, 1 igaz
 helyet hamis lin, 3 benteknec hel. ket valasztottakat Vv
 lin, 4 verhetne helyet vehetne lin, 11 neuec helyet neuc
 bestiac hel. bestian Vv iii for. lin, 2 lélec vesztè lin, 8 hal-
 gattyác helyet halgatnac Vv iii lin, 5 iudoc hel. iuhoc
 lin, 28 iggiethelyet iegyet for. lin, 1. ez élöttis. ez vtan-
 is mind az iteletig lin, 3 mikor papauá Xx lin, 8 Chri-
 stust, forditz linnian 26 pappá Xxiii lin, 1 gynyölczöt hel.

gyümölcstőc Yy linnian 16 halál fogaltratafa Yy ii lin, 27.
 enkelter hel. enekeltet Yy iii lin, 15 kőuete lin, 23 hohara-
 ban helyet pohara Sz ii for. lin, 11 erdem helyebe erdem
 lin, 15 vallani lin, 21 valast hel. várašt Sz iii lin, 6 f-ezen-
 tülis lin, 16 feiebē lin, 22 az te orad for. li. 11 sūlō hel: sōlō
 lin 12 az sōlō feieket sed meg, el erdem helyet igen el ér-
 tec linnian, 20. es iōue ki Aaa forditz lin, 5 igaz hitbe lin,
 6. niutac helyet oluacs vyoltac Aaa ii for. lin, 10 lsten-
 fiañac linnian 18. alhatatlan hel: áluta, auuagy olthatat-
 lan Aaa iii lin, 18 karoiaba hel. kōrōiaba for. lin, 18 Czech
 helyet Bęch, Bbb lin, 21 vgata hel. le vagata for. lin, 10.
 eltal helyet által linnian 12. el vesštō oka lin, 15 véghez
 vřitec linnian 22 semiet helyet sernyet Bbb ii lin, 4.
 semiet hel: sernyet for. lin, 6. miacz hel. imads lin, 22.
 Cantelaioc helyet caute: Bbb iii lin. 6. az embert. Ccc ii
 for lin, 28 tūmuen hel. temien Ccc iii lin. 12 vezhet hel:
 nezhet for. lin, 3 igen oluacs: tōruenyue el végezēt.
 Ddd lin, 1 lelkec, lin, 11 átkauat lin, 25. igaznac lin, azonon
 mind, Ddd ii for. lin, 19 szakadozása lin, 22 emlekezetbe
 Ddd iii lin, 7 irasa helyet masa, Eee lin, 19 vanrad hel.
 várnad, Eee ii for. lin, 13 fertō hel: vesštō, Eee iii lin, 12
 igeiēt lin, 15 az báluányockal, Hhh a válaštás az hitel.
 lii for. lin, 26 őrdög ott az biro, lii ii lin, 7 kie lin, 21 oršá-
 gát lin, 22 bűnec tōmlőczebe lin, 24 a lūmet helyet bűn-
 uel, lii 3, for. lin, 5 missehezū he. misseštō lin iii lin, 7 neuuel
 lin, 21 valakic for lin 1. tōruenbili hel: ben lin, 3 mast Kkk
 lin, 22

lin, 22 aruifokar. Lll lin, 5. Iattroc lin, 8 iol nem safarkot-
 tac es nem ber. lin xi kőuérsegec helyet ekeffegec lin, xiii
 valhatod, Lli iii lin, xii zőrgö lin, xv. f. he: vö Nnn lin, 25
 alba hel alabba Nnn ii for. lin, 8 az Isten, Nnn iii lin, xxiiii
 Istenfegeröl, Nnn iii for. lin, 8 vö félec lin, 13 völeginec,
 Ooo for. lin, xxii tiza hel. tista Ooo iii lin, 16 tör for.
 lin, i néh hel. neü lin, 14 emberi erön, Ppp f. lin, 28. innec
 az hel: innec sem az Aryat sem az bent lelket senki ne re-
 kești Q qq lin, i e hel. es az lin, xi orsagbol hel. orsagabol
 f. lin, 6 tanaczca hel. tanatca Q qq ii lin, 6 büttel hel. böitel
 lin, 8 czudakara hel. czudakra, Q qq iii lin, 3 kezen hel. ké-
 zen lin, 17 azoc hel. azoknac, Q qq iii f. bsko lin, 1 he. beko.
 Rrr lin, 24 oihattatec he. oldattatec Rrr ii lin, xxii tot hel.
 iot li, 25 báluanyozot hel. báluányozoc f. li. 23. iduezitöl he.
 iduzitöl lin, 27 Biblianache: Biblianál, Rrr iii f. lin, 3 bü-
 nehe: bün lin, 9 mondiak he: mondlac. Sss lin, xxii lokaf-
 saga he: sokassagu nepec lin, xxiiii vesit he: vésic, Sss ii.
 lin, 16. Christus he: Christust, Iin, 18 mit he: mint lin, 26.
 Istent he: Isten f. lin, 9 papnac hel. Papánac lin. 20. Ekros
 hel: Ehtros lin, 21 mint hel: mind, Sss iii lin, xiiii feiedel-
 menelfeiedelméuel lin, 24 Gogog he: Gogot lin, 25. Tö-
 röche: Törököc f. lin, 9 Antichristus he: Antichristust,
 Sss iii lin, 16 mondom he: monda lin, 17 hadakat he. hadac
 Ttt for. lin, 2. Absoluattatnac he: absoluattatnac, Ttt ii
 lin, 9. Istennec he: Istennec, lin, xxi böinehozik he: bömiu-
 hozic, Ttt iii lin, 18 vijetom, lin, 27. állatot for. lin, 8 mara-
 do hel. marada lin. 24. Euangeliönal he. Euangeliomaua

Tiiii linn, 18 faroranc hel: Satoránac lin, 28 heueknec hel.
 hiueknec for. lin, első aniat hel. Anyác lin, 18 ieget helyet
 ieget, g izurut hel. gyűrtt lin, 26 Nem hel: Nam, Vuu i.
 for. lin, 21, teggyuc hel. tuggyuc lin, 23 ōlū hel. ūlŋ lin, 25
 vijeton hel. vijetom, Vuu ii lin. 15 buchuir hel. bucu-
 iért Vuu iii lin, 8 Angiali hel. Angyaloclin, 19 Annac
 he. Annál lin, 23 hozza hel. hossa Vuu iiii li, 2 dra hel. dra-
 ga gyōngyōc lin, 3 mindenec hel. mīdenic lin, 8 sem hel.
 bēp lin, 22. vesic hel. visic for. lin, 21 lesnen hel. lesnec.
 Xxx i lin, 1 mert ki hel. mértēke for. lin, 1 diczuit hel. di-
 czūlt lin, 25 talpalatna hel. talpalatnie Xxx ii lin, 20 ūe-
 uednec hel. ūduēt nec lin, 26 thistretit hel. tistettya Xxx iii
 lin, 2 czenaltal he. czenalt lin, 5 varos hel. várafon for. lin, 6
 tukellee is he. tōkelletes Xxx iiii li, 3 bekelestik hel. bekelest
 Yyy lin, 2 egaran hel. egárant lin, 10 iofagi helyet. iofágu
 Yyy ii lin, 14 bane hel. benne Yyy iii lin, 13 lelkeknegh hel.
 lelkek nec vra Istene Yyy iiii lin, 19 fol hel. foly lin, 24 atko
 bol hel. árokbol f. lin, 10 igafasag hel. igassaga lin, 26 legien
 hel. tegyen Szz lin, 14 uijà teremczen hel. vya teremtsen
 for. lin, 13 ūentlese hel. ūentelese Szz ii lin, 14 keni hel. kēny
 hullás lin, 16 icōre hel. idōre f. lin, 10. iagazac hel. igazac
 lin, 18. ez periodusba: Christus ōnnen maga által nē kōzbe
 iaro: Ezt ez igét (Nē) ki tōrōld. Szz iii lin, 14 ementtē hel.
 imettem f. lin, 13 vrunc hel. vrnac lin, 17 ird hel. ird meg
 Szz iiii for lin, 11 visontag es hel. visŋontag el vēsen.

A a a a lin, 23 adikui hel: adikin lin, 25 procens helyet
 noceat for. lin, 8 petrensilamishel: petresliomis n& lin, 13
 czelekedetiucl hel: czelekedetinél, Aaaa ii lin, 3 czator-
 uac hel. czatornác ackin for. lin, 29. terti hel. térijti, Aaaa
 iii lin, 8 iobban helye. ioban, tudomanikban hel: tudoma-
 nyaban, lin, 14. Beliee esic hel: beleiee ésic lin, 21 farkat hel:
 fáczkát lin, 22 iobba hel: ioba, lin, 25 hiuelk hel: hiuec for.
 lin, 11 angeantur hel: augeantur, Aaaa iiii for. lin, 17 la-
 talmat hel: lin, 29 valkozat hel. valofaggal. Bbbb lin, 17.
 elr&eie lin, 27. leszen hel: hiszen Bbbb ii for. lin, 11 rez&nc
 hel: ré&nc lin, 11 yalo hel: valo lin, 15 borfos hel: borzas
 lin 24 Toa hel: Lot felesége lin, 25 tr hel: irt lin, 28 faacad-
 sag hel. Szabadságát, Bbbb iii lin, 10 iű helyet iuh for. lin, 16
 dofsibile hel: possibili lin, 15 gonost, dermolast hel. gyo-
 nást, bermálalt. Bbbb iiii lin, 2 tickolt, hel: tickolra lin, 12
 Biblianac hel. Bibliaual lin, 21 igeni hel. igém for. Binte
 à végébe az estendő szamba LVI. hel: czenály, LXVI.

végè az. Tablánac.

